26

m
188

Extrauagātes joha
nis 22. et gersonis cō
sideratōnes et euge pape
q̄dā tractatus.

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Est. 2º Caj. 2º Núm. 26

...nobile officium debeat honorari. Per quod dicitur in lege praeceptum: Diis non detrahes, sacerdotes intelliguntur, qui propter excellentiam ordinis et officii dignitatem deorum nomine nuncupantur. Unde nec quisquam sine praesumptionis audacia illo defendat exemplo, quod asina legitur reprehendisse prophetam, vel illo, quod dixit: Quis ex vobis arguet me de peccato? cum aliud sit fratrem in se peccantem occulte corripere, quod quisque tenetur efficere secundum regulam evangelicam, in quo casu sane potest intelligi quod Balaam fuit correctus ab asina, et aliud est reprehendere patrem suum de sequentibus manifeste, quod utique nulli licet secundum evangelicam veritatem. Nam qui dicit fratri racha, reus erit gehennae ignis. ... Et qui casum praemissum de illo verbum debet intelligi. Et aliud quod subditus non tam ad reprehendendum quam detrahendum exurgit temerarius ... Ut sacerdos ... ordinare ... sacerdotum noscitur principatus.

Idem in concilio generali.

Excommunicamus et anathematizamus omnem haeresim extollentem se adversus hanc sanctam orthodoxam catholicam fidem, quam superius exposuimus, condemnantes haereticos universos, quibuscunque nominibus censeantur, facies quidem habentes diversas, sed caudas adinvicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipsum. Damnati vero saecularibus potestatibus praesentibus, aut eorum ballivis relinquantur, animadversione debita puniendi, clericis prius a suis ordinibus degradatis, ita quod bona huiusmodi damnatorum, si laici fuerint, confiscentur, si vero clerici, applicentur ecclesiis a quibus stipendia receperunt.

Qui autem inventi fuerint sola suspicione notabiles, nisi iuxta considerationes suspicionis qualitatemque personae propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio feriantur, et usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur, ita quod si per annum in excommunicatione perstiterint, extunc velut haeretici condemnentur.

Moneantur autem et inducantur, et si necesse fuerit per censuram ecclesiasticam compellantur saeculares potestates, quibuscunque fungantur officiis, ut sicut reputari cupiunt et haberi fideles, ita pro defensione fidei praestent publice iuramentum, quod de terris suae iurisdictioni subiectis universos haereticos ab ecclesia denotatos bona fide pro viribus exterminare studebunt, ita quod amodo quandocunque quis fuerit in potestatem sive spiritualem sive temporalem assumptus, hoc teneatur capitulum iuramento firmare. Si vero dominus temporalis requisitus et monitus ab ecclesia terram suam purgare neglexerit ab haeretica foeditate, per metropolitanum et ceteros comprovinciales episcopos excommunicationis vinculo innodetur, et si satisfacere contempserit infra annum, significetur hoc summo pontifici, ut ex tunc ipse vasallos ab eius fidelitate denuntiet absolutos, et terram exponat catholicis occupandam, qui eam exterminatis haereticis absque ulla contradictione possideant, et in fidei puritate conservent, salvo iure domini principalis, dummodo super hoc ipse nullum praestet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat, eadem nihilominus lege servata...

es de la Vniuersidad de Salam.ca

Extravagantes joannis 22.
et Gersonis considerationes &a

M
188

M. Mxmz	Dr. Forcada

Iohannes episcopus servus servorum dei ad perpetuam rei memoriam. Quia vir re-
probus Michael de Cesena dudum minister generalis ordinis fratrum
minorum qui suis expressis exigentibus dicto ministratus officio per nos
de fratrum nostrorum consilio privatus et inhabilis redditus ad quascumque
dignitates et officia obtinenda fuerat iustitia exigente quasi in vani-
loquium non intelligens que loquitur nec de quibus affirmat in illam prorupit
insaniam quod tres constitutiones nostras videlicet Ad conditorem canonum, Cum
inter, et Quia quorundam visus est multipliciter impugnare asserendo inter alia he-
retica quod dicta constitutio Cum inter catholicum asserit et catholicum quod constitutio eadem
hereticum declaravit. Et ut sua insania pluribus esset nota libellos suos continen-
tes impugnationes predictas ad diversas mundi partes et studia destinavit
ac ipsos affigi in portis ecclesiarum vel locis aliis publicis temeritate plurimum detes-
tabili attemptavit. Propter que et plures ipsius excessus alios fuit de eorundem
fratrum consilio fautor hereticorum et hereticus exigente iustitia declaratus. Porro
licet huiusmodi in eius scelestis libellis contente, licet impugnationes predicte
adeo sint frivole notorie quod sint responsione indigne, quia tamen in ipsis
impugnationibus arma sumit contra legem ex lege, ac evangelium
impugnat ex evangelio et de veris fingens mendacia proponit ad
medium veritate. Ne igitur simplicium corda possint inficere erronea
et heretica sua dicta, succincte duximus suis responsionibus respondendum.
¶ In primis itaque hereticus ille constitutionem Ad conditorem canonum in eo nititur
impugnare quod dicta constitutio probare intendens quod fratres minores sine proprio
vivere profitentes in rebus que usu consumuntur non sunt censendi simplices
usuarii, dicit ea que sequuntur. Dicit siquidem quod in talibus rebus scilicet que
usu consumuntur usus iuris vel facti separatus a proprietate rei seu dominio
usu consumuntur impugnatur, immo et obviat vero, et cum in rebus usu
possit constitui, ut illis utendi non usus facti separata a proprietate seu dominio
consumptibilibus ut illis. ¶ Hec verba constitutionis predicte ut dicit iste hereticus
possunt constitui ut hereticus
sacre scripture et sacris canonibus et diffinitionibus sanctorum doctorum ac est dicte
intentioni sancte Romane ecclesie obviat manifeste. ¶ Quod autem sacre scripture
impugnet patet per illud quod legitur Actuum apostolorum capitulo 2o et 4o c.
Sic omnes qui credebant erant pariter et habebant omnia communia possessiones
et substantias vendebant et dividebant illa singulis prout cuique opus
erat. Deinde 4o capitulo sic scribitur Multitudinis autem credentium erat cor unum et
anima una nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat.
Et paulo post sequitur Nec quisquam egens erat inter eos. Quotquot enim
erant possessores agrorum et domorum vendentes afferebant precia
eorum que vendebant et ponebant ante pedes apostolorum. Dividebatur autem
singulis prout cuique opus erat et panes frangebant circa domos
sumentes cibum cum exultatione. Hec ibi. ¶ Hoc autem vocabulum suum
sancti exposuerunt sic suum et proprium, ut patet 12 q. 1 c. scimus et c.
nolo et c. non dicatis. Dicit enim et beatus Augustinus circa principium
regule sue et glosa ordinaria super verba habebant omnia communia et in dictum

Ad conditorem
Cum inter
Quia quorundam

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

frem amore est omnia possidere et non propria habere / ex quibus verbis dicit
iste heremita innuit aperte quod nullius rei temporalis nec usu consumptibilis nec non
consumptibilis usu habebant proprietatem ex non consumptibilibus usu scilicet possessiones
agros domos et similia glossa i. pecora vendebant et pretia ut in generali
ut in eorum quantitate retinebant illas aut res quas lex constituit de usu
fructu scilicet consistunt usu consumptibiles esse testatur scilicet pecunias quas pro rerum
venditarum acceptas et panes de quibus habetur ibi in medio [?] speciales [?] et
habebant et dividebant singulis prout unicuique opus erat et nullus ex
eis aliquid suum i. proprium esse dicebat sed erant illis omnia communia et sic quilibet
eorum habebat usum rerum consumptibilium absque proprietate et dominio et a
proprietate et dominio separatum / Ex quibus concluditur quod allegatio seu doctrina
in dicta constitutione contenta obviat divine scripture et omnes religiosos ha
bentes votum abdicationis proprietatis rerum temporalium destruit et confundit quod
quilibet [?] religiosorum [?] utentes rebus usu consumptibilibus proprietarium
Ff° censetur. ¶ Deinde cum quod verum est quod dicta constitutio docet et asserit
quod in rebus usu consumptibilibus nec ius utendi nec ipsum uti potest constitui aut
haberi sed licet nec ius utendi nec ipsum uti in rebus illis haberi possit vel
constitui ipsum tamen potest sicut dicit dicta constitutio quod abuti / Ut autem sin
cerius constitutionem dicte tractat de rebus usu consumptibilibus sumunt pro consumptione rei
et per ius utendi in talibus rebus non posse constitui probat dicta constitutio
ex diffinitione usus que talis est Usus est ius utendi alienis
rebus salva rerum substantia iuris percipiendi fructus seu utilitatem aliam in toto
et in parte suo nomine quam quis potest ex re in qua usus constituitur perve
nire / Constat autem quod in rebus usu consumptibilibus quidem in earum substantia salva
et integra permanente nulla potest utilitas pervenire utpote in pane
et vino ex quibus nullus fructus aut utilitas potest pervenire colligi seu
haberi substantia rei salva rei quam evidenter relinquitur quod in rebus talibus
usu consumptibilibus ius utendi separatum a proprietate rei seu dominio ne
Cris° queat constitui seu haberi ¶ Et per hoc beatus Johannes Crisostomus rationem reddit
quare pro pecunia mutuata usuras sicut merces pro domo vel re alia
usu non consumptibili locata licite recipi nequaquam posset dicens quod in
re usu non consumptibili ut in domo vel agro habentes ita non solum
habent proprietatem seu dominium sed ex illis salva substantia aut proprietate rei
et dominio remanente fructus seu utilitatem aliam percipit ut puta in do
mo in qua habitat et sic ex ea quod habitationis habet domus do
mino salva dominio remanente / ex agro quod fructus recipit agri
salva rei substantia et dominio remanente et ideo qui locavit fructus
rei seu utilitatem aliam provenientem ex ea retento sibi dominio
conductori concedit ut illa scilicet fructus seu utilitatem domus vel agri fini
ta locatione repetit non est mirum si pro hiis precium recipere posset / mu
tuans autem pecuniam in eum cui mutuat pecuniam transfert dominium
nec fructum aliquem nec utilitatem aliam que ex ea salva rei substantia
valeat pervenire / et tamen ab eo cui mutuavit pecuniam repetit
sive ultra ~~illa~~ quod illa mutuavit a recipiente mutuum licite recipere nequit

ut legitur lxxxxiiii. di. c. circensis. ¶ Quod autem ipsum usum ab actu habere nequeat
dicit constitutio secundum Augustini sententiam posita in libro confessionum clare probat quod
quod non est habere nequaquam potest actu autem utendi in rerum natura non est
nec antequam habeatur ut postquam usus est nec dum est in actu utendi proprie
loquendo potest dicta constitutio qualiter aliquis [illegible] quod habere non possit ¶ Illud
autem quod dicit quod ex predicto scripture sacre asseruit aperte quod nullius rei
temporalis ut usu consumptibilis ut non consumptibilis usu proprietatem credentes habe-
bant dicimus si intelligatur quod in speciali proprietatem non habebat aliquis credentium
verum est quod dicit quod tempore illo quo dicta scriptura loquitur quod hoc dicit expresse
scriptura actuum iiii° ubi cum dicit nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse
dicebat. Si autem intelligatur sicut intelligitur ut patet ex hiis que ponit ipse-
rius clare patet quod credentes nullius rei proprietatem habebant etiam in commu-
ni scriptura [illegible] evidenter expresse cum dicat quod ipsis scilicet credentibus omnia
que possidebant erant communia inter eos et quod illa communia quo ad do-
minium seu proprietatem intelligi debeant ex eo patet quod illud quod per
ante quisque [illegible] ipsis fuerat proprium postquam credentes effecti fuerunt
fuit inter ipsos commune. Constat autem quod illa que possidebant antequam
erant aliis quantum ad dominium proprietatis alii cum illa [illegible] non poterant
[illegible] quare sequitur quod fuerunt quo ad proprietatem seu dominium inter eos com-
munia quod de rebus non consumptibilibus usu scriptura predicta actuum iiii capitulo dicit
in [illegible] sibi fieri cum enim dixisset nec quisquam eorum que possidebat
aliquid suum esse dicebat sed erant eis omnia communia postea subiungit nec
quisquam egens erat inter eos et causam huius volens reddere subdit
quotquot enim possessores agrorum et domorum vendentes precia portantes
ante pedes apostolorum etc. Cum ergo prius dicat quod inter credentes omnia
erant communia et postea subiungat quod agros vendebant et domus evidenter
apparet quod illa communia antequam venderentur erant effecta aliter enim sequeretur
quod remansisset illorum quorum prius fuerunt propria et per consequens quod ipsi ante
illorum venditionem remansissent proprietarii cuius tamen contrarium dicit scriptura
predicta cum dicat nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat
¶ Dicendum est ad illud quod volens probare quod rerum usu non consumptibilium
credentes non habuerunt dominium etiam in communi subiungit scilicet quod res
non consumptibiles usu vendebant et precia nec in speciali nec in com-
munitate retinebant dicimus quod ex hoc non sequitur quod ante vendi-
tionem illarum rerum non habuerunt dominium sed bene sequitur quod post
venditionem illud non retinuerunt et hoc est verum quia vendentes enim
proprium in emptores transtulerunt dominium quare illud sibi non retinuerunt
Et si queratur quare apostoli agros et domos non retinebant in Iudea sed
potius illos vendentes habebant eorum precia in communi respondet Melchiades
papa dicens futuram scilicet instituendam ecclesiam in gentibus et ad gentes apostoli proficisci
debebant ideo predia in Iudea minime sunt adepti et si dicatur quod Melchi-
ades videtur supponere quod credentes etiam ante venditionem prediorum illa ne-
quaquam haberent in communi cum dicit quod illa in Iudea minime sunt
adepti dicimus quod Melchiades proprie loquitur de apostolis apostolos in

iudea non fuisse adeptos predia quia non sit adeptus fructus ea ut illa sibi
intendens retinere et ideo non videbatur ea fuisse adeptus cum eam sic rem
adquisivisset ut eam in continenti a se abdicare deberet adeptus esse non
dicetur. Ex predictis patet quod apostoli fuerunt licentiam in iudea si voluissent
retinere predia ac voto compulsi fuerunt quod illa non retinuerunt sed vendite
precia que se ab contractibus more sibi sed [illegible] producebant ad
gentes. ¶ Ad 2m autem subsequenter dicit ad illud quod res usu consumpti-
biles an quod credentes habebant et sic quilibet corpus habebat rerum usu consump-
tibilium usum facti. Dicimus quod si intelligatur quod erant eis communia quo
ad proprietatem seu dominium verum dicit. Si vero intelligatur quod non
fuerint communia quo ad proprietatem seu dominium sed tantum quo ad simpli-
cem in facto usum cum errare dicimus et scripture sacre contradicere et quod
scripturam illam supponat res usu consumptibiles quo ad proprietatem
seu dominium credentibus fuisse communia patet dicat enim omnia illis scilicet cre-
dentibus fuisse communia et quod quamvis omnia dicit nichil excludit sequitur
quod dominium illud etiam res usu consumptibiles comprehendit contra hec quod ad
quod erant illis communia bona illa aut dicit iste id est quod erant communia
quo ad usum facti aut quo ad ius utendi seu usum fructus
seu possessionem aut quo ad dominium seu proprietatem hoc enim secundum
decretalem illam contingit in rebus temporalibus reperiri consueverunt
propter tamen verum est in rebus non consumptibilibus usu [illegible]
aut ad simplicem usum facti quod res ille scilicet usu consumptibiles communes
fuerunt dicere nequaquam potest primo quia quod in rebus talibus scilicet usu
consumptibilibus usus facti fruendo usu proprie locum habere non potest usus
enim proprie sumptus requirit quod cum ipso usu substantia rei maneat salva
rei ut ex predictis patet quod in rebus consumptibilibus nequit esse. Item
quod usus facti sic est utentis proprius quod non potest dici aliquid in com-
muni sibi patet enim quod actus comedendi panem sic erat sibi proprius quod
non poterat de aliis esse communis contra conclusio predicta non potest intelligi
quo ad simplicem usum facti. ¶ Item nec quia usus facti communis non
convenit cum talis usus personalis [illegible] exigatur quam non convenit communitas
sed potius ymaginaria seu etiam reputativa et ad hoc non potest
dici quod respectu iuris utendi seu usus fructus dicta quo communia
non possit dici etiam in rebus talibus scilicet usu consumptibilibus contra predicta
scilicet ius utendi seu usus fructus consistere negant ut ex eorum consti-
tutionibus quos ponit dicta constitutio ad condicionem canonum patet.
¶ Item nec quo ad possessionem dicta conclusio potest dici quia si loquimur de pos-
sessione que iuris est ista conclusio nec credentes secundum eum esse non potuerunt
cum ipse asserit apostolos nullum ius habuisse in istis temporalibus sed
tantum simplicem usum facti. Si autem loquimur de possessione que
facti est illa pro est cuilibet possidenti propria quia non est communis aliorum
nec etiam contrahebat sicut de usu facti dictum est supra contra predicta quod
res iste usu consumptibiles que inter eos erant effecte communes quo ad proprietatem

et dominium sunt quibus inter ipsos efferre. ¶ Quantum autem ad illud
quod postea dicit iste .h. videtur ut sic quilibet eorum habebat usum rerum usu
consumptibilium absque dominio et proprietate sive appropriatione et dominio de-
partium. Dicimus quod infert istud ex falsa suppositione quia sicut
prius probavimus cum supra quod res usu consumptibiles inter credentes erant
communes tantum quo ad simplicem usum facti et ex hoc concludit quod quilibet
eorum absque et dominio et proprietate habebat rerum usu consumptibilium usum
facti. Unde tamen sequitur plus sic quod res usu consumptibiles esset quibus
inter credentes tamen quo ad simplicem usum facti immo erant quibus quo
ad dominium seu proprietatem ut supra est probatum. patet illud quod ex eo
concludit esse falsum scilicet quod quilibet habebat in rebus eius simpliciter
usum facti propterea patet falsum alia ratione quia usum facti habebat neque est
ab aliquo ut supra est ostensum. ¶ Ad illud vero quod dicit iste
hereticus quod dicta doctrina scilicet quod in rebus usu consumptibilibus usus iuris
vel facti a proprietate et dominio separatim non potest constitui nec habere
omnes religiosos habentes votum abdicationis proprietatis rerum specialium de-
struit et confundit quia secundum hoc quilibet religiosus qui utitur rebus usu con-
sumptibilibus proprietarius esset. Dicimus quod mentitur aperte sicut malus omnes
enim religiones preter beati francisci quarum professores ad vivendum sine proprio
astringuntur consistit se habere posse secundum suas regulas et habere etiam tam
res usu consumptibiles quam non consumptibiles quo ad proprietatem et dominium
in communi licet aliqua per statuta superaddita regulis quantum ad aliqua immobilia
suas regulas dimiserit restringendas quarum professores dicunt non possunt
uti rebus usu consumptibilibus si usus ipse sumatur ut supra est probatum preter
tamen res huiusmodi consumere utpote panem comedendo et vinum bibendo
et sic de aliis sed per actum consumendi talia non sunt censendi proprietarii
cum ipsa non vel ipsa consumere sed ut tota sua dicendi actus quo consu-
mendi res huiusmodi nequaquam a communi dominio separatur sicut si duo habentes
panem communiter illum communiter comederint neuter ipsorum hoc panis quem comedit
proprietarius fiet nec dicetur comedisse panem proprium sed communem. ¶ Dicimus in-
certa quod improbabiliter posset dici quod post distributionem bonorum usu consumptibilium
que fiebat inter apostolos et credentes alios ut dicitur actuum iiii et v quilibet
portionis sibi assignate proprietarius et dominus posset dici et hoc scriptura predicta
actuum v videtur expresse supponere cum dicit Nonne manens quamvis existens tuum erat
inter eos et quamvis hoc reddit rationem subiungens quia quicumque enim possessores
agrorum et domorum erant vendentes afferebant pretia eorum que vendebant et
ponebant ante pedes apostolorum dividebant autem singulis prout unicuique opus
erat Cum ergo dicat quod nullus egens erat inter eos prout quod unicuique
dividebatur prout opus erat supponit aperte quod illud quod unicuique dividebatur
desinit cuilibet esse proprium. dividere enim est divisum a quibus divisas partes
rei aliorum dare. cum ergo dicit ab illis qui dare poterant scilicet apostolis et illis qui
revera poterant ea que ad vite humane sustentationem pertinebant videtur
quod domini quilibet fuerit eius portionis que fuerat sibi assignata. Alioqui
enim videtur verum quod egentes non esset nec plus post distributionem haberent in

assignata sibi porcione quam ante. Preterea constat quod vestimenta cotidiana inter
res usu consumptibiles computantur post quintam aut septimam de qua fit mencio
in preallegato capitulo iiii et actibus legitur quod angelus petro dixit precingere et
calcia te caligas tuas. Item dixit ei circumda tibi vestimentum tuum
etc. ubi clare supponit angelus quod caligae et vestimentum assignata petro
simpliciter quo ad dominium erant petri. Item videtur quod pecunia panis et vinum
res usu consumptibiles sibi dimissa pro vite sustentacione assignate sibi eius
essent ut votum vivendi sine proprio videtur quod se extendat ad illa quibus
non potest carere humana vita. Preterea ex primo capitulo ac. ubi apparet non
post quam credentes de bonis illis quibus contradicione apostolorum habere tempore
potuerunt et omnia communia obtinuerunt. Scriptura cum precedentibus ad hoc
michael addit insuper quod post. multitudinis credencium erat cor unum
et anima una nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat
sed erant eis omnia communia. per verba autem ista videtur quod omnes que possidebant
a se dominium abdicasse et illud transtulisse in communitatem non autem videtur
se constrinxisse quin sibi de bonis illis communibus quo ad sustentacionem
vite sue possent habere usum et ut ipsa [illegible] proprio hoc scriptura
precedens satis supponit aperte cum dicit dividebatur autem unicuique prout
opus erat. Dicere autem est sicut predictum est. [illegible] est aliquid [illegible] dimissa
preter aliquibus dare ¶ Ad id hoc dicendum quod per verba illa Ecce nos relin-
quimus omnia etc. Non potest concludi quod quo ad dominium seu proprietatem reliquerunt
ea apostoli. Reperimus cum hec verba dicta de petro iacobo johanne luce
v. ubi dicitur quod subductis ad terram navibus relictis omnibus secuti
sunt eum et tamen post verba illa legitur Mt 4to quod ihesus ambulans
iuxta mare galilee vidit petrum et andream mittentes retia in mare
qui ait Venite post me faciam vos piscatores hominum qui continuo
relictis retibus secuti sunt eum et dicitur luce 5to preterea illud quod
dictum est Mt 4to dicit augustinus in libro de concordia evangelistarum ex-
presse. Item post illud quod legitur Mt 4o Mt 8 quod venit ihesus in do-
mum petri ergo domum adhuc retinuisset petrus. Item Mt 26 legitur
quod unus ex hiis qui erant cum ihesu scilicet petrus ut dicitur Jo. xviii
exemit gladium suum et percuciens servum principis sacerdotum amputa-
vit auriculam eius cui ihesus ait converte gladium in locum suum
ergo gladius erat petri. Item luce xxii dictum est petro et aliis apostolis
qui habet sacculum tollat similiter et peram et qui non habet gladium
vendat tunicam suam et emat gladium. Item act. xii dixit
angelus petro precingere et calcia te caligas tuas. Item dixit ei
circumda tibi vestimentum tuum et sequere me in quibus satis scriptura
evidenter supponit quod post illa verba posita luce v. de petro et
iacobo et johanne relictis omnibus secuti sunt eum scriptura sacra
predicta supponit eos et retia et domum et post illa per Ecce nos
reliquimus omnia. etiam gladium et vestes habuisse ut sua proprie
relinquitur quod per verba illa relictis omnibus secuti sunt eum non potest

geludi, apostolos a se dominium omnium temporalium abdicasse. Item de matheo legitur
luc. v°. cum christus dixisset matheo sequere me quod ipse surgens relictis
omnibus secutus est eum. Et statim sequitur quod matheus qui et levi dicebatur
fecit ei magnum convivium in domo sua. Ubi patet quod consequenter de eo di-
catur scriptura quod relictis omnibus secutus est eum non fecit nisi quo ad do-
minium reliquerit ea cum statim subditur quod in domo sua fecit sibi con-
vivium magnum. ¶ Et per hoc patet ad illud ... cum dominus dixisset cui-
dam qui non erat de discipulis Si vis esse perfectus vende omnia que habes et
da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me. petrus
dixit Ecce nos reliquimus omnia etc. Non dixit vendidimus omnia
et dedimus pauperibus sed dixit nos reliquimus omnia possunt enim
res temporales relinqui quo ad curam et affectionem illarum sine dominii
abdicatione vel reliquimus omnia scilicet preter illa sine quibus non potest
hec vita transiri sicut sunt alimenta ... et per alimentis ... quibus
non est verisimile ut ipsos renunciavisse vel ... propter ...
et alia multa de quibus dicit ... in obiectionibus ... iste pos-
sunt hec tam facile ... ¶ De iacobo autem et
iohanne dicitur ... quod relicto patre suo zebedeo in navi cum mer-
cennariis secuti sunt eum etc. patet non reliquerunt ut ei renunci-
averint et patrem postea non habuerunt cum immo etiam filii
remanserunt ... illa non ... quod per illa ... nos re-
liquimus omnia intelligatur a se omnia temporalia saltem illa de quibus
scriptura dicit ... quo ad proprietatem et dominium abdicasse. ¶ Item
non obstat capitulum dilectissimis xii q. i. quod per se dictum ...
in quo beatus clemens scribens cum discipulis suis ierosolimis habitantibus
cum beato iacobo episcopo ierosolimitano ... statum apostolorum et ipsorum discipulorum ac
iudeorum ierosolimis post missionem spiritus sancti ... ad modum habendi
temporalia statum primorum parentum in statu innocentie constitutorum et dicit ibi
quantum ad statum primorum parentum quod communis usus omnium que sunt in hoc
mundo omnibus hominibus esse debuit sed per iniquitatem alius dixit hoc
esse suum et alius illud et sic inter mortales facta est divisio procul dubio
ista scriptura supponit quod si primi parentes non peccassent omnia communia
fuissent quo ad dominium seu proprietatem quod patet in hoc quod dicit
quod per iniquitatem id est per peccatum primorum parentum alius dixit hoc esse suum
et alius illud et sic inter mortales facta est divisio hec autem divisio
facta fuit eius rei cuius prius erat communio ut dicto autem facta est rerum
et non usus simpliciter facta ut patet quia alius dicebat hoc esse suum suum
et alius illud non dicit quod unus dicebat usum huius rei suum esse et
alius alterius sed dicebat unus rem aliquam et alius aliam esse suam. Ergo patet
quod rerum quo ad dominium quo ad usum divisio fuit facta et per consequens sequitur
quod ante divisionem ... quo ad rerum dominia communis erat et hoc clarius per-
spicitur ... eodem capitulo patet ubi sequitur Et sicut non potest dividi aer
neque splendor solis ita nec non reliqua que communiter data sunt omnibus hominibus
ad habendum ubi manifeste dicitur omnia communiter data fuisse omnibus hominibus

ad dominium non dicit quo ad facti usum sed dicit ad dominium quod usus
facti haberi nullatenus potest ut supra probatum est ergo si data fuerunt
eis et ab illo scilicet deo qui dare potuit dicendum est quod dona fuerunt effecta
quod datum est accipientis factum ¶ Deinde subiungit beatus clemens sic
Istius enim consuetudinis more retento apostoli eorumque discipuli unanimo
biscum et vobiscum communem vitam duxerunt nec enim ut nostis erat multi
tudinis eorum scilicet credentium cor unum et anima una nec quisquam eorum ac unus
de hiis que possidebat aliquid suum esse dicebat sed omnia nobis et
illis erant communia In quibus verbis supponit beatus clemens aperte quod ante
conversionem illorum iudeorum de qua habetur actuum 4° et 4° capitulo nec non apostoli
et eorum discipuli aliquid possidebant ubi cum dicit apostoli eorumque disci
puli unanimobiscum et vobiscum et loquitur de predictis communem vitam
duxerunt et in quo erat ista communis vita declarat dicens Erat enim
multitudinis credentium cor unum et anima una nec quisquam eorum scilicet apostolorum
et ipsorum discipulorum de quibus locutus est supra ac iuniorum scilicet iudeorum
conversorum de hiis que possidebant Ecce aperte dicit quod apostoli et discipuli aliquid
possidebant ante [illegible] aliquid suum esse dicebat sed omnia nobis
scilicet conversis et illis scilicet apostolis et eorum discipulis erant communia Hec per se
[illegible] clare patet quod ante conversionem iudeorum predictam apostoli et eorum
discipuli aliquid habebant et quod illa communicaverunt iudeis conversis et in
de conversi communicaverunt apostolis et eorum discipulis bona que habebant
ita quod quisquam eorum scilicet apostolorum et discipulorum ac iudeorum conversorum eorum
que possidebant nichil suum esse dicebat sed omnia erant communia
inter ipsos ¶ Item in eo quod dicit quod apostoli post verba illa Ecce
nos reliquimus omnia etc. usi sunt rebus communibus usu dicimus
esse simplicem qui in rebus usu consumptibilibus usus iuris est sumptus habemus
necessario nec illis aliquis potest uti ut supra est ostensum ¶ Item in
eo quod dicit beatus augustinus dixisse apostolos vovisse rerum omnium
abdicationem dicit simpliciter hoc enim beatus augustinus non dixit sed cum rete
tulisset apostolos dixisse Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te
subiungit hoc votum potissime voverunt. Dicit enim quod est illud
votum quod voverunt. Et dicendum non potest quod votum illud esset abdicationis
dominium seu proprietatis omnium temporalium rerum cum de hoc in precedentibus
seu subsequentibus nullam faciat mentionem quod ergo est illud votum
videtur quod quod voverunt se deum secuturos quod ista precesserant verba
illa cum dixisset Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te
dicens quod non est simpliciter quod beatus augustinus intellexerit quod in voto
huiusmodi scilicet quod reliquimus omnia intelligantur illa comprehensa que scriptura
sacra eos postea asserit habuisse sicut sunt que ipsos habuisse
supra est probatum Item non est intelligendum quod beatus augustinus
intellexerit quod propter apostoli voverunt non habere aliquid in communi cum intendat
imponere vitam apostolicam sive religiosam fundare loquens suis fratribus

sic dicit in regula sua Sit vobis anima una et cor unum in deo et non dicatis
aliquid proprium sed sint vobis omnia communia et distribuatur unicuique vestrum prout opus
est. Et sequitur sicut enim legistis in actibus apostolorum quia erant eis omnia communia
et distribuebatur unicuique prout opus erat. Cum igitur beatus augustinus
et eius fratres res habuerint et habeant in communi non est revocandum
in dubium quin beatus augustinus apostolos habuisse supponit in communi quare
per auctoritatem predictam augustinus iste hereticus nequaquam potest concludere quod
apostoli voto abdicaverint omnium rerum dominium nec quod illud abdicaverint
in speciali et in communi ¶ Item non obstat c. illud xvi. q. i. Ex auc-
toritate per ipsum supra allegatum Immo facit potius contra ipsum. loquitur
enim de monachis qui ut dicitur ibi figuram apostolorum tenent. constat autem
quod monachi habent mobilia et immobilia quo ad proprietatem et dominium
in communi ut probatur xviii q. i. c. in nullo. Quamvis videatur quod apostoli habuerint
seu habere potuerint talia in communi verum est tamen quod in iudea non
retinuerunt immobilia sed potius ea vendiderunt quia providebant ad
gentes esse transituros ut probatur actuum 4° et 5° et xii q. i. c. fu-
turam ¶ Ad hoc iste hereticus et sedicionis ad probandum quod in rebus
que usu consumuntur possit haberi usus a dominio separatus arguit sic Dec-
decime fructuum sive de frugibus sive de pomis arborum domini sunt ut habetur
levitici ultimo usus autem decimarum totum est levitarum ut numeri xviii. constat
autem quod ille decime sunt de frugibus et de pomis que sunt res consumptibiles
usu quare cum dominium decimarum sit domini et usus decimarum earum sit levitarum
sequitur quod in rebus consumptibilibus usu haberi potest usus a dominio separatus
¶ Ad hoc est dicendum quod iste arguit eundem ex falso quod enim dicit levi-
tas habuisse usum tantum decimarum falsum dicit ut probatur numeri xviii
c. et cum in textu allegato ubi dominus sic dicit filiis levi dedi omnes decimas
israhel in possessionem pro ministerio quo serviunt michi in tabernaculo federis
ex quibus patet quod levite non tantum usum in decimis sed etiam dominium
habuerunt. Nec obstat quod in eodem c. dicitur quod in usus levitarum et ministrorum
decimas dominus separavit. aliud est enim alicui in usum rem aliquam
dare et aliud dare alicui et usum alicuius rei ubi enim usus a re separatur
conceditur alicui usus tantum rei et non dominium sibi intelligitur esse datum
sed ubi alicui res datur in usum non datur usus rei sed et dominium intelligitur
esse datum unde cum dicitur in predicto allegato textu quod in usus levitarum et ministrorum dominus
separavit declaravit dominus ad quid vel ad quem quod levitis decimas dedit quia non
de frugibus et fructibus duplicibus nos nutriamus unde continue dicendo ad quod
primo et principaliter sunt concesse Immo illo c. primo dixit dedi vobis omnes herbas
et universa ligna que habent in semetipsis sementem generis sui ut sint
vobis in escam verum quia nonnumquam qui habundant in talibus deficiunt in aliis
necessariis ad vitam humanam voluit deus quod levite possent non solum
de frugibus illis comedere sed etiam de illis precio ad alia vite necessaria ven-
dendo vel permutando sibi providere et ideo dicit in aliquos usus et ministrorum
et idem est de verbis illis in eodem c. continetur ad aaron prolatis ubi
dominus sic dicit universa frugum nostra que offerunt domino et

et dominio deportatus tradunt in textu suo illarum autem rerum dominium competit
illis duobus ut in eodem capitulo in quo dominus ad Aaron loquens sic dixit omnia
oblata et primitias et quicquid pro peccato atque delicto redditur michi et cedet in sancta
sanctorum tuum erit et filiorum tuorum. Et infra primitias autem quas voverint et obtu
lerint filii israel dedi tibi et filiis et filiabus tuis iure perpetuo. Ex quo
patet quod non solum in decimis sed in rebus predictis aliis Aaron et
levite usum sed dominium habuerunt ¶ Rursus intendit ostendere quod usus
simplex facti non possit haberi in rebus usu consumptibilibus a dominio separa
tus est vitam christi et apostolorum eius repugnare quia perfectio paupertatis
sibi et aliis perfectissime perfectiones consiliorum evangelicorum fuerunt in christo et
in apostolis perfectissime et constat secundum eum quod paupertas evangelica excludit
sollicitudinem quam refert proprietas seu dominium temporalium rerum ex ipso sequitur
per consequens usum rerum usu consumptibilium potest asseri et carere dominio separatum
¶ Ad hoc dicendum quod concedimus quod perfectio paupertatis in christo et apostolis perfec
tissime fuit perfectio siquidem paupertatis evangelice plus consistit in
actu vel scilicet animi amore istis temporalibus non adhereat quam in carentia temporalium
rerum hanc autem paupertatem perfectissime christus habuit et post eum apostoli eius
et per consequens perfectionem paupertatis evangelice habuerunt ¶ Ad illud autem quod
dicit quod paupertas evangelica rerum usu consumptibilium dominium et proprietatem
excludit dicimus quod est falsum primo illarum rerum supposita sacra scrip
tura ipsos apostolos ad minus habuisse in communi proprietatem et dominium ut plenius
actum est. Ut supra est ostensum ¶ Ad illud autem quod dicit quod abd
abdicatio proprietatis et dominii sollicitudinem excludit dicimus simpli
citer falsum et quod talis abdicatio non excludit quod contra sepius est. Tamen
nimis a sollicitudine aliquid tamen respondisset dominus suum negligentie de
quo agitur hic teste quod petentes sibi a deo tribuitur non tribuitur
ad usum et hoc videmus ad sensum quod ille ad quem rei utilis
pertinet simpliciter dominium magis est circa rem etiam de illa sollicitus quam
sit ... ad sensum videre patet in filiis monachis quod nuda
usum facti habere in talibus asserunt quod tamen illa magis sunt solliciti quam
romana ecclesia ad quam illarum rerum dominium asserunt pertinere ¶ Preterea
dicit iste hereticus quod vite apostolorum repugnat doctrina predicta quia secundum eum
quantum ad abdicationem proprietatis rerum temporalium sunt apostoli secundum Remigium
ad dignitatem primi hominis renovati sed primus homo et eius posteritas si ste
tissent in originali iustitia habuissent usum rerum usu consumpti
bilium sine proprietate et dominio eorundem secundum clementinam ut dicit ad
quod ... Exivi de paradiso dilexissimus quia dicit quod in rebus usu
consumptibilibus non potest usus a proprietate et dominio separari est ut dicit
contra apostolorum et religiosorum apostolorum abdicantium proprietatem omnium rerum
imitantium repugnat ¶ Ad quod dicendum quod illud quod iste dicit
quod primi parentes in statu innocentie in nullo habuerint dominium
sed tamen simplicem facti usum ad minus post illam benedictionem crescite
et multiplicamini ... dicere contradicit expresse legi genesis i.

quod dum primis parentibus dixit crescite et multiplicamini et replete terram et subi-
cite eam alia littera loco eius quod supra dicitur et subicite eam et dominamini ei et
illam exponit augustinus in libro super genesim ad litteram et in libro de civitate dei libro
xvi c. xxxi et sequitur dominamini piscibus maris et volatilibus celi et universis
animantibus que moventur super terram. Ex quo evidenter apparet primos parentes pro-
bavisse potestatem terre et piscium maris ac ~~volatilium celi~~ volatilium celi
que moventur super terram dominium in statu innocentie habuisse ¶ Ut si queratur
utrum illud dominium proprium fuit vel commune videtur dicendum quod si tempore hu-
ius dictionis predicte solus adam formatus erat et sicut ordo sequitur scripture sacre
evidenter innuit tunc illa benedictio fuit data adam extra paradisum existente
eva vero formata fuit ipso adam in paradiso translato ut patet genesis ii° c
et quod videtur aliter quod ante formationem eve dominium temporalium ade proprie fuerit
non quia commune quod esse non potuit cum solus tunc tempore illo fuit et
respectu unius tantum [...] alios socios habuit nihil commune dici posset et
hoc videtur expresse dicere ecclesiasticus xvii ubi dicitur sic deus creavit de terra
hominem et secundum imaginem suam fecit illum et sequitur dedit ei potestatem eorum que
sunt super terram et posuit timorem illius super omnem carnem et dominatus est bestiarum
et volatilium. Ex quo patet quod solus dominatus fuit. Ex quo sequitur
ipsum solum pro illo tempore dominium habuisse proprie sic secundum expositorem
de duobus [...] c. xxx a [...] dicitur sub dominatu et dominatur [...]
cum de solo adam dicatur quod dominatus est bestiarum et volatilium sequitur quod
et solus dominus fuit et quod eva tunc formata non esset patet quod in statu patet ista
verba et dominatus est bestiarum et volatilium sequitur creaturam ex ipso ad
litteram plus simpliciter hoc idem videtur sentire damascenus li. i. c. ii ubi
loquens de primo parente sic dicit hunc igitur hominem conditor masculum
constituit statuit et tribuit ei principatum dominium [...] et in quo eius
participationem ipsum fecit deum et alium [...] ut sicut dominus
dominator efficitur alia littera habet ut sicut domini dominus
scripture efficitur ex ipso appellatione [...] ¶ Nec obstat tunc dubitatio
in contrarium allegata quod illud cum concludit non potest quod primi parentes tempo-
ralia predicta non haberent sed quod illud non habuerunt distinctum primo ex auc-
toritate qua beatus clemens in [...] et adducitur concludit evidenter ipsos ha-
buisse dominium in communi ipse enim dicit quod sicut non potest dividi aer neque
splendor solis ita neque reliqua que communiter data sunt ad habendum
dividi debent. Ex quibus verbis clare patet plurimum dixisse ista temporalia fuisse
data generaliter omnibus ad habendum et si data fuerunt ab illo qui dare po-
tuit utpote deo et ei qui capax fuit sicut homo sequitur quod commune
dominium factum fuit nec plus videtur comparatio aeris et splendoris solis
ad temporalia respectu dominii ut sicut non habebant dominium aeris et
splendoris solis ad temporalia sicut nec habebant dominium temporalium [...]
sed respectu divisionis tunc illa comparatio [...] sicut enim dicit et sicut
non potest dividi aer nec splendor solis ita nec reliqua que communiter data sunt
hominibus ad habendum dividi debent sed communia sunt sicut [...] de aere tunc habetur

augustinus 2o libro de libero arbitrio sic ait. Cibi aliquis aeris quod ego reddere possem
tu illa tamen non petes quod in meum transisset alimentum quod nec reddi potest ita
et animalibus alimenta nos capere medicina dicunt quod alimentum et spirando
solum sentire possimus et respirando non possimus restituere ut a te ducant ita,
rebus reseruari. ¶ Ad hoc est dicendum quod sicut probatum est supra in principio
est in rebus usu consumptibilibus quemquam usum habere vel simplicem usum facti. Nec
obstat scriptura predicta usus enim pecunie primo potius abusus. Non est ergo apud
simplicem aliquem tradere scilicet talis tradere quod sumpta quo ad dominium reseruata. Unde licet
primus actualiter pecuniam mutuari traderet et traditam sola sine translatione
dominii nequaquam usum seu abusum potius fuisse pecunie potest dici
scilicet quod translationem dominii habet quod consumpta pecunia quia quamdiu translationem non
primus scilicet dominus cuius nomine fiebat mutuum fuit. Unde cum primus nomine
domini mutuasset ipse dominus videtur usus primo abusus potius fuisse pecunie
et non primus. Preterea primus qui nomine domini sui pecuniam mutuat-
non debet dici habere usum seu abusum simplicem facti cum nullus habuerit
per concessionem huius mutuandi. ¶ Rursus dicit quod predicta assertio declaratoris sancte
Romane ecclesie obviat et repugnat quia in decretali que incipit Exiit qui seminat
quod velut certam ut dicit approbata et in concilio Viennensi confirmata
diffinitur quod fratres minores habent usum facti omnium rerum quibus utuntur
absque omni dominio et proprietate de quo usu sic dicit cum usus non
iuris sed facti tantummodo nomine habeat quod facti est tantum in utendo prebet
utentibus nichil iuris. Manifestum est autem ut dicit quod fratres minores
res habent usum facti rerum usu consumptibilium ergo in rebus usu
consumptibilibus potest usus facti a proprietate et dominio separari. ¶ Ad hoc
dicendum quod sicut dicit dicta constitucio ad conditorem canonum verba predicta
intelligit conditor illius canonis Exiit de rebus que non consumuntur usu quod
patet per precedencia et sequencia plus satis clare. Cum non proposuerit in sequentibus tamen in
rebus temporalibus sit considerare scilicet proprietatem possessionem usum fructus et
simplicem usum facti etc. Et post sequitur. Concedendus fuit eis professioni que
sponte devovet Christum pauperem in tanta paupertate sectari necessarius
usum facti continentium. Cum autem predicti scilicet proprietas usus facti est ius utendi
et usus facti sumptus ipse negant in rebus usu consumptibilibus reperiri scilicet ipse
tamen ut patet ex diffinicionibus usus fructus et usus. Apparet quod de rebus
usu consumptibilibus in quibus premissa nequeunt reperiri non intellexit
conditor canonis verba illa. Hoc etiam apparet quod etiam in eius constitucione
postea consequitur. Sequitur enim quod predictis scilicet proprietatibus sint usu facti
contenti. Ut obviat quod nulla prudencia in huiusmodi rebus constituit. Unde
non posse usum vel usum fructum a dominio perpetuo separari ne do-
minium semper abscedente ab eo usu fructu dicatur inutile redderetur
que quidem leges de rebus illis intelliguntur quia penes unum usus rei
et penes alium dominium dici possit licet inutile remanere quod ne-
quaquam in rebus usu consumptibilibus potest esse tam in illis quam usu seu
abusum propria talis rei esse desinat et per consequens apparet etiam inutiliter
non subsistat sicut dicit constitucio ad conditorem canonum super dicta

Si autem velit [illegible] quod dicta constitucio expresse diffiniuerit quod fratres minores
in rebus usu consumptibilibus habeant simplicem usum facti dicimus quod dif-
finiuit impossibile et per consequens diffinicio de iure non tenet cum enim sit impossibile
in rebus usu consumptibilibus usum iuris uel facti habere a dominio separa-
tum hoc racioni obuiat et iuri repugnat statutum aliquorum factum [illegible]
non tenet. Item in hoc quod dicit quod dicta constitucio fuit per uos ecclesie
approbata dicimus quod quantum ad hoc scilicet quod fratres minores in rebus usu consumptibilibus
habeant usum facti tantum numquam fuit per uos ecclesie approbata. Dicimus etiam quod non
fuit in Viennensi concilio confirmata nec hoc potuit per constitucionem aliquam uel
aliquas apparere immo nec de ipso concilio promulgata. ¶ Ulterius dicit iste
hereticus constitucionem predictam Ad conditorem canonum errorem aliud continere in eo
quod continet quod scriptum est. Rursum nec simplex usus facti qui nec iuris
nec per alios competit alicui ius utendi in talibus rebus scilicet usu consumptibilibus
potest constitui ut habeatur. Cum enim uti re aliqua nichil aliud sit quam [illegible] fructus
rei seu utilitatem aliquam percipere ut per [illegible] ex ea prout salua
rei substancia percipere constat quod re illa uti quis nequeat ex quo est salua
salua nulla potest sibi percipere utilitas qualis res usu consumptibiles etiam
constat. Ex quibus patet quod nec usus qui est simplex [illegible] nec ius utendi sine
aliquo possunt in rebus usu consumptibilibus constitui ut habeatur [illegible]
[illegible] exigat quod ex re ipsa salua rei substancia possit quis ius utendi
sed utendi ex re ipsa utilitatis aliquid percipere quod utique in rebus neque
usu consumptibilibus reperitur. Et infra: licet autem in rebus usu consumptibilibus nec
ius utendi nec usus uti possit constitui ut habeatur ipsius tamen po-
test quod abuti dicitur aut dominium [illegible] de rebus usu consumptibilibus pro rei con-
sumpcione sumitur. Quod ei opponitur quod est uti. Uti quidem presupponit quod
in usu salua rei substancia maneat. Abuti exigit quod in actu [illegible]
rei substancia consumatur. Cum abuti nichil sit aliud quam consumpcio usus ut in
hac materia proprie dici possit. ¶ Ad hec verba constitucionis ex quibus appa-
rent dicimus scilicet supra quod dicta constitucio in eo quod dogmatizat quod nec
usus facti nec actus usus utendi haberi potest in rebus consumptibilibus usu
[illegible] nullus [illegible] rebus usu consumptibilibus uti potest quia [illegible] abuti [illegible]
ab usu [illegible] expresse sacre scripture obuiat et repugnat
manifeste. Ad quod probandum inducit Leuitici xxvii ubi dicitur quod
omnes decime terre siue de frugibus siue de pomis arborum domini
sunt. Et Numeri xviii dicitur de leuitis quod nichil aliud possidebunt de-
cimarum oblacione contenti quas in usus eorum et necessaria separaui. Ex
quibus verbis patet quod usus in rebus usu consumptibilibus ex dei statuto
habetur. ¶ Ad hoc dicendum quod iste in premissis manifeste se contradicit
in scripto quod cum leuite in decimis tantum haberent simplicem facti usum
sicut est ergo dicit expresse ille textus Numeri xviii per ipsum allega-
to ubi sic dicitur: filiis Leui dedi omnes decimas Israel in possessio-
nem pro ministerio quo seruiunt in tabernaculo federis. Ex quo patet quod le-
uite non tantum usum in decimis sed etiam dominium habuerunt. Nec obstat
quod in eodem capitulo dicitur quod in usus leuitarum et necessaria dominus decimas

separari. Aliud est enim alicui dare iure aliquid usu facti et aliud recipere
alicui in usus eius et tamen utrumque dicere ut superius est ostensum. Ad aliud
autem quod dicitur quod usus in rebus usu consumptibilibus ex dei statuto habetur
dicimus quod est fictum quia in tota sacra scriptura non habetur mentio de
simplici usu facti. ¶ Ad hoc dicendum quod constitutio predicta ad condi-
torem canonum loquitur de usu iuris vel utendi secundum quod dividitur usus contra dominium
et proprietatem et contra usumfructum et ius utendi secundum decretalem
illam Exiit que dicit ista scilicet proprietatem usumfructum et ius utendi
ac simplicem usum facti in talibus rebus reperiri cum igitur dicta constitutio
ad conditorem canonum sunt facta. ¶ Iste etiam hereticus ad ostendendum quod pe-
cunia inter res usu consumptibiles numeretur allegat l. ut ex predictis patet.
Constat autem quod secundum leges in rebus usu consumptibilibus nullus usus fructus
neque ius utendi quod est servitus nec etiam ius utendi quod non est servitus
sed vere ius proprie potest constitui ut habetur ut patet ff de usufructu ea-
rum rerum que consumuntur l. 1a et l. 2a ff de in rem verso l. sed si pos-
sessori sed si rem ff commodati l. 2a cum multis similibus. ¶ Ostensum etiam
est quod uti talibus rebus potest consumendo proprie uti. Usus enim seu uti se-
cundum proprie secundum leges requirit quod ex re illa in qua usus habere
se asserit vel eam volens uti possit fructum vel utilitatem aliquam
assequi salva substantia rei quod non potest in rebus usu consumptibilibus repe-
riri et ex hoc leges [illegible] responsionem rationem reddunt quare mutuant
pecuniam quam mutuo dederunt pecuniam recipere vel negatur licite eis locatus agere
vel dominium habeat licite recipere posset ut dictum est superius. Ex quo
patet quod in rebus usu consumptibilibus usus haberi negatur nec quod ipsis etiam
uti posset cum hoc iuri repugnaret et obviaret rationi. ¶ Dici-
mus ergo quod decretalis ad conditorem canonum de usu et uti loquitur
sicut decretalis Exiit loquitur que de ipsis loquitur secundum quod leges loquuntur
quod impossibile est loquendo de illis proprie sicut dicta decretalis ad conditorem loquitur
et dicit expresse in § Porro nec simplex usus facti ubi etiam dicit Quid
enim uti re aliqua nihil sit ad proprie rei locum habeat in rebus consumptibilibus
usu sed in ipsis consumptio et consumendi actus locum habet ut probatur
de usufructu earum rerum que usu consumuntur l. hic senatus § 1
et 2 et ff de in rem verso l. sed si possessori. ¶ Licet autem ut
predictum est in rebus usu consumptibilibus usus proprie loquendo locum non habeat
cum scriptura dicat quod quis in illis usum habeat vel eis utatur sed quotiens
sic inveniatur usus vel uti pro rei consumptione debent sumi sic dicimus
quod quotiens sacra scriptura usum in talibus rebus usu consumptibilibus attribuit
pro rei consumptione ipsum sumit ut patet in illa auctoritate Vino modico
utere sumitur enim ibi utere pro consume id est pro bibere constat enim vinum bi-
bendo consumi et per hoc patet responsio ad illas auctoritates inductas hoc
salvo quod illa minor [illegible] ubi dicitur Universa frumenti munera que
dicit portari cedunt in usus tuos falso inducitur ut supe-
rius est ostensum. ¶ Ad aliud quod iste hereticus dicit quod dicitur quod sunt aliquae
res usu consumptibiles et tamen non inveniuntur illis uti contradictionem implicat

manifestum ¶ Preterea pro hoc ut videtur a testibus legislatorum arguitur
quia rubricam posuit de usu fructu earum rerum que usu consumuntur
unde constructio loquitur sic quod legislatoribus et legibus plurimum loquuntur
sumendo usum pro abusu id est pro consumptione rei quia nec alius usus videtur
nisi consumptio in rebus usu consumptibilibus esse potest et ideo dicit ibi l. ff
de [illegible] l. 4 § et possessorum § si vero in quibus usus fructus con-
sistit non potest proprie abusus id est proprie rei consumptio et et glosa super rubri-
cam illam ff de usu fructu earum rerum que usu consumuntur super illo
verbo usu dicit quod usu expresse ibi tamen quod usus dicitur ponitur improprie.
¶ Ad quod dicimus quod dicti textus et alii similes [illegible] pene concedendo et bi-
[illegible] abusus sunt rebus illis sicut abusus in consuetudine sumitur
in qua pro rei consumptione accipitur sicut patet ex eius serie manifeste
¶ Sed contra hoc dicit iste hereticus super dictum quod hoc verbum abuti sumitur
pro consumptione rei non valet tamen quia licet quod sic debeat accipi in nostro
nec autem plures tamen quod abuti re non nostre semper in mala significatione
sumitur sicut patet [illegible] 3a et hester [illegible] et [illegible] et aliis
pluribus locis ¶ Ad hoc dicimus quod illud quod dicit nec ratione nec
auctoritate probat quod verbum abuti pro rei consumptione sumatur eiusdem est falsum
in l. 1 ff de usu fructu earum rerum que usu consumuntur l. [illegible] senatus
sed si pecunie dicitur sic quod pecunie sunt usufructus legatus vel earum
rerum que in abusu consistunt non tamen [illegible] videndum sumito usu
fructu cum a pecunia que data sit vel certe res que in abusu consistunt
tradita possunt ubi patet quod legislator in rebus que usu consumuntur pro
[illegible] vocat verbis istis abusu videlicet et consumptione e l. § supra
dicta sic que in usu fructu pecunie dicimus vel certe earum que sunt
in abusu eadem et in usu [illegible] sunt [illegible] de iure [illegible] l. §
et si possessor [illegible] si vero in quibus usus fructus proprie abusus id est proprie
rei consumptionem consistit non potest [illegible] ubi aperte abusum pro consumptione re-
pit legislator ¶ Ex quibus patet quod legislatores legitime proprie de rebus
que usu consumuntur negant usum in illis habere locum et abusum locum
habere concedunt cum proprie abusus id est rei consumptio si fiat ab eo cuius
res abutenda et consumenda competit [illegible] eius sit si vero ab eo cuius res
non competit illicitus est censendus ¶ Item quod abusus pro consumptione
ponatur confirmatur ratione quia in eius sensu dicimus cum pro compositione ap-
ponitur auget vel diminuit [illegible] ut patet quod ratione confirmatur pro illa
compositione ad sensus dictionis augetur usus cum pro compositione apponitur augeatur
¶ Ad hoc respondemus quod in sacra scriptura abusus in bona significatione sumitur
[illegible] propheta [illegible] dicebat [illegible] in [illegible] tuo
in tempore furoris tui abutere eis [illegible] abutere non pro actu illicito sed pro
bono est sumptum [illegible] in deo abusus id est mala [illegible] non cadat tamen
[illegible] valet dicere abutere eis [illegible] consumere eas [illegible] patet quod ab-
usus etiam in sacra scriptura pro consumptione sumitur et in significatione bona
¶ Aliqui dicit iste hereticus quod ista diffinitio quam dat de usu [illegible]
non est vera diffinitio [illegible] consona diffinitionibus quas [illegible]
¶ Ad hoc dicimus quod ista diffinitio descriptio seu notificacio quam

dat dicta constitucio de uti quietens est et vera. dicit enim quod uti de re
aliqua nil est aliud quam ipsius substantie rei seu utilitatem aliam inspiciendo ut pro parte
recipere quam ex ea possit salva rei substantia provenire. Et quod sit quietens patet

diffinicio usus

usus enim diffinitur sic: usus est ius utendi rebus alienis salva substantia
rei. Ex quo sequitur quod uti proprie loquendo requirit quod cum ipso usu remaneat substantia
salva rei et quod ex ea possit utenti utilitas aliqua provenire. ¶ Sed aliud
quod dicit quod diffinicio non est consona diffinicionibus quas dant sancti. Dicimus
quod non est inconveniens quod cuiuslibet rei diversimode considerate dentur diffini-
tiones diverse. Sancti autem qui ipsum uti diffiniunt ipsum uti sumunt aliud quam
sumat constitucio antedicta respectu enim finis ipsum uti accipiunt videlicet
ad quem finem vel quibus utentur ordinetur et sic hanc augustinus dicit quod uti
est res que in usum veniunt referre ad ea quibus est fruendum.
Dicta autem constitucio ad conditorem canonum sicut fuit
de usu loquens non considerat res ad finem est ordinabiles sed prout conve-
niunt seu competunt ad usum fructum ac ius utendi distinguit
et ideo non est mirum si propter istas alias differentias de usu dant sancti
cum ipsum uti aliud supposuerunt quam sumat constitucio antedicta. ¶ Pre-
terea iste hereticus loquendo de usu et de uti excedit modum loquendi scripture
sacre et sanctorum. Sic enim dicit cum in rebus usu consumptibilibus locum habere
aliquem nec aliquo simplicem usum facti. Ex certo modo iste loquendi nec in
novo testamento nec in veteri nec in scriptura sanctorum aliquam sicut cre-
dimus poterit reperiri. Predicta deviat iste hereticus secundum augustinum diffi-
nicionem quod prius ipse dicit quod in rebus usu consumptibilibus potest ha-
beri usus simplex facti a domino separatus. Augustinus dicit quod uti
est res que in usum veniunt referre ad ea quibus est fruendum
quod videlicet dicta diffinicio cum dicat non queat enim de rebus loquitur dicta
diffinicio et ipse de simplici usu facti dicendo uti est res quas in usum ve-
¶ Sequitur dicit iste hereticus quod predicta assercio derogatur sancte Rome ecclesie obviat
sepedicta decretali exiit sic dicens: in hiis que ad victum et vestitum et divinum cultum
ac sapientie studium pertinent usum rerum facultatis esse concessum. Ex quibus verbis
colligitur evidenter quod convenit uti rebus pertinentibus ad victum et vestitum que constat
esse res consumptibiles usu. ¶ Dicimus quod per verba ista non concessit fratribus
simpliciter usum facti. Primo hoc ipso quod ipsis concessit si concesso valuit ius
ipsis utendi concessit et sic in aliis illis non habent simplicem usum facti.
Et si dicatur quod primo nullius ius ipsis concessit. Dicimus quod quantum ad res
usu consumptibiles ponit usum ipse pro rei consumptione nec est novum
quod id verbum ponatur ipse et ipse respectu diversorum. Predicta decretalis predicta dicit
necessarium usum rerum in hiis que ad victum et vestitum pertinent fratribus esse
concessum non dicit usum facti et sic non facit pro eo. Et si etiam dicat
quod conditor canonis intellexit de usu facti sumendo usum ipse dicens
quod tamen in talibus rebus usus constitucio negat ius habere nec probat
dicta constitucio et est probatum supra in articulo primo dicta constitucio continet
quantum ad hoc impossibile est et propterea cum constitucio impossibile continet debe-
at non valet non tamen ista fuit conditoris intencio ut ista probat
constitucio ad conditorem canonum etc. ¶ Rursus dicit hereticus dictam
constitucionem ad conditorem errorem aliud continere in eo quod continet quod

sequitur. Preterea manifestum si simplex facti usus absque iure utendi haberi posset ab
aliquo constat quod non iustus esset actus utendi huiusmodi reportandus cum iste usus
fuit cui ius non competebat utendi. Talis autem usus scilicet non iustus ad perfectionis
statum nequaquam pertinet ut perfectionem aliquam adiciat. Sed porro sibi repugnare
ac dictus hereticus nostris manifeste et infra loquens de usu facti de consensu fra
trum fratrum quod in dicta expositione continetur sic dicat ex quo sequitur quod usus facti
de quo ordinatio loquitur de iure intelligi debet qui iustus sit id est pro quo
competebat ius utendi. ¶ Iste hereticus volens impugnare constitutionem quod
non dicit quod predicta constitutio intelligit loqui de iure utendi civili et
mundano quod est ius positivum pro quo datur actio in iudicio sicut patet
ut dicit in hac constitutione Ad conditorem et in constitutione que incipit Quia
quorundam. Sed quia hoc ut dicit manifeste tacite aperte de quo asserit inferius
se dicturum. Hic autem obviare facere scripture dicenti ad nos in persona
apostolorum Ecce nos reliquimus omnia etc. Ex qua ut dicitur per doctores
catholicos patet quod reliquerunt ius agendi in iudicio quod non
constat cum tali perfectione super et rogationibus quo applicatur ad pacem sicut
probat apostolus prima ad Corinthios vi dicens Iam quidem omnino delictum est in vobis
quod iudicia habetis inter vos et ideo ut dicit [illegible] preceptis ut non
litigent nec contendant in iudicio Matthei v et Luce vi°. ¶ Dicat enim
quod predicta constitutio intelligit quod statum et utilitatem in actu utendi rei
huiusmodi consummatur cum manifestum sit quod vestes non statim in primo actu utendi
et omnino consummantur sicut etiam panis non statim in primo actu consumuntur
et sicut non est conveniens quod dubius habeat dominium carnis ita non est con
veniens quod dandus habeat dominium cibi ut panis ex ista ratione sumpsit
¶ Ad hoc est dicendum quod iste hereticus imponit constitutioni quod non intellexit
nec exponit [illegible] quod in primo actu utendi ultimate totaliter res usu consump
tibiles consummantur sed intellexit et evidenter expressit quod per usum utendi
perfectum per quem res dicuntur usu consumptibiles consummatur. Dixit enim quod per talem
usum et utendi actum et in ipso actu et cum ipso actu res huiusmodi consu
matur ponit enim completive utendi actum et in ipso actu et cum ipso actu
unde satis expressit quod non per ipsum actum primum consumatur res huiusmodi
sed per actum perfectum. Iste subiunxit quod actus utendi in ipsius rei consumpt
usu extitit similiter nec sine ipsius rei consumptione esse valeat usus talis
unde cum dicat quod sine rei consumptione esse non valeat usus talis
evidenter expressit quod de usu illo per quem res consumitur res consumitur
non de eius principio intellexit ¶ Rursus dictus hereticus dictam constitutionem
impugnare nititur in eo quod dicit quod retentio dominii quam summus
pontifex fecit in rebus que ad fratres minores obvenerint vel in posterum
non obvenerint dictis fratribus quantum ad statum perfectionis nequaquam profuit
quantum ad hoc quod ipsi carentes talibus dominiis se pauperiores dicere
valeant. Cum si res illas cum illo quo carere se dicunt dominio obti
nerent et infra talis enim carentia dominii se in presenti ac etiam in
futurum omnino nullomodo deinceps pauperiores non efficit non habente
et infra nolentes in posterum et quod sub pretextu seu pallio talis domi
nii ubertas nudi et [illegible] fomentum tamen malis quod procede
ex simulatione huiusmodi ministratur sanctimonie etc. ¶ Ad predicta verba

fidem christianam hereticam sacre scripture ac doctrine evangelice et apostolice et sancte matris ecclesie
obviant et repugnant. Nam ex scriptura divina sicut ut asserit est ostensum
quod apostoli et eorum sequaces viri perfecti ex consilio christi proprietatem et dominium rerum tempora-
lium omnium reliquerunt usum rerum necessariarum ad vite sustentationem sufficientem tantum-
modo non est licita renunciatio contenti. Constat autem quod principes quod apostoli in rebus
omnibus temporalibus quarum usum habebant ex christi consilio reliquerunt fuerunt
omnium temporalium toto usu scilicet utili denudati sicut manifeste patet in rebus
quarum proprietatem et dominium usum retento pro eadem tempora teste historia reliquerunt
in consilio christi dato de rebus temporalibus abdicandis abdicatio proprietatis et
dominium earum rerum et non usus ut superius ostenditur relinquitur. Et quia
in eadem talis dominium ad perfectionem non pertinet et nec paupertatem non efficit
non habentem sicut dicta constitutio dogmatizat sequitur quod christi simulacra et fal-
lace doctrina fuerunt voluntarie ad perfectionem attingere quod omnia temporalia quoad
proprietatem et dominium relinquerunt consulendo et sic quod angeli et sancti doctores
ecclesie tales sancti preceptores religionum instituentes circumvenerunt eosdem christi
consilium sequi volentes abdicationem proprietatis et dominium rerum omnium sunt professi
Profecto iste hereticus ut prevaricator legis notorie verba constitutionis predicte
in tantum recitat illa quod eius defectum manifeste insinuat obmittendo recedit
probare dicta constitutio quod retentio dominii predicta fratrum per summum pontificem quantum
ad statum perfectionis nequaquam dictis fratribus proficit quia probationem omittit. Hoc
tamen supradictum que talis est ut ex dicte constitutionis tenore manifeste
liquet quod cum nichil quantum ad statum perfectionis nequaquam eis proficit retento
dominii super dicta patet cum perfectio vite christiane principaliter et essen-
cialiter in caritate consistat que ab apostolo vinculum perfectionis dicitur et que
prout sepe nichil aliqualiter in via hominum suo fini adequata per contemptum
honorum temporalium et ipsorum expropriationem viam disponit precipue per hoc
precipue quod sollicitudo quam ipsa temporalia in acquirendo consumendo et dispen-
sando exquirit et exigit que plerumque ab actu caritatis retrahit amputatur.
Restat ergo quod si sollicitudo eadem post expropriationem huius que ante impe-
rabat persistit ad perfectionem huius talis expropriatio valeat nil confert.
Constat autem quod post ordinationem predictam non fuerint in acquirendis aut
conservandis bonis predictis in nichilo et ex toto minus sollicitudo quam an-
tea fuerant fratres ipsi qui sunt religiosi mendicantes alii habentes aliqua
in communi ordinum utrumque quod nullus sapiens probatione huius reprobabit propter
quod ipsam hic non exposuit. Item intendit probare dicta constitutio quod
quantum ad hoc quod propter carentiam talis dominii se pauperiores fratres
ipsi dicere valeant quod si res ipsas cum illo quo ante se dicunt do-
minio obtinuerint non proficit retentio dominii supradicti quod ut sequitur
probatur licet enim predecessor noster predictum dominium earum rerum quas ipsis
fratribus offerri seu conferri aut alias obvenire contigerit quarum tamen usum
fratrum habere licet ordini ut fratribus audientes usum simplicem fratrum predictis
fratribus reservato in se romanam ecclesiam recipiendo duxerit ac libere obtinere
decreverit ut superius est expressum attento tamen ipsorum fratrum utendi
modo et eius effectu et patientia tamen modo romane ecclesie subsequuta

non ipse usus fratrum dici debet sed potius Romane ecclesie dominium esse simplex quod
eum simpliciter usuarium dicere potest cum rerum usuaria licet permaneant heredi-
dis aut donationis procul dubio hoc non repugnat usuario nisi ad usum
pertinet que sunt de rebus mobilibus audientes fratres ipsi quod ante
dominium Romane ecclesie reservatum simplex censeri debeat. Ex hoc patet quod ex illo
nullum eius ecclesie temporale obveniat hactenus quomodo non separat quod obvenire
debeat in futurum cum non interesse respectu nec ipsorum fratrum fuit quod ad
precium aliud quam ad fratres dat rerum prouenire competendum quod procul dubio
modo ipsorum fratrum et Romane ecclesie subsecuta preterea eundemque declarant
et quod tales fuerunt interesse ordinatis cum ex hoc patet quod illorum rerum.
et Romane ecclesie dominium dictabat verum quare usum fratrum licet habere
ordinis et fratribus audientes tale aut dominium carentia rei in presenti ac spe in
futurum omni commodo denudari licet quod ipsi carentia dominii talis fuit
nisi fuit et expressioni et perfectionis paupertatis. Ad illud quod dicit quod ex
ex predictis sequitur quod Augustinus et Johannes et alii sancti patres religionum institu-
tores erraverunt quod dominium rerum consilium sequi volentes abdicationem proprietatis
et dominii rerum omnium sunt professi dicimus quod merito apte quod nullus eorum
exceptis fratribus minoribus abdicaverunt a se nisi suis fratribus res quantum
ad proprietatem et dominium in communi ymmo eis secundum suas regulas licet et licuit
habere certas res immobiles in communi. ¶ Ad illud autem quod dicitur Levitici
ultimo ubi dicitur quod omnes decime terre sive de frugibus sive de pomis
arborum domini sunt et illi sanctificantur quod maiorum dominus loquens de presbiteris
levitarum dicens quod non aliud possidebunt decimarum possessione oblatarum con-
tenti quod in usus earum et necessaria separari in usus impendi iste hereticus non
in dominium deputat. ¶ Hereticus perfecto quod hoc se proinde in lege predicta veritatem
sententie ostendit in illo cum tamen minorum iuxta expresse dicitur quod de levitis dedit
levitis dominium decimarum et ad quod dedit eis declarat dicens quod in usus
eorum corporis et necessaria decimas hoc separabat non aut dixit quod usus fratrum levitarum
essent contenti utrum aut ipsi utrumque rei aliqui aliquibus dantur in usum
et necessaria an usus in re aliqua seu rei alicuius aliorum concedatur sicut
plenius et latius est supra ubi adduxit eadem tamen. Ad illud quod
dicit quod hoc est contra decretalem ecclesie fratrum in tantum exposuit supra satis
est responsum. ¶ Rursus iste hereticus constitutionem cum inter nonnullos
satagit impugnare dicens quod dicta constitutio declarat fore censendum hereticum
affirmare dominum nostrum Ihesum Christum eiusque apostolos non habuisse
aliqua in speciali nec etiam in communi et in super hereticum fore dicit censendum affir-
mare Christum et eius apostolos in hiis que eos habuisse sacra scriptura testatur non
competisse ius utendi nec illa vendendi seu donandi ius habuisse aut ex
ipsis alia acquirendi postquam iste impugnator respondit contra constitutionem ad contra-
rium. ¶ Dicimus quod hereticus iste constitutionem in parte recitat quantum ad
ultimam partem eius quod post illud verbum nequaquam ipsis ius utendi quantumcumque
seu consumendi quod inmediate sequitur in constitutione post verbum quod ex ipsis alia
acquirendi obmittit que sequuntur scilicet que tamen ipsos de premissis scriptura
sacra testatur seu ipsos potuisse facere supponit aperte. Unde ut melius
eius fraus et malitia detegatur textus dicte constitutionis ponitur in ultima
necessario esse talis. Rursus que in posterum pertinaciter affirmare quod redemptori
nostro predicto eiusque apostolis hiis que eos habuisse scriptura sacra testatur

nequaquam ius ipsis aliquod utendi seu consumendi competeret in illa vendendi
seu donandi ius haberent aut ex ipsis alia acquirendi. Quod tamen ipsos
de premissis fecisse scriptura sacra testatur seu ipsos potuisse facere supponit
aperte cum talis assertio ipsorum usum et gesta evidenter includat in
premissis non iusta quod utique de usu gestis seu factis redemptoris nostri
dei filii sentire nephas est scripture sacre contrarium et doctrine catholice
inimicum. Assertionem ipsam pertinacem de fratrum consilio de nostris
erroneam fore censendam merito et hereticam declaramus. ¶ Item dicit
dictus hereticus quod si usus posset separari a iure utendi usus a iure utendi
separatus non esset iustus quia aliud est habere ius utendi et aliud licen-
tiam utendi et ideo communis aliquis omni iure et licentia utendi esset
illicitus usus tamen absque iure utendi cum licentia tamen utendi nequaquam
esset illicitus censendus. ¶ Sed dum hoc iste hereticus inter ius et
licentiam videtur facere differentiam supponens quod aliquis habeat utendi licentiam
ab eo cuius est concedere et tamen non habeat ius utendi quod tamen
evidenter est falsum. Si enim aliquis licentiam concedat alii utendi re sua
revocabili ita quod licentia teneat constat quod iste habet ius utendi re
illa cui licentia est concessa. Hinc est quod licet religiosorum in concordia
extra de summa monasterium electis sine suis superioris licentia ius consen-
tiendi non habent obtenta tamen licentia ius habent consentiendi extra de
electione c. cum super l. vi. et c. si religiosus cum similibus. ¶ Pre-
terea iste hereticus aut dicit quod iste cui utendi re aliqua licentia est
concessa iuste re illa utitur aut quod iniuste aut quod nec iuste re illa
utitur nec iniuste. Si dicatur quod iniuste ~~dicat quod~~ contradicit utique cum
constitutione predicta que vult quod qui sine iure utitur vocatur iniustus. Si
dicatur quod iuste sequitur propositum quod et iure quod quod iuste fit fit et iure ut extra
de verborum significatione c. ius dictum quoniam quod iure dicitur. Si autem dicat
quod ille cui est licentia utendi concessa nec iuste utatur nec iniuste hoc est
impossibile est enim actum humanum individualem et differentem esse ibi non
bonum nec malum nec iustum nec iniustum cum enim actus humanus dicatur qui
ex deliberata voluntate procedit et propter quod fit propter aliquem finem qui quidem
obiectum noster voluntatis oportet quod si finis actus sit bonus ~~quod est ipse~~ quod et
ipse actus sit bonus. Si vero finis sit malus oportet quod et actus sit malus
quia sicut augustinus in libro de moribus ecclesie dicit finis quod finis est culpa-
bilis ut laudabilis sunt hoc laudabilia et culpabilia sunt opera
nostra. ¶ Nec obstat si dicatur quod ysidorus inter iustum et iniustum ponere
medium fas videtur dicens quod ire per agrum alienum fas est ius non est
ysidorus enim distinguit legem in divinam et humanam et ponens nomina
istis legibus dicens quod fas est lex divina ius lex humana unde
volens de legis exemplum dare subiungit ire per agrum alienum fas
est id est de iure divino licitum est ius non est id est de iure humano
licet ut patet distinctione i. c. omnes leges. Non ergo voluit ysidorus inter
iustum et iniustum fas per medio ponere sed declarare quod aliquid de iure
divino licet quod de iure humano non licet. ¶ Sed dum iste hereticus
de eius constitutionis sententia trangressor in eo quod probare intendit quod simplex
usus id est sine iure utendi a dominio seu proprietate in re usu

consumptibili haberi non posset sicut dicit ipsa quod simplex usus i. sine iure
utendi approbatione seu dominio separatus in re usu consumptibili haberi negatur
sic probatur dicens: haberi posset usus talis aut ante ipsum actum aut in
ipso actu aut post actum expletum huiusmodi haberi quod autem hoc fieri negat ex
hoc patet quod quod non est nec umquam haberi potest patet autem quod actus
ipse antequam exerceatur aut cum dum exercetur aut postquam perfectus est in rerum
natura non est ex quo sequitur quod haberi nunc potest licet enim ante actum
ipsum quis facultatem habeat ipsum exercendi per hoc tamen actus ipse in rerum
natura nisi in potentia non existit. Cum autem actus est transitorius ut adhuc
est in rerum natura cum esse tenetur perfectus perfectus sufficit quod quidem est transi-
torium propter actum et consequentes falsae sunt sine subiecto non sunt in rerum
natura sine forma quae demonstratur ~~sub dicta operatione~~ subiecto operatione non sit
in rerum natura unde sicut homo si vivit non sunt in rerum natura hoc est falsum
unde tamen est in rerum natura ergo sicut ille qui utitur sine actu utendi
non sit in rerum natura hoc est falsum utens est in rerum natura et per consequens
sua contradictoria est vera nullus utens est in rerum natura / 4° probatur
quod contradictorium includit actum exercitum et non esse in rerum natura quod quod ut
est non exercetur sed actus per istud nihil est ergo non exercetur Item aliter
se habet actus ad esse quam est in fieri sed actus secundum istum est in fieri ergo actus
tunc est in rerum natura Item quod aliquid existit in potentia potest aliquid
existere in actu licet tunc non existat in actu quia existit in potentia
sed secundum istum actus ante ipsum actum non existit nisi in potentia ut dicit
hic ergo tunc existit in potentia ergo aliquid potest existere in actu ¶ Consequenter
quod id quod non potest esse in rerum natura nec existit in actu nec in potentia
sed actus existit in potentia secundum istum ergo potest esse in rerum natura Item
aut actus qui exercetur est aliquid aut nihil non potest dici quod sit nihil
quia tunc omne successivum esset nihil quod est inconveniens si est aliquid
ergo habet aliquid esse et non habet tunc tantum esse in potentia quia antequam
exercetur fuit in potentia ergo tunc habet aliquid esse in actu ergo tunc
est et ita dicitur iste quod dicere actum qui exercetur non esse in rerum
natura et quod actus non potest esse in rerum natura est erroneum
hereticum reputandum ¶ Contra consequentiam erroris ut dicitur est contra ... primo
est quod actus haberi non potest quod est erroneum contra ... in ...
non potest tunc nullum successivum potest haberi ... dies ... et anni
motus ... et sermones et alia successiva haberi non possunt quod
sacrae scripturae obviat manifeste dicit enim apostolus ad Gala. vi.
dum tempus habemus operemur bonum ad omnes Et ... 2° ... tempus
Rex David senuit habebatque aetatis plurimos annos dies Et Jo.
v°. Erat autem ibi quidam homo xxxviii annos in infirmitate
Et Jo v°. dicitur ... vitae aeternae habes Ex quibus auctoribus
aliisque quamplurimis colligitur evidenter quod successiva possunt haberi
et per consequens actus potest haberi hoc enim patet per illud quod potest dari
potest haberi ab illo cui potest dari tempus autem et actus edendi possunt
dari et de actu edendi ostenditur ... per id ... dabo
... communi ... per id ... dedit illi tempus

ut perfectam actu quam potuit haberi. Quartus error hic contentus ut dicunt
esse quod esse solummodo rem permanentem sufficiat. quod cum hoc intendat probare
per hoc quod probare conatur quod actus non est in rerum natura quia esse sufficiat
rem permanentem quae probatio nullo modo concludit quod si esse sufficiat rem
permanentem et permanentem intendit quod esse sufficiat solummodo rem permanentem sed hoc
dicunt esse erroneum tunc quia tunc nulla successiva esset tunc quia tunc nullae
partes entis permanentis separatae essent et ita nulla alia separata esset nulla esset
corporis esset etiam quod anima esset separata ut aliquid entis permanentis esset in rerum
natura quae omnia sunt absurda. Quintus error ut dicunt est quod factum
haberi non potest quod secundum unum intellectum eorundem istorum impugnatorum impugna-
natur ista propositio factum est res facta sed res facta potest haberi ut ipse dicit ergo
factum potest haberi. Si autem per factum intelligatur rem successivam adhuc potest
haberi quia successiva possunt sicut ostensum est prius. Hiis visis dicunt
isti impugnatores quod indubitanter est tenendum quod successiva possunt esse in rerum
natura et quod possunt haberi ideo actus utendi potest esse in rerum natura
et potest haberi. Circa solutionem autem istorum sophisticorum quae adducunt no-
lunt intrare quia ista vero ab aliis exponentibus quartum librum physicorum conclu-
dissolvuntur ... et ideo secundum quod exponentes circa motum temporis et aliorum suc-
cessivorum divisiones opinantur secundum hoc divisionem ad rationes contrarias respondent
aliter enim respondent illi qui dicunt quod successiva aliquam rem distinctam
ab omni re permanente significat aliter illi qui dicunt quod nomina succes-
sivorum nullam praeter permanentes important licet important plures
res permanentes divisione quia aliquid affirmatur et aliquid negatur
secundum istorum opinionem rationes pertractare et quae illorum probabiliora
iudicare ad propositum non expedit. Sed hic in ipso proposito opinantes
concordant cum dicta scriptura scilicet quod successiva sunt in rerum natura
et quod possunt haberi fideliter est fatendum. Quod autem simplex usus
id est sine iure utendi a proprietate seu dominio separatus in re usu consumptibili
haberi non possit omnia verba praeter ista quod usus haberi non possit videntur
superflua quia est conclusio quam intendit hic probare scilicet quod usus id est actus
utendi haberi non potest et non plus probat de simplici usu quam de alio ut
plus de usu sine iure utendi quam de usu cum iure utendi ut de usu a
proprietate seu dominio separato quam de usu cum dominio seu proprietate coniuncto sunt
isti fatentur. Quod non non est nequaquam haberi potest verum est dummodo non
est tamen illud quod modo non est postea haberi potest autem etiam dum existit
scilicet non est secundum istum. Sed dicunt isti esse falsum quia actus dum existit
est pro hoc tamen actus ipse in rerum natura nisi in potentia non existit
existat. Ex hoc arguunt isti quod secundum istum actus antequam existit est in
potentia ergo potest esse in actu quia omne quod est in potentia potest esse in
actu cum autem actus est in fieri ut adhuc est in rerum natura hoc
negant isti quia corpus quod est in fieri est in rerum natura isto quomodo
quo competit successiva esse in rerum natura unde licet quis per actum
aliquas res permanentes fieri debeat illa res non sit in rerum natura quando
actus est in fieri ipse tamen actus tunc est in rerum natura cum esse rem
permanentem sufficit verum est quod esse rem permanentem sed non tantum sufficiat rem permanentem

sicut iste computat si etiam sit res imperfecta quod omnem rem sit perfectam et imperfectam quod sit
totum dominium et partes permanentes et successive perfecta et perfectibiles corporis quod
quaedam esse in fieri non potest actum convenire si dicat quod esse perfectum permanens
non potest convenire actum dum est in fieri concedunt si intelligat quod nulla
esse sibi posset convenire dum est in fieri negatur quod aliud est instanta·
neum seu momentaneum est sed istud dum sit dum fiendo dicitur esse rerum
quorum tamen materia temporis et aliorum successorum dum fiendo opinatur. Ex hoc
tamen non sequitur quod tempus et motus non sint sed sequitur quod non sint quoquo
modo importantur quod tempus et motum est et sit comparatio est directe de actu
et ideo quod magis intellectu quam sensu percipi potest dicitur quod licet secundum totam compositionem
aliud quod secundum se totum est de actu magis intellectu quam sensu percipi potest dicitur
complexum. Ex hoc tamen non sequitur quod actus non est sed sequitur quod non quibus partes
actus est. Alii dicunt quod illud quod est de actu etiam secundum se totum sensu
percipi potest. Et quia hoc intelligitur non possum breviter declarare ideo ad presens
obmittitur. Ubi ex ipso sensu producta aliqua res sensu ipsum sensum est ipsa res
producta ipse lapis et etiam actus potest vocari factio sicut dicitur ideo sensu
tua sensum tamen ipsum quod etiam transit non habetur ipsum sensum quod est res
sensu non transit licet actus transeat. Ultimo isti impugnatores ne philosophi videantur
credunt istam rationem esse novam et aliquid videntur habere manifeste convincit
quod ista ratio est quorundam antiquorum philosophorum … qui negabant tempus et
motum dicentes nullum esse tempus et quod nichil potest moveri. Ut Aristoteles
tertio physicorum reprobat multis modis. Sunt enim inter alia una ratio ipsorum
ista quod preteritum de tempore sive de motu non est quod futurum est nondum
est quod autem modo est instantaneum est et momentaneum quod non est
pars temporis neque motus. Ergo nec tempus est nec motus est et istud argumentum
reale est idem cum argumento istorum. Unde patet ratio istorum ita probatur quod neque
motus neque tempus est sicut quod actus videndi non est. Sed argumentum de
motu nec unquam aliquis moveatur nec dum aliquis movetur nec postquam mo-
tum est. Cum in rerum natura quod licet unquam aliquis moveatur aliquis habeat
facultatem ut moveatur tamen motus tunc in rerum natura ut in potentia
non existit. Cum autem aliquis movetur nec adhuc motus est in rerum
natura cum esse rem perfectam sufficiat quod quidam in mole movetur motum
convenire non potest quod enim de motu preteriit iam non est quod autem
est instantaneum seu momentaneum et ideo quod magis intellectu
quam sensu percipi potest. Ergo tunc non est et cum est quod post motum comple-
tum motus non est. Ergo motus non potest esse in rerum natura et complexum
potest argui quod tempus non est et quod dies non est quod dies non est cum diem
nec post completum diem nec dum dies ducitur quod quod preteriit de die non est
illud quod est de die instantaneum est. Ergo dies non est et complexum potest
probari quod aliquis voces sonum … necessario et hominem non possunt esse in
rerum natura. Ergo hec habes non possunt quod … scripture repugnare aperte
quod predicta ratio quod quam tamen manifesti errores sophisticos conclu-
dunt est heretica reprobanda ut est ab aliquo ad aliquid probandum aliqui
liber adducenda. ¶ Ad hoc ultima ratio istorum contra nostros ex quibus
concludere nititur … hereticus quod quidam probatio gesta christi et apostolorum
eorum destruunt … scriptum eos fecisse testatur. Sed quod si actus videndi
habere non posset quod in rerum natura non est neque unquam fiat neque

dum sunt neque proprietas personalis fuit possessio sed quod neque aliquis fieri posset cum factum autem stat in rerum natura non sit nisi per constanti in proprietate fuit perfectum. ¶ Procul dubio ista gloria est plana et est porro totum contrarium concludendo videtur quod si actus concludendi utendi qui in rerum natura non est haberi non potest concludi debeat quod factum in rerum natura non est fieri neque posset sicut enim quod non est haberi non potest sic quod est factum fieri neque unum si actus utendi haberi non posset qui in rerum natura non est sequitur quod factum quod in rerum natura non est fieri non posset. ¶ Rursus dicit iste hereticus quod secundum rationem quorumdam sequitur quod in usu rerum usu consumptibilium verum fuerit cum proprietate seu dominio haberi posset quod de usu facti utique fatemur et idem dicimus de rebus non consumptibilibus usu licet non alius quod de facto uti valeret habere tamen ne quis in talibus usum facti ut ex predictis patet. ¶ Preterea dicit iste hereticus quod dicta constitutio plus includit eo quod dicit quod si in rebus usu consumptibilibus possit usus constitui vel haberi nequaquam simpliciter ut separatus a proprietate seu dominio, bene hereticus posset dici cum per talem usum et utendi actum et in ipso actu et cum ipso actu res huiusmodi consumantur in ipsis quod rei extra sola nec quod sine ipsius rei consumptione esse valeat usus talis. ¶ Illud autem dicit quod abdicatio proprietatis et dominij sollicitudinem excludit dicimus falsum quod est plus et quod talis abdicatio non excludit sollicitudinem patet. Constat enim quod si dominus servo concedat peculium quamquam proprietas seu dominium peculii in servum non cadit non propterea servus a sollicitudine est immunis alioquin iuste reprehendisset dominus servum negligentem de quo agitur Luce xix. Ecce mna pecuniam a domino sibi traditam non tradidit (?) ad usuras. Et hoc videmus ad sensum quod iste ad quem iure rei utilitas pertinet sine dominio magis est cura curare rerum illarum sollicitus quam sit nudus dominus eius ut ad sensum videri potest in fratribus minoribus qui nudum usum facti se habere in talibus asserunt qui etiam illa magis sunt solliciti quam Romana ecclesia ad quam illarum rerum dominium asserunt pertinere. ¶ Preterea dicit iste hereticus quod vite apostolorum repugnat doctrina predicta que sit cum contrarium ad abdicationem proprietatis rerum temporalium fuerunt apostoli summi ingenij (?) ad dignitatem primi hominis revocati. Sed primus homo et eius posteritas si stetissent in originali iustitia habuissent usum rerum usu consumptibilium sine proprietate et dominio communi secundum beatum Clementem ut dicit glossa probandum inducit xii q. i c. Dilectissimis. Quare dicere quod in rebus usu consumptibilibus non potest usus a proprietate et dominio separari est ut dicit vitam apostolorum et religiosorum apostolos imitantium abdicantium proprietatem omnium rerum imitantium repugnare. ¶ Illud quod dicitur quod quod ipse dicit primum parentes in statu innocentie in nullo habuerit dominium sed tantum simpliciter facti usum ad minus pro illa conditione et sorte et multiplicatione et replete terram et subiicite eam et creare alia hoc loco eius status quod supra dicta et subiicite eam et dominamini

ei et illa praefecit angelis in libro super genesim ad litteram et in libro de civitate dei libro [illegible] capitulo
[illegible] et praefecit eum dominum piscibus maris et volatilibus caeli et universis
animantibus quae moventur super terram. ¶ Ex quibus evidenter apparet homines pa-
rentes post benedictionem praedictam et [illegible] et piscium maris ac volatilium caeli
quae moventur super terram dominium in statu innocentiae habuisse. ¶ Et si quaeratur
utrum illud dominium proprium fuit an commune videtur dicendum quod si tempore benedictionis
praedictae solus adam formatus erat et non eva secundum ordinem scripturae satis evidenter
[illegible] illa benedictio fuit data adam extra paradisum existente eva
non formata fuit ipso adam in paradisum translato ut patet genesis primo capitulo et secundo
videtur quod ante formationem evae dominium temporale adae proprium fuit non commune cum
commune esse non potuit tunc solus quia tempore illo fuit et in specie unius cum nullos
alios socios habuit nihil commune dici possit et hoc videtur expresse dicere
Chrysostomus super [illegible] ubi dicit sic deus creavit de terra hominem et secundum suam formam
suam fecit illum et postea dedit ei potestatem eorum quae sunt super terram et po-
suit timorem illius super omnem creaturam et dominatus est bestiarum et volatilium
Ex quibus patet quod solus dominatus fuit ex quo sequitur ipsum solum pro illo
tempore dominium habuisse quod secundum dionysium de divinis nominibus capitulo [illegible] a deo
dicitur deus dominans et dominator. Videtur tamen de solo adam dicitur quod dominatus
est bestiarum et volatilium sequitur quod et solus deus fuit et quod eva tunc formata
non esset patet quia statim post illa verba Et dominatus est bestiarum et vola-
tilium sequitur Creavit ex ipso adiutorium simile sibi hoc idem videtur sentire
damascenus libro primo capitulo [illegible] ubi loquens de primo parente sic dicit hunc igitur
hominem [illegible] masculum [illegible] statuit et tribuit ei sicut ipsum dominari
[illegible] et in communione eius quod habet ipsum fecit [illegible] et aliud notandum
[illegible] et ut priorum dominorum dominator efficeret alia bona habens ut priorum
[illegible] ut priorum dominator fecit et postea fecit ex ipso auxiliatricem ipsius etc. ¶ Iste
[illegible]
in hoc quod dicit quod [illegible] quod quoniam [illegible] quod intelli-
[illegible] et [illegible] quod est proprium [illegible] apte [illegible]
[illegible] dicit clare quod [illegible] existit [illegible]
[illegible] et [illegible] singulis [illegible] regulis [illegible]
[illegible] domorum et vestium et librorum quae licet habeant ordinem ha-
beat ordo usum [illegible] plane quod illud
de usu [illegible] intelligi debeat sic subiungit [illegible]
[illegible] ordo usum rerum [illegible] ad usum [illegible]
[illegible] est hoc [illegible] singulorum sunt [illegible]
[illegible] et requirit ordo [illegible] non est [illegible] repraesentata et [illegible]
[illegible] est [illegible] facta sunt [illegible]
[illegible] possunt [illegible] sunt [illegible] ex quibus patet quod [illegible]
[illegible] esse [illegible] ¶ [illegible]
hoc dicimus quod [illegible] apte [illegible] de usu [illegible]
[illegible] est aliud a [illegible] agendi [illegible]
[illegible] non [illegible] agenda [illegible] dicimus quod [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut dicatur [illegible] aut tale [illegible]
et [illegible] ab illo [illegible] agendi dicitur [illegible] in
hiis quae [illegible] iste [illegible] etc. ¶ [illegible]

ergo iste hereticus quod dicta constitucio Cum de habere seu proprietate et proprietate loquitur
intelligit de iure seu proprietate iure proprietatis seu dominii civilis et mundani
pro quo contenditur quod et in iudicio litigatur. Et quod de tali intellexerit
patet ut dicit quia dicta constitucio evidenter concludit quod Christus et apostoli in
hiis rebus quas eos habuisse sacra scriptura testatur ius utendi et do
nandi et alia ex ipsis acquirendi habuerunt quod ius a iure humano fu
isse introductum manifestum existit. ¶ Profecto iste hereticus ipsam
constitucionem quod ipsa non dicat. Constitucio cum dicat quod pertinaciter
affirmare Christum et apostolos hiis que habuisse sacra scriptura testatur ius
ipsis utendi seu consumendi non competierit vel illa vendendi seu
donandi ius non habuerint aut ex ipsis alia acquirendi que tamen
de ipsis sacra scriptura testatur seu ipsos facere potuisse supponit aperte
hereticum est censendum et tamen ipsos de iure dominii seu proprietatis
nullam facit mencionem ipse tamen imponit ei quod intellexit loqui de
iure proprietatis et dominii civilis et mundani pro quo contenditur et in
iudicio litigatur et hoc ex eo quia ius emendi et vendendi et do
nandi quod dicta constitucio Christum et apostolos asserit habuisse
a iure humano introductum fuisse manifestum existit et ideo dicit
quod dicta constitucio intellexit quod Christus et apostoli non solum in communi sed etiam
in speciali dominium et proprietatem rerum temporalium habuerunt quod dictum
sunt contra omnem religionem que volens vitam et doctrinam apostolorum sequi
vovens vivere sine proprio destruitur et confundit et omnes religiosos
facit proprietarios etiam in speciali et sine voto et contra iura transgressores et
doctrine evangelice et apostolice et sedis Romane ecclesie et omnium doctorum
ecclesie et sanctorum patrum institutorum religionum obviat manifeste.
¶ Procul dubio dicta ipsius heretici possent uno verbo repelli. videtur
quod fictum imponit constitucioni imponendo et quod intellexerit loqui de
iure dominii seu proprietatis cum nullam penitus ea habeat de dominio
mencionem ut patet post tulimus intuenti. ¶ Sed quia iste hereticus pertinaciter asse
rit Christum et apostolos nullum rerum temporalium proprietatem seu dominium in communi vel
proprio habuisse videndum est utrum assertio eius possit stare quia ipse in precedentibus
et hoc etiam supponit quod dominium proprium de iure humano est introductum
primo probatur quo iure sit ius proprietatis seu dominii introductum. Ad hoc
dicit iste hereticus quod a iure humano et civili ad quod probandum inducit
viii dis. c. Quo iure ubi dicit quod iure humano dicitur hec villa mea est hic
servus meus est hec domus mea est. Item inducit dictum Clementis quod
recitatur xii q. i c. Dilectissimis ubi sic dicitur communis usus omnium que sunt
in mundo omnibus hominibus esse debuit sed per iniquitatem alius dixit hoc esse
suum et alius illud et sic inter mortales facta est divisio et intelligit illud
quod dicit per iniquitatem debere intelligi ius humanum ¶ Scriptura sacra
dicit contrarium evidenter scilicet quod primo iure divino non humano fuit dominium
introductum. Unde cum dictum est quod in scripturis divinis habemus
ut legitur viii dis. c. Quo iure quod intelligendum ubi dicit quod per ius divinum
est quod in scripturis divinis habemus humanum ius quod in legibus

regnum in scriptura aut divinis hominum quod antiquius legebatur regum primo et
antiquius reges essent non alii aliorum erant. Ergo iure divino aliquis dicere po-
terat aliquid suum esse maior pars per eam quo iure praeallegatum maior-
em probat etiam quod innocentie statum videtur enim quod adam in statu innocentie
antiquius etiam eva fuerit solum dominium habuit rex [illegible]. Sicut enim dominium
non solum esset quod illo tempore habere non potuit tamen sicut plures regere di-
noscatur et quod dominus fecit antiquius eva formaretur etiam dominium plenum vide-
tur ibi enim cum dicat sic deus de terra creavit hominem et postea posuit
timorem illius super omnem carnem et dominatus est bestiarum et volatilium di-
cit ergo quod dominatus fuit. ¶ Ex quo sequitur quod dominium habuit a domino iu-
ris dionysius de divinis nominibus c. xii dicitur deus dominator et dominans
Ex quo sequitur quod ex quo dominatus est quod dominium habuit quod ante-
quam facta eva non esset patet quod statim post illa verba et dominatus est
bestiarum et volatilium sequitur creavit ex eo scilicet adam adiutorium simile
sibi scilicet evam ideo id facit [illegible] c. xx ubi dicitur sic deus patrum meorum
et deus misericordie qui fecisti omnia verbo tuo et sapientia tua constituisti hominem
ut dominaretur creature que a te facta est etc. Et dicit expresse damascenus
l. ii c. l ut dominium est super creaturas quod post lapsum primorum parentum ante
diluvium et antiquius essent reges potuit aliquis dicere hoc est meum probatur
genesis iii ubi deus ad adam dixit in sudore vultus tui vesceris pane
tuo. Ergo patet quod adam potuit dicere panem suum et tamen tunc non
erant reges primo ut habetur alibi nisi primum parentes de abel quoque
qui fuit 2o genitus potuit dicere iste grex meus. ¶ Item quod post di-
luvium sine iure regum potuit aliquis dicere suum patet legitur ix genesis
ubi quod noe vineam plantavit et vinum ex ea collectum bibit pu-
to quod nullus sapiens negabit quin vinee dominus fuit et etiam vini et
tamen tunc non legimus regem aliquem extitisse dixit genesis xii
dominus ad abraham existentem in terra chanaan semini tuo dabo
terram hanc quod et fecit. Constat autem quod illi de semine suo po-
tuerunt dicere terra ista mea est et hoc non per iura regum quia
ex collatione dei habuerunt non regum. ¶ Item genesis xxvi cum descen-
disset ysaac in gerara dixit dominus ei tibi et semini tuo dabo
universas regiones quarum regionum dominium semini eius non ex iure
humano [illegible] quod in predam rapuerant fuit [illegible] dei dicitur quod
[illegible] regum in iste populus israhelitarum tunc regem aliquem non ha-
bebat sed dux eius moyses tunc esset. Item numeri 33o dominus ad moysen
dixit precipe filiis israel et dic ad eos quando transieritis iordanem in-
trantes terram chanaan disperdite cunctos habitatores illius ego dedi
vobis illam in possessionem quam dividetis vobis sorte quod et fecerunt
ut legitur iosue [illegible] ergo istorum post divisionem terre illius illa
que eis obvenit potuit dici sua esse et hoc non iure regum sed
divino cum tunc temporis ut dictum est regibus non regebatur populus ille. Item
numeri 34 dominus ad moysen dixit precipe filiis israel et dices [illegible]

de possessionibus suis urbes ad habitandum suburbana pro iumentis ut ipsi in
urbibus maneant et suburbana sint pro pecoribus et iumentis quod et fe-
cerunt ut legitur Josue xxi. Ex quibus patet quod cum dominus preciperet filiis Is-
rael dare levitis de possessionibus suis quod filii Israel antequam darent possessiones
illas poterant dicere suas esse et levite ex quo sibi fuerunt date et hoc
non per iura regum cum reges non haberent sed per ordinacionem divinam ex quibus
omnibus patet quod in scripturis sacris habemus quod aliquis in statu innocencie et post
lapsum primorum parentum et ante diluvium dicere poterat et post diluvium
sine iure regum aliquid esse suum et quod de dominio sicut divisa aliquid [illegible]
c. i. ¶ Verum est tamen quod de iure gencium multi modi acquirendi dominia
et nonnulli per iura civilia fuerunt introducti. Iste 2us modus agendi
pro istis temporalibus rebus in iudicio i. e. proponendi ius suum in iudicio fuit
per iura civilia introducta. ¶ Ex predictis namque patet quod non obstat id
quod iure [illegible] allegatum loquitur cum de iure agendi in iudicio [illegible]
formulas civile ius et non aliud introduxit et hoc voluit dicere Augustinus
in eo capitulo quo iure [illegible] dicit tolle iura imperatorum et quis audet dicere
hec villa mea est meus est iste servus mea [illegible] est hec domus [illegible]
dicit non potest in iudicio proponere hoc nisi per peticionem cum ius actionum
formulas introduxit vel potest dici quod hoc dicebat Augustinus cum hereticis dis-
putando non quod per hoc veritate teneret sed quia dominium de iure divino non
esset et quod ita sit patet quia [illegible] ipse dicit [illegible] ex-
presse ubi sic dicit quamvis res quamlibet terrena non recte a quoquam
possideri possit nisi vel iure divino quo cuncta iustorum sunt vel iure
humano quod in potestate est regum terre etc. ¶ Iterum non obstat [illegible]
q. i. c. dilectissimus ubi dicitur sic communis usus omnium que sunt in hoc mundo
omnibus esse debuit sed per iniquitatem alius dixit hoc esse suum ad istud
et sic [illegible] facta est divisio ex hoc dicitur ipse quod divisio temporalium facta
est per ius humanum quod dicitur [illegible] et etiam equitate [illegible] dicatur
quod hec est [illegible] per iniquitatem non intelligitur ius gencium sed [illegible] sequitur
intelligitur peccatum primorum parentum per quod natura corrupta fuit et
post non fuit contenta communibus sed plus propria voluit possidere

A la deuota e muy [illegible] abadesa de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Por vuestra fuerça mayor muy reuerendo mas e seruiendo yo e [illegible] en verte e mano [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Consilium domini Francisci de Zabarellis
transmissum domino Imperatori
super materia scismatis [illegible]
[illegible] Urbani [illegible]

Unitatem ecclesie firmiter tenere ac vendicare debemus omnes catho
lici xxiiii. q. i. loquitur sed maxime episcopi qui president in
ecclesia ut ibi. sic etiam et doctores iuris maxime canonici qui
in dei ecclesia debent afferre fructum optimum de elec. c.
cum ex eo l. vi. quadam propria cura tenentur unitatem ecclesie
querere et conservare / qua de causa motus de modo sopiendi pestiferi scis
ma quod est in dei ecclesia nonnulla collegi studii que subiicio. Videndum q°
itaque quibus modis provideri possit ut sit in ecclesia unicus Romanus
pontifex cui catholici omnes pareant. Et non dubito licet mihi sit licet de
facto et iam diu fuerunt ardua propter excellentiam pontificatus de quo
contenditur tamen variis modis potuisset iam diu dictum scisma sedari si
fuisset habilis et parata iuris speculatio qui etiam videntur adhuc
valde difficilis esse forte videbitur aliquis non fructuosus labor de hoc scri
bere sed utrumque sit saltem ego incipiam [illegible] non desperabo. Duo itaque
quod infrascriptis modis et forte pluribus aliis potest hoc scisma sedari et
examinari. Primus modus est ut procedatur via iuris ad discuciendum
an verus papa sub quo scisma cepit fuit verus papa. Et in hoc
videtur est [illegible] ut in tractatu quem alias edidi super hac materia quem subi
cio quesitum sepe fuit a me de hiis dubiis de quibus [illegible]
[illegible] super quibus nullum dedi responsum tum quia difficilis et periculosa est
materia tum quia et [illegible] et studium non temere desiderare
videbatur. Ego vero quamquam studium possem ex me
sponte non sit de [illegible] Cum rem tam arduam credere non [illegible]
ac meis viribus rogatum vero [illegible] potius [illegible] in responso videor
[illegible] in [illegible] supplicis et [illegible] redemptoris tamen agit
[illegible] consilio postulato respondeo ut sequitur. Queritur autem primo q° p^a
si contingat esse contentionem inter duos de papatu utroque asserente se papam et alterum
intrusorem esse quis erit iudex. Respondeo quod concilium ut no. [illegible]
di. si duo [illegible] et videntur bene [illegible] ibi in littera cum dicit quod ille erit
papa quem iudicium et universitatis [illegible] elegerit. Nam nomine univer
sitatis debet intelligi de universitate totius [illegible] cum papa sit
universalis pontifex de [illegible] et de absolute de [illegible] c. i. et duobus se
quod hoc [illegible] ad concilium pertinet iudicare. De hoc est xi. q. iii. [illegible]
[illegible] sub [illegible] iste cum [illegible] in tanto negotio [illegible]
arbitrium est [illegible] .i. statuere quod tamen [illegible]
[illegible] Et licet ibi non [illegible] omnino apte quod tunc esset scis
ma in papatu [illegible] scisma [illegible] / In [illegible]
[illegible] quod tunc fuit scisma ex eo quod Laurencius contendebat de
papatu cum Symmaco et congregata synodo [illegible] fuit [illegible]
[illegible] et quod non [illegible] et [illegible] de [illegible] in [illegible] li. vi.
ubi dicitur quod cum papa accusatur de heresi competens iudex est

Nota quod concilium est iudex quando duo contendunt de papatu

concilium. Ad 2m cum est quod ex quo surgit alteratio et dubium de probabilibus
non potest dici ecclesia plene refirmata ex quo nunc plene potest administrare
ut de testibus c. ii. Est ergo ecclesia principaliter constitit variatio ut dicit c. in
ante variat ecclesia prelatus urbis ecclesie videtur residere maxima tota
ecclesia que est fidelium congregatio de qua dicitur c. ecclesia de bigamis debitum
de elec. fundamenta li. vi. Dicit enim philosophus quod regimen civitatis
consistit penes congregationem civium ut ipsius congregationis partem va-
lentiorem que sententia colligitur ab Aristotele in politicis et confor-
miter dicendum est quod regimen orbis penes congregationem totius orbis
ut ipsius partem valentiorem consistit. Ita ergo et regimen urbis ecclesie
consistit variatis privatim penes ecclesiam ipsius urbis que representatur per
concilium generale. Et ipso concilio congregato consistit penes ipsius concilii
partem potentiorem et in hoc non oportet insistere quod patet communiter
contra in hoc quaerunt. ¶ Sed dicit quis presupposito quod ad concilium

¶ Ad 2m ad quem pertinet congregare concilium

pertinet tale iudicium quis habet congregare tale concilium. Respondeo
premittendo quod olim imperator congregabat concilium. Sic congregavit Con-
stantinus ut legitur xcvi di. habeo librum. ¶ Item Iustinianus congregavit
sextam synodum C. de sum. tri. [illegible] Item synodus nicena facta est
mediante Constantino xv di. sancta et ibi legitur de multis aliis conciliis que facta
sunt mediantibus imperatoribus. Et alibi legitur quod Constantinus presedit in concilio
nicaeno xcvi q. i. omnia. Item Carolus imperator constituit concilium cum Adriano
lxiii di. Adrianus et de pluribus aliis. Item legitur quod concilia congregarentur
postea constitutum est quod ad solum Romanum pontificem pertinet talis congregatio
iii q. vi. Idem xcvii di. c. i et [illegible] Nunc est et sic hoc casu ipsi qui
contendunt de papatu debent congregare concilium ad sollicitudinem imperatoris
dico quod nunc est interest enim ipsius imperatoris ut sicut papa in Romana
ecclesia ut ibi et sic fortius interest ut sit papa in toto orbe in quo esse
non potest stante contentione papatus quia ut in evangelio dicitur omne regnum in
se divisum desolabitur. Per hoc quod ad imperatorem pertinet talis sollicitudo
est quia est advocatus et defensor ecclesie de elec. venerabilem. ¶ Et intelligendum
est quod ipsi qui de papatu contendunt debent congregare concilium quia sunt
in possessione obedientie ita quod gerant se pro summis pontificibus et ita
habeantur a catholicis saltem ab ea parte que sibi favet. Et sic debet intelligi

Non potest intelligi hoc quod nunc est

quod nunc est. Fallit in eo quod ibi firmatur per ut predixi cum Laurentio
de papatu contendebat congregavit synodum quod intelligendum quod firma-
verat in possessione papatus prout ad opinionem partis catholicorum. Si
autem non esset in possessione obedientie vel si nollet congregare quis

¶ Questio 3a

habeat congregare dicitur in sequenti questione. ¶ Tertio queritur si contingit
quod duo electi non sunt in possessione papatus vel quod ipsi qui sunt in pos-
sessione et congregare possunt concilium ut in proxima quod tamen nolunt
quis congregabit. Respondeo quod collegium cardinalium qui tunc sunt in
possessione eligendi papam de elec. licet et c. ii. B [illegible] [illegible]

ecclesie Romane et c. ii. per quos ad eos spectat omnia que sunt ad electionem
quecumque / de elec. ut periculum et c. propter periculosa que ad hoc. et quod dicitur
ubi l. vi per hoc textum dicit et c. si forte et quod ibi in glosa ar. quod in hoc
casu non subest remedium ut deputetur visitator ecclesie romane vacanti
Cum tamen ipse visitator tales vocationes faciat ut si deputatur ecclesie metro
politane et vocandi sunt comprovinciales episcopi ipse visitator vocat ut
no. archi. xviii. q. i. pontifices et facit hoc dicit obitum et c. si de elec-
tionibus l. vi quia respectu ecclesie Romane non est qui talem deputet et sic
remanet penes collegium eius potestas / Nec obstat pall. de re romana
quod vicium per predictum quemquam faciat collegium Cardinalium de hiis que spectant
ad papam dum vivit / vocatio autem concilii generalis ad solum papam pertinet
ut supra in primo dubio. Solo quod respondeo quod cum allegat quod mirum
est illa quod ibidem ibi autem prohibetur Cardinales non ea que contingunt electionem
alia extrinseca propter cum ut de alio negotio se non intromittant
nisi in casibus de quibus ibi et hoc ut vacent accelerande provisioni
mat. ad habendum unum summum pontificem ut supra in primo dubio
provisio ad collegium Cardinalium pertinet tamquam annexum et accessorium
cum sit de hiis que magis expediunt sede vacante ut quod vacante
[illegible] non vacante ut in sede non [illegible] ne se va. et c. Si autem
contingat quod collegium Cardinalium sit divisum et non concordet in tali
vocatione vel ex quacumque causa non fiat tale vocatio ad quem
tunc spectet dicitur in sequenti questione. Quarto quero si contingat
quod collegium Cardinalium sit divisum et non concordet in vocando concilium et ex
quacumque causa non vocet ad quem spectabit talis vocatio. Respondeo
quod ad imperatorem ea de causa hoc dicit et c. si de negligentem i° ad quem devol
vitur congregatio vicinorum episcoporum pro ordinandis episcopis locorum ipsi populi quo
niam in eo translata sit iurisdictio et potestas universi orbis ff. de origine
iuris l. ii § novissime et de iure ut enim l. i. § cum enim loco ipsius
populi habet congregare concilium et sic revelabitur ad. Ideo quia extremis vene
rario [illegible] ab exordio ut cum dicitur in 2a questione quo
niam concilium ab initio fiebat per imperatorem Et [illegible] / postea in figura
tamen est ipse defficiente ipsis ipso papa seu non vocante succederent
loco ipse s. cardinalium seu non vocantibus veniunt ad ius pristinum scilicet de-
finitum in simili quod cum quis non potest consequi iustitiam a superiore licitum est
sibi sua auctoritate recuperare ut eligant [illegible] inde de
iure ff. pol. ol. l. i. per hoc de coll. de militie vassallo qui contumax est
et uno in fi. ubi permittitur vassallo in defectum iustitie sibi consule
nunc ad ius pristinum ante constitutos magistratus quo ipse tamquam

licebat ius sibi dicere. Confirmatur hoc quia congregatio concilii de sua natura fit ut ibi 3
agatur de hiis que spectant ad fidem catholicam vel si qui reperiantur ex
catholicis errare in fide per concilium corrigantur et in eodem concilio statuatur
quid tenendum. Sicut enim in Nicena prima synodo dampnatus est Ar-
rius. In secunda constantinopolitana Macedonius. In tertia ephesina Nes-
torius. In quarta calcedonensi Eutices ut hec leguntur xv di. c. i. Fue-
runt autem predicti dampnati de variis erroribus in fide ut ibidem legitur. Sed
cum agitur de fide imperator potest interesse concilio non ad potentiam ostendendam
sed ad fidem confirmandam xcvi di. Nos ad fidem / et interest suo iure non ex
gratia concilii pro hoc quod ibi dicitur in littera in eo quod imperator dicit inter-
esse volumus. Nec mirum quia in tantum interest imperatoribus fidem defendere 4
quod si ipse est de heresi suspectus potest ab eo exigi ut iudicet quid
sentiat de fide xxv q. i. satisfecit. iuncto eo quod ibi no. Lau. et ar-
gumentum sufficiunt. Ex hiis infertur quod imperator est pars concilii cum 5
ergo desit papa vel cardinales qui surrogentur per eos in congregatione concilii ut
dictum est in precedenti questione ad ipsum imperatorem qui post predictos
est pars principalis concilii spectat talis congregatio. Sed quod hoc quod non primo de ma- 6
et obe. c. i. ubi dicitur quod qui maior est dignitate in ecclesia vel si
non est ibi dignitas ille qui maior est ordine / vel si sunt equales
ordine ille qui prius est ordinatus debet monere et eligere vel vocare
capitulum eo casu quo deficit is ad quem de iure vel consuetudine spectat
convocatio. pro hoc ff. in fi. consti. l. fi. de al. stri. li. i. xcvi di. c. si.
Quod prima allegata primo et fortius ex eo quod dicitur precedens esse orde-
ne in prelatoribus adest honorabilius. Nec preterea moveat quod imperator
est laycus ut ex hoc putet aliquis quod se intromittat de clericis
Nam ut supra patet prohibetur laicis iudicare de clericis. Sed tunc prohibetur

Imperator interest ne fit pluralitas in papatu.

cum non est res spiritualis. Nam super rebus spiritualibus permittitur ut patet
fende de fo compe. cum de ap. romana quod debet li. vi cum eo quod ibi no. in
glo. puta. Hoc autem casu subest res spiritualis immo spiritualissima ne scis- 7
dis catholicorum vident quam nimium periculum dum permittendo pluralitatem
in summo pontificatu in quo maxime interest imperatoris et prin-
cipum preterea licet ut dixi super c. q. i. Nam permittere plures in papatu
est offendere illam fidei articulum unam sanctam catholicam etc. ut no. xxiii q.
i. non autem in glo. Sic ergo quod est singulare et plus hoc xxiii
q. i. loquitur et spiritualis cum agitur de spiritu concessum est potestatis layco pu- 8
nire super clericos ut in observationes clausus de elec. ubi c. i. li. vi
in cle. ne roma / c. porro. ubi etiam permittitur principi layco ut
compellat cardinales conveniendi conclave et ipsis expositas non aperiunt ubi
quo possunt exigi / ad infrascriptam. Ego tamen ibi in ii questione
dixi quod sicut pape super cardinales compellatur conveniendo expedire electionem

ut in c. ubi periculum ubi cogitur per subtractionem victualium ipsa possent cogi ut
[illegible] ut non sit auctor [illegible] cardinales non pareant et non se offerant
cum ar. de postula. c. i. Nam promissio generali promittitur ar. de of. del. et pre[illegible]
et compelletur directe non posse (et per hoc tollitur quod posset opponi de
2 e. t. v. g. sed ad predictum est quod si presentemus in eo quod inter predicta ut in
distinctione diximus nullo casu licet aliter congregare concilium generale nisi papa
posset fides nostra periclitari / simile si sic aliquando accideret quod papa esset he-
reticus quo casu ad concilium spectat iudicare. xl di. si papa. hinc etiam
ii q. vii. [illegible] al. sub. c. item cum balaam non archi. de hereticis
in fide. li. vi. Si papa non vellet concilium generale congregare fugiens iudicari de
se fieri ut sancte [illegible] potest stare ecclesia sub heretico cum maiori periculo fidei
catholice / tunc quod potius dicendum est quod premissa quod papa requireret ut congreget con-
cilium et ad hoc cum sollicitabit imperator. di. xcvi. c. hinc etiam et si sic
non fecerit cardinales congregabunt vel imperator modo predicto ut quod directe
impediantur [illegible] iudicium quod directe non potest papa impedire puta statuendo
quod non possit accusari de heresi [illegible] quod hoc periclitatur tota ecclesia ut non
glo. quam non memini alibi xl di. si papa non dicitur quod licet indirecte quod
directe prohibetur. di. de pen. tue de re. a. et quod licet [illegible] Esset enim maxi-
mum absurdum si diceretur hoc casu deum dimisisse ecclesiam sine regi-
mine ut in simili dicit [illegible] iudi. ad aplos ad fi. li. vi. Nam
ex hoc quod esset sine regimine catholica si sub heretico regimine diu
permitteretur contingere posset quod ipse crearet suos complices cardinales et illi
postea de se ipsis crearent papam hereticum et sic contingeret quod scriptum est
Quomodo qualis rector civitatis tales habitantes in ea. Nam illud
quod dogmatizat princeps [illegible] sub di. xl. q. iii. precipue
a cum et c. pudenda. [illegible] redemptor non [illegible] ecclesia ne fi-
des deficiat xxiv di. i. et ipse redemptor voluntate lab[illegible] suorum
non fraudabitur ut dicit glo. in c. arcem pal. / Non est
tamen alius magis ydoneus dei nunc ad obviandum ne hoc accidat quam
imperator qui advocatus est et defensor ecclesie ut dixi supra in secundo dubio
Male vero [illegible] permittendo nisi cum in se est ecclesiam labi in
heresim. (Et quamvis hoc fortasse hoc non habeat clericum consensum quod imper-
in hiis se intromittat credendum tamen est quod boni clerici et fideles laici
hoc habeant acceptum videntes quod papa et collegium cardinalium negligerent
et non facerent convocationem. Nulla tamen mota causa racionabili quod ex
causa non congregandi non posset longo tempore subesse ne contingant er-
rores premissi. Item etiam fieri posset convocatio per alios quam per ipsum impera-
torem ut in sequenti questione. Quid autem si imperator concilium congregaret
de papatu vero [illegible] aliter prohibeat prelatis sibi obedire attende dicto [illegible]
q. vi. Quinto querebatur in eo quod dixi supra quod [illegible] Item alii quam
collegium cardinalium et imperator papa nolente convocare possint convo-
care concilium quis sunt illi. Respondeo quod due partes ipsius concilii. Nam ut

Non absurdum quod nullus possit convocare concilium generale nisi papa

Quod quia ad an ad alios quam ad papam cardinales et imperatorem spectet convocatio concilii generalis

non dicat Innocentius de non . . . c. q. si due partes collegii quorumque concordantes ipsi
possunt vocare alios qui contumaciter per vocari et si non venerint procedere
ad faciendum quod instat. Sed hec via videtur habere multam difficultatem in
hoc quod due partes concordant quod non posset esse modo quod simpliciter vocarent
prelatos generaliter quod reformarent utrorumque sibi credentium quod potest et tenentur
prelati parere ut non Innocentius de appellatione cum parati. Et sic concordent due partes
quod vocarent etiam hoc tamen casu possent contingere [illegible] si concedentes
tres de [illegible] prohiberent prelatos accedere quod ea que non dicit Innocentius in eodem c.
ad quos dicendum ut in principio questionis videtur etiam posse dici quod negligentie
utriusque pontifice et collegio Cardinalium et aliis modis de quibus premissum
non habentibus locum propter impedimenta poterunt prelati maiores unus
aut plures facere convocationem generalem quod ad quod non Innocentius de ma. et obe.
c. i. quod dixi supra in quarta premissa ¶ Sexto queritur circa ea que dicta in
illis premissis conclusionibus si contingeret quod fieret congregatio auctoritate concilii
per collegium cardinalium vel per imperatorem aut per duas partes generali concedentes
de parte utique ut alie prohiberent prelatos sibi obedientes accedere. Dicendum
quod non tenentur parere imo ut eleganter dicit Innocentius de sen. ex. c. presentium
precepto ipsi non est obediendum quia [illegible] statum ecclesie [illegible]
vel alia mala esse ventura. peccaret enim obediens cum debeat futura
mala pensare [illegible] tale preceptum [illegible] ecclesie impediendo eius
unitatem sub uno sponso. ut I. dist. in iiii. q. [illegible] non est obediendum
ut non [illegible] principale in glo. ¶ [illegible] que sunt xxxv. q. i.
quo ad [illegible] in textu et glo. i. quod ut in collegio et non [illegible] non potest
[illegible] statum ecclesie aut impedire quod ad [illegible] ordi-
nata sunt ad id. c. q. sunt [illegible] ubi dicitur quod si papa vellet destruere
id quod apostoli docuerunt [illegible] errare. Sed cum papa [illegible]
impedire [illegible] ecclesie statum [illegible] [illegible]
autem quod generalia [illegible] sunt ad conservationem fidei catholice [illegible]
apostoli dicuntur fecisse generalia in quibus canones constituerunt de quibus
[illegible] de [illegible] placuit. quod quanta sit utilitas generalium non expedit ra-
tionibus ostendere cum ipso facto notum sit. Nam si [illegible] omnium generalium
[illegible] et malorum que a [illegible] temporibus [illegible] est ecclesia [illegible]
tota [illegible] ab omissione generalium que si congregata fuissent ut
[illegible] fiebat absque dubio credendum est quod [illegible] fuisset et que
mala et scismata [illegible] et futura ut aliud remedium
[illegible] manum ad scisma [illegible] tollendum et ad ecclesie reformationem
video hec autem que [illegible] sibi [illegible] multis [illegible]
in quibus [illegible] est supplicare et [illegible]
quod unus [illegible] catholica [illegible] super hoc [illegible] ea-

cholica generatur quo zelo ductus et nullo premio corruptus ut sanctus in hoc
spiritu temporum meorum habuit licet ardua et per alios inceptata laus condue
duntaxat amicus meus dominus petrus de columpna Franciscus de zabarellis iuris utriusque doc
tor ¶ Secundus modus est ut contendentes de pontificatu scilicet duo nunc
quod divinum permo vij et alii quod alii dicunt benedicta proprie committat
aliquibus cardinalibus quod communiter est visum fuit pretextu discuciendi de iure utriusque
istorum ut uter necnon sit verus papa et super hoc pronunciandi cum hoc quod
contentiones concordaverint stetur sententie absque aliqua contradictione Sed videndum
an talis commissio fieri posset cum videatur fieri in preiudicium cardinalium ad
quos pertinet electio de electione licet cum quod papa non possit sibi facere succes
sorem in c. i. Sic non videtur contendentium posse committere potestatem pronun
ciandi super papatu cum constet potest quod committens per eo quod non erat papa et
sic ex tali commissione videtur dari committere potestatem creandi papam quod tamen
directe non licet et magis hoc urget si ponatur quod neuter istorum sit
papa verus quod esse posset presupponendo quod electio urbani sexti non
tenuisset et plus presupponendo quod cardinales non bene potuerunt eligendo
illum quem deposuerunt clementem ut dicunt plures asserentes quod et si electio
urbani sexti non tenebat ut erat copiosa dictio contradictio et metu
tamen ex quo fuit in possessione papatus non potuerunt cardinales se sub
trahere ab obedientia et alium eligere sed debebant prius facere de hoc disputari
per concilium et ideo secundum istos ante omnia debetur restitui quod possessio
obedientie illi qui sibi successit urbano sexto Super quo ad presens dispu
tare non oportet ¶ Sed hiis non obstantibus videtur quod premissa commissio fieri
posset nam papa potest eidem papatum de iure c. i. li. vj. Sic potest quilibet ipsorum
istorum cum papa et sua obedientia reputetur committere potestatem pronunciandi super
titulo papatus Nam ex quo uterque presupponit habere iurisdictionem potest super
hoc dare delegationem cum etiam possit quod est fortius liberum et sine causa di
mittere papatum de re. c. i. ¶ Praeterea id quod dicitur de cardinalibus dicunt quod non agitur
de ipsorum preiudicio ex quo sedes non vacat saltem apparenter quod tamen hoc
est arduum debet fieri de consilio cardinalium per id quod non Jo. Andree de hereticis super
eo li. vj Et quod non est necesse quod in hoc concordent tanto bono quantum est
quod unitas ecclesie ideo non expedit semper quod si concordent ¶ Tercius modus
est ut quod uterque contendentium fiat commissio aliquibus super compromissarius de
iure tamen ut de facto tamen ut de iure et de facto ¶ Et de compromisso de iure constat
quod fieri potest super unum spirituali de electione cum in concordato de arbitris compr
de compromisso autem de facto dubium est quod super titulo beneficii non potest transigi
de transactione per c. ex. tu. dicitur quod quod tituli beneficiorum sunt de iure positivo
unde etiam dicunt symoniacum quod prohibita ut ro. l. q. iii. salvator de off
de. l. ex parte de pacto cum similibus et de iure iuris positivo papa non ligatur
de concessione plene apponit et sic ad presens ipse quod habetur pro pontificibus non
obstante dispositione iuris positivi possunt compromittere etiam de facto super
papatu ¶ Et si dicatur quod papatus ipse est de iure divino et non de positivo tamen sola
c. i. q. iij et sic dicitur quod licet esse papam ut illum non est de iure divino
unde non est alienatum quod prohibeatur transactio dum tamen alias non alienata ut

De via cessionis

p(ro) sedando scismate alt(er) eor(um) renu(n)ciat in p(ar)te et d(omi)n(u)s alt(er) (con)sulatum
p(ro)ut visu(m) fuit (con)p(ro)missariis. Quartus modus est q(uod) vterq(ue) cedat
et eligat(ur) alius p(er) vtrumq(ue) collegium cardi(na)li(um). Et hic modus esset p(ro)p(ri)issi(mus)
ad sedandu(m) scisma q(uia) aut possunt cedere dictum est sup(ra) in (secund)o modo
s(ed) q(uan)tum ad elect(ionem) electi novi faciend(am) forte dicet collegium
q(uo)d est cu(m) Innocentio q(uod) solu(m) ad ip(su)m spectat electio q(uia) Urbanus
fuit in possessione p(a)p(a)t(us) potuit alios creare et illi soli habent ius
collegii. Ad quod respondeo q(uod) est in dubio ex quo vterq(ue) habet(ur) p(ro) p(a)pa vtrumq(ue)
collegium habet ius in electione et maxi(m)e p(ro)p(ter) hoc fit q(uia) in tali casu non
admittit(ur) exceptio q(uae) (con)t(ra) cardi(na)l(es) ad excludend(um) eos ab electione. Cum ta(men)
admittat(ur) aliis casibus de elec(tione) c. ne romani et exponit(ur) ibi racio
vt nec cardi(na)les cessent dissensiones et scismata et hoc procedit de cessione
voluntaria de novo [illegible] ut in p(rese)nti dubio. Quintus modus
est q(uod) si videat(ur) q(uod) non sit alius modus ex(pe)diens ad sedandu(m) scisma n(isi)
q(uod) vterq(ue) cedat et alt(er) vel vterq(ue) resistat et si n(on) velit cedere fiat (con)pulsio
vt cogatur cedere. Na(m) q(uam)vis p(ro)p(ter) aliu(m) pot(est) esse tuta (con)sc(ienti)a c(er)te. Et imminet
p(er)iculu(m) destructionis eccl(esi)e ut imminet p(ro)p(ter) magnu(m) scandalu(m) et
p(er)iculosu(m) p(re)latu(m) etiam nolens cogi(tu)r cedere. Ita no(tat) Inno(centius) de renunc(iatione) c.
q(uod) p(ro)p(ter) malicia(m) et sup(er) in c. cogit(ur). Ad id est glo(sa) ibi q(uod) non vi(de)t(ur)
q. 1. sicut in glo(sa) fi(nali) et c. Hostiensis de loco in glo(sa) fi(nali) de [illegible] de renunc(iatione)
primus c(on)tra et no(tat) Inno(centius) et Host(iensis) in fin(e) p(ro)p(ter) no(n) habeat p(er)fecte
de p(a)pa tenue id et fere in eodem cu(m) scandalu(m) q(uo)d imminet
ex p(er)sona eius sit p(er)iculosu(m) q(uam) in alio p(re)lato quia (con)tinet totam
eccl(esi)am et publicam vtilitatem om(n)i(um) x(rist)ianor(um) que d(e)z p(re)ferri privato
commodo vnius vel duor(um) [illegible] p(ro)p(ter) cu(m) scismata et scandala
vii q. 1. mutationes et c. sequenti in glo(sa) accedit in talibus mutatio
melius causis necessitatis et vtilitatis non p(ro)p(ri)a voluntas aut d(omi)na(tio)
alior(um). S(ed) (contra) est q(uo)d no(tat) Inno(centius) de elec(tione) licet in c. volentes ibi dic(it)
q(uod) nemo cogit(ur) renu(n)ciare alicui rei nisi qua(n)do cedit se ius h(abe)re
et q(uod) nemini fit iniuria qui suo iure p(er)m(ittit)ur. Ad id quod dic(itu)r q(uo)d
q(uia) no(n) cogit(ur) renu(n)ciare simpl(iciter) i. sine causa s(ed) ex causa sic ut in
simili p(er)ilus. Item aliud est cogi simul et renunciare. Aliud cogi
ut fieri renu(n)ciaciones et sic faciend(um) est eo casu quo p(re)latus ex
magna necessitate ut vtilitate cogit(ur) cedere. Na(m) tunc ut d(ic)it Inno(centius)
in d(ict)o c. q(uod) p(ro)p(ter) malicia(m) dubit(ur) et bonu(m) scandalu(m). Et cum et
hoc casu esse p(ro)cedend(um) est vbi homines possunt statui sufficie(n)ter
q(uan)tum ad honor(em) d(icit) Inno(centius). S(ed) cum hoc quero q(ui)s est superior qui
possit (con)pellere cu(m) p(a)pa no(n) h(ab)eat superiore(m). Ad hoc respondeo q(uo)d
(con)cilium p(er) ea q(uae) dixi sup(ra) in p(ri)mo ar(ticul)o q(uae)sito. Et si subesset deffici-
entia in (con)gregacione (con)cilii potest dici q(uod) hoc faciet collegium cardi(na)li(um)

Quando contendentes ad cedendum possunt compelli

vel etiam imperator per ea que dixi supra in primo modo in 3o et quarto puncto et
sunt ad predicta quia quamvis isti pontifices persistant et nolint cedere et sic per sua
voluntate impediant unionem ecclesie ex hoc censebuntur esse in notorio
crimine scismatis ut xxiij q. i. sicut in duobus capitulis scisma vero videtur
heresim quia scismaticum videtur solum constitutum ecclesiam et idem ecclesiam impugnare
que vera est xxiiij q. i. loquitur de heresi aut ipse sedemus contra ut
dixi supra in primo modo in primo puncto ¶ Item pro quibuslibet notorio crimine
papa etiam quod est unicum si est incorrigibilis et scandalizat ecclesiam potest
accusari et deponi pro heretico ut in glo xl di. si papa Nam hec incorrigi-
bilitas convertit causam fidei ut in eadem glo et per hoc deponens esse et
de heresi condempnari ... et si contingat quod isti nollent se per potentiam
... poterint de facto cohercerem et per secularem potentiam ... de
sede ... non ob hoc ¶ Septimus modus est quod uterque horum pontificum
cum suo collegio decernat quod si moriente vel cedente non possint car-
dinales ad electionem alterius procedere et quod electio sit nulla si tenearet
... quod etiam alter cedat vel decedat et tunc utrumque collegium
conveniat rome vel in loco vicino si ibi esse non poterint ad eligendum
alium quamquam iste modus non tollat scisma ... est tamen quod palam
tollat aliquid Et eo casu quo utrique istorum est ... et si dubitetur
an alter istorum cum suo collegio possit decernere quod non valeat electio
facta per collegium dico quod de hoc non est dubitandum cum papa possit statuere
de electione successoris ... in nove ... de elec. licet etc. et
... clem. ne Romani etc. ¶ Et si queratur mortuo altero
istorum quis reget sua obedientiam quousque alter etiam decedat vel cedat Respondeo
quod ordinari potest quod primus cardinalis collegii vel aliquis toti collegio administret
in hiis que non posset commode differri in tempore successoris ¶ Item si opponatur
de eo quod contingere posset quod cardinales unius collegii essent plures quam alterius et
sic agetur in electione de preiudicio paucioris Respondeo quod hoc preiudicium
non est timendum quia eos si solum ... preiudicetur ecclesie Item potest ordinari
quod electio fiet ad ... et in hoc non ... quia non est tanta
difficultas in hoc quam aliis modis posset provideri Utile autem esset
in observatione huius quod ante omnia tollerentur omnes processus hinc inde
et quod licet ... ¶ Et si dicatur quod hoc est contra quod dicitur
in glo vij q. i. Non autem in glo sic quod est singulare in
eo quod dicitur ideo non posse esse duos pontifices quia offenderetur
... unica ... ¶ Respondeo quod non datur talis materia
quia per hoc non applicant isti duo tamen sunt duo pontifices sed utrique
permittentur in administratione ... est in eorum dubio et sic
... est solum ... administrationis possent etiam per ...
... ordinari quod alter alteri committeret vices suas seu
quod uterque administret in sua administratione et suis ... et ...
... expediat ... non primo de ...
... in glo ... ¶ Franciscus de Zabarella ... doctor

¶ Sequitur consilium ad quid teneantur domini Cardinales vigore
ubi posita in nostro ... videns ... et curatores

Domini cardinales obligaverunt se ad prosequendum mediandum et fini-
endum ea que incepta fuerunt super materia unionis quantum in eis erat.
Si ergo queritur ad quid teneantur et quid est in eis. Respondeo
tria sunt consideranda scilicet finem rei incepte, item curare et firmare, item facere
ut firmaretur, quorum unum non est aliud ut probatur in scripturis. ¶ Quantum
ad primum scilicet ad finiendum incepta dico ipsos non teneri, cum illud non
dependeat ex ipsorum potestate sed pape. Consistit enim in hoc videlicet ut papa ipse
accedat ad locum Seane et renunciet ut promisit, non ergo tenentur nisi
virtute promissionis quia hoc non est in eis. tamen de iure ... quia nemo
alienum factum promittendo obligatur ff. de ver. obl. l. stipulatio ista a
principio. ¶ Quantum ad secundum scilicet ad curandum quod firmaret et quod papa faciat
predictum dico ipsos teneri quia est in eorum potestate cum istud consistat in
facto eorum et ideo tenentur cum in eis sit ff. de ver. obl. l. inter stipu-
lantem in principio. Videtur tamen quod ab hoc sint liberati eo ipso quod
induxerunt ipsum solempniter et efficaciter obligari quia hoc importat
illud verbum curare ff. si certum petatur l. si quis (?). ¶ Quantum ad terti-
um dico ipsos similiter teneri quod facere possunt ut de nolente fiat volens per
inductionem et conditionalem (?) et sic est hoc in eorum potestate xxiij q. vij vi-
debitur tamen hoc ab hoc sunt liberati eo ipso quod fecerunt papam ad hoc ob-
ligari sed requiritur ut ipsi faciant per inductionem quod incepta sortiantur
effectum, plus enim hoc verbum importat quam precedens scilicet curare ff. de le-
gatis i. l. si heres. Videndum est ergo quot sunt modi per quos quis facere possit
ut alius aliquid faciat. Respondeo tres sunt per quos ipsum potest cogere compellere,
item tres alii sunt per quos inducere ipsum potest causative. Quantum ad
primum dico quod ista scilicet ipsum excommunicare et tamdiu in excommunicatione reti-
nere quousque faciat de spon. ex litteris (?). Item ipsum capere et tam-
diu in carceribus detinere quod faciat xxiij q. iiij displicet. Item
capere possessiones ut multa indicent que sunt remedia iuris
civilis et ista non sunt in potestate cardinalium quia in talibus
modis non possunt ad hoc papam inducere. cum inferior non possit
ligare superiorem de maio. et obe. cum inferior. Sunt ergo tres
alii modi per quos inducere potest causative scilicet per salubres mo-
nitiones ... ex litteris (?) ... de spon. Item si non acquieverit
per ... et ... quos licet facere possunt
Cardinales pape cum videant ipsum errantem sicut Paulus
fecit Petro cum in facie restitit ij q. vij paulus et c. puto.
Tertio si predicta non sufficiant per ... non liceat quod non de-
beat ... cogi ad ... cum est ad aliquid obligatus
per iuramentum cogi et ... potest minis et terroribus
quod non dicatur ... voluntatem promissionem ... ad pro-

missi observatorum ut dicit glossa notabilis de preposi[tis]^bus et regulariter ad hoc
xxxiiij q. iiij et extra eodem ubi dicit quod si non sufficiunt monitiones et
increpationes ferro et violentia et terroribus utendum est. pro hoc etiam
dictum et videtur xxiij q. vj. ubi attestatur Augustinus Cuncta sua
ypomesen quae in partibus donati resecavit legum imperialium timore
ad fidem catholicam conversam quod ipse ibidem concedit. Ex quibus patet quod si ea
que fiunt sunt per dominos Cardinales non sufficiunt non propterea sunt liberati, sed
adhuc fortioribus remediis utendum est et pro quibus etiam est ad locum parum
ad hoc sed in eis. Nam hoc forte timorem ducunt accedet et ipse scit quod
domini Cardinales ad hoc teneantur probatur Nam licet virtute b. e. credentialis
facte nedum ipsi per eos non potuerunt eos ad aliquid obligare quia
nulla potestas fuit eis concessa a dictis dominis ut plene no. per bar. ff de fide
iussoribus l. lucius. tamen sunt obligati virtute promissionis facte in gelaui
cum ibi promiserunt prosequi et mediare quod incepta fuerunt etc. Sed ista
fuerunt recepta per papam de assensu eorum ergo tenentur ad ipsas prosequendas
et expediendum mandata virtute dicte promissionis prime.

Sequitur quoddam Consilium domini Anthonij de butrio.

In nomine sancte et individue trinitatis patris filii et spiritus sancti amen. Viso puncto
tensmisso ac meditatis tribulationibus et angustiis atque pressuris corporis
pore afflictionibus quas hucusque ea lapsus xxx annis passus est populus
christianus de arctis derisionibus subsannationibus et derisionibus et opprobriis
non obstantis scismate pestifero quo tanto tempore tradita est christiana religio et sacerdotum ihesu christi et iam quodam
tunica christi scissa est quod fit ut populo christiano lupis dentibus exposito pastoribus impinguatis de lana et ovium vellere contendentibus
penitus exsulatae caritate et oppressione tot animarum currentium in
abyssum infernum et profundum ruentium et cotidie peccata pereuntium communi
lamentabili clauses in contemptum et derisum habeantur nostros per que
tota christiana religio ruendo comprimetur ponderatis iis sacra
mentis a Cardinalibus in gelaui presentis quaestionibus et capitulis in
massilia pro oratoribus domini nostri Gregorij firmatis et omnibus aliis
scripturis hinc inde confectis de quibus a puncto transmisso mentio habetur
palpans etiam exercitationibus quas dominus meus allegat de
non attendendo sacrorum Considerato etiam precepto dominico quo proximos
mos et nos diligere et amare debemus quo quilibet christianus
quantocumque minimus astringitur ad dandum consilium auxilium et
favorem ad extirpandum tam crudelissime pestis hujus inveterati scismatis quo pene totus populus christianus damnationi submittitur
etiam reputans in hoc deo fruo meus non dominus meus displicere

Requisitus ut dicam rem de qua queritur aggrediar. ¶ Dubitatur enim an possit
qui in sancto ponitur domino meo nolente aut non valente Romana curia
pro parte certe propter vota et iuramenta ac quedam [illegible] danda Cardinalibus
accedere teneatur ¶ Primo aspectu videtur cardinales non arctari
ut debent oppositum maxime papa presentante cum absque causa tam pro
corporis eius vi. q. i. si quis cum nullibus c. xl. Jul. [illegible] constat et [illegible]
astricti ad residentiam cum papa ut illi assistant in agendis et aliis
oportunis ut momento ab eius presentia abesse debeant de cle-
ricis non et c. ex [illegible] et c. ex tue vii. q. i. per totum ¶ 2o attentis asse-
rtionibus quas papa allegat Nam ex causis antecedentibus et subsequentibus
quietam de loco Rome sic non obligatum procedit accedendo Ex quibus
satis redditur dubium an tunc teneatur cum eius negocia cum et excusationem
res dubia efficit l. c. quibus ad [illegible] per [illegible] non licet [illegible] de penis c. i. li.
vi. [illegible] In dubiis aut parendum est c. de consuetudine [illegible] de immunita-
te [illegible] q. i. [illegible] de re iud. l. in [illegible] in bello de tempore ordinationum ad au-
res xxi. q. iii. [illegible] cum [illegible] 2o quia [illegible] inutilis et inanis vi-
cardinalium accessus Non enim utiliter accedunt pape electoris actum quia
eligere non possunt non data renunciatione pape quia vero ipsa non dabitur
eo non accedente vii. q. i. per totum de [illegible] c. i. et c. post illam et
c. si de [illegible] et c. tanta [illegible] ut verum est pape purificationem
cessionis ut necessitate reddendi in iuramento apposito Item pondero
triplicem actum tunc ordinatum ¶ Primus est ut cardinales venire
velint et procedere de electione ¶ 2us actus promissio pape de renun-
ciando ubi et dummodo hoc facere velit ¶ 3us actus est facti scilicet ipsius
actus electionis. Primus quod ostendunt se velle, licet sic ut conditio ad re-
nunciationem pape et huiusmodi [illegible] est implementum [illegible] pape [illegible]
purificetur. Hoc autem purificari potest absque accessu dummodo [illegible]
per collegium se offerat et allegationibus sic astringat ad hoc fa-
ciendum et tunc non sit [illegible] voluntas sua et renunciatio [illegible]
impletur conditio de non faciendo in voluntate consistente ff de condi-
tionibus et de [illegible] renunciatione ¶ 3us actus tangens cardinales scilicet actualis
electio necessario habet sequi renunciationis actum ut locum habeat non
potest [illegible] se habent ut conditio ad ipsam renunciationem l. quibus diebus ff
[illegible] ff de condi. et de [illegible] et non de condi. [illegible] Item [illegible]
tunc per cardinales accessum [illegible] aut utile ad complendum ambos ut
cedant et alii molestandi ut non cedant [illegible] papa [illegible] non
potest ratione obligationis ex parte [illegible] ¶ Ca regula illa ut
Deo dimittatur de pure iure debitores solum deum habeant ultorem l. [illegible]
c. de rebus creditis Et quod [illegible] iudicium in hoc non recognoscat
solus [illegible] aut [illegible] iudicat causa sua [illegible] q. iii. [illegible]
[illegible] et pluribus sequentibus xxxi. di. [illegible] xvii. di. c. [illegible] xl. di. si papa

de cler. l. ad si non enim cardinales aut alii iudices tunc possunt ut inferiores xpi
di inferior de ira et ob hoc inferior non etiam molestari potest quia non fuando.
plenitudinem reservat pontifex aut delicti cum non sit de hiis que inferioris iudicio
submittantur etiam si talis sit qui cardinatum post se intitudinem habet ad confun-
ferium ut dicto c. si papa xl di. sola enim excipitur heresis Et quamquam
scisma in principio differat ab heresi in fine vero deriuetur ab heresi ubi
procedit xxiiii q. iii. inter scisma et ibi glosa et archi. xxiiii q. i.
non offendimus cum glosa fallit tamen hoc in papa ut dicunt due glose scilicet in
summa xxiiii q. i. et c. ita et q. diximus in glosa enim Concludo
ergo videtur eos attendere quod non debent capite non eunte et multo minus
papa opponente scilicet ut non vadant operante maxime quia multa in capitulis
conpromissa ad personam pape referuntur que alios non expediebant Preterea
addictos quod post capitula de massilia aliqua fuerunt addita cum aliis
scriptoribus firmare quibus cardinalium maior pars assentit licet aliqui re-
notauerint per que non completa sunt et sic expirasse videtur et quod ad papam
et quo ad cardinales nichil tamen de eundo saona maxime cum recessisse vide-
antur a prima intentione non obstantibus hiis puto de iure eos attendere debere
primo quia necdum cardinales sed quilibet minimus xpianus operari tenetur quantum
potest ut pax et unitas sit in ecclesia dei ex vinculo precepti quo xpianus
ut se diligere deum et quo vinculo caritatis ligati omnium cor una anima in
xpo ut membra xpi esse debemus Nam dicit canon. qui intentionem pacis
et unitatis xpi obsecrat se ab ecclesie vinculo separat et xpianum non
habet non nisi vii. q. i. nouatianus Et maxime ut dixi hoc pertinet
ad platos et plus ad cardinales qui sunt cardines quibus tota machina
mundi et ecclesie sancte sustentatur Et ad quos post papam spectat prudentia maius
apostolis xpianus qui cardinatum ut dixi ex hoc dico scismate destitui
ad talios inferiori in periculis animarum platorum et hoc quia frequenter excusant
de malis eorum in extremo iudicio de officio eorum irrefragabili et in
c. si. s. magistrum vel his pro unitate non operant ut ab ecclesie vinculo
atque collegio sacerdotum separati ut epi aut plati pristinum aut nomine
habere merentur ut pote qui ut pacem ut unitatem voluerint et tunc
adversarios et antipapos nominari et describi merentur ut dicto c. Nouati-
anus et xxiiii. q. i. diximus Ex necessitate quoque obligationis vel re-
ligionis xpiane Ac obligationibus eorum officii astricti sunt Cardinales
ad agendum quantum iuste et sancte agere possunt ut tanta pestis de populo xpiano
eruatur et tantam in hoc diligentiam habere debent ut omnibus totum ad
eorum hinnitum non videant ut sic cum paulo dicere valeant quod mundi sunt
manus mee a sanguine omnium vestrum actuum xx. xl di. epistolis
dicentes a tribus canonibus dicitur Est error cui non resistitur
approbatur ergo platus tacendo consentire xxxiii di. sic error lxxxiii
di. error. Ecce ergo ultra hiis obligationem religionis et officii

ad hec spali voto et iuramento astringerent ut patet in iuramento in conclavi
prestito versic. insuper ubi hec erant inchoata ubi iurare et vovere
inchoata tam scismatis mediante processum et finem quatenus in eo eum meliores
de contingentibus omittendo necessariis et optimus seu quolibet utilibus que
illa largissime concepta sunt et nulli dubium quod si eorum accessus scismatis
in aliquo necessarius est aut utilis pro dando pace ipsi erant vinculo voti et
iuramenti sunt astricti ac negligendo et procrastinando possent dici
scismatis fautores Et periuri incurrerent ultimo penam de quibus dicta
primo Et hoc est absque dubio ut probatio esset dummodo necessitas aut
utilitas aliqua in accessu ostenderetur. primo autem ostenditur utilitas et neces-
sitas in accessu cardinalium quod primo se liberant a nota periurii et rup-
ture voti. item se liberant a suspicionibus fautorum scismatis et dominus ad
hesium debet quantum in eis est infamiam et opprobrium totius ytalie Et
obediencie nostre de rupta fide de fractione iuramenti de transgressione voti
de nutrimento et manutencione tam iniqui et insaciabilis pestis scismatis
huius tollere Tollunt etiam audaciam alterius partis ostendendo ad totum alium probendo(?)
et tribuendo ad omnes principes mundi infamiam de ytalicis et tota obedien-
cia nostra conservabitur bona fama partis et obediencie nostre apud ultra
montanos que ex toto aboletur eis non accedentibus. In aliquibus instrusi
erunt narrata pro ornatus ipse de bona forma et constanti voluntate car-
dinalium quod si non fuerint mendacia et falsitates reperientur taliter ut li-
nat(?) dependent omnium opinione et implent qui sitibundi stant aquam
expectando pacis ad refrigerandum anxietates quas ex hoc scismate
portant probabitur si etiam alterius partis fuerit ex deo sive maxime de eo qui
se pro papa gerit Et servabitur etiam forte dominus noster qui in hoc videtur
timidus in eundo. item quod obligatio ipse pendet ab eorum expresse purificabitur
conditio ad renunciandum de qua posset papa accusari quare non renunciat
ponderandum est etiam quod noster conditiones appositas ad renunciandum apponuntur
conditio dummodo qui pro cardinalibus se gerunt velint cum eis dominis sui
collegii concurrere et concordare quod ex ipse sui collegio et ex ipsis iusta
et canonica sequitur electio Hec verba in pluribus libris adiciunt condi-
cionem Et ipsi qui pro cardinalibus se gerunt attendendo ad locum sunt declara-
verunt facto quod intendunt cum nostris concurrere Et nostri cardinales
idem non agunt non est purificata conditio cum concursus dominium non possit
nisi simul existentibus. Dummodo conditio purificetur papa non potest in mora
constitui ff de ver ob l. si pupillus et l. quotiens Convenire ergo
hunc et concordare invicem perlocutando de modo eligendi quod possunt de elec-
tione cum unione ac alia optima faciendo scilicet iuramentis et aliis
obligationibus astringendo quod renunciacionem casu renunciationis
prelati unum et non duos eligere. item quod materia vel ipse pacta statim

post renunciationem suam debet electio optime. Secundo ut si fuerint in loco reper-
iantur ipsi renunciantes et absque mora in tali actu permaxime
periculoso valeat eligere. Sunt secundo intentio quod cardinales renunciantes propter
defectum quietis et concordiam de eligendo canonice et quod tunc si reperiantur
in loco ut sic data renunciatione possint eligere alias posset papa cau-
sare quod conditionem non implevimus non obstante quod papa non accedat quia
posset vel non posset accedere iuste vel iniuste sic impedit per hoc non
liberantur cardinales a voto suo ex quo ire posset et hanc conditionem
purificare separata cum est eorum obligatio ab obligatione pape primo imple-
mentum obligationibus eorum ut conditio purificetur scilicet obligationem pape seu obli-
gationibus implementum. Et quod papa se non astringit ad renunciandum ad
locum determinatum ubi renunciare potest et tenetur ubi accedere non
vult ubicumque alibi parato in cuius absentia renunciare. Cum renun-
ciare iuraverit simpliciter se non determinando ad locum, per quod concluditur quod
electio loci de loco eligendo fuit ipsorum cardinalium pure. Cum alias
electionem procedere non possent nisi certo loco unirentur quod secus
est in renunciatione pape quod fieri potest absque convencione ad locum. Secundo
ostenditur utilitas et validitas in accessu supposito quod papa non
per papam se gerit unicum velut ut concordaret de loco ut si concordarent
de loco alias nollet accedere vel si nollet et dubium si cardinales acce-
dendo possent quomodo dare iudicem ut providere per scismate tollendo
non est dubium hoc de optimis hanc de necessariis atque utilibus ad
perficiendum unitatem et scisma tollendum. Et sic o ex obligationibus predictis
et unionem eorum tenentur. Et si tamen utrum posset dari iudex qui
artaret eos an tamen quo ex opposito pareret contumaciam in recedendo
posset etiam dari ubi esset dubium de contumacia ut cognosceret an
esset iudex ipsorum dubium ff. de iudi. si quis ex alie. de re p. sup-
linis non de offi. de le. c. 1. li. vi. Solutio secundo relinquitur sub dubio
an papa posset habere iudicem an tamen non. Et si sic quis sit iudex
et quis iudicem dare possit non tractatur papam ab inferioribus iudicari et
si committat delictum in quo tamen multis plus scilicet concurat ad he-
resim vel in heresi ut habetur hoc ex textu xl di. si papa et quod in
~~sane addit 2o per glo. a nemine repbata in dicto c. si committit crimen~~
nemo et c. aliorum xx c. si. xvij di. et si xxiiij q. in sane addit
2o per glo. a nemine repbata in dicto c. si committit crimen notorium
et incorrigibile est. Et ex eo scandalizatur tota ecclesia si illa glosa
est vera ubi ipsi ut qui per papam se gereret pertinaces essent in renunciando
per danda pace ecclesie contra votum et iuramentum non cognosto tamen magis
illi adaptabile isto hoc cum delictum esset notorium in hoc notatur
incorrigibilis. Et notum posset. Et eciam ex hoc tota ecclesia et universis

xpiana sunt aliqui at. Item dato incorrigibilitate et resistentia in secunda parte qr
voti et iuramentum an hoc posset deduci ad dictum heresis aliqui glo dicunt scis
ma a principio differre ab heresi licet si diuturna pseuerancia et incorrigibilitas
transiret ad heresim in si xxiiij q iii inter scisma ubi glo c. t. et q.
non affirmamus ubi textus dicit hoc delictum intendi scisma excedere omnia
delicta que inimici possunt in xpo defert / et sic ad heresim post archi quod
regula in dco c. inter scisma / dicit glo ipsa excipitur glo in scisma
xxiiij q i. diximus in glo cum quod glo intelligenda sunt ut in corp
racionibus patet qui duo contenderent de papatu applicatis dubitando de se quis
papa foret et quod non foret alias non astricti ad quam In secunda parte quia
tunc non patet de incorrigibilitate tamen qui essent astricti iuramento et
voto ad aliquam viam quia tunc incorrigibilitas parere posset et si pertina
citer resisteret non est dubium tamen quia plus in aliis quam in ipsa scisma
transiret in heresim Nam tunc apte ostenderet se velle duas ecclesias
et duo capita plus appreciando temporalem dignitatem quam eternam salutem
Secundo casu quo papa iudicari habet hec ut lxxix dis si duo contra
glo ubi duo contendunt de papatu ut iudicetur an alter ut utrique quod
nephas sit electus hoc ad nostrum casum etiam per adaptationem iudi
cem aut iudicem dicunt fore cardinales alias quod concilium et in hoc
residet glo in dco c. si duo et hoc tucior esset / et quod non decima
nona dis quod hinc etiam ii q i vii quod Item summus lxxix dis quod
petrus xl di si papa xxiiij q i sane sentitur hoc Jo an per archi
de scisma ibidem li vi hinc est quod glo dicit quod in causa heresis maius
est concilium quam papa ut nulli dubium est papa non conveniente spectare ad
Cardinales ubi sit ad aliquam discretionem cum papa Dignitates eorum et
superiores sint qui post papam primum locum obtinent ar eorum quod non
ff de albo scri l. i. in li vi Codem de ... li x et quod non prior
de ma et obe c. i. et Jo an de elec in causis et c. et c. cum
nobis olim ad quod lxxxxiii di c. subdiacono xcvii di c.
si Cordubensis quod cum obligatur decedendo ab utrisque sit notoria electio
loci sit notoria ut sit necesse adire locum pro renunciando cum
alibi posset renunciari vel si velint dicere hoc non esse notorium cum
excusaciones sint dubie ut a mundo recepta debent omnes cardina
les accedere ad locum securum ubi in concordia aliorum poterunt convenire co/
tendo ubi cum eo conveniant de excusacionibus quas pretendunt vincere
eos de incorrigibilitate et in eligendo alium locum ut renunciando ex
locum alias sunt sine durent tanta pericula Cum facilius possent licet hoc
non sit dicendum confusione hec impedimenta quod etiam si sunt vera patet
petitur papa et qui pro papa se gerit ut iusto iudicio discutiatur ut
una vice sit finis tanti mali Sicut enim per concilium cognoscere
in tanto certum ita et apparet certum quomodo in dubium ...
tur Cognitio est eius qui habet cognoscere an sua sit iurisdictio

ut est dictum. Tertius casus quo dubitatur hic accessum fore de contrariis fore de
necessitate expresso et de optimis. Caveant quo cardinales ne causam
alienam faciant propriam et ne penis poenis et delictis involvantur nam
et contra eos ubi negligentes fuerint posset invocari brachium per privationes
que privationes sunt post cardinales. hec omnia puto ut accedere debe-
ant etiam et ipsi iubente contrarium quod si ex debito religionis suppetiam
et debito officii et debito voti et iuramenti ad hoc astringuntur pre-
ceptum ipse non astringit ad eiusdem preceptum et ad rupturam voti et
iuramenti ut a talibus excepta exceptione auctoritas ipse ut notatur glossa
de rescriptis contra sine causa non posset in tali causa dispensare
saltem povij q vij auctoritate et c. ij R glossa de voto c. non est ubi glossa
Exmo domini florentini patriarche et Johannis q. iiii. ex aliquo quod notatur
glossa et de iure iurando super isto in fine de renunciatione nec non obstat quod in dubiis
sit parendum ipsi quod notoria est obligatio iuramenti cardinalium et impedimenta
ipse non tangit eos et excusationes ipse sunt dubie vel non offuscant
notoriam nisi aliter approbaretur quod negatio simplex contra notoria non
facit rem dubiam et quod tales excusationes tales non offuscant notorium
ut notatur de electione electionis tua per tales c. et vera per hoc patet responsio ad
primam et secundam rationes alie de facili tolluntur. Ex his porro hac
concludantur prima quod ex debito suppetiam religionis et officii et iura-
menti et voti cardinales si viderent necessitatem aut utilitatem
pro tollendo scismate et tantum sub periculo animarum suarum et sub periculo
heresis ad accessum ad fieri dum etiam non non accedente quod non
velit aut non possit. 2ª quod in accessu apparens est utilitas
et necessitas sic ut impleat contractum iuramenti ipse quod prius fortasse for-
te moveretur ad recedendum et ne possit eis imponi quod non prius-
quam. 3ª quod ipso nolente accedere ut nolente venire debent accedere
et debet ut ipso veniret contra et determinetur locus et deliberetur quid
agendum per suppetiam pravi nostri deliberatur vel per collegio
mixto vel separato. 4ª quod in proposito sunt tres cause apparentes
propter quas possunt constringere contrarium. prima propter apparentiam notoriam de
licet scandalizantem totam ecclesiam dissentium quia excusationes. 2ª propter
apparentiam nimiam scismatis decreti ad heresim ubi excusa-
tiones non sunt legitime et ubi apparet incorrigibilitas quod
probatur et definitum habet contrarium. 3ª propter probabile dubium propter
quod facit apparentes duos et contraria sunt contraria hic tamen subsidiarie
est quo casu decisio est contra quamvis etiam apud aliquos
sanctos determinatum sit non propter Dominus est apud omnes contra-
ria aliter sit per fidem habetur notoria et saltem exigitur propter
contrarium ex quibus patet cardinales accedere debere quod per deo
videtur quod si res ulterius duraret cum periculo plagam in futurum
res est in pendulo propter perpetue firmetur et pendeat per prius

nulla alia via occurrit providendi, ideo christianorum occurrat si potest ut tanta pestis de collo christianorum auferatur.

Sic scripsi et subscripsi ego Anthonius de Butrio utriusque iuris doctor prestans, et si aliquid dixissem erronea ut ab ecclesia sancta dampnata volo pro non dictis haberi et expresse me submitto determinationi ecclesie sancte.

Consilium quod venit de parisius

Ad propositum evidenciam dicendorum est sciendum quod sicut unum corpus naturale constituitur ex diversis membris sic et persone spirituales regenerati per baptismum sancti sunt membra christi et sicut unum corpus cuius caput est christus. Huius autem capitis oculi sunt prelati et doctores qui habent alios dirigere. Dentes vero clerici qui sunt corporis disciplini. Dorsum religiosi qui professi debent supportare celestia Cathecorum primo c. In ordine ... brachia autem potentes laici qui habent defendere per potenciam ecclesiam. Pedes vero populi qui suo labore et agricultura totum corpus misticum sustentant ut plenius ponit Nicolaus de Lira prima ad corinthios xii c. super illo verbo vos estis corpus christi et membra de membro. Et in isto corpore non potest oculus manui dicere opera tua non indigeo. Et caput pedibus non estis michi necessarii. Ex quo debent esse membra separata quodlibet in suo officio et indigent per ... solicitudine prima ad corinthios xii c. Et totis conatibus laborare quod in compositione huius corporis principaliter nec per maculam non ... corporis q. i c. ... Item est sciendum quod christus per effusionem sui sanguinis preciosi composuit istud corpus misticum. Ordinavit in isto corpore unum solum vicarium supremum et principaliorem pro regimine istius corporis qui principaliter istius vices gereret ut ponit Cyprianus in c. loquitur xxiv q. prima et habetur matthei xvi c. loquitur dominus ad beatum petrum: Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Super unum edificatur ecclesia. Et ut unitatem manifestaret eiusdem originem ab uno incipiente in sua auctoritate disposuit et xxiv q. i c. quamvis beatus ... et q. beati ... cathedre petri consortes super illa petra fundatam ecclesiam scio primo petrus ut ... successor dicitur sub christo caput ecclesie militantis in c. Rogamus et c. ... et q. et huius capitis unitatem firmiter tenere debemus sub pena heresis ut in c. ... in c. non autem xxiv q. i. Item est advertendum quod in principio scismatis et ad confirmandum unionem ecclesie fuit ordinatum a christo quod ecclesie unus papa princeps supremus ecclesie militantis sub ipso vero capite ecclesie habet potestatem ... in c. legimus

xcm di. j. c. alium xcv di. in fine thomas in libello contra gentiles tracto
de potestate episcoporum ubi dicit quod si in qualibet policia ordinata multitudo
principum mala periculosa est ergo unus inter fratres in ecclesiastica jerarchia
et in isto unanimes capere debemus in ecclesia que est domus dei esse
unanimes. quia de ista dicitur deus qui habitare facit unanimes in domo
ut ponitur .xii. q. i. c. omnibus Et ysidorus xxiiij. q. i. Et Ciprianus
super illo dicto salvatoris Dico enim vobis quod si duo ex vobis con-
venerint in nomine meo quodcumque pecierint fiet eis a patre meo
ubi unitatem postposuit et concordiam pacis quam promisit quomodo autem
potest cum aliquo convenire qui cum corpore ipsius ecclesie et cum universa frater-
nitate non convenit xxiiij q. i. c. alienus Item est sciendum
quod scisma est illicita dissensio illorum inter quos unitas esse debet et
significat scissuram ecclesie ut ponit augustinus in c. scisma xxiiij. q. i.
Istam diffinitionem scismatis ponit sanctus augustinus super psalmos ubi super
ea volucres celi habitabunt etc. ubi dicit Nonne fuerunt ipsi
qui olim fecerunt scisma et secta Excutite nos ab hunc
divisionem carnalem Et quoniam probatur quod carnales estis Cum unus dicit
ego sum cephe alius vero appollo Et istam diffinitionem ponunt
Goffredus hostiensis in summa de scismate et Jo. an. et confessor
per Raymundum li. i. ti. de scismaticis patet quod ipsa dissensio
duorum contendentium jam duravit per tot annos Item quod ex
ista dissensione tanta est et talis confusio scissura in ecclesia quod nunquam
alias fuit visa nec audita confusio Ille qui fuit vocatus Ur-
banus assumptus per notoriam impressionem sicut nos fecit processus contra
dominum Clementem et Cardinales reges et prelatos et alios obe-
dientes domino Clementi valde terribiles et dominus Clemens vicevers-
a contra urbanum et suos fautores excommunicaverunt et anathematizave-
runt unus alium et partem sibi obedientem maledixerunt Et istos
processus ut credo confirmaverunt successores per xxx annos Alii
doctores hinc magnum asserunt quod inter contendentes est papa possessor
de corpore electione sed temeritatis concertatum orta est una gravis
scandalum in ecclesia dei per c. si duo forte contra fas xxiiij di.
cum tellerant hunc Alii vero dicunt et magis clare quod ille de
istis duobus qui est intrusus quod saltem non potest esse papa immo
unus ipsorum non potest esse quia ille qui fuit jurisdictionis vacat conferre
prelaturas et dignitates ac beneficia ecclesiastica absolvere excommunicare ideo
contentus dare Et talia sunt jurisdictionis ut notatur glosa in c. tunc
in summa de electione Et beatus thomas in summa quod xxxix ar. iii.
quod hoc clare ponit quod dicitur se non esse confessor li. i. ti. lvi
q. iij Et supposito quod intrusus et ordinatus ab eo conferat vero

ordinis executionem tamen non conferunt quia non habent ut dicit [illegible]
ideo et propter ipsum conferendo et alii recipiendo ut ordines quo ad executionem
ordinis se immiscendo peccant mortaliter ut post henricus per alios
in c. si celebrat de cle. excom. ministrante et [illegible] in summa
eodem ti. dico 3o. et in speculo super iii sentent. d. xxxvi et Io. in summa confess.
li. io. ti. v. q. xxvi. Excipiunt tamen sacramentum baptismi in extrema necessitate
excommunicati possunt etiam ipsum conferre fideles atque ecclesia dei in tanti misterie et
luto fecis hodie prohdolor iacet prostrata et dissoluta nisi deus auctor
nam sobrietatem omne regnum in se divisum desolabitur et lex ad unum se dispa
destruetur in c. si ea xxv. q. 1. ¶ Item quia ille qui dicit se papam si ve
dicit certum ita fuerit scisma propter contentionem de papatu quod non potest remaneri
nec scandalum de facili aliter cedendum quod per suam renunciationem tenetur renun
ciare quia si non colligit cum xpo [illegible] xpo cum potest sine dubio spargit
ut dicit xpus in evangelio et habetur in c. qui vestis xxiiii. q. 1. et hoc
expresse ponit augustinus in canone ad [illegible] c. hec xvi. vii. q. 1. ubi dicit
quod si ipse prelati quarit sicut nunc per duobus contendentibus renunciantibus
si eligetur unus sine dubio sub illo solo ecclesia posset esse tuta
de renunciatione prelatorum et ista fuit determinatio ecclesie de quo habetur in c.
nisi cum pridem [illegible] qui scandalo de renunciare et postea non
a quo non potest eximi papa nec magis videtur tale quod etiam operatur
salutem. // Item non potest ab observantia istorum verum se papa dicere exemptum
[illegible] racione quod petrus cum sedibus privilegio licentia peccandi non accepit
sed necessitate bene faciendi in c. 1. xl. di. ad destructionem ecclesie nec est
potestas data petro ut successoribus ad destructionem ecclesie sed ad edifica
tionem et ad correctionem. c. ultimo [illegible] non licet sibi presidere in cathe
dra petri nisi [illegible] ille cause pro salute [illegible] ecclesie in
festatur impediat in c. memor sum et xxiiii. q. 1. [illegible]
hoc est intelligendum ut per bono romanus renunciet quia ut dicit au
gustinus in libro gestorum [illegible] sibi cum
si gregem deponere collegerit quod si [illegible] diffugiat. ¶ Iste [illegible] per
dicte [illegible] manifeste ut videtur per eligentes dominum [illegible] cardina
rio potuerunt et debuerunt canonice astringere ipsum per votum et
iuramentum ad renunciandum papatum pure et libere [illegible]
[illegible] facientes et per iste modo sine adiectio [illegible] in electione
vel causa ipse qua fuit electus fuit considerato licite et honeste
nam sine voto et iuramento per ita cum scandalo cedendo tenebatur
renunciare. Ergo bene poterat ad hoc [illegible] astringi iurare non [illegible]
in summa [illegible] q. iii et facit c. significasti cum dicit non de elec. [illegible]
si attendatur status lamentabilis ecclesie et difficultates forsan non bene
possibiles dissolvi quod sunt in aliis viis et sicut [illegible] eligentium qui
in istam adiectionem modum seu causam opposuerunt ut inde sequentur

pax et unio ecclesie dei non est dubitandum quin sancte iuste et canonice ista
fuerunt facta ut non dubium nisi de consilio dominorum cardinalium bene et prudenter
fecerunt sicut in pluribus aliis generale concilium ordinavit. Nam plus solet
timeri quod specialiter permittitur quam quod generali provisione concluditur in c. quod quam
xxiii di. et per ista c. licet de vitanda de elec. non tangit casum nostrum
quia loquitur quando electio est facta sine canonica tali adiectione. ¶ Item
ex istis clare concluditur quod ut videtur quod ille qui dicit se papam et videt
in ecclesia dei ita esse scisma quod per cessionem et ecclesie unione per
suam renunciacionem si non facit auctor scismatis est quia ad hoc
tenetur ex debito officii et in eum redundat locum habet illud quod
sequitur faciens procul dubio penam habet quod cum quod potest negligit emendare
dicitur in c. facientis lxxxvi di. et in morte languentibus in fine quia
cum dampnum potest non excludit lxxxiii di. in princ. Et qui desinit
obviare cum potest consentit xxxiii q. iii c. si maxime quia votum
et iuramentum licitum et canonicum non observat ut est dictum
Et istud intelligitur in illo qui ad unionem procurandam ex debi-
to officii tenetur quia hec non per hanc post aliqua in c. iiii de
sen. exc. ¶ Item ex predictis sequitur una alia conclusio videlicet
quod dicens se papam si fiat scismaticus ipso facto perdit ius si quod
habuit in papatu et efficitur minor quolibet catholico quia alienus est
prophanus est hostis est quia ecclesiasticam non servat unitatem.

¶ Exposita et pronunciata Pisis in concilio ex parte domini
Ruperti Romanorum Regis etc. per suos honorabiles oratores

Reverendissimi patres et domini excellentissimi principis et domini domini
Ruperti Romanorum regis semper augusti oratores exponunt vestra
v. p. r. me. sincerissimam affectionem quam semper habuit et hodie habet ad primo
unitatis felicem statum et pacificissimam unionem sancte matris ecclesie et propterea
laborando ad removendam istam pestiferam scismatis et sublatis variis
animi passionibus sic ut in perplexitatibus dubiis difficultatibus alterca-
cionibus involucionibus et erroribus quibuscumque conscientie singulorum etiam ab
utraque parte possent sanari et subscripte ut sincera pura integra et
totalis unio pacifica perpetuum valeat et introduci deo concedente
Et quia omnibus et singulis circumstanciis huiusmodi ac precipue tam
dominorum cardinalium quam aliorum in pisis existencium maturis et frequentibus deliberacio-
nibus prehabitis diligenter ponderatis libratis et pensatis regia maiestas
videre non potuit quod ex concilio per dominos dominos cardinales indicto ex una et etiam
ex congregatione per v. R. p. in loco pisarum facta seu fienda parte ex
altera possent sequi sincera pura integra et unitatis unio pacifica
non ex dubiis et erroribus que ex huius factis et precipue utrumque

habitis collecta sunt atque luce clarius colligi possunt infrascripta notabilia
Primo quia cum quereretur quo subtracta sit obedientia domino B. per Reverendissimos
dominos etc. respondetur quod xi maii proxime preteriti prout in litteris eorum subda
ta Liburnii prima die julii universis christifidelibus directis clarius continetur
In quibus inter cetera sic dicitur de verbo ad verbum dicta xi mensis
maii proxime preteriti omnem quantum in nobis fuit obedientiam juxta
1 juris exigentiam abstraximus et recessimus ab eodem. ¶ Dubium
manifestum seu difficultas apertissima surgit ad oppositum Nam dicti Reverendissimi
domini in litteris consilii suis prefato Serenissimo domino Romanorum regi per eos di
rectis sub data presentis xvii die maii inter cetera expresse scribunt in hec
verba Nec nostre intentionis est a fide veritateque nostris erga prefatum
dominum nostrum dominum modis hactenus per eum retentis succinctis ipsum ad id
quod tenetur efficaciter adimplere dispositum videamus nec aliquam deviationem
sic tali eventu obedientiam et reverentiam debitas exhibere ¶ Proinde
etiam facit tenor appellationis per eosdem Reverendissimos dominos die xvii dicti mensis
maii contra dominum B. interposite in qua dicunt in hec verba Coram
S. v. beatissime pater cum omni debita reverentia in hijs scriptis appella
do comparent humiles servitores vestri etc. Et infra in eadem dicunt sic
Quare beatissime pater cum omni obedientia et humilitate et reverentia etc. Et infra
a vobis pater beatissime irrationabiliter et secundum nos contra justitiam deviante
ad vos met secundum veram rationem et melius informatum Et infra Et vobis
pater sancte eius vicario ad dominum nostrum Jhesum Christum notarii et eorum in instru
mento interposite appellationis scribunt in hec verba ponit vero dominum in
2 xxxx patris et dominum nostrum dominum B. divina providentia pape xiii ¶ Item quia
dicitur in prefatis litteris dominorum Reverendissimorum prima data Liburnii prima die julii quod
omnem quantum in eis fuit obedientiam juxta juris exigentiam abstraxerint ut
supra est inductum Et questio surgit sine dubio que solempnitas in
huiusmodi subtractione fuit servata Dicunt namque dicti domini in litteris Regi Roma
norum sub data xvii mensis maii directis quod xi die eiusdem mensis hora
xxiii recesserunt de Luca et quod xxiii hora solum per duas horas
eam ante noctem non videtur quod aliquam solempnitatem adhibuerint et maxime
eis per viam et tempus tumultuosis et in motu consistentibus et in tam
brevi tempore ¶ Item apud dominum B. nunquam institerunt ut monuerunt
3 etc. ut consilium domini nostri Regis Romanorum et aliorum principum ac prelatorum
obedientie nostre receperunt Ymmo certe domini de collegio patres adverse non suf
fecerunt quod cum semel subtraheret obedientiam Benedicto ipsum de consi
lio regis Francie et aliorum principum mentionis et digestis deliberato
nullis consilijs habitis prius eum requirebant et monebant ¶ Item cum
4 dicti domini in litteris suis sub data prima julii supra inductis dicunt
in hec verba requirimus et monemus quatenus ab ipso B. penitus et
omnino ~~defendatis~~ desistatis et recedatis nec ei aut eius nomine cuiquam
suo nomine de cetero et minimis servicijs seu amicis beneficio etc.

aliquem respondeat. Dubium surgit quo iure ordine et qua iusticia
huiusmodi requisicionem et monicionem facere potuerunt. Item queritur ut 5
dubitatur utrum dominus B. adhuc sit papa et pro tali in obediencia veniendum
tenendus, quod si sic sit, queritur si ei non est obediendum in licitis et honestis et
quare non ligant sententie sue venerabiliter promulgate; quod si non, queritur quando
qua causa et quando desierit esse papa, cum nondum cesserit et ab ecclesia
ullo modo condempnatus, nec a iure cum depositus sit, ut coram suo iudice
de crimine heresis vel alio notorie scandalizante convictus sit vel confessus, immo
ipse expresse negat que sibi ab aliquibus obiciuntur et impingitur.
Item dubium est utrum obediencia sit subtrahenda ad faciendum unionem cum 6
non sint facienda mala ut eveniant bona. Item utrum obediencia fuerit 7
subtrahenda ante sententiam latam et an causa propter quam fieri debeat
cognita. Item utrum teneantur lucrifacere animas aliorum cum maiori 8
dispendio propriarum, cum tamen nichil preciosius homine et mirabile immo
detestabile esset se dampnare ut alii se redimant, se perdere domum
ut alii edificent, se dividere ut alii uniantur, et se interficere
ut alii salutis optate compendium consequantur. Item quod temeri- 9
tate viri literati et periti qui sunt vel saltem fuerunt de obediencia patris nostri
audent dicere vel asserere quod viri obedientes ei sunt scismatici fautores, cum hii
nichil innovaverint, sed in eius primis et obediencia solita continuaverunt,
ac per ecclesiam ulterius de certo modo sunt informati, ut ad quam multa huiusmodi
dubia multa supplicantur subtractionem obediencie per aliquos fratrum et aliis
per eos (?)

Deinde surgunt dubia circa indictiones generalis et convocacionem per dominum B. et etiam
per G. de re (?) factas et promulgatas.

Et primo concilium domini B. fuit indictum prout ex bullis suis manifeste ha-
betur iii nonas Julii et convocacio per G. per re (?) fuit indicta die
xxvi mensis Junii ut patet ex literis eorundem dominorum quibus indicebatur
suam convocacionem in pascha (?). Surgit dubium quare dominus (?) scripserit
serenissimo domino Regi Romanorum literas sub data Arimini (?) xxvi
Julii continentes hec verba: deliberavimus autem convocare concilium
generale ex utraque parte cum te atque nostri proposito continuatam determinato
loco ubi aptissima congregacio huiusmodi fieri debeat
et oratorem nostrum propterea mittemus in brevi ad maiesta-
tem vestram. Ex quibus literis videtur locum convocacionis die xxvi
Julii nondum fuisse determinatum quod (?) die xxvi mensis Junii
immediate precedentis plus quam per mensem ante ad illum locum potuit
indicere convocacionem faciendam. Preterea est testimonium magnorum
dicencium quod per totum mensem augusti proxime preteriti nondum fuit
certus de loco prefato. Item si die xxvi Junii convocacionem
2 suam indixerat quare in partibus remotis non remotissimis distantibus

de mense octobris primo publicaverunt per quedam instrumenta que habent litteras
credentiales dominorum duorum sub data prima die septembris ¶ Item .B. qui 3
stetit cum gallicis sicud postea dixit in partibus illarum et postea Rome
et per duos menses sicud gallici sibi publicaverunt quod dominus super dictis litte- 4
ris credentialibus dictorum duorum pro unione et congregacione fienda in pisis ta-
liter quod huiusmodi unio facta sit per duos de utroque collegio ad hunc uni-
tos ita in principio earundem litterarum datur in hec verba Miseracione divina
episcopi presbiteri et diaconi sacrosancte Romane ecclesie cardinales nunc in loco
liburni pisarum dioc. commorantes unacum collegio Reverendissimorum in Christo
patrum et dominorum in parte alia cardinalium Et infra versus medium
dicitur sic habitis inter nos consiliis firmavimus nos venire cum dominis
alterius collegii et post pauca In unum nos univimus propositum ¶ Sed
circa hoc oritur dubium Ita non videtur verisimile quod ambo collegia con-
venerunt ut unionem reciperent ante suam confederacionem Quia confe-
deratio primo facta est penultima Junii ut patet ex tenore instrumenti
desuper confecti per notarios ut per quindecim dies post indictionem unionis
¶ Item nomine unionis gallici intelligunt ad ipsorum dispositionem ad unionem 5
et qui quantum in se est ipsam dixerunt et unionem Et respon-
debit aliquis quod hoc sit verum de ipsa dubitacio Quia quando ipse Gre-
gorius renunciaret indubie non tamen restro gelaus sic dicatur Et
intendentes ad remedia fortiora non quod Juris apparet certum
Justicia suadeat quod ius nullissimum est et plena veritate sub-
tum ¶ Item si dubitatur de ipsorum gregorii quare sibi racione non
dubitaretur de suo Cardinalatu quod si dubitaret videtur quod ex hoc pro
dubio non habet se intromittere de electione summi pontificis contra
potestatem quam habet pre manibus ¶ Item pari racione habent du-
bitare de ipsorum Innocentii VII et bonifacii noni et fortassis
urbani sexti. et videtur in eorum opinione cum gallici qui a principio
pro dimiserunt ecclesiam unitam et in dando gregorii et alios in sum-
mos pontifices totam obedienciam videtur decepisse decepisse si
fas est dicere ¶ Item in litteris quas scripserunt Romanum regem post 6
assumpcionem B. sub data Rome .xx. decembris dicitur in hec verba
post solempnes de futuri pontificis electione tractatus illo divinitus
inspirante qui cuncta potentia nutu gubernat vota nostra in Reverendissimum
in Christo patrem et dominum ex nostro collegio dominum Petrum tituli sancti
... presbiterum cardinalem concorditer direximus ad culmen dignitatis apo-
stolice post dictum Gregorium nunca ... eius exigentibus meritis
et ... assumptum nominavimus ... ipsumque
... die ... novembris in dominum nostrum eligimus
preterita In quibus verbis non precedit eum elegisse in ipsorum dubi-
tatum Quia cum de suo ipsorum dubitaverunt quare eum elegerunt et
ut tale toti nostre obediencie presentaverunt ¶ Item dubium est utrum 7
dominus B. in unione facta in loco pisarum teneatur comparere et si non

venire an posset iudicari. Dubium autem surgit ex hoc quod maior pars plurium in
presbiteris existentium est de parte sibi adversa quia partem suam semper repudiant et pertinaciter
scismaticam. Alii autem fere omnes subtraxerunt domino de obediencia et fecerunt
se partem contra eum et infamaverunt eum et omnia manifeste opposuerunt an
sententia lata non non videtur quod adversarii sunt competentes iudices ut iudi-
ces ut videtur quod quis ad vocandum talem teneatur comparere. ¶ Item quota-
8 tio galli videtur habere vim citationis contra quod in ea agitur iurisdictionis
super dubium quia ut dicitur continet quod re dicti domini sunt quotati die festo
consecrationis scilicet ipso die beati Johannis baptiste et ad diem festum quotatur
scilicet ad festum annunciationis proximum preteritum. Cum talis si pateat vim ha-
9 beat citationis nulla est ipso iure. ¶ Item dubium est an quotta-
tio galli posset fieri ab illo ut illis qui nullam habent ut habent auctoritatem super
quotandos et presertim super gallum cum ipsi cardinales non sunt superiores
nec videntur habere aliquam auctoritatem super ipsum nec ordinariam nec delegatam.
10 ¶ Item videtur quod quotatio ad pisas fieri per decos. Et quod ipso iure non
iniciatur dicti galli eo quod gallus debet esse liber. Et istud est requisitum
et limitatum dum dicitur in litteris quotationis in hec verba fere quod nec
dominus aut dominus suus supponatur scismaticum per viam unitatis cessionis
etc. Et ipsa est cum una et duorum de collegio alterius partis interio
et irrevocabile proposito quod cum hiis qui venient ad dictum locum et finaliter
pendeat quod eis et ecclesie iuste offerentes predictos etc. Nec quod voluit
ipsi imponere legem super sua voluntate non sunt dubitabiles alie vie rationabi-
11 les ad unionem ecclesie sancte etc. ¶ Item quod in casu quo dominus noster
non veniret pisas et vellet renunciare cum postea posset exigere quod ab
omni veller in sua possessione. Quod posset dicere ego iam sum unicus
et nullum habeo contendentem de papatu cui vultis me fieri ut compelle
ad cedendum et istud veniret ad excommunicationem et venditionem partis me
et maxime quod dicitur quod dominus de parte adversa non sunt subtraxerunt obedientiam
suo domino. Item si ille non veniret ut nollet renunciare videtur quod domi-
nus non obligetur ad renunciandum pro collegio potest ex tunc convenientia
gerantur. ¶ Item terminus ad veniendum assignatus videtur esse nimis
12 brevis quo ad omnes nostre obediencie partes quod plurimum nostre partis fideles
tanta distant quod nostro termino non possent prelati ut alii alii eorum
more ad locum pisarum devenire. Et quod non venerunt non sunt tamen
contumaces absentes et per unius conspiratio hec fieri non videtur dicti
galli generale hec tamen quotationis continentur in dictis dubia
occurrebant.

1 ¶ Demum dubitatur contra duorum unius collegii cum duobus aliis unione
2 utrum nec alterius istarum collegiorum sit vere et realiter presumptum. Preterea
quo et quo iure potuit unum obligare reliquum absolute. Ipse pretensi tamen
continue sibi cardinales contra utrum istud pertineat ad cardinales etc. plura
alia inter posset tangi dubia que loquuntur contra sunt permissa.

Verum R. p. non obstante quod multis et pluribus aliis serenissimus princeps et
dominus noster dominus Rupertus Romanorum rex acerbissime condolens doloribus cordis
intrinsecus corpore et rebus vellet prout etiam voluit quod istud miserabile discri-
men et detestandum scisma auferretur penitus de ecclesia sancta. Sic quod fieret
sincera pura integra et vera fidelium unio et concordia. Et quia
zelo et quotiens pluribus tunc ut premittitur id fieri non posse sine
maiorum principum dominorum et sapientum consilio. Commisit nobis suis
ambassiatoribus quatenus dominum G. et R. p. v. ad conveniendum pro certo tempore con-
gruenti in uno certo loco pro libero concilio in quo dominus G. fuerit id
ad quod voto et iuramento se astrinxit quod pro parte sue regie maiestatis
induceremus et induceremus ut sic omnibus debitis complexionibus sum-
pulis difficultatibus ac novis divisionibus penitus in parte nostra
sublatis et exclusis sincera et pura ac vera unio sequeretur in eccle-
sia dei. Addicimus quod sive dominus G. in dictis termino et loco compareret
et debitum faceret sive non nichilominus ad effectum intentum scilicet ad electionem
unius summi pastoris procederetur quod totum apparet quod dominus G. nollet
facere debitum suum et vellet maiestas regia semper eis labo-
rantibus et eis assistere totis viribus et conatibus corpore et rebus. Et quod
isto nomine dicti serenissimi regis supplicamus instamus petimus
et pulsamus exhortando vos R. p. et omnes et singulos prelatos
patres et dominos in ista congregatione sancta consedentes sive existentes
per viscera domini nostri Jhesu Christi et amore tremendi iudicii [illegible]
et totius curie celestis et propter salutem plurimarum animarum procurandam
et infinita pericula spiritualia et temporalia excludenda ac ipsum velitis
adhuc hodie tollerare [illegible] pro una anima lucranda expediret
magnam facere [illegible] ad lucrandum plures animas
ad evitandum innumeras strages et perpetuas destructiones destitutiones
et desolationes ecclesiarum monasteriorum et cenobiorum ac pro vera integra
atque pura unione facienda et procuranda brevis mora [illegible]
assignare alias loci [illegible] cuiusmodi nullatenus esset denegandum

Ego magister Conradus de Susato sacre theologie professor protunc dic-
torum ambassiatorum [illegible] dubia [illegible]
expressam committentem

Responsio ad supra facta per dominum P. de Ancharano [illegible]

Reverendissimi metuendissimi patres prelati ac venerabiles ac illustres principes
regum ducum ac plurimorum [illegible] ac magnifici
oratores eximii quod dictis ambassiatoribus et intellectis [illegible] expositis et
narratis sicut in hac sacrosancta synodo et per generalem zelo

per Reverendum in Christo patrem et dominum dominum Episcopum verdensem psalie vicarium aliis
egregiis oratoribus ad sacram synodum destinatum per celsum et illustrem principem
dominum Rupertum dei gratia in Romanorum regem dei gratia sedo electum mandatum
michi extitit et iniunctum per honorabiles promotores super inscriptos officio per-
cunctos sacram synodum deputatos ut super dubiis et questionibus per eos exami-
nandis oratores debere singulariter respondere huius autem iussioni si ne-
gotii gravitatem intueor respondebo quod dudum iheremias respondisse legitur
a. a. a. domine nescio loqui quia puer ego sum Ubi vero zelum catholice
ecclesie et ipsius sanctissime unionis ac proximorum salutem intuebor ysaie verbi
gratia qui omnipotenti deo grates quem mittet ad predicandum respondit domine mitte
me quod ergo unus expavit alter expetiit Et licet diversa vox extrinsecus
prophetarum procederet non tamen a diverso fonte dilectionis emanavit ut le-
gitur Et non viii q. i. In scripturis In hoc itaque gravissimo negotio
ultra vires meae intelligentie ysaya sequitur / a temeritatis et presumptionis
culpa me propter obedientiam mediam excusando Cum quia quis infidelis con-
vincitur etiam si fidelis esse videatur viii q. i. Obediendum scriptum est
enim Esto subiectus potestati tuo et sicut ancilla parenti anima / tu scriptum
xcv. di. Esto subiectus xi q. i. magnum in enim quidem responsionis
initio pro solido fundamento et auxilio invocando deum patrem et
redemptorem nostrum dominum ihesum christum quo pretermisso nullum rite
fundatur exordium teste boecio libro primo de consolatione et i. q. i. Cum paulus
Ipse est enim qui sue deitatis providentia res penitus dispensans
regere sue magnitudinis virtute potest Ipse est sanctus aurelius
augustinus libro xviii de civitate dei principium nature / veritas doctrine felicitas
vite creatarum omnium auctor intelligentie dator et amor quo bene beateque
vivere ... sine quo nulla natura subsistit nulla doctrina instruit
nullus usus expedit ipse ergo gratia in quo nobis sequuta fiat scientia sit
... ipse est ut ait apuleius in libro de deo socratis in rebus
dubiis ipse est ... in dubiis premonitor in periculis tutator egenis
mentis prosperator in dubiis ... ut vos expedit / bona prosperante / similia sublimari
consolator ... ut vos expedit / bona prosperante / similia sublimare
... obscura declarare / fecunda regere et adversa prevenire
... convenit ipse est per quem iuxta beatum gregorium in prologo mo-
ralium apta est lingua mutorum qui linguas infantium facit diser-
tas qui insensatos brutosque asine rugitus per sensatos humanis vo-
cibus loqui ... per que non mirum si intellectum stulto ho-
mini prebet qui voluntate sua cum voluit etiam per iumentorum ora narra-
rat Ipse ipse est enim super suos discipulos in specie ignis appa-
rens fecit eum loqui variis linguis magnalia dei orto ergo
ipsius ... deum et salvatorem dominum nostrum ihesum christum flectimus cum
apostolo genua psallentes cordis intimum et dicent ... cum affluente
gratiarum fonte dei genitricis marie et beato anthonio ex orabo sup-
plicare cum ... sancte matris ecclesie ... veni sancte spiritus reple
tuorum corda fidelium et tui amoris in eis ignem accende qui per

non ... [illegible]

Augustinus

dum sciate linguarum civitatum spectes in unitate fidei et firmo proposito
scissure unionis et extirpacionis nephandi scismatis in loco isto
Civitatis pisarum feliciter congregasti. ¶ Hac igitur dumtaxat munus tuo
tanorum compulsus descendo confidens ad principale propositum. Sed cum
prudenter presencie per tempus convocate ordo verbi desiderat ordinem intellectum
de quo dici in principio tempore predicto huic ordinem retinebo. Primo namque dubia
et quesita proposita contra istud scisma summo pere per prefatos eximios
oratores breviter resumam. Secundo autem ad solucionem descendam aliqua
subiciam ex quibus apparebit eorum dubia et quesita minus prudenter et
insulte fuisse proposita et deducta. Tercio aliqua evidenciora summatim
ex quibus clarior et lucidior apparebit solucio dubiorum predictorum.
Quarto dicta dubia et quesita solvam ipsas soluciones sacris canonibus
legibus et racionibus confirmando. Quinto et ultimo breviter ex predictis
conclusionem ex eis conclusam apparebit et clarius respondebo ad id quod
ultimo petitur per prefatos eximios oratores quibus quidem membra ex-
plicare ero de presenti actu quam brevius potero expeditus. Que oracio
et si longior fuit tamen magnitudine utilitatis compensetur. Et ita
fortassis brevior videbitur ut ait Tullius li. ij de offic. ¶ Redeo
igitur ad primum membrum videlicet resumam dubia et quesita dictorum
virorum oratorum. Et si bene considero licet sint multa in numero ad quatuor
tamen principalia reducuntur. Quorum primum respicit nullita-
tem subtraccionis et exhortacionis prelatorum ad ipsam subtraccionem
Gregorio faciendam. Secundum respicit nullitatem convocacionis
huius sacri concilii propter plura inferius referenda. Tercium respicit nul-
litatem citacionis contra ad prefatum concilium quod ad hoc [illegible] minime
teneatur propter aliqua inferius annotanda. Et istud etiam explicacio
petit cum sit processio de quo supra. Quartum et ultimum respicit
nullitatem et quodammodo impossibilitatem unionis et maxime tam
dominorum cardinalium utriusque collegii per raciones et iura inferius
recitanda. ¶ Ista sunt quatuor principalia dubia quorum quodlibet
habet sub se plura dubia accessoria ut infra patebit. Et antequam ad eorum
solucionem descendam incipiam secundum membrum quod fuit ut subiciam ex
quibus apparebit dictorum virorum illustrium oratorum dubia et quesita predicta mi-
nus prudenter et insulte fuisse proposita et deducta. Non dico quod predicti
et movent predicta dubia et de ipsis velle tractare non pertinet ad
predictum illustrem dominum nec ad alios duos temporales. Constat enim
universam fidem hanc esse propter dubium de preterita et scismate ecclesie
quanto et ista causa est ad sacrum concilium referenda et in
eo de ipsis dubiis inquirendum et diffiniendum et finaliter
terminandum non licet dici [illegible] deus cum ipsis ergo nobis specialiter per
ipsum quod non dicitur se prefatum dominum nec alios duos temporales intimare
coram imperatore. Sed diffinitur in presenti concilio pro devocione

dubia

suscipe et tuere xxiij di. Cum ad verum xc di. c. ubi respondens
ad litteram ita clare dicit Certum est hoc rebus nostris esse salutare ut cum
de causis dei agitur iuxta ipsius dei constitutam regiam voluntatem sacerdo
tibus xpi studeant subdere non preferre et sacrosancta per eorum presules
potius discere quam docere certam formam sequi non hunc humanum discere
quando vera presente necesse eis sanctionibus velle dominari quibus deus
voluit clementie sue pie devotionis colla submittere nedum mensuram
celestis dispositionibus excedit/ cum in contumeliam disponentis Et
sacratissimus imperator Iustinianus protestatur se nolle se de istis
rebus spiritualibus et fidei aliquid diffinire sed ad ipsam sedem apostolicam
etiam si indubitata fuerit referre epistola inter claras C. de sum. tri. fi.
c. Cum ad verum xcvj di. 2o. Ecclesia sancte marie de consti. hoc etiam
patet in fine concilii Calcedonensis ubi imperator Valentinianus et
Marcianus sacro concilio relinquunt dubiorum decisionem ipsi vero conci
lio decisa fuit suscipiunt tuenda et protectam ut in medio ultro
tangam . propterea in hac causa fidei sola agitur in hac scismatis quomodo
ut hec duo capita velut monstrum in eodem corpore deleantur et uni
cus et indubitatus pastor in ecclesia habeatur Constat hoc fore non
solum utile sed summe necessarium et expediens et in hoc concurrere con
sensum plurium et principum fere omnium alamanie quo per vos pre
supposito quia constat quod dicti domini nostri clericum iuste se oppo
nit bono publico et maiori parti ideo non est audiendus c. i. de his
que fi. a ma. parte Et confirmatur hoc quia movere dubia in hac scis
matis quomodo non est aliud quam errores et scandala seminare Et contra
fidem catholicam que versatur in extirpacione scismatis publice disputare
est expresse prohibitum ut l. nemo C. de sum. tri. et fi. ca. ultimo
et hoc expresse prohibetur quare tot sunt subtilia et sol
vendicat ipso dei eximij oratores quorum tot sunt subtilia et sol
lempnia exquirunt cum duo Gregorius iam in suis litteris per orbem di
rectis expresse dixerit per viam iustitie preveniri non posse ad scismatis
ecclesie unionem et ideo fore pie credendum et cum per ea hac viam
publice explanatur tamquam diabolicam et dampnatam ab hoc et ad
hac viam concilii quondam revocandi per et domini domini cardinales de
venerint necessitate coacti perfecto non dubium quod excellentissimi duo
ut dicti domini oratores tam subtiles quod ipsorum patrum ordinatam publice
disputando scismata defendere cum sublata hac via concilii ut in
loquimur presertim quia dicti domini oratores ecclesiam dei in hoc scismate
te expetio examinabit non absque singulari illustris principis contra
bonum publicum veniret Ex quo facto quod in minime dubie certum
in conspectu dei et proximi dominus et hominis leges que consistit unius
reverentijs notum esse non dubito . postremo si notitia et in
necessariis adducunt dicti domini oratores considerantes omnes ad defen
scismatis . tendunt ad expulsionem huius sacri concilii quod aut de spiritu

dum benedictus michael dicunt penitus et tamen constat quod eo in eodem proposito
non gerente unitatem et et pacem in universali ecclesia obtinere non posse
patere ut sit concordia cum uno et non cum alio non est quomodo unitatem
sit propter perplexitatem et pluralitatem maxime cum in una allegatione sua vi
deantur finaliter dicere non tenere unitatem si non renunciat dominus b
tamen tamen concludendum est de jure dicendum Item cum nullus per species quod appa
reat de cessione domini b primo ex parte presumendum est in suo proposito
et minor in fine debati. Respondeat nunc quis istorum dominorum oratorum quare
debeat pars gallicana tempore unius tantum concordie non recipi. Certe
dicat lex quod fuisset contrarium tempus ubi nullus bonum operis expectatur eventus
l. alias ff de no... primo recipi presumendum foret quod dimittere sic ma
nendo in effecto negotio dissoluto contrarium semper posset propter tedium more tyranni
expensarum et imminentia guerrarum pericula que videmus rationis constat prefato sere
nissimo principi cum regum prelatorum principum et prelatorum alios terminatos ad
illam unionem scissuram ... prefatos reges principes prelatos et doc
tores tempore in orbe famosos magne scientie et conscientie viros zelus
ipsorum dominorum credentium detestatos et contra eos tamquam contra ... scismate nu
tantes composuisse plerasque tractatus et opuscula curiales certum quod omnes
bone conscientie et magne scientie a. b. et g. recessisse et domino Cardinali
adhesisse. Quare ergo idem illustris princeps et dominus cum tot regibus et principibus
prelatis et doctoribus non concurrat et concordet nulla potest bona ratio assignari
sed in contrarium illud sapientis dominum ne innitaris prudentie tue et contra illud
apostoli Noli plus sapere quam oportet. Contra tales beatus bernhardus in sermone ...
dicens ita ait lepra cum consilio in pravior est quo magis occulta
et quanto plus habundat tanto plus quanto sanior esse videtur hoc illorum
est qui zelum dei habent sed non secundum scientiam sequentes errorem suum et
obstinati in eo ita ut nullius velint consiliis acquiescere hi sunt uni
tatis dimissores inimici pacis caritatis expertes vanitate timentes pla
centes sibi et magni in oculis suis ignorantes dei justiciam et suam
querentes constituere. Et que maior superbia quam quod unus homo toti congrega
tioni judicium suum preferat tamquam ipse solus habeat spiritum dei ydolatrie
~~zelus est~~ scelus est non acquiescere et quasi peccatum ariolandi, hec ille. Ex
quibus omnibus expeditum sit 2^m principale membrum in quo tractatum
pace et renunciatione dictorum dominorum oratorum dicebant dubia et questiones
per eos minus prudenter et consulte fuisse proposita et deducta. Descendo
ad 3^m principale membrum quod fuit ut dixi principale aliquid evidenter
ratione ex quibus clarior apparebit solutio dubiorum de quibus supra
rur dominorum eorumdem oratorum. Primo igitur intendendum est utrum ista dum
fio et scissura quia ad presens viget in universali ecclesia posset proprie dici scis
ma de quo loquuntur canones xxiiij di. q. i to. et in ti. de scismaticis
in decretalibus et in vi. Et in hoc casu dubio est dicendum quod sic et quod de
magis quod fuit a tempore Christi citra. Secundo quod ostendendum primo quod unio
ecclesie appetit in capite et ubi per capita non fuerit constat ibi esse
scisma ... de his qui sunt sicut alios ... in principio dico ergo

quod ecclesia debet esse vna incorrupta pudica vnius cubiculi sanctitate casto pudore
[illegible] custodiens 24 q. 1 loquitur ubi textus dicit quod xpistus super vnum fundauit
ecclesiam et ab vnitate exordium proficit ut ecclesia vna monstretur Jtem subdit quod
vnus est episcopatus vna mater ecclesia vnum caput et origo que ramos suos per
vniuersam terram copia vbertatis expandat Jtem alius canon dicit quod domus
dei dicitur edificata super firmam petram que vnica columba appellatur sine ma-
cula sine ruga fons signatus et puteus aque viue 24 q. 1 omnibus
Jn hac ergo ecclesia vnus debet presidere qui sit successor petri et vicarius
ihesu xpisti si enim in ea duo presiderent dicerentur duo capita in corpore
quod est ecclesia quod esset monstruum et implicacio de officiis etc. Jtem si haberet
duos sponsos non diceretur incorrupta pudica sine macula sine
ruga sed adultera sicut vna vxor habens duos viros ut sic
arguamus ab illo casu de carnali matrimonio ad spirituale 7 q. 1 Sicut
vir Et non solum in hac dignitate sedium pontificalium sed in quibuslibet
debet vnus presidere non duo Jta vna ecclesia vnius debet esse sacerdotis
7 q. 1 in apibus de prebendis c. Dudum ignorantes Sed modo tempore ista
ecclesia sine macula sine ruga etc. et ramos suos per vniuersam
terram copia vbertatis expanderet non reperitur in istis contendentibus vnio
diuisio in ipsis ut in capite et in membris et prouidebitur quod sit scisma
quia cum laicorum declaracione sanctorum quod scisma in mala materia consideratur
respectu sui sicut dicit lex in principio ff de his qui notantur infamia l. quod ergo
ait tutor de admi. tu. l. eodem temporis in materia scismatis fautorum
notandum hic est quod textus in c. audiuimus 24 q. 1 dicit quod xpistus
non habitat in cordibus eorum qui simplici singularitate secati a
corpore xpisti compage semetipsos abrumpunt per hoc c. alienus eadem ca. et q. 1
nisi quis soliditate fidei tenuerit diuinam penam non agnoscet de qua solidi-
tate loquitur xpistus cum dicit Super hanc petram edificabo ecclesiam meam pro
hoc c. denique 7 q. 1 ubi ecclesiam scindentes et contra pacem et vnitatem
xpisti rebelles cathedram sibi instituunt ad idem 24 q. 3 c. abijt vnde
ibi qui fraternitatem societatis aliqua discordie peste contaminat decet
perdant Ex istis infertur quod scisma consideratur respectu diuisionis facti
capitis et membrorum in casu nostro quod tamen in vnitate scissura esse
non potest prout et constat vnam esse ecclesiam que est corpus xpisti hec
ecclesia in duo ut tela diuidi non potest nec xpistus diuisus poterit
quisquam sine apostoli reprehensione constringere ut hic dicit textus 24 q.
1 Scisma Et quid sit de ecclesia que scisma patitur dicit textus c.
eadem ca. et q. c. pudenda videtur quod nullo modo potest dici ecclesia in qua
scisma est eo ipso quod de facto diuisa est ecclesia esse desistit
ut ibi dicitur textus Sed cum isti duo de papatu contendentes partes sibi
fecerunt de corpore xpisti quod est ecclesia ut prius ibi vnio sequitur
quod non potest esse insolidum apud duos Sed cum est apud a. b. ergo
non apud c. ut argumentum ut dicit textus 24 q. 1 diximus
Jtem sequitur et aliud quod cum nullus ex eis debet haberi ut caput ab
ecclesia quia separata nisi separata nisi vnius et vlterius esse non potest Jtem constat

quod eorum presidentia corporis ecclesie de facto divisio et constat quod divisio illa a capite
et origine derivata est ad singula membra ecclesie sicut in quibus inferiorum ecclesia
et disiunctione unus ex eis creat unum alius aliud ex quo facto in pluribus
et clero insurgunt lites contentiones et scandala et plerumque utrorumque homi-
cides. Ex quibus concluditur nomine quod aliud debeat dici scisma. Et quod potest
dici maius quam unquam fuit et quanto plus ulterius ecclesiam et plurium Christi af-
flixerit a Christo annis et cetera. Nam plures ex eis ecclesiarum ad se traxerunt cum
ecclesiarum Christi capite et propterea magnum scisma dicitur de legibus.

Tertio premitto et revoco in dubium utrum illud scisma antiquum posset
imputari prefatis duobus contendentibus intantum quod ex hoc possent dici scisma-
tici et antiquati scismatis nutritores et per consequens heretici. Et dico quod quia
propter brevitatem non patitur recitare omnia que per alios scripta super et
ecclesia etiam scripsi conferentia tenui [illegible] quod credo dico et constanter conc-
ludo quod sunt nutritores scismatis antiqui et per consequens heretici

noto quod [illegible] et [illegible] sunt scismatici et heretici etc.

defensio et tractatum est primo per generalia concilia universitatis magne
universitatis studii parisiensis et bononiensis qui ita sub sigillis suis doctores
omnes sacre theologie iuris canonici et civilis consulta deliberatione prehabita
concluserunt. Et cum in dictis universitatibus consueverunt esse satis multos
viros magne conscientie et scientie credendum est in gravi negotio pluribus
eorum deliberationibus quam istis aut aliis doctoribus aut inferioris alicuius scientie
cum dicat textus quod integrum est iudicium quod plurimorum sententiis comprobatur
in proemio de officio delegati. Et lex dicit quod per ampliores homines
perfectius veritas revelatur C de fidei instrumentis l. si ad finem et hoc etiam di-
ctum consonat. Credo tamen partem confirmo rationibus et primo quod omnes ratio-
nes supra facte allegate contra scismaticos adaptantur directe contra eos
Nam ambo ipsi sunt qui superbie singularitate infecti a corporis
Christi compage semetipsos abrumperunt ut dicto capitulo audivimus. Ipsi sunt
qui veri fraternitate non gaudent et per consequens habere non possunt deum patrem
qui ecclesie ~~non tenent~~ non tenent ~~[illegible]~~ unitatem ut dicto capitulo alienus.
Ipsi sunt qui ecclesiarum Christi scinderes et contra pacem et unitatem Christi rebelles
tunicam inconsutilem indivisibilem et quod duos non capit quoniam unus in eis est. Nec se
diviserunt ut dicto capitulo denique. Ipsi sunt qui fraternitate spreta intra
discordia peste contaminantur et per consequens deum patrem ut dicto capitulo alibi
inveniatur. Ipsi sunt qui ecclesiarum catholicam ad infidelitatem reddere moliuntur
dum se in dubiis capitibus confinare conantur. Ex quo regnum non potest
quod scriptum corruptio pervenit [illegible] fidei vera sicut ecclesie
ut in aliis ex eis per [illegible] illa dicta tunica ~~inconsutilis~~ inconsutilis
ut ille fons signatus et ortus conclusus et puteus aque vive
[illegible]. Ipsi sunt qui cum [illegible] sinum ecclesie [illegible] et in-
tantum [illegible] in prolixis spatiis et aliis distantibus maioribus et moribus
duos instituunt. Ipsi sunt in quibus [illegible] non potest illa unius
spatii unica [illegible] ecclesia et unum caput unum corpus [illegible]
suos per unicam copiam [illegible] expandit [illegible]

Ex que cum q(uod) in eis ut corp(us) alio illud caput ut (com)patiu(m) unus sive ecclesia
no(n) app(ar)et ideo nullus ex eis pot(est) p(ro)du(cer)e tales ramos et rivulos
s(ecundu)m ut dicit canon vulnerato namq(ue) pastore q(ui)s curatio(n)i ovibus adhibe(bit)
medicinam aut q(ua)le s(unt) ovi(u)m de se p(ro)ducunt ex cum q(ui)d(e)m peste vadi(t)
i(n)fecta est .i. q. i. vulnerato ipsi sunt q(uonia)m tota q(ua)si prio(r)i ecclesie dissipant
p(er)mu(tan)do alienando / p(ro)pter p(re)c(ium) dando et tollendo ab alijs occupa(n)t et hoc
no(n) lic(et) ip(s)e ext(ra) q. i. no(n) liceat ipsi sunt qui totam hanc ad (col)ligi ca(-)
tholicam et ecclesiam unitate(m) qua(m) (con)habere(n)t no(n) ita d(e)nudare(n)t corpus (christi)
q(uo)d est eccl(esi)a (christi) q. i. c. v(er)um ipsi sunt qui in p(er)iculis notorij(s)
p(er)iuri et fractores voti moniti ut desistant et debitu(m) impleant
hoc agere (con)temnu(n)t v(er)u(m) p(ro) et p(ro) hoc ecclesiam scandalizant adhoc q(uod) nomi(n)
s(ub) ipsa vel de ipsi sunt quoru(m) quilibet videat sibi s(e)c(un)d(u)m pontificatu(m)
ordinatu(m) ad unica(m) ne sint in eccl(esi)a scismata (contra) D. dicit de elect(ione)
talibus aut pontificatus pactor(um) tendit ad p(ro)fessio(n)em et divisio(nem) q(uo)d ad op-
positu(m) eius et q(uo)d p(r)incipaliter i(n)stitutu(m) fuit et p(ro)pter quod no(n) pot(est) dici po-
ntificatus postq(uam) op(er)atur (contra)riu(m) effectu(m) et in p(ro)cessu t(em)p(o)r(is) q(uo)d p(ro)missum
est ad remediu(m) tendit ad nocu(m)entu(m) vel v. d. lic(et). Et istis (con)fes-
s(i)o (con)tra p(ro) p(re)dicta acceptata p(er) istos p(r)incipal(es) articulus fidei (con)te(m)pna-
tur status eccl(esi)e co(n)tu(m) decoloratur ecclesia ad nichilu(m) redigatur
quod ex isti et alij s(ub)iciunt sacros canones dictis q(uonia)m scismati-
cos et hereticos. Ita ut dicit canon blasphemare videt(ur) sp(irit)um s(an)c(tu)m
qui (contra) sacros canones sp(irit)u dei plenos et totius mundi reverentia (con)secr(a)-
tos / p(er)tinaciter agit alloqui p(re)sumunt xx(v). q. i. violatores. Et
hoc maxime v(er)u(m) ubi q(ui)de(m) sacros canones (christi) et ap(osto)lor(um) diffinito
nibus sunt roborati xxv. q. i. sunt q(ui)d(am) (christ)o a(u)t(em) unum no(n) duos
in sua ecclesia vicarios i(n)stituit s(cilicet) petru(m) et eius successores ut pasca(n)t
no(n) ut perdant oves suas p(er) ista dissipan(do). Hoc aut(em) scisma nunc
tenendu(m) decretu(m) est ad duo capita et huius duobus abstracta hereses p(er)
ecclesia(m) (contra) quo ad eos qui potuerunt hoc de eccl(esi)a extirpare et ne-
glexerunt diu scisma p(ro)cul dubio t(ra)nsit in heresim ut no(n) xxiij
q. i. no(n) differant(ur) et c. cu(m) q(ui)d(am) q. iij nec scisma ubi dicit(ur) q(uo)d p(ro)p(ter)
q(uo)d p(er)severant in articulo (contra) fidem vir(um) heresim fingit s(ed) isti sunt
huiusmodi p(ro)p(ter) q(uo)d detinent ecclesiam sine macula sive ruga ut in cap(itulo)
all(ega)to sup(er) tales canones d(e) ipsa usq(ue) ad ara(m) et p(ro)fundu(m) custodire alio(s)
dicit errare c. sunt q(ui)d(am) xxv. q. i. p(ro)terea ut s(ic) ap(osto)lica sedes nisi certum
nec d(e) hereticis nominatibus depriva(n)t c. a recta xxiiij. q. i. Nunc
aute(m) istorum p(er)fidia et s(ic) dep(ri)vati dep(re)hendit(ur) ut q(uo)d ad quod
malu(m) delendu(m) s(ed) q(uonia)m ex eis s(ic) rex p(ri)ncipes intelligit debuit om(ne)s
conatus suos i(m)pe(n)dere postq(uam) p(ro)p(ter) illos eccl(esi)e status i(n)fectus ut
dicit textus eod(em) cap(itulo) et q(uonia)m nemo t(ame)n (contra) textus appellat here-
ticos et scismaticos q(uonia)m lacerat corpus (christi) quod est eccl(esi)a c. ubi sana
xxiiij q. i. Ulterius (autem) p(ro)p(ter) et d(omi)ni (contra) ambos p(ro)cedendum sunt
illa canonis in nom(in)e d(omi)ni xxiij di. ubi p(ro)missa electio ip(s)e (con)tingat
sic q(uo)d (contra) hoc decretu(m) p(er) s(e)ditione(m) et p(re)sumptione(m) aut q(ua)libet i(n)ge(n)io ne-
f(a)ndo eu(m) intru(sum) illud ubi q(ua)libet i(n)genio ex q(ui)b(us) p(ro) ip(s)is v(er)u
s(an)c(tis) imple(re) p(ro)missa roborata invenit iura(men)ti et voti ad c(o)p(er)i(endu)m
sunt p(ro)pter malo i(n)genio et ex violatione p(ro)missor(um) divi(n)u(m) itaq(ue)

Xpi vicarium glosam vos apostolos et ecclesiam militantem ac eciam doctores inge-
nio malo decepisse qui ex hoc quod non credunt habuerunt mala
propositum non cedendi a principio quod propositum presumitur in futurum c.
scribam de presumpt. et l. si quis C. de adulteriis Et ideo dicendum si tale
propositum a principio non habuit sed postea supervenit Nam quo ad mala
propositum puniendum non est distinctio temporum a principio habere ut ex post
facto supervenire l. quis tot C. de inf. et l. si quis contra. Ideo ex
ista violatione fidei assignatum est scisma et orta maiora
mala et pericula que dicuntur in dicto c. In nomine domini Nam propter
hoc temporalis status ecclesie non fuisset in tanta ruina si
a principio cessissent iuxta votum et promissa Ideo glossa illa de quo
loquitur illud c. propter adeptum papatum malo ingenio appellatur ante-
christi ibi invasor et destructor omnis christianitatis quare non
iste sic ex eius violatione fidei et obstinatione maiora pericula presentit
secuta Certe licet non expresse sub verbis illius c. comprehendit iste
eius tamen comprehendit ex mente et propter quod reddatur sibi locum illa
pena c. si postquam de elec. li. vi Et possumus dicere quod expresse
veniat ex verbis illius quibus ingenium et que illa sunt latissima
et sic comprehendat ipsos qui violant fidem promissam Christo sanctis apostolis
petro et paulo regum gloriose et toti ecclesie militanti Et di-
recte pro dicta electione malo ingenio quia ut dictum est quod duo cum
tanto scandalo sedeant tamen in sede apostolica et propter eorum presidentiam
scandalizetur ecclesia tam crudeliter et sic quibus ingenium potest ex-
emplificari propter c. si duo forte ut dicit 19 di. Siquis duo pos-
sideant et sic ut dictum est propter iura predicta iste magistri non servant
fidem deo promissam et ecclesie militanti promissam propter ecclesie unionem Nam ex
hoc est ut dictum est Ex istis et pluribus aliis causa brevitatis omissis
procul dubio concludendum videtur ipsos ambos contendentes fuisse et esse auctores
scismatis inventores et per consequens hereticos et scismaticos quinimo ut
textus in c. In nomine domini invasores et destructores totius
christianitatis Et ideo ut ibi in textu ponitur nulla eis audiencia
reservanda ¶ Hiis itaque consideratis sic premissis brevius et facilius
redditur solucio dubiorum que in hoc statu ut dicitur moventur contra veri
veri unitatem ¶ Descendo igitur ad questionem propositam in parte colla-
cionis videlicet ad decisionem dubiorum predictorum quorum primum ut supra
respicit militantes sub utriusque obediencie predictorum dominorum Cardinalium presentibus
dico quod Nam ut dicitur videtur adherere ipsi pape et per consequens sibi obediens
in licitis et honestis et ligari eius sententiis rationabiliter promulga-
tis cum nondum cessit nondum fuit ab universali ecclesia depositus sive
depositus nondum in aliquo tamen scandalizat ecclesiam quantum ut confesso
eiusque nullo iure titulus papatus potest in eo intelligi resolutus uno
iure voluit propter plures pendente causa dicimus ut cum sic a subditis
obediencia excludenda vero qui iam noverunt et videntur expresse in ipsa

et non liceat subditis ab eius obedientia se subtrahere contra illud per dictum xvii di.
§ hinc etiam et per alias rationes redarguunt illos predictorum duorum in quos alios
omnes movent et requirunt ut in nullo debeant plus de iudiciis sedis apostolice respon-
dere aut eius decretis obedire. Redarguunt plurimi litteratos viros et in iure
peritos qui audent dicere aut asserere quod obtemperantes ei sunt scismatis
nutritores. Nam cum ipse sit et fuit in quasi possessione obedientie eorum ut constat
ex operibus ab ecclesia receptis videntur exhibentes obedientiam consulere et pru-
denter facere ac fecisse. Item de facto et nulla penitus sunt obedientia subtrahere
subtrahere cum obedientia est debitum suum possessorie iure. Et hoc non possunt
facere subditi ante tempus sententie ut non dicto c. Nonne arguunt etiam predictos
duos cardinales quod parum post tempus subtractionis obedientie noviant cum papa et ita a
confirmantibus plus ab eo illatis applaudunt ut ad papam quem etiam elegerunt
eum pure et simpliciter tanquam papam quod licet voce deliberata protestati
sunt non posse duos simul contendentes [illegible] et per tractatus de pluralitate et simplicitate
a nobis non potest semel plures vii. q. i. Scissuram de hiis quod sunt a ma-
iori parte ea tempore magistri et generaliter vero heretica dictum sententia dedicatoria
cumque sint possessoriis et iudiciis spoliati [illegible] lege c. de [illegible] li. vi. Ista
sunt iniusta et vacua quod considerantur quod dicti sunt super pace vigente et
eo tanto plenius in tractatu per me composito super illa materia continentur. Et
quia nimis esset longum referre omnia ibi scripta placuit referam et
succincte et summo tangam quod quoad executionem pastoralis officii [illegible]
eius sanctitatem ut predictum non legitime et quod desierit esse papa et propterea quod recte
egerunt domini cardinales in subtrahendo obedientiam et ad subtrahendum alios exhortan-
do et non temere sed mature iuris peritis et litteratis redarguendo obedientes
sibi et eius sententia tolerantur quoad ad primum presupposito quod ambo
sunt scismatici nutritores scandalizantes ecclesiam et per eorum presidentia indigen-
tes cum ad duo capita Conveniunt dictis [illegible] quod desierit esse
papa saltem quoad executionem pastoralis officii probo hec probat textus in c. de
scismaticis ubi gesta de scismaticis et hereticis sunt in [illegible]
iud. Et advertendum quod omnia verba istius capituli sunt verba textus [illegible]
[illegible] et sic refert [illegible]
[illegible] et [illegible] diligenter [illegible] textus
[illegible] dicit quod heretica et scismatica nichil habent proprie aut [illegible]
[illegible] ubi dicit quod [illegible] sunt scismatici et he-
retici et non habent [illegible] non [illegible] in unum est
[illegible] Ex quo patet quod [illegible] in ecclesie unitate salute
et [illegible] non possunt [illegible] xxiiii q. i. [illegible] Nec [illegible] c. [illegible]
[illegible] et c. [illegible] Credo [illegible] scismate [illegible] si
fuisset papa indubitatus [illegible] sunt [illegible] titulus [illegible]
[illegible] ut [illegible] de hereticis li. vi in novellis
Et hinc est quod [illegible] obstat [illegible] titulo [illegible] hereticus
nichil [illegible] possidere [illegible] et [illegible]
a [illegible] titulo [illegible]
[illegible] cardinalem de [illegible] et [illegible] si
[illegible] li. vi ut [illegible] eius officiales [illegible]
[illegible] forte [illegible] intelligere [illegible]

enim scismate ubi ecclesie in quo universalis ecclesie scindit et pariter suum per scisatorem crudelis crimine scelus in profundum fere subruitur c. si nomine dominus 23 di. ubi agitur est magis delictum maior applicetur vindicta 2 q. 1 c. non afferamus in fi. Magis est enim scismate heresi periurus et vetera sacrilegiis etiam offendere maiestatem quam ferrea c. urgentes de here. et haec plura ista maioris pene in dicto c. si nomine domini ubi maiore et diverse pene contra tenentes cathedram beati petri malo zelo ut sunt isti duo. Tercio resolutus est in eis titulus non solum propter heresim supervenientem sed etiam quia ex post facto non servant fidem promissam deo et ecclesie militanti juratam et votum quo casu per plerumque in aliis casibus videtur posse prelatio ab eis repeti tanquam collatum ob causam causa non secuta ff. de cond. ob l. 1 et per totum l. tanquam frangenti fidem fides frangatur eidem l. cum proponas C. de pactis ut tamen sunt pactis de renunciando et in casu licito propter dubium de prelatione ut d. titulus de prelatione resolutus in eo per pactum non adimplet et infamis remanet l. si quis maior C. de pactis ut si pactio gra tuita sunt ad electionem legitimam et postea confirmata videtur resoluta ex eo quod abest voluntas eligentium ex post facto per pactum promissa non implet et hoc fuit de facto mixtum spirituale quia remanet sine voluntate et resolvit ipso jure contractum. Et est illa ultima ratio r. p. et domini mei domini Cardinalis de turreyo per l. cum te C. de pac. ut est. ¶ Quarto plus quia videlicet ab ipso principio non fuit in eis titulus prelatus per ea. in l. barbarius ff. de off. pre. et c. quia sit de elec. per jura ubique. ¶ Querunt doctores ille barbarius fuit pretor cum esset imperitus tamen non videtur sed dicit quod tenuerunt gesta per eum propter quemcumque errorem et publicam utilitatem doctores tamen utique ubi supra tenent quod ille barbarius non fuit pretor ut habuit titulum pretoris. Et ergo verus habens in illa dignitate pretoria titulum putativum et ab illo qui super eius habilitate poterat dispensare ut a populo Romano non fuit pretor multo minus duo habentes titulum dubium et viciatum ab eisdem qui non poterant confirmare duobus nec super hoc dispensare debent dici apostolici sive pape. ¶ Quinto plus quia et si aliquis haberent titulum tamen ambo possent dici nam cum sunt pares in titulo propter oppositionem complexorum et jure peritorum apud ulteriores ecclesiam sit dubium quis sit verus et scandalum maius propter hoc neuter ex eis habuit potestatem administrandi et utique dicitur enim propter tale scandalum et ideo cessare etiam non haberet in dicto c. Et duo forte quia fas est ipso non habere di. c. si quis propter certitudinem neuter dicitur dici papa l. duo sunt titii de testa. tamen plus dicitur haberet in dicto c. si duo quia si dicto casu ut constaret de causa et ipso alter tamen tunc de scandalo sedando ex voluntate ille re nunciet dicitur ipse etiam cedere et tunc eligi quod est dictum non solo quod ad casum nostrum in hoc ut quia nullus ex eis admitti debeat ad probandum de justicia sua. sic dictores per hoc ex electione alterius et confirmata nec illius scandalum remanet non obstante quod alibi in premitte titulum

et possessores dz pendencia ut po ita possidebant c licz tamen in fi de pba non
hab; locum in re q pot p indiviso a duobus uel pluribus possideri non in
re penitus indivisibili ut ppatus ad quem non q in ipsa tamen deppon. dicu
inuos et hoc videtur verissimum Nam ipsi scandalum et eiusdem sapiunt verus
platus tenetur tenetur ut non in c ubi cum periculo q quid grauius in ueri multo
lingue quam duobus ytendentibus in possessiona unus ex eis scandalum
remaneret Nam publice utilius est possidere privatis et ex eadem causa
quis habens potest quod fuerant sunt suo indubitato l lucius ff eius
astro sortis sunt dubitato et possessum cum quod vindicatos pumpit cuius
univsalis votorum et iuramentorum ut in tam uno et tamen illa utilius
publica se exhibeat in ipsa ut s. ecclia redigatur ad unum indubi
tatum pastorem et esponsum aliamque unam et ut scisma pessiferum extirpetur
probabiliter concludi potest majore mora possupposita ipsorum notoria induendo
ex eis absentibus et non ctatis alteris pro parte qualem possint elici x
ipsius electi nam regula iuris est quod possum facere te presente et inuito for
tius te absente l ij q voluntate e l. de re ff sit ma ¶ Ex
predictis omnibus luce clarius manifeste concluditur quod postquam notorie
sunt atigati scismaticos interdicti nullum habent ministeriales eorum
tum et quod dicta de tam ipso iure exterius sit in eis titulus si quem
habuerunt in papatu vel quod videtur iuris quo ad ipsos eorum Non
dico quo ad gesta unquam habuisse titulum in papatu sicut nec
ille barbarius in illa dignitate pertinebat et ipsi sedata scandala
et ruina in ecclia dei alios excedentes et declaratos a sacris canonibus
nulli et a deo electos ipsi tot et tanta flagitia et exercuisse et
confirmantes ipsorum in papatu et ruina existimantes et fidei catholice
Et pro isto quia certum decisio ad ipsa per eos uz q leuitum fuit
dictis cardinibus ab eorum obedientia se abstrahere et ad subtrahendum alios ex
citare quia non regem et principum temerarium auxilium ad amborum coher
et dein auxilium impendere teneantur etiam potuerunt absque alia
sententia homines sese a autem subtrahe et ad hoc idem alios exhortantes
probatur primo quia canones ita iubent sine papali sermoni qui dicitur
ubi qui tales loquitur dicitur ad incorporation ita dicens Separamini a tabna
culis hominum istorum durissimorum et nolite tangere de oculis que sunt eorum
ne ipsi inuoluamini peccatis in peccatis eorum ideo probatur ego in c omnes e c et q.
ubi sic vnu videtis conuenticula scismaticorum de baluco recessisse dicens
Separamini hunc ne baluca yta cum una in qua leuit corinthus
omnibus lectores ad hoc eadem cum 2 q. que digniore ubi vitanda hec
piarum quod fugiendum synagoga epicureorum peccatum pulues ro Ex
ipsis tamen appr dicta licentia primo mandantur omnibus recedere
ab eis et ideo ut non requirit alia sententia vel licentia iudicis l. que
sub hec s fi ff de qda nisi hunc dicitur sententia fabis i petit quod
de iure quoniam concedit C de testi l. 1 l. ij. Ubi dicit lex de laicum dis
transfugis et redeuntibus ad debitam priorum quod hoc scelum puniri sine
iudice vindicari Eo quod l. se. sit. ind. ucn l. 1. quia primo i punic

propter quod omnis filius et equivoce filius peccati si venit ad delendam peccatum vel minime
ff. de reb. cre. et si cer. pe. Si ergo occupati in delendo peccata tamen exposi
fuerunt humanis legibus puto fortius isti duo occupati in delendo
et occupando et confundendo catholicam ecclesiam pro eorum presidentia maiori
supplicio digni sunt Nam ulterius videtur omnibus quod est in offensam
omnium vertitur quod in divinam maiestatem committitur vel hoc patet ff. eodem
C. de hereticis Nam et alibi dicit textus vendimus esse fidelibus ne divina
contagiorum tractantur cum ea pertractare patitur iniuste que fidem invenit confu
sionem domini etc. et si iudeos de iudeis Ex predictis ergo canonem apparet
quod recedere et ad recessum exhortari alios potuit dominus Cardinalis pro
hoc facit tenor ordinationis facte in generali consilio per eum pro ea ut
a supra in qua per quod dominus Cardinalis [illegible] omnem viam valde
pro unione petere et eorum pro qua ecclesia unitur sed nulla catho
licorum postea neglexit in plena promissa sed publice eis obviam reddidit
pro exhibitione omnium talium scisma durius confirmatur ad hoc 23
q. v. c. si quis cum se fatur quod dicitur infra prime 2o membro in
glosa variet Et tunc non videtur eis sua suadere qui omnia divina
pie et humana quippe in unam statum ecclesiam cum omnibus quibus publice mol
liunt etc. quod siquis de vel patet etiam contra duos oratores tenere eos de
temeritate reprehendere licitos viros et [illegible] qui consulunt adhe
rentes et obedientes eisdem duobus sicut hereticos scismaticos et eandem
penam et summam puniendos Nam predicti canones dicunt expresse dicit
quod tales adherentes et cum eis communicantes eodem supplicio digni sunt
et sunt pereunt in peccatis eorum Ad idem 1 q. 1 Dicit enim Ieronimus
eorum assistentia videtur venire et impedire pacem et unitatem
ecclesie dum defendunt eos contra cingulo dignitatis et honoris sunt
nos nunc privati et qui contra pacem 23 q. 1 Et repetitur ista
pena cum quod presumunt contradicere huius quam in pace concilio sumus tracta
ut in l. supra promulgata in fine concilii Calcedonensis et ita petitur
pro parte C. de summa trinitate l. nemo Et dico tunc plus dico
quod reges et principes non solum debent eis subtrahere obedientiam
sed alios cogere ad recedendum non tamen ut alteri adherere et hoc bene
notant magistri et nostri oratores regum et principum
in hac scismatica commodo presulem residentes et hoc expresse vo
luerunt nostri sacri canones Et primo vult hoc textus in c. principes 23
q. v. Nam ut dicit ibi textus qui intra ecclesiam posita scismata faciunt rigore
principum conteruntur ut quod non potest ecclesia per doctrine sermonem potestas hoc impe
ret per discipline terrorem Concordat 23 q. iiii c. quod vult deus ibi
si christiane potestates non convenerint quod dissipantes destruendos ecclesie
quod racionem reddent de imperio suo deo Ad idem c. et q. v. quod si
ubi hec est divine et humane vel statuunt ut ab ecclesie unitate disi
et cum pace in missione privatos a secularibus potestatibus comprimantur
Nec quidquid maius est ut deo sacrificium possit offerre quam hoc quod in sua
et aliorum principum debachari competenti debeat vigore compesci pro hoc etc.

pri peccat c. ca. 2 q. iiij. ibi per ordinatas et licitas potestates de sedibus quas
illicite usurpantur ut ad curiam dei dirigantur prius expellat ipsum
et iustis causis sicut dicit canon c. ca. 23 q. v. diligentibus ibi multa ex-
empla et constituciones sunt quibus euidenter cognoscitur ut facientes scissu-
ras in sancta ecclesia non solum exilijs sed etiam exterminacione rerum et dura
custodia per publicas potestates debent coherceri. Ecce ergo quod ex istis
canonibus clare patet quod officium regum et principum in tempore scismatis
solum est coercere clericos et alios facientes scisma non autem cognoscere
de iusticia ipsius ut illius qui fuit ut sic papa hoc enim non ex
opinionibus singulorum sed sententia concilij diffiniendum est ut in libro
conciliorum in fine concilij Calcedonensis In hoc enim et alijs sedem
tenentibus hoc statutum est ut ad concilium referatur quod non pr-
[illegible] xxiiij. q. i. dicitur quod enim aliud quam opinionibus singulorum
et conciliabulum conscriptum est in preterito tempore scismatis confirmatio ecce
michael aliud dum unum regnum uni alteri alteri adhesit
et fuerit quanto melius sacratissimus imperator Iustinianus Nam
in epistola [illegible] claues ecclesie de sua [illegible] diffinire quod de spiritualibus presertim
clarius et lucidius non intendit aliquid de facto sed referre apostolice
sedi per hoc patet c. [illegible] de [illegible] per potestatem videtur uniuscuiusque eorum
racionibus et motiuis nugatoria. Nam verum est quod ante tempus
scismatis non est subtrahenda obediencia pape accusato de crimine et
[illegible] tempus in dicto c. nonne xxiiij q. iiij ibi per dubia suspicione
[illegible] Sed in casu meo delicta istorum duorum sunt notoria facta
permanentes scandalizantes et decolorantes ecclesiam postquam remanent
cum sciencia in duobus capitulis [illegible] maiore [illegible]
[illegible] et vota per orbem sunt literis diuulgata. Sunt enim clerici
sunt condempnati ut scismatici per sententias sacrorum canonum quos
supra allegaui non est necessaria alia sententia hominis etiam declaratoria
postquam clara et lucida sunt eorum delicta non in condempnatis
ergo ab homine ut a iure non habet locum illud c. nonne ut ibi non
[illegible] Iste non obstat cum [illegible] quod debet intelligi cum in bonis
est facienda execucio secus cum pena afficit personam Nam
ab ea statim postquam est inflicta debeo recedere quod non requirit
execucionem sed sicut execucio in bonis Et hoc voluit canon
per illud supra xxiiij q. i. audiuimus et c. omnis qui [illegible] per
hoc c. licet episcopus de prebendis li. vi in [illegible] Et per hoc glo-
sa [illegible] xxiiij q. i. nonne hoc probat etiam c. anastasius et quod
ibi non [illegible] Iste [illegible] probatur sed supra quos [illegible] scismaticos ca-
[illegible] denegat omnes [illegible] ut non xxiiij di. in
[illegible] in glo. hic [illegible] Non obstat quod predicti pro sublimi-
[illegible] nominauerunt cum [illegible] appellauerunt ut [illegible] Nam
nominacio appello et si non noceant quominus possint postea

dicit eum non forte talem et cum maxime quod confessionem sic habuit veritas no-
toria in contrarium quod non ita sit et est casus expressus in l. iubemus in l.
nec omissa c. de li. ca. Item licet fateantur eum papam fuisse ab eo
appellando et vocando non tamen propter hoc fatentur habere exercicium pasto-
ralis officii postquam presupponunt notorie scismaticum intrusorem anti-
quatum. Nam postquam canones privant cum execucione officii con-
fessio in contrarium esset nulla. l. ornamentorum ff. de pign. et ca-
l. Item duplex est subtractio obediencie absoluta et secundum quid
prima duorum Cardinalium fuit secundum quid hoc est quo ad certa precepta
ipse nunquam quod bartholomeus vivus ut de non recedendo de luca et
conveniendo cum oratoribus et preceptis vivorum. Alia postea fuit
absoluta postquam cum obstinatum pependerunt et nichil quod
vix et cum tu scis de testibus propter dicta apparet solucio eorum primum
principale dubium ut dixi respiciebat nullitatem subtraccionis
obediencie. Cum propter dicta videtur plenarie responsum. Descendo
ad secundum eorum dubium principale quod respicit nullitatem quo
racionis gestis duorum Cardinalium. Nam videtur quod contra dictam
voluntatem multis modis. Primo quia ad gregorium non ad ipsos
pertinet per canonem qui habetur xxiij di. per totum. Secundo quia gregorius
publicis suis gestum publicavit quod ipsi duo Cardinales suis
et publicis litteris per orbem direxerunt sibi ergo tamquam maiori et tamquam
principi est obediendum et cum pastoralis de ap. 2 l. tot. pub. q.
qui ad mag. ff. de re iudi. nec obstat si eos si dicatur canon
xxiij di. loquitur de papa indubitato non de dubitato ut
est gregorius. Nam non videtur hoc posse dici cum indubitato
quia primo pro vero et indubitato cum elegerunt. Ita etiam in con-
clavi indubitatum asseruerunt obstante ergo non videtur eorum
intencio si modo cum velit dicere dubitatum. Nam etiam sic dicendo
videtur decipere totam partem obediencie gregorii et omnes reges et
principes ad quos litteris direxerunt quia [illegible] et dominum [illegible]
sancta maria [illegible] Cardinales eorum confratres elegerunt in papam [illegible] Item
quia racione dubium de papatu Gregorii debuerunt dubitare
de papatu Innocentii et Bonifacii et Urbani septimi et plurium de
eorum Cardinalium qui [illegible] causam et vigiliam a [illegible] et cum [illegible]
nos de re iudi. Tercio opponunt quod dictam quotacionem
gestis fecerunt a duobus Cardinalibus nullitatem racione persone citate
sive recepte ut est Gregorius. Nam una pars dicit gestis et altera
obediencie que reputavit partem [illegible] scismaticorum et nos illam
ultra partes sive obediencie [illegible] est sibi rebellis et inimica quia [illegible]
obedienciam sibi subtraxit. Sed tali [illegible] gestum sibi [illegible]
non tenetur vere et maxime quia eo recusante et non [illegible] non tenetur

ecclesie et universitatis ut colligitur ex tenore instrumenti sicut dicitur et non bene
et etiam esset in ignominiam patris nostri si ipse cederet et alius rema-
neret. Nam sic alio non consentiente dominus noster posset se cedere velle
papatum quod esset absurdum. Item ad vicesimam cardinales non tenentur
venire et ideo non est citando concilium aut non citavit cum [illegible] sunt
citandi preterquam nullus est pastoralis de re nisi. ¶ Quarto impug-
nat dictam vocationem ex defectu iuris de duobus cardinalibus super vo-
tatos ad Gallicum nam super ipsos non videtur habere aliquam iurisdictionem. ¶ Quinto
impugnat vocationem ex defectu forme quia ad certum actum scilicet ut finis
scismati imponatur per viam mutue cessionis etc. Ex quo non sunt
alie vie videtur imponere legem pape predicto. ¶ Sexto impugnat quia per
mensem et ultra asseruerunt [illegible] eorum Gallicum cum quibus ha-
bere locum Gallicus. Septimo impugnat quia ante [illegible] et [illegible]
videtur [illegible] quod non est verisimile. Octavo impugnat quia dic-
ta citatio non operatur. Nono quia in fine nimis brevi terminatur quo
ad aliquos [illegible]. ¶ Ex quibus ut dicitur dicta eorum vocatio concilii
redditur dubia et de iure potius non valere quam valere rationibus super-
dictis [illegible] eos. ¶ Ex quorum allegationibus apparet eos non venisse
ad hanc sanctam synodum ut mediatores sicut dixerunt sed ut [illegible]
potius [illegible] defensores et ut seminantes zizania super triticum
bonum [illegible] super istud parte Gallicum dicunt per coloratas rationes
subtiliter [illegible] animos affirmare moliuntur. Secundo
cum aliud agant dicitur totam sanctam synodum suspectam Gregorio
quam per medium possit quod Gregorius Gallicum [illegible] et [illegible] pro suo be-
neplacito posse certum [illegible] in scismate [illegible]. ¶ Item quod
aliud dicitur dominum [illegible] velle Gallicum posse suspectum per Gregorium
[illegible] quia dicere velle certum posse errare [illegible] c. si [illegible] q.
i. quo ad [illegible] certa nulla est [illegible] c. [illegible] q. ¶ Ista dicta
certe sapiunt heresim [illegible] ad [illegible] et [illegible]
scismatis antiqui et defensionem Gregorii qui est autor et fau-
tor errorum ut supra dictum est, et quia [illegible] ut Gregorius de-
fensores et [illegible] ad [illegible] Gallicum [illegible] apparet
ex eorum appellatione [illegible] valentes [illegible] et [illegible]
eorum [illegible] in [illegible] modo fuerunt re-
cepti et [illegible] et [illegible] respondendum [illegible] suis
rationibus et motivis quod fuisset honestius et iustius ex parte
tamen quam fuisse. Hoc enim sufficit [illegible] iusticie et non [illegible]
[illegible] c. [illegible] de [illegible] nullus. Hoc igitur premisso ve-
nio ad solutionem dubiorum per quorum clariorem decisionem premitto ut
dixi super [illegible] duobus [illegible] et [illegible] scismatis [illegible]
[illegible] iurisdictio [illegible] quo presupposito videtur quod iurisdictio [illegible]
[illegible] Gallicum in casu quo [illegible] ut est hic devoluta sit

ad duos Cardinales primo omnibus aliis prelatis iurisdictio in casibus
evidenter necessariis ut plene examinavi in tractatu meo super illa ma
teria quem vidi moneor. Primo quia si in inferioribus ecclesiis et aliis
casibus in quibus ille ad quem spectat iurisdictio primo gradu
sit suspensus vel privatus ab eius exercitio, fit devolutio in gradum
superiorem magis proximum patet exemplo in c. si episcopus de supplenda negligentia prela
torum libro vi patet in c. si eo tempore de officio delegati libro vi ubi plus devolutio
in aliam in casu necessitatis et l. ut perfectius C. de annali exceptione et l. ubi
absunt ff. de tutoribus et curatoribus datis ab his. Ad hoc optime c. cos de tem
poribus libro vi ubi suspenso ordinario a collatione ordinum a proximis
et vicinis peti potest. Pro hoc optime [illegible] 60 di. si forte ubi
propter defectum precedentium in gradum devolvitur ad proximum et ubi non est
par videtur pars melior et sic et maior et minor supplet negli
gentiam maioris et econtra xcv q. iii tu fratrem et 89 di. si volumus
et ubi non est in multis aliis iuribus hoc habetur. Propter quod difficultate
et exclusionem eius ad quem pertinet actum generaliter devolvitur ad superiorem
et plus in casu negligentie primi gradus c. nec pro defectu de electione c. si
heredes de testamentis. Autem hoc applicatur C. de fide i. et ex aliis in casu
nostro concluditur quod in casu nostro domini Cardinales sunt magis proximi
et vicini pape quam alii quia sunt pars corporis sui et coadiutores in
executione officii c. per venerabilem qui filii sint legitimi. Ergo se
quitur quod ad eos debet fieri devolutio iurisdictionis in quovis casibus.
2° hoc probatur constat quod illud scisma durante certum est fuit per
mortem c. i. de presumptionibus et non in c. i. [illegible] de scismate quod vacante
sede apostolica per mortem pape in casibus eminentis necessitatis vel
periculi pertinet ad dominos Cardinales ordinare et providere c. ubi periculum quod
idem est de electione libro vi supplendo dico quod etiam non vacante si papa vellet
et non posset convocare concilium in casibus in quibus urget necessitas
convocandi ut in casu exorti presentis scismatis vel erroris alicuius
in articulis fidei ad eorum collegium Cardinalium pertinet convocatio.
Pone enim quod papa sit effectus demens vel furiosus vel captivus
a paganis vel ut nunc fit cum arguitur de heresi non vult generale con
vocare vel non potest quia non possidet nisi partem certe velud
et alius aliam partem cum pleno titulo colorato. Certe in istis casibus
videtur quod ad Cardinales totius [illegible] proximos et vicinos devolvatur
illa potestas alias certa deviare possent et prelati iurisdictio per
illo tempore non deberent habere vicarium aliquem Christi in terris cum Christus corpore
noluit ecclesiam esse sine capite et his casibus sustinentur pro opi
nione quam dicit in casu vacationis iurisdictionem pape transire ad duos
Cardinales cuius opinio replicata est in tractatu meo de [illegible]
Divinatum puta per mortem electo non [illegible] Romanum est de elec

quod vnum alterum diuinum ut per scisma antiquum ut in superioribus exemplis
eorum et racionabile videtur opus hoc et illud quod grauius est
in concordiis certis in pluribus casibus sicut dictum est supra habent locum
in sede apostolica et multo forcius propter maius periculum ¶ 3o hoc probatur
constat hoc posse cedere malo ingenio et contra fas quod contra premissa prelata
et vocata et quod se crearent in duo capita in eodem corpore quasi
monstra et moniti a regibus et principibus et toto mundo hoc
facere subterfugiunt et contempnunt Certe contra tales non solum per viam
conuocationis generalis sed quod plus est possunt tamquam cuiuslibet heresis
sectatores et per eos de sede apostolica expelli et si hoc per viam non di
uiceret et si duo eodem tempore cum subest racio expellendi du
os sedem scilicet occupantes quam vnum ordinatum per pecuniam vel
tumultum intrantem ¶ 4o hoc probatur impossibilitate conuocandi per eosdem duos
nam ut conuocare per diuersa loca et non neuter potest dici vbi esset
congregata et plures ut ex eis aliquid generale generale sed conciliabula
ut ipsi per se fatetur in suis dubiis tunc dicunt ex talibus periculis
in aliis generalibus [illegible] sequi posse ad eadem et perciderunt
ambo tamen duo capita [illegible] monstra Nec potest dici aliud generale
vniuersale in quo pars vnius [illegible] vnum corpus Ita alia corpus
ecclesie quod est [illegible] appellabitur [illegible] diuisa non est [illegible]
[illegible] que non dependet nisi in conuocacione in vnum [illegible] re
fugit [illegible] ibi esset in qua apparet scisma et diuisio [illegible]
[illegible] scisma [illegible] et dicimus [illegible] cum aliis
[illegible] supra in tractatu [illegible] pro ¶ Quinto probatur quod ista concilia
[illegible] congregata sunt auctoritate [illegible] et [illegible] Nam in [illegible]
tam ipse quam singuli cardinalium [illegible] et promiserunt sequi
omnem viam racionabilem per quam dictum scisma tolleretur et vnionis seque
tur integritas in [illegible] Et hanc ordinacionem ipse approbauit
postea assumptus in papam [illegible] duo [illegible]
[illegible] sibi de dicta ordinacione cum suis cardinalibus approbauit et ipse [illegible]
[illegible] suis duobus cardinalibus [illegible] super sua cessione
[illegible] ambo [illegible] ut cederet vel de loco cessionis concorda
rent et non fecerunt nec [illegible] cessionis sepius
reprobauerunt nec non [illegible] dictum cardinalium potuerunt propter dictam
ordinacionem generale conuocare cum sit via racionabilis et honesta et per
[illegible] ab [illegible] et sic auctorizata ut dictum est supra Ex quo ordina
[illegible] videtur dicendum quod cum solus [illegible] tenet [illegible]
[illegible] et vocat dictum generale conuocare Nam isti singuli [illegible]
et per hoc [illegible] ad duos cardinalium spectat conuocacio generalis cum duo con
tendunt de papatu [illegible] si duo [illegible]
deficiunt [illegible] deuoluetur [illegible]
generalis ut [illegible] de ciuitate [illegible] plus [illegible] ad quos
[illegible] ordinacio sit deuoluta [illegible] tempore [illegible] deuoluitur ad populum

ut dixi forte et quod dixi supra in primo articulo quinto in talibus pe-
riculis et scismate ecclesiam naufragante videtur quod quilibet episcopus
quilibet etiam ut fidelis Romanus posset ecclesiam congregare et se oppo-
nere tamquam murum pro domo domini et latrare quia di. c. non. Nam
in tanta contumelia et opprobrio nostre fidei videtur quilibet xpia-
nus offendi ut in pal. li. liiii. [illegible] et c. et si quis [illegible]
nes ymmo quilibet de ecclesia potest se opponere contra attemptata in
ecclesie preiudicium et obligatur ad hoc c. si quis episcoporum [illegible]
nos et nos aliud et de testi. cum olim pro [illegible]. Nam in sacra scriptura
legitur de mathathia cum videret contra [illegible] civitatis sancte in Iudeam super
aram domini immolantem zelo legis accensus occidit eum super aram
et clamavit quicumque zelum dei habet sequatur et multi secuti
sunt querentes dei iudicium et iustitiam primo Machabeorum ii. Mathathias
ipse privatus solus absque aliorum auctoritate convocavit ad bella ecclesiam dei
contra scismaticos et adorantes ydola et gessit prelia multa
in toto libro illo. Item cum romanus pontifex est dubius ut supra dixi et alii
vocandi ad concilium seniores convocant ut in c. cum [illegible] de op-
no. imp. Et quod non in c. de [illegible] et obe. plus videtur quod necesse
convocante, si omnes prelati conveniunt in unum pro extirpatione scis-
matis et defensione fidei recte ubi dicitur ipse vel ecclesia vel pro
bono publico convenerint. Nam illa sollempnitas quod auctoritate pape
convocetur est sollempnitas mere iuris positivi non iuris divini
quod patet in c. i. xvii di. ubi imperatores olim convocabant cum cardinalibus cum
aliis [illegible] ibi patet. Et hoc propter potentiam ecclesie primitive [illegible]
hoc fiebat [illegible] cum hodie sit maior potentia quam unquam et quod
videtur caput ecclesie et nullus ex istis duobus possit velle suum
congregare [illegible] ex convocatione facta a duobus contra ambos istos fuit
[illegible] et [illegible] ¶ Nec obstat canon xvii di. per totum. Nam
omnes loquuntur cum sit certus qui potest vel ecclesiam gubernare et
determinare [illegible] sedis apostolice in qua unus presidet et hoc
colligitur ex omnibus que loquitur in singulis et hoc non est in
casu nostro ¶ Non obstat quod [illegible] dicatur non [illegible] ut dubitantur
Nam hoc verum in suspecto principio creationis sed post moram
in credendo et implendo promissa cum [illegible] et [illegible]
bellare et scandala [illegible] ecclesie. Certum est quod ex his causis
[illegible] sunt [illegible] in [illegible] cum [illegible] potuerunt
ab eo recedere sicut a scismatico [illegible] de [illegible]
[illegible] convocationis sunt [illegible] non curandum ut non ab [illegible]
[illegible] c. nullus de elec. li. vi et quod nota in c. [illegible] de [illegible]
[illegible]. Nam [illegible] convocatio de [illegible] ex quo nulla [illegible]
[illegible] ut [illegible] pro [illegible] electo

viam cessionis quam eam daprauit et posset per procuratorem cedere
et in camera sua si deum timeret ut homines vereretur. Non
obstat quod totum collegium recusare posset quia hoc non est verum
ut dixi supra post principium huius secundi dubii principalis. Item
timoris nullus potest pretendere ut alter contendencium quia in eum
omnes crediderunt ut in suam quia iuste se ab eius obediencia subtraxe-
runt. Unde qui iuste facit et recedit non potest pretendere probabiliter
iniuriam et est textus in c. non vos xxxiij q. v. Ubi ecclesia
que presentat iudicare scismaticos non potest allegare timorem quem
omnes respicit viciis et cohercet. Primus pro non timuit dicit per
e. tamen et quod vi ipsius videtur. Item illa promissio facta deo et ecclesie mi-
litanti super spontanea et ... videtur habere ... patrum sicut si fuisset
facta deo puro et quorum cordis oculis ... in execucione que sit
per momento et cum expediunt cedendo nulla potest allegari suspicio
quod non requiritur ... concilio alia ... monet de cap. ... eam in
re quam petitur fit ... de testibus per ... Non obstat quod domini
cardinales non habent iurisdictionem super collegium et per quos conuocare non
possunt ... singulos collegio ... dicta ...
... dicitur conuocatos ... fuit congregatum ... quod non
... iurisdictionem ... in hoc actu conuocacionis iurisdicionem ut in
singulos non autem postquam fuit congregatum in vniuersos ad hoc ex
textu ij q v si primates. Item plus est quod dicitur quod ... forum
conscientie ... non tenetur cedere non cedente concurrente. Nam primo
tenetur et de iure diuino et ex forma ... ut dixi plene in dicto
tractatu per ... q. xo. ubi dico quod illa ... alle ce-
dit ergo cedam et ... postquam ... quod non
cedant ut est textus in l si ... de ver. ob. Item in ipso ...
subiungitur et ... aliam ... inter alia super
... per quod posset habere ... et ipse ... in mo-
ra ... et ... Item ... quod illa ... si et
... non ... in momento quod ad hoc de iu-
re ... scandala et ... tenebitur ...
q. i. ... Item ... qui primo ... quod ad
hoc ... per ... Ad hoc quod non in c. frustra
de reg. iur. li. vi. ... nota ... in c. i. de offi. dele. Non
... quod deficiat ex defectu forme ... non est ... via
cessionis ... magis facilis et ecclesie expediente ut
per hoc ... si ... facilior sicut per hoc ... legare
quod in ... publicam utilitatem ... iudicis officium est ...
... de ... nulla melior et expediencior
... quam ... per ... cedo ... et

ego ¶ 6° et 7mo quod obicitur quod iudicatum gallicorum tractatum super et ...
quod dicitur in viij° et ix° postquam cum dei gratia gallicus est congregatum
non est de istis iuris spiritualibus et arduis maxime de iure canonico
cum sophismatibus et arte dialectica disputando dicat canones
errorem offendiculum preparant confirmant et ... in laqueum
... in omnibus locis ponentes scandala et quum aliorum errores
defendunt et ... consuerunt contra ... et hic adducunt dicta
oratores ... et quum aliorum ubi heresiarcha dicendum est qui
defendit aliorum errorem / per predicta appareat expeditum sit 2
eorum principale dubium quod ut dixi apparet gallicorum non recedit ulli
terre pluribus respectibus ut dicitur hic est determinatum et contrarius
partis clare responsum ut ex superioribus patet ¶ Descendo ad 3
principale dubium quod apparet multitudinem responsionum ipsorum ... de
... et quod vocatur in dubium utrum responsio facta de ... per duos
Cardinales ut mittat ad gallicum ... responso cum proposito non
apprehendit ... si conspiciant non fecit habere vim citationis peremptorie
... ut quia per gallicum ... citatus non debeat et ideo est responso de
... nunc ... per requisitio suorum duorum Cardinalium apprehen
dit cum proposito ¶ 2° apparet dubium utrum per gallicum debeant ne
cessario amplius citari adeo quod ipsis non citatis valide non posset
procedi per gallicum ad eorum electionem et per istis duobus contrariis
quod citari debeant per gallicum allegatur primo quia dicti duo Cardinales
quod eos non sunt iudices competentes in illa causa sed gallicum responso
ergo illa non potest dici citatio ut predicta facta a iudice non suo
ergo nulla et ... de iudice et ... a non competente ... terminum
obtinet cum ... citatio sit legitima et fundata in iure de ...
producant effectum l. si ... C. de ... de ... hoc quod plene
legitur ¶ Et non ... Cum plures ... de offi. de le. li. vj ...
hoc ... quod cum omnem iudicatum ... a cita
tione et non ff. de ... et ... sec marie
de ... quod iudicium sic ... a citatione ... non a re
quisitione facta a ... persona ipso ad ipsum citatum et hic ...
ut ... de ... li. vj ... de ... om.
ubi etiam citatio facta ... a iudice de illo quod non est de iurisdictione
non valet ¶ In contrarium arguitur primo quia dicta responsio de predictis
sit vera et legitima citatio ut ad totum cum ... quod non eam
si non esset citatio tamen gallicum non teneretur eos citare sed
ad eorum electionem procedere potuit et posset absque alia citatione
Et per evidentia dicendorum premitto duo plene discussa quidem
in meis responsionibus factis ... per dominum Episcopum ... primo
videlicet quod ad duos Cardinales ... ut ...

habent pertinet convocare generalis concilii ex iurisdictione eis a iure concessa
in hoc et in multis aliis prout plene dixi in meo opere novo facto
super illa materia quod incipit Pensato. per isti duo contendentes sunt
sive asserunt antiquitati scismatis mutatis ... quod deum scismata
quo ad eos fuerunt in hesam ut in dictis meis responsionibus
et in dicto meo opere plenius ... hiis per veritate plenius premissis
per responsiones factas de predictis contendentibus a dominis Cardinalibus sunt ita
recte ipso facto sic collatum concessa Cardinalibus iurisdictio convocandi prelatos ad
generale concilium quo ad plures et predictos duos quorum causa concilium congre-
gatur ut sic cum concedit principaliter videatur concessum id sine quo
illud de quo agitur compleri non possit pro hoc c. praeterea cum ibi
not. de offi. dele. et l. ij ff. de iuris. o. iu. constat enim iudicatum ex
iudicio actoris et reo et fortius de vero. Si ergo domini Cardinales habent iurisdictionem
in convocando prelatos qui fuerunt partes iudicantes super actum de quo agitur ergo
fortius etiam citatos reos ut compareant coram dictis iudicibus ut in similibus patet
C. de l. in iudicio retractato quamvis licet post renunciationem non possit se intro-
mittere de negotio principaliter tamen quantum pertinet ad ad articulum ubi
sumus expediendum iurisdictionem habet et etiam predictos arbitros et omnes c.
in speciali de ap. et c. licet a ... l. vi. Nec est hoc mirum quia iurisdictio
concedatur a lege in certo actu explicando non in reliquis preterea l. fina-
lis ff. de offi. pro. Item etiam est optimum secundum archiepiscopum qui convocat
concilium episcoporum et episcopum accusatum de crimine et etiam ipsum episcopum et
tamen ulterius non concedit ei iurisdictionem ubi ... de summatis. Idem ergo
in dominis Cardinalibus ut convocent concilium et istos contendentes et plures ipsos
et habet ista opinio cessare cum enim multitudo congregata ad concilium
non debeat nimis possit diu commode commorari in loco ut patet in c.
propter ecclesiasticas ... quicquid esset quod eo congregato incipet iudicium
ab ipsis citandos maxime in casu nostro in quo ab longe distat videlicet
proximitate Romani loci et persone qualitatibus pensatis non deceret dare
dilationem unius duorum mensium ... cum concilium non possit stare vel
debeat ultra mensem ut patet in dicto c. propter ecclesiasticam dilationem ci-
tationis excederet terminum quo duraret dictum concilium et hoc esset ab-
surdum l. i. de constan. le. et c. si pred. et l. sive ... de ...
tu in voce iustum est igitur sic sentire et dicere quod istud Cardinalium
habent iurisdictionem in vocando singulos prelatos ad concilium sibi con-
cedendo prout ... est ita pluries ad predictos contendentes ut
compareant in eodem termino ad abolendam causam ... preterea si nega-
retur pertinere dominos Cardinales non habere iurisdictionem in citando
ipsos contendentes ... quod dicta ... habet effectum citationis
Constat enim ex facto et collusionibus et machinationibus ...
nibus predictorum duorum ... et ipsos duos Cardinales ...
non quorum interest principaliter prout Romana ecclesie ...

maxime de pastore et ubi periculum de elec. li. vi c. ubi cum quis ab aliquo
gravatur et gravamen timet. Ex judiciali maxime in beneficialibus
potest adiri papam ad tamquam provocatione ut dicit textus ibi et cum sit
Roma de ap. Et probatur c. cum in e. i. de elec. li. vi ubi probatur par.
quod ex illa appellatione ex judiciali appellatus debet venire
instructus super tota causa alias procedit ad diffinitivam sententiam eo ultra
non citato ut ibi est textus ut potest dici propter appellatio ad fiat
a gravamine non illato in figura judicii sed dicitur provocatio ad
tamquam ut in dicto c. cum sit Roma. Et dicitur in casu nostro
in quo propter ruinam quam ex istorum presidentium timeret ubi ecclesie alias
sine propter illud gravamen ad iudicium hoc est ad concilium provocatum
Sunt quod dicta respondeo tum propter ... ut volunt predicti argu-
menta sine responso et provocatio ad tamquam ut vult glo. in c. Cordubi
quod deberent comparere instructi super tota causa ut in dicto c. i. Et
advertendum quod licet in ordinariis judiciis debeat exprimi in cita-
tione peremptorie quod compareat super tota causa processurus et ... exclusis
in fi. de re iud. ut tenetur ad singulos actus et ad petendum
de actu ... in ... ideo generaliter videtur de natura
judicii specialis quod intelligatur citari super causa peremptoriis quod
probatur quod debet in generali concilio manere et non discedere antequam
concilium dissolvatur ut in dicto c. propter et c. si quis autem ...
et ... que iii ... dicto principaliter probatur quod circa responso de
prelatis nullo modo sine summa tamen concilio congregando posset absque
aliqua citatione ut responsio et aliis circa primo quod ipse licet est de
facto et ... unicuique velit ecclesie posse preesse nisi ab ecclesiis
electis de facto ... primo ... aliter ... ab ... an-
nis adhesit ... non est velle alteri ... cedendi ad
hec ... hoc notorium est quod ... post dicto ... in suo propo-
sito perduraverit et sit in futurum nisi ambobus electis ...
... perduraret et maior in fi. de ... et ... ...
... discussio ... quod ex eis sit verus apparens est difficile
... ... propter conflictum rationum hincinde ve-
nientium ... propter opiniones contrarias doctorum excellentium ... dictorum
... propter factum ... et ... non propositum ab utraque parte ex
quo ... dicitur ... si ex plagiis ... ad ... ... cum
quo non posset loquere ... sit propter ... ambo debent cedere ... duo ...
... de testibus ... si posset constare de iustitia electionis
alterius ... ex ... alterius ... ... debet propter
hoc ambos cedere ut non ... ... et ... ...

quia ecclesia vera plac(et) si ex possideret eius oritur scandalum et ecclesie sue
iminet periculum tenetur cedere ut notatur in c. nisi cum pridem § pro
gravi de renunc. Et est racio quia propter publicam utilitatem privatam
potest quis dominio vel iure privari l. lucius ff. de evict. multo forcius ad
ministracionem rei non sue quo ad spectat xvi q. i c. si tu ibi
no. Ad propositum ergo si essent prelati nulla compensatione admissa
propter ius et fructuum obscuritatem circa eorum titulos quantum propter compa
racionem scismatis antiqui et ecclesie unitatem ambo privari cum ...
pena ... ergo plus in eorum absencia hoc fieri potest quia eciam possit
fieri te presente et multo forcius te absente l. ii § volun
tate et l. dote ff. soluto matrimonio concluditur quod nulla citacio
requiritur ad eorum electam ... ipsis presentibus et invitis valeret
hoc fieri posset. Unde hoc alia racio confirmo. Constat enim
cathedra quod non capit duos ut supra dictum est et sic ab eis
non electam canonice possideri. Constat eciam quod eorum possideret cathedram
multitudinem maiorem detrimentum pati quia convenit in deo
in nomine domini et ... Constat vos scisma fovere cum sperando
pacem possitis illico vos amovere ... tollere dicit ibi tempus omnem
audienciam denegari et glo. dicit idem ibi de scismaticis supra
quo infero quod citari eos non expediret postquam non deberent presen
tes audiri cum citacio fiat ad finem ~~......~~ defensionis vel de
negatur defensio ergo superflua citacio ubi cessat racio legis
cessat lex et cum cessante de ap. et l. adigere § quamvis ff. de
iure pa. Tercio probo sic. Constat in ecclesia dei fore duo esse
capita et sic preceptum canonicum apertum et canonicam possidere
in cathedra sancti petri et hoc est delictum enormissimum et cor
ruptum est in toto ... sanctam ecclesiam contra ecclesiam ex hoc
scandalizari. Constat hoc scandala durasse in ecclesia dei per
xxx annos. Constat ex debito pastoralis officii et promissione
ambos obligari ad cessandum et ad ... a tam diu ...
Reges et principes. Constat tamen eosdem in ...
in suis cathedris hodie ... possidere et tamen ipsa omnia sunt
notoria sanctam permanere ... ecclesia scandalizat non videtur
... et hoc notum est ... possideant ambo ... predicta re
... quod ... ambo ... predicta re
appeat in conspectu. Cum ... semper scandala et ...
... non ... et de offi. ... et ergo ...

ambos factum est super motors actu permanente et ex dilatione ipsi ita
tam possent intra piacula animae vel dissolucionis gaudij ipsi longa
mora ipsi animaetia generaretur piacula et quod non multum distat
ipse ipsi partibus continuationis quia in intercedente ... saepe sub
oritur. Fortius est manifeste quod aliquis aliquam citationem possunt ambo
pro gaudio eius et hoc est contra opus quod ipsi animae piacula ut ubi
placatus non sunt nomine ut in casu meo in quo apparent
duo capita in certo quasi monstra ... quod sola delectatio agitur / et
causa sit nota et ita licitus sed tal... coniunctio et nova de tali
cete et nunc in vesperis a quarta ... parte ... ¶ Quarto sit
constat et notoria est hoc gaudium fuisse quo ... a
multis ... et tamen quotationis scilicet ad electionem istorum duorum
ipsam contra est ... hoc fuisse et eis a ... continuationibus
in ... et exortum ad accessum hac ... praesuppositio
non videtur de eis alia citatio notoria fit cum citatio ad fi-
nem sunt iudicandi ... et quod ... non solum ad hoc
... de tam de electione in ... et quod ... non in ... super ...
plenaria ... et in ... sola ... alia ...
sufficit ut l. i. de acc. emp. et est regula iuris ... quod ...
de reg. iur. li. vi et ... in favorem fidei ... in quo
favore religionis ... regula ... ut l. ...
... ff de reli. et sum. fu. ¶ ... ut ... super ... dubio
... promissio de ... alia ... velle ...
... sua videtur ... iudicari ... deo et sine
... ... non in ... quod ...
... et videtur ... hic ... quod ... super
re dubia et nota scilicet quod ... ¶ ... quod ... de hoc
... quod talis obligatio ... iudicari
... videtur habere ... l. tale ...
... ff de ... ¶ ... in ... quod ...
... non videtur ... ut non in ...
de ... post tam longam ... ad
hac ... non ... pro eis ¶ Except et ...
ex ... et ... quod ... ab ha-
... et ... ut ... ad ... et quod
... cum ... super eorum electione
... non possit de ... ut ...
in fine et maiore hoc sunt ... istos ... et quod ...
... est ... ad ... et ... pro eis
in ludibrium et derisum ... super ... responsionibus
... et ... super hoc electione et aliis ...
difficile et obscura et finaliter ... diabolum et

dampnata. Sic ludibrio mundi omnia et sanctorum patrum exempla salubria
in filiis contemptibilibus. Nam quod talibus qui summa dignitate presunt et humana
putaverunt debere ad vindictam summam furem ut porcus [illegible] gladio ultrice
Tertio dicunt leges et canones quod frustra legis auxilium invocat qui
committit in legem et quod frustra de usu pro hoc exemplum valet matharie
de quibus supra in declaratione primi dubii versu exemplum huius ex quo
etiam et aliis concludendum est quod ubi totum corpus [illegible] strages varie
et pericula animarum emiserit et omnia iam fere sepulta iacent
non sit ita iuris ordo exacta diligentia observandus ut in aliis
temporibus non ita confusis offendi. Possit sed quod non expedit non esse
quoniam et hoc de tertio principali ipsorum dubiorum. Venio ad quartum
dubium principale quod ut dixi respicit nullitatem et quasi dicimus
impossibile remedium et impossibilitatem dictorum Cardinalium utriusque colle-
gii. Primo quod creati sunt a duobus quorum alterum certum est in
rei veritate non esse papam et per consequens ut creatos ab eo fore Cardinales
tamquam schismaticis origine ab infecta radice ut dicitur in c. Sed
nunc vos de re sede ubi [illegible] tamen et originem habuit sacer
lic. principalis ff. de reg. iur. et c. accessorium de reg. iur. in vi. Et
ideo sicut dictum est et [illegible] non posset sic durare se venire ut veri-
tati ambo separati ita ut Cardinales utriusque partis ut retineant
cardinalatum talia cum non partibus sed legitima iusticie poss-
dent c. i. de reg. c. li. vi. Et maxime hoc verum quod multi Car-
dinales veri et non veri non possunt illos qui veri non sunt creare de
novo et non in alio ut romani de elec. et ut eos tanti
per cardinalibus recipere ut tenent ut quod non potest fieri confesse non
potest tantum vel qui ad certum ff. loca. Secundo omnia pre Cardinales
utriusque collegii usque ad tempus discessus a suis capitulis vi. B. [illegible] et
[illegible] receperunt alterum mathematizatum et excommunicatum et sismaticum
per sententiam et processus dictorum predecessorum pontificatus. Ex illa igitur
unione videntur tunc temporis incurrentes ut manifeste contradictio
si volunt nunc dicere non fuisse tales ut ad legitimos actus
excommunicatos sismaticos recepisse et pro eius unitatem actus
tales legitimos quod propter male mixturam fuerunt c. illa de elec. et c.
cum super [illegible] Altera de offi. dele. Nam salve videtur debuisse
in fine [illegible] reconciliato forma qua sismatici et excommunicati
ab ecclesia consueverunt recipi i. q. vii. si qui et c. quod et xi
q. iii. c. [illegible] aut in loco ut sic dispertim manibus se invicem
univerunt quod videtur derisorium et ineptum et omni iure carens maxime
cum pro alia et eadem sic [illegible] et vivunt tamquam si non fuerunt
veri cardinales quod est contra [illegible] ut predicitur. Nam non respicit ut
contra quod vigeat vel ubi repugnancia de reg. iur. in vi. Tertio
videtur quod tempore [illegible] sismatis quod dominus [illegible] et [illegible] obierunt
cum ipsi contraxerunt cum ipsi puniens et scelus eius [illegible]

et ali eius et corpus predecessoribus creati fuerint ex hoc videtur preterpasse
in tanto disputato unde paris sententia revolvitur ad id quod vel actu
facto et c. sunt nonnulli et in quo tantum moveo plus laborantes
ab acceptatione et testimonio repellitur comprobans et c. veniens
de testibus facit de extra cum ecclesiastice de duobus Bugfrasti de adul
intelleximus cum si iste sint invicem quod ego facio comparte doctorum hominum
oratorum et plus non est obi quod verum est de iure doctorum Et primo hoc
plus propter mixturam vocis cardinis cum non venerabilis Certum est
enim in verum natura licet non apud nos alterius ex eis credendum
illius esse verum preparatum et precepis cardinum vocis quam tenent causa
et originem ab eo ut in puberibus alleg. supra an pars vincat propter parte
generica ex proposito propter mixturam non vocis cardinis non efficit
sed ut actus valeat potius quod pereat in favorem dei et sancte
unionis dicit ista mixtura valet ut dicit vale propter utile vitiatum
maxime propter mixturam inseparabile propter certitudinem qui sunt
veri et non veri c. utile Et quod ibi non dicit de vero que lex
vi et ad hoc l. iii § generaliter ff de donationibus inter virum et uxorem et l. i. §
i. ff quod fal. tu. au. nisi mixta persona a plus tuetur facit cum vero
valet facit quod non in c. i de iure pa. li. vi et notatur super ultima
glossa Secundo hoc plus propter mixturam duorum diversa ut generaliter
nature humane Natura cum talium est ut magis dignum trahat
ad se minus dignum c. quoto et et ibi propter de iud. et c. quod
in dubiis de consue. et ut al. Item natura certum est ut id quod
reperitur utilius et melius in alio proprie relinquitur c. i ne. se.
va. et l. i. C de rei. uxo. ac. et l. ii com. del. et l. i. C del.
i. p. bar. Etiam et alibi unius proprie de natura alius et trahit
ex persona alius quod non habet ex propria sua ut in modo quod hoc pereat
ex persona viri corpore quod ... quod rexo et confirmatio spiritualis
ab uno trahitur ad alios corpore quod in c. i. Item non potest committi
in laicum de re spirituali sed in clericum et laycum fit c. contingit et c. per
tuas de arbi. Ad propositum igitur cum sit dubium utrum isti vel isti sunt
veri et certum sit in utroque vere alteros vocis esse unum infertur quod illa
unio tollatur sed et alibi fit unio duorum senatus consultorum
quod est dubium utrum ex uno vel alio competit unus ascendi Nam
postquam certum est ex utroque mixtam competere fit amborum quantum
ut l. i § quod si hoc ipsum de l. agno. et l. gallus § si eius et
§ ille casus de li. et po. Etiam cum est dubium in tuis testatoris
sit delictum commissum puta in confinibus fit quantum ambarum nec
sit delicti commissi puta in confinibus fit quantum ambarum nec
tum de loco delicti concedunt l. iurisperitos § cum ordinem de excu-
tione tu. et c. cum illorum de sen. ex. Nam et alibi propter dubium
factum ut iuris admittitur quod alio prohibetur ut non in c. unio
de paste pla. et l. i. ff quod aut prius l. Tertio confirmatur hoc
quod alia iura statuunt de re dubia. aliter de re certa l. elegantur
§ si quis post ff de condi. inde. et l. i. ff que sent. si ap. re. et postea

non tamen cardinales non possent recipi et admitti ad hunc actum tamen propter
sit dubium an sint veri ut non videtur posse admitti cum sint
in quasi possessione cardinalatus maxime tacito dubio et tituli colorati videtur
in sua quasi possessione tuendi. c. cum ut lite pendente et c. consultationibus
de iure patronatus. Item cum tractatur de ipsa creatione cessant omnes cavillationes
proponi ut exceptiones et omnes alie solempnitates de iure romanum
de elec. et c. licet de evitanda et in quo intromittens in ecclesie
unione ubi maior necessitas in sedando pestifero scismate
quam primo pro defensione fidei. Licita est unio etiam cum paganis. Nam
machabei qui erant viri sancti et perfecti univerunt se cum romanis
ut mutuo se iuvarent. j. machab. viii et tamen romani erant pagani
Non et tamen ecclesie pro pace ecclesie tollantur coram q. iiij condam. Et
de ij quis pro malos sap. vendantur sua dona q. v. § hinc
notandum in favorem tamen fidei in causa que sapit heresim ut est ista
excommunicati [illegible] et alii [illegible] possunt pro auxilio in dicta ordina-
tione et admitti in testimonio [illegible] in favore et c. presidentes de here-
ticis li. vi. Quarto hoc probat generalis ordinatio [illegible] et suorum cardinalium
facta in [illegible] post assumptionem suam de revocando iuramento et voto eo
firmata. Nam voto et iuramento [illegible] se astrinxerunt quod omnem
viam rationabilem pro reintegratione romanorum [illegible] omit-
tendo de necessariis utilibus ut quolibet optimus. Et propterea subditur
dumtaxat cum cardinalibus effectualiter velint cum ipsis dominis et pariter
colligatio sit quievisse ac concordare quod ex hoc colligatio et [illegible] se
quarto iuste tertio electio unius scilicet romani pontificis [illegible]
Ex quibus verbis ad efficaciam unionis et unitatis utriusque colle-
gii duo sunt ponderanda. primo quod hec mixtura via sunt et
est utilis pro extinctione scismatis unionis duorum dictorum cardinalium
non unica pars non potuisset facere alium eorum [illegible]
tes ubi congregatione. Secundo quod ratione dicte utilitatis et ad finem
unionis [illegible] videtur expresse in dicta mixtura a principio con-
sensisse et de dicta cogitasse. Et plus [illegible] pro [illegible]
huius bullatam dominorum cardinalium [illegible] approbavit et ad presidentem
expeditionis etiam exhortatus fuit pro dictorum [illegible] cardinalium tractatum vide-
tur [illegible] totalitas de pro [illegible] ipsorum dominorum cardinalium si quem erat
absoluta et super ipsis pro [illegible] dispensatum quod propterea approbavit mix-
turam [illegible] videtur voluisse removere omnia obstacula pro quibus
potuisset talis unio impediri ac [illegible] illud ff. de acquirenda hereditate
l. quidam consulebat de re iud. Ista igitur unio et mixtura
videtur eorum auctoritate [illegible] facta propterea tantum fuit auctore an l.
j. c. de [illegible] Et licet illa verba videantur referri ad
unionem et mixturam post cessionem ipsorum tamen idem est et ante
cessionem propterea sunt pro ambos. Nam hec conditio pro impleta maxime
post contractum [illegible] aut sententiarum scismaticorum [illegible] ut dictum est

super verum non absurde sed probabiliter dici posset quod post dictam inceptionem de iure
potuissent ad electionem procedere absque alia convocatione concilii propter dictam ordinationem
et per istam rationem tollitur. 2a ratio facta in contrarium tollitur eadem dicta 1a ratio
per ea que dicta sunt in 2a ratione facta pro illa parte sunt enim valde utile istud
factum pro unione utriusque collegii dicti et aliud quod posset prope omnino
viam utile est. Non pro illa ordinatione potuerunt fieri subtractiones et
alios ad hoc inde expeditum potuit plus concilium convocare et tunc se
unire quod hec omnia utilia quam maxime necessaria pro unione facilius opera-
nda non ob. 3a ratio facta supra in contrarium. Non sunt contractus quia sunt
non vel sunt sub dubio quia sunt illi dicti unio et mixtura est valida
per ea que dicta sunt supra in 2a ratione et 3a pro illa parte. Non obstat quod
fuerit hic et ibi non posset sic se unire ut teneant papatum ista
nec Cardinales ut retineant cardinalatum quia papatus regitur unus et nulla
constitutione posset in duos dividi. Primum dictum supra. Cardinalatus
vero et alia beneficia et dignitates regulantur iure forum ... unio
divisio et omnia alia compositio potest recipi auctoritate superioris et si
videtur utilitate et necessitate ecclesie fieri quod non est in te de iure
plures unum non probabiliter dici posset quod papatus concilium et futurum potest
fieri posset dispensatione per singuli pro tunc pro duobus hic et ibi ad eandem
ecclesiam posset eorum sit duo vixerint possideant ac si nisi esset de
pluribus pro hoc quod non est ... non autem vero ista dicta de papatu ad
alias dignitates. Non ut dicitur ibi glo in papatu continet potestas ...
... unum sibi ecclesiam et esset sibi ... ubi difformitas videtur
in eodem corpore duo capita quod monstrum. Et verum tamen dictum est ...
... cephas ... ubi eandem patet per ecclesiam romanam
et apostolicam non ab apostolis sed ab ipso salvatore domino nostro primatum
obtinuit pro illa verba Tu es petrus et super hanc petram fundabo
ecclesiam meam mathei xvi omnes vero alie ecclesie dicuntur apostolice
auctoritate domini disponente reguntur ut ibi dicit textus. ex quo bene
concluditur quod dicebam papatum regulari iure poli alias vero ecclesias
iure fori non obstante. 3a ratio quod dicti Cardinales laborarent eodem
morbo propter tollerantia ... scismatis in manendo cum eis
et non obviando. Primo magis apparet de eorum diligentia dum iura-
runt ... ... hic et ibi ... sub iuramento
et voti astringere ad cedendum et hoc cedere debuerunt ipsos esse fac-
turos tamen quod ista promiserunt tamen quod postea ... se velle agere
per totam orbem ... publicaverunt non ergo eum credendum apud
... palam sicut ... l. si. ... de ... et nec decep-
tores dei et hominum ... dicuntur ... ut forte
non ... promissa ... et votorum ... voluntate
impleverunt et negligentes fuerunt sicut dictorum ... paulum quod ...

minore fructu de certo innuendo loco comparet ad finem laborum scalibus
cum fructu finiatur et velut fortis piscator tenet manu clausam volat
ad terminus tempus consumit vii q. i. § hinc etiam et si prefatis
rint nostri ista d. p. et dist. dist. Cardinalis vrungg juxta collige
et respectu huius dicti quoniam doctoribus ex amore proprie et p de
serpore doctrina gregis opposuerunt se ex adverso velut murum pro
domo dei 43 di. c. Si rector. quia predicta expedita sunt et declarata fu-
dicto anno plene que dubia patrum hominum oratorum quod minus
rei de efficacia crederetur. propter hoc porro generale concilium et ipsi co-
aliis auctore aliquid dicere ut publice disputare unquam fuit ulto ... de
talibus proponendis et obiciendis interdicto prefati serenissimi regis
prohibito ut predicto quod ad talia se extendat nunc ut iste opi-
niones respicientes talia commisisse quod non ita alii sanctissimi
imperatores retractis temporibus cum ecclesia dei sua firmata et firmatas
passa sunt et ergo legitur quod dei imitari vestigia cum debet
et nunc alios ... libri 1° ad inimicos proposito pro legis promul-
gate per imperatores Valentinianum et Martianum super confirma-
tione concilii Calcedonensis ut patet in hoc verba. Tandem aliquando quod
summis votis atque studiis optabamus venit quod remota est
ab orthodoxa romana lege contentio. Tandem remedia culpa-
bilis erroris inventa populus Recte de preteritis profana petentium in unum
consensum concordiamque venit ab universis cum principibus religiosissimi
sacerdotes Calcedonam venerunt iussione mea preceptum et quid
observandum in religione debeat perspicua diffinitione docuerunt
Discessit igitur prophana iam contentio nam vere impius atque sacrilegus
est qui post tot sacerdotum sententiam opinionis sue aliquid tractandum
relinquit quibus etiam post veritatem repertam aliquid discutit ultra
rei mendacium querit nemo itaque fiat in dicto religiosissime
huiusmodi si recteque iudicata disposita semel revolvere et dispu-
tare contendit ex hoc tumultus et perfidie occasiones requirens Con-
stat enim hoc esse insanie exordia sententiis ... de hac
publice contra disputando atque contendit Ex hoc vel tollit presente
auctoritas et sanctitatis sunt illa que in sacro concilio descendunt
nullus enim disputationibus ut opinionibus contrariis sine retractionibus
subiecta sunt sed simpliciter observanda et sic via veritatis ecclesia
in unum congregata dicitur minor quod non potest errare licet
per se posset xv di. sicut. et in c. xxiiii. q. i. ... capitu-
ligitur nunc super agendis et ordinandis in concilio videtur aliquis
habendo ingenium disputare ut opinionibus impugnare sive ut concilii
processum impediat appellare ... fecerunt ac ad hoc ...

dictis sunt facto et que dicta sunt correctori peritorum galli et melius
melius sententie subiecta sunt Christo dei nobis et . . .

Recepto sic dictis allegatis et propositis per venerabiles oratores per me petrum
de Ancharano minimum utriusque iuris doctorem prefata sancta sinodo
congregata pisis in maiori ecclesia civitatis pisane ad eandem de speciali
precepto Reverendissimi in Christo patris et domini domini Balthasaris cossa miseratione divina
sancte Romane ecclesie sancti Eustachii diaconi cardinalis et ac Bononie
apostolice sedis legati et vicarii generalis / qui ultra alia eius magnifica
gesta perpetua memoria digna in hoc sacratissime unionis
negocio potens fuit in opere et sermone / cum in hoc sancto sacratissime
dicam illud Job 4 c. Ecce docuisti plurimos et manus lassas roborasti
vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua trementia con
fortasti / velud eius celestis agricola expulit de paradiso
Romanum pontificem et plantavit ortum huius sacratissimum plantatum / appello
rigavit deus autem incrementum dedit / cui honor et gloria per
et imperium in secula seculorum amen. Anno domini Mº CCCCº IXº die iiii
mensis maii

Magistri Johannis Gerson de unitate ecclesiastica

v [U]nitatis ecclesiastice tractatoribus unus ex zelatoribus
eiusdem pacis eam feliciter invenire et si alligatum
corpus vinculis occupacionum teneat ne pergat ad sacrum
concilium Pisis deo auspice celebrandum. Nichilominus
sicut dicit apostolus verbum dei non est alligatum. Propterea decrevit
spiritus seu propositum audacissimus verbum aliquod dei litteris
insertum quamquam vilissimum porrigere quam minima nescit ire caro non
quidem ad determinandum absit hec temeritas sed ad examinandum
et dandum sapientibus occasionem et offerendum in tabernaculo dei
cum hominibus id quoddam ex talento qualiscumque sciencie com-
missum est.

Unitas quippe ecclesiastica ad unum certum Christi vicarium statutis temporibus | Dubia impedimenta iuris propter impedimenta que tollende scismate et tempore celebracionis concilii generalis
in quibuscumque est nunc ecclesia anno domini mcccc viii° xxix ianuarii
non est retardanda propter allegaciones quasdam ex iuribus per-
peram sumptas contra celebracionem concilii generalis aut viam
cessionis ut quod concilium non potest celebrari sine auctoritate pape. Quod papa spo- 1/2
liatus ante omnia debet restitui. Quod recusandi sunt tamquam inimici
qui subtraxerunt se ab obediencia. Et allegari potest iniustus metus 3
Quod pape nemo dicere potest cur ita facis presertim cum non sit expresse 4 5
errans contra articulos fidei cum a nemine valeat iudicari
et nemini sit subiectus nec possit esse scismaticus. Et quod periculosum 6
est pastori deserere gregem suum cedendo. Rursus quod quilibet 7
facit debitum suum pro ecclesiastica unione nec est in culpa. Deinde 8
quod inquirendum est de iusticia utriusque partis sive cuius. Postremo
non possunt hii qui erraverunt puniri et si qua sunt similia.

Ponuntur igitur adversus illa consideraciones xii generales quarum
applicacio specialis sufficiet studiosis ista refellere.

Prima consideracio

Unitas ecclesie generalis sicut impedita est per divisiones filiorum suorum
tamquam filiorum putrescencium et contra deum peccancium. Nam pecca-
ta nostra iuxta verbum propheticum diviserunt inter nos et deum, corrigendo
pravos mores humiliando se et orando rursus debet unitas
impetrari. Alioquin manente causa scismatis qualis de scismatis
cessacione poterit spes haberi nisi tamen in principio tunc domini misericordia
nisi Christi qui immeritis et ingratis conferre solet magna. Nichilo-
minus coadiutores eius esse nos oportet. Nunc propterea que pacis
minime sciret a tenue quanto reditus pacis apparet primo ex
sinceritate quando si poterit validissimum et continuacione scismatis
impedimentum divisiones sublatum inter eos qui constituti sunt
unione ministerio superbie cupiditatis aut invidie.

Secunda consideracio

Unitas ecclesie essencialis semper manet ad unum sponsum suum
Nam caput ecclesie Christus in quo omnes unum sunt. Ideo diplex et si non
habet vicarium dum scilicet mortuus est corporaliter vel civiliter quia non
est probabiliter expectandus quod unquam sibi aut successoribus suis obediat
presertim a christianis etiam tam divino quam naturali iure etc.

nullum obviat ius positivum vere intellectum per ad procurandum sibi vicarium unum et certum semet congregare ad concilium generale representans eam, et hoc non solum auctoritate dominorum cardinalium sed etiam et auxilio cuiuscumque principis vel alterius christiani. Non enim habet corpus ecclesie misticum a Christo perfectissime stabilitum minus ius vel robur ad procurationem sue unionis quam corpus aliud civile misticum vel naturale verum. Neque enim est de divino ac immutabili iure divino vel naturali quod etiam non possit congregari et uniri sine papa aut sine aliquo particulari statu vel collegio ubi

Tertia consideracio

Unitas ecclesie ad unum certum vicarium Christi que quodammodo accidentalis atque immutabilis non debet impediri unde vel differri propter contentionem duorum de papatu aut fautorum suorum, si que erant sic maneant per allegationes iurium positivorum et iustificationes varias et conquestiones quod sunt spoliati et quod debent ante omnia restitui nec aliunde. Sed videtur expediens quod ea que retro sunt obliviscentes iste de consilio in anteriora sicut apostolus loquitur se extendat, ut iuxta narrationem ab auctoritate inchoatam plus conferatur quo liberabitur ecclesia ab hac scismatis peste quam perscrutari quando qualiter et a quibus in eam prolapsa est

Quarta consideracio

Unitas ecclesie ad unum Christi vicarium sic amanda est ut pro sua adeptione possint racionabiliter plura mala singularium personarum dimitti nunc vel imposterum sine pena et quedam vera sive plurima iura possunt differri, sic quod fiat cessacio voluntaria de eis vel etiam coacta per auctoritatem concilii. Hoc nimirum dictat nature lex ut pars quelibet pro suo toto salvando se det et exponat, quod si quis contenderet nunc iustificasse si iuste secundum ea contenderet, dicat ei tu te tamquam omnia debes, tu qui pastorem te vocas quantumcumque innocens debes pro ea vel salvanda vel vivenda vel non contrahere scandalis sanda paratus esse ponere vitam propriam, quanto magis possessionem pro libet dignitatem conservando que sunt ibi propter, et hoc non preter dictamen proprium vel carnale sed publicum et incorruptum spirituale sunt consilium quod utique sapiens iudicabit. Neque prius hoc asserendo deseres gregem sed pasces uniet et mancebis diceberis

Quinta consideracio

Unitas ecclesie ad unum summum vicarium non habet more quod nunc per retinendum servando terminos legales aut ceremoniales iuris positivorum aut processum ordinariorum in citacionibus accusacionibus dilacionibus aut similibus sed summarie et de bona et equitate possit procedere concilium generale in quo resideret sufficiens auctoritas iudicialis, utendo epikeya id est interpretatione legum iuris positivi et ad finem celeriorem et salubriorem huius deminutionis eadem adaptandi aut si opus fuerit relinquendi. Lex enim propter ecclesie pacem et salutem instituta est, sicut et non tirannica malignitate sua institutio non debet contra eam.

militare ne potestas data videatur constitutionibus humanis in
destructionem ecclesie non eius edificationem ~~edificationem~~ Auctoritas
vero doctrinaliter utendi epikeya residet principaliter apud
peritos in theologia que est architectonica respectu aliarum et conse-
quenter apud peritos in sciencia iuris canonici et civilis prout
ex principiis iuris divini et naturalis habet accipere fundamenta

Sexta consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum Christi vicarium videtur per concilium
nunc celebrandum sic procuranda quod primo detur securitas tam
per principes quam pastores quoscumque pro duobus contendentibus
si voluerint comparare pro adimplenda iuramenta sua atque
vota quod si noluerint considerare queratur ab eis cessio per procura-
tores quod si utrumque contempserint procedatur contemptis ambobus
contendentibus ad electionem unius per eorum consensum totius
concilii roborante et approbante illud quod duo collegia dominorum
cardinalium aut eorum pars maior et sanior constituerit aut
fecerint quod si voluerint aliqui voluerint aliqui pertinaciter adhe-
rere alteri contendencium nec insequi sanam concilii quod non est
leviter presumendum viderint ipsi de salute sua quia concilium istud
et sequaces eius se apud deum et homines a scismate inputatione
laboraverunt

Septima consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum Christi vicarium sic privilegiata
et sancta est, ut eam sincero zelo querentes nullo modo debeant
reputari a contendentibus sicut adversarii sed amantissimi in pro-
dum cessionem sponte voluntariam querunt vel eam nolentibus
tradi petunt directionem. Quare ut prius coram salvius fiat ne
ecclesia diucius perturbet legimus quippe tam rem sponte con-
tendentem quam quilibet christianus agere fas sinus missione debet
in tam desperato et inveterato invius morbo hec est vindex
simulanda et sufficiens pre necessitatis et nativa pietatis in qua
christianissimus Rex francorum vere innocentissimus nec querens que
sua sunt nec quempiam odio habens fundavit hactenus omnem
agibilium ~~vanitatem~~ [veritatem] laudabilem circa pacis reductionem sicut
littera sua patens indicat Cuius inicium est post salutacionem
pax ecclesiastica sic Tholoram itaque attulit excusacionem Cicero
in philippicis dum inconstans in amicicia cesaris et varius
fuisse culparetur cuius est hec sententia quia verba non
habeo cesarem ait nunquam dilexi nisi pro quanto visus est dilige-
rem publicam dum ergo mutavit amorem ad eandem rem
publicam factus tirannus ego consequenter adversus eum
amiciciam mutavi

Octava consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum Christi vicarium non debet impediri
propter restitucionem obedienciarum ambobus contendentibus tamquam
spoliati sint prius faciendam. Nam quod iniustus detentor vel
predo spoliatus sit restituendus est iuris ex institucione positiva
et iudiciaria non pure naturali vel divina propterea tenet in plus

casus iuris divini in quibus spoliato non est restituendum

casibus expressis nec in preiudicium iuris divini et naturalis et bonorum est aliquatinus observanda. Neque enim restitucio debet fieri expoliato contra hereticus neque scismaticus manifestus neque furioso neque ebrioso se in sui perniciem neque intruso in papatum neque petentibus uxorem non desponsabilem aut affinem in gradu prohibito iure divino impotenti beneficium quod teneri non poterit alio iam existente legitimo possessore neque postremo volenti rebus detentis abuti in contumeliam creatoris aut in ecclesie perniciem aut in hominis liberi servitutem aut contra castitatem alicuius et vitam et singula sunt similia. Multas autem excepciones huiusmodi contra contendentem quemlibet intelligere asserere fidem facile est

Nona consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum Christi vicarium videtur melius procuranda si neque ante concilium neque in concilio neque postmodum conferantur fieri iustificationes vel iniustificationes eorum que hinc inde facta sunt ut de intrusione huius vel illius in papatum de processibus penis fulminatis in alterutros de violacione iuramentorum et votorum de substractione aut neutralitate vel ecclesiarum particularium reductione de imponendo scismatis vel heresis de adhesione reprobanda vel laudanda alterius partis obediencie de simplici exortatione vel alia penarum. Cessent quippe talia et impertinentes raciones per viam cessionis et practica eius alias plures ostensum precedit aufferendo processus factos et iustificando vel ratificando aut etiam tolerando facta preterita prout rerum qualitas patietur aut plurima ad statum quo prius erat ante scisma ponendo absque alia discussione reponendo providendo universis ambobus contendentibus de sufficienti securitate et statu post cessionem si eam per se vel procuratores suos ultra facere voluerint que cessio eis per concilium et purgatio omnis prioris in posterum tamquam sufficiens reputetur valitura

Decima consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum Christi vicarium tanto zelo querenda est ut vir possit sobrie esse et non temeraria reputacio alicuius quippiam quod sufficienter ad hoc debitum peregerit, quanto minus hoc quispiam audere debet asserere iuramento constrictum ubi proximus homo maxima reputat contrarium. Hoc enim quid aliud est quam importunaciter et incorrigibiliter talem in erratis persistere. Rursus occurrere possunt casus multi in quibus pro adepcione pacis publice aut iuste defensionis sicut vim vi repellere licet a iure electo in papam substrahere obedienciam, licet in neutralitate manere, licet rem corporaliter incarcerare, licet et ad impositionem omnem publicum interdicere, licet per appellacionem aut simile remedium sibi respectu fieri, et sic obediencia vera potius quam contradictio vel resistencia. Licet [illegible] non timere nec timendas asserere scandalizare eos et in caput suum retorquere licet, contra acceptare vel de scismate vel heresi tam doctrinaliter in loco

publicis per theologos et sapientes quam sancte in correctione fraterna
cui subicitur tamquam peccator et in foro penitentie et iudiciali coram
tota ecclesia cui similiter subiectus est tamquam denunciabilis iudicanda
bilis. Licet concilium generale eo iuncto celebratum licet tamquam ipsum ad
confessionem compellere vel penitentem declarare ab omni honore et condicione
primo ex vita privare. Hec enim denique talis licet pro stabili iure
divino et naturali quod adversus hanc veritatem nulla lex vel con
stitucio puri hominis cuiuscumque sine nova auctorisacione dei fieri
debet quin erroneam intollerabilem dampnanda sit. Quid vero fieri
casus in scismate presenti contingerit distinguendo nequaquam assumimus
dimittentes distincciones particularium casuum committi magis debere existimemus

Undecima consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum papam vicarium non requirit ut errantes
presertim in dubio probabili circa obedienciam veri pape penitentes non possit nec
esse in statu salutis nisi expresse et absolute confiteantur erratum suum cum sepe
in talibus penitencia vel absolucio condicionata sufficiat sed nec
oportet omnes inculpare de scismate qui in tanta nutierunt probabili dubi
etate consurgente ex factis dubiis et variis circa verum papam non prestiterunt obedienciam. Sicut nempe verus papa potuit in scismate
culpam labi si pertinax fuerit in recusando ea que pacem unionis
habebant reducere ut concilium generale vel promptitudinis cum ad viam
cessionis mente et voti complementum sic excusare potuerunt multi
adversantes ei sunt hoc zelo unionis habere fecit ex dubio probabilis
ignorancie dum tamen parati semper audire ecclesiam exhibuerunt
semetipsos et obedire cognita veritati

Duodecima consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum papam vicarium sit inchoanda impe
trandum est per oraciones devotas et morum correctione sic in eius
reformacione a summo usque deorsum per omnem suorum membrorum
principalium vel non principalium. Debet enim facta fuerit studium
vehementissimum et continuum adhiberi ne iusto dei iudicio deterius
quid contingat si post concessam dei misericordiam unionem re
cidivatio peior fiat. Generalia vero in ecclesia policia penitus reformanda
poterunt dicta tam libri experiencie multiplices cautule iam super hoc
edite et relaciones ecclesiasticorum in concilio fidedigne. Denique si contigat
forsan generale concilium retardari propter principum vel aliorum in diversis
patriis divisiones vel aliunde sic quod multi nobiles vel nequeant
vel nolint comparere nec mittere sed differe et domini cardinales utro
busque senciant probabile conjectura quod tales multi et magni de utraque
parte non obedirent sue electioni videtur expediens in hoc casu
quod ipsi cardinales comparentes in concilio invenirent saltem media
tollendi perplexitatem in hoc scismate providendo quod post decessum
amborum contendencium et si non cicius habeatur quod melius esset
sero quam nunquam et ibi iuxta modum qui in alio concilio tractatus fuit
conclusus ut per suos ambassiatores querere et prosequendum apud
ambos contendentes et sua collegia de non eligendo solet quandoque
in casu mortis huius et illius cum litteris clausulis ad hoc
oportunis

Sequuntur quatuor consideraciones ad fulcimentum et declaracionem premissorum

Prima consideratio

Unitas ecclesie ligatur quadruplici lege: divina vel ewangelica, Naturali, Canonica et Civili

Quarum duas extremas regulare necesse est per primas secundum epikeyam i. bonam equitatem. Hoc itaque ex tradicionibus earundem legum plerumque taliter quarum annotaciones aliquas pro minimis erudit et validis placet adducere. Non debet reprehensibile iudicari si secundum varietatem temporum statuta quandoque variantur humana presertim cum urgens necessitas vel evidens utilitas id exposcit quia ipse deus ex hiis que in veteri testamento statuerat nonnulla mutavit in novo. Hec Innocentius tercius in concilio generali. Hec habentur in decretali non debet de consanguinitate et affinitate in antiquis.

Quoniam nulla iuris sanctio quantumcumque perpenso digesta consilio ad humane nature varietatem et machinaciones eius inopinabiles sufficit nec ad decisionem lucidam se nodose ambiguitatis attingit eo presertim quod nichil adeo certum clareque statuitur quod ex causis emergentibus quibus una iura providere moderari non possunt in dubium vocetur. Hec habetur lo xxvij in prohemio clementinarum.

Non possunt omnes casus seu iuris articuli legibus comprehendi sed cum in aliquo casu sententia legum manifesta est is qui iurisdictioni preest ad similia procedere atque ius dicere debet. Hec habentur in lege ff de legibus.

Certum est quod is committit in legem qui legis verba complectens contra legis nititur voluntatem. Hec habentur in regula iuris certum in vi.

Contra facit qui id facit quod lex prohibet. In fraudem legis facit qui salvis verbis legis sententiam eius circumvenit. Hec habentur in l. contra legem ff de legibus. Nulla iuris racio aut equitatis benignitas patitur ut que salubriter pro utilitate hominum introducuntur ea nos interpretacione duriori contra ipsorum commodum producamus ad severitatem. Hec habentur in l. nulla ff de legibus. Cum quo concordat regula iuris canonici in vi: Quod ob graciam alicuius conceditur non est in eius dispendium retorquendum. Item ipse eciam leges cupiunt ut iure regantur. Item ait Stephanus ... Consul dum iuris ordinem sequitur id agit ut cum legibus sunt ... manus conveniat imperatoris. Ideo iuris ordo est in casu si iuris ordo non servetur.

Secunda consideratio

Secunda consideratio

Unitas ecclesie ad unum certum papam vicarium nequit modo privari
commode sine recursu ad epikeyam seu bonam equitatem que
interpretatur legem iuxta mentem positivorum secundum intentionem legisla-
torum ordinatum in regulis eternis ac immutabilibus divine legis
per quam legum conditores iusta decernunt atque secundum dictamen legis
naturalis hec autem prefulgens antonomatice et prime iudicatrix
erit iudicium sicut inter legibus et iuribus et canonibus
proprio et vero nomine sic vocatur utitur consimiles legum clarissime
in libris experientie per prudentes et circumspectos nec pro-
tervos nec male affectatos dum considerant naturam particularis
materie cum circumstantiis omnibus qualiter indiget vise sunt con-
currisse in aliquo casu lege positiva mediante. Ecclesia igitur unitatem
si non habeat in eisdem traditionibus positivis modus adveniendi
dicendus expressus quemadmodum multi vigebant morbi previsum
leges nec condite late essent quibus non expresse providemus et ad
leges humanas finite sunt constat quod non poterunt casum infi-
nitum possibilium providere sunt autem ipsa precepta iuris divini et naturalis
regule tales immobiles et eterne ut exempli gratia obediendum magis
oportet deo quam hominibus. Dedit deus potestatem hominibus in edi-
ficationem non in destructionem ecclesie. Nichil possumus contra veri-
tatem. Plenitudo legis atque finis eius est dilectio. Dilectio
causa unionis atque pacis. Dilectio non querit que sua sunt. Finis om-
nis potestatis et ierarchie ecclesie est dilectio pacis et unionis. Finis
imponit necessitatem hiis que ad finem sunt id est quem exigentiam
finis recta debent moderari. Necessitas non habet legem. Felix
necessitas que ad meliora compellit. Bonus pastor ponit
animam suam pro ovibus suis. Providentie et salvatoris inimici
hominis domestici eius id est carnales sensus. Spiritualis homo
omnia diiudicat. Medium virtutis accipiendum est ut sapiens
iudicabit. Vim vi licet repellere. Fas est unicuique se tueri et rem
suam defendere contra vim iniustam. Cum suo iure utitur nemini
facit iniuriam. Deteriora sunt animarum quam corporum vel rerum
exteriorum detrimenta. Depositum non est reddendum in depositarii
vel rei publice detrimentum. Salubrius panis aut vestis aut gla-
dius ab usurario subtrahitur quam donetur. Unicuique mandavit
deus de proximo suo. Diliges inquit proximum tuum sicut te ipsum.
Quod pro caritate institutum est contra caritatem militare
non debet. Si pes tuus vel manus et ita de capite scanda-
lizat proice abs te. Ecclesiam etiam non audierit sit sicut
ethnicus et publicanus. Tollenda sunt zizania ne simul
eradicetur et triticum. Consensus errori facit minus. Non periurabis.
Reddes altissimo vota tua. Omne iuramentum et votum quod
sine detrimento salutis potest custodiri servandum est. Cuius
est condere vel doctrinaliter vel iudicialiter eius est similiter
interpretari. Intelligentia dictorum ex causis assumenda est dicendi
et similia multa.

Tercia consideracio

Unitas ecclesie ad unum certum Christi vicarium dum procuratur per
epikeiam seu bonam equitatem non exigit in se epikeizantibus
seu legum positivarum interpretibus quod habeant evidenciam
mathematicam seu demonstrativam sed sufficit certitudinem mo-
ralem seu civilem et politicam attulerint. Considerant quippe
homines epikes circumstancias omnes particulares quales non
potuit legislator providere vel exprimere quibus attentis apparet
finem qui sequitur si rigorem litteralis expressionis observaret et ideo
videt ex hac observacione lesuram fore ex legibus divinis
vel eciam contra intencionem debitam legislatoris dictat vel doctri-
naliter vel auctoritative quod lex scripta sic vel sic applicanda est
aut deserenda secundum ymaginacionem philosophi de regula lesbia que erat
plumbea et non ferrea id est flexibilis et non inflexibilis vel
immutabilis. Constat autem quod de circumstanciis moralibus non
potest haberi certitudo nisi moralis secundum philosophum primo ethicorum.
Exempli gracia tirannus prosequitur rem publicam cautelis dolosis
sicut lupus rapax nichilominus teget se vestimentis ovium
que sunt tam verba quam facta apparencia sanctissima in quibus
est frequens commemoracio vel ypocrisis. Ego intendo ista pro
re publica ego pro salute populi pro quibus paratus sum eciam mori
et dicentibus oppositum quolibet fidem dent ita menciens tirannus
et multas ex simplicibus seducet. Prudentes vero et iudices
quorum est epikeia uti legent in operibus suis oppositum secundum artem
Christi ex operibus eorum cognoscetis eos. Vult dicere consideracio
quod prudentibus ipsis credendum est eciam si nescierint reddere
evidentes et in calumpniam [illegible] adducere aliquam [illegible] confestim
omnis policia. Denique apte sunt hoc loco parabole narratores de
lupo et ove quam lupus dolosis fraudibus nunc ostendendo simi-
litudinem et amiciciam nunc falsam imponendo calumpniam
querebat fallere ut voraret propter quod monuit populum: Attendite
a falsis prophetis etc.

Quarta consideracio

Unitas ecclesie ad unum papam vicarium certum per concilium
pisanum deo concedente procuranda debet secundum [illegible] innitti [illegible]
et deliberacionibus huiusmodi concilii et sapiencium in eo conventorum
eciam si non afferant raciones evidentes quam allegacionibus
vel assercionibus vel excusacionibus aut iustificacionibus licet
valde apparentibus utriusque contendencium de papatu vel fautorum
suorum. Deducitur faciliter consideracio ex hoc quod medium virtutis
accipiendum est ut sapiens iudicabit et ut prudens qui omnia diiudicat
dicat non ut carnalis homo qui non sapit ea que dei sunt sibi
sufficit. Demus enim dubitacionem quod plures cause concernunt habeantur
pro omnibus de concilio ut eis fides detur qui laborant ad unionem
dandam quam pro aliis contendentibus ad suam possessionem talem
qualem occupandam. Amor quippe nimius et carnalis ad se ipsum
vel ad suos nimie fallere solet et in errorem impios trahit ut [illegible]

usque ad invocacionem Luciferi ut adorari velint sicut dii nec reputant
se subditos esse cuique sicut filii belial sine iugo nec sibi dici posse
cur ita facis quia nec deum timent nec hominem reverentur Cum
tamen humiliores esse debeant et ad serviendum promptiores ex pla-
cionis nunc quanto se obligaciores esse conspiciunt in reddenda
racione Postremo tamen hoc summopere cavendum est iudicibus
ne usque epikeya passim et absque maturacione fiat transsum-
tando legem scriptam Alioquin tolletur penitus a legibus
sua stabilitas quibus mutantibus totam rei disciplinam publice
mutante eis collabi et ex consequenti rem publicam corruere
vel conturbari necesse est Inde contigit apud romanos ista
severitas eciam in necem quorundam filiorum ne labefactarent op-
timam rei publice disciplinam

Quatuor consideraciones alie ad robur firmi-
orem Prima

Finis pollicie ecclesiastice et cuiuslibet legis eam regulantis
est pax salutifera hoc satis expressit divinus philosophus Paulus
qui finem legis et precepti inquit dilectionem esse dicit nunc illum intel-
ligens in dilectione pacem in illud salutem ut sit finis pax
secularis neque opus est ampla deductione alia cum natura
nos doceat eius quodlibet non minus suam unitatem aut pacem
appetere quam entitatem secundum deductionem divini Dionysii Augustini
et Boecii ita ut pax sit bonum quod omnes appetunt Sed quod particu-
laris ordo nature plerumque mutatur in rebus ut unitas conser-
vetur manifestat hoc ascensus gravis sursum et descendens
levis deorsum Si in corpore vero vacuum non in mixto posset vi-
cissitudo talis quieti ut pro pace retinenda fiat deorsum quod sursum
est Cum igitur secundum exigenciam finis certa debent moderari
et finis est qui imponit necessitatem rebus utitur ad legem
non habet oppositum est quod nulla lex habet aliquid firmitatis
si pace fienda vel conservanda inveniatur contraria Sed debet
vel interpretari ut serviat paci vel penitus aboleri Alioquin
iuxta dictum comici Summum ius summa est malicia Con-
formiter ad monicionem sapientie noli esse iustus nimis Sic
athenienses fecerunt ad tempus leges Ligurgi non esse ut ff
essent et nasica scipio dum consul inquit meis ordine sequitur
id agit ut cum omnibus legibus romanum corruat imperium
Nullo pacto censetur servatur lex non observato legis fine qui
est pax sic in simili proprium doctrinam scribens Augustinus deducit
pro regula memoranda quod nullus textus sacre scripture in sua
expositione retinet sensum proprium sancti nisi ille caritatem
edificet qui finis est precepti et quoniam huius scismatis causa extranea
videtur esse posse ut tale nusquam visum sicud nullum huius
provisionis humane remedium docente hac sua indicare validacione
eone expedit ad eius expulsionem institucio novorum ca-
nonum cum ea que de novo emergunt novo egeant auxi-
lio vel iam conditorum necessaria est moderacio Sed qualis et per

quid mediatorem prestulam infallibilem et inobliquabilem legis divine cum suis scrutatoribus et amatoribus pax multa est sicut propheta recedit et non est illis scandalum. Ex quibus elicitur conclusio secunda liberrima quod nulla via proficiens ad sedationem scismatis reprehendenda est quantumcumque iura vel leges humane videantur opponi de electione summi pontificis sic et sic celebranda et sic retinendus ut semper maneat inviolatum quod finis ad illum pertinet scia(m) q(uam) legum conditores ista consideravere lege et non limitantes. Hec est lex evangelica que si contemnitur ab aliquibus illi sunt inepti pacis ecclesie tractatores quemadmodum sunt homines indocti ita adherentes nudis verbis ut epikeiam hoc est equitatem ignorant quales sunt legales nominales [illegible] opinionibus propriis. Ex hiis denique quis non videat quam in p(ro)prius est perversum apud eos qui se ecclesiasticos dici volunt sed pastores in evangelica lege vel non consultum vel aliud vel minori sacrilegio habere probro co(n)tinuo constantur. Hinc errores hinc presumptuose assertiones hinc perplexitates inexplicabiles hinc obstinatorum defensiones adinventionum humanarum in pernitiem ecclesie et pacis salutifere fine suo ut quod non licet disputare de potestate pape quod non potest sibi dici cur ita facis cum tamen sit peccabilis quod non potest in aliquo casu ecclesia sine eo convocari vel congregari quod hic est fidei articulus. Benedictus est papa ergo [illegible] quod non potest in aliquo concilio papa vocari quod absque eo non stat salus cum tamen salus ecclesie in solum deum ordinetur absolute et essentialiter et in hominem papam de ordinata lege sed accidentaliter ordinatur in papam mortalem. Alioquin dum vacat sedes per mortem pape vel naturalem vel civilem utpote si sit hereticus depositus quis homo salvus esset. Alii papam ponunt impeccabilem alii omnipotentem alii sine ulla exceptione tradunt extra statum salutis quemlibet sue parti non obedientem quod quanta temeritate dicatur ipsi videant assertores.

Secunda consideratio

Quelibet ecclesiastica ierarchia potestas in pacem salutiferam ordinatur. Hec infertur ex prima. Cum igitur non sit data potestas in destructionem sed in edificationem teste apostolo. Si quis abusui hoc est tyrannidi resistit illi non resistit dei ordinationi sed obedit qui iubet malum tollere de medio sui et partem scandalisantem abiciendam statuit et licet cuicumque quemadmodum vim illatam vi repellere cum appositione moderate cautele. Hec consideratio facili deductione tendit quoniam precepta sub obedientie laudibus et inobedientie penis ad oppositum illius quod presumitur non dantur. Nam si obediendum est hominibus quanto magis deo. Elicitur postea quod si salutifera pax tollatur ex eo quod in Johanne exemplificando potestas ecclesiastica quedam remanet qua repudiata pax redderet aliud potestatem in hoc casu est eadem bene uti. Retentio autem

vertitur in abusum addito quod nulla ptas invenit in via que
non subiciatur legi divine et nali et que non sit peccabilis
aut flexibilis vel abdicabilis aut p tempore ab exercicione sui
suspensibilis fundatur in hac consideracione dictum illud inviolabile
et verum dignum summo pontifice quod licet auribus plebis accepi
ab ore dni mei hoc sine adulacione ppd refero patro suum etiam
usque ad mortem vel immolacionem ppii corporis si ita res exigeret
ecclesiasticam unionem procurare quanto amplius usque ad ppii status
abdicacionem Nam quando daret vitam qui non desereret vestem
aut vitam aut coronam seu mitram vellent aliqui eius sic
obicere circa epistolam anglicanam quod via cessionis in effectu reddi
posset practicabilis casu posito inmutorum contendencium
de papatu quorum quilibet habeant hic allegacionem rationabilem
contrariis ipsi videtur velint itaque nemo cogit sit vero quidquid sit de
hoc constat viam cessionis esse possibilem immo in casu necessariam
ad cuius laudem spectat quod scribit dionisius salutem non ille
ariopagita recolo in ecclesiastica historia dionisius novato
fratri salutem Sed initiis ut asseris in hoc venisti ostende in
eo si desinis volens optandum quidem erat pati omnia per ne
scinderetur ecclesia dei et erat non inferior illa suscepta martirio
p eo ne scinderetur ecclesia ~~dei et erat non inferior illa suscepta
martirio~~ quam illa ne ydolis immolaret Immo secundum meam sententiam
in aliis hic precio martirium esse quam illuc quod ibi unusquisque pro
sua tm aia hic hoc vero p oi ecclesia martirium sustinet hec ille
Deniqz plura sequeretur de quibus non est hic dicendum per singula

Tercia consideracio

Quilibet racionis capax obligatur pro modo suo pacem
ecclesie salutiferre procurare scilicet orando hic predicando hic
hic exhortando hic agendo vel alio quolibet modo hic expe
mendum argumenta pro hac consideracione ex radice filiacionis
ad ecclesiam et xpm sponsum ex radice dilectionis et iusticie
ad proximum ex radice pietatis seu religionis ad deum Nulla
siquidem in protervi scismate post scripsi deterior labes quam inhercia
querendi pacem sine illa proveniat ex ambicione vel adulacione
vel timore vel alia occupacione non admittente curam
hanc salubriorem pectoris mei dicunt non admittencia curas
aut saturitas audiamus a sapiente quid perveniret stulta opera
in agro vel vinea ecclesie per agrum viri pigri transivi et per
vineam viri stulti et ecce totum repleverant urtice operuerant
faciem eius spine et maceria lapidum distructa erat et sic si posse
ferrum est et maledictum proximum negligere opus hoc dni quam improbum
est quam reprobandum laborantibus non applaudere sed insisti pretera stat
aliquem adherentem iuste parti plus esse de scismate culpabilem
quam alterius partis falsa ut si firmius aliqua passione viciosa
tinctus obsistat quominus fiat pax vel unio partis sue
ecclesiam alius tenens omni sollicitudine viam pacis promptus hic
etiam obediendo ecclesie iudicio seu veritati dum sibi claresceret ecclesia

namque que dissensionem afferunt in presenti scismate sunt talia que
in facto maxime consistunt in quibus errare sine periculo sa-
lutis potest non solum iste vel ille sed in talibus circa [illegible] de-
et falli sicut diu multo tempore sententiam pro papa volunt [illegible]
manifestari potest ~~non solum iste vel ille sed in talibus circa [illegible]~~
~~facta de et falli sicut diu multo tempore~~ Ex hac videre quales
~~censent~~ sunt censentur a vicio scismatis et quod sicut sine quod scisma est
in ecclesia et tamen nescitur quis in ea est scismaticus Ex
quo consequenter apparet quales sunt anathematizandi et vitandi et
quales non Nam velle inducere quod scisma extra ecclesiam et
salutem trudat quale sit iam tetigimus Ex his ex verbis superius
eius fit denique quanta laude quibusve preconiorum titulis com-
mendanda redduntur partis nostre diligentia presertim inclitissimo
Francie regno et [illegible] a scismatis obstinacione procul existat
ubi quesita est hactenus salutifera tanto labore tot expensis tot
legationibus assiduis consiliis nec est quod aliquis componat
quasdam vel zizanias vel paleas malarum actionum in qui-
busdam certas inter hanc virtuose operationis segetem vel quod
non satis efficaci diligentia videtur ad votum prosperabatur hec
humane fragilitati cum etiam nostri granum sint virtutis sine
palea aliqua defectuositatis Nichilominus habet profecto
plus vel laudis zelus iste diligens quam aliorum negligens
torpor quo scisma si dimittetur absque agitacione proferet [illegible]
malorum [illegible] irrevulsibiles et perdurans roborabit nam mala
per longas qualiter moras docuit nos scisma dicere quod iam
nemo curat nemo desperat Sed uno in loco grandius afficerer
ad loquendum materiam super laudibus parisiensis universitatis scolarum
sive studiorum super zelo fervido operis que non cessant hactenus
currenti pedibus ut dicitur et manibus aliis ipsis desideriis aliquis et ductibus
quam sane nichil volunt vel sciunt obstrepunt tum faventibus solus
contumeliis fortes et armati Sed plenarium impar tam brevem
tam modestiam ne in eius laude videamur propriam ingerere Esto
autem quis est qui non dicat qui non acclamat pace pace sicut pax
parem volo parem super omnia quisquis sit vel non [illegible] dicens
quam ille est parem non velle et illam vel ductibus et desideriis
velle vel impossibilem velle hoc est modus ad eam impossibilius
contendere ut sequentur unus aliquales qualiter habeam non valeret
neque per debellationis neque variationis seu reductionis neque
via anathematis seu separationis neque via constitutionis aut
alias Cum itaque pastor ad minimus teneatur reducere oves
quas inducat errantes non debet ut sic fiat unum ovile modum
possibilem et visibilem hec aspicere velle propterea eius eam
dimensione gregis proprii et obedientis si per hoc salvatur et
veniat grex proprius nec est hoc deserere gregem meum meri-
tenaciam et [illegible] salvandum et ut vel sic detraxerit fugiendo
manum Sed hic [illegible] quod aliquis fieret [illegible]

postremo exemplum fatemur ad posse extingui. Nam quibus rebus
non contingit abuti attamen pro incerto malorum adventu
non esset tam certum et optandum pacis bonum repudiandum vel
negandum

Quinta consideratio

Quantum est pacis salutifere bonum ut per eius adepcione
neque mundanus honor neque status neque gradus neque propria utili
tas debeant aliquem deterrere et nichil preter nisi peccatum contra legem
dei eterna. Hec consideratio posita est contra illos qui dicunt O salus et
honor partis nostre habeamus victoriam eciamvis confusionem etc.
qualia sustinuit obprobria summus pontifex Christus ut faceret utrumque
unum reconsilians in suo sanguine ea que in celo sunt et in terra
factus opprobrium hominum et abiectio plebis et non dicens salus et
honor meus sufficiebat ei testimonium bone consciencie ad deum
Igitur ut pax habeatur nulla plane via repudianda est que potest
absque peccato dediri et quanto brevius tanto salubrius quanto igitur potest
cuius tanto acceptius apud omnes qui res tangit omnes et veritas
lucem amat Audacter ~~res~~ vie presentem meam oblate proferam
hec sine adulacionis oleo quo non indiget et salua pace omnium qui
indiguum michi visi sunt iure divino palam contrarie nunquam visi
sunt sed potius approbande nisi forte servatis talibus primis ex iuramento
suo et ex totius obediencie sue consensu iudicio et requeste aliorum ad
tendentibus propterea cursus non improbabile videtur attentis circumstan
tiis offerentibus se in sequenti sustinate si pars ista posset a suis
sua possessione desistere ut ad iniustum ius suum transferret et fieret
ista seu per novam electionem vitentur seu per aliam viam in iure
scripto non habitam dummodo ius divinum utrobique inviolatum manet
hec via propter timorem inhonorationis mundane non esset penitus
abhorrenda. Nam quamquam a maliciosis interpretibus dicatur desuper
residet inspector ~~ad~~ cordium deus et iudex veritas et caritas
habunde remunerans

Amplius non videtur improbabile quod expediat in casu etiam ad
tempus pastore summo carere ut interim per tractatum vel aliud adeptio
pacis celerior habeatur quod licet canones expositum saperent lex divina
non dissonat Nam ex dictis absque propria mortali staret salus. Et si
si timetur infamacio partis istius vel illius iam visum posuimus
Consequenter deducitur quod propter timorem succumbendi aut inhonora
cionis humane que utique viciosa non sunt concilium generale universalis
ecclesie non videtur repudiandum sed pium est eciam credere quod in tracta
tacione partis materie non erraret. Audiamus enim constat itaque
quod in materiis fidei terminandis error non cadit in generali concilio
racione dicunt doctores ex speciali assistencia spiritus sancti et Christi regentis
ecclesiam, licet per inuenientes errare in hiis ad que humana investiga
cio pervenire non ~~possunt~~ potest scilicet in eis que facti sunt vel
humana racione terminari possunt nec aut summa puri contingunt
in eis que facta sunt plurima habeat eis nichilominus humano
tam propter eius tenetur tamquam difficilius ut sepe homines vivere inter ea
direcciones et concilia videntur. Ubi vero deest humana potest et debet

absque temeritate dominum amplius etiam miraculosum ex per
tari videm eius de sedibus mittentem in tali deicit superbos du
cementibus tirannis inquirit quis de multis prelatis pro gregis
salute contemnebit qui recedent Rome igitur absque periculo
causa ista committi deo et universali concilio absque formidine
quod maior pars vincit si esset iniustior et inimicam par-
tem catholice quod addo quam in tali casu error facit ius presertim
error facti vel ex facto ortum habens amplius tale mira-
culosum nonne in bello corporali Judas machabeus nonne moyses
nonne sepius alii tales experti fuerunt cum persequebatur unus mille
et duo decem fugabant decem milia quanto securiori fide
pro sanctissimate hec sinceriendo post in spiritualibus divine assistentiam
specialem pro tractatum universalis concilii spes haberi Et quid obste-
tur tante presumptionis inveniri poterit ut declinate pro tot
viros celeberrimos contrariam opinionem vel fecerint vel ad contra
dictamen non mutant quid quoque sentire est ut non nisi
viam mediam viam patisticam et utrobique honorabilem sen-
tenciarent neque tamen ignoro multas circa hec et alia
subortas difficultates nebulas Sed erit omnis lux divine legis
sensus radijs facilius essent si non ultra verecosa circumdaretur
libido obstiterit Si oculus racionis neque segnicies inquirendi
clauserit neque veritas obtenderit neque eas lippidos carnalitatis
neque fumus presumpcionis suffuderit neque postremo malicia
recaulerit quominus apparere possit gloria dei salvatoris nostri
ita studiositas pro zelum simulata perhibeat in longius cum
ego sermonem interrumpens et finiens exclamavi suspi-
rans o utinam bone ihesu pax nostra salus nostra appareat tandem
aliquando gloria tua pro omnibus illustriorem sinceram et agenda
videamus et ad ea que viderimus implenda cordialiterque
Sed quippe in obscuro nimis diversa est Nam et nobis
caliginis pulveresque difficultatis ambulando sponte suscitamus
Deest nisi apud multos gloria humanam amplius que simul appare-
re et cooperari debuerat gloria dei offuscat cum ceterea vel abscondit
amor proprius querens que sua sunt et mundi dissipans corda
bulans post desideria secularia neque subire neque iuste neque pre-
viuens in hoc seculo qui non expectant beatam illam spem que
sola desideranda est sola velut eterna nostra divine glorie insuper
postulanda putatur meliora victimaque saluti gloria eiusque
dei salvatoris nostri ihesu quos iustificavit et glorificavit in
futuro Amen

Eugenia

Libellus olim Eugenii pape ad universitates
studiorum contra auctorem [?] generalium conciliorum

53

Eugenius episcopus servus servorum dei Dilectis filiis Rectori et univer- ¶ pa. pa. tex.
sitati studii Montispessulani Magalonensis diocesis Salutem et apostolicam
benedictionem. ¶ Et si non dubitemus que scripturi sumus iam dudum
in vestram notitiam pervenisse cum Basiliensis synagoge iniustas
querelas et iras quasi Babilonia suo clamore compleverit orbem
tamen cum veneranda etiam fidei fundamenta tangentur auctoritate tacere
aut dissimulare non possumus verum providere compellimur quo saluti
et religionis et fidei consulamus scientes constitutum summi ponti-
ficis in ewangelica lege traditam eam potissimum extitisse ut fidei
unitas et integritas servaretur. Cum ergo in principali catholice
fidei ledatur integritas universitatem vestram ad tante impietatis
occurrendum exortatione compellimur ut zelo iustitie et veritatis inducti
sacrilegis basiliensium ausibus sicut et professores vestre racionis congru-
it satis resistatis ne admonitionibus suis ewangelii veritatem
corrumpere molientes contra stabilitatem ab initio predicate fidei fun-
damenta plerosque indoctos simplicesque seducant. Predicebat apostolus
paulus qui spiritum dei se habere sentiebat talium hominum futura por-
tenta quibus in periculis tereretur ecclesia. Scribens ad Thimotheum scri-
bens parentes filiosque commonebat dicens hoc autem scito quod in novis-
simis diebus instabunt tempora periculosa et erunt homines se ipsos aman-
tes cupidi elati superbi blasphemi parentibus non obedientes ingrati
scelesti sine affectione sine pace criminatores incontinentes immites sine
benignitate proditores protervi tumidi ceci voluptatum amatores
magis quam dei habentes quidem speciem pietatis virtutem autem eius
abnegantes Et hos devita. Et ne ob tantam maliciam esset de
divina misericordia desperandum quod veritati falsitas et pietati
generalis [?] impietas consolabitur fideles. ¶ Quemadmodum autem Iamnes
et Mambres restiterunt moysi ita et hii resistunt veritati homines
corrupti mente reprobi circa fidem sed ultra non proficient insipien-
tia enim ~~eorum~~ illorum manifesta erit omnibus sicut et eorum fuit
hos novissimos dies dilectissimi in presentiarum adesse sentimus
tempora periculosissima imminere cernentes quibus filios perditionis et mor-
tis [?] ingressos nisi oportunis ipsis morbis admonitionibus
occurratur. Quis enim periculosiora tempora instare poterunt quam cum uno
impetu totius fidei fundamenta quatiuntur quod fieri nunc est
cum fides apostolica impetitur que catholice fidei et religionis est custos

Libellus iste continet novem partes. Prima exprobrat generale scan- ¶ pa. pa. glo.
dalum basiliensium. Secunda exprimit quem nunc tamquam erroneum
condempnat. Tertia specificat impositum erroris crimen. Quarta
declarat plenitudinem potestatis in summo pontifice. Quinta pro-
bat eam veteri auctoritate conciliorum orientalis et occidentalis ecclesie.
Sexta defendit presidium [?] translationis concilii basiliensis. Septima arguit
replicando veritatem decretalium pro se et magnum Constantiensis concilii

Secunda illud negat expresse condempnando. Tercia concludit provocando auxilium ad defensionem sui dogmatis.
Et si non. Manifestat auctoris expressionem semper in maiori pertinaciam qua mittit magis ac magis publicare suum pessimum
dogma. Nam et si dubitat omnibus divulgatum non vult inhibere
lorum semper provocare amplius.
Sodoma. Omnipotenti deo gloria inclite nacionis germanie ubi sancta
basiliensis synodus celebratur conservata non est pessimo crimine. Sed in
ea conficitur venena aut certe publice venundantur. Est autem
inter ceteras naciones commendata singulari laude de integra conser-
vacione fidei semel accepte. Unde non parum detrahit eius honori
asserens venena in ecclesia conferta evertere fundamenta fidei christiane.
Doctorum indoctos. Videat si sub hiis terminis comprehendi valeat alma
universitates generalium studiorum germanie que tenet firmiter doctrinam
quam hic replicat sancta synodus constanciensis.
Parentibus non credentes. Nec pontifex summus sed qui creantur in generalibus synodis placent ab initio reparate religionis et
nunc vocantur patres. Unde et apostolus dicit non pueri (qualescumque) ipsi fuerint nominentur sed parentibus nocentur indecedentes synodis generalibus.
Immites sine benignitate. Audierunt omnes gentes de crudelitatibus
et spoliis factis in vasallos ecclesie tempore sui olim pontificatus. Videre et de
incarceracionibus episcoporum et aliorum prelatorum quante facte non fuerunt tempore quamvis
suorum predecessorum.
Resistunt veritati. Dum actor dogmatis huius impugnat et reprobat condempnat et anathematizat veritatem iam declaratam per ecclesiam ut apparet
in libello suo moysess. Item eius defendentes persequitur. Fautores ipsius
tolli. Si hoc est resistere veritati recurrit ad tocius orbis christiani fidelibus suis
cogitent an sint quales describit apostolus corrupti mente et reprobi
circa fidem.
Officio pastoris. Iste secundum glosam describitur a zacharia pastor relicta
non visitans dispersa non querens contritum non sanans et quod stat
non enutriens cuius brachium ariditate siccabitur et oculus dexter
eius obtenebratus obscurabitur. Qui videt personam (fructum) actoris huius in toto
anno sui olim pontificatus cogitet de temporibus periculosis.
Imperterriti. Non competit sedi apostolice si concitur ut in ea sedentes
vivant sine statutis ordinacionibus ecclesie. Tunc videlicet omnia agere pro suo libero
voluntatis. Quod si tenuerint non dedignentur sedes apostolica sede
si sancta synodus generalis ostendat eum esse (reprehensibilem) corrigibilem quemadmodum
paulus fecit resistens petro in faciem.

Capitulum primum sine textu. Quis enim christi baptismate consecratus possit ignorare aut debeat ad
fidei primitus substancia et vix credibilia quodammodo originem esse
primarium ut unam sanctam catholicam et apostolicam confitemur ecclesiam. Et
porro hanc ecclesie unitatem basiliensis impietate violare elegerunt aut duas summas introducunt in dei ecclesia potestates aut si
unam tamen esse credant auctoris summam apice a sede apostolica
enervare conantur. Quod et erroneum et fidei katholice obser-
vancie ac omni sanctorum doctrine et recte racioni penitus contrarium

¶ Cum enim evangelii vel studiis auditor ignoret beatissimo petro ut omnium apostolorum
principi totius gregis dominici curam fuisse mandatam et ipsum in tota ecclesia
et super universam ecclesiam diffusam per orbem terrarum ut generaliter congregatam
fuisse summum pontificem constitutum ut Ihesu Christi domini nostri vice in suis succes-
soribus fungeretur omnium auctoritate et potestate munitus que usque in finem seculi
ecclesie necessaria videtur. Hoc non tamen tum catholica credit ecclesia veneranda hunc
qui modum tollit Christi evangelio subdiderunt. Opinantur enim et sentiunt
quod Romanus pontifex summus ierarcha sit totius populi christiani et super universam
sanctam ecclesiam Christi vice fungatur ac plenariam obtineat potestatem. Non pote-
rant superiorum machinamenta quellere quem ad ipsum inexpugnabilem summatum
quem quod dei filius in assumpta humanitate fundavit ordinavit erexit celum
et terra omnisque creatura immutare non poterunt. Legant isti certe et in
clarissimo lumine non videntes evangelium. Legant Concilia in occidentali
et orientali ecclesia celebrata. Perlegant sanctissimos doctores quos apostolica sedes
et quinque synodi apud Constantinopolim celebrate plurimum auctoritate dili-
genter inspirant. Scrutentur preceptores temporis inferiores atque doctores qui ex
divinis nobis scripturarum archana et sacrorum doctorum sciencie claruerunt
invenient undique ad hanc intelligentiam consonare. Longum nimis
esset pro epistole angustia tanta perire ut in conspectu singula ad
hanc rem pertinentia perciperet. Verum quia ut ait apostolus scientibus
legem loquimur et sapientiam loquimur inter perfectos silentio illa
transimus

¶ Glo. cons.

Quis enim Christi baptismate renatus sacra pericula opponens sue basilicis Synodo violare articulum unam sanctam asscindere duas in ecclesia supre-
mas esse potestates aut si unam tamen quod summus apex ipsius
corporis penes generale concilium quam summum pontificem dicat existere
ita ut papa generali concilio obedire teneatur et si non obedierit quod possit
per generale concilium debite puniri. Auctor vero dogmatis huius ergo
probare nititur

¶ Diffinicio. Prima primarum est unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam
confiteri cum veritas articulorum fidei sit inviolabilis. Ecclesia ergo in fide
aut moribus errare non potest. Iam enim sancta non esset. Papa autem quia
in utroque frequenter deficit. Fides quoque ecclesie ab illius auctoritate ut declarata non dependet.
A quo enim alterum pendet stabile et firmum; pendens vero ex alio instabile
dicitur. Absit autem quod fides ecclesie dicatur non immo instabilis. Est ergo fides ecclesie
est fides pape ut papa ab ea ecclesia a papa fidem suscipiat et ob
hoc primarium articulum est unam sanctam catholicam ecclesiam confiteri

¶ Duas supremas. Imponere hoc non potest. Sed in illa famosa synodali
responsione que super Constancie data quatuor cardinalibus ipsius tunc pape
sic dicit: Constantiensis etiam silentio facere generalia generalis auctoritatem ipse
notitia tamen omnibus fidelibus nota sit. Ideo de potestate eorum pauca per-
stringere non est inutile. Istorum generalium et ecclesie catholice eadem videtur
esse potestas. Diffinitum est enim in Constantiensi concilio quod synodus
generalis in spiritu sancto legitime congregata catholicam representat ecclesiam et
potestatem a Christo immediate habet. Id etiam papa Martinus in suis
litteris apostolicis summas quasdam concilii Constantiensis inserens exprimit

Quarum igitur primo dicta sunt de auctoritate ecclesie ad generale concilium quod
illa representat, nunc est tractandum / alioquin non vera esset representatio auctoritatis | si eadem in representante ... representato
non inesset. Secundo quod asserit sancta synodus Basiliensis non duas supremas sed
unam esse potestatem ecclesie et generalis concilii et quod eandem esse potestatem sedis
— o r ultra est apostolice, quibus summus pontifex asserit. Non igitur verum est ut ipsi asserunt
predicti sacri Basiliensis concilii duas in ecclesia supremas potestates. Repugnat
enim supreme potestati duas aut plures esse ratione sive excellentie. Tertio sec(undo)
causa spiritualitatis / et obiecti / Et quod omnis diversitas sive contrarietas vitanda repugnat
Est enim unica et indivisibilis magister sententia venerabilis Rabani Mau
rini aut ... qui expresse docent unam et eandem potestatem ligandi et sol
vendi a Christo fuisse concessam Petro apostolo et universe ecclesie. Constantiensis
decreta in primis huius diffinivit sancta synodus obiciens ipsum falsum testi
monium / ut sequitur legentes, quemadmodum in ipsis sic circa aberret
in ceteris aliis allegationibus
concilii Constantiensis
Quarto. Impugnatur huius synodalis doctrina, scilicet quod generali concilio
ecclesiam catholicam representanti quilibet fidelis etiam si papalis dig
nitatis obedire tenetur in hiis que pertinent ad fidem extirpationem scismatis
et reformationem ecclesie in capite et in membris / quam doctrinam asserit
penitus contradicere evangelice fidei hactenus observate ac omnium sanctorum
doctrine et vere rationi / demonstrare autem oppositum quod huius
generale non contradicat sed potius sit conformis expedit lucubrante ...
conveniret huius et alia super ea plene dicta est / sufficit ad presens sic re
spondere argumentationibus suis. Cum illud quomodo est / scilicet sit ani
madversio sancte synodo contrarie libellus iste imponens quod deter
minatio eius sancta fidei et evangelice penitus contradicat / quod aliud
hec verba sonant quam dicere illud sanctum et magnum Constantiense
concilium fuisse hereticum cum interfuerint tot cardinales pa
triarche archiepiscopi episcopi et abbates in copioso numero doctores
et licentiati iuris plures quam ducenti. Item tunc etiam interfuit Sigismundus
Romanorum Rex multique alii principes quibus nunc ... actor libelli
huius contrarius opponens quod determinatio sancta in dicto concilio contradicat
evangelio fidei / sanctorum doctrine et vere rationi. Ipse tamen in ... libello
adduxit diminutam unam auctoritatem que dicat expresse. Item videlicet quod
generalis synodus non habet unde ei potestatem a papa aut quod illi summo
pontifici obedire non tenetur
Super verbum ecclesiam. Apostolus inquit sicut ecclesia subiecta est Christo
ita et mulieres viris suis in omnibus / quedam uxor prudens
et circumspecta reputatur / viro suo et se credat unum aut plures
ministros ad eius obsequium / non tamen pariter ut viro sibi et illam
sit ... aliquod medium / Secunda aut quod expressit ob suam sapientie
non solum suscipiens sed docta est disciplina dei / filii eius beatissimam
predicant et viri eius laudant eam. Cum igitur sancta sit ecclesia et im
maculata non habens maculam aut rugam aut aliquid huius
quis ministrorum eius audet se dicere super eam constitutum a Christo
suo / quid ergo restat nisi quemadmodum dicebat ille sicut ...

habens sub se milites et tales, dicat [ministris] ecclesie sub se constitutis / vade et vadat, veni et veniat, fac hoc et faciat / Hec [sunt] verba regis etiam dilectis et supremis ministris non congruunt sed ancille dei concilium / que autem quod doctrinam apostolicam sumpsimus est non ancilla sed libera est sancta ecclesia catholica que est mater nostra

Conciliarum congregatarum / Hec nova et profana doctrina est nusquam in evangelio, sed hactenus observata [illegible] doctrina sanctorum reperta / [illegible] varie plata / [illegible] observans expresse determinationi per ecclesiam facte in constantiensi et basiliensi conciliis / ubi namque declaratum est quod papa tenetur obedire ecclesie congregate / Hec autem dicit quod est constitutum super ecclesiam [illegible] congregatarum manifeste [illegible] contradictum quod nisi non tenetur illi obedire / ut posset condigne penitentie subici aut debite punitioni nec ad alia iure subsidia recurri

Cum nedum tollatur evangelio / Dignum considerantibus quam dicit esse catholicam fidem contra [illegible] [illegible] infideliter opinionem [illegible] cum voluntaria ad sibi similia quiescunt ut nunc si auctor huius [illegible] est hereticus super errores suos [illegible] recurrat ad infideles / omnis namque hereticus infidelis est deo et hominibus / Sed et illud mirum est cum [illegible] per ea occulta, de cuius ratione est omne dubium a se repellere dicit se [illegible] infidelium opinionem / que in suis descriptionibus includit dubietatem / Apparet quam dignum sit redarguere alios de veritate / quod hec [illegible] clarissime lumine / namque est habere lumine altius splendoris [illegible] tenenda sana doctrina [illegible] habens evangelicas [illegible] / Esset etiam [illegible] inherentes opinioni infidelium ut ipse facit / [illegible] contra catholicam fidem

Concilia in occidentali / Similiter est [illegible] dicere / quod alii [illegible] imponit errorem / Addunt [illegible] periculis

Sapientia [illegible] / Sapientia est [illegible] per altissimas causas ubi autem quis sapientiam non allegat, attendat [illegible] [illegible] loquitur sapientia

In hac vero impietate ea ratione [illegible] sunt evangelium corrumpere qui intelligentiam scripturarum non a catholicis sensibus doctoribus [illegible] sed ab heresiarchis atque scismaticis vendicare voluerunt / [illegible] scripturas [illegible] intellectas illa ad robur erroris sui firmandas esse crediderunt eisdem [nimirum] ipsi se credentes fuerunt novaciani et donatiste nephandorum scismatum inventores quibus [illegible] scripturarum locis suis erroribus blandientes / basilienses [illegible] eadem ad robur sue impietatis accersunt / Quo enim maiori robore se munire conantur quod ubi fuerint duo vel tres collecti in nomine meo ibi sum ego in medio eorum / hinc se habere [illegible] fatentur / hinc se dicunt errare non posse / hinc sibi in [illegible] ecclesia auctoritatis apicem usurpant / Et quo alio capite novaciani suum scisma muniverint testis est martir Ciprianus gloriosissimus in eo opere, in quo de unitate disseruit / cum quanto in ecclesia dei fuerit auctoritate testis est contra pelagianos Aurelius Augustinus / dicit ergo ut eius verba ponamus / Nec se quidam vana interpretatione decipiant quod dixit dominus ubicumque fuerint duo aut tres collecti in nomine meo

Margin notes:

H [illegible] aperta [illegible] [illegible] libello iste qua [illegible] fidem catholica

H [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

C 3o [illegible]

ego cum eis sum / Corruptores evangelii atque interpretes falsi extrema
ponunt ut superiora perimant / partes medias partem subdole committentes
dicunt enim cum discipulis suis unitatem suadet et pacem dico inquit vobis
quia si duo ex vobis convenerint in terra de omni re quamcumque pe-
tieritis continget vobis de patre meo qui in celis est ubicumque enim fue-
rint duo vel tres collecti in nomine meo ego sum cum eis / ostendens
non multitudini sed unitati deprecantium plurimum tribui / ait si duo ex [illegible]
quod mandavit duo vel tres collecti unanimiter oraverunt impe-
trare possunt de dei maiestate quod postulant / ubicumque fuerint duo
aut tres / ego inquit cum eis sum cum simplicibus scilicet atque pacificis
deum timentibus et dei precepta servantibus cum hiis duobus aut tribus
dixit se esse / quomodo et cum tribus pueris in camino ignis fuit
presto cum duobus apostolis in custodia clausis quia simplices quia
unanimes, ~~[illegible]~~ sunt [illegible] resolutis carceris claustris ut obirent quod fideliter
predicabant multitudini redderentur ad forum Rursus imposuit / Cum
ergo in preceptis suis deus ponit et dicit ubicumque fuerint duo
aut tres ego cum eis sum exprobrat discordiam perfidis et fide-
libus pacem sua voce commendans ostendit se esse magis in duobus
vel tribus concordibus quam cum dissidentibus pluribus plusque impetrare
posse paucorum concordiam quam discordem orationem multorum / Hec scribit martir glo-
riosissimus Ciprianus non tamen affirmans et orientalibus veniencia ut dicitur
inquit orientalibus ecclesiis fama predicante et longe lateque eius scripta diffun-
dente notissimus / Ex quibus clarissime datur intelligi quanta omnium scisma-
ticorum extitit impietas qui ad urbes ad robur sui erroris [illegible]
cum pateat nullam ex hiis urbibus iurisdictionis potestatem fuisse concessam
sed quod unanimiter orantium expressa sunt merita / Exeant ergo
basilici isti seductores atque vaniloqui cum novacianis in tenebras
suas et nisi resipuerint pereunt eterno igne comburendi / Donatiste etsi
in Affrica scisma fecissent et apud se veram Christi ecclesiam manere
dixissent eodem se corrupto intelligere capite muniebant / Nec non
heresiarche illi atque scismatici qui Johanne papa predecessore meo in sede apo-
stolica presidente scisma fecerunt / et petrum de corbario in ydolum
erexerunt maiestatem suam hac eadem radice fundantes muniverunt fue-
runt prepetrum alii diabolum fundatores Marsilius de padua / Jo-
de Garduno / Guillermus ocham aliique nonnulli qui non tam sui
temporis sed etiam futuri seculi homines veneniverunt / Inde predicti corrup-
tores ~~[illegible]~~ [illegible] / quod destitui fides doctoribus qui illaqueaverunt ecclesiam
dei secundum ad heresiarchas et scismaticos contulerunt / Cum ergo
basilici horum imitatores in scriptura divinis sacrisque doctoribus pos-
sent habere intelligentiam nisi quia de fonte magistrorum venenatis
fontibus ebibissent / heresiarche illi cum doctrinis suis quasi apostolicam
sedem anathematis mucrone percussi quam ubique sectatores in
quorum auxilio laborant et in heresi continuant pertinaces
dicere ultimo obierunt ~~[illegible]~~ partem sortiti sunt cum
Dathan et Abiron qui pernicie [illegible] scelere vivientes [illegible]

absorbuit. Hoc basiliensis inherendo vestigiis pari in dei ecclesia scismatis
circumvallare scandala pepererunt et nunc facti lacrimae non desinunt quo imita
tores sui erroris acquirant

In hac verba. Tercia probacio ubi imponit quam putat errori causa
maiori roborare. Sed mediocre robur est ewangelica verba que relata
et contra sensum verba aut Christi non sufficiunt. Gl. glo. eius

Duo vel tres. Non ex hoc solum verbo fundatur jurisdictio et aucto
ritas sacri sinodi sed etiam ex hiis que in eadem oracione precepta precedunt.
Unde actor huius textu currit verum quod comprehendit ea que sunt
in memoria premissorum subdole compleuit ponendo extrema preteriens supe
riora. Nam qui attendit ad seriem ewangelii manifeste cognoscit
ex intencione Christi per verba hec expressa rursus datam congregacionem
apostolorum et discipulorum Christi plenam potestatem ligandi et solvendi. Dum
enim prius dixisset petro tibi dabo claves regni celorum et post
quod caput domus esset mandauit et absolucionem statuere posse et illo
In eadem hora discipuli cupientes de hac confusione interrogauerunt Christum
Quis putas maior est in regno celorum. Et ipse exhortatus ad hu
militatis opus respiciens in discipulos dixit Simoni petro Si pec
cauerit in te frater tuus etc. usque ibi ego sum in medio eorum. Cum enim
illis dixisset Tibi dabo et quodcumque ligaueris numquam sub eisdem
terminis alibi nisi hoc in loco legitur et sub plurali numero legitur dedisse
Cum quo augustinus expresse docet in sermone apostolorum per claues ligandi
et solvendi non ille unus homo petrus sed unitas accepit ecclesie.
Et quod singularis consideracio est sacri sinodi constanciensis huius
textum allegauit fundans ex eo jurisdictionem concilii ad denunciandum
audire nolentem. Non solum autem in hoc passu ewangelii sed in aliis
pluribus jurisdictio et auctoritas sinodalis fundatur prout alias ostensum
fuit
Nunc se habet sponsus sancti spiritus. Non primum hoc inuenerunt patres
basiliensis concilii sed papa celestinus in epistola sua ad primum ephe
sinum concilium inquiens. Spiritus sancti testatur presencia congregacio
sacerdotum. Certum est enim quod legimus que non potest veritas ipsa men
tiri cuius in ewangelio ista est sentencia Ubi duo vel tres congregati
fuerint in nomine meo etc. Item in 4° Toletano concilio sic legitur
valde necesse esse presumptori verum in unum conuenire intuitu dei
huius sentencie diuine fidem que dicit Ubi fuerint duo vel tres col
lecti in nomine meo ibi ero in medio eorum. Credo enim beatum sancte
caritatis diuinitatis huius sacro interesse concilio. Et ita tamquam
conspectu dei in medio vestri fidem meam protulit. Item in octauo
concilio constantinopolitano actione ix. Dicentes diligentur conseruare
sentenciam domini nostri ihesu Christi qui dicit Ubi duo vel tres fuerint
congregati in nomine meo. Nec enim alicuius conuencione alio quid eorum qui
sunt conueniunt etc. Item in actione ultima. Quis enim nesciat
quod in medio sancte huius et universalis sinodi sunt corporaliter et
conspectu incircumscriptus Christus ac dominus qui dixit Ubi sunt duo vel

F. Si confirmavit Christus pontificem summo basil. adesse coetui.

tres in nomine meo ibi sum in medio eorum. Hinc manifeste patet hoc autem
intelligi debere de congregatis in generali synodo. Non quod sunt reipublice pa
tres sicut basilien. congregationes tamen christiana religio experimento pla
ne congregatos in nomine christi, quia pro sustinenda auctoritate ecclesie
representantes in ultimum congregatione non dubitaverunt animas suas usque
ad mortem si opus fuerat pro suo presenti sinodali adesse coetui.

Et pro alio capite nominatum. Quia certa plurima allegarunt nominatim
que ab ecclesia allegatione et cum heresi recesserunt hoc dictum errorum in
ad confirmationem suorum errorum, ergo non licet catholicis in unum conflu
entes ecclesie legitime congregatas ad confirmationem veritatis eandem alle
gare auctoritatem. Ut enim inquit Augustinus in libro de baptismate sub eisdem (Aug.)
verbis innumerabiles hereticorum errores exorti sunt ut vix unquam fuit heresis
que non posse adducere unam aut plures auctoritates sacri canonis. Allega
vit Arrius ad probandum filium non esse eiusdem substantie cum patre
dictum illud christi pater maior me est. Allegavit Sabellius ad pro
bandum unitatem persone patris et filii et spiritus sancti illud Ego et pater
unum sumus. Hec tamen eadem sane intellecta ad probandum veritatem fidei adducit
sancta mater ecclesia. Sic quoque allegant Iudei ex Ysaia Jeremia aliisque scripturis
sacre ad suorum palliationem errorum, eandem sancti doctores inducunt ad veri
tatis confirmationem. Unde si unquam licet catholicis allegare quod heretici seu
maxime aut infideles allegant ad suorum defensionem errorum tamen
plurimas ecclesie determinationes librorum sanctorum et aliorum doctorum replicari
oporteret. Sed illud silencio preterundum non est quod in hac allegatione
Cipriani quam facit in quatuor passibus quorum expresse contra eum et suos
fautores militat ex intentione tractantis auctoritatem, tamen ex eisdem
aliisbusque legentibus contra se doctrina Cipriani evidenter retorquere
posse. Licet enim notum esse toti orbi quod cum sacrosancta synodus basilien.
celebraretur in parte de maximo confluxu totius christiane religio
nis quasi fere de omnibus provinciis et regnis plane prelatis et
oratoribus aliisque viris ecclesiasticis presentibus, mandato suo legitti
mo cum quibusdam paucis contra doctrinam apostoli dissentientes tamen congrega
tionem recesserunt a basilea ubi erat corpus ecclesie legitime congre
gate et construxerunt conventicula in Ferraria et Florencia. Ipsi quoque
de ista separatione sua notum erat, ubique Cipriani arguuntur et no
minantur quod separaverunt se a corpore ecclesie presentem in hac alle
gatione. Hoc autem ut evidentius pateat notanda sunt specifice passus
quos dereliquit.

Subdole promittens. Legitur in originali ut ipsi ab ecclesia scissi sunt
in capite domini scelera fundunt. Hoc verbum acta continet
quia utrique et fautoribus suis conveniebat, scissi enim sunt ab
ecclesia, et in allegatione fuderunt sinum capiti evangelii.

Unanimitati deputatam plus. Legitur in originali si duobus vestrum
ex vobis convenit in terra unanimitatem prius posuit con
cordiam pacis ante premisit ut conveniat vobis fideliter et firmiter

docuit. Quomodo autem post quam cum aliquo convenire cum eum corpore ipsius ecclesie
et cum universa fraternitate non conveniunt, quomodo possunt duo aut
tres in nomine Christi colligi quos constat a Christo et ab eius evangelio
separari. Non enim nos ab illis sed illi a nobis recesserunt et cum
hereses et scismata postmodum nata sint, dum conventicula sibi di-
versa constituunt, veritatis caput et originem reliquerunt. Dominus autem
de ecclesia sua loquitur et ad hos qui sunt in ecclesia loquitur ut
si sibi ipsi concordes fuerint, si secundum quod mandavit et monuit etc. Ex
istis verbis que actor pretermisit, qui novit quomodo olim Cipria-
nus sibi recessit a [illegible] Basilio [illegible] presbiteri vero qui illi fuerunt
in sua congregatione legittima permanserunt et sic a corpore ecclesie ab eis non rece-
serunt, sed converso. Item quod illi constituerunt Francisci et Florentini con-
venticula manifeste cognosci potest quod Ciprianus quem manifeste allegat pro ducto
per eum attestabitur contra ipsum.

Actor hic libellis ad propositum suum qui novit quomodo illi recesserunt [illegible]

¶ In [illegible] ecclesia fuit. Sequitur in originali: Et quod si [illegible]
plures annis [illegible] unanimes predicabant Flavius [illegible] medicus
spiritu [illegible] clavem [illegible] sibi et suis
non convenire [illegible] unanimes permanere. Dicit enim Iohannes in canonica
sua: videte vosmetipsos ne perdatis que operati estis sed ut
mercedem plenam accipiatis. Omnis qui precedit et non permanet in doc-
trina Christi deum non habet. Qui permanet in doctrina filium et patrem
habet. Videt [illegible] ipse olim [illegible] primo adhesisset
sancto Basilio [illegible] et si videbatur in eadem doctrina [illegible]
permanere, quod nunc postquam ab ea recessit non habet eandem doctrinam
quam ante habebat, sed publice [illegible] ac suos ubique [illegible]
condempnans [illegible] et magnum Constanciensem [illegible] ad defamacionem
ecclesie [illegible] in ipso. Itaque ubi non permanent unanimes eius ac suis
manifeste contradicit.

¶ Ego sum angelus. Sequitur in originali: non homines ab ecclesia
[illegible] qui [illegible] et fecit ecclesiam. Hanc clausulam pretermisit
quia aperte [illegible] divisionem ecclesie sibi imputandam fore.
Non allegat contra id quod in eadem epistola sequitur immediate. Confunditur
Florentinis [illegible] in orbem publicavit de reductione [illegible]
Cum enim se ab ecclesia separavit nullum successorem suum etiam
martirii [illegible] a deo acceptum dicit eius sic.

¶ Discordis oracio [illegible]. Sequitur in originali [illegible] et cum orationibus
[illegible] dicit [illegible]. Et cum stetisset ad orandum remittite
si quid habetis adversus aliquem ut et pater vester qui in celis est remit-
tat vobis peccata. [illegible] sacrificium [illegible] dissensione [illegible] recedere
ab altari et iubet [illegible] prius concordie cum fratre, tunc cum pace
redemptus deo munus offerre, ut ad [illegible] munera [illegible]
parvuli [illegible] deum habere potest qui cum fratre pacem [illegible] belli discor-
diam non habet, quia [illegible] pacem [illegible] munera [illegible]
que sacrificio se credunt celebrare [illegible] sacerdotis, [illegible] sacris Christi

esse cum collecti fuerint oportet qui extra Christi ecclesiam colliguntur / tales
etiam si occisi in confessione nominis fuerint macula ista nec sanguine
abluitur inexpiabilis et gravis culpa discordie nec passione purgatur
esse martir non potest qui in ecclesia non est / ad regnum pervenire
non poterit qui eam que regnatura regnatura est dereliquit / pacem nobis
Christus dedit concordes atque unanimes esse precepit precepit Multaque alia dicit
Ciprianus in predictis et aliis suis epistolis interserit per que mani
feste dicitur olim Eu. quartum de scismate quod per discordiam
et separationem a sacro Basiliensi concilio fecit in ecclesia dei sed com
pendii gratia sufficiat Cum itaque ipse primo se ab ecclesia separavit mani
festum est omnes allegationes quas ipse suique faciunt arguentes patres
sacri concilii basiliensis de scismate contra se eiusdem militare nec
imponere eis possunt fecisse scisma per separationem ab apostolica
sede quia ille qui apostolicam sedem tenebat separavit se primo ab
ecclesie unitate Ipsorum et ipsi comparandi sunt novacianis Ut
namque Ciprianus docet in epistola ad Anthonianum Novacianus etiam
si primo fuisset episcopus episcopatum tenere non poterat quia a coepiscoporum suorum
corpore et ab ecclesie unitate discessit Ecce evidentissimum testimonium
quod summus pontifex facit scisma in ecclesia dei qui separat se a suorum
coepiscoporum societate / manifestum est autem ipsum olim dictum recessisse a
coepiscopis suis et patribus qui erant in sacro basiliensi concilio legitime
congregati Et ideo cum ipse tamquam alter Novacianus se ab ecclesie corpore
separavit contra ipsum militant premissa sacri basiliensis concilii imponentis
eis crimen quod ipse commisit
Nullum ex hiis ubi ius iurisdictionis / Dictum hunc manifeste
attestatur generale concilium constantinopolitanum Nam post allegata verba
superius posita in eodem capitulo subiungit / certum est quod ipsi voluerunt
aperire ianuam quam sancta hec et universalis sinodus clausit / ut clau
dere temptavimus quam aperuit dei hostis et impugnator ma
niet Item glosa super eodem passu exponens ait ubi sunt duo
vel tres in civitatibus qui iudicandi agunt intenti ad salutem
suum cooperatorum / et ne aliquis pravorum perpendere iudicium det
confirmationem Non solum de excommunicatione sed de omni petitione que fit a
consentientibus in unitate ecclesie dicens Si duo ex vobis consenserint
super terram ut petitionem recipiendo ut supplicium remittendo Item postea
hanc certe salvator dedit potestatem iurisdictionis testes sunt expo
nentes eundem passum Augustinus Remigius Crisostomus et Ieronimus Cum itaque
auctor pro voluntate concludat de nulla iurisdictione patrum in
Sinodo generali / poterit eum contra apte concionem ex prima
Nicena Sinodo que in fine simboli ponit se teneri anathematice
contra oppositum sentientes / Et quod non tantum est sufficiendum sub no
mine catholice et apostolice ecclesie Constans illa sancta Sinodus non solum
dixit se ecclesiam representantem sed nominat se catholicam et apostolicam ecclesiam.

58

¶ Marsilius de padua ¶ Occamiste in aliquo sinodali scripto aut scriptis d
locis quorum grauiorum auctoritatem defendunt reperiuntur allegata auctoritate
istorum quorum superstites si responderet aliud esset / sed ipsorum quod ad
modum alia consueuit

¶ 4m pe tex

Obuiandum ergo fore censemus et cum omni diligentia vigilandum ne isti prophanorum dampnatam assertores in ecclesiam dei virus sue impietatis effundant. Una est enim vera fides et nisi una esse non potest neque in ea quicquam potest minui et augeri dicente apostolo unus deus una fides unum baptisma. Una est etiam ecclesia catholica in omni terrarum orbe diffusa. Cuiusque est plenitudo ecclesiastice potestatis in beato petro apostolorum principe collocata que eadem namque maior neque minor in suis successoribus usque in finem seculi perseuerat ¶ quod potuit petrus hoc Siluester hoc leo hoc ceteri romani pontifices / et quod illi potuere nos possumus ¶ Ut si in successoribus unus apostolica sedes [illegible] auctoritatem presule consequitur et legittime fuit firmatur peccatum vero [illegible] iniquitate [illegible] dampnatum temporibus nostris debet dictis ab hac auctoritate recedisse / Nam et si sumus impares meritis non tamen impares potestate ¶ Aliud enim inquit beatissimus leo sunt merita presulum Aliud sunt iura et priuilegia sedium ¶ Deinde Nicene synodo auctoritatem beatissimus Siluester synodo conuocando / presidentes vice sua ibidem destinando gesta [illegible] firmitatis robur prestando ¶ extant adhuc Nicene synodi littere quibus patres cum summa humilitate deposcunt ut ibidem gesta apostolice sedis auctoritate confirmet ¶ extant ipsius littere quibus in synodo Rome celebrata habito diligenti discussionis examine Nicene synodi gesta confirmat ¶ Scripsit beate memorie Celestinus summus ephesinum synodum apostolica auctoritate firmauit / nomine suo [illegible] ibi statuens presidentes ¶ Cum vero nestoriana peste dampnata Euthiciana insurrexisset [illegible] et ad illam funditus abolendam [illegible] apud Ephesum theodosii iunioris tempore synodus conuenisset eam beatissimus leo auctoritate apostolica firmauit / missis Julio episcopo, Renato presbytero et Hilario diacono qui suo nomine presiderent ¶ Cumque Dioscorus alexandrinus antistes eam synodum ad approbandum eutichianum errorem vi et rapte traxisset et apostolicis presidentibus eum quo subscriberent inferre voluisset et fugam subire coegisset / beatissimus leo synodum illam atque plenariam auctoritate apostolica confirmatam quia a vera fide et ab ecclesiastica regula deuiante eadem auctoritate submouit et dampnauit impie sectatores eutichis / Calcedonensem synodum conuocatam illis [illegible] eliminata eutichiana [illegible] infamia

|| temeritate et [illegible] dioscori quam sua impietate [illegible] multatus est ¶ ad eandem synodum missi sunt paschasinus et lucencius episcopi / bonifacius et basilius presbyteri qui sedis apostolice nomine presiderent ¶ Verum cum [illegible] gesta synodalia confirmari auctoritate apostolica patres synodi [illegible] postulassent / beatissimus leo ea dudum [illegible] confirmada [illegible]

materiam fidei pertinentem. Quod autem Constantinopolitanam sedi in Alexan-
drinam et Anthiocenam [prejudicium] fundentum fuisset indultum / quamvis in ea
presidentes subscripsissent tamen adhuc [illegible] videatur / asserens
eam ad extinguendam solum heresim ac confirmandam fidem catholicam
congregatam / et presidentibus facultatem in ea sola re fuisse concessam
Exprimit ipsius beatissimi Leonis libro quod hec omnia ita se habe-
re patet. Ex quibus evidenter claret concilia plenaria semper
auctoritatem a sede apostolica suscepisse nec preter illa aliquid virtutis aut
roboris habuisse et de ipsius judiciorum apud eandem sedem facul-
tate indicium resedisse

C. 4a pars glo.

Omnium Quarta pars declarat quod velit absit plenum
divine perit
Omnium ut augeri. Ad cujus hunc dico quod doctores theolo-
gorum dicunt quod per temporis [illegible] corporis fides crevit quantum
articulorum [illegible] et devotionem / licet namque quantum ad sub-
stantiam eadem sit fides antiquorum et nostra / nichilominus et si quantum ad
hoc non possit minui ut augeri / tamen quantum ad manifestationem multo
plura tenentur explicite credere fideles legis gratie quam scripte ut legis
nature tempore. Et sicut dicit Gregorius quanto magis ad extremitatem
durat tanto divine scientie aditum largius nobis aperitur / continue
successivis illuminationibus plures determinationes in materia fidei facit ecclesia
quod plura credendum explicite in dies magis obligantur [declarant] sunt illi quos tunc
[illegible] determinationes. Determinationes etiam facte per ecclesiam in lateranensi
lugdunensi et viennensi conciliis generalibus non minus ad fidem
pertinent quam facte in pluribus antiquis conciliis. Unde quemadmodum impru-
dentis esset qui diceret quod per fides est vera nec minui nec augeri
potest ideo post celebrationem primi concilii non tenentur fideles plura
quam primo credere / Item quod determinatio de auctoritate ecclesie facta est tempore
nostro per constantiense concilium / Et si ante celebrationem ipsius licuisset
aliud et aliud opinari / postea tamen quia ecclesia non errat in deter-
minationibus suis oportet omnino credere quod semel ecclesia fidelibus tradidit
per suam determinationem. Et si angelus de celo aliud evangelizaret ana-
thema esset. Ipse autem olim dixit aliud predicaverit quam sancta synodus
evangelizavit [illegible] est credendum quam angelo evangelizanti de celo
Licet ergo una sit fides tamen post determinationes per ecclesiam noviter
factas [illegible] est plura credere quam ante fuerant plures determinationes
Nec maior nec minor. Et si magna sit circa fidem catholicam
ad eam [illegible] se extendit potestas summi pontificis hec tamen limi-
tatur in articulis suis per determinationes ecclesie. Item ut quod
ante determinationem ecclesie summus pontifex videbatur juste posse
juste si nunc postea attemptet id agere iniquum. Cujus olim
exemplum in hac re est nobis exemplo / qui declarat temporibus suorum
predecessorum fuisse erratum quod non servaverint capitula [illegible] per
eum [illegible] sibi [illegible] asserunt non licere. Item eam

suis successoribus non licet sufficienter / alias non peteret tam postea et unanimiter
iudicati sunt ac suam de hac ad †perpetuam rei memoriam conditam decre-
talem taliter firmarunt dicta capitula per eum ter iurata quod condempnatum est
publice de premissis. Fatetur etiam ante tempora Constanciensis concilii licuisse summis
pontificibus fuisse tollere prelatos / habere spolia eorum / levare fructus
medii temporis / et prouisiones / que tamen omnia aliaque multa agere non licet
iam summo pontifici propter illius sacri concilii ordinationem. Unde quamquam
etiam non nulli doctores manifeste confuderint non esse verum sua
ratione fundamentum.
¶ Cuius auctoritatem dampnare. Hic eam demonstrat aperte quod tenet
in tantum ut de omnibus rebus que in conciliis generalibus disponuntur
agere possit iuxta sue placitum voluntatis. Ita ut tamquam omnia
ex sua voluntate dependeant agat libere condempnando et appro-
bando quod velit. Sentencias synodales nullius vigoris habeatur
quamquam si lata esset per unum ex auditoribus Rote / hanc etiam quam in
rem iudicatam transiit summus pontifex retractare non audet nisi prius
vocata et cum debita consuetudine examinata causa per alium audi-
torem ut minus similem aut maiorem potestatem habentem. Et tamen
dicit sue potestatis fore condempnare non solum sentencias in eis latas
sed generalia concilia que ipse pro sue iudicavit auctoritate. Sicut nunc experi-
mento testantur. Nam cum illa sententia diffinitiva sacri concilii Con-
stanciensis / ubi lata fuit anno domini millesimo quadringentesimo / triginta postea LXXX annis et
amplius duxit se eam reprobare et condempnare. Licet satis putamus pre-
dictam sentenciam reprobasse sed et condempnat iudicium ipsius Constanciensis
concilii dicendo non fuisse concilium.
¶ Impares meritis. Potuisset dicere demeritis suis excedentes / Nam et
si maior sit libertas historiographis scribendi gesta sua ut pro tempore
quam iudicis diffinitiue merita presse pronunciare / de nullo fortassis
summo pontifice legitur quod fuerit tot criminibus diffamatus quemadmodum
ipsorum euge per statum omnium iudicium.
¶ Illud sunt iura et privilegia. In hac verum dicit quia ut insignis
hoc illud quod sunt sedes aliud presidentes in eis sed et illud intelligere
habemus quod per presidentes frequenter dampnatis actoribus suis dehonestari sedem
et contingit de correctione presidentis non derogatur in aliquo sedis ho-
nori / quemadmodum sancta Romana fecit cum quidam erat tantis cri-
minibus notorie ac frequenter diffamatus.
¶ Sedis autem confirmat. Hoc est verbum per quod ipse olim dux cum
auctoribus suis nititur pertrahere in errorem omnes fideles / dicit enim
quod per summum pontificem legitur ac debet canones aut synodales
diffinitiones confirmare quod ideo ad ipsum pertinet illa pro ipse iudi-
cando applicare ut reprobare. Non isto modo sui predecessores intellexerunt
accipiendum esse synodalem diffinitionem. Valet enim verbum papa-
rum quod ubi domini ut eciam apostoli et eorum sequaces sancti patres aliquid
sentencialiter diffinierunt ibi Romanum pontifex non novam legem
dare sed potius quod predictum est usque ad animam et sanguinem
confirmare debet. Certum est autem quod Romanum pontifex non ideo
legitur confirmare id quod domini ut eciam apostoli diffinierunt quod sit
in sua potestate sive illud approbare ut reprobare sed potius debet illud

Hinc nota an statuta
concilii universalis
habeant robur ante-
quam ea confirmet
summus pontifex

— de quo autem quidem

firmiter credere, aliis predicare, ab adversariis strenuissime defendere, et pro eius defensione usque ad mortem et sanguinem se opponere. Sic etiam ab aliis summis pontificibus
observari. Unde postmodum dicit Gratianus. Hec est professio summorum pontificum
rum, per quam sancta universalia concilia debent confirmari usque ad unum apicem
immutilata servare et que predixerunt et statuerunt modis omnibus
servare et predicare et quecumque condempnaverunt ore et corde condempnare. Hec
etiam professio summorum pontificum fuit ordinata per sanctum Constantiensem
concilium ut summus pontifex profiteatur quando eum eligi contigerit se firmiter
credere et tenere fidem catholicam secundum traditiones apostolorum generalium concilio-
rum et illam fidem usque ad unum apicem immutilatam servare et usque ad
mortem et sanguinem defensare et predicare. Hoc modo intelligendo alia
confirmare tamen Nicena synodus quam alia generalia concilia solebant
Romanis pontificibus ut synodales confirmaret diffinitiones. Non autem
quod in eis relinqueret arbitrio ut ipse auctoritate propria examinare de-
beret et prout sibi videretur cassare et reprobare. Nicena etenim
synodus inexpectata summi pontificis confirmatione [?] exposita
fuit sua synodalem diffinitionem. Nam statim post editionem sim-
boli promulgavit sententiam anathematis in Arrium omnesque sequa-
ces. Nec Silvester aut alius quicumque successorum eius unquam se
intromisit absolvere quos dicta synodus ligaverat. Sed postmodum
dicit sanctus Gregorius: Veritas profecto quos veneranda concilia reprobare
repudiabant et quos veneranda sua amplectabantur consentire quia se et
non illa destrueret si presumpsisset ligare quos generalia concilia
absolverunt et absolvere quos ligabant. Non legitur de Anastasio
summo pontifice cui subtracta est ea obedientia qui ceteram heresim
per concilia condempnatam. Sed ut innuit Gelasius papa maiores nostri
divina inspiratione cernentes [necessario] necnon providenter quod contra unamquamque
heresim coacta semel synodus pro fide communione et veritate catho-
lica promulgasset non sinerent novitas post hec retractionibus mutilari.
Sequitur ulterius quod auctor huius libelli ex verbo confirmationis innuere se nequit
quin potius ex dicto verbo concluditur quod ipse tenetur servare diffinitiones
synodales etiam usque ad mortem et sanguinem.
Beatissimus Leo. Veritas rei geste prout ipsemet refert in epistolis
suis alio in loco potest plenius explicari. Sed in eo quod dicit Leo papa [?]
~~[?] synodum~~ sua auctoritate submovisse Leo ipse expresse contrarium attestatur
in epistola ad Marcianum Augustum dicens: Prior itaque synodus Ephesi-
na Nestorium cum dogmate suo merito iustoque condempnavit et
quisquis in illo errore persistit ad nullum potest spectare remedium. Secundo
Sequens vero in predicta civitate non potest vocari concilium quod in
eversionem fidei constat agitatum quod vir clementia amore
veritatis catholice affectus aliud statuendum cassabit.
Tamquam indignam iustitiam. Allegatio ista sine auctoritate contempnitur.
Nam et si Leo per epistolas suas et alios omnium conatu restitit ne

nota

locum habet diffinicio sinodalis quod sedes constantinopolitana post Romanam
primam esse debet / nichilominus consuetudo vniuersalis ecclesie obseruauit diffinicio-
nem sinodalem non obstante contradictione ipsius leonis / Et per sequencia
generalia specialiter per magnum lateranensem concilium vt patet in c. antiqua
de priuilegiis confirmata est predicta diffinicio sinodalis // Ipse eciam
olim Eu. ita se confirmasse pretendit in bulla qua dicit vnionis
grecorum // Dicit enim sic Renouantes insuper ordinacionem editam in
concilijs ceterorum venerabilium patriarcharum vt patriarcha constantino-
politane sedis sic post sanctissimum Romanum pontificem &c. / vbi apparet quod po-
tius confirmat statuta concilij Calcedonensis quod leo declarat esse
contra statuta Nicenj concilij et quod resistenciam suj predecessoris leonis
quem asserit tantum indignatum et turbatum recessisse propter eam sino-
dalem diffinicionem
// Ex quibus euidenter liquet // Istorum gelasiorum ex premissis non sequi euidenter / primo
sine neque obscure quemquam vir doctus sanus percipere potest // Dato
enim quod summi pontifices quandoque ad generalia concilia / miserunt
presidentes suos / et confirmauerunt vt declaratum est sinodales diffiniciones
/ non ideo sequitur quod generalia concilia susceperunt a sede apostolica plena-
riam auctoritatem / aut quod sine illa nichil habuerunt virtutis aut robore
/ et quod facultas eisdem competit de generalibus concilijs iudicandi // Ita et
imperatores quandoque ad plura generalia concilia presidentes dederunt cele-
brationum / statuerunt que leges ad confirmacionem eorum que in concilijs
diffinita fuerunt / Non tamen ideo sequitur quod generalia concilia ab eis susce-
perunt plenariam auctoritatem aut quod ipsis facultas competit iudicandi de
generalibus concilijs Similiter cum gelasius non ab homine sed habuit summam — ? quod auctoritate Cardinalium / non ideo tamen
diuite sua potestatem a christo // Dicebant quasi inter pisanum concilium generale et auctoritate — competit ei illa potestas / De
Esta eciam ecclesiastica potencia clarissime doceri intueamur eo — qua hic dicit quod per euidentem liquet
Generales sinodos per sepe magnis simultatibus et dissensionibus — // Gesta pro textu
laborasse nisi que assumpsisset apostolice sedis auctoritas certe magno
dissidio vulnere premeretur / nunc excellentissimus et in dei ecclesia pre-
stantissimus prelatus nequaquam factione permansit / Que ita se habe-
bat Beatissimo gelasio referente constituimus dicit enim ad episcopos per Darda-
niam constitutos Cuncta per mundum nouit ecclesia quoniam quorumlibet
sententijs ligata pontificis sedes beati petri apostoli jus habeat resoluendi utpote — ○
que de omni ecclesia phas habeat iudicandi neque cuiquam de eius liceat iudicare iudicio
siquidem ad illam de qualibet mundi parte canonici appellare voluerunt ab illa
autem nemo sit appellare permissus // Sed nec illa preterimus quod apostolica sedes
sine precedente nulla sinodo soluendi quos sinodus iniqua dampnauerat et
dampnandi nulla existente sinodo quos oportuit habuit facultatem // Dante
memoria secunde Anastasium sinodi orientalis absoluerat quem tunc recepta
sedes apostolica cum dampnacionem grecorum non consensit absoluit // Item memorie
nichilominus Johannem constantinopolitanum sinodus eciam catholicorum presu-
lum dampnauerat quem sibi non sedes apostolica eciam sola quia non consensit

absolvit. Item sancte memorie Flavianum pontificem Grecorum congregatione dampnatum pari tenore quia
non consensit apostolica sola sedes absolvit potiusque qui illic receptus fuerat
Dioscorum secunde sedis presulem sua auctoritate dampnavit et impiam
sinodum Ephesinam non consentiendo sola submovit ac pro veritate
ut sinodus Calcedonensis fieret sola decrevit / in quo pontificibus innumeris
qui latrocinio precipitati Ephesino veniam postulabant sola concessit
et in sua perfidia permanentes nichilominus sua auctoritate prostravit / quia congre-
gatio que nulla pro veritate reparanda collecta fuerat est secuta / quia
statuit id quod prima sedes non probavit constare non potuit / sic e contra illa censu-
it iudicandum ecclesia tota suscepit. Nonne beatissimus Gelasius basilicas
fontes atque oculos christianissima vere demonstratione confudit et ipsi
in clarissimo sole ubique certi esse constant cognoscit adiutore quanto
errore teneantur. Verum quod secundum solent in illis non dubi-
tamus impleri hereticum confundi posse, dicat cum apostolus hereticum hominem emendari non posse
post primam aut secundam correctionem devita sciens quia subversus est qui
huiusmodi est et delinquit proprio iudicio condempnatus. Ceterum si est
sedem nostram orientalis ecclesie nunc parvum dicere apostolicam
sedem non nostram auctoritatem robur que dedisse verum in eis semper ma-
gisterium indeumque tenuisse. Celebraverunt Alexandrini unam Lateran-
nensem sinodum alia Innocentius tercius. Romani Eugenius tercius. Lug-
dunensem Innocentius quartus. alia Gregorius decimus. Viennensem Clemens
quintus. Complures preterea ante istas diversi celebraverunt pontifices verum
in omnibus ea sola robur habuere que apostolice sedis fulciuntur auctoritate. Cum
sciret patres in sinodis congregati gesta sinodalia firmitatem
ab apostolice sedis auctoritate suscipere in qua deus totius ecclesie posuit princi-
patum. Denique omnia decreta sinodalia declarandi interpretandi et corrigenda
ne religionis episcopo apud sedem apostolicam ex magistra auctoritas
nulla per orientem sinodum pretiere gessisset ex sola plenitudine potestatis
in beato petro domini et salvatoris nostri voce collata. Et cum nunc Nico-
laus hic ad mediolanensem Romanam ecclesiam solus ipse fundavit et super
petram fidei mox nascentis erexit qui beato petro eterne vite
clavigero terreni simul et celestis imperii iura commisit. Non
ergo quelibet terrena sententia sed illud verbum quo constructum est celum
et terra per quod denique omnia condita sunt elementa Romanam
fundavit ecclesiam. Illius certe privilegio fungitur illius auctoritate fulcitur
Unde non dubium est quia quisquis cuiuslibet ecclesie ius suum detrahit iniustitiam
facit. Qui autem Romane ecclesie privilegium ab ipso summo omnium
ecclesiarum capite traditum auferre conatur hic procul dubio in heresim
labitur et cum ille notetur iniustus hic est dicendus hereticus / fidem
quippe violat qui adversus illam agit que mater est fidei et illi contra-
riatur quem eam cunctis ecclesiis pretulisse cognoscitur. Et Nicolaus papa
ad Michaelem imperatorem Grecorum inquit. Romane ecclesie privilegia
christi ore in beato petro firmata / in ecclesia ipsa disposita antiquitus
observata et a sanctis universalibus sinodis celebrata atque a cuncta

ecclesia iuste venerata nullatenus possent minui vel alterari sine alteratione
immutatione eius fundamenti quod deus posuit firmum validumque consistere
/ illudque plurimum peccat qui dei ordinationi temptatur resistere / privilegia
insuper huius sedis perpetua sunt divinitus radicata atque plantata sunt
impingi possunt transferri non possunt / trahi possunt / evelli non possunt
Et ante imperium ipsius sunt et permanent deo gratias hactenus illibata
manebuntque post nos et quamque xpiani nominis predicatio fuerit non
cessabunt immutilata subsistere ¶ glo q̄ pte

66 Hec est tertia conclusio quam prosequitur ps iu—
Hec nota pro minori ¶ Epistola Gelasii ad episcopos Dardanie ex qua
sumuntur verba hic posita satis prolixa est nec licet in
totum hic referre / Sed id licet dicere quod Gelasius in dicta
epistola loquitur de synodis particularibus / nullo modo de generalibus gene-
ralibus ¶ Et de illis enim dicit quod nullus valeat xpianum ignorare Nota
uniuscuiusque synodi constitutum quod universalis ecclesie placuit assensus
nullam magis exequi sedem oportere quam primam / quaeque nullus debet
retractationibus multiplicis ¶ Qui enim perlegit totum textum epistole manifeste
cognoscet quod huius allegatio non placet actoribus quantum ad hanc partem / sed quemadmodum
in epistola Cipriani sic et in ista truncant ea que si expressa fuissent
clarificarent veritatem et allegantem confunderent etc.

¶ Ceterum si quis ¶ Et nunc si synodus generalis in latina ecclesia cele-
brata sed in nullo illorum excipere potuit quod generalis synodus non
habet potestatem immediate a xpo / aut quod summus pontifex illi obedire
non teneatur ¶ Unde cum nunquam generalis huius veritatis auctoritatem posset quis
hanc verbis habere acquiescere determinationi ecclesie

¶ Declaratur ad preteritos dispensationes ¶ Auctoritas synodi basiliensis nunquam adversa-
batur / Dicitur autem in responsione dicta sancti oratoris quod insuper
docet / Canonum autem statuta in nullo summi pontificis derogant potestati
quin pro tempore et loco causis et personis velut ut auctoritate suadente
moderari dispensari possit atque ubi sedem principis epistola que
ab eo aufertur negatur ¶ Intelligendo quemadmodum prius declaravimus in preallegata
responsione Constantiensis quod in generalibus intelligitur excepta auctoritate pape
quando propria natura specialiter non includitur sed si specialiter includeretur non
posset excipi / quia esset contradictio sicut in decreto Constantiensis concilii
specialiter dicitur quilibet etiamsi papalis dignitatis obedire tenetur propter
generalis ¶ Et insuper in eadem responsione de Constantiensi synodo autem
eius decretis nulla est dubitatio quod synodus illa auctentica est et
catholica / decreta eius auctentica sunt et ita clara et intelligibilia
ut nulla egeant declaratione hec nobis ¶ Cum tempore olim etiam ipsorum
rationabiliter non potest sancta Basiliensis synodus quod eius doctrina in aliquo
minuat contra sedis apostolice auctoritatem / nisi per hanc intelligitur sive libitum
voluntatem contra omne iudicium rationis

¶ Cum Romane ecclesie privilegium ¶ Ad istam allegationem sancta synodus
respondet tempore sine difficultate quod si verum est quod Romane ecclesie privilegia
aufert quanto maior illa est verum per omnem ecclesiam in qua Romana
continetur et preest super omnes ecclesias et super omnes habet potestatem hunc neque

Alia pro rep

generalis autem synodi reputat certam ubi que Romanam comprehendit

Videntes dilecti filii quod predecessores nostri veri catholici summi pontifices de sedis
apostolice auctoritate tenuerunt videntes quod sepe concilia orientalis et occidentalis
ecclesie urbe atque ope detrieverunt Cum quo una et eadem a beato petro
in suis successoribus permanet auctoritas / satis admirari de basiliensibus specta-
te non possumus qui apostolice sedis auctoritatem que iam mille et quadringentis
annis inviolata permansit suis diebus temerare et mutilare contendunt. Et quod beatissimus leo in submovenda synodo ephesina syno-
do in calcedonensi subsistenda potuit et fecerit nos in basiliensi synodo
submovenda et ferrariensi substituenda non potuisse submurmurant. Cum
tamen tales et tante cause eius translacionem exstiterunt / ut maiores in ec-
clesia dei esse non possent / sicut et basilienses ipsi cum grecis alias una
auctoritate consenserant decreto publice edito sunt confessi. Vident enim nichil fe-
licius aut gloriosius ecclesie dei posse contingere quam per tot populi orientalis ecclesie
qui innumerabiles fere populos orientalis occidentalis ecclesie adequarent
nobiscum in eiusdem unitate iungerentur / nichilque salubrius ab exordio na-
scentis ecclesie in christiano populo cogitasse quam per tam diuturnum scisma de
medio tolleretur nichilque obmittendum esse ducebant pro tante rei fine
fruerentur et non tantum caducarum huius mundi substancia sed etiam debere
sunt et corporis impendi. Demonstraverunt basilienses hiis verbis quanta caritate
tenerentur quantaque sit sui sceleris magnitudo dum rem tanto promo-
tamque studium predicacione laudatam in posterum tam impudenter tam
nepharie perpedire conantur sive nephandum scisma quod ut inquiunt
antiquis omnia sacrilegia excedit in occidentali ecclesia suscitantes ne
scisma orientalis ecclesie tolleretur. Ad quantum insania est insectas
sibi pollicebantur orbi terrarum magnum et insignem titulum preter se quem
confederacioni sue confitebantur auctoritatem sedis apostolice populi pacem unitatemque
collectos ... spiritus sui abeuntes semitas incedentes adinventa d[e]i-
nde collecta dispergere cum vigilantia studuerunt abhominandi desola-
tionis ydolum in dei ecclesia statuentes. Ceterum et ante translacionem
nostram ipsa basiliensis synodus semper per decretum synodale translacionem
semotam parte grecorum ad quam eligendi loci per grecos ante nunc fuerat
devoluta translacionem huiusmodi faciente maiori parte etiam presidentibus et
nostra auctoritate fungentibus videre consensu / huic translacioni oratoribus
grecorum basilee pro id tempus commorantibus presente consentiente / clarius perspicien-
tes illam viam habere non posse sancte unionis effectum ut publice
protestantes / propterea nos Bononie supplicaverunt ut translacionem predicte
auctoritatem concedendo rem ipsam que per aliam expediri non posse videbatur
exequi dignaremur quod tandem cum maximis laboribus et expensis
deo adiuvante fecerimus. Nos ergo concepta tempore concilii illud ante
apostolica translacionem inter irrevocabilibus et notoriis causis ita firmiter
congestis ut in decreto Bononie per nos edito plenius continetur.
Ad ea contrinsecus concilii ... ecclesie dei honor et fructus accres-
cent etiam hostes tamen sancti operis credimus non habere secunda

est cum grecorum unio infra annum secuta conceptum. Sublatum est etiam illud
Armenorum scisma diuturnum quod fere mille annis, et greci quasi
quingentis a romane ecclesie obedientia et deuotione discesserunt. Cupie-
runt patres nostri secula ista (?) preterire (?) que nunc potuerunt, ista certa (?)
bili prouidentia dei hec nostris temporibus reseruata. Immortales gratias agi-
mus deo quod in nostris (?) videamus impleta. Accedit ut speramus
misericordia eius confidentes ut hiis sanctis operibus aliisque sequturis
hostes omnis boni operis erubescant ac simul confundantur et pereant.

Videtis dilecti filii. Sexta pars in qua iustificatio (?) petitur sua
propria supplicatio ad francorum gentem (?) possit (?)

Negaciones in ecclesia dei esse non posse. Apparet quod dampnum sit in reuo-
cabilium sessionum, quod attestatur quod maiores cause in ecclesia dei esse
non possent quam differendo sacri basiliensis concilii quod pluries actu
laborabat dispensationibus actiuis super materia fidei in causa electio-
num. Sed nec per illud fieret iusticia de uno suo oratore falsario, aut quod
ipse non debebat allegare coram eodem concilio que vellet pro excusatione et
defensione sua eminentium (?) de quibus erat notorie diffamatus. Scitur quod cum
mutatione facienda dispensatione grecorum manifeste patet tenentibus textum sue
dissolutionis quod dicat se illud differre, nec de eo aut aliquo suorum
considerando per concilium fieret iusticia.

Impedire conati sunt. Impediuerunt ne sacra synodus basiliensis unione
grecorum quando ad suam instantiam et expensas venerunt duplicata ora-
tores de constantinopoli ad tractandum de modo unionis faciende, et quando
ipsos misit oratores in constantinopolim ut ratificaret concordata
cum ipsis. Ipsi expendit viginti milia ducatorum ut congregaret in consta-
tinopoli omnes prelatos grecorum. Ipsi in galeis et aliis nauibus pro
hac unione facienda expendit plusquam alia quinquaginta milia.

Imponunt autem et istud sicut alia confingunt, vocantes impedimentum quod
sacra synodus basiliensis assensum non prestitit suo conciliabulo in quo
pridem iam preparauerat ante septem annos. Prouidebat summo conatu
attendens esse ad conseruationem ueritatis fidei dilatande per ecclesiam
in concilio generali (?) prout postmodum experimento monstrauit in
fine, ubi dissensione concilii florentini etc.

Nephandissimum scisma. Ipse notorie illud erexit quod durante
sacro generali basiliensi concilio actu erexit ferrariense conciliabulum
scismaticorum, scisma namque duarum congregationum sub nomine generalis
concilii inter exprobrabilius et periculosius est quam duorum contendentium de
papatu, excessiue namque verius virtuosius et efficacius generale conci-
lium quam papa representat uniuersalem ecclesiam. Et dicere duas ecclesias catholicas
aut sine representatiuum, siue duo generalia concilia, excedit pondere inter
scisma duorum contendentium de papatu, quod unitas ecclesie catholice a
generalis concilii inter magis ex sua conditione natura repugnat inter
pluralitatem. Scisma namque est ut monstruosum unum corpus habuisse
duo capita, sed magis duo corpora habuisse unum caput etc.

16a pars glo.

Adunata undique collecta dissipavit. Nam de hoc supra in principio ubi mentio fiebat de filio perditionis aliquid fuit memoratum, a propheta namque pastor ille cuius brachium ariditate siccandum erat, oculus dexter tenebris obtenebrascens obscurandus, dispersa non congregans ac pastor et ydolum derelinquens gregem vocatur. Et iuxta multorum expositionem doctorum illo futurum erat abhominationis desolationis ydolum etc.

Dum translacionem nostram sciperem. Cum novit ordinem temporis manifeste cognoscit quod hic non loquitur verum aut prophetiam. Illa enim conclusio principalis quam hic vocat decretum synodale fuit basilee acceptata viij die maii anno domini etc. xxxviij. Et xviij septembris eiusdem anni in bulla sua pretense translacionis actor ille confitetur quod basilee erat actu concilium generale celebratum, quomodo ergo ante suam pretensam translacionem erat translatum. Aliud est enim translatum esse aliud nominare locum ubi est transferendum.

Per id temporis memorati. In hoc non dicit verum nam dicta principalis conclusio ut premissum est fuit acceptata viij die maii, et oratores grecorum de quibus hic fit mencio recesserant de basilea in crastina die apostolorum precedentis. Sed istud non est primum quod locutus est non verum.

Consequenter tempore autem capitulo. Quod semel est translatum amplius transferri non potest viij festi die marcii concilium basiliense fuerat translatum, quomodo ergo ipse transtulit xviij die septembris. Sed nec vera translacio iure aut facto firmata est.

Multis remotis et notoriis. Nam supra fuit declaratum quod iste inter nos cause fuerunt nec precesserunt nisi eo ut aliquorum suorum presidentia, quam causam et si quis culpa sit dicet tamen necessariam, sed omne peccatum est voluntarium nullaque necessitate compellendum nisi expedientie que operante reddat digniorem mortem, quodammodo salvator inquit necesse est ut veniant scandala sed ve illi per quem scandalum venit.

Unitas ecclesie dei honor. Considerare hoc potest quis scit qualis extimatio apud grecos fuerit de ista unione eorum nam cum dicunt se esse receptos ad unionem ecclesie latine, sed quod ipsi receperunt latinos ad suam unionem. De hoc autem expresse fit mencio in litteris patentes publice lectas ipso olim Eugenio Florencie in die sancti Bartholomei anno etc. xlj. Hec cum sibi suo patriarche alexandrino qui florencie interfuit, quod eo iustissimum visum est ut hos fratres nostros ad unionem reciperemus. Et convenientes itaque omnes in beate memorie domino patriarcha adhuc vivente ac toto unanimi concilio ad hoc deo propitio suscepimus latinos ad nostram unionem et amorem fraternis nostris consuetudinibus integris ac inviolatis in missarum celebratione ac sacri symboli et aliis ecclesiasticis moribus. Ex hiis litteris manifeste apparet quantum ecclesie dei honor accessit ex unione quam ipso ore laudat ipse olim Eugenius, quasi latini prius essent extra

graviorem in scismate et nunc per eum fuerunt reducti ad unitatem ecclesie
propter unionem eorum cum grecis
Commemorare scismata / cum contra intuerunt respondimus probabit quanti
valoris fuit illa que dicit sublato scismate / predoi cum dicunt de hu-
ius facere mencionem

Ceterum quod sibi de conspiracione gallicane aucte blandiuntur oportet quod premisimus
ut eorum in hac parte presidiam demoliamur / Neminem dubium
esse confidimus quin tocius ecclesie una sit fides nec possit aut
potuerit nulla tempora variari Si ergo decretum a prelatis obediencie
sue eorum tempore scismatis constancie editum contineat / debet ergo ex illa
intelligencia sumere ex qua si fundamento stabili cohereret / Nam nisi sanctorum
doctorum intelligencie ecclesiastice regule diffinicionibusque concordent non pro
veritate nimium / Clamat autem unanimi consensu sanctorum turba docto-
rum beatissimum ~~petrum~~ petrum a domino super universam Christi ecclesiam supremum
constitutum esse pastorem sibi plenariam potestatem concessam / hoc Cyprianus
hoc Ambrosius / hoc Augustinus / hoc Ieronimus / hoc Gregorius / hoc
Johannes Crisostomus / hoc Cirillus / hoc beatissimus Leo tenuit / et demum
omnibus sanctis doctoribus vox ista communis est / hoc idem orientis occiden-
tisque superiora secula verbo et opere evidentissime docuere et supremum
apicem potestatis in sede apostolica collocatum eximiisque laudibus premio tradide-
re / hoc omnis scola theologorum qui precedentibus floruere temporibus usque ad presens
catholice sedis vixerunt et ecclesie dei doctrine et fidei fluenta ingen-
tia tradiderunt unanimi consensu et voce professi sunt / Isti ut utamur
verbis Augustini contra Julianum sunt viri docti graves sancti veritatis
acutissimi defensores / adversus garrulas vanitates / in quibus non
possunt basilienses invenire quod reprehendant Si ~~epistolas~~ episcopalitas quosque ex toto
orbe convocaret Et tales possent inveniri facile tot reddere quot nec
isti uno tempore floruerunt / sed fideles et viros excellentiores paucos
dispensatores suos deus per diversas etates temporum locorumque distancias
sicut et placuit et expedire indicavit tempore dispensat Oportet ergo
decretum illud sacris doctrine et fidei convenire et quod de sedis
apostolice auctoritate super universam ecclesiam docuerunt unanimi fide et
sentencia complecti eum qui contra veritatem istam catholicam contendat alienum a fide
necesse est / Necesse est ergo talem decreto illi intelligenciam dari
ut veritati huic catholice consonare vel ut ex concordio presen-
tiens usque in hec tempora predicte fuere hesitacionem concordet / Quod si
ad discrepantem ab hac veritate intelligenciam retrahatur sicut basi-
lienses pro sua pertinacitate contendunt necesse est omnem huiusmodi sensum
existimare falsissimum et veritati catholice repugnantem / Quis
enim tam insipiens vere estimator inveniri potest qui non intelli-
gat quoscumque tales opiniates false erroneeque sentire cum necesse
sit ut patrum sentencie qui superiori tempore in ecclesia floruerunt / nisi
vere esse non possunt / quecumque ergo omnium sanctorum patrum intelligencie
repugnantem falsum atque perversum esse necesse est / Nec sibi basilienses

Prima pro temp.

de nomine suo generali blandiatur. Nam missis scripturis divinis sanctisque doc-
toribus sinodalia decreta concedunt nulla atque certa recipi propter
Rome beatus Augustinus duo affricana concilia in quibus magnus episcopo-
rum numerus legitur affuisse et in alio beatissimum Ciprianum magis et ista
ut supra de rebaptizandis hereticis a veritate deviasse quam consuetudinem
ecclesie ab apostolis usque in ea tempora servatam. Itaque deinceps de suo
errore reprehendi. Quod audiant beatissimum Augustinum de unico bap-
tismo contra Donatistas ait ergo: Quis autem nesciat sanctam scripturam
canonicam tam veteris quam novi testamenti certis suis terminis contineri
eamque omnibus posterioribus episcoporum litteris ita preponi ut de illa
omnino dubitari et disceptari non possit utrum verum vel utrum rectum sit
quidquid in ea scriptum esse constiterit. Episcoporum autem litteras que post confirmatum
canonem scripte sunt vel scribentur et per sermonem forte sapientiorem
cuiuslibet in ea re peritioris et per aliorum episcoporum graviorem auctoritatem doc-
tioremque prudentiam et per concilia licere reprehendi si quid in eis forte
a veritate deviatum est, et ipsa concilia que per singulas regiones vel
provincias fiunt plenariorum conciliorum auctoritati que fiunt in universo
orbe christiano sine ullis ambagibus cedere, ipsaque plenaria sepe priora
posterioribus emendari cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum
erat et cognoscitur quod latebat, sine ullo typho sacrilege superbie,
sine ulla inflata cervice arrogantie, sine ulla contentione livide
invidie, cum sancta humilitate, cum pace catholica, cum caritate christiana.

(margin: Capitulum [illegible])

Tercio queritur de Constanciensi concilio. Exceptio prima in qua arguitur
contra decretum Constanciensis concilii de generalium conciliorum auctoritate:
Unanimem consensum sanctorum turbat. Ut Augustinus docet super Johannem
omelia xviii. Non enim nate sunt hereses et quedam dogmata
perversitatis illaqueantia animas et in profundum precipitantia nisi dum scripture
bone intelliguntur non bene et quod in eis non bene intelligitur etiam
temere et audacter asseritur. Nam in presenti disceptatione qua
hodie laborat ecclesia non agitur ut indubia vitetur doctrina quam
unanimi consensu clamavit ab antiquo sanctorum turba doctorum sed
quomodo dicta eorum bene allegata intelligantur. Nam quod doctores scolastici
tam in theologia quam in iure quilibet intelligebat dicta eorum quemadmodum
sacra synodus respondit primus quatuor orationibus ipsius alium Eug. in super-
dicta responsione. Cogitandum glose et doctores in hac materia de auctoritate
generalium conciliorum ante concilium Constanciense sepe vacillabant nec unum
modo aliud dicebant et scolastice disputantes non se firmabant.
Propterea ad amputandas curiosas et contentiosas velut [illegible] contentiones ecclesia
velut magistra omnium Constantie congregata diffinivit hunc passum.
Itaque si auctoritas concilii quod non preferatur velut ecclesiam et omnes homines
dictis unius doctoris aut decretis aut quorumcumque, cum auctoritas ecclesie
et sacre scripture ut supra dictum est comparetur. Sacramentum autem scriptura
quod nesciat preferri omnibus doctoribus ut planum est xx di. in decretis.
Omnes autem doctores dicta sua ecclesie submittunt. Ad rationem

quibus nomine racionabilius est illius qui errare non potest presumi sanctum iudicio
illius qui errare potest. Vtrum ergo hic respondet beatus Ieronimus po
terat omnes tractatus compositorum cumulos vno certe sole extinguere. Ex hoc
manifestum est quod ante celebracionem concilii Constanciensis non fides
catholica sed probabilis opinio ab utraque parte reputabatur / erant tamen
tunc omnia dicta sanctorum que in parte concordabant actori huius sed tamen
tamen non oportet opinari verum procurando certa que errare non
potest determinari.

Necesse est ergo talem dictorum illius intelligenciam dari. Intencio auctoris
in hoc passu est ut determinacio facta per ecclesiam in Constanciensi concilio
que specifice loquitur debeat retorqueri ad verba sanctorum doctorum que in
generali loquuntur / itaque determinacio ecclesie debeat subici ac corrigi per
doctrinam sanctorum doctorum et non econverso / quod manifeste in hoc loquitur contra
omnem racionis evidenciam videlicet ut scripta posteriora que fulcita sunt
consilio ut eciam maiori auctoritate interpretari aut corrigi debeant per scripta
precedencia. De hoc patet exemplum primo in iure divino lex enim moysi
que passim per prophetarum eloquia exponitur et intelligitur iuxta doctrinam prophe
tarum et non econverso / quemadmodum patet de usura que multis permissa erat arcebat
et a prophetis prohibita. Item patet eciam istud generaliter de veteri testamento
quia illud interpretatur et exponitur debet iuxta declaracionem in novo et non
econverso / quemadmodum salvator noster docuit in multis dicens: Audistis quia
dictum est antiquis non occides qui autem occiderit reus erit iudicio.
Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus. Item in isto et
dico vobis in aliis multis passibus manifeste docentur verba legis et
prophetarum. Item hoc eciam manifestatur de doctrina evangelii ad doctrinam
epistolarum iustum cum declaravit apostolus sicut que oportet intelligere evangelium
ut de dimissione uxoris. Nam evangelium absolute dicit quod qui
dimiserit uxorem suam nisi ob fornicacionem et aliam duxerit mechatur / apostolus
autem declarat hoc non extendi ad uxorem infidelem // Et sic est in [illegible]
multis passibus aliis. Item 2o ostenditur iuris humani similiter. Sicut enim po
nitur per textum generalis quod non est novum trahi posteriores leges ad
priores / Item quia iuris civilis correcte sunt multe leges antiquiores
et iste iura per leges feudorum / ac iste eciam per leges municipales
principum aut civitatum. Item et 3o ostenditur iuris canonici. Nam
et multa iura antiqua correcta sunt per decreta et epistolas summorum
pontificum que continentur in volumine decretalium. Item eciam in isto conti
netur per multa contenta in libro sexto et clementinarum. Et quod maius
est licet ista sunt constituta a sanctissimis viris in ecclesia catholica
tunc et interpretantur per regulas Cancellarie que fecerunt durante
per vitam durante tempore eorum summorum pontificum. Item hoc eciam idem manifestum
in phisica medicina et in aliis facultatibus scienciis ac eciam in artibus
mechanicis et aliis / Nam ut docet philosophus omnes artes et sciencie ex
tempore successu continue incrementa susceperunt. Item hoc idem videmus quod

contra quod preposuerat intelligi dicti doctoris sanctorum doctrina evangelii non autem [illegible] retorquendo ad verba legis et prophetarum.

[illegible] digestorum [illegible] lege

principaliter attendendum est ad posteriorem scripturam autenticam etiam demonstratur multi-
plici exemplo. Primo in sacra scriptura quia cum attente respicitur ad verba
posita in sacro canone biblie quo hodie utitur ecclesia secundum translacionem
Jeronimi et ad verba que ex veteri testamento allegantur in evangelio
et in epistolis ac aliis multis libris novi testamenti manifeste videtur
quod illa non sunt contenta in dicto canone biblie secundum translacionem Jero-
nimi tamen cum ecclesia et sancti et alii quicumque hodie allegant au-
ctoritates sacre scripture non utuntur translacione septuaginta interpretum que
antiqua est sed translacione Jeronimi que est novissima. Respiciunt
enim ad eam scripturam que ultimo facta est potius quam ad eam que an-
tiquitus habebatur in usu. Ita etiam est in officiis ecclesiasticis quod multe
auctoritates ibidem allegate sunt iuxta translacionem lxx interpretum sed si
novum officium ecclesiasticum componitur aliud conformiter sit translacioni Jeronimi.
Ipsi etiam sancti doctores ut Cyprianus Ambrosius Hilarius et alii qui fuerunt
ante receptam translacionem Jeronimi allegant auctoritates sacre scripture secundum
antiquam translacionem ac ipsemet Jeronimus qui ultimus omnium de operibus
suis fecit translacionem biblie de ebraico et greco in latinum. Quamvis ergo
tamen Christus apostoli et ecclesia primitiva ac alii sancti doctores sacram scriptu-
ram allegaverunt alio modo quam in translacione Jeronimi continetur
hodie tamen attenditur principaliter ad dictam translacionem Jeronimi ut licet
eam recipiendo. Ideo quod Christus apostoli ecclesia et sancti ab utroque aliter
allegarunt. Exemplariter etiam idem patet per ea que in isto doctore
allegantur. Nam et si Cyprianus qui fuit sanctissimus doctor aliquibus
multis de tempore suo per doctrinas suas multipliciter probare conatus sit
quod baptizati per hereticos rebaptizandi erant fideles tamen si acquieverunt
potius determinacioni ecclesie que postea facta est quam illorum sanctorum
doctrine. Augustinus denique multipliciter probare conatur quod anima racionalis
sit ex traduce et non creata ex nichilo, statur tamen potius determina-
cioni ecclesie quam eius doctrine. Simile est de virtutibus que in baptismo
infunduntur quod non attenditur ad doctrinas antiquorum [modernorum] doctorum. Exemplum
autem recentissimum ante oculos nostros positum est. Nam quamvis tot tamen
auctoritates sacre scripture et doctrine sanctorum allegate per bohemos pro ipsorum
assercione [illegible] videntur statur tamen potius determinacioni ecclesie
facte in sacro constanciensi concilio quam illorum allegacionibus. Non solum
autem de istis sed ita fuit actum de multis aliis controversiis pro quibus tamen
multi sancti et magni doctores etiam in eisdem temporibus contrarium expresse
dixerunt statur potius determinacioni ecclesie quam illorum doctrine. Ecclesia
enim omnium est magistra fidelium et omnes doctores doctrinas suas ecclesie
correctioni submittunt. Dicere igitur quod determinacio ecclesie corrigi et
interpretari debeat secundum doctrinam illorum qui precesserunt determinacionem
ecclesie hoc expresse videtur contra ipsorum intencionem. Nam expresse volue-
runt per ecclesiam corrigi habere eorum doctrinas non autem quod ipsi corrigere
haberent ecclesiam [illegible] professi sunt eorum matrem dominam et magistram.
Unde auctor libelli huius [illegible] petrum et contra evangelium ut discipulis
[illegible] et [illegible] [illegible]. Prima racionacio huius

est / doctrina ista ad concludendum intentum suum presupponit quatuor / Primum
quod fides semper manet vna et eadem ideo non suscipit incremen-
tum / Secundum quod semper licuit summo pontifici eadem agere / Tercium
quod decretalis ecclesie debeat corrigi et interpretari iuxta doctrinam
sanctorum et aliorum doctorum qui illam decretalem precesserunt / Quartum quod sancti
et alii ab antiquis doctoribus dixerunt quod sancte fidei catholice contrarium
illud quod in Constanciensi Concilio decretum extitit / Manifestum est
autem cuilibet docto viro quod ista quatuor multum distant a vero et
precipue istud vltimum / Nam et ipse super fundamentis in isto libello
nec in aliis operibus eorum tempore sancte dissolucionis aut modo vnquam
demonstrare potuerunt quod in sacra scriptura aut decretalibus quorumcumque
generalium conciliorum aut in libris sanctorum doctorum specifice contineatur quod
generalis synodus non habeat immediate potestatem a Christo / et quod fideles ac
etiam summus pontifex illi obedire non teneantur / Contrarium vero certum est
Cum eo tempore sancte dissolucionis quadam nos probauimus in dicta instructione congre-
gati et in alia que incipit Considerauit expresse sancta synodus declara-
uit et pro quodam nos sicut in ewangelio scriptum reperimus decretum illud
Constanciensis concilii quod papa tenetur obedire concilio etc. hereticum esset
hoc reuocare ideo tunc sic hereticum esset si quis illi decreto contra-
rium contradiceret / Item quod tempore dissolucionis Concilii fidem contine-
neret quam sane preterea salutem negligi non posset / Nicholaus
tunc adhesit sancto Basiliensi Concilio quod scribat tenere per omnes deter-
minaciones tamquam veritates catholice fidei / Nunc igitur papa ipse contra ista
mutacionem ponit in terminis fidei sed contrarie sanctum ita est quod dicta adhesio
qua fecit confitendo super dictas determinaciones sua dissolucione fuisse
irrita et inanem ac reuocando omnes suos erroneos asserendos
contra auctoritatem generalis Concilii fuit secundum veritatem fidei aut contra / Si dice-
ret contra tunc dictam adhesionem approbauerit expresse sancte Basiliensi
Concilium includit etc. Rex siue dominus Romanorum imperator / vtriusque principes
pro tunc contradicentes omnesque alii reges et principes magni ac
vbique tota christiana religio sequitur quod ipse solus sensit secundum veritatem
alii autem omnes errauerunt in fide / Cumque hoc nullatenus possit dici / consequens
est vt quia illa adhesio fuit secundum veritatem catholice fidei et nunc
ipse contrauenit expresse quod relabitur in eam semel et eum publice
reuocatos errores et comprehendit sub doctrina qua allegat hereticum
confundi posse emendari non posse etc.

Cum superiori tempore in ecclesia floruit / Floruit hereticorum more putur doctor
Gregorius xxii moralium super illo verbo Eliphaz arguentis contra Job
senes et antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui dicit enim
Gregorius sic / Omnia cum heretici a sancta vniuersali ecclesia sunt egressi testante
Johanne qui ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis / Sed ut eam quam asserunt
sanctitatem ... ex antiquitate possint / antiquos
patres se habere testantur atque ipsos doctores ecclesie / sue professionis magistros
dicunt / Cumque pertes ... de antiquorum patrum magisterio
falsa presumptione gloriantur / ut eam quam ipsi dicunt contra antiquos patres tenuisse /

Gre9

fateantur quod hoc quod rectitudine astruere non valent quasi ex illorum
auctoritate confirment hic et Gregorii. Certe quod digne confundatur ipse olim Episcopus cum
sanctorum suis qui despicientes perpetua dignam memoria comprofessione illam
innumerorum Cardinalium patriarcharum Archiepiscoporum Episcoporum Abbatum aliorumque
prelatorum utriusque excellentium doctorum divini et humani iuris qui convenerunt
in sacro Constantiensi generali Concilio hereticorum more derelicta atque
doctores fuisse professiones sue/ quorum tam doctrinas illi predicti Constantiensis
Concilii qui in huius materia de auctoritate generalium conciliorum nomine sancte
catholice ecclesie servavit determinationem multo studiosius viderunt et perfec-
tius intellexerunt quam ipse olim Episcopus cum paucis blandientibus qui in hoc
modo dogmatizare fuerunt contrarii. Debuit tamen scire quod precipue
attendum ad vinctos doctores in determinationibus per ecclesiam fiendis
dicat cum Clemente quinto in symbolo Clementinarum/ Nos atten-
dentes generalem efficaciam mortis Christi que per baptismum appli-
catur pariter omnibus baptizatis opinionem secundam que dicit tam
parvulis quam adultis conferri in baptismo informantem gratiam et
virtutes tamquam probabiliorem et dictis sanctorum et doctorum modernorum
theologie magis consonam et concordem sacro approbante Concilio
duximus eligendam. Nec solum in generali Constantiensi sed etiam
in pisano qui convenerunt hoc idem tenuerunt legitur enim in libro de gestis
illius quod die mercurii xxix Maii Anno domini a° mccccix in
qua fuit celebrata xiii sessio Venerabilissimus magister in theologia
petrus plaul ex quatuor causis pluribus auctoritate generalis synodi pape
Et posuit opinionem contra hoc universitatis parisiensis/ et quod in hac erant
erant universitates Aurelianensis Andegavensis et Tholosana. Et si-
militer illo descendente in ambone quidam episcopus ytalicus exposuit
publicavit contra hoc opinionem centum et tres magistrorum in theologia
et plurium licentiatorum et baccalariorum formatorum ac universitatis
Bononiensis. Sed velle hoc quod dici potest actor huius ad determinationem
factam in sacro Basiliensi Concilio/ quia consensu expresso suorum presidentium
qui publice iuraverunt determinationem declaratam Constantiensis generalis manutenere
et defendere facta est innovatio nemine reclamante fuerunt quamque
tunc actu in eadem sessione set inter maximam multitudinem
doctorum iuris divini et humani fuitque sancto illa materia
magistris cum assertionibus discussa et examinata per tres annos quasi
continue/ non solum in generali sed etiam coram Regibus et principibus per oratores
Concilii et ipsis tunc presentes. Potest ne apte confusio omnia que ut
allegat utrorumque plura tunc fuisse deducta et tamen prevaluit sen-
tentia synodalis in qua tota christiana religio confitetur/ Hec enim
quod per continua discussione dubia deducuntur ad manifestationem. Potest
ergo ipse olim Episcopus dicere quod scribitur in Calcedonensi generali Concilio. Cesset
ergo omnis prophana contentio nam vere impius et sacrilegus est
qui post tot sacerdotum sententiam opinioni sue aliquid tractandum relinquit
presumens cum post veritatem repertam aliquid ulterius disserere mendacium
querit

Priora posterioribus emendantur. Ista tamen allegatio et si sola fuisset, vehementer
debuit auctoritatem ab omni reprehensione quam facit. Ita secundum doctrinam
Augustini attendendum principaliter est ad determinationem quam ecclesia
facit in posterioribus conciliis. Cum igitur contraria veritas iam per ecclesiam
fuerit determinata in duobus conciliis posterioribus, videlicet Constanciensi
et Basiliensi, non solum sicut in libris sanctorum et aliorum doctorum, sed etiam
[illegible] in conciliis primo celebratis contrarium determinatum videtur,
quia plenaria concilia priora posterioribus emendantur, oportebat
principaliter attendere ad hanc ultimo factam per ecclesiam deter-
minationem.

Octavum ut aliquid dicitur decreti illius Constantie editi [illegible] Co-
nstat per id tempus ecclesiam tribus obedientiis fuisse divisam. Constat et
synodum illam hunc habuisse progressum ut in sui principio so-
lius Johannis XXIII obedientia sola convenerat, post aliquantulum tempus Gregorii vel
tertio Benedicti. Nec super obedientia Gregorii, non Benedicti, quia
[illegible] non modica erat ante tempus convocationis plenarium
fuisse concilium ut primus [illegible] est huiusmodi generalis plenariam
auctoritatem suscepit. Itaque oportuit ipsis convenientibus primo ab obedientia
Gregorii deinde ab obedientia Benedicti novum concilium convocari, tunc quod
universa ecclesia conveniente plenariae synodi rem et nomen accepit.
Quod ergo ante illum articulum temporis aprilis in sessionibus actum
est universae ecclesiae non debet ascribi, sed eis tantum qui ibidem considebant
et unius tunc obedientiae synodum faciebant. Nec tamen hii omnes [illegible]
[illegible] convenerunt sed nonnulli reclamantes [illegible] qui [illegible]
[illegible] sicut hiis novissimis temporibus quibus carnales
exuberant passiones factum esse manifestum est audivimus nequiverunt. Propterea
[illegible] Constanciensis concilii conclusio revocatur in dubium quam sustinere
[illegible] depulso actum est ut ecclesia vero capite et Christi vicario
potentur [illegible] decreto illo etiam non dato non minus eliminari [illegible]
[illegible] potuisset. Ceterum ut plenariae synodi quibus [illegible] congregata apostolicae
sedis auctoritate valuisset constringere quam sicut Ihesu Christi [illegible]
[illegible] solum unitatem aut destructionem tendebat.

Cum ergo in conciliis etiam legitime congregatis possint varie [illegible]
[illegible] et diverse contingere [illegible] quibus in periculo [illegible] ecclesia
et [illegible] et plerique [illegible] nostra experientia didi-
cerunt et nos qui vivimus et residui sumus multis [illegible]
palpamus, non potuit aliquis [illegible] synodi constitutione decernere ut
in nullum eventum posset Romanus pontifex congregata synodo sub
[illegible] posset se ipsum huius legis vinculo constringere sine
[illegible] salutis sive dispendio, sine sedis apostolicae praeiudicio, sive fidei
et universae ecclesiae gravissimo [illegible] periculo. Nec hoc statuit
Constanciense concilium sed generalibus [illegible] non debere
[illegible] aut [illegible] articulum non excludens.

¶ 8a pars glo.

Ceterum ut aliquid. ¶ Octaua pars in qua replicat mentem suam et magnum Constanciense generale dicendo non fuisse generale generale nisi post unionem illorum qui fuerunt de obediencia Benedicti xiij quod facta fuit in festo sancti ... iam quasi tribus annis post inchoacionem dicti Concilii.

¶ Nondum generale quorum nimis. Nam in hoc verbo auctor manifeste se peruertit hereticus negat enim expresse sanctum Constanciense Concilium quod tota Hispanica religio venerata est tamquam legitimum sanctum universale et magnum generale. ¶ Ipse enim presertim tamquam tale veneratus est illud etiam in illo tempore in quo nunc negat videlicet antequam advenirent et unirentur illi qui fuerunt de obediencia Benedicti xiij prout legitur in dicto libro de gestis Concilii Constanciensis a prothonotariis composito. ¶ In quo libro ut conterminantur omnes Cardinales qui interfuerant sessionibus et aliquibus principalibus congregacionibus et inter illos etiam ponitur nomen ipsius Gabrielis qui tunc vocabatur Cardinalis Senensis. ¶ Et fit de ipso mencio quod prout die martis xiij februarii anno domini Mo cccco xvj fuerunt inita inter capitula concordata Narbone per medium mediorum Sigismundi Romanorum Regem et ambassiatores generales ex una ac Reges et principes de obediencia Benedicti xiij ex altera que reperiuntur unacum aliis in manu. Et hoc fuit per unum annum et amplius ante tempus illud de quo hic facit mencionem dicens quod oportuit quod ordinaretur novum generale. ¶ Ipse etiam ante hunc diem iam primo fuit incorporatus sacro generali Concilio insufficiatus cum aliis in sessionibus et congregacionibus. ¶ Nec dumtaxat ipse ante dicta inita capitula sed aliis quatuor vicibus que fuerunt unita dicto Constanciensi Concilio ambassiatores Castelle Aragonum et Nauarre regnum ac comitis Fuxi et Henrici Infantis Castelle in omnibus hiis sessionibus per prothonotarios exprimitur nomen ipsius tunc Cardinalis Senensis. ¶ Illud etiam hic commemorari oportet quod inter alia in dictis capitulis per eum cum aliis in Concilio tractatis predictis continetur quod contra dictum Benedictum xiij nolentem aut subterfugientem renunciare papatui pure et libere ac etiam quolibet dilacionem potuit et debebat procedi per ipsum generale prout poterat et debebat de iure divino et humano per iusticiam et legitimam eius deposicionem seu deposicionis declaracionem. ¶ Nunc tamen hiis aliis non obstantibus non solum negat supprimere tunc generalis reprobum ipse quia ipse intrauit in dicta clausula contentis in dictis capitulis sed etiam negat ipsum Constanciense generale per quod fuit ipse unacum aliis de obediencia Gregorii in cardinalatu admissus.

¶ Et ut manifeste percipiatur quam irracionabiliter et impudenter negat dictum Constanciense Concilium reprobum illius temporis de quo mencionatur prout predicta per oculare videri ex sequentibus racionibus. ¶ Primo quia dicit generale certitudinis declaracionem quantum ad inchoacionem dicti generalis. Unde magis fit mencio de ista videlicet die v. novembris in qua Johannes xxiij missam celebrauit pro inchoacione dicti generalis. Item dicte xxiij unacum pro ... sessum a constancia dicti Johannis. ¶ Unica cum fortassis aliqui suspicabantur per eius recessum fuisse generale dissolutum tunc fuit ... declaratum per omnes Constanciensis eam recte congregata inuicta et celebrata ut

per recessum ipsorum ut aliorum contrariorum erat dissolutum concilium sed manebat in
sua integritate et auctoritate alioquin aut in chronicis vel libris gestorum illius
concilii legeretur quod tempore quo prefuit dicta congregatio in loco Constancie in
aliqua alia sessione aut congregacione deliberatum fuit tunc de novo incipere
seu continuare sessiones numerando de prima facta in presencia domini Jo-
hannis unde defensores dicti Gabrielis cum allegant numerum sessio-
num referunt se ad dictam primam sessionem. Convocatio autem que fuit facta
vel ex parte Gregorii XII et regum et principum de obediencia Benedicti XIII
illa non fuit ad novum concilium convocandum sed convocabatur ipsum idem quod
actu fuit Constancie tamquam legittime congregatum. Verba enim convocacionis
ista sunt: Bulla sanctissimi domini nostri Gregorii pape XII audivit et
intellexit atque intelligitur est certitudine de celebri fama huius sacrosancte
congregacionis pro generali concilio Constancie in Christi nomine congregate. Ideo
commissionem fecit prout in eisdem bullis dinoscitur. Virtute cuius commis-
sionis et mandati vigore istud sacrum concilium generale convoco et omnia
per ipsum agenda auctorizo et confirmo. Per huiusmodi convocacionem ma-
nifestissimum est quod non convocat novum concilium sed convocat sacrum conci-
lium Constancie actu pro generali concilio in Christi nomine congregatum et adunatum etiam cum
convocacione ipsarum. Modus autem convocacionis facte ex parte dictorum
regum et principum de obediencia dicti Benedicti fuit iste: Nos oratores
et procuratores illustrissimorum principum etc. convocamus vos omnes prelatos
et ceteros dominos de hac congregacione. Ecce quod ex tenore ipsarum convo-
cacionum manifestissime apparet quod non novum concilium, quod si primo
non fuisset convocabatur, sed illud idem quod Constancie actu erat in Christi
nomine congregatum. Unde per hoc non habetur quod sacrum Constanciense concilium
non fuit legittimum a sua prima inchoacione usque eam ut dictum est tempore quo
facte fuerunt huiusmodi convocaciones in illis sessionibus fit mencio quasi tunc
et non super primo fuit concilium inchoatum primo computatum sessiones nu-
merando a prima que fuit facta ab eius inicio. Item 2o si dictus Gabriel
velit dicere quod congregacio Constanciensis numquam habuit nomen generalis
sinodi nisi postquam incorporati fuerunt et uniti illi qui erant de obediencia
Gregorii XII et Benedicti XIII tunc ergo sequeretur quod numquam habuit
nomen generalis concilii. Siquidem Rex Aragonie et comes Armeniaci
qui fuerunt de obediencia domini Benedicti numquam fuerunt Constanciensi congrega-
cioni incorporati. Et tamen alie partes videlicet comes Armeniaci sicut
erat conventum in concordia Narbonensi debebat illam congregacionem
convocare quemadmodum reges Castelle Aragonie Navarre fecerunt he-
redes et comes Fuxi per suos oratores et nuncios fecerunt. Et si di-
ceretur antea non fuisse generale concilium non licet utique exaggerare sed
etiam simpliciter ex hoc clarius manifeste de iniusta ~~deposicione~~ Johannis
~~[illegible]~~ et illegittimare aliorum que in eodem concilio acta fuerunt. Et quod
audivi gravius est de falsitate sentenciare errare et heresi aliorum qui
ab eodem concilio illius infecerunt / convicerunt nam eorum falsi vo-
cantes se sinodum generalem / errantes etiam in fide fuissent
dicentes se representare ecclesiam catholicorum. Item de Romanis quod alibi
catholicum etiam se prelatis distincte tenetur ab obediencia supponentes dominum

combustione Huss

So vii

mani violentus in papam dicunt quod illorum mandato fuit ~~captivatus~~ Johannes
3° papa · quod possunt excusari a crimine sacrilegii etc. ¶ 3° si dicat ad
intelligendum esse tunc primum cessandum fore generale concilium quando maior pars
illorum qui erant de obediencia domini Benedicti fuerunt incorporati quod impletum
fuit quando ~~incorporati~~ ambassiatores regis Castelle fuerunt uniti in
xxxv° sessione Dicere igitur omnia gesta in tribus annis pre-
dictum congregacionem Constanciensem censeretur nullum habere robur et validi-
4° tatem quod periculosum foret asserere ¶ 4° si dicat tunc solum dictam congre-
gacionem Constanciensem habere nomen generalis synodi quando dominus Gregorius fecit
cessionem papatus in sessione xiiii et alii de sua obediencia fuerunt
incorporati Tunc etiam sua assercio valde periculosa videtur quia
ante illud tempus fuit facta deposicio Johannis pape xxiii et facta declaracio
de communione sub utraque specie ¶ Item condempnacio errorum Johannis Wic-
leff aliorumque plurium magistrorum Pragensium que primo facta fuerunt (ut supra) si asseratur
velut quod ante dictam cessionem Gregorii et unionem illorum de obedien-
cia Benedicti pape non fuit Constancie synodus generalis videat quanto
periculo asserit contra deum et singulariter contra nacionem Germanicam Cum
enim necesse [illegible] quod conservacio catholice fidei fuit ordinata quod fieret contra
non ipsam quantum sacro approbante concilio Constanciensi quod qui non confitetur
condempnacionem Jo Wicleff Jo Huss et Jeronimi de Praga factas de ipso-
rum eorum libris et doctrinis per sacrum generale concilium Constanciense fuisse
recte et iuste factas et a quolibet catholico tenendas et asserendas tali
delendus tamquam hereticus condempnatur Condempnacio per errorum Johannis Wicleff
et quod maximum est dicta declaracio fidei catholice de communione eucha-
ristie sub alia tantum specie fuit facta ante unionem dictarum obedienciarum
Si Constanciensis congregacio non fuit generalis synodus / dicte condempnaciones
non possunt dici recte et iuste facte ob defectum iurisdictionis quia si
dicta congregacio non fuit synodus generalis et per consequens non fuit competens
et legittimus iudex Unde etiam Bohemi poterunt nunc dicere quod iniuste
Johannes Huss et Jeronimus pseudo prophete sunt fuerunt condempnati ipsique
recte fecerunt colendo eorum memoriam tamquam qui iniuste passi Et
quid de tanta multitudine reprobatorum qui mandato Constanciensis
concilii pro defendenda veritate fidei nimis dedita de communione sub altera
tantum specie bello et aliis multiplicibus persecucione sunt interempti Quid
de felicis memorie Sigismundo Rege Romanorum qui fuit protector illius
sacri concilii ut post mortem suam pro mercede laborum suorum quos
habuit pro unione ecclesie sancte dei detur illi nomen quod fuit protector
hereticorum et scismaticorum Ipse etiam mittit propter [...] de hiis
scismatis et errorum suffecerunt namque in libris imperialibus Quid
dualibus in quibus fuit facta declaracio de auctoritate generalium conciliorum Quid
deinde de omnibus principibus prelatis et aliis qui in illo concilio fuerunt
ante tempus illud non decepti Quid de aliis regibus principibus aliisque aliis
fere nobiles qui notitiam habuerunt de illo sacro concilio et illud

etiam expresse apparebit. Reputari ne debent omnes errores et heresis ut supra
ipse olim Balth. effugiat iudicium concilii. Quarto quia ipse olim Balth. dicit
et asserat quod sine libro voluntatis de sacro Constantiensi concilio nichilominus 4°
patet manifeste apparet ex gestis et sessionibus dicti concilii dicti Constantiensis
congregatio ab initio sui usque ad finem videlicet a die v mensis no- — xiiii
vembris anni domini m cccc xiiii continue etiam per illos principes qui
fuerunt de obedientia Gregorii fuit reputatum concilium generale patet per
in cedula dudum ante recessum Johannis xxiii de loco concilii oblata
publice coram Rege Romanorum per Ludovicum ducem Bavarie qui erat
principalis de obedientia dicti Gregorii fuit etiam oblata ex parte sua cardina-
lium et aliorum de dicta obedientia in qua notatur inter sacri Constantiensis concilii
et petebant quod Johannem xxiii in effectum quod per dictum concilium statueretur similiter
competens dicto Gregorio ut possessione teneret aut sufficiens mandatum mit-
teret. Et sine hoc fieret aut non dicti qui sibi obedientes volebant
accessisse in eodem concilio determinavit. Predicta in eadem sessione in qua
fuit facta cessio nomine dicti Gregorii fit mentio de Constantiensi congrega-
tione vocatus fuit congregatio. Sexto post factam dictam sessionem 6°
in bullis que emanarunt de cetero ad plures ut venire deberent
ad concilium fit mentio in multis locis de dicta congregatione tamquam fuit
generalis synodus a sui principio primo. Septimo in prima sessione 7°
quam dominus Martinus papa v se recepit tenuit post suam coronationem sacro
approbante concilio fit mentio de congregatione Constantiensi tamquam de concilio generali
expresse referendo se ad ad tempus usque fecit nominis ipsius electionis dicta
sessio de presenti. Equidem dicit sic dudum pro parte sacri generalis concilii
Constantiensis personam Baltasarem Cossa olim Johannem papam xxiii nun-
cupatum post alias a papatu per diffinitivam sententiam eiusdem concilii canonicam de-
positum per eandem sententiam eiusdem concilii ad standum et morandum etc.
Ex qua bulla patet manifestissime quod dicta congregatio Constantiensis per eos
qui erant de tribus partibus obedientiis unitis sub eadem obedientia concilii ac domini
Martini pape fuit reputata tamquam sacrum generale concilium etiam pro eo tempore
quo fuit Johannes xxiii depositus a papatu hoc autem notorium est fu-
isse ante predictam sessionem Gregorii. Octavo in illa bulla famosa domini 8°
Martini pape contra condempnatione heresis Wiclefistarum data approbante
sacro Constantiensi concilio viii kalendas martii pontificatus sui anno primo
expresse fit mentio non semel sed pluries in verbis de presenti Constantiensi congrega-
tione tamquam fuit generalis synodus tempore quo fuerunt facte dicte condempna-
tiones heresum et errorum predictorum per Johannem Wicliff et Johannem
Huss et Jeronimum de Praga necnon dicta declaratio fidei de communione
populi sub altera tantum specie et tamen ut quiescentium est fuerant facte ante
dictam sessionem Gregorii et unionem aliorum de obedientia sua. Nono 9°
comprehensum est quod olim domini Cardinales ipse vivente alii car-
dinalibus obedientie dicti Gregorii fuerunt admissi in cardinales per
dictam sacram Constantiensis concilium immediate in prima sessione sequenti in qua
fuit condempnatus Johannes Huss et suis erroribus fuit facta mentio de ge-
nerali concilio Romano celebrato sub dicto Johanne xxiii nec ipse tamen

aut alii quicumque de obediencia dicti Gregorii adversus ista se opposuerunt
unum. Unde apparet quod non solum Constanciensis congregacio sed et Romana
reputata fuit tunc unanimiter quodammodo generalis illo precipue considerato
quod condempnacio facta in eadem sessione per parte Constanciensis concilii
fundatur in condempnacione facta per dictum Romanum generale. ¶ Decimo ipse
olim Eugenius potuit audivisse quod per annum vel circa ante unionem ambassia
torum regis Castelle ad Constanciense veniret medio Sigismundi Romanorum
regis procuratore ipsius olim Gregorii xii quievit ac concordia
statim sibi parte Constanciensis generalis ordinavit quod esset primus episcopus post Romanum
pontificem legatusque perpetuus cum plenissima facultate in spirituali
bus et temporalibus cum provisione sallario congruis muneribus etc. legatus de
latere concedi soliti in provincia Marchie Anthonitane et presidatus for
sitan concedendo ei plenissimam exempcionem eciam in temporalibus eciam quoad
ad presidatum summi pontificis. Item reintegracionem et absolucionem de omnibus
administracionibus. Et hanc concessionem aliasque nonnulla per ipsum generale eidem exhi
bita idem olim Gregorius acceptavit. Nec dubium quod hiis assensit
ipse olim Eugenius potest nec eciam non dicere non fuisse eo tempore parte
Constanciensis generale. Venit eciam in consideracionem quod ante tempus dicte unio
nis Hyspanorum parte generali predicte fuit ordinatum officialibus qui
fuerant de obediencia dicti Gregorii semper concessum ut aliis officialibus tunc es
set eciam administracionem camere domini mei et qui nunc dicitur Cardinalis
Adimarius. Et ipse Gabriel tunc vocato Cardinali Senensi quod expresse
et nominatim deputatum interfuisse sessionibus et congregacionibus quod pluribus
que fuerunt celebrate post incorporacionem suam in eodem generali ante
unionem Hyspanorum ¶ Undecimo eidem olim Eugenio est obiciendum
11 quod Cussanus tanto tempore stetit fuisse semper reputatam Constanciensem congregacionem
pro vera legittima sancta et catholica quodammodo generale nunc primo incipit
opponere quod non fuit a sui principio generale generale. Attento maxime
quod tempore prime dissolucionis facte de sacro Basiliensi generali fuit
scriptum sibi suis oratoribus ac toti orbi terrarum dicta declaracio
de auctoritate generalium generalium tunc leviter facta per Constanciense concilium.
Attento eciam quod ipsius declaracionis vigore fiebat quod eum tunc ille processit
usque ad suspensionem inclusive nisi prestitisset universaliter de sua adhesione. At
tento deinde quod postmodum semper concordatum est quod suis oratoribus publicis per
parte Basiliensis generale est innovata predicta declaracio et ipse eciam pub
lice primo promisit manutenere et defendere tenorem decreti sacri Ba
siliensis generalis fuitque in iuramento eorum ad plenum recitatum in scriptis
de verbo ad verbum. Attento preterea quod sciuit suos oratores incorporatos
fuisse generali iurando expresse manutenere dictam declaracionem. Cum hec
omnia pervenerint ad suam noticiam et tunc temporis nunquam quoniam
allegavit tunc tamen non fuisset declaracio generalis quodammodo dicendo
ut modo quod non fuisset adhuc unitis tribus obedienciis sicut nunc
12 ¶ Duodecimo dicendum est eidem Gabrieli quod iam nimis expresse confessus

quod ipse videns se depositum a papatu propter sua notoria crimina que negare
non potest cum non putat aliquid sibi posse suffragari querit se ad dene
gandum legittimum judicem suum sacrum basiliense concilium. Et quia hoc absque
apertissima confusione sua facere non potest valet quia frequenter ore proprio est confessus
fuit tunc sacrum basiliense concilium putat dependere ex sancta synodo constanciensi
negat jurisdictionem constanciensis concilii quod tamen ammissa reclusio contraria absque
ulla exceptione toto tempore veneratur tanquam synodum generalem. Et quod singulariter
est inconveniens ipse olim Eugenius qui propter putavit de hac venera
tione se posse juvari ad obtinendum intentum suum de prima papatu dissolu
tione notavit decreta congregacionis Constanciensis quod ipse pro nunc negat tanquam
sacre synodi generalis etiam in suo consistorio generali semper publice ac solempn
niter divulgavit per orbem ut magis patet ex literis suis dicti olim
Eu. bis temptavit de facto facere primam dissolucionem secrete et publice
Nulla autem que publica fuit quantum ad hoc propositum sufficiat. Et quod
post tunc missionem presentium multarum literarum ad noticiam nostram pervenit ulterius
ea quod super generalis prefatos Bohemos hereticos in constanciensi concilio
tam notorie atque solempniter condempnatos et in dicto concilio ac per
diversos processus sedis apostolice ac legatorum eius sub scriptura confirmatos
etiam invocato etiam brachio seculari ac publica bellica indictione multiplici
quorum per toto orbe pluribus notissimum est catholice fidei esse notorios
hostes et perfidos animos armatos heresis pertinacissime et inflexi
biliter defendentes fuisse invitatos Basileam ad disputandum et conten
dendum super articulis in processibus generalibus conciliis et per processus apostolicos tam
solempniter ut premittitur condempnatis in contemptum auctoritatis apostolice sacrorum
conciliorum patrum contra decreta sanctorum et statuta legum imperialium fidelibus
audiencia denegatam etc. Certe quam manifeste ipse dictus olim Eu. qui jam ne
gat unitatem constanciensis concilii fuisse continuatam a suo principio olim in con
sistorio generali specialiter et diffinitive confessus fuit illud fuisse sua
intentione super determinatione illius constat cum notorie legenti sessiones illius
concilii per condempnationes ille de quibus hic fit mencio fuerunt ut predictum est
facte ante tempore unionis obediencie Gregorii et Benedicti. Et nec est
mirandum quod variat illa concordat huius allegacio sua tunc aliis multis
que aliquis inconveniens sunt de sua variabilitate et instabilitate quibus non
erubescit alia pro aliis dicere etiam si sciat contrarium esse notorium et ab
ipso fuisse confessum
Nec tamen hiis omnibus in eam finiat. Notatu hanc expresse legitur in libro
de gestis concilii Constanciensis composito per bone memorie Cardinalem sancti Marci
dictum cum sic. Item ipse diversis opinionibus de potestate concilii generalis supra
papam maiore in hiis que pertinent ad reformationem ecclesie super prima diffinitione
prescripta fuerunt omnes articuli de hac materia mentionem ex scripture quam ex
primo dependet quia Cardinalis Florentinus sustinebat quod ille articulus non erat
verus de jure et propter hoc plures cardinales etiam quia super illis diffini
tionibus non fuerant habere nec sufficiens potestas deliberationis que volebant

sessioni pridie precessit. Post illam sessionem plerique super hoc cum aliquibus de
partibus aliqualiter disputarunt. Finaliter Gallici voluerunt ex integro dictas
diffinitiones ad longum iterum in alia sessione pronunciari. Et fuit
facta sessio die sabbati post pasca que fuit vj aprilis. In qua sessione
iterum maior pars cardinalium faciebat difficultatem incedendi. Omnes
tamen preter tres vel quatuor postea venerunt ad sessionem presente Rege Romanorum
et imperialibus insigniis presidente cardinali de Ursinis episcopo Albanensi
et celebravit missam de domina nostra Reginaldus archiepiscopus Remensis. Item
de concilio Iohannes papa xxiij legitur in libro de gestis illius generalis concilii
sunt per prothonotarios in [illegible] quas fecerat [illegible] fuerunt sibi exhi-
biti articuli processus generalis. Dixit enim quod nullam defensionem facere volebat
affirmans generale concilium sanctissimum esse errare non posse et quod ipse
nunquam contradicere vellet, cum id sibi numquam non esset [illegible] publice fecerit se
in premissis nullum ius habere.

Non minus clamauit scisma. Attendat hic quod dicit in libro isto
quod si concilium constantiense non fuit generale, generale oportet necessario con-
cludere quod fuit conventiculum hereticorum. Ita [illegible] errauerunt concilii
in materia fidei faciendo decretum declarationem quam dicit penitus contradicere
euangelio et fidei katholice [illegible] ac sanctorum doctrine et [illegible] racioni.
Si ergo tales fuerunt quales generauerunt [illegible] esset contra unitatem ecclesie
quia per eos potuit scisma clamari. Sed certe auctor iste non cogitat
de unitate in ipsa fide que maxime pertinet ad ecclesiam sed cogitat de ec-
clesia quasi de re corporali et unitatem ecclesie appellat quandam temporalem
pacem et prosperitatem quamdiu fideles errent in materia fidei sine qua
impossibile est ~~fieri deo~~ placere deo.

Valuisset infringere. Aliud est enim dirigere et regulare actiones presidentis
in apostolica sede, aliud est apostolice sedis auctoritatem infringere. Potestas episcoporum et sa-
cerdotum est immediate a christo et ipse solus potest eam destituere sicut constituit.
Videmus tamen quod pro diuersitate temporis regulatur ut cum quis licite aliquid
potuit si postmodum attemptet agere [illegible] magis [illegible]
in hac re exemplum est a summis pontificibus assumendum. Ceterum cum
beneficiorum que in suis diocesibus sunt collatio de iure pertineat ad episcopos
ordinarios, tamen summi pontifices per suas regulas cancellarie aut
extravagantes restringunt illam collationem [illegible] et si potestas eorum sit
immediate a christo nichilominus oportet se conformare suis superiorum constitutionibus
demum subiectis [illegible] per summum pontificem aut generale concilium licite
possunt quod [illegible] non potest nisi neque illas obseruauerit. Id enim mani-
festum est in potestate mere spirituali videlicet consecrandi aut alia sacra-
menta conficiendi et ministrandi. Non enim licet episcopo aut sacerdoti ubilibet
missas et quando sibi libuerit celebrare, sed certa assignata est sibi certa
forma per constitutiones ecclesie tam in illo quam in aliis spiritualibus que
potestas est immediate a christo. [illegible] spiritualis [illegible] habeat [illegible]
immediate ab ipso et tamen quomodo hoc debeat exerceri [illegible] oportet
eos regulare per doctrinas et [illegible] ecclesie [illegible] tenere

est immediate solum a deo illa tamen subiecta est etiam prelatis secularibus ut apostolus
inquit quod omnis anima potestatibus sublimioribus subiecta esse debet Nec ab
ista veritate exprimit (?) nam ipse pater christianorum quantum valeat argu-
mentatio quod quia potestas summi pontificis est immediate a solo deo regulari
non debeat iudicio proprie racionis Et quod omnia debeat agere pro refrenato
libito voluntatis Cum autem hoc dicere non audeat quid consequenter audet asserere
quod non debeat regulari iudicio racionis certe

Varie affectiones et diverse. Componit sic. Quomodo generale concilium possit habere
affectiones et diversas simultates ipsi proprie compatibiles sunt et ista in eo non
possunt contingere debeant et si nichil divinum numinis credit esse in generali concilio
consideravisse doctrinam philosophi in 3o politicorum quam expresse ponit quod iudi-
cium multorum sapientia et virtute ornatorum multiplici racione preferendum
iudicio unius Sed inter alias illa potissima est quia iudicium illorum magis
est a passionibus liberum et purius. Hoc verificatur in generali concilio
conveniunt magna multitudo sapientum et diversarum nationum qui omnes vno
aut eadem passione et simultate possunt affici quod cum unus
odio habet alter diligit Unde ipsi quasi in nullo reputantur quod homines consti-
tuti in tanta libertate quemadmodum est in generali concilio omnes conveniunt in
idem propositum. Item constat quod in generali concilio [illegible] non potest corrup-
cio munerum que excecant oculos prudentum et pervertunt verba iustorum
quam facile autem huiusmodi corruptio contingat in persona pape et familiarium
priorum modo experimento non est opus Sunt et alia complura que
manifeste demonstrant potius considerandum esse iudicio generalis concilii quam
pape Unde racio quam allegat quod in concilijs [illegible] concurrentes possunt
contingere varie affectiones et diverse simultates quod hec multo fortius
in persona pape contingunt Et hec sua allegacio potius militat contra eum

Ut in nullo invenitur possit. Papa nec olim Eugenius est contra hoc
exemplum accommodat Nam cum esset in concilio Viennensi (?) alijs car-
dinalibus ibidem facta est ordinacio quam ipse papa fecit decretalem
de [illegible] rei memoriam quod ipse curiam Romanam de urbe Romana
necnon de loco ad locum de provincia ad provinciam sive de parte ad par-
tem sine consilio et consensu cardinalium non transferret Nunc autem con-
cilium generale cui summus pontifex obedire tenetur non potuit legittime
decernere aut declarare quod ipse sine consensu concilii non posset ipsum dissolvere
aut transferre Et quemadmodum dixit sibi non licere Ita etiam successoribus suis
temporibus non licere transferre

Non possit sepius legis vinculo. Quemadmodum in precedenti Ita etiam in
hoc ipse est exemplum accommodat Nam pro tribus vicibus iuravit se vin-
culo predicte ordinacionis quod non posset absque consensu Cardinalium curiam
Romanam de loco ad locum movere Et quod magis est predictam ordinacionem
confirmavit per tres vices iuramento solempni iuravit etiam alia
[illegible] que non sunt minoris ponderis Et tamen contra [illegible]
declaratam concilii pluribus [illegible] videtur non minus esse [illegible]
sedis apostolice [illegible] hoc autem [illegible] [illegible]

sit adhibenda verbis ipsius olim Eugenii Nam postquam aliqui scismatici duxerunt
cum eo de hoc etiam ipse perstitit quamvis tamen postea dicere poterit sicut etiam
dicat quod non potuit scripturam totaliter annullare contrarie sine preiudicio sedis
apostolice aut periculo fidei et unionis ecclesie

Nota pro tex

Tu autem dilecti filii qui numquam salutem humane gentis novissimis temporibus ve-
nena seminaverunt ut universam ecclesiam vulnerarent et ipsum Christi
corpus quod sub Christi passione crucifixores scindere nequiverunt
crudelissime lacerarent / videtis hoc certe patefacto omnibus heresibus aditu
aperiri apostolice sedis auctoritate contempta que omnes effugat confutat occur-
rendum est dilecti filii et omni studio resistendum ut venena ista deprehe-
dantur / vos ergo fratres quos non tantum titulus reputationis debitum pro-
fessionis astringit / adeste veritati / adeste apostolice sedi que magistra
et mater est fidei / adeste illi qui vestri totius orbis in fide instituit
et fundavit ecclesiam / adeste illi que vestri est auctor honoris vestri
eiusque origo dignitatis / illi rependite vicem illi affectum reddite filialem
milites Christi estis qui fidei militatis contra hos ergo hostes fidei
vigilem exhibete miliciam / adeste fortiter / adeste constanter ut fides
apostolorum peregrinis doctrinis et variis adiunctis fundatissima fides Christia-
ne religionis exordio predicata a sanctis doctoribus declarata a sanctis
synodis observata in sua integritate permaneat et ipsorum adinventiones gar-
rule et aniles fabule conticescant et ab eo coronam incorruptibilem
percipiatis cui ecclesia tam sponse et proprie lucratur in cuius sta-
tibus legitur qui autem ad iustitiam erudiunt alios lucebunt sicut stelle
in perpetuas eternitates Datum Florencie Anno incarnacionis dominice
millesimoquadringentesimo quadragesimoprimo xvj kls
Maii pontificatus nostri Anno undecimo

Nota pro glo

Videtis iam dilecti filii Nota et ultra pro glossa in qua concludit summo
conando ad defensionem sui dogmatis / Et quia illud non variabile
sed ... non primum sed proprium non sanum sed pestiferum
non catholicum sed hereticum est / omnes fideles repudiare illud et
oppositam doctrinam fidei catholice defendere debent / Alter debet dicere
quod omnes qui ex parte sua ad eos venerunt et non sectu accu-
leverunt predictam doctrinam ecclesie determinatam in sancto et mag-
no Constanciensi Concilio

Ex premissis evidentissime cognosci potest quod observancia sit merito
occulis depteris ipsius olim Eugenii qui rem tam clarissimam et aper-
tissimam toti orbi quemadmodum fuit magnum et sanctum Constanciense concilium
non videt / quod determinatum est negare audet in facie omnium catholi-
corum principum post tot et tantas sibi factas illius vigore rati-
ficationes et notificationes per sanctam synodum Basiliensem fuit cum non dumtaxat
generaliter sed frequentissime de verbo ad verbum recitata predicta
declaratio tamquam facta per sacrum Constanciense concilium in synodalibus epistolis
et decretis notificatis ad plenum ipsi olim Eugenio et publicatis
eiusdem ipsemet illud idem publice confessus fuit in facie ecclesie

vniuse per spaciu toti orbi notissima adhesioez Nunc in ostensioez xpia
ne religiois depssioneqz fidei catholice per Vniuz diffinitaz quatu
in se fuit ?depravavit et rephavit pdcam veritate fidei declaratam
in sacro Costaciensi Concilio Nec valet potest excusacio quod depravavit
eam scda intencioz qua ut ait basiliensis demonstravit in facto Spra
mus eciam intellectu habuerunt Arriani Sabelliani et alii heretici cca
intcu dni evangelij eciam cca simbolu Nicenu ?cilii Nec tamen
ob prava eorum intellectum fuit vnquam illud simbolum aut evan
gelium ?depravatum Simili modo cca legem moysi et pphetas
Judei prave demonstrat intellectu eciam in facto sed ob hoc passus
ille prave scpte nec ?depravantur Sed cum intellectum quem basilienses
cca pdcam declaracioz demonstrant in facto est ?trariu illi et tua
quam ?trarie ?trarie sunt passiones Bisensis quae basilienses habent
?depravat illa tunc non ?depravant sed ?probat deberet vt eciam
docet apostolus eciam intus ?tra legem male intelligentibus et operantibus
lex quidem manet sancta eam et mandatum sanctum justum et bonum Sed
vero intellectus basiliensium est ?formis tunc ergo veritas illa ?deprauat
simpliciter Quemadmodum si hic ?depravaret evangelium scdo intellectum quem apostoli
demonstraverunt in facto quam credimus quod eorum intellectus fuit ?formis
evangelio Sed aut huiusmodi intellectus est ?trarius et de hiis quod ?formis sit
nemo ?depravat Sed ut toti orbi innotescat quod patres celebran
tes sacre basiliensis ?cilia dignam eius ?depravare ?depravavit eos
sensus eu dcte veritate Gaudete in hoc misericordia dei ut sua ?
depravacio non possit hre effectum Quamquam cum velit eos repu
tare tamquam excusatos asserunt verum est ?depravacionem dicte veritatis ?cilij
Costanciensis Ex ea cum causa qua illa tenent dixit se eos ?depravasse Nec
satis fuit ei per ?depravacionem pdcam catholicam ecclesiam ?turbare sed adiecit
maiores in dies ?turbaciones initur ostendere omnes qui ?firmam Con
stanciensis ?cilium fore reos et erroneos si aut solum vicia hunc
veritatem et fidei allegans racionem quod si ?cilia ?mitterent catholicam
ecclesiam in totum ?funderet Dicit nempe ideo non fuisse verum ?cilium quia
in eius principio solum illi ?venerunt de obediencia alla quae tamen
tunc minorem ptem ecclesie catholice obtinebat Quod ergo de omnibus
?ciliis celebratis in latina ecclesia a tempore scismatis grecorum Dicet quod
ibi ?venerunt de obediencia sola occidentalis ecclesie quae ergo nunquam aliquid
eorum nomine habuit aut reputari debet ?cilium generale Greci cum
xpianos se dicunt et priores fuerunt separati non minori ptes eorum quam
latinorum Quod de comparacione ad armenos quorum scisma dicit
fuisse a mille fere annis Dicendo quod maiore quam sunt nunc plures
audivi sud allegacoe non diceddum fore Synodum generalem nisi ?
?venerint ex qualibet provincia nobiles pprium Et tunc in prima Nice
na Synodo de hispania non legitur ?venisse nisi osius episcopus Cor
dubensis similiter per hanc racionem negari possunt omnia octo ?cilia vlia

o— ... et ... / ...

que iam ab antiquo sunt totaliter approbata. In illo magno primo lateranensi ge-
neralio ubi interfuerunt fere episcopi nullus quoque castelle portugalie Navarre
et Bohemie regibus interfuisse legitur, nisi ut undique apud latinos
generale concilium fiat. Cum enim apud grecos qui pro maiori parte
sub manu et dominio Turcorum et aliorum infidelium quoniam
racione eiusdem non deberet celebrari concilium generale ipsi vero ipsorum
impotenciam dicunt se non posse convenire apud latinos nisi ad ex-
pensas eorum quas tamen clerus ecclesie latine facere non potest et principes
non permittent. Notum eciam certissimum est quod ipse olim Eugenius ex alle-
gacione sua amputavit totum vigorem decreti frequens ut undique
deberet generale concilium celebrari. Capitulum, cum forasse primo lacebat causa
videlicet que tantam instanciam fecit quod ea quam dicit se fecisse reduc-
cionem grecorum ut se suo tempore et in futurum summos pontifices securos
faceret ipsorum grecorum observanciam undique generalia concilia celebrari. Et quod ...
quod undique effectum haberet declarare fecit quod postea et magnum contra
vim concilium de ante generalium conciliorum. Advertendum tamen ut innovacio
prefati basiliensis synodi amplius ... clarissime ... Si-
gismundus Romanorum Imperator et eciam ... omnes presidentes
dicti olim Eugenii qui primo totam ... regia ...
vero. Ipse enim Sigismundus omnem conatum ... ut salva
integritate illorum ... auctoritas generalium conciliorum ... magis
eam notam esse ad finem ... rebus statum non solum ecclesie sed et
Regnum et secularium principum. Sicut iste vero exemplo est philippus qui
vocatus est pulcher rex francie. Nam cum bonifacius viii presump-
sisset ea que ... illi fuit ... ad iudicium generalis concilii. Verum
plenorum laboravit et cum ... de loco concilii ...
de facienda dicti innovacione. In illo autem decreto innovacionis ex-
presse dicitur ad magnam ecclesie catholice utilitatem ... demonstrat
ut ipsius auctoritati omnes subesse tenentur in facto olim Constanciensi
concilio declarata sepius manifestatur et ad omnium noticiam perducitur. Et
quamdiu nonnulla concilia predictarum synodorum salubres instructiones ac
declaraciones innovacione ... et hec sancta basiliensis synodus
noviter illa declaracionem de generalium conciliorum auctoritate in dicto Constanciensi
concilio ... sub eadem ... innovavit primo
per generalis synodi. Quid ad hoc dicere potest iste olim Eugenius qui
modo ... Constanciense concilium ... declaracio dicitur nova
et innovata est ... per prelatos Constanciensis concilii dicens quod eius
manifestatio ... ad magnam ecclesie utilitatem. Quid pro tunc
dicere potest ipse olim Eugenius qui ... sunt ... in
... sessione sancti basiliensis concilii sacri Constanciensis concilii canoni-
zatum est et similiter ... aliis octo conciliis celebratis in ecclesia
orientali. Item cum lateranensi lugdunensi et viennensi in latina

ecclesie celebrato. Sed et ante illa dierum eorum ipsum facte Constancie [illegible]
canonizati erant sanctum Pragensium qui pro sustinenda fide illius generalis
bellis publicis et aliis variis tormentis ab hussitis fuerant inter-
empti. Item quia dampnatos errores [illegible] resistentes ecclesia catholica [illegible]
postquam [illegible] innumerabilibus intolerabiles Pragenses a tirannis principibus
passa fuerat pro fide, ubi Christum dominum nostrum Ihesum filium dei et verum deum ac creator-
orum [illegible] eius sanctos argumentationibus suis monstrare nite-
bantur [illegible] non deum verum et creatorem sed creaturam esse. Ideo nunquam
modo zelatores catholice fidei insurgere debent adversus dictos olim [illegible]
qui degeneraverunt sanctam congregationem constanciensem non fuisse vere generalem
pro cuius tamen fide sustinenda amplius quam centum milia Pragensium expo-
suerunt morti aut periculo sanguinem proprium. Et quod plurimum admirandum
est cum multos dampnatos errores dicunt esse sine dissolucionis
quos pro sua adhesione in facie ecclesie postmodum revocarunt nunc eorum
repetunt confirmores aliis semper adaugendo. Et in ipsis erroribus [illegible] plus uno
quam duodecim modis contrarios esse manifeste comprehendit. Quia videlicet
dampnabiliter se submittere suo iudicio recusaverunt. Item primo ipsum
exprobrant et quantum in se fuit intendit pro acceptandum dissolucionem
errores accumularunt. Item secundo est defendentes veritatem fidei et eos
eos prede et mandatis principibus exposuit eos tamquam hostes fidei Pragen-
ne. Et impugnavit eum preferunt fautores hussitarum et officia con-
cedendo [illegible] a legittima ecclesie congregatione exarguentibus eam
Item negaverunt veritatem fidei quam ipse mecum aliis predicavit tenendam
fore. Item quarto confessus est et predicavit legitimitatem generalis concilii Constanciensis
de aliis veritatibus in sua adhesione. Item tercio [illegible] legittime per
decretum [illegible] sessionis noluit corrigere suos errores ut patet in
declaratione sua per purificatorem [illegible] sub quibus dicebat se tenuisse
generaliter. Item sexto est solempniter eos non velle revocare. Item confessus
est quod vellet eos suos [illegible] defendere et manutenendo. Item
diffinivit solempniter errorem contra catholicam veritatem. Item compulit per-
consciencias et sacramenta quantum in se fuit omnes fideles tenere suos
errores. Item obviare impugnavit catholice veritati. Et negavit quin-
mo despiravit publice veritatem quam sepe fuit diffinita ecclesie
contenta in libello Moyses et dominum 2a post sessionem. Hos primos mo-
stravit generalem in forma eius plenius intelligi potest qui vidit et dic-
tare et aliarum suarum continenciam [illegible] ac considerare suarum determin-
acionem. Utrum autem in eo [illegible] alii contra modo perti-
nacie confirmaverit quod videlicet asserat ecclesiam errasse et errare posse
in hiis que pertinent ad fidem et salutem animarum. Dicitur enim [illegible]
ecclesiam aut fidem catholicorum exposite [illegible] penes se suorum
tenentes errores. Item congregationis apud Ferrariam et Florenciam [illegible]
conservatorem [illegible] illi articulo qui est fundamentale retinaculum [illegible]

omnium veritatum catholice fidei videlicet unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Asserat denique fidem romanam non esse stabilem et firmam sed dubiam ut incertam considerans per ea hec que in isto dogmatizat libello. Et tento principaliter quod asserit ecclesiam catholicam in Constantiensi concilio legittime congregatam errasse in fide et moribus / quod fuit sepedictam declarationem que ut imponitur concedit penitus evangelio fidei hactenus observate sacre doctrine et vere rationi apud se ut ipse summus pontifex residet facultas iudicandi in ecclesia catholica quotienscunque fuit in generalibus synodis legittime congregata / ut aliquid vitiis aut voluntatis sue ipse habeat / ac per quod fides nostra declarata respicit instabilitati et variationi subiecta. Et quod omnium est abhominabilius exponit negat Constantiensi concilium quod sit in tota ecclesia catholica hactenus fuisse venerandum tanquam legittimum ubique semper et universale concilium.

Per ea que premissa fuere intelligere possunt omnes fideles quantum iste olim Eu. in hoc libello et aliis suis scriptis publice asserat quamplures errores fidei catholice veritatibus repugnantes. Cumque in ipsis plurimum super modum diviserit ecclesiam catholicam in duas partes erigendo et celebrando conventicula scismaticorum / evidentissime constat eum fore scismaticum denique a fide incorrigibilem et hereticum. Est preterea valde nephandum cunctis fidelibus non per sanctam synodum basiliensem est tanquam talis iudicatum et condempnatus.

Quamobrem ergo possunt si hoc tale venerari tanquam magnum discipulum Christi / patrem omnium filiorum dei / pastorem Christi ovium / et principem ecclesie cum sit ipse fons magistri erroris / fomentum notorium filios diaboli personam hereticum / expellens ab ecclesia oves Christi / compellensque ad eos alios pascua. Sed cum omnis hereticus sit infidelis que preparatio est fidelium cum infidelibus / dicere potius secundum doctrinam apostoli hereticum hominem post primam et secundam correctionem devitandum fore quod subversus est qui huiusmodi est et delinquit proprio iudicio condempnatus. Hec enim humilitate debita sub correctione ac iudicio sancte basiliensis synodi et ceterorum melius sentientium summarie dicta sunt pro quod quasi ad sanctam ad omnes illos in quorum manus hic libellus pervenerit / ut simul dogmatizatam condempno et dogmatizate quam legentibus innotescunt

Quoniam veritas verborum lenocinio non indiget, ideo quanto
verbis simplicioribus proponitur tanto maiori claritate relucet.
Predicto igitur stilo auditam veritatem et iusticiam sacri Basiliensis concilii
constans et cunctis aliis dominationibus vestris attingam. Et quia ex fon-
tibus oritur ut ff. si ex plagiis §. si quis medico ff. ad l. falsi et
in c. forum de v. sig. committam in materia hac destructionem prius pestiferi
et horrendi scismatis sancti accidentia que talia est. Sacrosanctum Basiliense
concilium a prima sua origine quadammodo per bullas felicis recordationis Martini pape
v. inter alias principales causas institutum fuit pro reductione orien-
talis ecclesie et quorumlibet aberrantium christianorum ac etiam pro reformatione ecclesie
vestris in capite et in membris, que quidem reformacio fieri debuerat
in concilio magno Constantiensi, sed ob multa tunc occurrentia dilata
fuit ad primum tunc futurum concilium. Sed pro dolor in concilio Senensi
quod fuit tunc primum post illud Constantiense factionibus quibusdam eius a
expertum et dei iudicio hunc sacro basiliensi concilio reservata hac
causa concilii basiliensis institutionem olim Eugenius papa quartus novissime
depositus per bullas suas patentes post obitum domini pape Martini confir-
mavit. Itaque ex condicione sue institutionis acerf interpleti consessu
ipsius tunc Eugenius sacro basiliensi concilio incumbebat omnibus intendendi
singulariter ad unionem grecorum quamquam hoc ipsum docendum sit ex natura
et condicione cunctis vestris concilii ista causa velut principalis attende-
debet tamquam extirpacionem errorum ut fides unica et vera elucescat in
toto grece dominio et ad reformationem ecclesie in capite et in membris
ut not. dis. in c. 4. et in c. sicut et in aliis iuribus concernis alle-
gandis. Ad reductionem autem grecorum opere insudans prefata sancta
synodus basiliensis destinavit in grecia oratores ad instantiamque
suis venientibus ex grecia solempnibus ambassiatoribus imperatoris et
patriarche grecorum de consensu ipsius sacri concilii et eorundem oratorum prout
continetur ex certe sessionis eiusdem tunc certa fuit ordinatio pro
celebratione concilii yconomici secundum vestros eum latinorum et grecorum
quod ipsa sancta basiliensis synodus elegit seu acceptavit unum de hiis
locis videlicet Calabriam Anchonam vel aliam terram ma-
ritimam Bononiam Mediolanum vel aliam civitatem in ytalia.
Extra ytaliam vero Budam in Ungaria Viennam in Austria
aut Sabaudiam debebat tunc fieri diligentia apud dictos impera-
torem et patriarcham ut ipsi consentirent in Basileam que ipsi
sacro concilio videbatur aptissima. Sed ipsi oratores grecorum
dixerunt se non habere potestatem in basilea consentiendi. Concordatum
quod fieret diligentia modo predicto et optio relinquebatur ipsis imperatori
et patriarche constantinopolitano de hiis autem locis ille quem sancta
synodus elegisset debebat terminari grecis per oratores concilii
qui primum compactata conducturi eos essent ad illum portum in
terra latina, que terminatio debebat eis fieri in terra constantinopolitana

Cuando revisé esta obra ya le habían arrancado las cuatro hojas anteriores

tum de portu ad quem ultimo applicare debebat quam de loco uno de
prenominatis in quo esse debebat dicta ultima synodus. ¶ Preterea iuxta
concordata debebat sacrum Basiliense concilium interim in Basilea stare
firmum nec debebat dissolvi legitimo impedimento cessante quo super-
veniente quod deus avertat per continuacionem sui iuxta dispositionem c. Frequens
in generali Constanciensi concilio editi ad aliam civitatem se transferre debebat
Et in casu quo imperator Grecorum non contentaretur de civitate Basilien-
si infra mensem postquam prefatus dominus imperator applicuisset ad dictum
portum ultimum sacrum concilium debebat se tunc transferre ad unum de
predictis nominatis locis per ipsum sacrum concilium ut supra dictum est eligendum
ut hec et alia plenius continentur in decreto in dicta xix^a sessione
edito. Decreto vero ipso super huiusmodi concordatis et compactatis formato
fuit ipsi quondam Eugenio ~~suum consensum ipsi decreto~~ per Stephanum Phelipto-
rum sacri concilii oratorem ut ipse quondam Eugenius suum consensum ipsi decreto
seu compactatis accommodaret ipse autem per litteras suas missivas multis
tandem expositis respondit quod sua parte suffecerat qua via aut quo
modo finis dicte unionis sequeretur. Unde pure et libere ad tunc
illam partem per sacrum concilium concordatam extitit sponte assensum et
habet sua voluntate demum tandem recessit post sanctissimos oratorum
ex Grecia adventum. ¶ Et extunc sacra synodus effectualiter exe-
quendo que primo fuerant concordata tres suos oratores in Greciam
destinavit cum decem milibus ducatorum sicut primo sed cum ipsis
convenit fieri expensas facturos pro convocatione patriarcharum alio-
rumque in Grecia prelatorum in prefata civitate Constantinopolitana
et alibi in galeis ascendentes quas mittere debebat sacrum concilium
venturi etiam ad locum pro ycumenico concilio per synodum Basiliensem
eligendum. ¶ Habita demum noticia ratificacionis facte in
Constantinopoli de omnibus per concilium cum suis oratoribus concordatis per
litterasque per speciales litteras desiderio imperatoris Grecorum exhortantis
ut eligeretur locus marinus propinquus continuas expensas opus
tolerandas conduxit sacra synodus cum nobili viro Nicodo de Metone
pro xxxv milibus et octingentis ducatis ut duas subtiles cum
trecentis balistariis et alias duas galeas grossas ad conducendum
ipsos Grecos pararet per assignatis temporibus eas sufficientes haberet
Et ipsi capitaneo magna cum solemnitate in generali congrega-
cione sacra synodus Basiliensis de mense Novembris Anno a Nativita-
te domini a° m° cccc° xxxvi° Tradidit vexillum cum armis ecclesie
et baculum capitaneatus tunc presidens ipsi sacro Basiliensi
concilio domino Juliano de Cesarinis sancte Romane ecclesie tituli
sancte Sabine tunc presbitero cardinali sancti Angeli vulgariter nuncu-
pato. ¶ Et cum primo per dies multos in generali congregatione fuerant
audite forent relaciones de prenominatis locorum [illegible] que

sancta synodus miserat oratores suos ut tractarent cum
ipso de mutuando ipsi concilio lxx milia ducatorum et de aliis
necessariis pro celebracione ypomenici concilii. Materia ipsa de elec-
cione loci matura cum deliberacione examinata in sacris deputa-
cionibus licet non absque magnis difficultatibus, quemadmodum in
rebus arduis contingere solet, scrutatis singillatim in deputa-
cionibus et in generali congregacione votis patrum quorum numerus fuit
trecentorum quinquaginta septem, repertum extitit quod quamvis non sola
due partes aliorum quemadmodum concordatum fuerat in decreto xix
sessionis sed eciam plures numero direxerant vota sua concilium
ypomenicum celebrari debere Basilee si placeret grecis aut Avinione
et si ibi celebrari non posset quod celebraretur in Sabaudia que
expresse a grecis inter alia loca fuerat nominata ut supra relatum
est. ¶ Hanc electionem de mandato concilii eius oratores
Dionisius de Sabrevois et Henricus de Diest doctores in theologia
notificarunt ipsi olim Eugenio exhortantes ut eam grato acceptare
habere dignaretur specialiter ei commendando, quia ipse met nominave-
rat prius civitatem Avinionensem tamquam aptam et congruentem pro loco
ubi concilii, supplicaveruntque eidem quatenus vellet concurrere adimplendo
in execucione prout iam ipse concilio per suas litteras intimaverat
scripserat se facturum, et dignaretur personaliter venire ad locum ypo-
menici concilii, concurreretque in execucione indulgenciarum et imposicione decime
super clerum que tamen fuit ordinata per concilium ad supportandum onera ex-
pensarum, quodque dignaretur vocare prelatos et doctores venturos ad dictum
locum in accessu grecorum, sicut quod daret litteras salviconductus ad tuicionem
grecorum per terras ecclesie, quemadmodum concesserat in forma ab eis per
concilium requisita imperator omnesque reges principes et communitates
a quibus petitum erat. ¶ Nulla tamen earum peticionum dictus olim Eugenius ca-
pere voluit sed dixit se respondere velle per Johannem tunc electum
episcopum Tarentinum eius oratorem ad concilium venturum. ¶ Interim
vero per abbatem bonevallis et Raymundum taloni oratores concilii
missos ab ipso concilio super hiis plena potestate concordatum est cum
civibus Avinionensibus, quod ipsi traderent sex milia ducatorum
capitaneo galearum quod prius quam exbursarent residuum
summe peccunie videlicet usque ad lxx milia ducatorum concilium
solempniter decerneret scilicet in sessione publica ut moris est
decretum electionis factum de Basilea Avinione et Sabaudia pro
ypomenico concilio, concederetque eis facultatem nominandi receptores
emolumentorum proventurorum ex concessione indulgenciarum et impo-
sicione decime, que emolumenta extunc ypothecarentur
civitati Avinionensi usque ad plenariam satisfactionem summe

per eos mutuandas. Cum autem hec in parte agerentur post statim
domum supervenit Johannes Dissipatus orator imperatoris grecorum
in principio mensis februarii anni xxxvii ostensisque literam
credencialem papiream vigore credencie dixit ad quatuor se missum
fuisse. Ad narrandum primo bonam disposicionem grecorum quod parati
essent implere omnia concordata cum ipsis. Item ad sollicitandum
galeas quod similiter parate haberentur. Item ad instandum quod eligeretur locus
optimus. Item et postremo ad videndum de facto galearum et ba-
listariorum quod talia essent sicut ad eam rem conveniebat.
Responsio fuit data eidem a domino presidente generalis de deliberacione
per ipsum sacrum concilium in ea re facta et primo eum conduceret
capitaneum galearum et electam Basileam Avinionem et Sabaudiam
modo predicto. Post quam responsionem idem Johannes contra electionem loci
multa opposuit allegando grecos non venturos per mare siculum propter
indisposicionem galearum venturarum quarum nonnulle erant vetustate con-
fractissime tamen contrarium fuit postea relatum sacro concilio. Ita cum con-
audivissent galeas parari in Janua et in portu fecerunt magnum
gaudium in Constantinopoli. Et hec galee transiture erant necessario
per mare siculum si Constantinopolim erant iture. Allegavit preterea
idem Johannes orator quod Sabaudia non esset locus in decreto
comprehensus cum numquam intellexerunt ipsi greci nisi de illis terris
ducatus Sabaudie que in Ytalia erant. Que quidem allegacio ma-
nifeste falsa erat cum concordata cum eis aperte dicerent extra Ytaliam
Buda in Hungaria, Vienna in Austria aut Sabaudia extra
Ytaliam. Allegavit rursus idem Jo. orator quod papa debebat personaliter
interesse in loco ycumenici concilii et tamen in decreto primum cum
grecis concordato continebatur quod papa debebat interesse per se aut
suos oratores. Dicebat igitur verbis orationem est tunc manifeste in verbis
suis domini oratorem querentem (oracionis) sed alia subordinationem fuisse talia
dicere ut greci haberent seu sumerent occasionem pro causa recedendi
a compactatis. Cum manifeste contra ipsa compactata loqueretur. Non cum
ipse predictum quam loquebatur expresse contra compactata, tamen quia non oste-
debat ad hoc aliquam facultatem nisi simplicem literam credencialem
concilium eidem non acquievit licet circa hoc aliquas protestaciones faceret
scriptis et verbis. Primo die quindecima februarii in qua fecit
magis aggravatam protestacionem non greco sed latino more corpo-
raliter dictus dominus Julianus presidens tunc generalis non obstante dicta
protestacione ipsius oratoris pro parte grecorum nomine delegata per sacrum
concilium recepit iuramentum ab ipsis oratoribus generalis qui ituri
erant ad Avinionem recepturi abinde summam pecuniarum pro
conductione grecorum. Cumque in sacro concilio agitaretur tunc
illa materia utrum primo deberet decerni ea que loco cau-

cionis de mutuo lxx^m milium ducatorum petebant Avinionenses ut superius
dictum fuit aut quod primo deberent tradi illa lxx^m milia et postmodum
fieret electio pro decretatione suarum ~~decretacionum~~ petitionum. Et
in hoc varia videbantur vota patrum. Attamen ut discordia omnis
sopiretur xxxiii die predicti mensis februarii in generali congregatione
per sacrum concilium conclusa est cedula tenoris sequentis. ¶ Pro feliciori
expeditione dominorum ambassiatorum in Greciam iturorum visa sunt duo
deputationibus in materia Grecorum infrascripta. Primo quod domini ambassiatores
huius sacri concilii in Greciam ituri recedant de Basilea versus Avi-
nionem circa quo fieri possit nulla decretatione de premissis expectata
sed deferant secum bullam in qua sacrum concilium pollicetur in hunc modum
promissum dominis Avinionensibus aut aliorum loco pro Basilea Avinione et
Sabaudia hinc ad xxx dierum spatium a die exitus dictorum
dominorum ambassiatorum de Basilea computandorum capitaneo galearum
satisfecerint de eo quod a sacro concilio debet habere videlicet lxx^m
et octingentos florenos de camera et residuum petitorum usque ad
summam lxx^m florenorum de camera realiter tradiderint in
numerata pecunia nuntiis concilii super concordata ambassiatoribus
predictis extunc electio de hiis per eosdem ambassiatores cum dicto
sacro concilio et per eosdem capitaneum ut eis prouisorum litteris ipsius
concilii infra octo dies a die receptionis huiusmodi litterarum immediate
sequentis solempni sessione decretabuntur infrascripta. Primo decretabitur
conclusio de locis futuri yconomenici concilii videlicet Basilea Avinione
et Sabaudia sicut in suis cedulis prius fuerat. Secundo decretabitur
decretum [illegible] in predicta materia Grecorum in generali congregatione con-
clusa. Tertio decretabitur quod si dicti domini ambassiatores in Gre-
ciam iverint habeant ac eis et eorum maiori parti data sit plena
potestas eligendi et nominandi iuxta decretum in dicta materia Grecorum
factum portum latinum dictis locis electis aptiorem et propinquiorem ad quem
dicti Greci debeant venire applicare. Preterea super cautione per dominos
abbatem Bonevallis et Raymundum Taloni datas dictis Avinio-
nensibus nomine concilii oblata et circa illam dabit dictis sacrum concilium litteras
optimas. Porro dicti domini ambassiatores nostri et Avinionenses
teneantur infra xxx dies post lapsum xxx dierum immediate
sequentium certificare litteris dictum sacrum concilium de dicta numera-
tione et satisfactione. Alioquin eo casu ipsum sacrum concilium possit
et teneatur ad electionem alterius loci pro yconomenico concilio celebrando
procedere ac sibi et ut [illegible] videbitur providere. Insuper dicti domini ambassiato-
res sacri concilii et capitaneus per se vel procuratores [illegible] debeant
permittere quietum et [illegible] nomine ipsius sacri concilii dictis Avi-
nionensibus quod tunc [illegible] a quo [illegible] vellent recedere de [illegible]
suis iuxta decretata et decretanda de locis et portu ex tunc

¶ Tenor prime cedule que fuit oblata patri de [illegible]

dicti ambassiatores et capitaneus restituerunt dictis Avinionensibus xxx
milia pro expensis et xx milia pro custodia civitatis Constantinopolitane
ac sex milia pro decem grossis galeis Grecorum deputatos florenos
et omnem aliam pecuniam restantem quam receperunt et eis sacrum generale
transferret eo casu omnem contingentiam actionem et omnem obligationem quas
habet contra dictum dominum Capitaneum et suos heredes et successores
in dictos dictos Avinionenses. postremo quod de omnibus predictis et aliis
circa venetum accomodatis gestis conclusiones fieri debeant sub bulla sacri
generalis concilii optime. ¶ Cum igitur cedule concordati sic per sacrum
generale oppositi fuerunt se duo ipsius olim domini legati Johannes tituli
sancti petri ad vincula et dominus Julianus tunc presidens generalis sancte Romane
ecclesie presbiteri Cardinales qui illo die non interfuerunt et per ipsos
promotores sacri generalis fuerunt requisiti ut intrassent congregationem
sed transmiserunt se mittentes cedulam in qua dicebant se non
posse predicte cedule annuere quia deputatos concernere ministerium tange-
bat electionem Avinionensem. quia tamen duo fuerunt tam conscientiam
dicte electionis basiliensis Avinionensis et Sabaudie tam in missione
oratorum generalis ad ipsum olim dominum quam aliorum ad cives Avinionenses
etiam in concessione facultatum ut cum dictis civibus obligarent sacrum con-
cilium. item in deputatione oratorum generalis ad Greciam aliisque rebus
ad hanc electionem spectantibus. ¶ Recedentibus denique reverendis Avi-
nionensi, lubicensi, visensi, parmensi et lausannensi episcopis qui fue-
runt unanimiter concessa cum patre generali nominati per oratoribus
generalis ad Grecos directos seu presbiteros sacri generalis crediderunt
habere rem agi bona fide non impedimenta ab eo quod prius
palam admonere tenebantur. postmodum per res practicatas fuit
quod dominus Archiepiscopus Tarentinus xxxx dierum venerunt in Avinio-
nem. Archiepiscopus cretensis et Jacobus de Ratonicio oratores
dicti olim domini qui cum cuppe et cartis bullatis quam per dominum petro
episcopo Albanensi Cardinali de fuxo nunc sedis apostolice legato
necnon dictis civibus concessere et sub gravibus penis prohi-
buerunt ne predictas pecunias generali expediret. Cum igitur
contra tempus quo applicuerunt ad Avinionem predicti oratores
generalis et principales consiliarii civitatis erant despecti
in curia Regis Francie tunc existentes. ¶ Et licet ipsi et
alia multa intercesserunt impedimenta ne cives ipsi infra
xxxx dies predictas satisfacere possent (michi lo[c]i) concesserunt capi-
taneo de xxxx milibus et de octingentis florenis ac de residua summa
cautos et securos fecerunt oratores generalis petentibus quod cautione
et obligatione dicte summe prout postulaverat a dictis Albarez
bonarallis et Raymundo talem directo generali de electione
predictorum trium locorum per nuncio generalis ac de expensa de tunc

Et nominatione portus ad quem Greci debebant ultimo applicare habetur
ut premittitur acta fuere Avinione. ¶ Basilee vero ubi statim
et pondus rerum agendarum pendebant non minori conatu
ex parte domini olim Eugenii practicabatur nec ut incepta erat et ipse
pluries consenserat expresse fieret per Grecorum concursum ycumenicum futurorum
Ytalia cum fuisset pedestri et ... dominus episcopus olim Tarentinus ad ytsa
...num Grecorum ex parte ipsius tunc Eugenii ad supradictas petitiones per
notas eadem respondit quod non intendebat prestare favorem ad ycumenicum
eorum concilium ac propositionum decretum. Nec regno prelatos
aut universitates studiorum ut venirent aut suos mitterent
ad locum ycumenicum Grecorum concilii nec volebat procedere solum condictum
sed requirebat quod primo per Grecorum eligeretur locus accomodus
ipsis quorum est in Ytalia et tunc super petitis ab eo per oratores
Grecorum providere posset. ¶ Post datam huiusmodi responsionem fuit
in eadem die certitudo facta sacro concilio per litteras suorum oratorum
qualiter cives Avinionenses satisfecissent capitaneo de xxx milibus
et decem ducatorum et quod de residua summa cautiones et secu-
ritates fecerant oratores Grecorum qui expresse attestabantur quod mora
non erat imputanda dictis civibus Avinionensis qui expertissimam
fecerant diligentiam et requirebant sacrum concilium quod impleret ea
que ipsis fuerant concordata cum dictis civibus. ¶ Habita ista
certificatione per legatos domini pape videlicet per sancte ... duos Cardi-
nales videlicet sancti Petri et sancte Sabine ac domini olim Tarentini
proiecta fuit dubitatio ... cives satisfecissent pedestri Grecorum
Grecorum multas alias obiicientes nisi quod non habetur expressum
testimonium de exhibitione tociens per summe lxx milium ducatorum.
Responsum autem quod constaret de contentione facta capitaneo galearum de
xxx milibus et decem ducatorum ac quod de residua summa usque
ad lxx m. cautiones et securitates fecerant oratores Grecorum eo non
deberent ut discrepantes votorum procedi ad electionem alterius loci
aut fieri decretum postulationis pro Avinionensium super electione iam
facta. ¶ Remissa est materia hec per deputationes ad deputationes
in materia fidei ... Eugenii pro minori parte deliberaret non ad
aliam electionem procedi debere sed iam facte decretum ... pro
deputatorum ... legati domini pape eadem die in ... deputationibus
ubi solite convenerunt porrexerunt cedulas continentes vota
eorum de electione loci facienda pro ycumenico Grecorum Florentie
aut Utini vel alterius loci in decreto complexi ... et in qualibet
deputatione similis cedula porrecta fuit in ... cum cedula
illa clausula expressa fuit quod Grecorum deberet stare firmiter
Basilee usque ad adventum Grecorum. ¶ Cum ... autem ... secrete
et publice egerunt dicti legati attrahere tamen non potuerunt
intentionem patrum sed eorum votis adheserunt pauci ex quibus deputationibus ...

In quibus ipsi erant presidentes assencientibus in quantum reliqui intervenientes
patrum juxta antiquam consuetudinem duorum de xij ut sic fieret loco nova
electio sed retractatur tamen ut fuit supra [illegible] continebatur in cedula
[illegible] in deputationum pauca in qua nullus erat legatorum tamen du-
rante fuit videlicet Simon de Valle qui erat Venetiis iste
solus formam [illegible] conclusionis generalis legatorum [illegible] porrexit
in medio deputationum solusque dixit se super ea deliberare et
concludere et tamen in eadem deputatione erant actu considentes
plurimi legatorum presentes. ¶ Ista ergo veritas est quod cum in sacro
concilio statim post suum principium fuerint ordinata quatuor
loca ad deliberandum que communi nomine appellantur pro fide
pro reformatione pro pace et pro communibus deputationes, et juxta consue-
tudinem et concilii ordinationes non aliter quam a maiori parte
patrum in deputationibus [illegible] in generali congregatione conclusiones
sinodales fieri consueverunt et ultra hoc prout habetur in prima
sessione statutum fuerat sacrum Basiliense concilium per neminem eciam
si specialis [illegible] foret dissolui aut de loco ad locum
mutari posse nisi de expresso consensu duarum partium cuiuslibet
deputationum votis singulorum scrutatis subscriptione consensi-
duarum partium congregationis generalis similiter scrutatis votis. Pro
dicta tamen speciali conclusione legatorum in nulla predictarum iiij depu-
tationum [illegible] maior pars patrum, nec fuerunt scrutata
vota in generali congregatione, ex quo [illegible] etiam quod nec
[illegible] pars nec quinta pars patrum concilij adherebat eorum generali
conclusioni. ¶ Hijs diebus multe practice fuerunt tente et
oblate cedule pro concordandis differenciis inter intervenientes
patres ex una parte et dictos legatos, que tamen in hoc tendebant
[illegible] ut concilium in Ytalia celebraretur. Sed intellecto quod agebatur
[illegible] postea demonstraverunt evidenter [illegible] et [illegible]
veritates declaratas in Constanciensi concilio de auctoritate sacrorum conciliorum
[illegible] quod res non erat integra. Nam omnes [illegible] [illegible] tamen
[illegible] de [illegible] erat in [illegible] expeditionis
difficillimam fuisse omnia de novo inchoare deliberationes presentibus
qui [illegible] duas partes et [illegible] presentes in prima electione
[illegible] [illegible] quod [illegible] fecerant [illegible] et cautos
oratores concilij semper residentes [illegible] multa du-
cat, et capitaneus galearum [illegible] fecerat que omnes
[illegible] ¶ Cum autem dicti legati suam generalem conclusionem
vellent decretare concilium semper eis restitit nec permisit aliquem
ex eis celebrare missam ad sessionem faciendam, sed deputati pro sacro
concilio missam celebraverunt, qua finita et tenta fuit Sessio

generalis in qua decretum sacri concilii lectum fuit in ambone ecclesie in
quo semper fuit consuetum legi decreta sacri concilii / sed quidam legati cum
quibusdam paucis sibi faventibus ponentes quod quidam episcopus in loco
inferiori alibi minus legi consuevit forma aliquantulum emendata decreti
festine ac perturbate legit illa pretensa celata nomine sacri concilii
editum / sed tantus erat tunc simul lectorum patrum strepitus quod illa
nullatenus percipiebatur / Et postquam finivit iste episcopus predictum decretum
illud paucorum quod fecisset episcopus in ambone decretum sacri concilii Et
eo decreto sacri concilii lecto patres ut moris est dederunt laudamus
decantarunt ¶ Quid autem sentire significaverint [illegible] sive volentibus huius
rei veritatem quod prefata multitudo patrum concilii non erat solum constituta
ex inferioribus sed comprehendebat maiorem partem prelatorum maioremque
doctorum iuris divini et humani maiorem partem eorum qui erant
in ecclesiasticis dignitatibus constituti maioremque partem ambassiatorum regum
et principum tunc existentium in concilio Et qui interfuerunt testimonium perhibent
veritati ¶ Facta huius sessionis pro decretis sinodalibus apponenda
erat bulla sacri concilii [illegible] alia non minor disceptatio inter
multitudinem patrum et legatos tunc pape cum paucis sibi faventibus Cappe
nam in qua bulla concilii custodiebatur erant quatuor claves et te
nebantur per quatuor ex suppositis sacri concilii qui iuxta morem
observatum eliguntur singulis mensibus ex quatuor nationibus licet autem
tenentes predictas claves assisterent bullari permissa decreta sacri
concilii tamen erat cappa in manibus seu in parte predicti concilii presentes
cardinalis sancti Angeli tunc pape resistebat ne bullarentur super quo
eos sunt bullarentur eorum propria decreta Nam diebus illis propter
hanc contentionem non bullabantur alie littere sacri concilii neque communes
neque private ¶ Post magnas tamen agitationes [illegible] veritate
nunc sed ex parte consentientibus predictis tribus legatis et aliquibus aliis paucis
sibi faventibus sacrum concilium in sua generali congregatione per organum domini
domini Juliani predicti commisit reverendissimis patribus cardinali
sancti Petri ad vincula qui primus erat legatorum tunc pape Alfonso
Burgensi episcopo regis Castelle oratori et magistro Nicolao tunc
duntaxat archiepiscopo Panormitano et Reverendissimi domini regis
Aragonum oratori plenam potestatem super bullatione et destinatione
litterarum de quibus disceptabatur in concilio ¶ Forma autem
cedule istius concessionis talis erat Eliguntur per sacrum concilium de
putatos dominus Cardinalis sancti Petri dominus Panormitanus et episcopus
Burgensis quibus datur plena potestas super bullatione bullarum litterarum
de quibus agitur et earum destinatione Ita quod per hoc quod ipsi facient
ulterius preiudicium aliorum concitum Et per hoc sit pax et tranquilli
tas inter patres de concilio cessentque omnes agitationes et molesta
tiones et cum bona pace et tranquillitate procedatur ad alia negotia
in hac hoc sacro concilio pertractanda Et ista ultima clausula

sit ita firma quod non posset violari aut immutari Et quod dimicterent cor-
poratis pro tota dieta crastina que erit xv maij Hec sunt verba
formalia illius cedule que fuit per omnia approbata per partem grecorum et ita
concessio fuit nobis facta ut supra predictum est ¶ Deinde ipsi commis-
sarij iuxta sibi per nationem traditam bullarunt cum vera bulla plum-
bea partis grecorum predicta synodalia decreta de electione basilee avi-
nionis et Sabaudie deque impositione decime ac facultate concessa
pro grecorum ducatis quatuor oratoribus nostris portitori dictis etiam litteras
presentare et apportare Item litteras grecorum missivas ad ducem de Sabau-
dia civitates Avinionenses et circuitus grecorum qui erant ibi Item litteras missi-
vas ad imperatorem grecorum et patriarcham Constantinopolitanum
Et cum ipsas litteras synodales fecissent bullari ex post de voto
missariorum recusarunt bullari dictam procuratoris grecorum sive illud per
tempus dictum licet de hoc fuissent plurimum requisiti prout
apparet factum confessi publicum instrumentum grecorum et quorum que sunt
fuit plurimis testibus vocatis ¶ Deinde prefati tres commissarij
mandaterunt executioni sedem petere commissionis eorundem facte
cum Rudolpho de Rudesheim auditore camere et Wilhel-
mo archidiacono Meten. sub nomine grecorum miserunt predicta
synodalia decreta et litteras prefatas ad civitatem Avinionensem
datas ipsis oratoribus transmittendas ut pars grecorum oppo-
neret civibus Avinionensibus qui post multas et varias alter-
cationes partis grecorum deliberaverant eis dimittere bullas per
eos postulatas et quod recte prius abinde pecunias pro dictis quatuor
oratoribus grecorum tradere deberent pro statim ascenderent galeas cum
predicto capitaneo ad conducendum grecos super deliberata per partem
grecorum ¶ Hec quidem bullatio synodalium decretorum et eorum
ad cives Avinionenses destinatio cum fuerit nota toti generali
concilio predictis duobus legatis et eis faventibus eorum aliquis nunquam
se apposuit ~~et quidem~~ sed minime fuit facta per grecorum com-
missarios concessa predictis etiam data potestate expresse ordinando quod
per illud quod dicti tres commissarij agerent esset pax et tranquilli-
tas inter partes de generali concilio ac penitus omnes agitatas et mo-
lestatas ut latius supra patuit ex tenore cedule ¶ Post
hec autem prefati tres commissarij iure tenentes claves dicte cappe
nomine grecorum tamquam receperunt ut bullarent duorum decretorum
paucorum post factum dictum bullatam synodalium decretorum ad vo-
lendas partibus grecorum existentibus super synodali gelasy esse in
pace et tranquillitate saltem tibi Bartholomeo de Braseriis secre-
tario et quondam alio familiaribus domini domini Juliani presidentis media
morte concessit seris dicte cappe in qua bulla grecorum custodie-
batur bullate fuerunt ab ipsis plures littere continentes predictorum
principum grecorum paucorum que erat supra tamquam esse decreta

simpliciter sacri concilii similiter et nonnulle littere misse sunt ad imperatorem Grecorum et patriarcham Constantinopolitanum ¶ Et quia nichil ita opertum est quod aliquando non reveletur falsa hec bullatio furtiva pervenit in notitiam concilii. Circa dictos paucos [illegible] dominum presidentem capitula unanimiter deliberaverunt in quibus quatuor deputationibus concilii nemine reclamante [illegible] ex presidentibus predictis omnino dampnatum [illegible] ingrediendo procedendo et puniendo omnes qui concurrerant hec tamen falsa et contra quoscumque turbatores concilii [illegible] quod haberet plenam potestatem ordinandi et scribendi ad quoscumque principes tam ecclesiasticos quam seculares in partibus ad executionem electionis dictorum locorum quod sacri concilii ac etiam [illegible] puniendi [illegible] rum fabricatores. Hec omnia concilium in generali congregatione domino Iuliano tunc presidente sacri concilii [illegible] alium episcopum Tarentinum expresse consensit [illegible] cardinales ¶ Cum sic [illegible] eum repperissent cum [illegible] arrestatum eum in domo [illegible] ipse ante [illegible] futuri iudicium [illegible] sibi [illegible] assertam [illegible] tempore quo predictus erat in generali congregatione recepto violando arresto de ipsa civitate Basiliensi et alia multa que tractabantur occulte in notitiam adducta fuere ex tenore quarundam litterarum quas dictus Tarentinus scribebat in Bononiam ¶ Et cogitationis ipsius Tarentini et aliorum pravitate et perversione tendebat ad exportandum concilium Basiliense [illegible] post illorum qui ad hec sperarunt opinionem ipsorum legatorum relicta alia [illegible] partiali seu directo paucorum fuerunt pro executione suadentium decretorum ¶ Demum tamen ipse tunc [illegible] dominus presidens concilii suorum legatorum confirmasset ut dicebat per suo generali [illegible] Bononie [illegible] galee per Florentinos [illegible] in dicto loco quem primo appellavit celebrandum [illegible] concilium [illegible] a domino presidente [illegible] galeas sacri concilii [illegible] alias galeas in Venetiis mittens in eis oratores suos ad conducendum Grecos ¶ Cum pervenientes oratores concilii [illegible] ne venirent ad locum per concilium nominatum et [illegible] dicebant quod sacrum concilium non haberet unde posset facere expensas et ideo remanserat [illegible] ad ipsum [illegible] et multa alia in detestationem concilii in eorum favorem ¶ Demum galee sacri concilii ad civitatem ipsam Constantinopolitanam applicuerunt feceruntque omnem diligentiam sibi possibilem ut [illegible] concordata vellent ipsi Greci venire in galeas concilii ostendentes eis bullas aureas ipsius imperatoris Grecorum de electione per suos oratores [illegible] facta cum concilio ac postmodum de ratificatione facta per ipsum [illegible] et litteras originales salvi conductus imperatoris Romanorum Francie et Aragonum regum aliorumque principum et communitatum per quorum dominia transitum erat ¶ Ep-

quo videri poterat manifeste quod verum non erat id quod oratores dicti
olim Eugenii eis suggesserant videlicet quod generale non valens propter
contrarietatem remisisset olim Eugenio omnis de convocando eos. Ista et
bene bullate pretenderentur nomine sacri generalis et per oratores sacri
generalis obtulerunt contra oratores sacri generalis dicto imperatori
Grecorum et patriarche simpliciter omnia concordata per sacrum generale
et ipsos. Ipse autem imperator Grecorum iam primo conversus
et inductus per adversam partem respondit oratoribus ipsius generalis
quia non venerunt in tempore debito non credebat venire cum
illis galeis sacri generalis ut alia expressit causa. ¶ Cum
autem propterea prius dimisisset memoriam sancte huiusmodi presentatam nomine Eugenii pari forma
in Venetiis galeas contra galeas sancte huiusmodi aperte cognoscentes iam scisma
notorie introducere abeo in ecclesia dei pro erectione alterius congrega-
cionis sub nomine concilii generalis hoc durante sacro Basiliensi generali
volens hanc suis malis dimicationibus acerrimis subicere languoribus
ecclesie cum dictum quod Eugenius fuisset longe prius denunciatum ipsi sacro
generali quod decreta salubrerrima edita per ipsum sacrum generale minime
recipiebat quinimmo eis non obstantibus utebatur suis prioribus
reservationibus non admittendo electiones confirmationes concedendo et simo-
niam notorie committendo prelatos multos transferendo contra
decreta sacri generalis constitutionem et inter alia de quibus in ipso
citatorio edito contra eundem quondam Eugenium committendo ex quibus notorie
scandalizabatur ecclesia ut seriosius in dicto citatorio continetur com-
pulsa fuit dicta sancta synodus recepta prius ad cautelam infor-
macione desuper in famam notorietatis illorum communium citare dictum
quondam Eugenium ut infra lx dies per se vel alium coram sancta synodo
compareret allegaturus quod vellet pro sui excusatione et defensione
Requisivit etiam Cardinales ut venirent ad providendum saluti
ecclesie debite notificando hanc quam ille introducebat divi-
sionem in ecclesia dei cunctis principibus et prelatis christianis ¶ Ipse vero
quondam Eugenius reddens se contumacem incorrigibilem et diffidentem pro ea obe-
dientia quam debebat ipsi sacro generali propter rebellionem multis
ista per xij dies ante terminum eidem assignatum publicavit quandam
bullam sue sancte pagine translationis seu dissolutionis quam vo-
lebat habere effectum in duobus casibus ¶ Primo in casu quod sacrum
generale contra eum aut alios Cardinales vel suorum prodictum
vigore predicte citationis vel alias quomodocumque procederet mandans in
illo eventum sub gravissimis penis ne Basilee decetero fierent
actus generalis nisi pro xxx diebus tractando cum oratoribus regni bohe-
mie qui erant presentes ¶ Secundus casus dissolucionis seu translacionis

erat in adiutorium fratrum et per ipsum medio concilium debebat stare firmiter
basilee / Desperantesque immediate bullas convocatorias per universum orbem
ad presens pro concilio quod Ferrarie se velle celebrare dicebat / Quibus
intellectis omnibus fere qui fuerant cum legatis pro sua parte contra vires
secuti ab ipsorum favore illico recedebat taliter quod ipse quasi solus in
primo capite dissolucionis nichil curabat de suo illo predicto decreto cum intencione
dissolucionis seu translacionis sue quam dicebat fecisse de plenitudine
potestatis / et satis aperte satis in diversis litteris dissolucionis seu translacionis
aperte videbatur negare preeminenciam concilii generalis super ipso papa.
Post decretum predictum contradictionem dissolucionis seu translacionis facte
concilium in sessione xxxi monuit dominum olim Eugenium ut revocaret
predictam translacionem et electionem predictam in Ferrariam commendando eum expresse
quod de auctoritate ecclesie male sentire videbatur / ostendendoque
per approbata ab eo decreta et declaraciones fidei nullomodo id potuisse
facere / decrevitque quod cum penis iam statutis in xxix sessione
quod nisi illam predictam translacionem revocaret infra quatuor mensium
corpus esset suspensus ab omni administracione papatus / et si animo
indurato per alios duos menses in suspensione illa permaneret
per sacrum concilium procederetur quod eciam usque ad privacionem papatus
et licet premissa late contineantur in illo decreto xxxi sessionis
quod fuerat solempniter editum ante suam adhesionem et quod ipse in
sua adhesione satis aperte approbavit / Ipse autem quasi dominum
ostendens per dies se magis rebellem approbavit appropinquante termino
dictarum monicionum sibi mandatarum xxx ... dictis declaravit
pretextu predicto fuisse contentas sub quibus dicebat se ex plenitudine
potestatis transtulisse sacrum Basiliense concilium in Ferrariam respectu quod fuit
accusata ~~...~~ cum continua ac quod fuisset monitus
ut revocaret dictam suam translacionem quas ob res declarabat concilium
ad Ferrariam fuisse et esse translatum solempniter ... congregacionem celebrari
die viij die Januarii anni xxxviij Et statim xx die per
illos paucos iuste tenuta fuit Ferrarie de facto prima pretensa
sessio declarando legittimam fuisse predictam translacionem non obstantibus quibuscumque
decretis Basiliensis concilii / et taliter fuit vicesima octava ses-
sionis quod expresse materiam fidei generali concilio cum decretum
declarat quod prima vicesima duodecima ... est ecclesia sed non potest esse
nisi unum generale concilium tantum reputandum ... durante Basiliensi
quocumque alia congregacio fieret sub nomine generalis concilii illa dicenda
foret conventicula scismaticorum / Sed postea sacri Ferrarie congre-
gati declaraverunt de facto dominum olim Eugenium non concludi sub isto
aut aliis quibuscumque ac eciam non teneri ad decretum ... sessionis
sessiones quod erat factum de consensu fratrum et per ipsum ... confirmatum
ratificatum quod tamen sapiebat expresse nisi preces contrarium
quod eciam ipse rumpit quando illud approbavit ut supra dictum fuit
multaque alia dixerunt se decretare tendencia in preiudicium

auctoritatem ecclesie et catholice fidei. ¶ Anno autem dicto ante secundam predictam predicte
sessionem in quadragesima sequenti recessit de loco sacri concilii basiliensis dominus
Julianus tunc presidens qui usque ad illa die continuavit sua presi
dentia in sacro basiliensi concilio non obstante translatione facta seu prefata
per dominum quondam Eu. ex pluribus de causis prout ut asserebat Et cum ipso domino
Juliano post suos familiares quatuor duntaxat supposita concilii
recesserunt ex prelatis primo habitis pluribus scientie ecclesie potentibus
facile reperiri poterit quod etiam post adventum grecorum unus alius prelatus
vel doctor aut in dignitate constitutus de basilea venerit ad ad Ferrariam
pro celebrando ibidem ycumenico concilio quamquam omnes oratores imperatoris
regum et principum qui erant pro tunc in sacro concilio basiliensi ibidem rema
serunt illa prefata translatione ad Ferrariam non obstante Et quod fortius
est rex francie expresse prohibuit sub magnis penis ne aliquis
de suo regno ad Ferrariam proficisceretur pro ycumenico concilio cele
brando recognoscendo sed pro generali concilio basiliensi. ¶ Transacto
vero termino dictorum quatuor mensium a tempore dicte prefate translationis
sancta synodus basiliensis declaravit in sua xxxi sessione dominum
olim Eu. legitime fore suspensum ab administratione papatus in
qua sessione fuerunt publicata alia duo magna decreta
de causis videlicet temporibus terminandis et de collationibus beneficiorum
faciendis per suos ordinarios que dicunt licet edita post
dictam prefatam translationem acceptata fuerunt in Germania et
francia et per reges aragonum et alios quamplures principes ¶ Et
post hec successive ad xx diem vel viii dies februarii primo
applicuerunt ad portum venetorum imperator grecorum et patriarcha
Constantinopolitanus et qui cum eis erant cum apud venetias
existentes inibi tractatum cum eis de eorum conversione ad dictum locum
Ferrarie pro celebrando concilio ycumenico sequenti anno
tio loco Florentie de qua dominus erat per suos legatos in supremo contra
prelati concilii simul in predicto Ferrarie facta erat per dominum olim
Eu. absque notitia et expresso consensu ipsorum grecorum ¶ Die vero xx
predicti mensis februarii predicta olim olim Eu. personaliter tenuit
Ferrarie secundam prefatam sessionem suarum quarum ibi sanxiverunt acta
per suos in prima sessione prefata declarando et decernendo de facto
gravissimas penas quas consistentes in sacro concilio propter quod
magno cum et publicis basiliensi ut a compelleret quosque
causa concilii consistentes ibi sententia nobilibus et civitatibus
per Germaniam constitutis quod portantes victualia ad basileam pos
sent a quibuscumque fidelibus spoliari si placet responderunt unique
huiusmodi notificationibus se velle parere, veritatem pars et
quam non spoliaverunt transeuntes sed favebant quantum
quos plus in suis territoriis alios spoliabant

preca tunc dicti olim Eu(genii) litteris ad principes christianos ut revocarentur
salvisconductus sibi quos dederat concilio basiliensi perpetuumque proc-
uratorum hostes fidei christiane / sed pluribus ex illis non apparentibus
tante integrum eciam de novo alii concederentur suos salvosconductus
sacro basiliensi concilio ¶ De mense autem marcii predicti anni
dicti imperator grecorum et patriarcha constantinopolitanus aliique
greci receptique sunt ferrarie et ex die aprilis circiter
ipsi mensibus post suspensionem illam a papatu tenta est ubi
tercia prima sessio declarando dictum festum quod eciam ex consensu
grecorum ferrarie esset locus ad celebrandum ycumenicum concilium
quod postea ut dicebat transtulit in florenciam ¶ Sacrum
autem basiliense concilium videns mansuetudine soluta licet
predictis concordiis et processuum tamen nequiret petrarum contra
pro sacrum concilium sicut potuisset manum ad forcia apponere
et ipsum eugenium a papatu decrevit processum in decreto xxxi
sessionum clarissime dictatur quod sententiis suspensionis per duos
menses passus a papatu dein crimine processum cum
magna modestia continuavit suadendo eumdem qui erat de
necessitate suadendum non erat ac plures testes recipiendo super
contentis in citatorio qui eciam de necessitate recipiendi non erat
cum plurima notoria designarent contra dictum olim Eu. quorum
quolibet ad deposicionem satis erat dictante equitate deposicionem
distulit per xxxiii menses a tempore dicti monitorii expectando
semper sed dictum eugenium Eu. vellet ad cor redire et certam
dei et eius aucte respicere ¶ Sed cum nullomodo proficeret
cum magis in dies eius rebellio contra sacrum concilium cresceret
non valens amplius sustinere sine maxima confusione eccle-
sie et animarum periculo ac sine periculo utriusque malorum
infallibiliter erat futura deum eugenium in papatu susti-
nendo ad summam iuste deposicionem processit iuxta formam
decretorum in xxxiiii sessione

Primum dubium

2m

3m

Istas de concilia continuata concilii basiliensis quod nemo nisi contra potest negare pt

Et si plurima dubia ex super narratis elici possent articulis
cipitur omnia ad tria sunt reducibilia oportet dei postu
lato suffragio in explanationem dicendorum formam proloquendi
continuatam. Primo an fuit et hodie sit in civitate basi
liensi concilium generale certam universalem ecclesiam representans
Secundo an ipsi concilio generali eo posito affuerit facultas et potestas
licita prefatum quondam Eu. suspendendi et deponendi. Tertio
premissa dicta presupposita an licitas habuit causas ipsum
deponendi et persona alium in sede apostolica subrogandi. Et
Circa primum an scilicet fuit et hodie sit concilium generale in
basiliensi civitate, nemo perfecte intuens gestis concilium
illud legitime congregatum fuisse negare audebit. Cum duorum
conciliorum generalium constantiensis scilicet et senensis. Et duorum tunc
successive summorum pontificum Martini scilicet et Eugenii
auctoritate fuerat licite institutum. Illud autem hanc potestatem
aperuisse negat nemo. Et quo ad sum. pontificis quod possit
prohibere concilia generalia congregare est textus in c. dudum
iii. q. vi. et xvii. di. per totum. Quo ad concilium constantiense
et alia etiam potest allegari quod habetur in actibus apostolorum
vi capitulo ubi dicitur quod xii apostoli convocantes
multitudinem discipulorum dixerunt. Non est bonum nos derelinquere
verbum dei et ministrare mensis. Considerate ergo ex
vobis vii viros boni testimonii plenos spiritu sancto quos constituamus
super hoc opus. Et statim subditur quod imposuerunt eis manus
et fuit illud primum concilium apostolorum. Ex quibus verbis clare est
quod convocatio pertinens ad concilium est tunc petro et ceteris apostolis ut scilicet
ex illo verbo xii apostoli convocantes multitudinem etc. Fortius
ergo totum concilium fuisse congregatum potest dispensari de electione
et convocatione aliorum conciliorum que omnia fiunt ad manutenendum
et defendendum decretum frequens in concilio Constantiensi editum
super conciliis generalibus certis temporibus celebrandis ut ibidem continetur
latius. Quod autem fuit et viguerit in basilea etiam in
principio negat adversariorum certe et ipsum sancti concilii fundatores
se super quodam pacto unius primo decreto quomodo prima
subditorum quorum tunc de concilio constabat. Nec sit super quadam
prepta dissolutione seu translatione facta per ipsum quondam Eugenium
post principium quam etiam per suas basileas concilium inchoatum
de quibus scilicet primo decreto et dissolutione predicta satis
ample super in casibus narratione extitit. Quod autem
illud non obstantibus concilium adhuc viguerit ibidem in principiis
probatio per omnia registra generalium et xxvi rationes Reffrendariorum

Actus i. c. vi

ad eorum notitiam advenisse. Ad quamvis aliud contrarium atque per me
intelligendum superposita ad illud subiecto. ¶ Regula autem contra illud
premissum deducta a paucissimis edita est hec: Universitatibus et com-
munitatibus quarumcumque generum sive sint collegia generalia sive particularia
sive inferiora ecclesiastica vel mundana prevalet semper et sunt efficacia
opera, dictis quod a maiori et saniori parte fit, sed factum autem a
minori parte nullum reputatur efficaciter. Primo quod fit a maiori
et saniori parte fingitur esse factum a tota communitate. De
generalibus communitatibus probatur hoc, de r. i. ... et loquitur de particularibus, et facit textus cum glo-
sa in c. non potest de re iudi. De inferioribus vero communitatibus multa sunt
iura, ut in c. i. de his que fiunt a maiori parte, et in c. si. e. ti., et de
elect. c. cum ff. ad municipalem quod l. quod maior, et in l. aliud § refert
ff. de reg. iur., sola dicitur quod ad omnes refert quod a maiori parte fit.
Ad idem l. nominationem C. de decurionibus li. x. Et quod non potest statuta vel
nulli, et in l. plane ff. quod cuiusque universitatis, et in l. omnes populi ff.
de iustitia et iure. Et in hac lege in sua solemni repetitione potest singu-
lariter ad propositum nostrum dicendo quod etiam si fiet per universitatem statutum
contra legem valet indistincte quod fit a maiori parte. Et in hoc dicit
etiam in l. omnes C. que sit longa consuetudo, tenuit quod ubi statu-
tum fit preter legem tunc sufficit consensus maioris partis quo casu te-
nentur omnes etiam generalia semper allegata. Ubi vero statutum fieret contra
legem tunc oportet quod sit cum quod nulla de communitate dissentiat
conveniatur in hoc solus per textum in auth. de defens. civi. in § fi.
ibi nullo reluctante et cetera. Et quod non placuit hec opinio Pauli, qui
generalis indistincte loquitur, et ad textum autem de defen. civi. respondet
quod potest casum specialem aliud non alligatur. ¶ Sed ego puto sine opinione
S. Bartoli alleganti textum apertum in c. i. de his que fi. a ma. par. cum
consuetudinem etiam firmatam ex eo quod utilitas ecclesie exigit
contra consuetudinem valet, quod ut ibi dicit textus non prestanti si potest
et consuetudo valet quod contra utilitatem ecclesiasticam aut forum patrum
premissa sunt duceda quod contra utilitatem ecclesiasticam aut statum pater-
nium veniunt statuta. Sequitur simpliciter probatur secundum communem
doctorum intellectum quod non valet consuetudo etiam innata dis-
sentientibus ut in aliis omnis de [illegible] debent concordare et quod habet
paucis ut in [illegible]. Ista talis consuetudo est contra utilitatem ecclesie
non valeat [illegible] ad differentiam viij. q. i. nec monemus et in
facultate hominum ad differentiam viij. q. i. nec nouimus et in
c. si forte hominum de [illegible] cum ecclesie utilitas impedinet si disso-
lutis a maiori parte sunt non operantur effectum. ¶ Ex quo et infero
quod in universitatibus ecclesiasticis inferioribus non valet statutum nisi
consuetudo ut dicit pars ad minimum debeat concordare sed prevalere
debet semper a maiori parte dispositum nisi utilitati vel utilitati ecclesie
suadente ut plane videtur in dicto c. i. Et facit ad hoc per locum
a speciali et licet in si. de elec. et c. si. ex. e. ti. li. vi. ¶ Et quod
prelatorum contradictio non habeat impedimentum prestare etiam in collegiis
generalibus vel particularibus est textus in palle. c. sane lxxv di. et textus

quod valet statutum a maiori parte universitatis etiam si sit contra legem

i. vero ... ubi probatur valere statutum conditum a maiori parte contra

non valet consuetudo [illegible] ... universitatis [illegible]

iuncta glo. in dicto c. nec pro de re iudi. et illud c. sane est textus
generaliter ¶ Item quod infertur quod supra dixi quod est in aliquibus
generalibus valet gesta pro parte maiore parte contradictione minoris partis
non obstante, quia ut plerumque tota causa videtur facere quod maior pars E
facit ut est textus notabilis iuncta glo. in c. apostolica lxij di. et
textus cum glo. in c. cum inter de elec. Et facit optime quod in simili habetur
per Aristotelem iij° politicorum versus videlicet quod regimine civitatis non
consistit penes congregationem omnium vel ipsius congregationis partem valentiorem
Item conferunt dicta est in regimine orbis ut ~~principes~~ congregationem [illegible]
hominum totius orbis vel ipsius partem valentiorem consistat. Sed ita est dicendum
in regimine universalis ecclesie que reputatur per concilium generale ut in ipso
generali congregato consistat penes totam congregationem generalem seu ipsius partem
potiorem aut maiorem ut in pluribus palliatur. Et facit c. dudum secundo
in fi. de ¶ Alterum ergo casum dispone sed indubium est illud
precandi decretum paucorum nullum fuisse robur ut videtur iuncti confirmari
cum illud vero decretum fuit editum non modo a maiori parte
sed etiam a duabus partibus et ultra totius generalis. Et ubi generaliter
dicit partes numerositatis ubi pervenit melior zelus adeo quod generaliter duas
partes non admittitur exceptio de zelo ad concernendum valorem
zelo minus vel aliter ut dicitur in c. si pro de elec. li.
vj. et facit c. iudicum perpetualibus eo ti. et li. ¶ Adversarij tamen
certe volentes illius paucorum decreti in iustitiam palliare dicunt
illa minoris partis quoniam sanior deliberatio praefati ex quo tamen
tibi valuisse in quorum globis dicunt dispositionem minoris partis
praevaluisse ¶ Primo si sanior minor parte videtur sunt proprie contra decretum
alia parte multo excessisse et prolixior cum solum allegatur
ad cuiusque iure quod in simili dicit Host. de regis. plenius in c.
adiungatur in iure quod in simili dicit. Host. de regis. plenius in c.
postulasti quod ad capitulum seu aliquis de tanto causa parte minore quod per
postulasti quod ad episcopus solet iudicium ipsius electio. Et dicit hoc idem sentit Inno. Ant. de
lit. iudicium ipsius epo Et dicit hoc idem sentit Inno. Ant. sic
ar. in c. venerabilem ne se vult. Ubi etiam ultimum post plenius Inno.
Jo. Andree clarius ex quo illud dictum Host. in c. pro de appel.
li. vj. replicat illud dictum efficacissimis rationibus concludens quod
nulla quod corpus eorum in tanto pluri non dicitur facere cum consensu
capituli nisi habeat sanior maiore parte capituli quod tamen reputatur pars
maiore parte ut in dicto c. illud et refert et in aliis pluribus
supra allegatur ¶ Antonius refert ipse Jo. An. dictum Cardinalis
in dum regeret studium paduanum in iure canonico disputando
tenuisse quod illud dictum Host. Et tenuit ffre. de Senis
et aliis sed sunt in puncto hic quia quod Host. tenet dicit contra
dicens in dicto c. postulasti. Item immo de presump.
ad quod videtur quod nec solum cum hoc allegatur falsum sed est dictum
contra replicamus. Hoc videtur dominus destruxisse iura in quibus

Contra tamen allegatum per adversarios est in quibus dicitur minor pars praevaleat quam maior

v°

hec materia de qua agitur specialiter tractatur / ponuntur eciam de consensu pro ut in c.
quia propter de elec. Et plenius in c. cordi li. vi e. ti. Et ibi glo. aut dicit
specialiter articulis huius articuli / an auctoritas debeat nisi pensari. Et glo.
in termini quod si unus in multis excedit quod pensetur auctoritas et merito
consentientibus in maiori parte Et hodie hoc est clare decisum in dicto c.
propter de elec. li. vi. consentiens aut debent sufficere quo ad tempus nostrum
in quo ultra duas partes habent decretalis sacri concilii. Sed ut
allegatio adversariorum magis confundatur dico quod etsi non esset tantum
expressum in numero auctoritas aut merito maior pars non preferretur
maiori parti numeri licet possit respondere dispositionem maioris pro
qua licet fuit opinio contraria quod pars sanior respectu auctoritatis aut meriti
dicitur etiam maior ut sentit glo. in dicto c. cum c. cetera. Et primo
in c. quia propter et c. scriptum extravagante communis opinio doctorum et presertim
modernorum est in contraria opinione / ut petrus abbas. Jo. an. hostiensis
hostiensis archidiaconus de butrio / Cardinalis de zabarellis / et omnes fere scribentes
moventur quia alias iura contraria repugnant duo capitula [illegible] non
sufficiunt aliquem / tota enim capitula reddit falsa ex [illegible]
[illegible] pars ut no. in c. ij et in c. [illegible] de ipsis iura
enim contra dicunt quod ad validitatem [illegible] requiritur quod concurrat
maior et sanior pars ut in dicto c. i. de hys que fiunt a maiori parte
et est in aliquibus [illegible] allegatur in principio regule. Et
probatur in l. si unus ff. de re iudi. / Non sufficit quod sanior pars
nisi etiam sit maior / Ideo concludit hostiensis in dicto c. cetera que
fiunt [illegible] quod si [illegible] sicut due electiones
una a maiori parte respectu numeri alia a saniori quod neutra
electio confirmabitur / Prima non quia non est facta a saniori parte
licet a maiori ut [illegible] in dicto c. cetera [illegible] / Nec secunda quia non
est facta a maiori licet saniori ad hoc c. cetera [illegible] et c. in genesi
Et concordat quod hostiensis in materia nostra apte facit quod allegatur adversarii
[illegible] quod in ipso [illegible] in c. habent alia [illegible] Et
iste [illegible] per adversarios allegatus [illegible] contra opinionem
communis opinio hostiensis et aliorum est [illegible] Nec per hoc volo fateri
quod apud illam [illegible] fuerit maior auctoritas et meriti qua fuit generalis auctoritas et meriti et maior
et maior [illegible] in [illegible] parte / [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] aliquis auctoritas
[illegible] est illa [illegible] [illegible]
[illegible] illa [illegible] est [illegible] et [illegible] / [illegible]
[illegible] ad [illegible] sacri concilii generalis
[illegible] / [illegible] hostiensis [illegible] / [illegible]
[illegible] quod in [illegible] tota sedes apostolica [illegible]
[illegible] duo [illegible] cardinalibus [illegible] tota natio
ytalica tota natio anglicana ambassiatores regis portugalie et
aragonum et unus ambassiator regis francie [illegible] / [illegible]
[illegible] / Et primo ad [illegible]
[illegible] / [illegible] quod licet [illegible] [illegible]

sufficienter vnum non prohibet computari pro dicione maiori parte
concilij / Secundum [illegible] cum non consistat in ipsa ut in suis predicatis sed
reputetur in tota congregatione parte collegii seu maioris partis ut
patet in c. In nomine domini xxiij di. et in c. licet de elect. et per
diffinitionem et ethimologiam vocabuli Nam concilium dicitur est proprie
seu congregatio ut dicitur [illegible] in c. canonis xv di. [illegible] non pro
[illegible] sinodali [illegible] fiat a toto [illegible] ut cum maior parte
[illegible] sufficiat quod ipsa [illegible] parte quod [illegible]
[illegible] licet sit in [illegible] plures non potest [illegible] a [illegible]
[illegible] ut habet [illegible] doctorum super [illegible] et de hoc [illegible]
in [illegible] articulis [illegible] cadit

Item quod dicitur de tota natione ytalica et tota natione anglicana et
ambassiatoribus principum [illegible] Respondeo quod constat veritate quia multi
notabiles ytalici [illegible] cum maiori parte et ita de ambas
siatoribus regum et principum et de natione anglicana / Nam episcopus [illegible]
[illegible] et ego eramus de natione ytalica et ambassiatores regis [illegible]
et [illegible] fuimus cum maiori parte / Ex quo notorie patet falsa allegatio
[illegible] et ita de [illegible] ytalicis / Et sicut est [illegible] con
[illegible] alia allegacio [illegible] falsa / et [illegible] quod in toto [illegible] non [illegible]
[illegible] allegatione notorie falsa

Ulterius videtur ab [illegible] quod [illegible] ad [illegible] suffragia
[illegible] cum nationes in concilio basiliensi [illegible] fuit [illegible] per
nationes [illegible] deputatos [illegible] distributi [illegible] suppositum [illegible]
[illegible] / Nec [illegible] habet aliquis vocem in concilio basiliensi si [illegible]
[illegible] concilij [illegible] observatum [illegible]
[illegible] a [illegible] deputationibus [illegible] et [illegible]

Item in [illegible] pro [illegible] ut ad apostolicam
[illegible] est [illegible] quod habuerunt totam nationem yta
licam et anglicanam et tot ambassiatores regum et principum ut [illegible]
[illegible] si [illegible] ex ambassiatoribus regis
[illegible] ex oratoribus principum [illegible] ex concilio [illegible]
[illegible] / et [illegible] post [illegible] et [illegible] fuerunt
in [illegible] concilio basiliensi ambassiatores imperatoris et regis francie [illegible]
[illegible] quod [illegible] de [illegible] pret[illegible] [illegible] orasione
concilij [illegible]

Item ambassiatores omnes regis castelle et regis [illegible]
[illegible] concilio basiliensi [illegible] non obstante illa [illegible]
seu dissolutionem [illegible] hoc [illegible] in quo [illegible]

Secundo [illegible] est [illegible] quod [illegible] maior pars [illegible] maiori
[illegible] pars [illegible] [illegible] submittendo aliquas allegationes
[illegible] ad [illegible] non [illegible] est [illegible] ad
[illegible] / Et illa [illegible] est [illegible] quam [illegible]
[illegible] non [illegible] / submitto alias eorum allegationes / Nam [illegible]

illarum autem duarum. Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo
in medio eorum sum. que tamen super hec habetur xxxiiij q. i. alienum non
eum dixerit deus si vultis ff. si duo rei. ¶ Adverte etiam notata per glo.
in c. sane lxv dist. et in c. nicena xxxiij di. et in unico fin. eos dicitur
unum cum preferri super se ipse qualis si iste unus innititur auctoritati
rationum evidentiorum. Allegatur glo. in c. placuit xxxviij q. ... ubi
dicitur plebis quod auctor libri Johannis qui contradicebat veteri testamento fuit
probata dicto duorum sanctiorum potius quam scilicet Eusebii et Gregorii
et duorum aliorum qui sunt opposite auctoritates dicentes hoc non iustificatur
decretum minoris partis propterea quia innitebatur veris rationibus et maiori
pietati quia maior pars elegit loca ineligibilia pro congregatorum
reductione scilicet basilicas et sanctuaria que non poterant eligi per absentiam
tanti conventus publice propter pestem que unique se vertebat ad congregationem illorum
locorum nec ad aliquid aliud. ubi propter periculum non esset licet crudele tamen
et expresse sit catholicam legem et reductionem conventus absentes. ideo tamen
eludetur contrarium tenendum quod in minori parte certa reputabatur
quia maiorum rationum aut pietatem amittebatur. ¶ Adverte
et similia quod paucorum constituunt. Nec videtur iste distinxisse per
. . . Nam obmissa materia super vadit per fidem
et solum sit eorum paucorum. et procedit etiam si minor pars utitur
veriori ratione non attenditur et potius totius universitatis. ut si
fiant maiorem et a saniori parte. unde licet minor sit sanior non propter
veriores rationes non tamen est maior pars. Nam potius maioris partis
numerus devolvitur ad maiorem partem nisi in casibus in iure expressis
ut est glo. notabilis. quia sicut alias dictum est in c. bone lo. ij. de elec.
Sed iste casus devolutionis non est a iure expressus. et pro hoc ad glo.
c. sane et c. nicena ubi eum non dicit quod minor pars preferatur
tamen veriorem rationem. sed quod unus solus per se ipsum maiorem
partem allegando rationem contra iudicium maioris partis. Item non valebit
nec factum maioris partis quod ipse sine ratione nec factum minoris partis
quod facit partem universitatis. quia potius universitatis est semper in
tota ut eius maiorem partem ut in dicta l. quod maior pars ad municipem
et in l. nominationum c. de decurio. lib. x. Sed videtur expresse in c.
cum dilecta lo. i. iuncto c. ecclesia lo. ij de elec. Nam in illo c. ecclesia lo.
i. non valuit electio minoris partis licet fuerit maior pars comparatione
minoris et hoc quia non dicitur facta a collegio cum non contineret
maiorem partem totius collegii. Item ratio non eadem lo. ij. non valuit
electio facta a maiori parte quia illa maior pars fuit non fuit
sanior et ideo melius dispositio tenetur. ut etiam supra dixi post
hostiensem in precedenti casu (a) multis quandocumque constitutione sequitur si iste
sedibus casus esset ex pluribus ... et allatum Nam unus solus canonicus
precedens debito esse ut alia necessitate vel utilitate posset ...
toto capitulo vendere vel alias obligare bona ecclesie allegando quod tota
pars capituli recusat et in eo quod vult veriorem rationem cum contra
capitulum probatur. [illegible] ubi patet quod etiam sufficiente
necessitate ecclesie non posset bona distrahi nisi consentiat maior
pars ibidem diffinitum. ¶ Item quando hoc casu facit notabile dictum

i. resident in minori parte quod ut
plene dixi i. par. casu duo
requiruntur ut valeat gesta
nomine universitatis. ut supra

primo in c. cum te de rescriptis ubi dicit quod si papa mandat alicui ad preces puta ut
recipiant aliquem in canonicum seu quod conferant cuidam beneficium pro quo post moram
per ipsum cum inmunta maiori parte mandati apostolici adimpleri quod manda
tum est capitulo ut capitulo et non ut singulis quia oportet quod capitulum faciat quod
reputatur a maiori parte. Et tamen verum est dicere quod si quis vult man
datum apostolicum adimplere committitur maiorum vitio et alii poterunt non obedi
endo precepto. Ita et tamen potestas capituli non devolvitur ad minorem
partem quia non est iste casus in quo maior pars faciat aut devo
lucio fiat ad minorem partem
Ad glo. in c. placuit de auctoritate (sic communiter) tamen illa non facit ad proposi
tum, primo loquitur quod dictum aliquorum sanctorum vel alterius cuius volumen auctenti
cum novi vel veteris testamenti vel illud prefert iudicio suum
maior pars potest quia sicut pars potest non posset aliquis edere contra
auctoritatem novi vel veteris testamenti primo tunc diceretur porro errare
scriptum quod ut dicit textus in c. sunt quidam xxv q. i. Et quod allegat iste
de gallis illa non fuerunt gallia generalia sed provincialia quod fuit gallicanorum
diocesium vel ut patet in dicto c. placuit. sed ubi cessat auctoritas novi vel
ve. tes. dictum circa sancti et diffinitionibus canonum non prefert illi disposi
tionem potest ut est textus xxv di. c. i. ubi melius distinguit ista
materia cum glo. quam in allegatis per adversarios. In casu autem nostro
michael disponebat contra non autem vetus testamentum sed agebatur dumtaxat de
electione loci pro pacto cum galli celebrando concilio quod electio eius spectabat
cum grecis spectabat ad duos basileus et per eos optabat quod in electionem
concurrit pedictum ad minor maiore patre et non dicitur electo fore a to
talibus quod reputatur in maiori parte. Et etiam dicitur quod loca electa per maiorem
partem erant ineligibilia aut quod grecis protestantes fuerunt se non venturos
ad aliquid illorum. Et ita duplex primo quod est planum quod loca erant ineligibi
lia quod non fuerunt declarati quod divinis non posset eligi. Secundo etiam clarum
quod additum fuit in dispositione maioris partis quod si galli non posset esse in
divinionem intelligitur electa Sabaudia que est ubi potuit eligi quod
opponere greci noluerunt Sabaudiam ut alia loca tunc nominanda
licet ambassiatores grecorum postea dixerunt quod intelligebant de Sabau
dia id est de terris ducatus Sabaudie que sunt in ytalia cum tamen expresse
Sabaudia fuit nominata per grecos ut loca pro sterra extra ytaliam
ut supra dictum fuit in [illegible] narratione. Ex hoc respondeo ad pro
testationem ambassiatorum grecorum. primo quod illi ambassiatores non habuerunt
potestatem hoc protestandi solum enim habuerunt litteras credentiales papirica
bulla munitas aut que non videntur mandata nec que fuerint
concordata per ipsum dominum ut corpus quod not. bar. in l. litteras
ff. de fideiussoribus. Item protestatio illa nichil valebat quia contra concor
data tunc erat ad que tenebantur. Unde quoniam Sabaudia cum
certis locis per eos nominatis hinc est quod venit imperator grecorum
postea in constantinopoli respondit civitatibus gallis et civitatibus cum galeis
per eorum adductionem quod non credebant greci venire quod per conciliu

non fuerunt omnia adimpleta per eos. Et idem videtur per litteras suas ex
Constantinopoli directas ad sacrum collegium. Et per eos allegabant
defectum loci contestando ipso illa nulla et allegando ad eum patrum falsa
et hec est vera responsio. Potest 2o responderi circa veritatem quod pro
supposito et non concesso quod sacrum collegium nominasset loca ineligi-
bilia et quod greci nollent ad illa venire non tamen ex hoc sequitur
quod maior pars habuit auctoritatem totius collegii eligendo alium locum
quia nullibi hoc est expressum. Nam ut supra dictum est circa si maior
pars vult exequi mandatum superioris non potest hoc facere in vim maio-
ris partis si mandatum est factum collegio ut collegio ut non puto
in dicto casu esse etc. Et quamvis hec solutio verissima sit non
tamen pro hoc fateor quod maior pars fuit usa in electione novi loci
maiori ratione quia cum omnia forent ipsis parata per dominum
et solum petebant quod vocarentur [illegible] illorum locorum
electorum et deinde [illegible] ut supra [illegible]tione [illegible] longissimum erat
declarare illa postulata quod de novo tenderetur ad electionem alterius
loci et [illegible] mittendo legatos ducatorum et alia de novo pararentur
quia omnia fore parata erant ut post illa declarationem expecta-
verunt consistorium attento quod dominium [illegible] expellerunt
[illegible] ducatorum. Et post adventum oratorum sacri collegii ad dominum
[illegible] capitula de [illegible] et de [illegible] ducatorum Et fuerunt
oratores [illegible] de [illegible] forma [illegible] ad legatos ducatorum
ut supra dictum est [illegible] Et hoc de 2o casu.

Circa casum [illegible] ubi papa acceptat et firmat decretum 3us casus
per collegium [illegible] [illegible] [illegible] illius dispensationis Et hic
casus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
per venerabilem qui [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] [illegible]
in partes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] vade ad locum quem elegerit dominus ad [illegible]
[illegible] et ad [illegible] qui fuerint illo tempore qui [illegible]
[illegible] et [illegible] et facies quod [illegible] tibi dixerint qui autem
superbierit nolens obedire sacerdotis imperio moriatur [illegible] ut habetur
in locis allegatis. Quod [illegible] [illegible] [illegible] discordia in collegio
generali debet recurri ad papam et sicut est [illegible] [illegible] tamen supremo
et ultimo [illegible] papa [illegible] [illegible] [illegible] Ideo [illegible] dicitur
fuit [illegible] qui [illegible] in hoc tempore summi pontificis ut
[illegible] beatus Bernardus ad Eugenium [illegible] [illegible] [illegible]
fuit ut [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] fuit
debebat [illegible] referre ad [illegible] et in hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quorundam
[illegible] in quibus [illegible] dissensiones [illegible] [illegible] [illegible] fuit
ad summum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] forma [illegible]

quod illa auctoritas decretalium locquitur in difficultatibus oriundis ex iudiciis mi-
norum iudicum que iudicia alium terminabantur in partibus propter grandi-
tate(m) comitantiorum vel data illa difficultate incurrenda erat
ad superare. Nos autem loquimur in hiis que explicantur per gene-
ralem vel certam repudiationem ab illo cum tamquam a supremo et
ultimo iudicio non refertur ad aliquem alium contra papam. Patet ex auctoritate
dicta. Illa tempore apostoli petrus remisit ad ecclesiam Item et ex quo retenta
ecclesia habendus esset pro ethnico et publicano sed ex quo voluit re-
currere de iudicio ecclesie ad iudicium pape alias non deposset pe-
tere tibi sicut ethnicus et publicanus sed inadesset iudicium
ecclesie prius dicenti que petrus si lex consideretur illa auctoritas deutro-
nomii declarata fuit tempore cum declarat in preallegato cap. per venerabilem legem
non excluderetur ubi iudicium expresse cum dicat ubi recurrendum ad sacer-
dotes levitici generis et subdit quod iudicabunt tibi iudicii veri-
tatem sequeris eorum sententiam etc. et postea subdit de papa et se loquitur quando
iudicium pape concurrit cum iudicio sacerdotum. Sicut autem videtur ubi totum
gallicum vel maior pars que reputatur totum est contraria opinioni. Nam
si papa posset appellare indifferenter sicut minor pars convenerit tota
auctoritas galliorum quia raro aut numquam contingeret pape contra legem iudi-
cia quod in gallico generali non sunt aliqua vota diversa. Vel si papa
posset appellare iudicium minoris partis facilius tota ecclesia posset
perturbari. Item ponamus papam hereticum vel alio modo indignum
quod esset possibile ut in c. si papa xl. di. posset iste appellare iudicium
aliquorum de gallico qui male sentirent in fide vel vellent
vitare reformationem ecclesie vel dissolute viverent. Nam et in to-
talio niceno contra arrium congregato fuerunt aliqui episcopi in
opinione arrii. Sequitur tamen quod papa forte hereticus sive sequens
contingeret potuisset iudicium minoris partis approbare et auctorizare. Nam
ut supra dixi sunt fuerunt sicut episcopus sicut in cap. de heresi
sequentur maiorem partem capituli vel ad dicatur sicut ab episcopo
et cap. ista expecte quod papa habet maiorem partem gallii ut dicatur
illud sicut a papa et a gallio alias ut dixi arctum esset de auctoritate
galliorum. Legimus etiam quod in gallis apostolorum petrus arrogabat
gabat seu proponebat et motum suum exprimebat tamquam unus
de gallio et gallisque fiebat secundum iudicium gallii et non suum
et responso fiebat etiam nomine gallii ut actis xv. capitulo.
Dicerem tamen quod vox pape prout cum auctoritate de dignitate
esset maioris roboris quam vox cuiuslibet alium sicut Jo-
hannes dicit de voce episcopi intelligitur in capitulo ut lite non in-
testata de appellationibus li. vi. et facit quod legitur et nota in capitulo dudum
lo. i. de elec. et quod Bar. in l. si vii ff. de re iud. vel gloss. in
l. decretorum sequentium assumpserunt illam disputationem si scilicet
papa dissentiret a sententia totius gallii cum multum studium est

et arguunt quilibet pro ipsa et quilibet pro eo alio ut no. in d. in gl. ff
et in c. nemo viii q. i in c. legimus xciii di. et in c. quamquam xxiiii
q. i. Et pro auctoritate concilii solet allegari dictum Jeronimi in dicto c. legimus
dum dicit quod orbis est maior urbe id est auctoritas totius ecclesie preva-
let auctoritati ecclesie Romane. Et pro illa parte facit quod legitur et no. per glo.
in c. ecclesie xxiiii di. ubi glo. per illum textum Gregorii notat quod ecclesia Romana
non est universalis sed est de universitate id est includitur sub universali ecclesia que unica
est ecclesia universalis et unitas distinctionem non patitur ut declarat Cyprianus
xxiiii q. i. loquitur in c. idem c. scisma et c. didici et c. adno-
tavit et c. ea et c. Sed hodie cessant disputationes glosarum et
opiniones [Orth.: Christianus] per declarationem veritatis factam in illa magna sinodo
Constantiensi ubi fuit declaratum quod in hiis que pertinent ad fidem et ex-
tirpationem heresis et ad reformationem ecclesie tam in capite quam in
membris concilium est super papam et sic iudicium concilii tamquam iudi-
cium superioris saltem in istis tribus et in pertinentibus ad illa
est preferendum iudicio pape. Concilium autem ut predictum est
reputatur in tota eius congregatione seu maiori parte. Non ergo
potest papa auctorizare iudicium minoris partis quia esset confundere
auctoritatem concilii que reputatur in maiori parte. Nam ut predictum
factum partis omnes facere videtur quod maior pars facit ut in l. aliud
ff. de re. iur. Et de hac auctoritate ecclesie universalis et concilii generalis
generalis dicam plenius in 1° dubio principali et per hec et ibi dicenda
patet ad quod fuit allegata per adversarios de permutatione ipse. ——
Ad id autem quod obiciebatur de eo quod dictum fuit magistri respondeo quod idem
est hodie dicendum in papa quia maiores cause sunt ad eum refe-
rende ut in c. maiores de bap. pro Sed responditur ceterorum iudicium et non
concilii generalis quod in concilio generali pro totalitate cause que continet
difficultates ut dicam in 2° dubio principaliter data difficultate
causarum papa solet congregare concilia generalia ut per ipsa concilia dif-
ficultates ipse eliminentur et sopiantur ut in c. eleutherius generaliter
glo. sancta xv di. et in c. pervenit dist. xxxvi dist. et in c.
bis quinque xvi di. et in c. Adrianus et in c. per ... lxiii
di. cum aliis similibus ——————————
Ad id quod ultimo allegabatur de practica quorundam conciliorum fuit
per data dissensione inter partes concilii licet pars si velit ipsi partes
recurrere ad papam sed non tenetur presertim ubi maior vel due
partes concordant. Nam ubi concilium ubi maior pars. Item quia vox
unica iudicium ecclesie ut supra dixi est solemnius et supremum
non ergo oportet partes contentiones aliquorum recurrere pretermisso iudicio
ecclesie ad papam Sed tenendo generale iudicium maioris partis quod
censetur totius concilii est tenendum tamquam ecclesiam et publicandum.
Et hec de tercio casu.
·III Ad quartum casum per adversarios inductum dicam quod cum maior
pars generaliter innitatur pro tota concilia seu totius in hoc generalis

q(uod) ipa teneatur in certo casu aliquid fac(er)e ut tunc si maior p(ar)s teneat
pactu(m) s(er)uari, p(ro) minor p(ar)s illud adimple(re). quandocu(m)q(ue) maior p(ar)s
co(n)tradicat maxime si p(er)iculu(m) i(m)mineat toti ciuitati nisi impleat
debet eni(m) minor p(ar)s obuiare p(er)iculis et dapnis et p(ro)missis p(er)
ciuitate(m) ?solu(er)e ad implendu(m) negligentia(m) maioris p(ar)tis
q(ui)a eo casu ius vniu(er)sitatis est deuolutu(m) ad eos q(ui) aliorum
negligentia(m) supplent et ad hoc allegat te(xtum) in l. si
in fi. ff. q(uod) cuiusq(ue) vni(uersitatis) no(m)i(n)e et no(tatur) in c. si forte l(ibr)o i(n)f(erius)
q(uia) vniuersitas p(otes)t in vno solo reside(re) ut no(tatur) in c. grauem
de postulat(ione) / in isto casu dicunt aduersarij qu(ia) gesserunt
in concilio basilien(si) p(ro) toto q(ui)a alij tenebantur eligere loco
quorumq(ue) grecos grauem / maiori p(ar)te p(ro)pter hoc negligente p(ro)
facere licuit minori p(ar)ti supplendo negligentia(m) maioris
(et) soluere p(ro)missa facta p(ro) toto p(ar)te ¶ Sed p(er)fecto licet
iste casus verus est in se et iura p(er) eos allegata illum no(n) p(ro)bant
q(uod) iste casus verus est ¶ Et p(ri)mo q(uia) huius casus allegatio glo(sa) no(n) in
c. cum omnes de constitut(ionibus) q(ue) dicit q(uod) si alij ex nouitate sunt exple(n)
(con)cedenda p(er) vniuersitate(m) utputa alienatio ut filia eius l(ice)t loca
nulla regula q(uod) sufficiat maior p(ar)s / si necessitate nouitate (con)stituit
(con)sensus omnium / illam glo(sam) theorica(m) sequuntur ibi omnes doctores et ad
dunt alios duos casus in quibus sufficit dispositio maioris
p(ar)tis vbi si vtilitas ecclesie subsequitur ut pietas ¶ Et primo facit
te(xtum) in c. i. de his q(ue) fi(unt) a maiori p(ar)te ca(pituli) / et fac(it) c. si. c. et ibi (et) ?
apte confirmant sententiam glo(sa) et doc(tores) dicentes p(ro) co(m)p(ro)missione
q(uod) sine in agendis p(er) vniuersitate(m) immineat nouitas siue
vtilitas siue pietas requiritur ad minus maior p(ar)s vniuersitatis
ad validitatem actus / cum g(e)n(er)aliter fecerunt aduersarij siue aliqui l.
/ ista illa l(ex) si in (et) t(e)r(tio) si forte et glo(sa) in c. (con)sensum allegata p(er)
eos loquitur q(uod) ius vniuersitatis residet etiam in vno p(ro)p(ter)
morte(m) aliorum vel q(uia) forte alij negligunt venire ad vniu(er)
sitatem q(ue) alio est licite vocata q(uia) tunc faciunt se alienos ?
tunc no(n) in c. cu(m) dilecta de elec(tione) et p(er) Jo(hannem) an(dree) in c. in causis
eti(am) et fac(it) q(uod) no(n) in c. i. de maio(ritate) et obe(dientia) ¶ Et
q(uod) vniuersitate (con)gregata possit minor p(ar)s (con)soluere seu
adimple(re) (con)tractum factum p(er) vniuersitate(m) inuita maiori p(ar)te
cui illud immineat collegio et no(n) singulis / hoc no(n) p(ro)bant
illa iura nec alia imo potius probant (con)trarium q(uia) iura
contra dicunt q(uod) in explicandis p(er) vniuersitate(m) requiritur saltem
maior p(ar)s etiam si vtilitas vel necessitas ecclesie exigat ut
p(ro)bat in c. c. p(re)allegato de his q(ue) fiunt a maiori p(ar)te / et
?tarum c. q. i. hoc ius p(ro)uenire. vbi loquitur expresse de vniu(er)sitate

obligata ex multis et tamen oportet quod concurrat iudicium maioris partis
ad consolidandum debitum nove universitatis ¶ Aliud idem fuit dictum primo
in pallio c. cum te de re iud. ubi in proposito quod superiore fratre quod non
nisi legat quod quaestio fratrum parisiensium universitatis non valet minor
pars illud adimplere si mandat electio ut aliquid aliud quod consistat
in iure quod videtur tunc mandatum collegii collegio ¶ Et procedo
illa ratione primo quia non si per alios quod negligentia totum ius col-
legii devolvitur ad minorem partem non dicetur tunc minor pars
facere scriptum collegium et tamen negat quod hoc posset fieri per
minorem partem ¶ Item facit quod non habet in l. 1. ff. quod cuiusque
universitatis nomine et in l. in quod nominatum ff. de re iudi. ubi dicit
quod si universitas aliquid est debitrix debitum et non habet unde
solvat cogitur per superiorem singulis imponere collectam ut habeat unde
solvat sive unde aptare sentit quod unus solus in defectu aliorum hoc facere non
possit

¶ Preterea tenet glossa expropriando dominio ad reformacionem collegii quod unus solus
aliis negligentibus posset statuere super reformacione eiusdem cum quod tamen
tamen hoc dicit hic et multe alie absurditates sequerentur si casus pallegatus
esset verus sed facta illa ratio quia super idem quod nunquam potestas maioris
partis devolvitur ad minorem nisi in casibus specialiter a iure expressis ut non glo.
et textus dicit applicant in c. bone lo. ii. de electione quod et frustratis partis
sit pena nunquam habet locum nisi specialiter exprimatur quod patet ubi ex
causis casuum ipsi de pen. di. 1. pene in fine ¶ Et si hec vera sit
solutio patet est tamen et alia non minus vera allegata cum quod maior <negat>
pars glossa fuit in aliqua negligentia Nam eligit basilicam
divinorum et in defectu habendarum et habundia de loco
expresse nominatur et concordat cum quod et sic satisfaciebat maior
pars principium facte per glossam super hoc ergo si fundant adversarii
cum quod allegatio non sit vera neque in iure neque in facto
Et hoc de quarto casu

[illegible] ¶ Nonnulli alias nonnullos adicientes aliud casum specialem dicunt
tamen rationem dicebant enim quod ubi universitas concordiae
ad primus statuisset non potest illud tolli per maiorem partem sed oportet
quod omnes concurrant nemine discrepante allegabant autem & de
defen. cum in fi. ubi in nullo reluctante etc. ¶ Item omnis res per
quascumque causas nascitur per easdem dissolvitur ut in reg. 1. de re
iur. Et in l. nichil tam naturale ff. de re. iu. quam dicebant quod cum
totum collegium consensisset illam forcam et cedulam quod dominorum
realiter non solventibus in universum collegium posset et tenetur alius
loco eligere non potest collegium nisi omnes per pariter concordarent
ab illa causa ordinacionem desistere ¶ Sed predicto motivum
istud duplici ratione tollitur primo quia non est verum in facto

Cum Cardinalis sancti petri et duo presbiteri sancte Sabine presidens non
consenserit in illa cedula ut supradictum fuit in narr[atione] casibus
¶ Ad hoc motivum dicitur in iure nota autem de defensione cum pro istis al-
legata post casum specialem nec loquitur in casu nostro ut notat Bar-
tolus in dicta l. omnes populi ff de iustitia et iure nota ibi non dicitur quod ipsi
omnes consenserant / et loquitur de civitatibus ultra biennium multum con-
tinuare defensore civitatis tunc cum in odium continuationis exi-
gitur quod omnes de universitate consentiant nemine discrepante / ut
tamen in dicta l. consuetudines C. que sit longa consuetudo dicebat quod
loquitur quando statutum sit contra ius per legem prohibet aliquem defensorem
continuari ultra biennium ideo ut concipitur sive sit statutum contra
l. sive preter l. valet si sit a maiori parte / Et in dicta autem po-
nitur casus specialis ut tollatur materia continuandi defensorem ultra
biennium licet non Bar. in dicta l. omnes populi / Et ideo dictum est ad
alia iura si qua sunt que requirant consensum omnium ut ponatur casus
specialis ¶ Nullibi enim generaliter aliquid reperitur ut de omnibus consensus
in aliquo actu debeant preter omnes consentire in faciendo con-
tra generaliter venisse iuris censura habetur ut factum a maiori
et saniori parte universitatis censeatur a tota universitate factum ut
in dicta l. aliud in fine refertur de re iuris Et in aliis iuribus su-
pra allegatis ¶ Et quod hec regula debeat habere locum indifferenter
certum si in potestate disponere contra omnes unanimiter de univer-
sitate consentiunt ad hoc est dictum primo in c. bone memorie ij de
postulatione in glo. re. terminum ¶ Sed quando dicens ubi dicat non
omnes facerent vel maior pars etc. allego primo c. i. de hiis que
fiunt a maiori parte capituli in loco nota in principio ubi dicitur
quod in cunctis ecclesiis quod pluribus et sanioribus fratribus visum fuit
incunctanter debet observari / videlicet sive pauciorum sive discor-
diorum Non ergo debet distingui utrum sive omnes pariter unanimiter con-
senserint vel non esset enim violare illud textum quod non solum
generaliter loquitur sed etiam apponit illud verbum incunctanter / Do-
lum ergo debet inspici dummodo maior pars habeat iustam causam
contradicendi ut ibi dicitur in § quod etiam ¶ Ad hoc probat ille
idem textus in § quod etiam ubi dicitur quod nisi a paucioribus aliquid
rationabiliter obiectum fuerit et ostensum aperte prevaleat semper et firmum
consequatur effectum quod a maiori et saniori parte capituli fuerit statutum
pondero enim illa verba prevaleat semper etc. Cum enim dicat
semper redundat esse addi ad textum nisi primo omnes in
contrarium consensissent / ac corrumpit enim hoc dicere legislator si
voluisset ut in simili dicitur in c. ad audientiam de decimis
et quod omnia dicitur [illegible] concludit contra dicit si Romanorum et ipsis c.
solite de maio. et obe. ¶ Tertio adhuc clarius probat ille idem
textus in § i. in eo quod subiicit hec verba nec constitutione contraria

Nota

Unde pondero illud verbum incunctanter

impediat si forte aliquis ad observanda ecclesie sue consuetudinem se iuramento
dicat astrictum non cum iuramenta sed potius periuria sint rescindenda
que contra utilitatem ecclesiasticam et sanctorum patrum veniunt instituta. Ecce
ergo casus clarissimus contra istorum assertionem. Nam ibi canonicus volebat
disponere contra antiquam consuetudinem in qua non solum omnes singuli
consenserant sed etiam ad illius observantiam se iuramento obligaverant
et ibi dicitur propter ingratam dispositionem standum est iudicio maioris
partis ex quo hoc suggerit necessitas vel utilitas ecclesie. Item ut
dicit bar. in dicta l. omnes populi valet maioris partis iudicium etiam
contra l. que cum tanta maturitate et precio consensu est condita l. fi. C.
de legibus statuto forum debebat valere in casu nostro in quo contraria
dispositio non erat fulcita lege nec firmata iuramento et si sic
diceremus contrarium sequeretur magna absurditas cum cum experientia do
cente expediat quandoque mutare legem periculosum esset dicere
quod unius contradictio posset impedire mutationem legis ex eo quod omnes
unanimiter consenserunt in illa lege. Modo ad petitorem confirmationis
huius racionis sequitur debet opera facto et consensu facto quod veritas in
casu vero ut non hic in l. ab eis quem prescriptis de usuris
et facit c. licet de tempore ordinationum ubi expresse iure censura de
clarat seu fingit factum a maiori parte rescindi ac si esset
ab omnibus factum ut in dicto c. 1. et in dicta l. aliud respondet Cassari
ergo debet dictum maior pars consentit ac si omnes parte consen
sissent. Nec obstat quod dicitur quod in illa dispositione contra
regularium non continebatur necessitas vel utilitas ecclesie aut saltem
collegii quo casu debet tenere omnium consensus. Nec sufficeret iudicium
maioris partis ut non glosa et summo in preallegato cano cum
omnes et supra etiam dixi. Nam presupposito quod illa theorica
esset vera quod non continet necessitatem utilitatem aut pietatem
requiritur consensus omnium de universitate quia tamen theorica in illa
parte indubitabilis placet cum iura indifferenter dicant valere quod
facit maior pars. Dicendum tamen quod in hoc facto de quo agitur
magna imminebat necessitas et utilitas ecclesie ubi quia cum
omnia parata forent contra notariorum basilee dominorum et
Balandie tunc petentibus galee et oratores saltem collegii tunc
ad concilium ituri erant parati et non habebant unde nisi invenirent
galeas ingentes et notorium erat dispendium et pendentiam ecclesie si de
novo debuisset locum eligi et pecuniam querere et ea de novo parare.
Sed predicta etiam optime faciunt et si de hiis quod si a maiori parte ea vel
valet dispositio maioris partis etiam in hiis que concernunt singulos
canonicos sicut tamen ecclesie ubi dicitur in glosa canonicorum teneatur
aliquid de suis redditibus ad fabricam ecclesie conferre et tamen non
consensu fuerat quod propter hoc placet singulariter singulis et ad corpus
ipsorum distribute fuerunt ergo debet valere iudicium maioris
partis in casu nostro ubi non agebatur de iure singulorum competenti sed de facto

78/31

ipsius eccle. ultra. Item dominus frederic. nota per dominum in c. cum dilecta. ubi di-
cunt quod licet omnes canonici qui concesserunt terminum prefixerunt ad
electionem celebrandam nichilominus poterit minor seu maior pars capituli
expresse vel tacite illum terminum revocare alium terminum prefigen-
do non obstante maiore parte dissentiente. Illud prorsus ciuile inueniebat
pendente hoc casu maiori parte qualiter prius potestas eligendi aliud loco
non devoluitur ad aliam. Item quod electio fuit facta per generalem
prius concordata cum gener. Et hoc quo ad motum adversariorum
quatenus volebant violare illam regulam tenentes quod fit a maiori
parte. Sed allegare potuissent verba illius cedule in qua di-
cebatur quod dummodo personaliter non solueritis infra mensem
generalem posset et teneretur alium locum eligere. Ponderandum est
cum verbum teneretur quod importat necessitatem ut est tex. in
cle. exiui in § item ordo de verb. signif. Et maxime hoc
videndum cum quis verbo teneretur sequitur verbum posset ut in
c. oblate de appel. Si ergo generalis ex necessitate tenebatur aliud
locum eligere non potuit perdurare in prima electione et sic forma mat-
ris terminum necessitate vigore cedule potuit et debuit eligere alium
locum cum necessitas legi non subiaceat in c. quanto de conse. Item
hiis minime obstantibus contra scitum veritatem et indubitatam
consistit pluribus rationibus. Et prima ratio sit hec
Nemo potest sibi legem imponere a qua sibi resilire non liceat
et quia cum alio non contrahat preter alium aliam semper obligat
tex. est in l. si quis in principio ff. de le. iij. sic universitas
statutum condendo sine princeps legem condendo sive singulares propria
alias disponendo pro universitate. Ad idem tex. valde notabilis
qui videtur contrariam meam rationem comitate vel c. in ma. de
iniuriis et damp. da. ubi cum scilicet Cellorum primo quere-
retur contra omnes doctores placet quod licet aliqua universitas
per statutum suum in favorem singulorum se obliget ad ea ad que
naturaliter obligata non erat potest nichilominus per contrarium statutum se liber-
are et suum statutum in totum vel in parte tollere. Cives enim
illi brixienses certa dampna passi fuerant et certis expensis
fecerant ob discordiam que tunc viguit inter milites et bur-
genses. Illi quia sedandam cum per suum statutum obligarunt
se ad dampna illa et expensas resarcienda. Sed videns
postea magnum onus et grande preiudicium ex hoc civitati
imminere statuit postea contrarium ut a civitate dampna
ipsa peti non possent et licet contrarium statutum valuit sic
vindicasse quod civitas ipsa non erat ad illa dampna resarcienda
naturaliter obligata. Unde sicut per statutum suum potuit se ad
illa obligare. Ita et per statutum contrarium potuit illa obligatione
solvere. Quod omnes nos per quasdam causas nosceret pro capitulo dissol.

uenire ut in regula. c. de re iud. Et l. nullus dicit quod nichil
tam naturale quam ut unumquodque soluatur eo vinculo quo li-
gatum est ut in l. nichil tam naturale ff. de re iud. Et sic
singularitas probatur. Aliud quod licet primum statutum tenderet in
fauorem nonnullorum de vniuersitate ex quo tamen cum illis
non contraxit nec processit aliqua obligatio nulla potuit nichi-
lominus vniuersitas contrarium postmodum statuere etiam sine illorum
consensu in quorum fauorem prima dispositio emanauerat
Facit ergo hoc idem in casu nostro dicendum est in quo nulla
obligatio processit ad dispositionem contentam in illa cedula Nec
(con)stitit collegium illarum cedendo cum aliquo contraxit Nec in fauo-
rem singulorum fecit nisi ipsos dumtaxat sacrum collegium ut
eorum ulla negocia expediuntur. Et presupposito
quod (com)pleuerit quoniam de collegio hoc factum fuit ipsum se
illis dictorum coaptauerunt ut ab aliquibus asseritur nichi-
lominus idem est omnino dicendum ex quo collegium cum illis
singulis non contraxit sed simpliciter pro sua (con)uenientia ita dispo-
suit. Et magis cum singulares de collegio inter se
super illorum locorum nominatione discrepauerunt et pro bono concordie in
illam cedulam conuenerunt conuenerunt nec tamen cum ipso sacro collegio
per viam pacti aut conuentionis seu obligationis actum est sed ipsum
sacrum collegium sua sponte per se disposuit et cum nullo contrahens ita dispo-
suit Nam aliud vniuersitas aliud singuli de vniuersitate Nam factum
singulorum non attribuitur vniuersitati etiam si omnes de vniuersitate
consenserint sicut ex quo non fuit collegialiter more solito congre-
gatum neque collegialiter disposuit ut no. per glo. et doc. in l. sicut
ff. quod cuiusque vniu. nomine et plenius per bar. in l. aut facta ff. de penis et
per Jo. an. in c. felix de penis li. vi facit l. semper ff. quod vi aut
clam et c. lib. xciij q. ar. Et quod plus est non potuisset illa sin-
gularis persona in illo speciali interesse et negotium erat vtile certe
et hoc quoad vniuersitatem ut non posset sibi legem per primum statu-
tum imponere a qua non liceat resilire [illegible] ut probatum est vide
in principio cuiusque facit sacrum collegium ut allegauit probatur
in c. si motu glo. de reg. li. vi ubi etiam videtur casus de hoc
q. Nam papa dicit reuocationes et indulgentias super fructibus in absentia
percipiendis concessas sub hac verba et cetera concessiones nostre
volumus concedere temporibus Et quod nobis licet non patimur nostris
successoribus interdicamus ex quo verba visum est papam velle a se
omnem potestatem tales indulgentias concedendi abdicare. Et tamen
glo. ibi ponens quod si verbis predictis non obstantibus tales
seu similes indulgentias concederet papa vel successor de
nouo concederet tenerent tales concessiones valerent [illegible] ratione
quia non potuit sibi legem imponere a qua sibi non liceat recede-
re allegando l. si quis in principio et l. cum duobus in ff. plenius

Respondet quod ipse forte est quia prima contentione potest princeps tollere per sedem
licet de illa mentione non faciat ut in c. i. de constitutionibus li. vi. Respectu
autem successoris allegat quod non potest suo successori legem imponere
quia par in parem non habet imperium de elec. c. innotuit ut in l.
ille a quo § tempestiuum ff. ad trebell. Idem ipso et fortius dico quod in facto
generali gallo totam curiam reputantem cum omnibus l. generalia in fide
maioria contrariorum sustinetis et maiorum reformetis et ad illa pertinentibus
successorem est subiecto ut dicitur plenius in 2º dubio
ut per illa generalia verba exscripto prelata in illa cedula non
potuit sibi necessitate et legem imponere a qua sibi non liceret recedere
presertim equitate suffragante sicut in casu nostro suppetere cum
ut supradictum est maxime in narratis casibus illi quatuor domini
non solum pro eorum cautela petebant ut loca notata et quedam
alia prima decantarentur et exsoluerunt per prius vii denarios
et capitaneum constituerant de xxx⁰ et x dominis denarios et
de residua pecunia fecerunt cautos fieri ac custodes sancti galli
in contentum illius declarationis, nonne quicquid fuisset per tamen
loci declaratione ex iusta causa facta ad alia procedere electores pre
sertim tum oratores sancti galli cum prius ante confectionem illius cedu
le promisissent pro eorum cautela quod illa declaratio postulata pro
cederet. Nam ut alibi dicitur glossa notato textu quicquid est
non tamen regula ubi equitas suffragatur ut in aut. ut
matres debitores aut credi. quanto sibi contractus inter
sancti galli in confectione illius cedule non fuit alia nisi ut
liberarent se ab illa narratione locorum casu quo dominum in
exburseriorum pecuniarum recent per subterfugia. ¶ Sed allegatam
iustam causam non dicunt subterfugere nec differre ut est textus
notata glossa in c. quoniam frequenter de elec. li. vi. in verbo dispulsiuite
Et hec quo ad principem. ¶ Idem ut predixi in puncto
dicendum est ut non posset sibi legem imponere a qua non
liceat recedere et aliud premium agere ut patet in dicta l. si quis
in principio ff. de le. iii. ubi hec regula elegantissima per iure
consultum ponitur et est fundata super ratione naturali quia nichil
tam naturale ut unumquodque soluatur eo vinculo quo ligatum
est ut in dicta l. ii. cum et in dicto c. omnis res. ¶ Ad idem
textus in l. si cum Cornelio ff. de solut. ubi parum quod si tibi
mandauit vel tertio quod plus est partium sed et rem meam
et in tertio custodia tradens scilicet possum antequam tra
das penitere et mandare ut mihi et non illi tradas quoniam
non tu debes illi tradere si ego aliquibus contrariis potuisse
displicere voluntate mea esse verisimiliter mutata. ¶ Et idem
videtur etiam si tunc eorum voluntate generaret iuramentum ut non
tolleret sicut notatur in c. dilecto de preben. ubi dicit quod si quis
iurauit non recedere liberam seu aliud certum facere si casus postea

contra juramentum contineri tenet contractus licet ipse sit pupillus quia
non potuit etiam juramento si ipsum liberet promissum teneat actus in
contrarium ¶ Idem dicit Jo. an eadem ratione sit regula quod semel
de re judi. li. vi. q. pro eo quod juravit nominatim testamentum a se
conditum dicit eundem Jo. quod si mutaret tenet secundum testamentum licet ipse
sit pupillus ¶ Contrarium in hoc casu aperte dicit Bar. in l. stipulatio
hoc modo concepta ff. de v. obli. et in dicta l. si quis in principio ff.
de le. iii. quod talis contractus non est pupillus et inhabilis ad [illegible]
testamentum quia secundum eum tale juramentum fuit contra bonos
mores per quod voluit sibi restringere voluntatem supremi judicii. Et
idem saltem quo ad actus validitatem tenere videtur glo. in c.
ultima voluntas xiii. q. ii. / movetur illa generali ratione quia
nemo potest sibi legem imponere ut non liceat sibi recedere a
priori voluntate ut in dicta l. si quis in principio. Et quod libertatem
supremi judicii nemo potest sibi constringere dicta l. in duobus
et ibi respondit ff. pro socio. Et hoc de prima ratione inhabilitatis con-
siderata

Secunda ratio contra dictum predictum deducta est quia cum
alias non potuerit sibi ipse necessitatem legis imponere ut
supra in precedenti ratione plenius satis probatum quod importet illud
verbum teneatur in dicta cedula positum
non debet importare necessitatem sed honestatem. Ista verba ut ibi ex
proprio significato necessitativum appo-
nuntur in materia necessitatem importante non valente tunc verbum
illud non necessitatem sed honestatem importat. Ad hoc glo.
notabilis de verbo debet in fine attendendo de ista clara et per Bar.
in l. creditores C. de pignori. Et est textus melior quam alibi
juncta glo. fi. in c. i. de sponsalibus [illegible] ubi de textu verbum
debet quod clariter est necessitativum ut notatur in juribus pre-
allegatis. Addit etiam omnis inhabilitas quia si importaret necessitatem
sequeretur inconveniens seu absurditas vel dispositio contra l. ex-
ponit ibi illud verbum debet in debito honesto ¶ Ad
idem textus juncta glo. xxi. q. iii. rogo ubi exponit rogo
i. precipio propter materiam subjectam quae necessitativa est
contra ¶ Ad idem textus juncta glo. in c. quanto gravius
i. di. ita penitus et fortius dicendum est in casu nostro si vo-
lumus quod illud verbum teneatur aliquid operetur importare
cum non potest necessitatem rationibus in parte ista tactis sup-
[illegible] sed [illegible] predicto presupposito quod importat hoc casu
necessitatem attamen non sequitur quod mortuo patre conjux possit
adimplere [illegible] maiorem [illegible] quod toti contractui [illegible] est
ut supra sepius dictum fuit nisi potestas maioris [illegible]
devolvitur ad minorem nisi in casibus a jure expressis ut no.
in [illegible] c. bone [illegible] ii. de ele.

3a racio

Tercia racio principalis est quia illa cedula fuit contra omnem
honestatem et libertatem collegii extorta et ad importunitatem
quorundam singulorum qui [illegible] non comportatis
ad aliud locum vocare [illegible] volebant. Cum enim statuta
collegii proprio [illegible] [illegible] confirmantur ut in c. si ille
et in c. [illegible] distinccione l. di. et in c. violatores xxv q.
ij. facit c. quod non [illegible] di. et c. tercio [illegible] quia et ubi
spiritus domini ibi debet esse summa libertas ut in c. duo sunt
[illegible] leges [illegible] quia quis potuit obligare volun-
tatem in factis [illegible] ad futurum ut teneatur quod
[illegible] in futurum facere [illegible] nulla lege [illegible] lege privata
[illegible] potest dicto c. duo sunt. Nam privatus ubi
vult et quis vult spiritus [illegible] et ei resistere nemo [illegible]
[illegible] cum non valet pactum per quod tollitur libertas [illegible]
seu [illegible] [illegible] contra bonos mores dicta l.
stipulacio hoc modo concepta ff. de ver. obl. et dicta l. cum
[illegible] ff. [illegible] Item si iuramento
firmatum fuerit ut supra dictum est tanto fortius non
debet valere quod sit contra libertatem collegii [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] valde notabilis in dicto c. duo sunt
ubi [illegible] ad [illegible] dicitur quod qui [illegible]
privata ducitur nulla racio exigit ut [illegible] privata con-
stringatur dignior est enim lex privata quam publica [illegible]
[illegible] dei lex est et qui [illegible] lege dei ducitur
et sub [illegible] hoc [illegible] est qui [illegible] scito
posset [illegible] resistere [illegible] ergo hoc [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] libere [illegible] iusto cum l.
[illegible] ubi spiritus dei ibi est libertas [illegible]
non est [illegible] sub lege [illegible] tempore
[illegible] notat [illegible] ad [illegible] qui omnino non
[illegible] cedule [illegible] allegationem [illegible] Et
quod facit quod de Balaam legitur [illegible] et
[illegible] Nam licet [illegible] cui sic [illegible] ad
maledicendum populum dei non maledixit sed potius benedixit [illegible]
a rege [illegible] hoc fecisset quod non potuit aliud facere quam
quod dominus [illegible] si Rex daret michi do-
mum argento et auro plenam non possum alia facere quam que
dominus [illegible] et [illegible] quod habetur [illegible] xxij in c.
sicut in Balaam

4a racio

Quarta racio est quia [illegible] in
obligacionibus [illegible] ad finem ipsius
[illegible] non [illegible] sed [illegible] obligacio [illegible] esse [illegible]

opinionem ut legitur in no. ple. maiorum pro bono. in l. si pupillaris non
diminuitur ff. de v. obli. et nel si quis ab alio ff. de re iudi. Cum ergo
in casu nostro vigore illius cedule etiam si capitulum in aliquo contravenisset non
poterat pro se compelli ipsum capitulum ad electionem alterius loci tamquam ad obligationem
facti succedebat dumtaxat obligatio ad interesse si quod erat ergo non po-
terat minor pars capituli causari ad se esse devolutam potestatem eligendi
ex maioris partis negligentia cum capitulum ad hoc precise non teneretur. Et
fortius hoc dicendum in casu nostro in quo capitulum tunc nemini contraxit sed
precipiens hoc illud statuit. ¶ Et confirmatur hoc dicendum in materia
ista indignum est enim dicere quod capitulum generale domini etc. recipiens
cogi posset ad faciendum hoc vel illud cum in suis statutis ducatur
spiritu dei et qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege propter quod cum dei ob-
obligari non potest ut contendunt propter dominum [illegible] ut in c.
licet de regularibus et in dicto c. duo sunt xix q. ii ¶ Tertia
ratio est quia tunc in illa cedula dicitur quod lapso illo termino unius
mensis ad capitulum facta petitione per dominum [illegible] posset et
teneretur capitulum alium locum eligere [illegible] debebat illud [illegible] fieri
in toto capitulo vel in duabus partibus in quibus [illegible]
consistit [illegible] non per Innocentium in c. i. de novi operis et per [illegible] in
l. nulli et l. plane ff. quod cuiusque uni. non ¶ Unde cum illa verba
generalis non quod facti sed cum [illegible] si de alio loco per capitulum eligendo
non potuit unus vel duo seu plures minore parte capituli facere
vel maiore parte contradicente illud adimplere ut notabiliter ponit
Innocentius in c. cum [illegible] de reg. ubi dicit quod si mandatur capitulo
ea que sunt iuris puta ut aliquem canonicum vel ut prebendam aliam
conferant non potest unus vel duo contradicente capitulo mandatum ad-
implere quia vi mandatum capitulo ut capitulo non ut singulis ¶ Secus
si mandantur capitulo ea que sunt facti ut puta ut aliquis in possessionem
mittatur vel ut [illegible] recipiat tunc enim possent quilibet
adimplere etiam contradicente capitulo vel maiori parte quia videtur man-
datum capitulo ut singulis ¶ Et quod videtur sentire Innocentius
in c. [illegible] de [illegible] ¶ Ita in proposito nostro cum particularis
et fortius est dicendum cum enim fuerit [illegible] per dominum [illegible]
[illegible] non satisfacientibus capitulum posset et teneretur alium locum
eligere. Responsio fuerit facta capitulo [illegible] capitulo [illegible] contradicente
capitulo seu maiore parte licet [illegible] maior pars alium locum
eligere cum capitulum per duas partes representatum [illegible]
in [illegible] electionis [illegible] ¶ Et de novo
[illegible] illa loca [illegible] Nec obstat si di-
catur quod [illegible] minor pars eligere volunt [illegible] dispositionem
cedule licet minor pars [illegible] de novo [illegible] eligere quia [illegible]
negligentia maioris partis [illegible] in hac parte devolve-
batur in minorem partem ¶ Certe hec ratio [illegible] quia ut

superius dixi. Non est iste casus in quo sumatur maior pars cum non fiat de
talibus mentio nisi in casibus in iure expressis. ¶ Item et fortius
collegium municipale corpus certum velut representans et habens suprema
potestate non subiacet alicui legi humane ar. in l. princeps ff. de leg.
Et probatur ubi per legem humanam apparet aliqua pena cum collegium
non possit nec debeat verbis generalibus l. humane comprehendi. Facit
quod de cardinalibus notatur per doc. in c. romano de sententia excommunicationis li. vi
ubi dicunt doc. quod sub verbis generalibus penam continentibus non comprehen-
duntur Cardinales, quia non est verisimile quod papa voluerit Car-
dinales comprehendi qui sunt pars corporis sui nisi specialiter hoc
expressisset. ¶ Fortius hoc dicendum quo ad collegium generale representans
tum in pertinentibus ad fidem et ad reformationem totius ecclesie collegium est
supra ipsum papam. Nullibi autem in iure divino vel humano cautum
expresse reperitur quod collegium ubi maior pars ipsum representans sumatur
potestate disponendi et quod potestas devolvatur ad aliam vel ad maiorem
partem collegii. Et probatur hoc dicendo quia sicut ecclesia spiritu
dei dirigitur cum deus ipse dicatur in medium congregationis iuxta
illud Ysaie exulta et lauda habitatio syon quia magnus in
medio tui sanctus israel. Et ubi est maior pars ibi presumitur
esse ecclesia [illegible] di. apertum [illegible] glo. ¶ Unde est quod in Concilio
Niceno in quo discordes fuerunt [illegible] licet cum eo
[illegible] in collegio [illegible] plurimorum suam
[illegible] iudicium [illegible] Et hoc sicut [illegible]
di. Et [illegible] cordis [illegible] dicitur. Et [illegible] vobiscum
[illegible] ad consummationem seculi. Et alibi de spiritu sancto dicitur docebit vos omnem
veritatem, et ut sepius dictum fuit negatur nichilominus maiorem partem fuisse
[illegible] cum [illegible] habuerunt iustam causam petendi
in aliis [illegible] ad [illegible] collegii illa eius fuerit
[illegible] ante [illegible] [illegible] causa sit dixi
supra in narratione ¶ Secunda ratio quod aliis locis probatur
per maiorem partem eligi non potuit est quia cum illa loci electio
sacro collegio competeret non [illegible] iure [illegible] compactatorum cum [illegible]
illa facultas loci unius de tribus tunc nominatis eligendi intelligi de-
bent de prima electione et non de ulteriori [illegible] in l. bonus in
§ hoc [illegible] ff. de rei [illegible] et l. hec [illegible] ff. de [illegible] et de iure
ubi [illegible] quod si aliquis reliquit uni cum [illegible] intel-
ligitur de primis [illegible] facit quod not. bar. in [illegible] in
l. i. ff. ad l. [illegible] quod si datur alicui facultas libe-
[illegible] ad certum locum et redeundi an intelligatur de primo accessu
tantum an quod possit ire et redire quotiens voluit et determinat
quod [illegible] est [illegible] alias [illegible] non appa-
[illegible] de alia voluntate intelligi debet de primo accessu [illegible]

facit quod in simili not. Jo. an. in c. pe. illorum de preben. et archidiaconus in c.
si eum c. ti. li. vi. dicit et tempore durante illa clausula poterat tali
in possessionem se defendere inductum et expirat potestas si iniussus in pos-
sessione aliquamdiu pacifice possedit licet postea turbetur. Ad id
quod legitur et no. in c. ad hoc de preben. li. vi. Et in l. cum qui
kalendis ff. de v. obli. et quod no. bar. in l. absenti ff. de dona.
et c. si tibi absenti de preben. li. vi. ¶ Septima ratio est quia
facere basilicum galearum eligitur basileum dominumque et [illegible]
cum conditionibus super scriptis pro futuro premunito galee et electio
fuit ipsi comitati intimata et per ipsam acceptata et ad exbursatio
ad aliquarum pecuniarum per ipsam processo et ad ultra non fuerit sine
magno eorum interesse separari non potuit saltem licentie galearum
basilicum contra totam illam electionem revocare seu ipsos domino-
rum [illegible] ita infra augustam [illegible] sine aliqua cautione ad
solutionem ratarum pecuniarum contingentium perstitum ut predicti oratores
galearum pro quibus eas promiserunt quod deinceps [illegible] fieret ante exbursationem
totalem pecunie [illegible] fuit eis [illegible] ex tali electione perstiti
tum res non esset integra [illegible] conventi [illegible] eius facta
ut in simili not. bar. in prin. allegata l. absenti ff. de mand. ubi dicit quod si
aliqua civitas eligit aliquem in capitaneum seu potestatem non potest post
intimationem seu potestatem acceptatam electum [illegible] revocare. Et facit quod le.
2 no. in c. 1. de conces. preben. li. vi et in l. si pecuniam ff. de condi.
ob cau. ¶ Octava ratio est quia in contractu cum [illegible] erat
expressum ut galee cum [illegible] et pecunias certo tempore ad Constanti-
nopolim mitterentur quod in tempore contractu facto non exstitit [illegible]
et si fortassis potuissent [illegible] cum post tempus re-
misisse obligatum quod ad [illegible] videbatur [illegible] obligatum [illegible]
mittendis [illegible] et certo tempore mittendum in c. cum dilecti de dolo
et contu. et in l. [illegible] ff. de arbi. Attento ergo quod ipsi
[illegible] hac allegatione non fuerunt usi quando voluerunt
habere contractum pro [illegible] ex Constantinopoli ad suam
galeam quod si galeam adimplesset omnia promissa in tempore quod et
ipsi adimplerent ea que promiserant. Et ex quo in tempore contracto
non fuerunt promissa adimpleta non tenebantur venire clare
patet quod ipsi non poterant [illegible] contractus si [illegible]. Et cum
obligatus si ad constituto tempore [illegible] vult [illegible] ab obli-
gatione [illegible] in tempore non adimplente licite potest et dissoluta
remanet utriusque obligatio ut in c. [illegible] de spons. et in
glo. et in c. [illegible] de [illegible] et facit regula [illegible]
de re. iur. li. vi et l. [illegible] de pact. et ff. pro socio
l. si [illegible] ¶ Ex quo ergo semel illa obligatio
fuit corrupta non potuit sine novo [illegible]

retinuisse ut in c. certus de cons. di. iiij et xxxiiij q. iiij si ille et in
l. iij ubi s. circa ff. de solut. et per hoc cessat obiectio si qua forte
fieret de alia littera per eundem imperatorem grecorum ad basiliense concilium
scripta ex civitate venetiarum in qua [illegible] certam declarabat quod ad
civitatem ferrariensem accedebat propter executionem decreti in sacro basiliensi
concilio promulgati etc. et sic vigore illius parvi et privati decreti
hec eadem littera ad abitionem et suggestionem adversariorum asserta [illegible]
est fabricata ex eo quod forte litteram in constantinopolim scripta re
cessit a comparte presidentes tamen quia promissa non fuerunt
tempore debito adimpleta postmodum sine novo consensu partis con
sensu partium obligatarum [illegible] ex eorum facto extincte. Et
ex hijs concurrit quod presupposito et ullo non concesso quod illud parvum
decretum valuisset tamen attamen ex quo greci dum adhuc
essent in constantinopoli ab illis comparti recessissent non de
bent patres basilienses concilium ad aliud locum se transferre quia
[illegible] certam in comparte tenebatur quod concilium medio tempore debebat
basilee remanere donec greci applicuissent ad aliquem portum
ytalie. Sed antequam applicuissent dissoluta erat omnis obligatio
[illegible] ex predictis cuius vigore decreti parvi quod erat fundatum super
compactis non potuit neque debuit concilium basiliense exinde
transferri, nichil igitur obstat quominus basilee adhuc concilium
consistat contradictione illius parvi decreti et hec est verissima
contradictio. ¶ Nona ratio quia in ferraria erectum fuit con
ciliabulum non vigore illius decreti parvi privati quod longe
antequam illius dispositio executioni potuisset demandari quod
concilium basiliense translatum in se fuit dissolutum et conciliabulum
in ferraria institutum et ipsum auctoritate sua ex [illegible] institutum est
conciliabulum initium habuit. Nam ipse quidam Eu. longe
ante grecorum adventum per sacrum concilium citatus ut per se vel alium
[illegible] ipsa [illegible] compareret ostensurus innocentiam suam
seu excusaturus ea que notorie eum impingebantur propter obedientiam
quam prestare debuisset litteras publicavit bullatas quibus dis
solvebat ubi sacrum basiliense concilium et ad ferrariam id transfe
rendo exceptio si sacrum concilium non desisteret a processu per eum
inchoato et ab omni alio inchoato contra aliquos eo fuit tunc in
illo sacro concilio presidentibus [illegible] aut concilio non desistente
prout non desistere debuit ipse quidem Eu. declaravit concilium
basiliense fore dissolutum et ferrarie translatum nec per longum
in suis litteris [illegible] conciliabulum ferrariense incep
tum fuit in mense Januarii et greci applicuerunt ad venetiarum
portum in mense Februarii ut supra dixi in rationibus [illegible]
et sic vigore illius pretense dissolutionis et translationis conciliabulum

ad finem institutum ante grecorum adventum vel etiam si voluisset dictus
quondam dominus Eu. illo primo decreto uti non potuisset quia cum synodum
habere eo tempore non poterat quoniam sedium comparatarum cum grecis debebat ipsius
partem generalem remanere in basilea donec et quousque ad aliquem portum
ytalie applicuissent et extunc infra mensem debebat pro eorum parte
concilii se ad alium locum transferre ut patet in comparatis / Facit ad hoc quod
le. et non in speciali in c. excepto astensis de elect. plene et in l. si et
ad quem et l. quam in aliena ff. de acq. hered. cum similibus vigore autem
dissolucionis prime et electionis facte per quondam Eugenium dictum
concilium basilee non poterat ut late patebit in 2o membro
istius dubii primi in quo ipsarum partium dissolucionem prosequimur
Nec obstat predictis si dicatur quod dictum ferrariense concilium
potuit duplici auctoritate fulciri Et ipsius quondam Eu. ante tempus
et illius primi decreti auctoritate suo tempore scilicet post grecorum adventum
vel esto quod subsequenter non habuisset vim ante adventus predictos
quondam Eu. fortius habere tamen debuit vigore illius primi decreti
post grecorum adventum quia utile per inutile non viciatur ut
in c. utile per inutile de reg. iur. li. vi et in l. i ff. de
aqua co. et esti Et si non vel quod actus ut actus valeat ut in
l. pot. de sponsa. tempore c. cum l. vi et ibi videtur facere l. i. § quod
quod falso tutore auctore ubi habetur quod licet verus tutor prestat auctoritate
cum falso tutore tenet nichilominus quod factum est auctore vigore
veri tutoris [illegible] hiis non obstantibus contrarium est verius du-
plici racione prima est quia ad id concilium [illegible] fore re-
necesse vigore prime dissolucionis et electionis et per debet
comparatum causa motiva actus ut in dicto c. excepto astensis
et in dicta l. si et ad quem et l. quam in aliena preall. Secunda
et alia racio fortior cum eius durante concilio basiliensi [illegible] non posset aliud contra eum erigi quamvis auctoritate quis prius erigeret aliud illo
illo durante tradit in penas scismaticorum [illegible] erigentes al-
tare contra altare et sessionem in [illegible] certa faciendo quod sicut
certa [illegible] est ut in c. loquitur [illegible] q. i. et c.
scisma [illegible] et vij q. i. factus [illegible] et non plus potest
concilium generale ut representans corpus quod [illegible] suo representato et
signum suo signato [illegible] quod [illegible] in [illegible] ad [illegible]
de hereticis [illegible] concilium basiliense potuit dissolui sine suo consensu
ut predicta habetur in decretis [illegible] et [illegible] sessionis
Dicto 4o quondam dominus erigendo concilium ferrariense durante
sacro basiliensi concilio tradit in penas scismaticorum et in
preall. decreto octave sessionis et facit c. non vos [illegible] q.
v. [illegible] [illegible] aliquis est [illegible] [illegible] est habere

non potest dominum [illegible] per ubi ecclesie non tenet unitatem et post
pauca subdit quod autem post tu aliquos generare per te corpus ecclesie
et tu unam sanctam fraternitatem non queris quod autem possunt duo vel
tres in nomine Christi colligi quos constat a Christo et eius evangelio se-
parari. Hec ille que sunt verba valde ad propositum notanda. Cum ergo
ipse quondam Eugenius ratione predicta in scisma et penas scismaticorum inci-
derit quomodo potuerunt illi patres auctoritate priorum decreti de basilea
vel aliunde venientes se unire cum dicto quondam Eugenio et una
cum eo concilium generale celebrare presertim cum ipse incurreret dispo-
sicionem et censuram per eum factam. Unde et ipsi effecti sunt
etiam scismatici et excommunicati sicut et ille cui communicarunt
et in easdem penas inciderunt ut est textus Bede in c. omnis
christianus xi q. 3 ubi dicit quod heretici sunt evitandi ad quod [illegible]
ave est eis dicendum et qui dicit eis ave communicat operibus illorum mal-
ignis et capitulum ad [illegible] et c. quia et c. scisma [illegible] 24 q. 1. Et
expressius facit textus in c. denique 4 q. vij ubi dicitur expresse quod
[illegible] prohibuit ne ad scismaticos aliquos declinet per illa verba
in via [illegible] ne habueritis et in unitate [illegible]
non intraveritis. Et hoc ideo quia in scismate erant etc. [illegible] scis-
maticorum [illegible] scismaticis comparat [illegible] dicit ibi textus
et latius de hac materia ibi videas Conrado quod ille ipsi inciderit in
eandem dampnacionem et eadem dampnacione inciderunt ut in c. [illegible]
xxiiij q. 1 et in c. [illegible] [illegible] post attemptatum
per ipsum quondam Eugenium erigendo altare contra altare et separando se a unione
ecclesie et inchoando [illegible] auctoritatem ecclesie [illegible] ut videbatur
et hodie [illegible] [illegible] bullatas per
multa loca patrum dicit esse [illegible] quod [illegible] omnibus scismaticis est
extra ecclesiam dicto c. scisma et c. omnis cum multis aliis capitulis
[illegible] quod non potuit esse extra ecclesiam et caput ecclesie hoc cum con- / ministeriale
tradictionem implicat [illegible] est quod a [illegible] scismatico posset subdere [illegible]
auctoritate [illegible] quod hoc [illegible] in facto ipsius Eugenii
t ex [illegible] ut per certum de [illegible] sicut contingit in facto
Nam concilium [illegible] declaravit [illegible] et [illegible]
[illegible] Et concilium basiliense [illegible] ipsius Eugenii adhesionem
[illegible] facta illa [illegible] declaratione [illegible] et de novo
[illegible] [illegible] statuit et decrevit quod
[illegible] illo concilio non posset aliud erigi [illegible] esse [illegible]
auctoritate fulgente et [illegible] declarant ipso facto [illegible] penas
scismaticorum [illegible] decreta [illegible] quondam Eugenius [illegible] in sua
[illegible] adhesione [illegible] concilium basiliense [illegible] legitime
[illegible] et legitime continuatum et [illegible] non obedivit quondam Eugenius
[illegible] ista decreta violavit [illegible] non potuerunt [illegible] auctoritate

operam dederit segregando se ab illo presertim tractando illum ut caput et presidem
illius conciliabuli et transferendo se ad notorie scismaticos et apostatas hoc
precipue attento quod ipse quondam dominus Iulianus cum parte basiliensi galica successit
ab administracione presidencie concilii antequam gracii ad Florencie portum appli
cavit [illegible] clare colligitur quod eciam si illud primum decretum valuisset
nullus preterea ille cum tanta solempnitate successit quod totam galicam et
inciderat in penas scismaticorum volentes dedicare ad eum
et ad illud conciliabulum scismaticorum pervenerunt omnes suos et incide
runt in penas illorum ut supra dixi / pena autem scismaticorum
vel apostatarum est deposicio sine spe restitucionis ut in c. Non
vos vero [illegible] xxiiij q. v. in c. licet et c. quia diligentia
de elec. precio notatur dicit glo. in c. cum non deceat de presumpt. quod
a prelato heretico aut scismatico possunt subditi propria auctoritate recedere quia
precedit eciam supra ut de eo plane in c. anastasius xix di. hinc
dicit glo. nobilis in c. in nomine domini xxiij di. in verbo audacia
quod scismatico omnis audiencia denegatur all. pall. in c. Non
vos et hoc habet de nova materia ¶ Decima racio contra
illud primum decretum militans est quod eidem falsitas consistit
cum unus primissimum illius conciliabuli decreti verba simpliciter et absolute sub
nomine sancte synodi nulla de eo concilio maioris partis vel dicarum
prima et amplius mencione facta nec mittentes non devoluto
ad eos sed apud eos dictarum residente ob aliorum presenciam vel
partem [illegible] sic proposuerunt et senserunt ac si totum concilium una
animum id voluisset quod fuit falsitatis racio fieri nominari
potuit / ac optime in c. [illegible] de heretic. et sic a pluribus ¶ contradictorum
racio est quod certo sine relatis precedentibus quod aliquis causa racio
bilem concilii maioris partis omnium precedere potuisset dictamen
ante illius preuie cause discussionem et declaracionem non debet
minor pars simpliciter et absolute se vocare collegium generale
vel ecclesiam quia [illegible] inter maiorem partem et mi
norem ibi dicitur consistere ecclesia generalis capitulum seu collegium
ubi est maior pars et illa pars maior nomine ecclesie seu co
alii preuentore consistunt et bona [illegible] instat
ut est tex. non [illegible] glo. i. in c. [illegible] canonicos de elec.
¶ Ad id tex. cum glo. in c. apostolica l. ij de heretic. glo. nobilis in
c. i. de heretic. et sic apla dicit quod presumitur pro maiori parte nisi
necessitatis donec causa allegata per minorem partem fuerit coram
superiore verificata et probata non [illegible] ut i. dicit glo. et primo
et alii sufficit minori parti ad eorum concilium maioris partis
disposicionem allegare [illegible] coram superiore vel arbitris
electis probet [illegible] ergo non licuit minori parti sine falsi

ratio vero ad corpus presbiterum decretum sub nomine sancte synodi
aliquotiens eiusque cum nondum foret declaratum facta synodus seu eius
potestate primo apud eos resedisse et nunc presumptio est pro se
deceat apud maiorem partem quod verum falsitatis quamvis fuerit usur
pando sibi ante declarationemque nunc corpus presbiterorum nomine synodi ut
in dicto capitulo statuta et cum illa novatione multos deceperunt
quorum ex illis verbis arbitrantur super tota synodo habuisse sine aliqua
discordia id decretum edidisse. Contra vero plurimum ex aliquo iure spe
ciali presidunt aliquibus iuribus communibus seu etiam iurisdictione vel peni
tentia debent id nunc specialiter in corpus dispositum exprimi ut non
vel. si quis ex aliena ff. de iudi. et in l. si quis tamen [illegible] et in
ea extra de iudiciis et c. [illegible] de debitoribus [illegible] per Innocentium et
alios doctores. Si vero predictos unus maioris partis ad eos fuisse
devolutum seu nunc apud eos resideret ob culpam maioris partis quo ad
illum actum deberent hoc casu [illegible] et non simpliciter se synodum
synodum appellare ex causa si vero fuisset quod nunc id apud eos
remansisset habuissent locum [illegible] in illo actu et pro illa
vice ut [illegible] in c. cum [illegible] de elec. [illegible] deberent
se simpliciter appellare synodum basiliensem [illegible] quod ipsi fa
cerent quo ad illum actum ob culpam vel negligentiam maioris
partis synodi [illegible] in dicto c. cum [illegible]
et c. [illegible] et c. congregato de elec. cum similibus. Crediderunt
quod in contractu falsitatis [illegible] et usurpare sibi simpliciter
nomine sancte synodi. Certo quod falsitatis vitio et arte decepto
[illegible] poterant [illegible] generale [illegible] et congregare [illegible]
[illegible] Certo possunt
duo vel tres in nomine Christi colligi quos constat a Christo et
eius evangelio separari [illegible] verba notanda. Iste abusi
sunt potestate sua etiam si illam habuissent et propterea non poterunt
[illegible] de penis [illegible] et fac.
quod [illegible] et non in dicto c. cum [illegible] Unde [illegible]
ratio non minorem iniustitiam quam id [illegible] decretum ostendit ex
eo quod ab [illegible] decreti [illegible] paucissimis religio[illegible]
a toto [illegible] super illorum ut aliquorum
bullatorum [illegible] data sunt [illegible] potestas
[illegible] reverendissimo domino cardinali sancti petri qui fuerat
unus [illegible] decreto et [illegible]
ex oratoribus [illegible] regis castelle et multi
[illegible] bullandi illas litteras et distinandi de quibus
nobis videtur et illas [illegible] seu cedule super eo [illegible] tenor talis est

Cedula facultatis ad concludendum sinodale decretum

Eligatur per [illegible] deputatos dominus cardinalis sancti petri dominus [illegible] et dominus burgensis
quibus detur plena potestas super bullatione litterarum de quibus agitur et
de cetero [illegible] per hoc quod ipsi facient [illegible]

aliorum fruetur et per hoc sit pax et tranquillitas inter partes de gallis cessentque
omnes agitaciones et molestaciones et in bona pace et tranquillitate procedatur
ad alia negocia in hoc facto galli pretenda et ista ultima clausula
sit ita firma quod non possit violari vel immutari et quod duret corporis
partes per totum diem crastinum que erit xxv marcii ¶ Iste est tenor
illius cedule in qua post varios tractatus supra scriptum formam conse
servit omnes facte deputaciones gallorum in congregacione generali fienda
¶ Nos autem visa illa commissione attenta instancia facti galli et
voluntate partis de gallis bullaminis sola deteri cum facti galli.
una cum quibusdam aliis brevibus missilibus et nominibus aliis de
(causa) quibus supra narratur, ~~...~~ sit mencio ¶ Ad autem predicta parum
decretum nullomodo bullari volumus licet plurimi de hoc ordine [illis]
facturis nequiter essent ¶ Et supra tamen parte nobis tradita
missivarum literas et id decretum ad oratores galli qui erant in Avinione
ut eas eis traderent ad conductum generalis traditur in Avinionibus literas
quas duplicabatur ut plenius dixi supra narratis casibus
¶ Ex post cum clarissime argentum illius pro decreti testatis et
eius voces habuissent non est presumendum quod tantum vir per cardinalem dominus Cardinalis
de sancto petro decretum idem bullasset sicut dominus episcopus burgensis
qui in illis dispositionibus fuerat differens ¶ Item cum totum
postea gallorum illa bullarum faciens applicari nullomodo est
dicendum presumendum est illam bullarum iniustissimam Nam si illa bul
lacio fuisset iniusta nullomodo potuisset presumi in tanta
re spiritu sancto respiciente ea iniquitate facere exemplo balaam qui
per maledictionem quam faciebat in eo ipsa deus convertens dedit
ipso actu benedictionem Numeri xxii et xxiii et xxiiii capitulo Item cum
balaam ¶ Hec est quod numquam potuit obtineri postmodum quod id quod
decretum per gallum vel eius auctoritate bullaretur ¶ Ymo tamen quam
et nequam prudentie et iniquitate furti et falsitatis reperta fuit
postmodum bullam clausis fenestris de nocte furtive illius capse
in qua bulla facti galli recondebatur ut veritas postea comperta
clarissime docuit ut sequitur dictum fuit supra narratis
casibus ¶ Et cum dictum fuit per partes communis galli per de sancto
parte nomine super bullacione illarum literarum et causa destinacionis
quod verba illorum sunt intra prodenda et ille tres partes
sola bullarunt decretum facti galli et id ad generale destinarunt
pro conductoribus generalis ad gallum ¶ Cum non ausi potuerunt
postmodum nomine facti galli aliud concilium decretum bullare
et ad generales destinare quod corpus predictum sigillum ¶ Sed sigillum fuit
qui est galli directori dimissum est et generalis concilium auctor
¶ Perfecto non cum sigillum fuit non fit nisi per super congregaciones in unum
descenderint decretum cum semper autem communitate dicti
sigilli et ab hoc ut plenius patet in capitulo Si autem ~~...~~ aliorum in facto e.

rexorum q. i. ¶ Et si dicatur per adversarios quod in illa cedula contra iudices pro-
nunciabatur (?) quod illa verba que pro tunc facta nulli aliorum fuit prejudicium (?) res-
spiciunt pro (?) illa verba debet ad aliud prejudicium referri non autem
ad prejudicium facti eminentis sed quo ad prejudicialitatem aliorum
decretorum quia illi facto ipso prejudicium continet bullarum (?) fractio (?) illorum
decretorum editorum a duobus prelatis gestis aliis et ultra / presertim illorum decretorum desti-
natione sive ad conciliis (?) etc. cum totum gallum (?) consisteret quod ad illorum
partem arbitrando possent littere bullarum et dispensationum que non potue-
runt apostolici alie contra bullarum et dispensationum contrarietate facti re-
pugnante quam nullomodo potest tunc in gallo ob prejudicium sancti (?) appellan-
tium / Et quia contrarietas in eodem facto omnino reprobatur ut in l. ubi
repugnantia ff. de re iudicata et in c. cum in fferaris (?) de constitutionibus et in
c. sollicitudini (?) ibi per glossam facta et scripta presertim primatus (?) et
dictator non habetur sacro gallo apostolica contrarie ut in dicta l.
hec sermone ff. de verborum obligationibus (?) ff. de re iudicata et in l. hec (?) obligatione (?) ff. de
codicillis et demum et super plurimis dicta ¶ Iste non est accipiendum quia tota
materia quod sibi contradicit ut in l. non ideo ff. de cond. et demum et
in c. cum (?) loco de electione / Illa quod verba que non fuerunt aliorum
prejudicium non debet referri ad factum dictum quia illud verbum
aliorum non potest ad dictum in universitate que est corpus fictum
sed ad singulares personas ut in l. in hoc (?) hec (?) autem verba et glossa (?) ibi
notatur ff. de negotiis gestis ¶ Iste si dicatur quod verum in materia fuisset
verba illa que sequuntur in dicta cedula ubi dicitur quod potestas
data fuit ut esset pax et tranquillitas inter prelatos de gallo cessan-
tibus omnibus agitationibus et tunc bona pace et tranquillitate procedatur
ad alia negotia in sacro gallo tractanda que verba diligenter
sunt notanda etc. cum ut dicunt adversarii per illa verba generalia
restituta fuisset facultas procedendi in multis aliis decretis quo
fuisset pax et tranquillitas in sacro gallo presertim cum ex desti-
natione duorum contrariorum decretorum non solum totum gallum sed
tota ecclesia latinorum fuisset scandalizata / et ut experientia prob
dolor docuit illa destinatio contraria decretorum fuit principalis causa
potissima predicti ¶ Iste prodest illa verba in cedula gesta videlicet
et cum bona pace et tranquillitate procedatur ad alia negotia in sacro
sacro gallo tractanda non (?) tenendo (?) cum fuit dictum ad alia quod
non fuit restituta facultas procedendi et tenendi ad negotium aliorum
propriorum decretorum maxime cum non potuisset fieri illorum presertim
sine magna perturbatione pacis galli cum contrarie verba cedule
timebant ut in c. non nisi de presbyteris et reprobis q. r. i. renun-
ciat / ut quod verba omnia illius cedule in fine consequantur effectum et propter
ut pax observaretur et contrarietas non reperiretur in eo gallo super eo facto
intelligendum illa verba generalia aliorum non occurrant prejudicium
scilicet de alio et non de isto prejudicio Nam verba generalia in singularibus

vt non habeant illum intellectum [varium struck, variu[m] above] et generalem quem possent habere
et generalitate verborum ut euitetur absurditas ut in tempore de
simul fuit et cum in tractatu de elect. nota et si compromissum in glo. re
fungitur extra li. vj Et quod non fo an in pa contra dictum non inde
q. li. vj ¶ Duodecima ratio est quod prepositus et illorum con 12
cesso quod quo facto minor pars post pras galiarum ad minorem partem devolui
debuisset attamen devolucio ista fieri non potuit nisi postquam ma
ior pars decretum generale prius edidisset sicut dicitur in electione
non cum fit prius devolucio ad minorem partem antequam maior pars ad
electionem de idoneo processit debuit cum primo [auctor struck, minor above] pars spectare
a prius quod [prius struck] maior pars eligat et postmodum ipsa non devolucio potest
eligere ut notatur dicit jo. an. cum sequitur dec. modo nondum
in congregato de elect. Non ob. quod maior pars in in scrutinio non
invenerunt idoneum quod ex illa nominatione non videtur pronunciare
nisi det tanta presumptio quod ex eorum scrutinio sequitur quod de elec
tio ut patet in c. competenti de elect. li. vj in tertio dictum est in proposito
quod licet maior pars in deputationibus voluit presumpti in partem electe
et de notasse illorum locorum ac disposuerunt illa loca debere decre
ta cum vnam decretum nos et fuit facta gesto in congregatione
generali attamen ante decretationem non potest dici partem ad minorem
partem esse devolutum quod l. dicatur edi non in deputationibus sed nec in
congregatione generali cum illa fiat in secreto et non est aliud nisi
concordia dispositio ut l. c. fiat sed dicitur presentis edi cum solempniter
in sessione publica promulgatur ita tunc in a. l. concipiunt et edunt
ideo dicat textus. q. l. edunt cum promulgatur vnde de legibus alias
cum non est facta publicatio habeant textus dicat q. l. non incipit
ligare nisi post duos menses a tempore publicationis ut in aut.
ut facti nota consti. ¶ Et non glo. super dicta data li. vj ¶ Et in not.
in c. j de constitutionibus et in c. i. de postulatione prelatorum et in c. quod diversis
decimas de elect. ubi facultas minoris partis non supervenit quod maior
pars prius suum decretum edidisset sed simul et semel vtrumque decretum
legebatur [adeo struck] quod adeo quod presenti strepitu nemini intelligebatur et prius
fuerit habuit lecturam prioris decreti et post intervallum non modicum
fuit arrepit vnum decretum hac parte alii lecturam suo ad prius
decretum cui vnde contra defectu partem ¶ Tredecima ratio 13
est quia prepositus fuit vel tanta prudentia quod licet fuisset
devolucionem dictam attamen cum hoc non fuit eiusdem cum nullo compromisso
in parte tenetur prima parte prius [bene above] gravis ut patet ex precedentibus non
licuit minori parti aliud decretum alteri parti cum tanto precipitanti deser
vimine et ex talis professione alterius fuerit cassandum et annullandum
seu cassatum et irritum pronunciandum ¶ Ad hoc allegatur glo. notabilis nota
[glo struck] textus in c. audiens de elect. fuit textus sicut vna lectura

nunc reprobatam in c. ini. de elect. de except. in vi et glo. si et no.
in c. constitutus de appel. sentit Innocentius in c. cum terra de elect. sed
istis eius iuribus non obstantibus notatur quod si electio post sententiam non cassa
tam est nulla licet sententia a maiori parte facta posset pluri
bus rationibus ostendi quod sit nulla oportet enim quod ad validitatem
etc. quod sententia cum dicitur sit nulla ut sic cum dicitur constet potestatem
ad maiorem partem fore devolutam ubi ergo hoc est admittendum ut
cum dicitur confessio vestra cum non due electiones ibi contrarie constitere [margin: curret]
videatur isto facere hoc observare ut cum dicitur confessio in certa
vel sed licet doctor et glo. loquatur in elect. cum [illegible] presens
ratio compositum in aliis actibus universitatis ne fiat confessio si
cum dicitur non constat de devolucione potestatis. Idem ergo [illegible] dicendum
est ut in c. translato de consti. et in c. cum dilecta de confirm.
utili et in l. cum par. § dilapsis ff. de b. [illegible] quod ex facto
non contrario merito ad primum decretum a minori parte improprie
et scandalose factum debet esse nullum. Tercia si minor pars iusta
et rationabili devolucionem potestatis habuisset causa quod tamen
omnino negatur ut patet ex precedentibus. Quartadecima
17 ratio quia presupposito quod sacrum basiliense concilium vice comparat
torum cum [illegible] seu dicte cedule propositum ad aliud locum ele
gendum fuisset astrictum nullibi tamen probatur quod concilio non eligente
seu aliud faciente potestas ad minorem partem devolvatur cum ut
supra sepenumero diximus quod hoc devolucio potestatis de maiori
ad minorem partem non fiat nisi in casibus iure expressis et notanter
dicit glo. et doctor in dicto c. bone. lo. i. de elect. quod pena non
dicit contradicentibus quod in casu de pe. dist. pena et v. ad ea tempus
cum i. notatur de regul. iur. li. vi. Et maxime ut predicta
hoc procedat in generalibus conciliis in quibus est tota potestas ecclesie
xxxv q. i. quis merito ita sicut per de. et sic non subditur
legi positive lex autem divina cum humana dicitur subiectum hoc
pena non *[illegible]* quinimmo nec lex positiva reperitur que [margin: i. iste legi]
concilio hoc penam apponat. Immo quod fortius est non reperitur
in casu non supposita in dictis temporibus inferendis. Quinta
19 decima ratio est quia etiam presupposito quod tota congregacio
concedit aliud primum decretum condidisset attamen quod contra
declaraverit ad quem [illegible] ea vice pro ipsis ea vice pro ipsis
facto suspensum ab omni administracione [illegible] non pote
rat nec debebat concilium basiliense se transferre ad franciam [illegible]
[margin: i. tenderunt in scisma et penas] racione sentencie quod ea que incurrit [illegible] [illegible] francorum pre
nos scismaticorum ut in dicto decreto vestri sessionis et etiam
de iure priuacio recedendo ab ecclesia basiliensi repetita etc.

ut novum altare sibi erigendo quod alienum est et in hoc glossa Hostiensis
quod ubi ecclesia non tenet unitatem [illegible] quod alienum et [illegible] q. v.
cum vos et quod concepta non potuerunt catholica et fidelis [illegible] se [illegible] tunc
quando tamen cum sibi adherentibus [illegible] q. [illegible] c. cum [illegible] ubi bene textus
2º quod quando etiam suspensus ita erat in adventu [illegible] ab administratione
papatus ut ita [illegible] omnes [illegible] ad cum durante suspensione
pro negociis spectantibus ad exercitium papatus [illegible] incidebant penas
ut in decreto edito super eius suspensione [illegible] quando etiam
contempta eius suspensione [illegible] contempta auctoritate sacri generalis concilii fuit
[illegible] in illo [illegible] generali ubi [illegible] non potuit [illegible]
tes ad id in varias inciderunt penas [illegible] generalis ~~basilicam~~ Basilee
remansit cum [illegible] a sacro generali se alienaverunt et contempserunt
ipsum [illegible] decretum suspensionis ¶ Secundo [illegible] quia 16
[illegible] quod [illegible] de illis [illegible] decreti in validitate dubium fuisset
attamen posita dubitate et negotio in [illegible] deducto [illegible]
super [illegible] illius cedule [illegible] magistri [illegible] debebat quod
ipse sacri generalis [illegible] congregati cum in medio [illegible] [illegible] presentis
esse ut in c. [illegible] et c. [illegible] diaconum l di. et [illegible] q. i. [illegible]
[illegible] Ita et de ipso generali generali dictum est Ad quod ecclesiam contempserunt
seu non audierunt sit tibi sicut ethnicus et publicanus Ad hoc
textus [illegible] q. i. omnibus et omne [illegible] ad ecclesiam i. generalem
[illegible] potest [illegible] voce [illegible] dicitur ecclesie [illegible] quod non solum
de pluralitate sed etiam de generali intelligi potest ut [illegible] in [illegible] et c. [illegible]
[illegible] q. [illegible] Ita tota ecclesia congregata non [illegible] [illegible] [illegible] verificatur
de ecclesia representativa et presentis in generali generali Ita licet quilibet plurimum
representet ecclesiam in [illegible] omnes sibi [illegible] cum [illegible] membra ecclesie
et sicut [illegible] solaris procedit [illegible] lumine et sicut rivulus ex
fonte et ramus ex arbore ut dicit Ciprianus [illegible] q. i. in
c. loquitur et ita intelligi potest quod dicitur quod ecclesia est in plato et [illegible]
[illegible] in ecclesia [illegible] q. i. [illegible] [illegible] est [illegible] illa auctoritas si [illegible]
allegatur cum denunciatio fuit facta soli [illegible] ut [illegible] in c. [illegible] de
[illegible] [illegible] magis [illegible] illa auctoritas verificatur in generali generali
quod ipsum generale generale representat totam ecclesiam vel quo ad totalitatem
[illegible] quod tota [illegible] ecclesia est in ecclesia [illegible] in fundamento
ut [illegible] in [illegible] Et est textus [illegible] in c. [illegible]
[illegible] q. i. et [illegible] in c. [illegible] c. 2 q. [illegible] de hoc plenius in [illegible]
dubio principali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur
dici ecclesie i. generali generali ut [illegible] [illegible] in c. [illegible] su-
prius allegato ¶ Quomodo autem ipsi basilienses [illegible] ista difficultate
[illegible] [illegible] aliud locum ~~[illegible]~~ intrinsece [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ita postmodum [illegible] et
ubi [illegible] [illegible] [illegible] ecclesia ut in [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

in deo et eius vice tenentes de clero quippiam non solum [illegible] per [illegible]
plures qui dicuntur preces hanc gratiam desiderunt eo in eis presumunt meliores
zelo viri et si quis de clero habet vel a iudicio aut galli per maiorem
partem reputatus non potest ad aliquem reclamari quod ex supra dicta ideo est
ultimum et supremum iudicium cum dictum sit quod si non audierit
ecclesiam sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Nam si aliud iudicium
superius foret non haberetur non pateret quod ethnicus et publicanus
nisi post sententiam alterius iudicii si quod esset magis supremum unde tales
ante iudicium non potest ipse eius corpore illa ultima que unica est una
et veritas [illegible] quo iudicium illud factum super declaratione
laicorum presidum [illegible] habendi sunt tamquam ethnici et publicani
et hoc de prima ratione. ¶ Hec autem prima ratio [illegible]
[illegible] clarissime facit basilicam galli adversus illam [illegible]
[illegible] illius [illegible] ut dicunt adversarii [illegible]
¶ Nunc [illegible] ad defensionem eiusdem facti galli quod
illam aliam primam translationem seu dissolutionem quod [illegible]
de ~~[illegible]~~ sine pertinere placitum ut dicebat [illegible] de quo facto
super dictum fuit in tam narratione facti per quod [illegible] per facti
galli basilicam longe ante [illegible] adventum ut [illegible] ut re-
[illegible] ipse ut alium ad [illegible] se super [illegible] in [illegible]
[illegible] sibi [illegible] obedientiam quam [illegible] debebat ipse [illegible]
[illegible] dissoluit galli basilicam transferendo [illegible]
et tunc sic factum galli procedit ad ulteriora quam eius ut aliquem [illegible]
[illegible] et galli non desistere ut desistere non debuit
ipse quomodo [illegible] declaravit illam [illegible] esse [illegible] et sic con
[illegible] basilicam fore translatam ad franciam et [illegible]
[illegible] ante [illegible] adventum fecit [illegible] galli
[illegible] Et hec est illa translatio seu dissolutio de qua nunc
agimus. Ego autem istam rationem valere probabo [illegible]
rationibus et postmodum respondebo ad [illegible] adversariorum
ad reliquas duas [illegible] fuit super responsum in [illegible] membro
huius dubii. ¶ Et prima ratio sit hec inferior [illegible]
iudicium non potest supplere [illegible] non [illegible]
[illegible] hoc [illegible] tenere [illegible] cum [illegible]
inferiorum sed hoc statutum est [illegible] tenere [illegible] inferiorum
a suis [illegible] iudicandi sunt et [illegible] ut videant se
[illegible] inferior
[illegible] et facti [illegible] inferior de [illegible]
[illegible] in tam [illegible] inferiorum quo ad
facti galli [illegible] ipsum galli [illegible] declarationem
suam [illegible] non potuit [illegible] galli ipsum suum iudicium

[Margin:] [illegible] basilicam [illegible] [illegible]

[Margin:] Et [illegible] narratio facti [illegible]

dissolvere vel aliter pro suo voto transferre. Nam dissolvendo galerum nil
aliud est quam destruere galerum extinguere ipsum galerum. Sed nonne ridi-
culosum est dicere quod inferior citatus per suum superiorem ut veniat ad ex-
cusandum se aut defendendum super obiectis possit suum superiorem citantem
extinguere et annichilare aut pro suo voto ad pedes suos revocare. Verum
cum esset sacrum galerum auctoritate super papam si citando legittime papam valet
papa dissolvere galerum vel pro suo libito ad se transferre [illegible]
racio sed contra racionales [illegible] ut dicitur. Quod autem galerum habuit
potestatem procedendi contra papam dictum satis in 2o dubio et quod legittime
processit contra eundem Eugenium plene [illegible] in 3o dubio. Unde
contra quondam dominum [illegible] dissolvit galerum illa auctoritate prophetica dignatur de
qua mencionem facit textus in decreto [illegible] inferior. Numquid glo-
riabitur securis contra eum qui secat in ea aut exaltabitur serra
contra ipsum ~~quondam dominum~~ qui [illegible] causam [illegible] dicit non [illegible] galerus se
habebat contra ipsum quondam dominum ut securis ad radicem vel serra ad
lignum [illegible] non valuit supplere contra sacrum galerum trahendo serram
seu securim [illegible] ostendendo [illegible] processus contra eundem et procedendo ad
suam [illegible] si sibi [illegible] hoc meruit. Preterea ad judicem
spectat erigere tribunal non ad citatum et presertim cum judex sedet
in loco solito ad hoc l. [illegible] ff. de iusticia et iure. Ideo [illegible]
ergo potuit quondam dominus dissolvere galerum et ad se transferre non
apparet [illegible] tota [illegible] recusare [illegible]
[illegible] in c. 1 de iudiciis. 2a racio quia pape iniuste mandanti
non est obtemperandum vel obediendum [illegible] dicit Innocentius [illegible]
de sententia [illegible] et addit quod si papa aliquid preciperet iniustum ita quod
mandatum [illegible] contineat heresim vel presumitur vehementer statum
ecclesie perturbare vel alia mala futura [illegible] quod sibi
[illegible] futura mala [illegible] non [illegible] et idem
Innocentius [illegible] de [illegible] dicit quod non est papa sustinendus
si sine racionabili causa in aliis [illegible] vult venire contra
statum universalis ecclesie. Sic ergo subditi non debent pape iniuste preci-
pienti obtemperare contra formam concilii quod erat superior et citacionem
inchoatam non debet parere super pretensa dissolucione seu translacione.
Pro quanto [illegible] translacione [illegible] inter scandala futura veri-
similiter [illegible] evacuabat auctoritatem sa-
crorum conciliorum et delicta pape per illam viam dissolucionis
remanebant impunita et sic posset ecclesia per pessimum pastorem
[illegible]
pastor [illegible] in [illegible] quod potius erat illa pretensa
dissolucio seu translacio [illegible] galerum
[illegible]

auctoritatem universalis ecclesie super summum pontificem. Cum enim valeat transferre seu
dissolvere, ex eo sequitur quod concilium precedit. Contra papam nichil aliud po-
test inferre nisi quod concilium non habeat auctoritatem super papam et negare corpus
vel auctoritatem ecclesie facte determinatum est ... negare universalis quod sita super
potestatem universalis facit et committit quidem ... et in dicto de
appellatione ubi dicit quod plus est ... ab apostolo facto provocare ... verbo
Item quod illa sua dissolutio seu translatio que se ... auctoritatem
auctoritatis et effectus constitutis magni concilii constatque ipse per ...
ubi disponitur de conciliis ... decreto in decreto unde ... effectum
Nam si papa posset pro suo libito concilium congregatum dissolvere aut trans-
ferre, adnichilata esset illa constitutio. Item illa dissolutio est
expresse contra decretum concilii Basiliensis in ... sessione facta ubi
expresse cavetur quod ... etiam papam non posse generale concilium
dissolvere sine suo expresso consensu. Item patet papa uti in illa
dissolutione plenitudine potestatis, que vincta est ecclesie potestas et non
plenius data ... corpus apostoli ecclesie tanquam in fundamento ... qui ...
loquitur et communis ... in concilio representante eccle-
siam ... plenitudo potestatis non potuit ipse ... licet sit
principalis magister in ecclesia et ... corpore ecclesie ... plenitudo potestatis
contra totam ecclesiam in qua est fundata plenitudo potestatis, quod videtur quod
esset dominus ... potestatis in ecclesia, quod saperet heresim ... ut supra
dictum ... ecclesiam comparatur soli et arbori et fonti, alii vero ministri
... et equales sunt comparantur radiis solaribus, ramus ... arboris et ri-
vulus fontis. Unde si perdit rivulus a fonte, arescat ... glorabitur
ramus contra arborem ... radius solaris contra totum lumen solis, nec
rivulus contra fontem ... qui loquitur. Item dicit Iohannes ...
de auctoritate quod orbis est maior urbe ... de ... dicit
... suffragia ... capitaneus noster
apostolus ... excepto qui non obedit ecclesie sit
... et publicanus ... plenitudinem potestatis
ecclesiastice consistere in ecclesia tanquam in fundamento, de quo plenius dicetur
3 in sequenti dubio. Tercia racio fundatur ex quodam plenitudine
quam cum ... si papa ... papa posset ... quod non
posset ipse vel aliquis papa de heresi accusari, et respondet quod non ... ex
hoc ... ecclesia ita ... dicendo in proposito. Nam si papa certa
tus per concilium posset ex sua potestatis plenitudine concilium ex hoc ...
tum ... pro suo libito transferre, quid aliud esset quam dicere quod papa etiam
hereticus non posset de heresi accusari, ... quod accusatus de heresi et
citatus ... ad ... dissolucionis ... Et ... cum
citatur ... aliis ... Nam ... notoria scandalizancia ecclesiam
et de quibus papa ... vehementer ... heresis
... dicit ... et ... aut ... bona
recusat diabolus ... esse et ... fidelis

quod fidelis esse monstratur ut in c. nullus extra de ... et non glo
notabilis in dicto c. si papa. Et quod directe fieri non potest nec indirecte
admitti debet quia secundum iura ... cum quando prohibetur una via alia via
non debet admitti ut in ... cum quid de re iure li. vj et in c. tue
de pen. papa autem directe non potest impedire suam actionem principi de hec
... indirecte quod fieret si ... concilium posset ad dissolvere vel
ad aliud locum sibi libitum ubi esset sibi tutissimum refugium transferre
¶ Quarta racio ipse quando ... adhesionem applicaverunt decretum 4
editum in ... sessione ... sua adhesione et in illo decreto ex
presse expresse cavetur quod ex nulla causa potest sacrum generale concilium
sine suo expresso consensu per aliquem etiam papam transferri vel dissolvi
usque dum ad ... generalem statum ecclesie et pertinentia ad generalem
reformationem ... per dissolucionem concilii posset impediri generalis reformacio
non sic sunt delusa per dissolucionem in concilio ... possent
impediri generalia ... necessaria saepe sunt in ecclesia dei exemplo
apostolorum actuum xv et xvi di. in c. 1. Unde per dissolucionem voluntariam
violaretur status ecclesie ... Unde dicit textus in c.
et sequitur 4 ... q. 4 ... quod magno opere illa providendum sunt que nisi prin
cipaliter ... dissolvi non possunt. Et si dicatur quod papa hoc fecit ex
post ... per reductionem grecorum ... hoc ... quod sunt disso
lucio seu translacio sint ... ex ... quod concilium prece
baret ... et de hac materia dicta et responsio ad ... ad
...orum ¶ Quinta racio quia ecclesie ... obediendo est ... 5
... si ... concilium mandabat quando ... ut veniret
in ... et ... assignato ad ... et ... ad se
super ... debuit ... vel alium ... et
obedire ... sine ... proprieta ... non ...
se erigere ... et ... obediam ... dissolvendo ...
si ulterius procederet quod ... non ista obediencia quia ... debet
ecclesie ... statuta ... ... racio ... dissimula
... non ... debuit ... ecclesie ... super ...
a ... refulgens ... petrus ... sunt ad ...
... ... ecclesie ...
¶ Sexta racio ... legitur quod ecclesia misisset petrum ... 6
ipsius ecclesie ... petrus ... iure ... apostolorum ... miserunt
petrum et johannem ... legitur quod solus petrus ecclesiam congregatam
pro suo libito dissolveret aut transferret de loco ad locum
sine consensu ecclesie ... potuit ... ... facte ...
... ecclesie ... ut ... dissolvi aut de
loco ad locum transferre ¶ Septima racio papa non potest 7
sine consensu concilii eligere locum pro facto concilio ... alia ...
... concilii ... ...
aut ponere concilium ... ... et ... ...

secundum suam mentem professionem transferre pro libito voluntatis de loco ad
locum sine consensu concilii presertim ex causa tempore ut evitaret
corruptelam [illegible] est ergo eligere locum pro futuro concilio quod concilium
iam inchoatum transferre sed pridie non potest sine consensu concilii
nunquam ergo in [illegible] ad casus quod notatur in c. cum in cunctis
de elec. et in aut. ut determinatur et de episcopis et de [illegible] cum ex
illa translatione violaret tota universa decreta primo de-
cretum constantie quo cavetur quod imminente legitima causa
translationis concilii debet ipsum concilium transferri aut ad locum
vicinorem cuius nationis illa causa cessabit vigesimus
contra tota [illegible] illud [illegible] ipse dissolvit concilium vigente
processu inchoato contra ea procedendo quod in basilea non erat libertas
et multas alias causas frivole alligavit in effecto non
potavit vocare tota alamannia [illegible] transferendo ergo ad
ytaliam violavit illud decretum. Et in expresse in hoc dispo-
nitur quod papa hoc facere non possit 2m decretum fuit sacri basiliensis
concilii in 2a sessione editum ut supra dixi approbatum in quo nititur certa
disponitur quod concilium ex nulla causa potest sine sui expresso consensu
transferre vel dissolvi etiam per papam [illegible] ¶ Violavit 3m decretum
concordatum cum grecis quod etiam ipse aut prius approbavit ut dictum
fuit in narrationem tamen [illegible] ibidem cavebatur quod concilium quod debe-
bat stare fuerit in basilea ut inde se transferre deberet greci ap-
plicarent ad [illegible] portum ytalie. Et [illegible] etiam imminet [illegible]
liberis causa illud transferendo quod fuit translatio [illegible] capituli
frequens. Item aut quod [illegible] dissolvit seu transtulit ante adventum
grecorum nulla subsistente causa rationabili [illegible] quod sub fuisset
debebat secundum formam capituli frequens. ¶ Certa ratio quod cum
grecorum error in ecclesia [illegible] damnatus fuisset ut in
ephesino de quo in textu cum glossa in c. [illegible] de consecratione di. v et in
concilio generali de quo in c. firmiter de summa trinitate et in c. lug-
dunensi ut habetur in c. 1. de summa trinitate li. vi et greci petentes non
concilium [illegible] non [illegible] sed ut de fide disputarent et [illegible]
viderent quod esset tenendum [illegible] salvoconductu postula-
verunt quod libere possent in concilio [illegible] respondere [illegible] dicere
et facta [illegible] non libere possent ad propria loca
redire [illegible] in salvoconductu pro eis postulato et prout factum
concilium [illegible] non debebat ergo de novo [illegible] fuit
eis [illegible] quod ut dicit textus valde notabiliter in c. maiores
de bap. [illegible] q.i. quod maiores non [illegible] ipsa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] heresim [illegible] semel [illegible] synodis pro fidei ratione
veritate [illegible] atque apertum [illegible] non sinebat novis re-
tractationibus [illegible] [illegible] occasio [illegible] [illegible]
firmiter statuta pulsari et sub [illegible] semel gesta

condempnatas ulterius ad novum concilium venire non possunt sicut et est
textus ultimum notandum quod glosa intelligit quod non patitur iterum venire
in eundem ut de fide iterum disputetur sed si correcti redire vellent
tunc admitterentur et ideo non glosa in c. nos ad fidem penultimo di.
non licuit ergo quod dominus eugenius sine expressione consensu concilii de generali
preterito concilio tractavit vel de loco ubi fieret aliud concilium preteritum
disponendo Est etiam iste casus in quo expressione ipsa tenet congregatio con-
cilii cum non possit aliquid attemptare quod possit tendere in preiudicium
eorum quorum difficultatem per concilium causa hec ut in textu non cum glosa
in c. anastasius xix di. Ubi dicit aliquis concilium basiliense tamen [papa]
primo dispensaverit propter grecos sic audiendos contractatum nominatur fuit
fratrum sub plici [re]ut audiendus volendo Item ipse quidem eugenius
expressit ad hoc [modo] congregatum concilium basiliense expresse transtulit illud
concilium in ferrariam [ad grecos] licet per concilium basiliense fuerat cum grecis certa
conventa ubi greci fierent voluerunt quod electa sabaudia dicebat
se non intelexisse de sabaudia quod est extra ytaliam cum tamen ultra
sabaudia sit in ytalia Item concilium nunquam dedit eis optionem
eligendi locum extra montes sed ex certis locis nominatis pro grecos
concilium habebat eligere unum locum Item quidem eugenius recedendo ab
illis conventis reducebat concilium ad ytaliam contra eum concilium generale
sic semper ipsum cum agitur de extirpatione heresum et de pertinentibus
ad illa ut in decreto concilii constantiensis ad concilium ex ipso causa
congregatum et non ad ipsum pertinebat disponere circa ipsa gesta et
audiendi et qualiter et quo loco Item si concilium ad ytaliam transtulisset
ecclesia fuisset ecclesia reformatio et ecclesie auctoritas conculcata et ad hos
fines potentia contrarium illa translatio est propterea non licebat hoc
quod dominus attemptare cum dissolutione concilii basiliensis sine suo ipse
consensu usurpabat enim sibi ex hoc auctoritatem super sacris concilii
generalis et ecclesie [primo] quod voluit per se de loco concilii prouincie in
super consensu concilii generalis secutus est cum tamen concilium generale et hoc sit maius
eo ut supra dictum est Item 2o usurpabat sibi auctoritatem in dissolutione concilii
generalis ut fuit dispositivo ad grecos et in hoc violando multa
decreta ecclesie [ecclesie] latine ut supra dictum est Item ut ultimo locum eiusdem
latinis [re]ductis sit audiendus est quod ipse quidem eugenius per suas litteras
dissolvit concilium in duobus casibus primo sub conditione ex tunc si
concilium ad ultimata procederet sicut contra eum scilicet suspensionem et adventu grecorum
sine dispensatione supra dictis et tamen quod concilium non desistit procedere
hec eum privaverunt illa conditione purificata et sic concilium
translatum fore ad ferrariam ex nunc sine capitis et illo preterito concilio
basiliensi aliud fuit convocatum in ferrariam in mense januarii ante adventum
grecorum et sic sic fuisset contrarium de dissolutione facta ob causam grecorum
que non propter eos sed ut ipse evitaret correctionem concilium dissolvit
Nam tamen quia cum ex cautela [m] per eum per concilium facta ipse quidem eugenius

esset effectus reus et suspectus de heresi predictum quod non receptacione de-
cretorum sacri concilii que edita fuerant pro reformacione ecclesie debebat primo
venire et purgare innocenciam suam iuxta vim citacionis antequam
procederet ad correctionem aliorum unde non immerito poterat sibi dici illud
evangelicum Eice primo trabem de oculo tuo ut in c. ... porro.
Grecorum autem reductionem ~~tamquam parem~~ debuit committere in facultate sacri
concilii ad quod negocium illud spectabat prius quam non mittere galeas
contra galeas ut supra dictum fuit in maioribus casibus concilii si dicimus
generale esset res pessima exemplo quod ipsa ... super huiusmodi casibus
per concilium fuisset reductionem aliorum ... ut habet ... dissolucionem
concilii et contradicere correctionem concilii quod ut predixi ipse non fecit illam
translacionem seu dissolucionem intuitu grecorum sed propter voluntatem procuravit
ut fugeret iudicium ... ¶ Decima et ultima racio
est quod cum tempore adventus grecorum ipse quando erat esset per presenciam concilii
legittime suspensus non poterat cum eo tenere concilium generale. Greci autem
sine eo nolebant facere concilium ... quia patres sacri concilii ha-
bentes legitimam causam non ... ad illud conciliabulum. Et si
dicatur quod ante suspensionem quando erat dissolucionem concilii basiliensis publicavit
dupliciter quod dissolvere non poterat ex racionibus predictis 2o quia dissolvit tunc
non consideracione grecorum sed ut impediret processum concilii contra eum
inchoatum ut supra dictum fuit. Et ex hiis omnibus faciliter potest
responderi ad nova obiecta ad excusandum eugenii ... ¶ Nam
omnia eorum obiecta tendunt ad firmandam illam pretensam dissolucionem
seu translacionem concilii predicti quando erat facta in favorem reductionis
grecorum quod tamquam pastor ecclesie et iudex fidei et habens potestatem
ad edificacionem. Et quia greci nolebant alibi quam in ytalia audiri
tenebatur hoc facere. Et cum predicta dissolucio illa seu translacio
non fuit facta favore grecorum sed ob processum inchoatum contra eum per
concilium ¶ Nam ut predixi in duobus capitulis ... concilium primo
sub commissione si concilium procederet contra eum 2o suplicatum in adventu gre-
corum ac ipse longe ante adventum grecorum premiserat concilium
esse translatum quod concilium processit contra eum et illo pretextu fecerat
conciliabulum id inchoari in mense ianuarii in ferraria ante grecorum
adventum et per eadem in penas ... excusando concilium
contra concilium scandalizando ecclesiam ... dissolucionem concilii
ac processum ... in suspensionem quod non revocavit illam
pretensam dissolucionem infra quatuor menses iuxta tenorem decreti in
... sessione. Nulla ergo consideracione potuit in adventu grecorum procedere
ubi et conciliabulo quod et si in fide maxima fuit tamen ...
ecclesiam et cum ... ipse incidit in maiorem errorem ¶ Nec ...
grecorum ... fuerant sine ... ad eorum maiorem ...
... respondebitur. Et primo ad primum in eo quod dicitur quod greci
venerunt ad ipsum petentes audiri et unum in fide cum ecclesia

A ut prius ... debebat committere

q pro 22

Primo ad obiectiones adversariorum

latina et volebant hoc fieri nisi in generali ycumenico quod ipsi tene-
bantur ad hoc quoniam generale concilium [illegible] Cum quod ipsi non possent hoc facere
nisi transferret generale basiliense ad locum grecis aptum quod ipsi poterant
et debebant illud transferre Nam hoc tamen esset dicere quod ipsi hoc non
possent facere quod id licet [illegible] [illegible] quod tu [illegible] petere ut non desi-
nat fides tua et tu aliquando [illegible] fratres tuos [illegible] indicat fides et [illegible] pasce
oves meas quod [illegible] [illegible] de pastorali fidei et [illegible] quod [illegible]
prestari fuerunt quod nullomodo volebant venire ad basileam vel
avinionem Sed generale nolebat concedere peticionem grecorum quod [illegible]
generalis concilii tenebatur ipsum ipsum transferre Ad hoc dicitur respondetur
primo generaliter quod ipsa [illegible] [illegible] non dissolvunt generale ut supra
dixi favore grecorum sed hoc principaliter ut fugeret correctionem generalis
Nam licet ipse [illegible] de grecis fecerit mencionem [illegible] tamen dissolvit
tamen grecos non expectatos transtulit id generale basiliense ea racione
quod generale non despiciebat [illegible] quod cum [illegible] hac [illegible] [illegible]
generale dissolvi non potuit ut supra plene dixi ¶ Preterea
papa [illegible] veritatis [illegible] quod hoc fecisset ipse grecorum [illegible]
avinionem [illegible] [illegible] quod greci petebant audiri et [illegible]
supra dixi petebant ut possent libere proponere et [illegible]
vel non libere redire ad [illegible] partem ut [illegible] salvo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] errorem [illegible] [illegible] [illegible]
generalis ut supra dictum fuit generale habebat disponere et non ipsi [illegible]
et in quo loco deberent audiri [illegible] [illegible] de [illegible]
grecorum quod ad illa [illegible] supra respondi [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] ambasiatoribus ~~[illegible]~~ A [illegible]
Sabaudie [illegible] [illegible] [illegible] cum avinionem [illegible] potest [illegible]
[illegible] de reductione grecorum cum [illegible] [illegible] violaretur
[illegible] [illegible] greci [illegible] [illegible] allegantur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] Unde
licet ipsi tenerentur pape [illegible] tamen cum modis et formis
Nam et generale non minus teneretur pape quod [illegible] apostolus fuit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut
[illegible] [illegible] [illegible] ego mitto vos [illegible] [illegible] greci volebant
pape [illegible] [illegible] [illegible] quod si [illegible] [illegible] fidei [illegible]
[illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ipse [illegible] quod generale non potest in fide errare et ipsa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod sub colore grecorum dissolvebat generale
ut evitaret correctionem et reformationem ¶ Ad 2m [illegible] motivum
quo dicatur quod in decreto [illegible] basiliensis generalis [illegible] habetur ut [illegible]
[illegible] grecis ad [illegible] [illegible] [illegible] ipsi [illegible] generalis basiliensis
[illegible] [illegible] ad locum ycumenici generalis se transferrent quod ad grecos
admittendos debebant se transferre ad locum ycumenicum totaliter
et non ~~[illegible]~~ remanere in basilea [illegible] ¶ Respondetur quod hoc [illegible]

Ad 2m

nullorum concludit quod decretum Basiliensium contra eos expresse habebat quod prelati de
galeis debebant se transferre ad locum per sacrum generale electum. Ad contra
non veniebant ad illum locum quem quia nec ad Basileam nec ad Avi-
nionem nec ad Sabaudiam (et mirandum est de tali argumento tam
vano. Nam si Greci potuissent facere galeam ducere ad quem locum
voluissent quid oportebat eis facere compactata de loco et propterea
eo apparet quod contra ipsa compactata applicavit. Et per hoc solvitur
Nota 3m tertium argumentum (dicitur enim quod per decreto sacri generalis dicebatur quod
ipse nullum locum tam magnum atque satisfaciens opus debebat postponi
et quod hoc fuit iuramento firmatum ergo ipse locum non debebat sacrum
generale Basileam dimittere totum locum. Ad hoc enim respondet quod
tanta veritate ut supra dictum fuit in precedenti. Nam verius fuit et
est quod illa verba fuerunt dicta ipse Basilea quod prelati de galeis
cupiebant quod galeam [illegible] fieret in Basilea sed oratoribus Grecorum
nolentibus consentire [illegible] de [illegible] sacri generalis quod ipse locum
non debebat totum locum omittere (et concluderent quod certa loca nomina-
rentur per oratores Grecorum. Et ex illis sacrum generale eligeret
unum et illud decretum sic limitatum fuit iuratum ergo galea
non tenebatur ire ad locum per galeam non electum. Et si dicit
quod galeam non debebat curare de loco ut tamen Basilea sequeretur
Respondet quod galeam non erat certum de reductione Grecorum ut supra
dictum est sed licet erat certum quod si galea tendebat ad Ytaliam
[illegible] quod [illegible] volebat et Basilea erat penitus reformato contra
decreta accepta que [illegible] per [illegible] valuit et [illegible]
[illegible] penitus [illegible] et sepulta fuisset [illegible] cum in illa
translatione [illegible] ipse potentia et amicitia quam ipse quod
eam in locis illis habebat (Item sacrum galeam [illegible] significabat
quod Greci [illegible] compactata venirent ad locum electum [illegible]
quod [illegible] quod eo per [illegible] quia [illegible] galeas
[illegible] balistariis cum capitaneo et toto expensarum
onere (Item enim [illegible] non fecisset [illegible] nam [illegible] faciebat
illa [illegible] oratorum imperatoris Grecorum prout supra [illegible]
dictas (Item hoc postquam declaravit Greci ad quid [illegible]
quomodo potenter
[illegible] galeas sacri generalis quia [illegible] sacrum galeam
[illegible] ad [illegible] ubi in erat [illegible]
quod [illegible] tamen suspecti debebat [illegible] se [illegible]
illis cum illis [illegible] sine [illegible] debebant
habere illa [illegible] que [illegible] suspecta dicebat
se exponere [illegible] illa [illegible] que [illegible] suspecte
[illegible] debebat se [illegible] exponere [illegible] illis [illegible] se [illegible].

constitucionis capitalis unionis ecclesie cum grecis generaliter exposita, quia cum [illegible] apostolice et ipse fuerunt convocati, et per spirituales litteras ortati fuerunt omnes principes Alamanie ut hanc iniquitatem facerent, adiacens eos ut procederent contra predictam sacram generalem synodum tamquam contra hostes fidei. Est ne ista pastura fidei quam dixerat Christus Petro: pasce oves meas? Sed si rerum ordo diligeret, posset vel aliud fieri per suam occasionem per causam. ¶ Ad quartum motivum fundatum ex eo quod papa est pastor ecclesie et omnium Christianorum a Christo instituto, ideo contra cessante illo pro decreto potuit papa facere omnia que respiciunt ad pasturam omnium Christianorum, [illegible] et decretis non obstantibus. Translacio autem generalis Basiliensis in Ferrariam spectabat ad necessariam pasturam grecorum, ergo potuit hanc translacionem facere. Hoc autem [illegible] in [illegible] predictis. Et [illegible] fuit responsio: illa enim translacio fuit principaliter non propter pasturam grecorum sed ex causa dampnata, ut dicitur [illegible] contra eum. Et videtur illa translacio fuit [illegible] illud [illegible] contra [illegible]. Item pastura illa et [illegible] [illegible] grecis potuit fieri absque dissolucione generalis Basiliensis. Nec obstat quod greci volebant habere generale concilium quod ad peticionem grecorum [illegible] erat [illegible] et [illegible] non debebat dissolvi generale concilium absque [illegible] expresso consensu. Nam certa generalis que erat non potest melius potest discernere [illegible] et modos istius pasture quam solus papa, presertim quia ut dicitur non veniebant greci emendati et correcti sed ad disputandum [illegible] pro eo quod sepe dampnati fuerant in generalibus non debebat generale concilium latinorum [illegible] dissolvi. Consimiliter dicitur papa contra [illegible] ipse quando eum voluisset esse executor illius verbi: pasce oves meas, tamen potuisset ire ad grecos et tamen potuisset illos ad se vocare sine scandalo ecclesie latine, sed dedit [illegible] operam contrariam quod opus erat sibi sub illo colore dissolvere generale ut sic evitaret processum et fugeret reformacionem generalis ecclesie et presertim curie Romane. ¶ Ad quintum motivum ex eo fundatum quod papa potest quidquid spectat ad edificacionem ecclesie non obstantibus [illegible] decretis [illegible], sed illa translacio spectabat ad edificacionem grecorum. [illegible] hoc autem tradit cum precedentibus. Et [illegible] in [illegible] fuit pars responsio: Non enim illa translacio fuit ad edificacionem sed ut fugeret processum [illegible] hoc [illegible] quia voluit [illegible] ad [illegible] [illegible] debet generale concilium congregatum dissolvere ut per illa occasione [illegible] ecclesie latine reformacio. Nam [illegible] non permisisset semper [illegible] quia [illegible] omnia [illegible] et venisset ad generale et [illegible] sisset [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] pars ex istis allegacionibus [illegible] mendaciis et falsa suffragia. Nam [illegible] [illegible] de dissolucione tam in primo capite occasione processus generalis eum [illegible] sed [illegible] fundant se super illa translacione tam in secundo capite que effectum non habuit, quia illa translacio per eum facta habebat [illegible]

Sed replicatur [illegible] ante adventum Grecorum fecit [illegible]
in adventum Grecorum translationem facte ad conciliabulum Ferrariense et ideo transla-
tio facta quia in concilio fuerat [illegible] ✠ Ad 6m Ad
sextum motivum quod videtur sine aliquo iure fundamento formatum
dicitur ei quod negare concilium Basiliense esse translatum in Ferrariam
legitime est negare reductionem Grecorum esse factam [illegible] papa
et bulla aurea imperatoris Grecorum [illegible] quod Greci
nolebant nisi in concilio [illegible] venire [illegible] facerent
et multiplicit respondentes Ita licet dicerent quod nollent redire
seu venire nisi in concilio [illegible] non per hoc placet validi-
tas primi decreti Nec per hoc placet quod dissolucio seu transla-
tio facta per quod [illegible] ut [illegible] suam correctionem deberet valere
[illegible] non agimus an Greci sint vere reducti sed utrum
essent vere reducti sed solum agitur an valuit illa transla-
tio facta per quid [illegible] illa propter quam fecit in [illegible] concilium
non desinit [illegible] supra illa [illegible] fundatum conciliabulum
Ferrariense Et etiam si [illegible] adventum Grecorum tamen
Ad 7m non est verum satis supra responsum est ✠ Septimum motivum
eorum est quod papa est iudex fidei unus tamen iudex potest determinare
et solvere omnes questiones et [illegible] eorum [illegible] hec est
fides Et per hoc id dictum [illegible] Ego quod te rogavi pro te [illegible]
Ad hoc motivum respondetur ut supra [illegible] quod [illegible] non dissolvit [illegible]
diffiniret [illegible] fidei Sed ut [illegible] facta fidei et auctoritatem ecclesie
Sed [illegible] legitime [illegible] quod papa non est
iudex fidei in eo articulo [illegible] est per tota ecclesia
et per [illegible] summos pontifices Ita ut supra dixi [illegible]
[illegible] concilio [illegible] si papa vellet verbo
aut facto expresse aut tacite directe vel indirecte acceptare
[illegible] vel [illegible] approbata [illegible] alia
[illegible] posset [illegible] allego in [illegible]
[illegible] glo in [illegible]
Ad 8m ✠ Octavum motivum est quod papa non poterat sine peccato mortali
Grecos non [illegible] et si illam reductionem non faceret [illegible]
facere non poterat nisi in concilio [illegible] ut Greci postulabant
Ita hoc [illegible] propter [illegible]
[illegible] Ad hoc argumentum [illegible] est supra [illegible] ideo non oportet
Ad 9m aliter respondere ✠ Ad nonum et ultimum quod [illegible] fundatum
est quod ante adventum Grecorum concilium Basiliense [illegible] papam
[illegible] per quoddam monitorium [illegible] magnum ecclesie [illegible]
[illegible] omne [illegible] ad Greciam misit ostendens [illegible]
papam esse talibus [illegible] ideo oportebat quod papa se purgaret
[illegible] Grecis apud quos fuerat diffamatus Sed [illegible] nollent
venire Basileam vel [illegible] sed ad Ytaliam oportuit transferre
concilium ad Ytaliam Et ad hoc addunt adhuc [illegible] ut

deinde exempla sanctorum patrum quorum pro corporis pungitiva fame de-
vorarentur ad se gallici. Certe hoc argumentum potuisset tamen pro
ecclesie honore, sed pro eo quod si gallicus amisisset eorum vocationem ad
grecos nec hoc fecit animo consuendi quod esset sed potius rememorandi
quam ecclesia venit in gallicos quod et dimisisset gallicos gallici quia
eo quod quod esset eis multiplicat. Admirandum facere gallicos tam
nobilem eorum ... et eam etiam appellationem dimisisset cum si non debebat
pro illa causa fidei ad eam declinare sed potius ad statum gallicum
debet et sibi materia causa ista debebat agitari. Certe esto quod iste
quomodo esset et tamen sine illa inventarum fuisset diffa-
matum apud grecos non tamen sequitur quod per hoc debebat
gallicus quoniam in patria grecorum. Ex hoc etiam sequitur quod pridie
delevit fama ex debito processu tanquam illius apud quos reus
est infamatus quod tamen est falsissimum. Nam ipsa causa princi-
palis nostre ecclesie de facili non ~~infamatur~~ infamatur apud
unam gentem sed apud multas nationes et quasi apud totam
christianitatem. Oportet ergo secundum illud argumentum ad dispensandum
quod omnes de christianitate deberent vocari ut viderent expres-
sam quod tamen est falsum. Satis est enim quod reus expurget
se coram judice et si per se expurgare cum expurgatoribus ... per
ad omnia loca non quamvis fuerit diffamatus et diffamatum etiam sic
possent tollere infamiam. Preterea ~~...~~ principalis causa illa fuit
ipsa de quo est ut planum in c. Hoc ... in c. v. quoniam
est unus tres satis notabiles ad propositum in c. statuimus de offi. dele. li.
vi vel dicit quod si judices delegantur in terra ... aliquis commissa
fienda et tamen ... non per ... fuit ... efficacius
exercere ... potentiam ... quod per ... loca judicium sine ...
... principes delegantur ... possunt ... judices ...
de sua malitia reportarent ... et per illa ... dico
in medium gallicum ... non debebat ex hoc facto transferri
in ... cum ipsa habeat ibi magnam potentiam maxime
propter vicinos ... ex ... potuisset ... gallici
transferre et venire ad Alamanniam ... potuisset ...
... procedere. ... est ut posset
... ad ... facere gallici potuisse ut ...
... ad faciendum processum ... potentiam in
... et amicorum. Preterea ipsa ratio concludit
quod ad omnes partes in quibus ipsa fuit infamata vide-
retur quod Carolus ... transferretur in Yspania et ibi ...
propter ... transferretur in Alamannia ut ... illa
nationes et per de aliis quod ridiculum est dicere aut cogitare.

Ad exempla autem summorum pontificum veniendo est quod multi pontifices infamia respersi congregaverunt concilia sponte et purgaverunt se in illis et quod accusatores illi eorum potentes meruerunt pervenire ad se innovare concilia. Alias quod concilium tamen sedens et inchoans processum contra papam teneretur velit nolit se transferre pro voto pape ut se expurgaret hoc nullibi probabitur. Primo racio refragit quod reus possit ad se evocare judicem presertim cum est obedire judici non proprie ut in c. 1. de judic. in initio [illegible] sextilis. Nam si concilium vel alius judex teneretur se transferre pro voto rei inutiliter sequeretur debitus inquisitionis effectus ut in d. c. statutum. quinimo legimus concilium evocasse papam ut se defenderet in conciliis 4 q. ij in § item cum balaam in v. iste Simachus.
Et temporibus nostris vidimus pisis generale concilium congregatum evocasse et citasse quosdam benedictum et gregorium. Item vidimus constantie ridiculum fuisset quod benedictus citatus transtulisset concilium in paniscolam locum sue residentie ut purgaret se in cathalonia ubi erat infamatus per totam galliam. Et idem possumus dicere de papa johanne cum diffamatio plurimum deferebat apud ytaliam et tamen processus factus in constantia et ita de similibus. Et per hoc remanent firma gelasio lucidius dicta decreta quod concilium generale ceterum ubicumque reputatus fuit et hodie est in basilea civitate illo primo decreto pacifico et tranquilla possessa dissolucione seu translatione per quod [illegible] non obstans.
Et hec de primo.

Ad secundum principale dubium an scilicet sacrum basiliense concilium pretextu legitimum ipsum quod dissolvi tentatum et processum aliquem contra eundem [illegible] usque ad deposicionem inclusive habuerunt. Et idem queritur de aliis generalibus residuis [illegible] sedium pontificis multa et multa dici possent. Sed alias ante determinacionem seu declaracionem quod illam materiam [illegible] conciliis factis [illegible] contra [illegible] [illegible] et libellus a [illegible] [illegible] sunt [illegible] sententiis [illegible] patrum [illegible]. hec hanc [illegible] plurimum [illegible] in hac materia trepidantes ut patet [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] de si papa / [illegible] de legimus / [illegible] / [illegible] / [illegible] de [illegible] in c. significasti de elect. et c. licet c. [illegible] et c. proposuit de [illegible] / [illegible] c. ad honorem de auctoritate et usu pallii / et in c. [illegible] de [illegible] [illegible] per [illegible] et in antiquis aliis locis. Sed [illegible] hodie concilium generale et summorum [illegible] opinio difficultate [illegible] / [illegible] varie magistrorum [illegible] Nam dicta doctorum [illegible] ad tenendum hoc vel aliud / hoc [illegible] probabilia ut notatur in c. 1. de postu. prelat. et in c. 1. de [illegible] / scilicet [illegible] auctoritate bene [illegible] generalis est [illegible] tenet [illegible] ab [illegible] declarante ut in c. [illegible] et c. [illegible] et in c. [illegible] / Ad hoc

rep[...]nuta glo[ssa] nobili in c[apitulo] de usuris fecerat et abolendo de hereticis
Declaratio autem constanciensis concilii habet que omnes differunt loquens per hec verba
formalia. Hec sancta synodus constanciensis generale concilium faciens et ecclesiam
representans declarat quod ipsa potestatem immediate a Christo habet cui quilibet cuiuslibet
status conditionis ut dignitatis existat etiam si papalis obedire tenetur
in hiis que pertinent ad fidem et extirpacionem heresis et reformacionem ecclesie in
capite et in membris. Item declarat quod quicumque cuiuscumque status
et conditionis existat vel dignitatis etiam si papalis qui mandatis sta
tutis et ordinationibus seu preceptis huius sacre synodi aut cuiuscumque
alterius concilii generalis legitime congregati super premissis seu ad ea per
tinentibus factis vel faciendis obedire contumaciter contempserit nisi resi
puerit condigne penitencie subiciatur et debite puniatur etiam ad
alia iuris subsidia si opus fuerit recurrendo. Hec sunt verba
formalia declarationis facte per illam magnam synodum. Cuius que
declaratio est aptissima pro quo ad tempus illud de quo [illegible]
tunc tribus habentibus de ecclesia [illegible] scrupulo sufficere debe
ret ut dixit Iohannes in disputacionibus suis contra impugnatores
potestatem huius [illegible] solum cum [illegible] argumentacione in
[illegible] appellabatur solum et auctoritas universalis ecclesie. Et
augustinus [illegible] dicit quod non crederet evangelio nisi eum
ecclesie auctoritas commoveret. Ita per hodie dicitur [illegible] volenti [illegible]
[illegible] ecclesie super [illegible]. Cum autem sacrum concilium processerit
contra quem [illegible] non potest resisti indubie de cuius auctoritate. [illegible]
[illegible] non valentes aliud subterfugium [illegible] ecclesie
dicant quod constanciensis concilii illa declaratio fuit post fugam
Iohannis a concilio constanciensi et antequam obediencie aliorum qui
sequebantur [illegible] pontificibus Gregorii [illegible] et Benedicti venirent
illi concilio constanciensi quasi velint dicere quod illud concilium constanciense tunc [illegible]
[illegible] ecclesie non erat ubi [illegible] representabat obedienciam dumtaxat Iohannis
Sed profecto iste obiectiones diminute illius constitucionis seu declarationis
non evacuant quia presupposito quod ita sit quod post fugam Iohannis et
ante unionem aliarum obedienciarum fuerit facta tamen tota universalis ecclesia
postmodum [illegible] tacite [illegible] approbavit. Primo appro
bando deposicionem Iohannis qui fuit depositus ob multa delicta no
toria scandalizancia ecclesiam. Ita autem potuisset deponi quod concilium [illegible]
[illegible] [illegible] in eundem potestatem [illegible] non habe
[illegible] habuisset in [illegible] par in parem [illegible]
iurisdictionem in superiorem [illegible] de elec. et elec. pot. c. illa a quo
[illegible]
[illegible] ad [illegible] sequitur quod papa
[illegible] [illegible] fuit legitime electus quod non vacabat ecclesia [illegible]
Martinum non fuit legitime electus quod non vacabat ecclesia [illegible]
[illegible] [illegible] quo ad [illegible] [illegible] illa [illegible]

sciencia est apciore. ¶ Hec dicuntur illud galici concilii in preiudicium
vnius ecclesie et decretales priuilegium placuiunt ecclesie Romane [illegible]
et predicti et alijs sequentes [illegible] in Basilea ut in c. [illegible]
di. et ff. Sapientiam totam obedienciam ~~[illegible]~~ [illegible]
que incorporauerit. Nam et obediebat tota Germania
Ytalia et multe alie naciones ¶ Item si [illegible] in
Basilea quod alie obediencie Gregorii et Benedicti venissent
sibi et incorporassent illi generali concilio tunc sic [illegible] quibus
[illegible] ¶ Item illa constitucio [illegible] plurimorum notoria
et vniusque post venturum facta fuit quam illa reclamacione
ideo fuit per totam propterea [illegible] tanto consensu per [illegible]
resistentium approbari ut in c. error [illegible] di. ¶ Item
hoc probo efficaciter racione cardinalium Basiliensium super
lesione constitucionis decretum per vltimum ecclesiam et [illegible]
illud [illegible] constituerunt approbant et confirmant
¶ Et quod plus est ipsarum quorum [illegible] in adhesione sua
expresse videtur illud approbasse [illegible] et professi fuit
in illa adhesione sua cardinalium Basiliensium [illegible]
constitucionum determinatam [illegible] de approbando et confirmando
illas constituciones [illegible] preterea illam adhesionem
quod [illegible] illa constitucio fuit approbata per ecclesiam
vltimum ¶ Confirmatur quod si ipse [illegible] noluisset consensum
attamen [illegible] fidei et reformacionis ecclesie et in
[illegible] ad illa iudicium generalis [illegible] papa
[illegible] in dicto c. [illegible] et plenarium c. [illegible]
[illegible] di. et ibi per Archidiaconum ¶ Nec fuga Johannis habet
impedire effectum illius declaracionis quia ut declaratum fuit
in illo generali per illam fugam non desiuit esse generale
nec auctoritas generalis fuit aliquatenus impedita. Fuerit et ipsa
[illegible] vel ecclesia [illegible]
q. i. et ipsa ecclesia in [illegible] quia est fundamentum ecclesie potest
omnem potestatem ecclesie exercere sicut post mortuo papa
vt in dicit notabile Archidiaconus in c. porro [illegible]
di. quod potest ecclesia mortuo papa mutare formam sacramentorum
preter formam panis et vini et baptismi quia
illa forma fuit instituta a Christo. Sed sic ecclesia potest
mortuo papa [illegible] [illegible] et reformare
que facta fuere [illegible] ¶ Quod est [illegible]
[illegible] predicto [illegible] non esset [illegible] ecclesia [illegible]

fundamento non posset hoc acceptari mortuo papa. Si papa aut fugiens a gallis habetur pro mortuo seu alieno ar° in c. rem dilectus de elec. et xxiij q. 4. c. ecce et in dicto alienus. Et ut illa declaratio gallicana constracta et probatio subsequens concilii basiliensis non videatur edita sine fundamento corroborabo et iustificabo illam omni fere iure divino scilicet dictis nonnullorum sanctorum corroboratis apostolico pontificio lege gestis gallorum et sic consuetudine ecclesie [illegible]. Item ratione iuris naturalis et iuris civilis. Iure autem divino fovetur [illegible] multis modis et primo tamquam pro fundamento totius edificii inducitur illa auctoritas evangelica mathei xviij. Si peccaverit in te frater tuus etc. dic ecclesie quod si ecclesiam etc. sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Nemine excepto excipit a iudicio ecclesie sed illud constituit vel [illegible]. Vel nemine excepto [illegible] in nullo alio iudicio vel alio [illegible] absolute dicit contemptorem illius iudicii habendum pro ethnico et publicano. Et quod includatur ipse papa quia loquitur ipsi petro et sic eundem voluit remitti ad iudicium ecclesie. Secundo quia quilibet christianus appellatur frater etiam ipse papa xl. d. c. qui ad me [illegible] ipsi petro dixit Si peccaverit in te frater tuus et sic appellavit plebem fratrem petri. Item [illegible] in evangelio ait vos omnes fratres estis et appellavit petrus conpresbiteros [illegible] Et hoc voluit glossa in c. nemo xl q. iij que dicit quod omnis papa peccat potest proponi illi ecclesie denuntiatio sive admonitio evangelica Si peccaverit etc. dic tamen hoc dictasse in c. si papa xl di. et in illo c. si papa firmat hoc idem in hac dictatione [illegible] de illo crimine potest papa denuntiari de quo potest accusari et non de aliis quia tunc inutilis esset talis denuntiatio quia verba [illegible] sunt notanda. Papa autem accusari potest de heresi et quolibet crimine notorio ex quo scandalizatur ecclesia et de eo est incorrigibilis ut in glossa in dicto c. si papa [illegible]. Et in hoc [illegible] intelligere et limitari [illegible] in c. [illegible] si papa xl di. quam in hoc [illegible] videtur. Et ut tolleret [illegible] dubietatem ne forte appellatione ecclesie veniret sive putaretur solus summus pontifex immediate post illa verba subiunxit Amen dico vobis quecumque alligaveritis super terram erunt ligata et in celo etc. Et sic aperte ostendit quod nomine ecclesie intelligebat de omnibus apostolis qui tunc reputabant totam ecclesiam. Cum ergo nemine excepto a iudicio ecclesie vana est glossa que exceptionem vult facere de papa sine expressa auctoritate. Nam [illegible] qui [illegible] dicat michael [illegible]. Et sicut [illegible] locutus est [illegible] ante intelligere debemus [illegible] si romanorum. Et in c. solite de maior. et obed. Et placuit hodie glossa vane magistrorum in hoc opinio seu iste intellectus generalis ad illa auctoritatem sunt

Quod declaratio gall. constracta de aucte [illegible] corroboratur iure divino, apostolico, pontificio, gestis gallorum [illegible] ecclesie, iure iuris naturalis et civilis

apparet per illa magna concilia Constanciense ubi erat tanta
magistrorum et doctorum iuris divini et humani copia, ubi tanta auctori-
tas virorum et prelatorum in unum congregatorum debet sufficere, (a pelacium)
certe si illud non fuisset vel generale concilium. ¶ Item generale auctoritas
concilii Basiliensis in quo omnes fere viri eminentes de christianitate
per se aut procuratores fuerunt congregati, ubi dicere contrarium vel aliud
est quasi dicere omnes fuisse hereticos et concilium illud errasse in fide,
quod non est admittendum propter opiniones magistrorum qui vari-
lorum fuerunt. ¶ 2° hoc idem probat illa auctoritas dicta ad omnes
apostolos prelatos: Vos estis sal terre, quod si sal evanuerit ad nichilum
valet ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Ecce
quam auctoritatem apostolorum neminem Christus excludit, quin imo Petrus primus
dicit clarissimum, apte sensit illa auctoritas habere locum etiam contra
papam, ut colligitur ex verbis suis in c. omnis ep. 11 q. vij. Ubi
aut textus dicit: Sic non est facile stare in loco Petri et Pauli,
sedere tenere cathedram eam cum Christo regnantium, infatuatum sal
ad nichil prodest nisi ut proiciatur foras et conculcetur a porcis.
Hec pro verbis Ieronimi. Et ut dicit ibi glossa, infatuatum sal dicuntur
stulti prelati, insipidi in predicando, fatui in delinquendo, qui eiciuntur
foras per deposicionem ut conculcentur a porcis, idest demonibus. Et
(a responsio) quamquam iste textus papam non dicat, per quem fiet ista deposicio, certa
tamen glossa est notabilis in c. sicut nostri 11 q. vij., quod dicit quod
ubicumque reperitur papam posse iudicari intelligitur debere per concilium
generale. Pro hoc facit 40 c. si papa, vel dicas simpliciter: dicatur papam
posse iudicari de heresi et non dicatur per quem. Sed dic intelligitur
per concilium, ut non dicatur [illegible] in c. fidei favore de hereticis
libro vj; facit est glossa in c. [illegible] di. ¶ Idem dicit glossa in c.
si duo [illegible] di. in glossa i. in fine, quod dicit concilium quo
casu in casibus supradictis. Et idem in sequentibus est dicendum, ubicumque
reperitur papam posse iudicari. Vide glossa plenam par. de penitencia
concilii generalis super papam. ¶ 3° facit illa auctoritas evangelica in
qua Christus loquens de se dicit apostolis omnibus, neminem excludendo:
Ego sum vitis vera, vos palmites. Si quis in me non manet,
sicut mittetur foras sicut palmes et arescet, et colligent
eum et in ignem mittent etc. ¶ Concludimus ergo quod ille
papa vel alius qui recedit a Christo, utputa heresim con-
fingendo, debet deponi seu eici ab ecclesia, et si non vult
se corrigere debet tradi curie seculari ut igne pereat. De
hereticis excommunicamus et in c. [illegible]. Et facit quod non glossa in
c. ad abolendam e. ti. suprascripto, [illegible] congregabit concilium,
ut premisse dixi. ¶ Secundo concilium non habet penitenciam

105

sup(er) ip(s)a(m) frustrat(ori)e esset aute(m) quo ad p(er)sona(m) ip(s)i(us) (pre)l(ati) ob(iecto) si dicatur
q(uod) fundamentu(m) iurisdictio(n)is ecclesiastice ut s(upr)a dictu(m) est in eccl(es)ia vl(tim)o et no(n)
in collegio q(uia) de ip(s)o collegio xp(istu)s no(n) fecit mentione(m) r(espon)deo eciam q(uod) licet
fundamentu(m) iurisdic(tio)nis sit in eccl(es)ia vl(tim)o q(uia) t(ame)n i(m)possibile est co(n)gregare
eccl(es)iam vl(tim)o cu(m) (con)sistat in vniu(er)sitate fideliu(m) de con(secratione) di(stinctio) j q(uonia)m quoniam (ecclesia)
vnica est eccl(es)ia multitudo et congregatio ut plene no(tatur) p(er) Jo. an(dreae) in p(ro)
p(ro)emio in i fundamento de ele(ctione) li. vi° id(e)o eccl(es)ia ip(s)a vl(tim)o
exercet iurisdic(tio)ne(m) sua(m) p(er) collegiu(m) ip(s)a(m) rep(re)sentans hoc probatur
actuu(m) xv. vbi i(n) illo collegio ap(osto)lo(rum) in diffinic(i)one d(ixit) fuit pla
cuit ap(osto)lis et senioribus cu(m) tota eccl(es)ia nos ideo p(ri)mu(m) q(uo)d collegium
dicitur eccl(es)ia rep(re)sentatiue | ad id(em) xxv q. j c. j. hoc clarius innuit
xp(istu)s qui cu(m) dixisset dic eccl(es)ie statim d(ic)endo verba ad discipulos
suos ait amen dico vob(is) quecu(m)q(ue) alligaueritis sup(er) t(er)ram (etc.) (in)
nu(m)er(o)s ip(s)os fuisse eccl(es)iam quo ad | eccl(es)iam | et p(er) hoc c(on)firmat(ur) de (representatiue)
sen(tentia) exco(mmunicationis) in si. vbi dicit(ur) q(uod) xp(istu)s tradidit claues eccl(es)ie ap(osto)lis et
eo(rum) successorib(us) | Ad id(em) c. nouit de iud(iciis) et similib(us) | Q(uar)to cor
roborat(ur) p(re)d(ic)ta p(er) id q(uo)d h(abe)t(ur) Jo. xx. Illa post resurrectio(n)e(m)
sua(m) xp(istu)s volens (con)firmare p(otes)tate(m) data(m) eccl(es)ie i(n) p(er)sonis ap(osto)lo(rum)
dixit sicut misit me p(ate)r ego mitto vos accipite sp(iritu)m s(an)c(tu)m
(et)c(etera) no(n) d(ixit) mitto te petre sed mitto vos s(cilicet) cu(m) eade(m)
p(otes)tate qua pater me misit (et) suo p(er)tine(n)t o(mn)ia ad regim(en)
ad regime(n) eccl(es)ie xp(istu)s t(ra)nsmisit i(n) eccl(es)ia(m) (et) p(er) hoc dom(in)i doctiss(imi)
viri Cip(ri)an(us) in c. loquitur xxiiij q. j. vbi i(n) c(apitu)lo dicit hec
verba | signanter o(mn)ib(us) ap(osto)lis p(ost) resurrectio(n)e(m) sua(m) pare(m) tribuit pare(m)
p(otes)tate(m) et dicat sicut pat(er) me misit (et) ego mitto vos acci
pite sp(iritu)m s(an)c(tu)m t(ame)n ut vnitate(m) manifestaret vnitatis eiusd(em)
originem ab vno s(cilicet) petro incipie(n)te[m] sua auctoritate disposuit | et
subdicit hoc erant (et) ceteri ap(osto)li q(uod) petrus fuit pari co(n)sortio p(re)diti
et honoris (et) p(otes)tatis | Sed exordiu(m) d(omi)ni ab vnitate p(ro)ficiscit(ur)
ut eccl(es)ia xp(isti) vnica ostendat(ur) qua(m) vna(m) eccl(es)ia(m) in cantico
canticor(um) in hoc p(er)sona xp(isti) designat et dicit vna est co
lumba mea (et)c. Et post pauca subdicit qua(m) vnitate(m) tene(re)
et vindicare debemus maxi(m)e nos ep(iscop)i qui in eccl(es)ia d(e)i p(re)sidem(us)
ut ep(iscopa)tu(m) (quo)q(ue) vnu(m) (et) indiuisu(m) probem(us) nemo fraternitate(m) falla
ciis fidei veritate(m) p(er)fida p(re)uaricatio(n)e corrumpat ep(iscopa)tus vnu(s)
est cui(us) a singulis in solidu(m) p(ar)s tenet(ur) | Et concordat q(uod) licet glo(ssa)
ibi dicat q(uod) o(mn)es ap(osto)li fuerunt pares in ordine s(ed) s(an)c(tus) (petrus) i(n) admini
strac(i)o(n)is plenitudine et id(em) no(tatur) in c. (pre)sbiteros xxi di. ubi dicit(ur)
clarius q(uod) i(n) administrac(i)o(n)e petrus fuit maior aliis (et) no(tan)da
est diligenter illa glo(ssa) q(uia) no(n) dicit q(uod) petrus solus h(abu)erit ad
ministracione(m) sed q(uod) fuit maior i(n) administrac(i)o(n)e | alii (er)go ap(osto)li
in p(er)sona eccl(es)ie h(ab)uerunt administracio(n)e(m) petrus aut(em) (com)pleius fuit
in capite totius collegii et maior o(mn)ib(us) de eccl(es)ia ut in c. quis

xxi di. et hoc modo intelligitur c. In novo de [illegible] di. dicitur ibi quod
petro primo pontificatus ecclesie datus est tamen fundamentum iurisdictionis totius
ecclesie est in ecclesia [illegible] pro hoc c. Ita dominus xix di. ubi glossa dicit quod huius
muneris sacramentum ita dominus voluit ad omnium apostolorum officium pertinere
ut in beatissimo petro apostolorum omnium summo principaliter collocaret
etc. / Et per verba beati leonis ibi ponderandum est illud verbum principa-
liter non enim dicit quod voluit ad petrum solum pertinere sed ad omnes
apostolos. Sed ad petrum tamquam ad caput ministeriale seu politicum ecclesie.
Unde notanter dicit hugo in c. [illegible] di. in omnibus apostoli
fuerunt apostoli et principes constituti super unumquemque tamen et pro-
missum et medium omnes ubique administrabat. Et notanda
sunt hec verba propter [illegible] ultimum. Pro alio si dicatur quod christus claves
ecclesie potestatis et districtionis dedit soli petro ut habetur mathei
xvi. Et tibi dabo claves regni celorum et ut ibi. Et hoc idem
confirmatur in dicto c. In novo. et in dicto c. Loquitur et in
c. aliorum [illegible] inter [illegible]. Et super illa auctoritate fundabat
se [illegible] assertores [illegible] Roma quod ipse habent potestatem super
omnes quoad iurisdictionem iudiciariam quia inferior non [illegible] nisi
iudicet superiorem ut in dicto c. inferior et [illegible] xxi di.
[illegible] nec par in parem ut in dicto c. innotuit. Ad hoc
enim dicitur ut patet ex predictis quod soli petro non fuit data potestas quoad
[illegible] videtur quod per illa verba tibi dabo claves non fuit data
aliqua potestas sed promissa / cum sint verba futuri temporis. Et illa promissio
[illegible] fuit facta petro gerenti tunc typum seu figuram
ecclesie unde ad hoc voluit augustinus [illegible] in plerisque locis habetur enim
[illegible] in libro primo de doctrina christiana c. xviii ubi sic dicit
Est enim corpus christi sicut apostolica doctrina commendat quod [illegible]
enim dicitur et pauci [illegible] dicit sic hanc igitur claves dedit
ecclesie sue ut que solveret in terra soluta essent et in celo
Et clarius idem augustinus super Johannem sermone cxxiv loquens de
ecclesia sic dicit huius ecclesie apostolus petrus propter apostolatus sui prima-
tum gerebat figurata generalitate personam quod enim ad ipsum
proprie pertinet / natura / unus homo erat / gratia unus christianus
habundantiori gratia unus idemque primus apostolus. Sed quando ei dictum
est tibi dabo claves regni celorum etc. et quodcumque ligaveris super terram
etc. et in celis. Et quodcumque solveris super terram erit solutum et in celis universam
significabat ecclesiam que in hoc seculo diversis temptationibus velut imbribus
fluminibus et tempestatibus quatitur et non cadit quia fundata est
supra firmam petram unde petrus nomen accepit. Non enim a
petro petra sed petrus a petra petrus sicut non christus a christiano
sed christianus a christo vocatur. Ideo quippe ait dominus super hanc petram
edificabo ecclesiam meam et dixerat petrus Tu es christus filius dei
vivi. Super hanc ergo petram quam confessus es edificabo ecclesiam
meam petra enim erat christus super hoc quippe fundamentum

nemo aliud potest ponere preter id quod positum est xpistus ihesus. Ecclesia
ergo que funditur in xpisto claues ab eo regni celorum accepit
in petro id est potestatem ligandi solvendique peccata. hec beatus augustinus
ubi supra. Et pro hoc dicto augustini vide glo. in c. ita dominus
xix di. ubi idem sentit quod augustinus quo ad expositionem istorum
verborum scilicet super hanc petram edificabo etc. Et idem in effectu sentit
hic augustinus post alios doctores sic exponendo super hanc petram
quam confessus es scilicet me. petra autem erat xpistus. de quo apostolus [illegible]
aliud quod fundamentum fundatus petrus [illegible] petrus et hec est
supra veritas quod ecclesia est fundata super xpistum. Juxta illud prophete
Ecce pono eam quia plantatur de petra tua super filium hominis
quem confessus es tibi. Et idem est etiam augustinus in li. de fide
ad petrum c. [illegible] ubi dicit numquam peccatum indulta esse [illegible] pro
pro peccato si desperanti non esset remissio credenda. Unde
peccatorum non potest si quis in ecclesia catholica generat cui deus
in persona petri ligandi solvendique tribuit potestatem dicens quecumque
ligaveris super terram erit ligatum et in celis etc. Et idem [illegible]
idem augustinus in li. de agone xpistiano dicens non enim
sine causa inter omnes apostolos huius ecclesie catholice per
sonam sustinuit petrus. huic enim ecclesie claues regni celorum
date sunt cum petro, data est et quod ei dicitur ad omnes dicitur. Amas
me pasce oues meas. Et notandum sunt et primarie hec
verba ultima quod illa verba amas me pasce oues meas
ad omnes apostolos videntur dicta. Quinimmo et arbitror ecclesia
in prefatione illa apostolorum dicit [illegible] humiliter et rogat te in
maiestatem nostram ut gregem tuum pastor eterne non deseras. Sed per
beatos apostolos tuos continua protectione custodias ut eisdem rectoribus gubernetur quos
operis tui vicarios eidem contulisti preesse pastores. Ex quibus
verbis clare colligitur quod omnes erant pastores et sic pastura
fidelium ad omnes pertinet. Est tamen ponderanda pro illa verba quos operis
tui vicarios [illegible]. omnes ergo apostoli fuerunt vicarii operis xpisti et
per consequens hodie omnes episcopi qui successerunt in locum apostolorum [illegible]
di. quorum vices et in c. in nouo testamento di. xxi ergo episcopi sunt vicarii
xpisti et [illegible] [illegible] [illegible]. Sed fatendum
est quod petrus in hac pastura fuit maior et non solum
fuit pastor ut ceteri sed pastor pastorum quia ipse
habuit generalem potestatem per illa verba pasce oues meas
licet in c. [illegible] ad omnes referuntur illa
verba sed ad petrum [illegible]. Et obstat quod primus caput et
apostolorum [illegible] ipse generale [illegible] ecclesie [illegible]
seu dationis clauium statim fundamentum jurisdictionis est.

est in ipsa ecclesia. Unde petrus recepit tamquam principalis minister ecclesie licet adeo
immediate quod recepit pro se et pro ecclesia et sic pro omnibus de ecclesia ut satis
sentit Augustinus in loco preallegato. Et sic per saluatorem dictum est iterum in
eo sicut post [illegible] audiuimus [illegible] q. 1. ubi dicit quod cum
omnibus discipulis parem soluendi atque ligandi potestatem dominus daret petro
pre omnibus et pro omnibus claues regni celorum se daturum promisit dicens Tibi
dabo claues regni celorum. Vel sicut exponunt illa verba quod recepit
pro omnibus i. in persona omnium et pro omnibus quod magis recepit ipse quam omnibus sin-
gulis singulariter quia petrus prefuit et prelatus est omnibus membris ecclesie. Item
in c. quamuis xxi di. ubi dicit textus quod quamuis uniuerse per orbem
catholice ecclesie constitute unus thalamus christi sint. Tamen sancta
Romana ecclesia catholica et apostolica nullis synodicis constitutis ceteris
ecclesiis prelata est. Sed euangelica voce domini et saluatoris nostri
primatum obtinuit. Tu es inquit dominus petrus. Et ibi respondit [illegible]
[illegible] dicit quod ceteris ecclesiis prelata est ecclesia Romana. Item ad hoc facit
glo. ordinaria super illud mathei. xvi. c. Tibi dabo claues regni
celorum que sic inquit. Specialiter eam pretaxat petro [illegible] ut
ad unitatem nos inuitaret. Ideo enim principem apostolorum constituit ut
ecclesia unum principalem christi haberet vicarium ad quem diuersa membra
ecclesie recurrerent si forte inter se dissentirent. Quod si diuersa capita essent
in ecclesia unitatis vinculum rumperetur. Que verba sunt notanda et constitutum
ibi ad quem diuersa membra ecclesie recurrerent quod primatus petri fuit prin-
cipalis propter diuersa membra et prelaturas de ecclesia. Non autem quod ipse solus po-
testatem recepisset sed pro omnibus illam recepisset. Quamuis ipse ut principalis
minister ut predictum est. Et sic possunt saluari infinite auctoritates sanctorum quibus
extollitur ad imperium ecclesie. Ideo quod videtur tamen quod solus petrus
habuit primatum et ipse solus habuit fuit vicarius christi et quod
fuit caput ecclesie prelatus ecclesie [illegible] pro quibus facit c. [illegible]
di. et l. di. [illegible] cum aliis similibus. Item cum [illegible]
[illegible] quod ipse recepit claues pro omnibus et pro se [illegible] ipse fuit
principalis minister cum aliis apostolis [illegible] fuit prelatus ceteris
membris ecclesie. Sed ipsa ecclesia in qua est [illegible] tamquam in
fundamento habet plenitudinem potestatis. Pro hoc facit [illegible] dictum
Rabbani qui fuit doctor excellentissimus in loco preallegato
ubi [illegible] sic dicit. Hec autem ligandi atque soluendi potestas
quamuis soli petro data videatur a domino tamen et ceteris
apostolis datur. [illegible] et ipsis et pluris omnibus ecclesie
[illegible] pro principali [illegible] quod petrus ecclesia [illegible]
sit in ecclesia tamquam in fundamento. Item [illegible] Iohannem
[illegible] ubi sic dicit [illegible] [illegible] non tamen
dicere alios ita esse in domo dei ut ipsi [illegible] sunt eadem
domus dei que dicitur edificari super firmam petram que [illegible]
vocatur seu appellatur [illegible] sine macula et ruga [illegible]

et fons signatus et puteus aque vive et paradisus cum fructu po-
morum quia domus ecclesia claves recepit de ... ligandi atque
solvendi. hanc domum si quis corrigere corrumpereque contempserit
sit tibi tamquam ethnicus et publicanus. Ut de hac domo dicere
dicit David dilexi decorem domus tue et locum habitationis glorie tue. Et qui
habitare facit unanimes in domo etc. Que omnia verba dili-
genter sunt notanda. Nam clarissime innuunt quod ecclesia universalis
recepit claves et non solus Petrus sed quod ipsa ecclesia habet
exercitium clavium quo illas vult uti ut patet ex illis
verbis hanc domum si quis corrigere corrumpereque con-
tempserit sit tibi tamquam ethnicus et publicanus etc. Ista iste
textus secundum plures confundit motivum quorundam qui non va-
lentes subterfugere quod Petrus recepit claves principaliter pro ecclesia
declarant verum esse quod iurisdictio ecclesiastica tamquam thesaurus
in archa. Sed Petrus fuit ille qui recepit claves ut aperiret
archam quando sibi videtur. quasi innuant quod exercitium potestatis
fuit concessum soli Petro licet potestas fuit data ecclesie. Sed pro
hunc textum secundum apte confunditur illa opinio. Item idem textus
... in evangelio dum dixit dic ecclesie et volens denotare
que esset ista ecclesia immediate subiunxit ad omnes apostolos Amen
dico vobis quecumque alligaveritis etc. ergo cum exercitium fuit etiam
apostolis collatum representantibus tunc ecclesiam quam potestatem tunc exercet
ecclesia per ministros suos. Unde ecclesia exercet cum episcopus consti-
tuit vel cum quis absolvit in foro conscientie. Ad hoc facit optime
dictum Crisostomi super illud Mathei xviii. Quod si non
audierit dic ecclesie id est hiis qui president ecclesie vel dicit toti
ecclesie ut maiorem erubescentiam pariat. post hec omnia sequitur cor-
rectio que fieri debet per omnes ecclesie id est presidentem quo corrigente
tota ecclesia cum eo operatur. Et hec verba ultima sunt plurimum no-
tanda tamen quinque dicit canon quod episcopus est in ecclesia et ecclesia est
in episcopo. Sed appellatione ecclesie venit episcopus vii q. i. c. scire
facit eo requisiti de testamentis. Potest etiam dici ubi Crisosto-
mus dic ecclesie id est prelato quia ille representat totam ecclesiam ut
apte patet act. xv. Et ista ratio expositionis hanc etiam ponit
Archidiaconus in c. preposite xii q. ii. superius allegatum. Ratio etiam patet
ex eo quod quilibet ecclesie exercet iurisdictionem ordinariam
tamquam corrigendo et aliter diffiniendo et statuendo ut in c.
[illegible] xxi q. ii et c. sicut episcopus de hereticis et c. i de iudiciis facit
c. i de sponsa ... c. omnes de electione. Et plenius hic ... attamen
... de Palaciero ad gesta gallorum. Et sic ex istis confunditur
apte opinio illorum qui dicebant quod solus Petrus recepit potestatem

iurisdictionem, alii vero apostoli receperunt potestatem parem in ordine
hoc enim falsum est ut patet ex predictis. Nam declaravimus quod fit
in ecclesia primitiva salvatoris voce dicte ecclesie et apte capit iuris-
dictionem coercivam. Et sic [illegible] patet per differentias et similiter etiam
ex communione laicorum per generale ut dicta ista in gestis eorum
aliorum. ¶ Item est quod Paulus apostolus post ceterum apostolorum de quo
dicitur Act. 15 perambulabat Syriam et Ciliciam mandabat custo-
dire precepta apostolorum et seniorum. Ubi notanda sunt illa verba
precepta apostolorum etc. quod sapiunt iurisdictionem coercivam. ¶ Item pondera-
tum est illud verbum et seniorum. Non enim sola mandabat servari
precepta apostolorum sed et seniorum id est aliorum presbiterorum ut colligitur
ex verbis consiliatoris que habentur Act. 15 in eo quod fuit missi
ad apostolos et presbiteros. ¶ Item fuit ad sententiam Cornelii Basilii (?) quod
in generalibus conciliis fuerunt non sola episcopi sed etiam inferiores quia
omnes fuerunt tamquam facientes generalem et representantes velut ecclesiam
habet potestatem ecclesie. ¶ Item ubi dicitur visum fuit apostolis
et senioribus et toti ecclesie etc. quod illi representant ecclesiam existentes
in generali quod est bene notandum. ¶ Item fuit quod habetur Act. 16
cum enim Paulus et Thimotheus transirent per civitates tradebant
eis custodire dogmata que erant decreta per apostolos et senio-
res qui erant. ¶ Et ponderandum est illud verbum decreta quod sapit
iurisdictionem coercivam [illegible] non in c. si de temporibus ordinationum et
in c. [illegible] de iudiciis et in [illegible] et legibus [illegible] glossa in
in [illegible]. ¶ Item [illegible] quod habetur in evangelio Mathei
dum dixit dominus discipulis suis Amen dico vobis quod vos
qui secuti estis me sedebitis super sedes duodecim iudicantes 12 tribus
Israel [illegible] ergo dominus in fine seculi cum apostolis omnibus
totum orbem [illegible] et [illegible] in hac ecclesia militanti ut ipsi apostoli
et episcopi eorum successores habebunt iurisdictionem cum papa licet papa
sit principalior [illegible] hoc [illegible]. ¶ Quarta ratio a si-
mili quod claves non fuerunt date seu promisse soli Petro
sed Petrus tunc significabat totam ecclesiam. Si enim soli Petro fuissent
date potestas ecclesia non posset excommunicare. Sed hoc est falsum
ut supra probatum est et infra latius dicetur ergo Petrus gerebat
personam ecclesie. ¶ Hoc autem videtur fore dubium super [illegible]
verba ponuntur in c. quodcumque 24 q. 1 ubi sic
dicitur quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis
dicit unde dubium si hoc Petro tunc dictum est non hoc fuit
ecclesia. Si autem in ecclesia fit verum quia et in terra ligatur
et in celo et que in solum in terra ter. sol. sunt in celo

Quia tu excommunicat ecclesia in terra in celo ligatur excommunicatus
et reconciliat ecclesia in celo sol. reconciliatus. Et subdit si
glo. hec in ecclesia fit. petrus pro clavibus accepit ecclesiam significatum
significavit. ratio quia verba sequentia ad non ubi Iohannes xx. publi
catis ut cum excommunicando claves competit ecclesie. Idem etiam est dictum
leonis pape in sermone de apostolis ubi dicit quod vis huius potestatis
et decreti constitutio ad omnes principes ecclesie commeat. Et non frustra
uni conceditur quod omnibus intimatur. Ecclesie igitur fuit date claves principa
liter. Idem etiam est Fulbertus qui super dicit quamvis soli petro hec
potestas videatur data cunctis tamen apostolis dabatur teste christo qui insuf
flavit in eos dicens accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata
etc. Et glo. ordinaria super illo ad ephesios iiii ipse quidem dedit
apostolos etc. dicit glo. vice christi predicatores ac omnes ordinatos
et prelatos. Et notanda sunt illa verba omnes ordinatos et prela
tos pro quibus facit illud quod cantat ecclesia in festo apostolorum vidi
vos sedere super sedes et tenere mundi lumina etc. Et in alio
responsorio ecclesiarum principes belli triumphales duces celestis
aule milites et vera mundi lumina. de ipso non est dicendum quod soli
petrus recepit potestatem. Idem etiam est in c. firmiter de summa trinitate quod fuit
editum in generali concilio ubi dicitur quod christus dedit claves apostolis et eorum
successoribus etc. Et de successoribus apostolorum vide glo. in c. videntes xxi
q. i. Consonat ad predicta c. nona de penitentia distinctione i. ubi dicitur quod licet
beatus petrus fuit excellentior ceteris apostolis non ille sed iste christus tradidit
claves regni celorum. Multas alias auctoritates ad idem possem allegare
quas brevitatis causa omitto quia idem concludunt. Unum tamen
non omitto quod est opinio utriusque magistri communiter sententiarum
commentatoris quod licet christus promisit se daturum claves petro per illa
verba tibi dabo claves etc. quando habebit tunc petrus vices ecclesie
non legitur quod postmodum dederit sibi realiter illas claves
promissas sed eas petro promissas in persona ecclesie contulit postea
toti ecclesie in persona discipulorum. Unde Mathei xvi dixit petro
illa verba tibi dabo claves etc. et successive Mathei xviii
dedit ecclesie dum dixit dic ecclesie et subiungitur referendo se ad omnes
apostolos amen dico vobis quecumque alligaveritis super terram etc. Unde pon
derandum quod inter discipulos christi sepe facta fuit contentio quis eorum videretur
esse maior et christus semper aperte non respondit sed adducebat
eos ad humilitatem dicendo reges gentium dominantur eorum etc. vos
autem non sic sed qui voluerit esse maior fiet sicut minor
etc. Et postmodum successive contulisse ad ecclesiam principaliter
dicens petro. Si peccaverit in te frater tuus dic ecclesie etc. Et
in fine istorum opinio satis potest esse probabilis intelligendo tamen

ut supra dixi quod petrus habuit curam ecclesie / et quod ipse petrus recepit
pro se et pro aliis de ecclesia declarando ut supra tetigi. Hanc sententiam
in effectu tenuit magister et doctor meus dominus franciscus de
zabarellis olim cardinalis florentinus qui in suo tractatu de
scismate inter cetera dixit quod licet petrus fuit princeps apostolorum
tamen plenitudo potestatis non fuit in eo solo ut patet actuum xv
Nam in illo concilio apostolorum petrus tamquam unus de congregatis
arengavit et post ipsum jacobus et pariter alii consuluerunt ita
congregatio censuit / nec responsio fuit sub persona petri sed congrega
tionis sicut epistola responsionis de qua ibi incipit sic apostoli et senio
res fratres hiis qui sunt antiochie / et infra visum est spiritui
sancto et nobis etc. / Et licet mos antiquus habuit quod omnia dif
ficilia decidebantur per concilium quod sepius fiebat / postea vero
quidam summi pontifices qui magis ad modum [illegible] principum
[illegible] apostolorum ecclesiam rexerunt non curaverunt facere concilia
Ex quo cum [illegible] pervenerunt multa mala / Et de hiis dicit
apparet quod illud quod dicit quod papa habet plenitudinem potestatis debet
intelligi non solum sed tamquam caput universitatis ita quod ipsa potestas
est in ipsa universitate tamquam in fundamento sed in papa est tamquam
in principali ministro per quem hec potestas explicatur ita tamen quod pro
cedat [illegible] discretionis ut [illegible] dicit [illegible] de [illegible]
[illegible] et facit quod [illegible] in c. quod super hiis de voto et
glo. in c. ad apostolice de re iud. Et hec in presenti sufficiat
dixisse quo ad primum scilicet de jure divino novellorum dictio
[illegible] per quod defenditur illa declaratio concilii constantiensis
super potestate ecclesie super qua defensione principaliter nunc
versatur intentio. Nunc ad 2m videlicet ad jus
apostolicum descendens adduco principaliter auctoritatem illius qui fuit
vas electionis et capitaneus in doctrina ecclesiastica videlicet
pauli apostoli qui ad Ro. xiii inspiratione quadam spiritus sancti
dixit omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Cum
a qua universitate nec ipse papa excipitur / Ubi enim papa
non subesset concilio tunc falsum esset dictum apostoli cum dixit
omnis anima quia qui totum dicit nichil excludit in c.
solite de maio. et obe. / xcvi di. si romanorum / Nam si pro
quia ipse papa subiectus sit concilio nulla anima relinquitur
in hoc sensu que sublimioribus potestatibus subdita non sit
Et quod ita generaliter debet intelligi dictum apostoli facit illud no
bile dictum jeronimi xciii di. legimus ubi loquens de auctoritate
[illegible] de [illegible] dicit ubi cumque fuerit orbis est una
[illegible] volo / quia dicit quod [illegible] potestas ecclesiastica sit in ecclesia

(left margin, beside "ficilia decidebantur…") a cerebro (?)

(left margin) 2 pte 46 (?) Secunda corroboratio nunc conciliorum de jure apostolico

tamquam in fundamento et in corpore capite et ecclesie romane sed de
corpore ecclesie universalis ut dicit glosa notabiliter. nota reprehendit Gre
gorius in c. ecce corpus dist. [illegible] quod episcopos etiam seu alios status pravis
actibus scandalizat ecclesiam provocando ea ad hec dilectissima ubi magister
loquitur et comprehendit in se omnes prave agentes. Et pro hoc facit
quod supra dixi in precedenti membro. ¶ Gaudeat ecclesia. Hunc intellectum
generalem vacant et mirifica ac sublimia nomina que in diversis
scripture locis ecclesie ubi attribuuntur. ¶ Nam quandoque ipsa ecclesia ap
pellatur mater eccl. xxiiii ¶ Ego mater pulchre dilectionis
ecc. ¶ Et tamen alibi appellatur ecclesiam [illegible] ipse et omnium
membrorum ecclesie ut xxiiii q. iii in c. qui abstulerit ubi dicitur
dicitur ipsa mater [illegible] ecclesia dicitur matrem [illegible] ecclesia
est que nos in baptismo regeneravit. ¶ [illegible] c. [illegible]
xxxii q. iiii et c. quorum vices [illegible] ubi Augustinus super illo
versu psalmiste pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes
super omnem terram. Evidentissime dicit quod per illa verba apparet quomodo
vices in ecclesia episcopi gerunt. ¶ Et quod eos habere diffinitive dare debeat
. Ita patres fuerunt apostoli pro apostolis nati sunt filii nati sunt et constituti sunt
episcopi hodie cum episcopus qui sunt per totum mundum unde nati sunt. ecclesia
cum illos genuit et ipsa ecclesia illos constituit in sedibus patrum. Et sub
[illegible] loquendo ecclesie ubi [illegible] te ergo [illegible] desertam quia non
vides paulum non vides petrum quia non vides illos per quos
nata es. De prole tua fecerunt tibi paternitas pro patribus tuis
nati sunt tibi filii constitues eos principes super omnem terram. Filios
genuit ecclesia et constituit eos pro patribus suis principes super omnem
terram. ¶ Ecce ergo ecclesia ubi generat per baptismum sacramentum
et papa et omnes episcopos et eos constituit in sedibus patrum in loco
petri et aliorum apostolorum manifeste patet praeeminentia ecclesie ubi
ad ipsum et ad omnes alios episcopos et ad reverentiam quam debet
habere papa et ceteri episcopi ad ecclesiam ubi etiam propter hoc Augustinus
in libro de simbolo [illegible] ¶ Et quis ab ecclesia separatus
[illegible] fuerit alienus erit a numero filiorum dei nec habebit
deum patrem qui ecclesiam suam noluerit habere in matre. ¶ Et ideo dicit
textus in d. c. qui abstulerit pater noster est sine dubio deus
qui nos creavit mater nostra ecclesia est que nos in baptis
mo regeneravit. Et hanc ecclesiam reputant [illegible] generale ut supe
rius supra dixi. ¶ Item dicitur regina et sponsa sponsa
et quia illius qui dicitur rex regum et dominus dominantium
apocalipsis xix. Et apocalipsis xxi. Vidi civitatem sanctam iherusalem
novam descendentem de celo tamquam sponsam ornatam viro suo
¶ Et advertendum qualiter [illegible] scribit ecclesiam dicitur etiam sic in
psalmo xliiii. astitit regina a dextris tuis in vestitu

adeaurato circumdata varietate dicit enim assistere a dextris christi ad de-
notandum eius potentiam sicut de filio dicitur quod sedet ad dexteram
patris / dicit deaurata vestitu deaurato propter eius [illegible] [illegible]
[illegible] describit circumdata varietate propter pluralitatem diversitate et aliorum
membrorum ecclesie. Habuit enim ista ecclesia militans sicut et
triumphans varietatem et diversos ordines inferiores et superiores ut
in c. ad hec [illegible] [illegible] et omnes faciunt ad decorem ecclesie
Unde Augustinus [illegible] et illud quod [illegible] super illud [illegible] [illegible] forte
quis [illegible] paulus et [illegible] [illegible] [illegible] eius est dicit
per [illegible] [illegible] [illegible] ecclesiam et [illegible] [illegible] laudes
dicit quod ipsa ecclesia preciosior omnibus suis lapidibus preciosis non
tamen lapides preciosos filios et sanctos eius unde dicit quod
quamvis aliquis sit magnus ipse tamen si est lapis preciosus
est ornamentum eius et ipse est de corpore ecclesie alias non esset ecclesia
preciosior omnibus lapidibus preciosis nec esset ornamentum ecclesie. Est
advertendum quod ecclesia appellatur regina ut supra / Item domina et princeps
ut in deploratione Ieremie domina gentium facta est tributo et dicitur
[illegible] in c. [illegible] [illegible] princeps [illegible] facta est
sub tributo [illegible] [illegible] prelati dicuntur dispensatores ministri
dei [illegible] dispensatores quos fideles [illegible] eos / Si ergo
est domina est regina est sponsa et uxor christi ergo ubi opus
est exercere potest iurisdictionem super [illegible] / Valet enim argumentum ab
ethimologia vocabuli [illegible] de clericis [illegible] de prelatis / [illegible]
de [illegible] et aliud / [illegible] quia duo sunt genera [illegible] similibus
Et ex hiis patet [illegible] quod [illegible] prophetico illa constituta seu dicta
[illegible] [illegible] constantinus [illegible] prophete prenunciaverunt ecclesiam
esse futuram dominam reginam sponsam et coniugem / Item facit illud quod
de ecclesia dicitur terribilis ut castrorum acies ordinata. Ex principali
innuitur illa auctoritas pauli et superioritas ecclesie ex gestis omnium apostolorum
Reperitur enim apostolos fecisse concilia et inibi tota congregatione
disposuisse et determinasse [illegible] [illegible] congregationis et non vere
solius petri et utique nisi fuisset iurisdictio illa competere ecclesie ar-
[illegible] / Ita enim valet [illegible] [illegible] iudex assumit
sibi alium [illegible] et ambo ferunt sententiam / Et habet locum
tunc illud quod voluit potuit quod voluit [illegible] nequiunt
ut in c. [illegible] super [illegible] de [illegible] in [illegible] apostolorum con-
cilio de quo actum ubi tractatum fuit de subrogatione mathie in
locum iude licet petrus tamquam ceteris honorabilior fuerit proposu-
isset et [illegible] sic facere unde ibi dicitur Exurgens petrus
in medio fratrum [illegible] [illegible] et disposito quia videtur [illegible]
[illegible] et potestate demonstratur fuerunt omnibus [illegible] / dicitur enim [illegible] omnibus
[illegible] statuerunt [illegible] duos et dederunt eis sortes et cecidit sors super

[illegible] [illegible] [illegible] apostolus Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores misteriorum

[illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] iure [illegible]

[illegible] Item cum ibi dicit quod solus petrus claves et forte
posuerunt sed omnes. Et fuit notabiliter illud exemplum ad
probandum quod totum generale potest providere de expressa veritate. Illa
de expressa fide fuit agitata. Unde petrus tunc allegabat ad
psalmistam. Et episcopatum eius accipiat alter. In generali vero
2o de quo actuum vi. hoc autem non minus clare expressum.
Nam ibi dicitur quod xii apostoli convocantes multitudinem discipulorum dixerunt
[illegible] non est bonum nos relinquere verbum dei et ministrare
mensis. Considerate ergo ex vobis vii viros boni testimonii
plenos spiritu sancto quos constituamus super hoc opus. Et infra
ibi dicitur quod electis imposuerunt manus. Constat autem quod hec
manuum impositio denotat [illegible]. Et est apud [illegible]
[illegible] duo notanda [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] generale [illegible] et generale [illegible] dispensare
[illegible] generales [illegible] et fuit hoc ad [illegible] [illegible]
[illegible] capitulo [illegible] editum in concilio constantiensi. In
3o vero generali de quo actuum xv magis patet et videtur
autem generalem. Nam tunc dubitatur an gentes ad fidem
[illegible] deberent circumcidi et esset magna contentio inter
quosdam de ecclesia. Ista questio demandata fuit ad apostolos
et seniores qui erant in Iherusalem. Tunc totum illud petrus
proposuit questionem et dixit quod sibi videbatur [illegible]
esset [illegible] de ecclesia [illegible] [illegible] judicaverunt. Jacobus
autem 2o proposuit et conclusit ex verbo [illegible] [illegible]
voluerunt dicere per Jacobum [illegible] [illegible] apostoli tota
ecclesia. Sed [illegible] [illegible] verbum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
apud deum [illegible] [illegible] totum [illegible] judicavit
[illegible] Hec diffinitio non fuit facta sub nomine petri, sed
sub nomine Jacobi sed totius congregationis ut visum est apostolis
et senioribus cum tota ecclesia ut plenarie habetur in illo
xv capitulo. Non enim petrus tunc esse [illegible] difficultatem con-
[illegible] fidem et esset magis [illegible] in ecclesia. Sed tamen
ista fuit declarata ad totum generale et non ad solum petrum. Et
cum [illegible] ecclesiastica non esset in ecclesia [illegible] [illegible]
[illegible] nullo modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] premisisset eos [illegible]. In quarto etiam generali
de quo actuum xxi ut potest colligi fuit cum [illegible] paulo
a tota congregatione seniorum ut deberet se conformare in [illegible]

moniis legis mosayce ipsi scandalum tam fecerint de quo dicit Ieronimus in illa epistola ad Galathas. Nam ibi dicitur quod paulus quem ibi dicimus et ita paulus fecit. Et per totum illud capitulum quare causa est illa scriptura et auctoritas. Sicut etiam quod habetur actuum viii ubi petrus apostolus arguit ordinacionem apostolorum dum apostoli miserunt eum et Iohannem ad civitatem samarie ut [illegible] ubi miserunt ad eos petrum et Iohannem. Et quandoque omnibus patet propositum nam quod etiam super apostolos et ceteros presbiteros potest illa auctoritas ecclesie comprobari et per defendi illa declaracio concilii constanciensis. Ad quod etiam potest comprobari illa declaracio concilii constanciensis maxime summi pontifices in omnibus suis temporibus predecessoribus summis pontificibus et [illegible] quod concilium sit super ipsum in causa [illegible] [illegible] in c. [illegible] ipsa [illegible] idem tempore ad idem glossa in c. [illegible] et in c. [illegible] est tempore [illegible] glossa [illegible] in c. [illegible]. Primo ad [illegible] [illegible] [illegible] apte per tempus [illegible] glossa in c. [illegible] tamen [illegible] [illegible] et per intellectum illius c. Secundo notandum est singulariter glossa in c. si forte [illegible] in verbo aut nullus qui allegando illud c. si [illegible] videtur [illegible] singulariter sentire quod occasione scandali vitandi si reputatur [illegible] [illegible] facte de [illegible] [illegible] pro summo pontifice potest [illegible] [illegible] et alibi [illegible] quod alia [illegible] [illegible] [illegible] apparet. Scandalo scandali fiat [illegible] [illegible] in c. [illegible] cum [illegible] de [illegible]. Ex quibus apparet quanta est auctoritas ecclesie. Nunc ad [illegible] [illegible] [illegible] in illa [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] in [illegible] reformacionem ecclesie in capite et in membris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in c. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] illa quatuor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quatuor libros [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia in [illegible] velut in quadrato lapide sancta fidei structura consurgit et cuiuslibet vite atque actionis norma existit [illegible] [illegible] [illegible] hec verba pro racione [illegible] quod non solum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] fidei [illegible] [illegible] sed etiam in aliis [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] vite atque actionis norma existit. Ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per illud [illegible] dicit quod in [illegible] quod ad fidem pertinet et salutem et generalem statum ecclesie [illegible]

Tercia conclusio auctoritas [illegible] [illegible] ex iure positivo

potest papa contra statuta concilior(um) venire. Baldus dicit in aliis
ut puta in hiis que in adiectione et numero fuerunt statuta. Sed hoc
dictum dicit colligi ex ista l(itte)ra dilig(en)ter inspecta ubi dicit fidei
structura et moribus vite atque actionis norma consistit et xvij rep(er)ies
articulus idest fortior. Et pro hoc facit Nicena xv q. i
ubi tex(tus) loq(ui)tur de gestis Nicenis quod facit ad idem et illud q(uo)d
dicit quod Nicena synodus volens corrigere homines vitia in ecclesia
innovatione(m) prout leges q(ue) canones vocantur etc. Et sic Nicena
synodus nullos canones edidit eo q(ui)d correctione(m) etc. Sed idem
xvij di. in c. habeo librum in fi(ne) ubi dicitur quod synodus Constantinopolitana
confirmavit de illis quattuor principaliter ad correctionem ecclesie
canones ne(que) et duos. et sic de aliis generalibus. Et in quarto
illa generalia recepit sub ea reverentia sicut quattuor libros evangeliorum.
Et proinde quicumque p(er) generalia ea reformata ecclesie post
edita canonicis presentibus proprie custodire et observare. Et pro
reverentia illorum dixit beatus Gregorius in dec(retis) c. sicut hec.
verba Carnotensis Ivo quod presentem, reverentiam generalem presentis appone
et q(ui) reverentiam apertor(um) etc. ubi sunt generalia statuta
se et ne illa destruant contra presentem aliquid quorum loquitur absol
ute. Ex quibus verbis patet auctoritas ecclesie super papam. Et pondera
nota sup(er) illa verba quem dicit ubi dicit ipsa statuta vel ipsi
velint de(creta) constitutiones ecclesie ubi in fide et reformatione morum
est preferenda aliis constitutionibus etc. Et facit pro illo quod dicit
Ieronimus quod orbis est maior urbe xcij di. legimus. Et idem
dicit optime facit tex(tus) in c. cum ex(traordinaria) q. in ubi dicit quod
contra statuta patrum aliquid condere vel mutare non licet nec
huius quidem sedi(s) auctoritas/ quem tex(tus) debet intelligi in illis capitulis
in quibus loquuntur domini et sicut hic supra dixi. post. de elec(tione)
diaconum. Et idem probat ecclesia facit tex(tus) notabilis. Lecta sunt
et requirit. i. q. vij. c. i. q(uo)d in nullis est de qualibet generalis
nulla possumus pene sub nomine/ et tot spiritualibus quibus ab
initio sed in aliorum patrum nunc sunt decreta. Et idem decretum
q. ij. c. preterea adhuc sunt sedes potestatibus unde est preferre
reverentiam ecclesie facultatem et loquitur de gestis generalium. Multorum
aliorum rationes suadendo potestatem possent adduci et hoc de iure
potestatis. Sed et dominus in hoc modo fortiter obstare
videtur c. aliorum et c. nemo ix. q. iij. et xl. di. si papa et c. ii
fi. l(xx)xix. di. et c. sufficiunt de elect. et c. licet de elect. Et idem
in c. aliorum dicitur quod de aliorum hominum causis volunt per
homines cognoscere sed sedis istius presulem suo sine questione reservavit
arbitrio/ et sic aperte innuit quod solus deus potest de
papa iudicare/ Et pro hoc facit glo(ssa) in c. quia de renunciatione

[Right margin, beside line 18:] // a legare quas

[Right margin, beside lines 27–31:] 9. pa. 2.
Ipso statuta ad personam ... quia in papatu ... et ... generalium
c. dicitur

Dicitur istud ultra de deo job. [illegible]

probatur per dictum quod nemo potest dicere pape cur ita facis alle. c. Cuncta
de pen. di. 4 [illegible] c. Nemo. Nemo dicit quod nemo iudicabit primam
sedem statim subditur neque enim ab augusto neque ab omni
clero neque a regibus neque a populo iudex iudicabitur et sic
videtur quod a nemine papa possit iudicari etiam a generali quod importare
videntur illa verba neque ab omni clero [illegible] c. Si
papa sue et fraterne salutis sit negligens et deprehendatur
inutilis et remissus in operibus suis et insuper a bono taci-
turnus quod magis officit sibi et omnibus innumerabiles
populos catervatim secum ducit primo mancipio gehenne
cum ipso plagis multis vapulaturus in eternum huius cul-
pas istic redarguere presumit mortalium nullus quia cunctos
ipse est iudicaturus a nemine est iudicandus nisi deprehendatur a
fide devius [illegible] et sic solum excipit unum casum. si in casu heresis
[illegible] ergo regula in contrarium c. Si [illegible] di. dicitur quod omnes
in eum sedimonie potestas sibi [illegible] licet electorum
aliis [illegible] c. Significasti habetur quod generalia non possunt
[illegible] legem romane ecclesie [illegible] generalia cum auctoritate facta sit
et robur accipiunt et in eorum statutis patenter excipitur eius
auctoritas c. Licet in fine dicitur quod specialiter [illegible] in electione summi
pontificis in dubio [illegible] cardinalium debere ad unum esse [illegible]
cordes quia non potest in difficultatibus si que oriri possent
ad maiorem [illegible] ad superiorem habere recursum et sic [illegible]
[illegible] quod in [illegible] papa non est in terris dare superiorem
possent et multa alia iura allegari que tamen non ita
astringunt sicut predicta ideo sufficiat in principio ad ista
vel dare responsum Nam ipsorum intellectum dilucidato faciliter
patet ad alia iura si qua sint dari responsio. Et primo ad
c. Alios respondetur quod non excludit [illegible] generalia patet
quod textus dicit quod [illegible] aliorum [illegible] voluit quod hominis
[illegible] excludit quod iudicium dumtaxat
hominum [illegible] quod [illegible] et forma singulari potest
de papa iudicare. Et quod hoc sit verum probat textus in dicto c. Si
papa ubi dicit quod mortalium nullus iudicare potest. Et hoc
facere generale concilium [illegible] non dicitur mortale
neque venit appellatione hominum ut in [illegible] verba ff.
de [illegible] Et fac. c. Liberti [illegible] Et quod non possit in-
telligi in generali probo ex alia ratione. Nam ad excludendum
iurisdictionem super papam allegat ille textus divina ratione primam
sed primatum quem recepit per illa verba dicens petrus et super
hanc petram etc. Et [illegible] solventis super terram etc. Et quod [illegible]
[illegible] pontificatus illius sedis dignitas fit est verbis dicatur
[illegible]

c. Nemo

c. Si papa

c. Electione

Significasti

licet

[illegible] c. Alios

illa quoniam quod predictum est ubique submittitur dum totius corporis caput
esse designatur etc. ¶ Ista prima ratio non vendicat sibi locum contra
conciliarios quia ut supra satis probatum fuit illa verba domini ad petrum
etc. fuerunt dicta ipsi petro tamquam gerenti personam universalis ecclesie. ¶ Cum
ergo ut supra dictum fuit iurisdictio sit fundata in ecclesia tamquam
fundamento et illa est maior quam illa que est in papa tamquam principali
ministro. Et in dicto c. legimus xciii di. quia orbis maior est
urbe ergo non potest dictum referri ad papam cum tanto contradicat
verbis legis ut in l. cum pater § dulcissimus ff. de leg. ii et
in c. si de terra super li. vi°. ¶ Secunda ratio etiam non obstat quia ut
videbimus statim in sequenti membro ubi tractabitur de gestis
sacrorum generalium sanctorum patrum non deponunt papam in nullo casu
sibi generali sicut sanctione loquitur iste textus aliorum. Et per hoc patet
quid statim dicam ad c. Nemo. ¶ Tertia solutio ad istum textum
est quia non habet locum in casu heresis ut in c. si papa ubi textus
apte dicit contrarium eis et sic oportet necessario limitare et restringere
istum textum. Nam in casu heresis nemo negat quin generale
sit supra papam ut textus notat doctores in c. in fidei fa-
vorem de hereticis li. vi° et textus iuncta glo. in c. nunc autem xxi di.
¶ Iste textus iste non loquitur in crimine notorio scandalizante ecclesiam
et de quo papa sit incorrigibilis. Nam tunc papa potest iudicari
per generale ut est glo. singularis in dicto c. si papa ubi post disputationem
glo. ubi ponit ista notabilissima verba videlicet Credo
quod si notorium est crimen eius quodcumque et inde scandalizatur
ecclesia et incorrigibilis sit quod inde posset accusari. Nam
contumacia dicitur heresis ut lxxxi di. si qui presbiteri et
contumax dicitur infidelis ut xxxviii di. nullus [illegible]
[illegible] in c. si papa specialiter fit mentio de heresi quia et si occulta
sit potest de illa accusari sed de alio occulto crimine non
posset etc. Hec sunt verba glo. quam doctores non reprobant
immo cum glo. dicto transeunt. ¶ Et expresse eam approbat
dominus franciscus de zabarellis olim cardinalis florentinus
in tractatu suo de scismate in v° [illegible] modo in fi-
ne ubi dicit quod de quolibet notorio crimine papa etiam qui est
incorrigibilis si est incorrigibilis et scandalizatur ecclesia
potest accusari quod tenetur pro heresi et allegat glo.
[illegible] dicens quod hec incorrigibilitas [illegible] contra fidem
ut in eadem glo. habetur. Et per hoc quod notatur de penis
c. si et de hereticis cum contumacia li. vi°. ¶ Et hanc opinionem
[illegible] scandala oriuntur

Verba glo. c. si papa

Fran. de zabarell.

opinio panor. [illegible]

ex hiis verbis videtur quod auctor huius tractatus fuerit abbas panormitanus

in cella ut videri potest in lectura mea super c. significasti de
elec. et in quadam disputatione quam alias in studio senensi
feci super ista parte ecclesiastica. Et insuper est [illegible]. Et quod iste canon
peculiariter non loquitur de tali crimine sed in facto indigente dis-
cussione patet quia verba illius textus ibi voluit beatus petrus successorem
suum [illegible] subtilissimum discussorem
indagatorem inviolatumque habere constitutum. Unde ponderanda sunt
illa verba discussorem indagatorem etc. Idem innuunt verba
ibi sequentia ut patet ibi nolite expectare causas meas
[illegible] nec habere formidamus. Sed tamen dicunt. postea sub-
ditur quia ibi [illegible] ab eo qui erat testis et iudex
[illegible] apud illum habet et de alteris [illegible] subsidium etc. Que
verba omnia non [illegible] tamen notorium ex quo scandalizatur ecclesia.
Et ad illud quod in illo textu dicitur de capite dicti infra ad adducere
membrum [illegible] quando crimen ipse non est notorium non debet
per iudicium damnari cum scandalo totius ecclesie non presumat factum alio
non apparente ut in c. 1. xl di. et ibi data notorietate modo predicto
succedit notabile dictum ipse [illegible] qui ait quod qui rebellare vult
rebellet et dicit aut agere bona recusat potius diaboli quam Christi
membrum videtur esse et potius infidelis quam fidelis esse monstratur
ut habetur in c. si [nullus] [illegible] dei [illegible] licet videatur in
dignitate pontificali constitutus verior est [illegible]
dicit glo. non in c. [illegible] q. ii. Ad c. Nemo de
penitentiis [illegible] ob illud verbum ab omni clero [illegible]
[illegible] quod videtur concludere [illegible] Nam textus non loquitur de clero
faciente [illegible] Nam et si totus orbis esset in uno loco [illegible]
[illegible] hoc ibi dicitur esse [illegible] sicut dicimus de
populo civitatis quod si totus populus conveniret ad aliquod malefitium
perpetrandum non diceretur civitas malefitium commisisse nisi
fuisset curia legitime congregata et fuisset in communitate
illud deliberatum ut notatur per glo. et doctores in l. sicut ff. quod cuiusque
univ. nomine. Et plenius per bar. in l. aut facta ff. de penis.
notatur in c. felicis de penis li. vi. Nam si textus in dicto c. Nemo
voluisset intelligere de generali [illegible] expressisset. [illegible]
est quod glo. ibi dubitat an deberet intelligi de generali pro-
[illegible] colligendo argumentum [illegible] quod [illegible] non potest [illegible]
[illegible] ut [illegible] de elec. significasti [illegible] statim post
alia verba colligit argumentum [illegible]
orbis est maior urbe [illegible] legitimus et sic glo. in
isto ultimo [illegible] et sic videtur potius sensisse.

[illegible] ad c. Nemo

contrarium quod non loquitur de gradu. Item non loquitur in causa heresis
neque in notorio crimine scandalizante ecclesiam. Iste textus fundat
se in fine quod papa est iudex aliorum sed non est iudex concilii
et propterea textus non habet locum in gradu. Ista ut notat dicit
Franciscus de Zabarellis in loco preallegato ecclesia habet
iudicare de papa vel male vel bene ministrat. Et quod non po-
terit [illegible] per totum in papam et tamen quod desinerent esse pe-
nes ipsum quod hoc esset contra ius divinum et contra exempla
apostolorum. Ita illorum tempore omnia difficilia que emergebant in
ecclesia deducebantur in congregationem ut supra dictum fuit in
Actibus apostolorum. Et valet ista ratio ad secundam rationem quia allegat
textum in preallegato et aliorum doctorum fundat super [illegible] prius
considerandum illam sedem nostram. Dicta glossa que allegat illud capitulum quamvis
Respondetur quod illud capitulum quamvis quod allegatur loquitur de deo et
non de papa. Et forte glossa voluit applicare ad papam quia
papa gerit vices dei in terris ut dicit textus in dicto capitulo quanto.
Ita papa mediante tota ecclesia immo quilibet de ecclesia dum male
agit potest dicere cur ita facis sicut fecit Paulus Petro. Ita
restitit sibi in faciem et reprehendit eum quia reprehensibilis erat.
Et dixit cur tu cum iudeus sis etc. ut habetur plene ad Gala-
tas ii° et ii q. vii in c. Paulus Petrum reprehendit. Dicta quod
notatur primo in c. quanto de consuetudine ubi plus dicitur scilicet
quod papa non est presumendus si vult venire contra statuta universalis ecclesie
sine causa magna et rationabili et alias nota. Et facit
quod de simplici reprehensione notat glossa in c. nolite xxv di. Iste
glossa ubi non dicit de gradu. Nec obstat quod gerat vices dei in
terris quod illud verum cum bene ministrat sed cum male facit non
est papa idest non habet potestatem tamquam papa in malefaciendo ut
dicit textus in c. i. sol. di. Et facit c. manet xxiv q. i.
oportet etiam quod clavis ipsis non errat ut supra dictum fuit. Item
est quod Petrus errante Christus appellavit Sathanam ~~dicens et dixit~~
cum dixit Sathanas hec [illegible] vade retro Satha-
nas scandalum mihi es quia non sapis que dei sunt ut habetur in
evangelio. Sed dicit l. quod ratio omnium [illegible] et canonum
c. de [illegible] vel clericis [illegible]. Iste punitio gradus non est [illegible]
[illegible] personam divina pena debent iudicari in medio gradus
[illegible] corda patrum xxxv q. i. violatores xxv di. [illegible] et
c. [illegible] diaconus. Et pro hoc allego textus notabile in papa
in [illegible] in c. inter corporalia de translatione prelatorum
ubi illud quod non potest dissolvi per hominem dissolvitur per papam

Zabarel

1. c. quanto quod dicit quod nemo potest dicere pape cur ita facis et allegat c. quamvis

Non tamen si primo dixit quod non habebat retrahere eum a prima

Rem. ad c. si papa

q deus videtur non dissolvere ista in proposito nec hoc non judi
cat papam cum gallico apud judicem sed ipse deus sicut ulterius probat
facit illud psalmiste / Deus stetit in sinagoga deorum in
medio autem deos diiudicat ut in c. sacerdotibus xi q. i. Solu
tio si papa patet ergo responsio ad supradicta Nec enim loquitur concludendo
facere gallico sed presumptis protestationes ut patet ibi in textu mordeo
nullus nam quem verba possunt adaptari ad factum gallicum / tamen
quia certa videtur non movetur facit est presumptio vera sed ficta
et reputata / Item quia iudicium factum galli est penitus divina
que hoc per apud alle auctoritates textus concipit contra heresim et pro
clare presupponit quia non potest iudicari a gallico / quia ut
supra dixi quia tolerari non potest papam posse accusari seu iudi
cari intelligitur quia contra gallico et per gallicum ut est glossa notabile
in c. sicut iam ii q. vii palea / Ulterius de quibus notatur in c. in
fidei favorem de hereticis libro vi^o et non contra glossa in c. nunc
di / Item ut dicit glossa in illo c. si papa non habet locum ille textus cum
crimen pape est notorium et quo eo scandalizatur ecclesia et est incor
rigibilis quia non potest dici heresim interpretatione / Item saltem non
potest negari quin ex eo papa reddatur suspectus de heresi Nam
videtur ex illa presumptione male sentire de fide / ad hoc
quod notatur docet in c. si de [illegible] pervenit / Et tunc optime procedunt
dicta illius / Sed papa contra suspectus de heresi potest accusari / Et
notatur archidiaconus in c. sacerdotum xxxvi q. i. et pro illo di
ctis dicta facit tunc in dicto c. si papa iuncta glossa ultra ubi glossa
intelligitur tunc eciam in heresi occulta / Ulterius de quibus habetur iii q.
v q. i. / Item de Liberio in verso / Item Simmachus invenitur glossa
in § Item contra in c. nunc ubi patet quod Simmachus et papa
fuit accusatus coram gallico de heresi et ottone heresi fuit convictus
de facto a papatu / Consilium vero iurandum cum autem contra
restituerunt et quod postea venit ad causam ubi quia optimus fuit post
modum accusatorem esse calumpniosum fuit per gallicum absolutus et
sic facit quod quamvis papa accusatur de heresi gallico semper
est iudex / Et de ut predixi quia quoniam suis actibus est suspectus
de heresi ut quia iacet in notorio crimine et non vult se cor
rigere / Et ob hoc dicitur quod glossa in dicto c. si papa videtur quod textus
qui in textu dicitur quod etiam si catervatim innumerabiles populos
secum ducat ad dampnationem non potest redargui seu accusari
quod dico quod ille textus loquitur in papa negligente et remisso
in tantum a bono ita quod quo eius taciturnitate et exemplo

1. Et pro hoc optime facit glossa in c. ad
abolendam de hereticis in rubrica libri vi in verbo
de heresi que dicit quod propter crimen
heresis non solum imperator sed etiam
papa potest deponi et quod suspectus
de heresi debet se purgare, de
purgatione et habetur in c. excommunicamus
§ i. et § si quis vero de hereticis ad idem

sive male opinionis ipsius vertitur in periculum / Nam cum loquitur cum
papa perseverat in quo pro actuali notorio scandalizante ecclesiam
Nam aliud est papam errare delictum notorium et aliud negligere que
incumbunt officio suo / quia illa negligentia potest contingere / aut
ex pusillanimitate animi / aut ex timore / aut ex aliquo
causa / aut simili causa occulta / Sed delictum actuale et
notorium ex quo scandalizatur ecclesia Et ipse est incorrigi-
bilis non potest presumi ex [illegible] causa sed quia videtur
non firmus in fide Nam in hoc casu rebelles omnes et
generaliter esse diaboli membra et partem infidelium quam fideles
ut dicit textus beati [illegible] in c. si xxiii di. / Sed sequitur in
casu preallegato in quo loquitur ille textus Ad c. si inimici eos
qui ex certa scientia peccant [illegible] Deus suo iudicio reservavit ff. ad c. si
Respondetur quod non loquitur quod subest causa correctionis
puta heresis vel notorietas delicti nec pro eo Non tamen
ideo mandavit quibuslibet civibus ut supra dixi in primo
membro adducendo [illegible] Et patet in dicto c.
Si papa in textu et glo. [illegible] idem quod notat glo. v. in
[illegible] item quia isti non deposuerunt papam [illegible] xl di. et
in c. accusatus [illegible] ii. q. i. et in c. Anastasius xix di.
Ad c. si transferente de elec. / de quo intra parum intelligens ad c. si transferente
[illegible] facimus magnum festum / Dico quod melius placet
in materia non alleg. c. felicis [illegible] dicit quod cardinales
non possunt prescribere legem Romane ecclesie / Et sic loquitur
non de papa male vivente aut de Cardinalibus iniuste
agentibus aut de ipsa ecclesia Romana que consistit ex papa
et cardinalibus ut nota Io. in c. [illegible] de [illegible]
et in c. antiquam de privilegiis et in c. felicis de penis
li. vi. Et ecclesia Romana non presumitur errare ut notat glo.
in c. quoniam [illegible] xxiiii q. i. / Unde ecclesia Romana bene administrante
non datur lex per [illegible] quia esset tollere sibi privilegium a deo tributum
ut c. i. xxii di. / Sed hic noster est de papa heretico vel suspecto de
heresi vel quia notorie iacet in delicto scandalizante ecclesiam et non vult
se corrigere / Nam tunc [illegible] procedendo [illegible] cum non [illegible] legem Romane
ecclesie sed corrumpit personam male agentem [illegible] ut supra
in primo membro inducendo [illegible] / Nam tunc papa videtur minor
quolibet catholico ut notat glo. in d. c. [illegible] / Nam hoc casu solus
paulus restitit petro in faciem et reprehendit eum quia reprehensibilis
erat ut supra dictum fuit / et ultimo predicto videndum est textum in c. certe
[illegible] in v. [illegible] paulus petrum reprehendit ii. q. vii. / fortius ergo
tota ecclesia potest [illegible] papam totaliter hereticum procedere Et quod ita ille textus
restringi debeat probatur in d. c. si papa magis [illegible] glo. et aperte

tenuit Franciscus de Zaba. in dicto c. licet Et quarto tex. in dicto
c. Significasti dicit quod omnia concilia auctoritate Romane ecclesie facta sunt
et robur accipere ut [intelligitur] ¶ De auctoritate in congregando quam auctoritas
congregandi concilium generale spectat ad eum et xvii di. per totum
et videtur quod illud speciale fuit in successoribus ut est tex. in c. les
in c. dudum ... vel scilicet concilium licite congregatum habet
auctoritatem non a Romana ecclesia sed a Deo [ut] illud quod habetur Mathei
xviii. Si peccaverit in te frater tuus etc. Nam si concilium habe
ret potestatem a papa non possent iudicare de papa etiam heretico
quia inferior non habet iudicare superiorem quod est falsum ut
patet ex predictis ¶ Nec obstat si dicatur quod cum papa est hereticus
desinit esse papa ideo tunc iudicatur a concilio Et multos decepit
hec conclusio ... non est bona nec vera Nam videmus
quod concilium iudicat de papa in causa heresis etiam si illa sit occulta
vel calumpniose imposita accusanti ex quo de calumpnia non
constat vel qui est suspectus in quibus casibus papa non desinit esse
papa quia potest esse quod iudicia sint falsa et accusatio calumpniosa
sed constet quod papa aliquid fecerit contra fidem ex timore vel
per errorem et paratus est se corrigere quibus casibus non desinit
esse papa Nota hoc tex. iuncta glo. in prealligato c. nunc xxiii q. v. di
et sunt xxxviii q. iii in c. dixit apostolus et facit glo. in dicto c.
si papa dicta q. dicit quod de occulta heresi papa potest accusari et molesta
tamen concilium in istis casibus ... in ipsum condempnando
vel absolvendo sed non ab eo sed a Deo potestatem recipit ut clarius
declarat illa constitutio ... concilium Basiliense ...
ut supra dixi ¶ Nota c. licet in si de elec. ... videtur quod dicta ...
Rp[ti]o ad c. licet dicitur quod non potest haberi in electione pape recursus ad superiorem ...
sed de post... quod concilium non ... sedet Et ideo verum est dicere quod non
potest haberi recursus ad superiorem quia non est in actu nec de facili potest
congregari ex quo ecclesia vacat vel est in scismate ...
non potest quod concilium possit in facto electionis congregari ... de electione
vel in electione ... ut est tex. apertus et maiore ... glo.
c. si duo ... Et ideo ... et maiori
Hostiensis ... dicit quod Cardinales poterunt convocare concilium ...
qualibus electoribus in discordia si ... non
potest Et hoc de iure positivo
¶ Descendamus ad aliud membrum videlicet ad gesta gallorum ex quibus
¶ Quarta conclusio auctoris ... predicte ex gestis gallorum ... clare probabitur quod per ipsos ecclesia ... est in ecclesia
vti ... in fundamento et per quos quod habent iure dictum

in papam creatum. Nichil est enim ita arduum in ecclesia dei [sicut] contingere
post quam scisma generalis ecclesia explicari non posset seu explicatum non sit quod
non esset si prelati plenitudinem a deo non gererent. Et deus non fuisset passus
ecclesiam suam a tempore apostolorum errasse cum promiserit assistentiam suam in dei
ecclesia usque ad consummationem seculi. Et alibi: paraclitus spiritus qui a patre
procedit docebit vos omnem veritatem. Ulterius enim secundum tempus vi
dimus summos pontifices in causa heresis scismatis et aliis criminibus
ad concilia generalia evocari. Et illos aliquando se purgasse non
numquam absolutos fuisse et aliquos a papatu deiectos extitisse. Patet in c. Si papa xl di. ubi expresse habetur quod in casu
heresis potest iudicari. Nam dicit textus in c. nunc autem xxi di.
in glosa. Sicut vero licet textus videatur hic facere prima fronte
in oppositum tamen debet restringi secundum intellectum glose quod
hic non fuit iudicatus papa per concilium in casu heresis quod Mar
cellinus ille fuit confessus se sacrificasse ydolis et correxit
se iste qui coactus a paganis illud fecit. Alias ut dicit
glosa ibi fuisset depositus per concilium. Nam dicit xvii di. in concilio
cum ubi congregatum fuit sinodus concilium contra papam Symmachum
Et tamen ibi dicit quod imperator theodericus deo inspirante
respondit sinodalis esse arbitrii in tanto negotio se
quendam prescribere qui inter ceteros prelati pontificem ut si depositum
vellet audire negotium sicut vellet per magis pacare ut
utile deliberaret. Et ut dicit ibi in glosa. Ille Symmachus
fuit primo per concilium restitutus hoc adiecto quod postea
redderet suis accusatoribus. Et demum quia apparuit
accusationem esse calumpniosam fuit absolutus. Item quod
alle textus ~~[illegible]~~ ij q. v. cum balaam. Et iste Symmachus
Nam dicit est textus gregorii ij q. v. in c. Si quis nobis ubi
ipse met se obtulit coram concilio accusatoribus respondere. Nam
dicit quod habetur de leone ij q. v. auditum et de sixto in
c. mandastis ij q. v. et 4. Et Jeronimus refert in libro
virorum illustrium quod damasus papa a subditis de adulterio
accusatus in concilio episcoporum se purgavit ut refert Gratia
nus in d. c. Item iste cum balaam in c. Item Jeronimus refert
Item fecit c. Si duo quod fas nota glosa Huguccio de ubi concilium
congregatur in causa scismatis et potest etiam pro scandalo
evitando utramque electionem cassare ut supra dixi. Item quod sancta
ecclesia obedientia fuit quinque subtracta ipsis summis pontificibus
ut marcellino anastasio liberio Jo. xxii benedicto xii
et Jo. xxiii ut legitur in libro conciliorum. Et de anastasio
fertur quod habetur in d. c. anastasius. Et Jo. xxiii fuit
depositus propter sua scelera per concilium quod presumi iacebat cum

Quod generalis concilium habet potestatem dicendi super omnibus ecclesie negotiis

Quod potest iudicare summum pontificem accusando suspendendo deponendo restituendo et de novo eligendo

Quod sinodus potest deponere Cardinales patriarchas Archiepiscopos Episcopos

mulieribus et notorie. Item apud nos vidimus obedienciam subtractam
per concilium Gregorio quod a Bruduo in concilio pisano et tandem
in eodem concilio erat depositus tercium fuit Alexander. Item in
concilio vero magno constanciensi fuit subtracta obediencia Jo. et
tandem ipse Jo. ob sua scelera fuit depositus per concilium et Gre-
gorius male sibi conscius cessit in eodem concilio. Et Benedictus
fuit postea depositus propter tantam contumaciam/ Et Martinus
papa quintus prenotatus tunc extitit quem utique non eligere potuissent
si non voluisset summario processu satis valide fecit. Item super legitur
Cardinales fuisse depositos in concilio ut est textus in
c. ep. gestis de elec. non tamen primo voluit alias Hostiensis quod Cardinalis
non possit deponi nisi in concilio contrarium tamen videtur
probari in c. Romeno de scismaticis li. vi ubi solus papa summavit
duos Cardinales. Sed non est hec intencio mea satis enim
est probasse quod concilium potest ex causa deponere Cardinalem. Item
concilium deposuit patriarcham Alexandrinum quod presumpsit
excommunicare beatissimum papam leonem. Et eciam deposuerunt presbiteros
de concilio ut alias habetur. Episcopos vero multos legimus et dampna-
tos et restitutos per sacra concilia/ ut in c. Johannes Crisostomus
l. di. Et vide xxi. q. v. c. quod episcopus/ et c. quia nullus episcopus
Item synodus excommunicat et sic consequenter censura ecclesiastica xi
q. iii. certum/ et in c. si quis episcopus et in c. sequenti sicut de
heretic./ hinc ut Gregorius Nazianzenus dicit se et non
concilia destruere concilia presumpsisset absolvere quos concilia ligat
aut ligare quos absolvunt ut in c. sicut ... xv di. Item apostoli quos
quosque fuerunt primi episcopi post domini resurreccionem elegerunt
unum Mathiam in locum Jude ut ipsi Actuum i. et in c. clericos
in principio xxi di. Item Marcellus fuit in episcopum ordinatus
per illa verba prophete adducta per petrum Et episcopatum eius
accipiet alter de eparcia Jude loquens ut interpretatur scriptura
in actibus apostolorum in principio. Item eum successive in sanxit cum
tantis episcopis et plures apostoli non reputantes eciam ordinarunt
Levitas eciam per consequens apostolos ordinatos legimus quorum unus
fuit beatus stephanus Actuum vi et xxiii di. in c. i in fi.
ubi eciam dicitur quod subdiaconos et acolitos eciam precedente
tempore sibi constituerunt/ Et vide textum notabilem in c. duodecimo lxxx
di. ubi dicitur quod post adventum christi apostoli et eorum successores
in certis urbibus patriarchas et primates posuerunt/ Et vide
c. nulli xxxiii di. Et alias dicit textus notabiliter quod dispo-
sicione apostolorum ordinante domino primum episcopus fuit constitutus ut
habetur in c. unico viii q. v. Item papa presides in concilio

promulgarunt decretum inter cetera per hec verba scilicet quod quis contra hoc
nostrum decretum synodale sancta promulgatum etc. / Designat etiam
illa verba magnam auctoritatem concilij etiam ubi papa est presens in concilio
textus in c. significasti nove dudum in v. quod si quis xxxij di. / Nota idem textus in c. sequenti
xj q. j. ubi papa in deposicione duorum episcoporum usus est hijs verbis quod decernite
nobiscum sancta synodo a presencia deponimus et ab officio sacerdotali et episcopali
atque a regimine episcopatus alienati indubitanter consistat que sunt verba
notanda / Nota idem est textus optimus in c. conuenientes de iure iurando ubi papa
utitur hijs verbis sacri auctoritate concilij prohibemus etc. Et inferius aliud
ita predictum textus in c. ma. et papa non indiget facere debet quod aliquid
prohibeat seu statuat auctoritate concilij / Videndum est etiam textus in c. ex
multis j. q. j. ubi dicit quod Calcedonensis synodus una de principalibus
ubi fecit statutum super symonia eliminanda ab ecclesia dei / Nota idem
c. Significavit xxx q. iiij ubi synodus statuit quod monachi possint
ad aliud monasterium pertransire propter districtionem vite / Est et aliud
textus valde nobilis in c. placuit hic sancte et magne synodo ubi
Gelasius papa in concilio episcopos existentes continuavit constitucionem in persona
sacri concilij / Et est textus in hac materia valde nobilis quod etiam
ubi papa est presens in concilio post constitutionem editam nomine sacri concilij
nec papa ideo ne facere debet / Si aliquis replicat quod papa recipiat
nomine proprio cum concilio vel consensu concilij / Dico eum probare dimisitate
esse recordanda per dictum in c. j. de sponsalibus quod ubi materia
habuit originem in concilio ut a concilio debet fieri nomine
concilij quod concilium est illud quod statuit et non papa quia non fuit
auctor illius materie / Et ubi materia originabatur a papa et
tunc potest quis dicere cum consilio concilij vel cum consensu per hunc
consilium vel consensu concilij / Et an constitutio dicatur alterius
alicui vel pape quod dicit quod papa loquens dicit nos cum consilio
concilij vel cum consensu concilij / Et etiam videndum est quod in simili
notat Archidiaconus xxxij di. in principio / Iste canon dicit
inter privatas personas etiam quod monachales et proponit pe
na transgressoribus ut in c. j. de sponsalibus Et statuit super elec
toribus ut in c. quoniam de electione / Iste synodus Constantinopoli
tana dicitur separata ad correctam ecclesie promulgavit cano
nes numero xx et duos / Nota idem c. Nicena xxxij. di. ubi dicit
quod Nicena synodus voluit corrigere vitam hominum et
canones edidit / Nota idem post inter plura addens c. bene
quidem xcvj di. ubi papa in concilio loquens et ad concilium sua
verba dirigens dixit hec verba post vestrum iudicium
concilij etc. ubi congregato plures appellat concilium sancta
etc. sed papa et post iudicium domino legitime fit congregata
/ Iste concilium statuit contra prelatos in ecclesia ut in c. de hijs

xcix di. et placuit xcix di. ¶ Nota in c. q. c. visis ubi ipsa ap-
pellat galea sedi ibi a sedis galeis per principum ¶ Multas iura
et penne confirmata posset addere ex quibus clarissime potest
colligi ex gestis galeorum et sic ex consuetudine uolis ecclesie penni
nostra magna factorum galearum Ita ut si non habuisset
hanc potestatem a deo nunquam potuisset hanc summam plenitudinem
in ecclesia exercere ¶ Quod primo ipsa galea videtur dedisse potestatem
in aliis ipsi Romano pontifici Et non sic legitur extra de primo est
tempore c. § hinc etiam xcix di. ubi scribitur quod cuius sedi primum petri
apostoli meritum deinde galeorum venerandorum auctoritas singularem
in ecclesiis tradidit potestatem ¶ Nota ad hoc in c. q. vi. in c. dudum
ubi dicitur quod dudum a sanctis apostolis successoribusque eorum in antiquis
decretis statutumque hactenus sancta et universalis apostolica tenet
ecclesia non oportere constitutionem Romani pontificis ulla galea celebrari
vel episcopum dampnari ut subiecit ibi quam sanctam romanam ecclesiam
primatum omnium ecclesiarum esse voluerunt ¶ Ex quibus omnibus glo.
ibi colligit quod galea dederunt primatum romane ecclesie ¶ quod dicitur in
glo. xcix et secundario sed ipse Christus primum ut xcix di. quamvis
Et ita intelligit hanc distinctionem quod principaliter habuit a deo et
secundario a galeis ¶ cum glo. in dicto § hinc etiam si ergo galea non
haberent hanc potestatem supremam a deo quomodo potuissent aliquam potestatem
dare ipse principaliter aut secundario cum nemo dat quod non habet
ut in c. de [illegible] i. q. vii. et in c. quod autem de iure patro.
¶ Sed ego soleo dare aliam et arbitror allegationem ad illa iura
viz quod galea dederunt singularem potestatem ipse in ecclesia dei non
accumulative sed formative quo ad alios quod antea sub tempore
erat ab episcopo et ministris ecclesie et voluerunt pertinere ad solum
papam ¶ a multis abstinere galeam voluntate vel illa ex-
plicata quod solum papa ¶ Ex ut in deo c. dudum et in c. quamvis
in q. vi. Ita galea prudentiali potestate ei extra deponere
episcopum xcv q. vii c. si quis et c. Beatus cum similibus ¶ Sed postmodum
postmodum fuit per galeam quod liceat apud provinciales possit ven-
tilari causa episcoporum diffiniri aut absque auctoritate Romani pontificis
non debet ut dicitur extra in c. quamvis in q. vi. ¶ allegabis hanc materiam
viz sicut ab apostolis eorumque successoribus antiquorum consensu episcoporum
est diffinitum est ut supra ¶ Idem dicitur in deo c. dudum ¶ Sicut
etiam quod hodie statutum est quo ad indulgentias concedendas ita
restricta est potestas episcoporum ut in c. cum ex eo de penitentiis et remissionibus
Et hoc dicatur in aliis similibus Ita apostoli olim ad omnia fere ap-
ponebant manum que hodie reservata sunt soli romano pontifici Et hoc
optime tempore in c. sacrosancta xcix di. ibi et per paucam partem

sanctos apostolos quedam fuit distinctio et licet omnes essent apostoli petro
tamen [struck] concessum est a deo et ipsi petro si voluerunt sed ipsum
ut reliquis omnibus preesset cephas apostolus cephas id est caput et princeps
tenuit apostolatum quem et eandem formam suis successoribus et reliquis
episcopis tenendam tradiderunt cum quia illa fuit multum notanda et
[illegible] ibi Et ipsi sunt si voluerunt eligere quem de novo apostoli
eligerent petrum in caput. Et ibi principatum tenuit apostolatum quia verba
sunt ecce valde notanda. Ex quibus constat quod papa non habet
omnimoda potestate solum sed fuit primus in apostolatum et sic vere
ut predictum est in toto corpore ecclesie olim residebat in apostolis. Et
in petro est tamquam in principali ministro et ideo si errat potest
tota ecclesia id est generale consilium illa resistere et cum modicis [illegible]
necesse quia orbis est maior urbe ut supra dictum est. Sicut
optimum [illegible] dicta glossa id est dicit [illegible]. Et ideo est videre
in regimine [illegible] corpus est primum et in quolibet
et aliis membris [illegible] si tamen errat sibi resistitur per civitatem
et si opus est deponitur [illegible] in corpore
civitatis et in duce tamquam in principali ministro. Et quamvis hec
similitudo possit [illegible] ex eo quod dux suam [potestatem] recipit a populo
a deo non immediate [illegible] si ex causa a populo deponi potest
Sicut olim imperatores qui recipiebant potestatem a populo
romano ex causa deponebantur etiam ab ipso populo ut probatur
in l. ff. de orig. iur. Et facit quod notatur [illegible] in l. si quis legis
sed papa habet principalem potestatem a deo ut in [illegible]
di. et in c. [illegible] palleo et [illegible] de [illegible] cum
[illegible]. Ad hoc enim respondetur quod licet papa accepit potestatem
a deo set maiorem quam tota potestas ecclesiastica ut predictum est in tota
ecclesia tamquam in fundamento [struck] petrus autem recepit tamquam principalis
minister ut supra dictum [illegible] et alios sed quod papa sit de corpore
ecclesie et non ecclesia [illegible] ut notatur dicit glossa in [illegible]
per tota potestas et ipsum corpus ecclesie sibi resistere et in eo [illegible]
[illegible] a lege divina [illegible] sicut supra probatum est. Et ut
finem huic [illegible] faciam subiunctio quedam nobilissima
[illegible] per hanc excellentiam [illegible] cum [illegible] in quarta
sine epistola ad [illegible] [illegible] contra
donatistas qui fuerunt [illegible]. Et quod Cecilianum episcopum
Cartaginensem absolutum [illegible] melchiades tunc Romane urbis
episcopus et [illegible] aliorum collegarum ex parte imperatoris deputatorum
quos ad partes donatistarum [illegible] imperatoris sic [illegible]. Sed
si diceremus malos et [illegible] fuisse iudices quod vox est
omnium malorum [illegible] [illegible] videre se
[illegible] ad hoc dici [illegible] et [illegible]

illos episcopos quorum sententie iudicaverunt non bonos iudices fuisse manife-
stat ad generale plenarium ecclesie vel concilium vel etiam tamen apud iudi-
ces in posset agitari ut si male iudicasset generaliter esset
iudicium sine soluerit. Ex quibus verbis notabiliter colligitur quod si
[illegible] papa quam contra tulisset [illegible] potest
potest habere recursum ad concilium generale et per consequens generalis sententia
pape resolvere non potest si inveniatur iniusta. Et hoc probatur
per istam auctoritatem Augustini in causa fidei pro qua facit quod legitur
et in [illegible] de [illegible] et [illegible] quibus. Nec
obstat si dicatur quod in predicto casu papa confugiunt ad istum
imperatorem qui ex delegatione sua causam fecit postea appellatio
ad imperatorem. Respondeo dico quod quamquam imperator superest pape in tem-
poralibus ad imperatorem tamen potius quam ad papam videtur spectare
quod protectorem delegati [illegible] protestari [illegible] licet de [illegible] ordinis hic
Augustinus in dicta epistola in secunda calumpnia appellat illud iudi-
cium ecclesiasticum. Tamen obstat quod fuerit appellatio ad imperatorem
quia de facto hoc potest ut Augustinus ~~[illegible]~~
hoc dicit applicat. Et habetur expresse quod in casu heresis puta
cum papa aliquid contra fidem [illegible] sanctos mores ~~[illegible]~~ quod posset
ad concilium appellari. Tenent alii in illa disputacione
que incipit Ecce motus. Respondeo in causa heresis concilium
est super papam et licet in hoc casu subditi ab eo re-
cedunt [illegible] antiquitus [illegible] di [illegible]
[illegible] et in glossa et in decreto. Item ad ~~[illegible]~~ balaam in [illegible]
item [illegible]. Respondeo quod papa est hereticus minor
est quolibet catholico ut dicit glossa [illegible]
nec est caput ecclesie sed [illegible]. Hoc autem [illegible]
habet ecclesia [illegible] fidei [illegible] non potest [illegible]
[illegible] et in glossa et in quodam [illegible] si dicamus
[illegible] ecclesia posset [illegible] ut in [illegible] glossa
in [illegible] papa [illegible] et in hoc [illegible] facto dubitacionem
Sed aliqui alios casus in quibus potest appellari a papa
ad concilium prosequuntur in dicta repeticione ~~disputacione~~. Et hoc de
questione concilii. Ex quibus omnibus predictis ~~[illegible]~~ resultat con-
clusio ~~[illegible]~~ ecclesie conveniendo quam [illegible] auctoritatem [illegible]
[illegible] Nam ut dicit Augustinus de fide [illegible] paganus et
hereticus [illegible] catholicam ecclesiam per orbem diffusam [illegible]
[illegible] plus [illegible] ut [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

auctoritas scripturarum aut traditio vel ratio aut certe glosa aut predictarum constructio
eius quorum textus est notandum. Nota de corona corporis de vbi causa bonum
textus distinctionis [illegible] ¶ Nota quod contra [illegible] est de rome iure nullo pot
addunt hec consideratio licet caput in corpore deficiat corpus et
influat in aliquo tamen si caput cadit in [illegible] [illegible]
membra ut subiciuntur toti corpori licet caput [illegible]
debet facere omnia membra ecclesie [illegible] toto corpori [illegible] ecclesie
[illegible] si papa de[illegible] a vero et scandalizat ecclesiam [illegible] debeant
[illegible] salutem totius corporis ¶ [illegible] non papa non sit verum caput
ecclesie sed non [illegible] seu politicum Nam verum caput est
Christus ut in c. [illegible] de [illegible] et non glosa in [illegible]
[illegible] de [illegible] Nam cum ecclesia sit corpus Christi ut apostolus
in pluribus locis dicit textus in c. [illegible] in fine [illegible]
q. 1 et in c. [illegible] ut papa Christi sit
caput ecclesie ¶ Nota ut [illegible] de [illegible] superiore licitum
est [illegible] sibi [illegible] ut non glosa in c. [illegible] et
primo in c. [illegible] de [illegible] [illegible] et [illegible] textus
[illegible] et textus [illegible] in titulo de [illegible]
[illegible] in fine in [illegible] vbi [illegible]
vassallo [illegible] [illegible] de [illegible] in
[illegible] ad [illegible] ante [illegible]
[illegible] cum [illegible] licebat [illegible] sibi [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] et non [illegible] papa non habet hic superiorem [illegible]
[illegible] addunt [illegible] in [illegible]
[illegible] post [illegible] ut se corrigat licitum est [illegible]
[illegible] videlicet expellere eum ab illo regimine [illegible] non
[illegible] pontifex [illegible] tali modo [illegible] Malum
eius [illegible] et incorrigibilitas non videtur ex voluntate dei
constitutus ¶ pro hoc [illegible] in c. [illegible]
qui [illegible] et non [illegible] principes [illegible] ecclesie
per dei [illegible] datur ¶ Adducunt exemplum de Saule [illegible]
quem [illegible] postquam lapsus est fecerunt sibi regem et non
[illegible] et non [illegible] et tamen Saule eligebatur
[illegible] non [illegible] dei voluntate [illegible]
propter [illegible] fuit electus [illegible] voluntate
vel consilio constitutus ¶ [illegible] licet [illegible] de iure diuino
tamen [illegible] ut [illegible] est ex [illegible] et cardinales
[illegible] in hoc [illegible] ecclesie [illegible] eum [illegible]
[illegible] si non est [illegible] voluntate dei et ecclesie [illegible] debet
posse [illegible] eius quem [illegible] ¶ [illegible] non videt [illegible]
[illegible] sed potius [illegible] ad [illegible]

¶ Quia contra [illegible] quod est ex iure naturali

| 29 / [illegible]

valeat aliter nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus ut supra
in primo membro capitulo de potestate. Non est inconveniens quod deus non dimi-
serit potestatem in terra que valeat providere ad hoc. Hoc maxime propter
ecclesiam ut ecclesia pro pastore recipit lupum imparatam sibi providere
quam deus magis diligit propter aliam congregationem. Habemus quod
ipse non elegit quam salutem ecclesie totius pro qua voluit san-
guinem proprium effundere. Ista sicut in simili dico primo in capitulo quod
super hiis de voto quod non fuisset deus diligens paterfamilias
si non dimisisset in terra aliquem qui vice Christi posset subvenire
omnibus necessitatibus emergentibus. Ista dico quod sicut subvenit ecclesie
dimittendo potestatem sua (superiorem) vicariam ita non est inconveniens quod non
subveniendo ecclesie dimittendo potestatem super vicarium si convertitur
in lupum. Et iste persuasiones sunt ex superhabundanti. Nam
ex iure potest ecclesia providere omnibus suis necessitatibus ex potestate super-
na sibi a Christo tradita ut patet ex supradictis. Ultimo

Sexta corroboratio auctoritatis predicte ex iure civili

probatur istud idem ex ratione iuris civilis quod tenetur non solum
in l. si procuratorem Cornelio ff. de solu. ubi habetur si mandavi tibi
ut rem meam traderes Sempronio si conditio Sempronii est
ita mutata quod verisimile ego non mandassem tibi sibi tradi non
debes eius rem illi tradere, ita quod est ex sola voluntate mea
quacumque vel revocato mandato. Ita in proposito ex quo
deus elegit in pastorem et principaliter elegit ut pascat oves
dei, unde Christus volens committere curam Petro ter primo
interrogavit eum an diligeret ipsum Christum ut Io. ultimo et
in c. significasti de elec. Et ideo si non est idoneus
pastor qui non diligeret eum. Si videtur certe illud non
uti officio pastoris sed lupi, necesse est quod ad una aliarum ut se cor-
rigat debet ex tacita voluntate de illo subtrahere obedientiam
pro quo facit etiam textus legis si hominem ff. mandati. Ubi
patet quod procurator principalis [illegible] sua potestate [illegible] si aliquid
sit innovatum quod [illegible] non cogitatum [illegible] ipse constitueret
et daremus mandata. Ista etiam [illegible] legi et non glo. in l.
si quis rem [illegible] ff. pro emptore et [illegible] potest sibi
providere ecclesia ubi ad [illegible] pastorem ex voluntate
divina non electum sed forte per [illegible] ut dicitur [illegible]
[illegible] que quondam ecclesia ut supra dictum est. Est
regina [illegible] et [illegible]
in potestate ut castrorum acies ordinata. Et hec sunt pro
persuasionibus ad confirmandum ea que supra tradita
~~[illegible]~~ sunt predicta de potestate ecclesie. Et hoc de secundo
dubio principali

Restat postremo tertium et ultimum attingere dubium, scilicet utrum
dicto dato quod dictum sacrum Basiliense concilium iuste processerit tamen
tamdiu in suspenso ac fluctuatione ecclesiam a papatu dependere. Et quod
non [illegible] iuste papam [illegible] et ne magna pericula [illegible]
eundem processum interpellare illud ostendam. Et quia talem ex
predictis fundamentum [illegible] de [illegible] ad eius iustificationem
primo ostendam pro parte [illegible] quod sacrum Basiliense concilium
ob tria propter processum quod [illegible] congregatum
extitit primo pro extirpatione heresum, secundo pro pace populi christiani
procuranda, tertio pro ecclesie dei reformatione tam in capite quam
in membris. Quorum effectu et pristino tempore illa sacra Basiliensis
synodus [illegible] elaboravit sumptibus et laboribus non
[illegible] Bohemie regnum [illegible] per Dei gratiam
[illegible] armorum [illegible] gladiis [illegible]
efficere non valuerunt ipsa sacra synodus doctrina [illegible]
variis legatorum missionibus et [illegible]
[illegible] ita quod [illegible] per omnia per
[illegible] et perfecto si hoc [illegible] ecclesie allatum
non [illegible] nulla errorum scintilla in dicto regno [illegible]
fuisset. Et nisi concilium illud [illegible] et [illegible]
non modo in regno illo [illegible]
[illegible] et ad [illegible] et
[illegible] inter [illegible]
[illegible] Quanto vero [illegible] reductionem et
unionem [illegible] est [illegible] ut supra [illegible]
est [illegible] legationibus ad hanc unionem et [illegible]
[illegible] et [illegible] in civitate
[illegible] plenis ad hanc rem tractandam [illegible]
et [illegible] ad ipsam [illegible] synodi ad
[illegible] et unionem [illegible]
et [illegible] et fere intollerabile sumpto
ipsa sancta synodus pro [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] plus [illegible]
[illegible] per alios [illegible] plurima et
ad eandem [illegible] sollempnitati. Et [illegible]
[illegible] apud Grecos [illegible] est sacro [illegible]
[illegible] effectum. [illegible] fuerunt
ad [illegible] ad [illegible] et si ad sacrum [illegible]
[illegible] nulla [illegible] errorum scintilla [illegible]. Sed
hec [illegible] ut videant [illegible] quod non [illegible] sacrum concilium
toto tempore Basilee resedit [illegible] adeo quod [illegible]
[illegible] non [illegible]. [illegible] pacem [illegible] reformandam

Tria pro quibus [illegible] basil[iense] [illegible]
[illegible] iustificatur
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Inter varios principes in presenti operam apponunt attestante hec
possunt tota Gallia Ytalia et utraque Germania presentes et legatorum ac
cardinalium tam aliorum [patrum] prelatorum varie missiones. Cura cum man
datur a superioribus pro deposito et non curatur quod illa non est
in honore. Sicut eciam ipse in parabola. Cum ad illum habet cum cura re
nunciatur et labor cum apostolus ait Ecce plus ceteris laboravi. Ideo
cum dixit plus ceteris profuisse. Ideo unusquisque spiritui reddet de mune
re de labore suo et cetera. Circa ecclesie reformacionem salubrium plura decreta
concedit omnium fere curie Romane intricatorum abusus et
simoniace pravitatis extirpativa, reducendo ecclesie statum
per symoniam collapsum ad priscorum patrum ordinacionem salubrem ut patet
decreto de annatis non solvendis, pro quarum solucione ex parte depositi pro
videlicet omnibus aliis detestabilem [illegible] ad ipsam curiam Romanam
ducebatur. Et ecclesiastice dignitates ob intollerabiles soluciones ita gravabantur
quod aut perpetuo feneratoribus ipsis remanerent obligate aut ex illorum
redditibus vel superat quod in aliquo usque prior gradu promovebantur
plurimi qui per quandam negociacionem quam maiores et uberiores penu
rias seculares deserebant. Contra disciplina et bonitate omnino ce
ptis. Et sicut frequenter teste Augustino porcus fures aut mercenarii ecclesie
preficiebantur quam veri pastores ut in c. [illegible] quorum
Et ut tantus [illegible] attestatur Nichil est quod ecclesie dei magis
officiat quam quod indigni assumuntur ad regimen prelati animarum
ut in c. nisi de [illegible] de electione adimpleta videbatur illa prophecia
obscuratum est aurum [illegible] ne videant et dorsum eorum [illegible]
tempore graciarum expectativarum absque prius [illegible] [unice] obtem
absque [illegible] delectu [illegible] providetur super collacione be
neficiorum [super] [illegible] auferendis ordinariis locorum [illegible] quod
per gesta et abusus curie Romane ita [expressa] erat et in suis iurisdic
tionibus expansa ut solum [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] de
si pro eo [illegible] [illegible] ecclesia fundatum esse videtur obliviscens
sancte gestorum petri et aliorum sanctorum successorum suorum [illegible]
sanctorum et tanti [illegible] eminencius prioratus [illegible] quod
cum in [illegible] [illegible] [illegible] appellatur recepit ut tale
[illegible] ita [illegible] [illegible] dicens quod alius [illegible] cum
alter plus [illegible] [illegible] [illegible] submittes honorare meum
ne esse [illegible] in quo fieri meos honorari [illegible] [illegible]
honor meus [illegible] est honor [illegible] ecclesie meus honor est
[illegible] [maiestas] solidus [illegible] [illegible] ego [illegible] honoratum cum singulis
[illegible] honorem debitum non negatum [illegible] ut [illegible] [illegible] in
c. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] sua [illegible]
[illegible] non [illegible] quam [illegible] nisi [illegible] quos ecclesie
[illegible] [illegible] alleus ordo [illegible] fideliter [illegible] in c. [illegible]

Iustificacio decretorum factorum per concilium quoad ecclesie reformacionem de symonia

De collacionibus beneficiorum

de causis

[illegible] q. Videat ipsius sancta synodus basiliensis decretum de causis [illegible]
tendo illa sanctorum synodorum Nicene que statuit reformanda debere tractari
in provinciis in quibus acta sunt ut plenius habetur in libris conciliorum
et narratur in c. vi. [illegible] [illegible] de judicio
de assumptione ad apostolicam sedem Et ad Cardinalatum de parsimonia(?)
possessionibus et multis aliis que de [illegible] concessis ad reformationem pertinentibus
ecclesie tam in capite quam in membris Et propterea aut alia potissima

de electionibus

necessaria opera edidit id decretum ut ecclesiis collegiatis presertim
in cathedralibus super electionibus ecclesiarum et non per ambitionem
vel symoniacam et pecuniarum largitionem providetur Et
[illegible] ipse quod [illegible] [illegible] [illegible] et proprie in hoc
sanctissimo opere esse debuit tamquam cui in persona petri specialiter
dictum fuit a Christo Si diligis me pasce oves meas Jo. ult.
Non solum hec omnia dicta respuit sed etiam ea que [illegible] in
sua adhesione solum applaudit Confitendo illud sacrum basiliense
generale legitime fuisse inchoatum legitimeque continuatum [illegible]
habere debere ad illa sanctissima opera ob que extitit congregatum
[illegible] specialiter [illegible] de reformatione fienda tam in capite
quam in membris Quarum cum magna [illegible] hoc [illegible]
[illegible] digna sit ut saluberrima decreta per generale concilium legitime
congregatum super reformatione ecclesie edita [illegible] [illegible] facile
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ex hoc incipitur
blasphemia in spiritum sanctum [illegible] ut est [illegible] notabat damasus
papa [illegible] violatores canonum voluntarie graviter
a sanctis patribus [illegible] Et a sancto spiritu [illegible] ac
dono [illegible] dampnantur quia blasphemare spiritum sanctum
non [illegible] videtur [illegible] sacros canones [illegible]
necessitate compulsi sed libenter ut premissum est aliquid [illegible]
agunt aut aliquid presumunt aut facere volentibus sponte consen-
tiunt [illegible] cum [illegible] manifestum genus est blasphe-
mandi spiritum sanctum quia ut [illegible] est contra eum agit
cuius nutu [illegible] sancti canones editi sunt hoc nobi-
lissimi damasi pape in c. Violatores xxv. q. i. Cum quo
damaso concordare videtur ille magnus leo papa inquiens
[illegible] magna [illegible] non timeo [illegible] i. q. [illegible]
[illegible] sanctitas apud nos canonum [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] Episcopus sine clericus non [illegible] [illegible] [illegible]
neque angelica et apostolica fidem neque [illegible] papa [illegible]
evangelia [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] vel

128

credere probatur ut est textus in autenticis apud Leonem [illegible] et de libellis presbyteri
finem xxiiii di. Si quis glo. sibi tollit quod non recipiens canones sanctorum
patrum ex contemptu est hereticus. Et satis hoc probat iste textus. Nam
videtur negare potestatem concedentis. Ymmo casu alicuius hesitationis
contemptu talis in heresim dicitur incidere ut hic et no. in
c. nulli xxv di. Nam hereticus est non solum qui errat in ar-
ticulis fidei sed etiam qui habet perversam doctrinam vel novas
gignit opiniones diversas in iudicio ecclesie ut est textus cum glo.
in c. 1 de usuris. Alias de [illegible] q. [illegible] c. heresi et in c. ad abo-
lendam de hereticis. Et ad propositum nostrum contra ipsum quondam Eugenium facit textus
in c. hereticus xxiiii q. iii ubi tenemus Augustinus [illegible] ad propositum
dicit hereticus est qui alicuius temporalis commodi et maxime vane glorie prin-
cipatusque sui gratia falsas seu novas opiniones vel gignit vel sequitur.
(hinc) Unde [illegible] dicit glo. singularis in c. sacerdotes et reliqui ecclesie ministri
xi q. iii quod si prelati non servant canones potest ab eis recedi prout ante
sicut ab hereticis et excommunicatis etiam ante sententiam et facit c. alium e-
a causa et q. Et textus iste glo. quod prelati videntur seu ex contemptu nolunt
se submittere canonibus prout dominus Eugenius faciebat ipse dominus Gabriel.
Unde ex predictis potuisset sacrum concilium subtrahere obedientiam cum ista
notoria extitisset. Nam sacrum concilium sepenumero ipsum quondam Eugenium
monuit per suos oratores et litteras ut decreta sacri concilii vellet
ut tenebatur recipere sed contrarium semper elaboravit. Et cum moniti
non proficerent debuit non pati ut [illegible] auctoritatem tollaberet et eum
in prelatum tolleraret qui male sentire de auctoritate ecclesie ymmo ipsam
contempnere videbatur. Nam error cui non resistitur approbatur ut legitur
di. lxxxiii Error. Ymmo non solum pro dicto contemptu [illegible] erat
sed tamen notorius scandalizator ecclesie et incorrigibilis [illegible]
declaravit sicut ut potest de Bononia [illegible] dilapidatione bonorum
ecclesie de transgressione statutorum concilii Basiliensis de [illegible] et
de aliis quamplurimis in citatione contra ipsum decreta expressis notorie
incurrit. Et his attentis quilibet negare audebit sacrum concilium
citare non valuisse aut non debuisse ipsum quondam Eugenium. Nam
ut patet in predicto dubio sacrum concilium procedere potest contra papam
in causa heresis manifeste vel occulte etiam si suspectus tamen dicatur
de heresi. Quo casu non sacrum concilium ymmo imperator potest cognoscere
contra papam ut fidem suam [illegible] ut est textus notabilis in c. [illegible]
[illegible] xxv q. [illegible] Item ubi aliud crimen quodcumque sed illud est
notorium et ex eo scandalizatur ecclesia sicut in casu nostro contrahebat
omnia predicta [illegible] fuisset dubio non predictum Eugenium sententia
heresi [illegible] et scandalizatorem ecclesie. Et potuit quoque et de

Justificatio citatorii

buit secundum hunc modum ipsum quod ad suspensionem et irregularitatem comparet per se
vel per alium in iudicio ad se excusandum et defendendum. Et licet potuerit
oculis conniventibus sine dei offensa tollerari illa citatio, procedendum tamen est
ut dicit glossa. Sicut laudabile de preterito est reveren-
ciam et honorem exhibere prioribus, ita utrimque et dei amoris
timoris si quid in eis fuerit quod indigeat correctione nulla dissi-
mulatione postponere ne totum quod absit corpus morbus invadat
si languor non fuerit curatus in capite, ut late habetur extra de
[illegible] sicut inquit. Praeterea debuit secundum hunc modum illud etiam
glossa super Johannem quod [illegible] non esset [illegible] pro uno
peccante [illegible] super omnes populus [illegible] sicut accidit [illegible]
peccante hoc [illegible] sed recte frequenter accidit, quia sacerdotes qui presunt
erga delinquentes benivoli videri voluerunt. Et executores per
omnia [illegible] sacerdotalis censure [illegible] noluerunt
complere quod scriptum est peccantem coram omnibus argue ut ceteri
metum habeant. Et iterum auferte malum de vobis ipsis.
Et post pauca dum [illegible] unitatem ecclesie nolunt [illegible]
quia ipsi [illegible] quod ista [illegible] est [illegible] et omnes [illegible]
admittere possunt [illegible] pro uno peccatore populus sicut ex una ove
morbida universus grex inficitur. Et verba notanda sunt
in proposito et habetur late in c. sed id solum de [illegible]. Et quod [illegible]
[illegible] debuit non [illegible] illud [illegible] secundum hunc modum
procedere [illegible] et non [illegible] ut [illegible]
[illegible] et publicum habebat. Sed forte dicent adversarii hec et
alia in citatione illa [illegible] veritate [illegible] ut prefertur
hoc allegatum non excusat ipsum quod dicit quod ad iustificationem
citationis sufficit quod illa confirmatur in ipsa citatione que si vera
esset [illegible] ut non [illegible] in l. [illegible] ff. si [illegible]
[illegible] et [illegible] in c. [illegible] et c. [illegible] generale de [illegible]
Et [illegible] ~~[illegible]~~ in [illegible] quia in [illegible] c. ubi
de [illegible] fuit l. [illegible] quod puella ff. de [illegible]
plene [illegible] in c. [illegible] de [illegible]. Et cum
[illegible] quod [illegible] illa [illegible] ut habebat aliquis excusacionem
ad illa [illegible] per se vel alium [illegible] illa [illegible]
[illegible] et de [illegible] pars [illegible]. Et [illegible] non [illegible]
[illegible] est [illegible] super [illegible] Bernardum Marcellinum et multos
alios [illegible] qui [illegible] in [illegible] generalibus [illegible]
[illegible] voluerunt ut in [illegible] super [illegible] allegatis
at in casu nostro non solum [illegible] dicebatur [illegible]
[illegible] delictorum notorietas [illegible] scandalo [illegible]

Prius ad [illegible]

et cum incorrigibilitate. Nam quanto res erat periculosior tanto ma-
gis si sibi constitisset erat ad suam innocentiam ostendendam debuisset
venire aut mittere ad se excusandum fidem ecclesie matri sue exhibu- A. et ipse p obedientia quod ecclesie
isse debuit non solum contumaciam sed etiam rebellionem exhibuit
falso asserens libertatem non adesse in civitate Basiliensi et multa alia
adducens per que auctoritatem ecclesie auctoritatem circa ea negare videbatur
ut hoc per alias literas ad diversos missas inde patebit per ipsum destinatas
satis clarius patuit. Item Gallum illud Basiliense se dissolvere ex-
tunc dixit si Gallum ad ulteriora procedere contingeret cum sciret contra
ex suis predecessoribus Basilee tunc commorantibus. Et propter eius contu-
maciam in Gallo accusata exstitit et ad ulteriora ad instantiam
dicti procuratoris ipse declaravit Gallum Basiliense fore dissolutum
et in fraudem esse tenendum. Unde et si notoria ea que sibi
imponebantur videbantur per eius tamen contumaciam lucidiora effecta
sunt. Nam contumacia constituti in suspecto heresis suspicionem vehementem
adducit ut in c. cum contumacia de heret. li. vi. Et quod li. 2 non in c. [illegible]
de presumptionibus. Unde potuisset ut supra dixi sacrum Gallum alio non expectato ad
eius depositionem procedere propter contemptum decretorum sacri Galli que
notorie usque tempore voluit. Et sic considerare hiis que dicta fuerunt
in presenti dubio et predictis in hoc, dico quod notorie constabat de ipsius
delicto et heresim sapientis et ex eo scandalizabantur cetera nec vo-
luit se corrigere alio processu opus non erat. Et propter quod contemp-
nendo etiam citationes sacri Galli legitime factas in alia non minus
gravia delicta incidit. Nam ex non parendo ex contemptu poterat
tamquam ethnicus et publicanus haberi dicit enim dominus in evangelio ubi
quod ecclesiam contempserit sit tibi sicut ethnicus et publicanus quod etiam
in contemptu sacri Galli specialiter verificari potest. Iuxta illud Ieronimi in
in c. omnibus considerare [illegible] xxxviii q. i. Et quod delictum contumacie ex eo
contemptu sapiat heresim aperte voluit Gregorius in moralibus et [illegible]
[illegible] habetur viii q. i. [illegible] unde predicta sit dicit ubi ait quod peccatum
ariolandi est repugnare et quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere sola
est obedientia que fidei meritum possidet sine qua quisque infidelis convinci-
tur etsi fidelis esse videatur. hec Gregorius. Et idem Gregorius in quadam
epistola ut habetur in c. si quis lxxxi di. sic inquit. Eum
vero qui habet salutem preceptis obedire noluit ydolatrie peccatum in-
currit Samuele testante peccatum est non obedire et quasi scelus ydo-
latrie non acquiescere peccatum quod paganitatis incurrit etc. Item glo-
sa in c. si papa dicit quod contumacia est heresis et per contumaces dicantur
infideles pro quibus habetur xxxviii di. nullus. Ubi sacrum
Gallum volens uti mansuetudine solita et expectans si tandem
vellet ad cor redire manum paterne non misit ad ferrum.

pro 31

Septem capitula contra Eugenium quorum quodlibet sufficit ad deponendum

primum

2m

3m

4m

pristinam ostentationem supplicationis facte pro unitate unionis ecclesie suscipiendi
quondam imperatorem et illustrium virorum dominorum electorum sacri imperii
sed dictus papa declaravit nullitatem illius dissolutionis ac eam irritavit et
decrevit quod alias statutum fuerat in decreto decime sessionis quod incipit quidam dum
in sua adhesione approbavit in quo cavetur quod si papa in futurum presu-
meret generale concilium quoquo modo de facto mutare impedire prorogare vel dissolvere
et infra quatuor menses cum reali satisfactione non resipisceret et ex-
tunc a generali administratione ipso iure foret suspensus Et si penam predictam
per duos menses post dictos quatuor animo sustinuerit indurato ipsum ad
privationem inclusive contra eundem per sacrum generale concilium procedetur Et quia
quidam Eugenius neque infra quatuor menses non resipuit nec infra alios duos
menses postea sequentes sed contrarium contra patres sacri generalis processit expo-
nendo eos et eorum bona prede et rapine Et etiam transferendo concilium
ferrariam contempta suspensione sibi intimata et decreta quam tenere
non se corrigendo infra menses quatuor Licet ob ista sacrum generale
licet potuisset voluit procedere ad depositionem predictam sed ad maiorem
probabilitatem et suam contumaciam expressius declarandam continuavit testes
plurimos super notorietate criminum recipiendo et citando iugiter
ipsum quidem Eugenium licet citatione amplius non opus esset cum citatio
primo facta fuisset etiam ad totam causam prout nota per primo in c.
audite de presumptione Et plenius in lectura mea in c. si de dilatione
Et tandem post plurimos menses a tempore citationis prime non volens
eius apostolus tolerare Nam adeo apertissimam suam incorrigibilitatem
cum scandalo ecclesie ostendebat et manifeste in crimine heresis incide-
ret negando auctoritatem ecclesie et contempnendo eius precepta ac altare
contra altare erigendo ad eius depositionem processit quod sal infatuatum
prout divinam sententiam ad nichilum valet ultra nisi ut mittatur
foras per depositionem et conculcetur ab hominibus postmodum cum fere omnia
crimina in citatione illa expressa per testes notorie probata fuerant
foret Quorum ex aliis concordantibus ex septem capitulis potuit ipse quondam
Eugenius deponi quorum quodlibet sufficit ad depositionem suam Primo quia
contempsit decreta sacri generalis super reformatione edita ex quo contemptu
resultabant crimina super cumulata Secundo quia contempsit citationem
ecclesie ex quo contemptu ut predixi resultat pertinacie delictum
Tertio quia negavit potestatem sacrorum conciliorum facto verbo et postmodum
per litteras quas ad diversos misit patres bullatas transmisit
ex quarum tenore deducitur de heresi convictus potest tamquam male
sentiens de auctoritate ecclesie Quarto quia dissolvit seu dissolvere
nisus est sacrum generale Basiliense contra decretum decime sessionis primo
contra decretum dei quod per ecclesiam innotuit ut se defendit ecclesiam
ipsam ut divinam effugeret sententiam vere ipso est dissolutus Et de decreto
dicto/ motu meo sacri generalis incidit in suspensionem

et quod anno medio mediante illa per duos menses sustinuit potuit sacrum
concilium ad depositionem eius procedere quae causa sola sufficiebat quod ut
in decreto xxxiiii sessionis et per totum illud decretum fundatum erat quae eadem
quidem causa est quia non solum semel illam dissolutionem illam disso-
lutionem attemptavit sed etiam post illam persuasit et de novo recognove-
runt ante dissolutionem illam sedem suam non potuisse licet nunc
debuit revocavit ecclesiam non parum scandalizando ¶ Item ex quo
incepto actu [illegible] primum debuisset et quod in consuetudinem illud
deducto addampnasset [illegible] [illegible] nos sumus alibi dicit
tempore quod non est in eo [illegible] vel subalterno conferenda quia in primi-
tivam admissi fuerint potius consuetudinem super emendacionem
deputavisset ut in l. iii c. de epis. aud. dum quis dissolvit seu translationem
facit ut supra dixi violavit decretum sinodum constantiensis quod
ea translatio causa legitima subsistente debebat concilium transferri ad locum
competentem ut in c. frequens ubi autem de concilio transfertur
in ferrariam irrationabiliter ¶ 2o decretum decretum sacri concilii
basiliensis violavit quo cavetur quod concilium actu congregatum dis-
solvi aut de loco in locum mutari sine illius concilii expresso con-
sensu per romanum pontificem nullatenus possit quodcumque decretum
tamquam nullum sine adhesione approbatione proprie revolvere non
debuisset sed et propterea hoc fecerit ex causa aptissima
rupta dominio et licitate sine dispensatione videlicet si concilium
procedit quod eius status talis dissolutio valet numquam posset
romanum pontificem contra hereticos conspiratum quod contra concilium
consentiret ad hoc flebile dissolucionis remedium ¶ 3o violavit
solempne decretum in sacro concilio editum quod incipit cum quondam
dignis pontifice approbatum in quo nullatenus ad concilium convocatum
per concilium basiliense debetur fieri in basilea dummodo fuit
pater concilii in eius suis ad ulteriorem partem ecclesiam se transferret et si
interea accidat causa legitima transferri concilii debetur concilium transferri nisi
disposicionem dicti c. frequens sed infra tamen [illegible] ¶ Et ipse ante concilium
advenit et illa extra legitima causa concilium basileense dissolvit
et in ferraria transtulit ¶ Item quoque moveat quod per ipsum suspendi non
possit pontificem ut concilium constanciense in illo c. frequens quod cum eius capitulum
premissis suspendit et obedienciam subtraxit ¶ Preterea quia per maiorem
partem concilii per concilium ubi si fuerit legitime ¶ Et concilium potest
ex causa premissa deponere [illegible] per suspendere et suspensio
sit depositio ad tempus facta quod legitur et non mediante si [illegible]
de medio ¶ 4to potuit principaliter deponi ex eo quod erexit quod
tumultus ferrariensis durante concilio basiliensi quod decretum octave sessionis

[illegible] [illegible] depositionis [illegible]

quod ipsemet approbavit per sententiam adhesionem ex quo facto incidit
in penas scismaticorum unde videre aliqua decreta. Primo videtur quod
dampnati et anteriores racione quia in ecclesia unica sit et idem
[illegible] non potest esse [illegible] [illegible] alia reputatus ut
scismaticus respondeatur scismatico. Nam sicut allegatur dicit glossa vii q. i in
c. Non autem quod illa regula seu articulus in unam sanctam catholicam
etc. in symbolo fidei positus offenderetur si essent duo apostoli in ecclesia
quod sicut unica est catholica ecclesia ita et unum caput esse debet
et facit c. legitur xxiiii q. i. Ita hereticum esset dicere quod unus dum-
taxat sit ecclesia et quod duo possent esse velut alia alia sponsa
reputanda. Unde dicit textus in c. Non vos xxiiii q. v quod erigentes
altare contra altare et ecclesiam contra ecclesiam incidit in scisma et debet
ab omnibus ecclesiis [illegible] [illegible] per deponi. Ideo dicit c. scisma
xxiiii q. i. Et propterea [illegible] tradit [illegible] [illegible] in c. licet
de elect. et similiter se [illegible] ecclesie dicit c. scisma et c. Non vos. Et
sub eadem ab eo [illegible] sive alia sancta potacione ut notat glossa in c. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] textus in c. quod dilectione de elect. [illegible]
[illegible] dicit glossa [illegible] in c. In nomine domini xxiii di. quod scismatico
omnis denegetur [illegible]. Quarto ut dixi potest dici quod statim
procedendo in nominatione scismatica debet esse ipso facto [illegible] et sit contra
ecclesiam et quod sit caput contra [illegible] xxiiii q. i in [illegible]. Ideo dicit
[illegible] alienus est [illegible] [illegible] non potest [illegible] ubi
ecclesia non tenent [illegible]. Quinto deponi potuit ipso facto sicut simo-
niacus notorie [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] ipso
facto [illegible] [illegible] in modo [illegible] textus in c.
pro [illegible] ubi dicit [illegible] symoniacos velut primos et [illegible]
[illegible] hereticos ab omnibus fidelibus esse respuendos et si [illegible] non
resipuerint ab exteris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] symoniace [illegible] pro [illegible] reputantur [illegible]
textus [illegible] valde [illegible] in [illegible] ubi [illegible]
dicitur [illegible] intollerabilior est [illegible] et [illegible] [illegible]
sicut sancti spiritus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dei patris et filii et spiritus sancti [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] omnes
[illegible] [illegible] [illegible] si vult vendit [illegible] [illegible] aliquid
[illegible] possideat [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et post paucum [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vendidit [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] de ecclesia [illegible] fuit ut

[illegible] caput

habetur notabiliter in c. ex multis et q. vii. [illegible] expresse postea fuit [illegible]
[illegible] tamquam [illegible] [illegible] in [illegible] Marino et Constantino qui fuerunt
duo ex [illegible] principalioribus [illegible] quam ecclesia [illegible] sicut [illegible]
[illegible] ut in c. [illegible] xv q. [illegible] Et de [illegible] [illegible] seu [illegible]
[illegible] habetur et q. i. sicut episcopus et [illegible] xx q. vii ex multis et [illegible] in c.
[illegible] [illegible] [illegible] et q. [illegible] [illegible] et sit Item ipsa ex
[illegible] in [illegible] [illegible] fuit [illegible] symoniaca ut no. in c. [illegible] de
[illegible] de [illegible] [illegible] et [illegible] in c. [illegible] [illegible] de [illegible] Item in hoc dubi-
tandum est [illegible] ipsa [illegible] [illegible] [illegible] ut in c. [illegible] [illegible] [illegible] q. i.
Et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] salutem [illegible] ut in
[illegible] c. sicut et ut supra [illegible] dixi Et optime [illegible] facit [illegible] in c.
[illegible] q. i. Item ob. si dicatur q. ipsa de symonia accusari non
potest quia [illegible] non est [illegible] de qua posset [illegible] accusari ut no. glo.
in c. [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] glo. illa debet intelligi quia symonia
esset occulta quia de delicto occulto ipsa non accusatur [illegible] presumatur
[illegible] symonia ut in c. 4. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] est notoria
et scandalizat ecclesiam et illa que [illegible] in [illegible] et [illegible] est
[illegible] ut no. glo. in [illegible] c. [illegible] ipsa q. dicat quia [illegible] est
[illegible] ipsa [illegible] per aliud [illegible] ex [illegible] scandalizare [illegible] possit accu-
sari [illegible] [illegible] non solum de symonia quia est [illegible] [illegible]
delicto sed [illegible] per aliud ex quo scandalizat ecclesiam et sic [illegible]
glo. debet limitari ad aliud Obmitto etiam alia delicta [illegible]
[illegible] fuit in [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia de quibus
in [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et obmitto [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad suspensionem et depositionem [illegible] sufficiant [illegible]
[illegible] [illegible] ponderentur etiam [illegible] [illegible] [illegible] sufficerent ad [illegible]
depositionem [illegible] et [illegible] Item ob. si dicatur quod supra
[illegible] non fuerunt in citatione [illegible] [illegible] [illegible] citationis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia de [illegible] q. [illegible] [illegible] [illegible] q. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] seu [illegible] causa [illegible] [illegible] iudex in
[illegible] seu in [illegible] vel sententia diffinitiva [illegible] [illegible]
ut est [illegible] valde notabiliter in c. [illegible] de dolo et [illegible] et ibi [illegible] glo.
[illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] Item ipsa [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] celebrando [illegible] post
suspensionem seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] Item
in casu nostro omnia ista delicta [illegible] [illegible] sine
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

potuit facere calicem in fine sancta habet respectum ¶ Quintum potuisset
facere calicem tamquam superna obtinens principium ceteris delictis superiorem
separata ecclesia a principio ex quo erat unicum digna primum [illegible] est
super illo processu quod principes non astringitur illo ritu iudicorum sed
quotiens causa clamaverit sepe rite et post sanctam suam / pro hoc quod nota
se cum in c. mandatum eius respicit / facit textus in c. ad petitionem
de actu et corporis quam in c. cum ¶ Septimo et ultimo dicitur

Septimum caput contra

cum depositum ad septimum in nostris negamus calicem Constantiense
ex quo ipse sanctorum sua dicitur et post / Item assumendo quod in prima
non fuit calicem generale / Item negando validitatem generalem concilium
eiusdem / Item negando eius potestatem et multa alia assumendo ut ecclesia
respectu collegii ex suis brevibus ipsorum commissis ad aliquos
duos generales et communitates studiorum transmissis ¶ Debuit calicem
tanta et tam consueta tollerari / Non cum prudentia scilicet perfectam
potius prudentia indisposita sententiam nisi ille magnus leo corporis
quam id ubi nunc certe sic nisi hiis quibus presse non potest
correctio non petat absciso / oportet cum ceteris incumbere medicus
ut si nos oculus aut pes aut dexteram scandalizaverit manum
a corpore corrumpere auferendum et post pauca subdit Non perfectum
est corpus posset resistere si ab hiis quibus inter sint vulnera
abscindenda prorsus perfectum hec sanctus doctor videre parum est / que
sibi amicorum plus aliorum predicat non per hec ille ¶ Sed perfectum de
fecit cum et est illud magnum et preclarum calicem constantiense quam
cecidit ab aperto principio sic summatur veritatem perfectam recessisse
et multa alia preclara opera edidit que omnia non sunt magna copia
nimis scandala vacillaret et aliis calicem ante loca et perfecta tamen
illa perfectam hec spes nonnullorum Bohemorum qui in calicis dapnati
fuerunt Nam passi sunt illi errorem propter negari ex se / ad opus in
quod Augustinus antequam illis calicem et renovari renouabit multa et maiora scandala
quam per illud calicem sedata fuerint / Ita ut dicit Augustinus in epistola ad Ianuarium
et habetur in c. si ad scripturarum sacrarum admissa fuerint ut officia
mandata quod in eis remanebit auctoritas quam tamen de scripturis aliis
fuerit conferentes eius potius contrariam falsitatis convincerent convicta probatas
hec ille / Non si calicem errarunt in uno facilius dicitur perrarunt
in aliis ¶ Defendendum est ergo auctoritas illius calicis usque ad sanguinem
et animam oportet ergo ad salutem totius corporis ecclesie inten-
dere sicut dicit propheta sicut caro morbida et mortua si
abscisa non fuerit salutem reliqui corporis putredinis sue
contagione corrumpit / Item iste qui eundem despiciunt et in

suo morbo per se ipsum et in moribus depravatus in honore societatis
praeunderit eos exemplo sine praevaricationibus antiflorat ut dicit textus
in c. cum deposuissem. ¶ Opponitur quod possit adiutorium solent
de gubernandis praestationibus nomine aliquorum principum et electorum ali-
quorum in dicto basilicum galeaz ut illa depositio non sit facta
¶ Ideo quod si leges adinvenerunt defensionibus elapsis negari ex eis
assumerent / Item ante factum antiquam legem editam licitum est
contradicere exceptionibus [illegible] opponi praestationes et salva fuer-
unt / Sed postquam lex edita est per universitatem seu galeaz ut in
certe parte eius legi et iudicum universitatis standum est / ut
in c. in istis in d. / ubi dicit textus quod in istis temporalibus legibus
quamquam de legibus haberi iudicent cum eas instituunt tamen cum
fuerint instituta et firmata non licebit de ipsis iudicare
sed secundum ipsas / Item glosa ibi colligit quod cum ipsa vult contra-
dicere exceptiones possunt contradicere et allegare quod non graviter
construendum vel quod plus / ¶ Praestatio cum est
declaratum consensus de parte quod praestationes non consentit non
tamen sequitur quod contradictio aliquorum licet per praestationes
expressa habeat impedire quod per totum galeaz vel per maiorem
partem licite fit / Iudicatur cum in galeaz a maiori parte
ut in c. de omni lege dicit ibi obtineat pluriorum praesumptionis
tamen et / Item in re reperitur est in omni universitate ut in l.
quod maior pars ad municipes et in l. nominationem c. de decurionibus li-
bro x et in l. ad h. quod in fine et de re iure et in c. i. de his
quae fiunt a plurium et pluribus / ¶ Ex isto quod principes quorum nomine praesta-
tiones dicuntur facte habuissent vocem decisivam in depositione ipse at-
tamen ex quo maior pars galeaz primo dicte partes et ultimo in
deposita legitime consentiunt paucorum praestatio principum vel
pluriorum non debet obesse ut in c. si quis de elec. li. vi. ¶ Et potest
etiam dici quod principes praestationes non habent vocem cum
agitur de correctione ipsius vel aliorum electorum ut imperator
electoribus dicto imperatori in galeaz congregatis et confirmatur
ipsum electum est infamiter [illegible] ad se pertinet reverentiam de certis
[illegible] per quam principes contra potentiam sine velint audire
[illegible] quod ipsum sine nollent / ¶ Item et apertius volunt ipso textus
in c. si de his quae fiunt a pluribus ubi collegium [illegible] quod in electione negotii
eius et aliorum correctionibus locum fuit in galeaz exclusi ut in
c. nunquam de elect. et exceptio in [illegible] loco de [illegible] ordi-

¶ declarat protestationes nomine principum factas non invali-
dare processum /32/

debent. Et cum hec dicta sunt iam ad tractatum ubi taliter dotatur. Hec videtur
aliquem in hoc hesitasse. Nam tempore imperatorum solum fuit dubi-
tabile forte an in causa fidei ubi scilicet tractatur de novo articulo
tangente fidem imperator debeat interesse in concilio [illegible]
ubi [illegible] imperatore allegat ubi [illegible] legisse impera-
tores antecessores nostros quemadmodum generalibus interfuisse [illegible]
[illegible] in conciliis ubi de fide tractatum est [illegible] ubi est [illegible] omni-
bus est quod non solum ad clericos respicit sed ad laycos et omnes
[illegible] christianos [illegible] hec illo tempore [illegible] solum respicere videtur
causam fidei. Idem videtur sensisse Marcianus imperator
qui in concilio actione Calcedonensi quemadmodum interfuit dixit Nos
ad fidem confirmandam non ad potentiam ostendendam exemplo
religiosissimi principis Constantini quemadmodum interesse voluimus
ut veritate inventa non ultra pravis doctrinis [illegible] dis-
cordet etc. Et notanda sunt illa verba ad fidem confirmandam
non ad potentiam ostendendam, nam quod etiam in causa fidei princeps
interest non ad potentiam ostendendam. Ex quibus verbis puto
inferendum quod princeps et alii layci interesse [illegible] in causa fidei ad
tractandum cum aliis sed non ad decidendum. Nam [illegible]
separatus est ad decisionem ut in c. [illegible] et c. [illegible] de hereticis [illegible]
et c. [illegible] de hereticis [illegible] a [illegible] parte et [illegible] laico non licet [illegible]
[illegible] ut in c. bene quidem [illegible] Habebunt ergo layci
in causa fidei vocem consultivam et non decisivam [illegible] quibus omnibus
permittitur per concilia [illegible] dicit [illegible] quod etiam in causa
fidei non est necesse laycos vocari ad concilium [illegible] diffi-
niendum [illegible] poterunt pastores et predicatores publicari. Dicit tamen
[illegible] quod layci poterunt ad concilium venire [illegible]
[illegible] vel defendenda [illegible] de [illegible]
tempore optimum in c. [illegible] Aliter tamen in causa fidei
sensit glosa in dicto c. Adrianus [illegible] Ego [illegible] in
aliis laycis puto quod principes [illegible] debent admitti ubi
tractatur de fide non ad potentiam ostendendam seu sed ad diffi-
niendum sed ad fidem confirmandam [illegible] et de pace ecclesie
et eius integritate tractantur [illegible]
[illegible] principes [illegible] non [illegible] de pro-
testationibus [illegible] Nam [illegible] est [illegible]
[illegible] quod in [illegible] concilio [illegible]
[illegible]
[illegible] et defendentes [illegible]

[illegible]

maneri [illegible] Ubi ex dissensu aliquorum episcoporum maior pars remanet firma
et legitime procedit non debet obstare minoris partis quin maior pars
consentit ut in l. aliud § refert ff. [illegible] et tex. iuncta glo. in c.
non potest de re iud. Nam difficillimum est et pro hoc impo
ssibile quod aliquorum [illegible] resultet ex personarum varietate quod
omnes in generali possent in unam sententiam convenire nemine
discrepante. Nam in generali illo sancto Niceno ubi interfuerunt
trecenti decem et octo episcopi in causa heresis [illegible] decem fuerunt [illegible] episcopi
et quidam non de [illegible] qui discrepantes ab aliorum iudi
cio senserunt cum ipso [illegible] prevalent [illegible]
tamen maioris partis et aliud [illegible] a tota synodo [illegible]
[illegible] ut in c. sicut et c. canones [illegible]
de [illegible] debet quod in hoc generali [illegible] non
fuit tanta unitas episcoporum quam ex quo generale fuit le
gitime [illegible] ut [illegible] fuit non [illegible] vel
[illegible] ante tempus [illegible] fecerunt se absentes quod penes
tota resedit penes remanentes ut patet ex notatis per
glo. in cle. [illegible] circa de electionibus facit tex. in c. [illegible] de electi
de elect. [illegible] optissime voluit in c. [illegible] de elec
tione tenuit [illegible] facta fuit per [illegible] unanimitate de qua
[illegible] tenuit et alii dicentes quod ex quo unanimitas fuit
vocata per [illegible] partem totum ius resedit penes rema
nentes licet fuit [illegible] attingant maiorem partem ut [illegible]
[illegible] quod [illegible] in c. i. de [illegible] et obe. et in c. [illegible]
de [illegible] Nam in generali illo Niceno famosissimo co
nvenerunt ducenti [illegible] episcopi et tamen non dubium quin
longe plures [illegible] in [illegible] / Item synodus
Constantinopolitana [illegible] fuit a [illegible] / synodus Ephesina
[illegible] et tamen valuerunt [illegible] quod maior
pars [illegible] non interfuerunt / [illegible] est tex.
in c. [illegible] synodus [illegible] ubi [illegible] quod plurimas
synodos generales ex paucissimis [illegible] congregatas fuisse
et canones [illegible] / Et [illegible] ut dicit [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod ad [illegible] adiecit [illegible]
ubi duo vel tres in nomine meo congregati sunt et ut habetur
in c. alium [illegible] q. i. Obstante quod multitudo [illegible]
[illegible] tam prelatorum quam magistrorum et doctorum interfuerit
in dicto [illegible] Nam et [illegible] vocabatur [illegible]
[illegible] de [illegible] / et [illegible] fiebat

Margin notes:

[illegible] non [illegible] fingit omnes co[n]sentire [illegible]

[illegible] non obstat [illegible] non fuit magnus numerus episcoporum

[illegible] magistri et doctores [illegible] concilio [illegible]

diffinicio romane, apostolorum et sanctorum ut ante dictum est. Item
reperitur quod Leo papa sinodum congregavit Rome cum cuncto
clero et populo romano ut in c. in Sinodo lxiii di. ubi
inter cetera in diffinicione ponuntur hec verba Ego
quoque Leo summus pontifex dei cum cuncto clero et Romano
populo consentiente confirmamus confirmamus et corroboramus
etc. Item c. ad sedem [illegible] q. v. ubi papa vocavit
ad concilium episcopos et clericos ac iudices diversarum provin-
ciarum. Item c. cum Romane dei ecclesie [illegible] di. ubi legitur
Episcopos Albanos presbiteros et diaconos interfuisse et
consedisse in concilio et in c. quamcumque [illegible] q. vii. Item
dicitur de monachis, vel saltem de abbatibus exponendo
monachos pro abbatibus et exponunt ibi
glose. Item in c. [illegible] di. expressa fit mencio
de Episcopis et presbiteris et ceteris clericis
totius ecclesie et in c. 1 [illegible] fit specifica mencio
de presbiteris in genere. Item in Constanciensi Sinodo
et Romana et Pisana temporibus nostris fuerunt admissi ceteri
inferiores et idem videmus et vidimus in concilio Basiliensi
Non ergo quod admissi fuerint sine de iure sine [illegible] et
vocem habere debuerunt. Et licet posset dici quod inferiores
[illegible] in possessione vocis decisive. Illud
autem constituerunt ut [illegible] patet per medium
clerici inferiores sed etiam layci possunt ad concilia evocari
et eis porrigere vocem [illegible] ut in c. Adrianus [illegible] Et in
[illegible] c. in Sinodo lxiii di. et in pluribus supra allegatis
Ex predictis clare patet legitime fuisse ad suspensionem
et deposicionem eiusdem quondam Eugenii per sacram Sinodum
basiliensem processum. Et propterea sede vacante potuit et
debuit ad electionem novi pontificis procedi. Et hec de tercio
dubio. Ex quibus consequitur unum [illegible] veritatem non
nudam sed veritati adherendum. Et per certum hec facere
debet serenissimus Romanorum Rex qui ut summus
est inter alios principes specialis protector et advocatus
ecclesie, est ita debet esse summus in [illegible] veritatis

Nam cum est hesitandum per certum alii fautores sequerentur eo
in hac re assistere sine aliqua professione sicut constet dat. Videmus
enim fidem christianam apud paucos vel in principio constitisse
sed quia veritate est nutrita refecta erat dilatavit se in um
bras a mari usque ad mare. Et tempore Arrianorum paucissimi
episcopi in vera fide christiana remanserunt, tandem per christi
certam fidem non deserit generato errore principaliter veri
tas que omnia superat. Non aliter in hoc negocio pure desideriis
futuri speramus, quatenus cito fiat christo gaudeat. Amen

Copia Responsionis Gabrielis ad Ambassiatores Regis Romanorum

De venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie Cardinalium consilio respondemus
ut sequitur. Desiderium karissimi in christo filii nostri in Regem
Romanorum electi Illustris ac venerabilium fratrum et dilectorum filiorum nobilium
electorum imperii inquirentium pacem et unitatem ecclesie sicut eorum nomine exposuistis
desiderare videtur in duo quemadmodum. Verum nobis videtur concilium
in quo tota christi reputatur ecclesia celebrandum quod sancte apostolice sedis co
operante patriarcharum totius orbis consensu firmavit ac intus admi
rabilium dei operum gloriam sublimavit Illudque nostris seculis cele
berrimum reddidit in quo etiam reliquorum ad unitatem et pacem ac
reformacionem ecclesie universo dubiorum declaracionem si qua forent apte
et salubriter provisa posset. Non sufficimus admirari vos ex parte predic
torum Electi et electorum parte supplicasse ut votum nostrum ad alte
rius generalis indubitati concilii convocacionem conferre velimus, quod si
innuere voluerint hoc ipsum facere vel concilium et pro dominus illis
operibus orientis seculis venerabile dubium reputamus quod nichil aliud esset
quam palam inmobilem ecclesie catholice contra oppugnare et fidem in catholicam
ac dei ordinacioni resistere. Optamus valde ut hii qui in tali
errore tenentur racione instruerentur quo reiectis stultis et perfidis
Basiliensium dogmatibus doctrinam ipsius sancte apostolice sedis in qua christiana
religio semper inviolata permansit. Cuiusque dominus noster ihesus christus fide fir
mare et magistram constituit hanc ecclesiam generalem concilia recte et rite
celebrata cum omni veneracione suscepit sicut et nos suscepimus

et amplectimur humiliter supplicantes quatenus considerato quod apostolos inimicos et hostes
spiritus sanctus sic fecerit quod ut unitatis et pacis auctor totam gentium plures
nationes et linguas unitas redderit ab ipsa sancta sede apostolica dissiden-
tes in unam fidei veritatem per nuntios et apices vestri concilii mi-
rabiliter copulavit. ¶ Licet autem de re sit quod de pace et reformatione ecclesie
ac dubiorum declaratione superesse videatur in hoc ipso vestro generali concilio recte atque
commode absolvi posse quamvis etc et alio generaliter ut quod per quo-
tacitum vestri concilii huius rebus legis consulti posse dubium non est. ¶ Verum
electo et electoribus predictis quanto cum deo valeamus more gerimus nos
cum prefato concilio vestro ad almam urbem Romanam in Lateranensi et prin-
cipem omnium ecclesiarum primum transferre credimus iudicetur per prelatos aliquos
ex omni natione generaliter cum quibus an esset aliud concilium universale indicere
expediat et quos ad id admitti et quos repelli debeant ac de modo
in eo procedendi deliberemus quo omnis deformitate ac scandalorum
occasione sublata velut ex novo procedendi modo huius nostris temporibus pre-
cipue periculose malum obviet. Super quibus voluissemus consilio si
ad id eum venisse competenti quod eum factum non sit vos et vos requisi-
simus disposito intendimus oratores nostros ad prefatum electum et electores
mittere quorum cum eis de predictis consilio habeant quamquam nullo modo
videre possumus quod cum eis ultra dicere valeamus nisi eorum monitis
seu more suspensione deposita quam Christi fidelis confirmaret ad potestatem
nostram et huius sancte sedi apostolice reverentiam et obedientiam prima redeat ut
debet et cum salutis sue memoria teneatur. ¶ Quo circa si bene consideratis
aliquis alio labore veritatis in dei ecclesia integritas pacis et magnanime
cum non videamus quod ad ipsum concilium admitti et in eo consedere debe-
ant fructuosius. Verum si velud fideles et humiles sancte sedi apostolice de-
voti efficerent ut speravimus et per viscera misericordie dei nostri
Ihesu Christi requirimus habitis postmodum super predictis collatione cum
eis et prelatis convocandis sicut cum aliis hic existentibus ~~cardinalibus~~ ipsius
universalis concilii predicendi suaserint illud deo auctore facere credi-
mus nunc tamen proposito aliis regibus et principibus pro consilio prima-
runt nobiscum receptoribus nostris et fidelibus secuti sunt Romane
generalis ipsius consilio vos ipsi celebrior firmior et stabilior habeatur
Cupimus ut vos electores et electum hortemini in domino ut salubria
monita nostra suscipientes prodigos filios basilee existentes domum
dei cum eis offerimus intrare et humiles sancte apostolice sedi vestro prelato
regum principum et aliorum fidelium immensa amplius ... non sinat
sed ipsos abire atque ... nobis in domo dei ... cum consensu
quo dignos fructus deo reddant et animarum suarum salutem
cum dei cardinalium conservantur —

Concepta est littera ex supradicta missione
per Reverendissimum dominum Cardinalem Panormitanum
[illegible]

Ex responsione huiusmodi premissa dicitur quod Eugenius predictus
contra serenissimum dominum Regem Romanorum sacrique imperii
electores ab assertoribus et oratoribus data nonnulle conclusiones sunt
et propositas prefati domini Regis et dominorum electorum principum mordentes
ac acerbissime notantes elici possunt et inferri prima hec est

Primum quod Eugenius in prefata responsione videtur dubitare de
electione facta de persona Romanorum Regis seu de dignitate eius persone vel
de verbis. Hec conclusio probatur ex eo quod in utroque loco dicte
responsionis vocat eum electum in Regem et nusquam appellat eum Regem
simpliciter Romanorum. Nam si non dubitaret de validitate electionis sue aut
ydoneitate persone appellaret eum simpliciter Regem Romanorum ut apostoli plurimi
[illegible] ecclesia Romana in consulto [illegible] de iure iurando [illegible]
[illegible] [illegible] legimus [illegible] dist. et in c. [illegible]
dist. quod sola electio principum electorum facit imperatorem licet per aliam
opinionem nonnullorum doctorum et aliquorum consuetudo habeat ut post electionem
et ante coronationem factam a Romano pontifice vocetur Rex Romanorum et non
electus in Regem Romanorum. Hinc est quod ex sola electione habet plenam potestatem
administrandi ac si esset coronatus ut notatur per glossam [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]

Secunda conclusio quod prefatus Rex Romanorum et electores sunt dubitantes
vel cognoscant et indubitatum esse apud eum quod Eugenius impugnatur fidei
catholice salubrem et inviolabilem [illegible] [illegible] et dei ordinationi resistere
ac captos [illegible] et hostes [illegible] se faciunt. Hec conclusio probatur ex
verbis dicte responsionis si bene poderentur et notantur. Hec verba aptissime eosdem
principes qui non solum dubitant [illegible] faciunt temeritate universale concilium
[illegible] fuisse durante hoc sacro basiliensi concilio in Ferraria et in Florentia
Considerent prefati principes quid hec verba velint quid importent [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] effundendo in eum qui se gerit pro Romano
Pontifice. Nam quod dubitent Romanorum Regem et electores impugnatores fidei
catholice dei ordinationi resistentes et captos [illegible] [illegible] se fa-
ciunt depositione ab eorum dignitatibus esse dignos communiter [illegible]
in eorum dignitatibus [illegible]. Nec dubitandum quin hec adhuc [illegible]
habeat [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] est. Nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tertia conclusio quod prefatus Rex Romanorum et electores nisi [illegible] quodam
Eugenio [illegible] obedientiam [illegible] [illegible] sunt in
statu damnationis. Hec aptissime patet ex eo quod in illa responsione
dicitur quod hec tenentur ex salute sue [illegible] et sic habet eos pro
[illegible] pro personis ab [illegible] eum [illegible] constet ipsos non esse [illegible]
ad [illegible] eius obedientiam [illegible] [illegible] hec conclusio sit falsa nemo est qui

misceat. Cum ergo dampnato ab ecclesia nullo modo sit obediendum, ideo cum ille
tenens veritatis contrarium ecclesie non obedierit, sit tibi sicut ethnicus
et publicanus.

Quarta conclusio quod prefati principes et omnes neutrales imperii
sunt aptissime heretici et per consequens certum. Hec patet ex eo quod dicitur
quod non videtur quomodo ad concilium congregandum admitti et in eo sedere debeant
neutrales etc. Ista hec verba non possunt verificari nisi in hereticis manifestis,
qui nullo modo debent admitti ad concilium universale cum fidelibus, ut probatur
ext. in c. cum quibusdam xxiiii q. iii, et sic aperte notat archiepiscopus
ipsum regem Romanorum et electores quod durante eorum neutralitate non fuerunt
digni interesse concilio universali, et quod nullus locus a tali concilio eis est
assignandus. Et quantum periculosa est hec conclusio et venenosa nemo sane
mentis ignorare debet, presertim cum iudicio apostolice [illegible] fuit
lxxviii dist. [illegible] in concilio Constantiensi.

Quinta conclusio simpliciter intellecta ut ipsi respondentes intelligere videntur,
si omnia ipsorum verba diligenter ponderentur, presertim quia videtur se velle errare
in causa fidei offerre super errorem in unum collectum, sapit errorem manifeste,
videlicet quod sedes apostolica sit fidei mater et magistra a domino nostro Ihesu
Christo instituta, potest deviare in illa responsione, sed proprie si intelligitur ut intelligere
videtur quod aliqui possint sine posita residente in sede apostolica, ista posset
esse hereticus, ut in c. ex tali ubi papa al. dist. et in c. Anastasius xix
dist. et in c. nunc xl dist. eadem si intelligitur de papa et cardinalibus.
Ista si sedes apostolica esset simpliciter supplicata et sancte fidei mater et magistra, ipso
facto errare non posset. Cum a domino nostro fides a domino nostro Ihesu Christo non
posset nisi recta fides, que per se fides parare, quod falsum est in sede apostolica
non posset errare sicut experimento compertum est. Et quod dicitur quod ecclesia errare
non potest non intelligitur de sede apostolica quia illa non est ecclesia universalis sed de
corpore ecclesie universalis ut notatur dicit glo. in c. Ecce xxiiii dist.
Ideo notat dicit glo. in c. accepta xxiiii q. i. quod ipsa congregatio fidelium
dicitur ecclesia que errare non potest vel defamare esse hereticus est quod nemo ne-
gat quia ibi agitur de fide iudicium sacri concilii universalis prefertur iudicio
pape et sedis apostolice ut notat glo. in preallegato capitulo Anastasius
papa secundum ecclesiam universalem et eo modo ipsa reputatur esse fidei mater
et magistra sicut etiam quemadmodum baptizatur ut dicit Augustinus ad
neophytos et transcribitur de consecratione dist. iiii in c. primo si igitur de sui
regeneratione an credat in sanctam ecclesiam quod sancta ecclesia. credit in deum
quod non sit dictum de papa aut de sede apostolica ut habetur in symbolo apostolorum

Unde et si respectu singulorum de ecclesia et improprie possit sedes apostolica
mater et magistra fidei dici / proprie tamen et simpliciter ipsa universalis ecclesia
dicitur mater et magistra ceterarum et applicatur ut pote [illegible] [illegible] et [illegible]
bilis non enim potest errare in fide nec deficere quia pro qua Salvator noster
Et porte inferi non prevalebunt adversus eam sicut ecclesiam / et talibus Ego porro
pro te rogavi Petre ut non deficiat fides tua id est fides ecclesie universalis / quia
Petrus erravit et multi alii summi eius successores erraverunt ideo de
intelligitur et ecclesia universalis totaliter intelligunt theologi et canoniste
et per hoc optime [illegible] [illegible] [illegible] Roma ubi dicitur
quod una est fidelium universalis ecclesia extra quam nullus omnino salvatur et sic
nullus potest salvari nisi in fide ecclesie universalis / et ideo ut habetur in c.
omnibus [illegible] q. i. Sic nobilissime de ecclesia [illegible] [illegible] omnibus considerantibus
puto me non temere dicere aliquos ita esse in domo dei
ut ipsi sunt extra ipsam domum dei que dicitur edificium supra firmam
petram que unica columba appellatur que sponsa pulcra sine macula
et ruga et ortus conclusus et fons signatus et puteus aque vive
et paradisus cum fructu pomorum que domus etiam claves accepit a
potestate ligandi et solvendi hanc domum si quis contempserit corripientem te
despexerit sit tibi tamquam hetnicus et publicanus hec [illegible] [illegible]

Ultimo omitto multos alios errores qui ex dicta responsione elici
possent sicut eo quod appellat illud Gallicanum vel Gallicum [illegible] Et si propter
[illegible] prudencia et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
protestationes quibus [illegible] est sub compendio clericorum / Omitto etiam
quod [illegible] [illegible] [illegible] in eo est sive [illegible] ad vel Gallicum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] habet in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] hoc ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] est de mente
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] nisi de magna misericordia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] sibi [illegible] et ad alia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] et [illegible] / [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui non obedierit ecclesie sit tibi sicut
ethnicus et publicanus

[illegible]

Copia responsionis Gabrielis ad Ambasiatores
Regis Romanorum / Cedula ista cum huiusmodi titulo fuit missa
ad unum ex prelatis sacri Basiliensis concilii de una insigni civitate Ytalie
que magis videtur illi obedire / et fuit in loco Galli divulgata die dominica
xiii Januarii Anno &c. xlii.

De venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie Cardina
lium consilio respondemus ut sequitur. Responsio ista continet in se viii
partes, prima est commendatoria excellentie. Exordium autem ipsius est de verbo ad verbum &c.
In quo exordio actor responsionis huiusmodi ostendit quam veneracionem habet
ad auctoritatem generalium Conciliorum, cum se dicat celebrare velle Concilium. Et dein
que ad deliberacionem Concilii maxime pertinent, videlicet convocacionem locum
eiusdem, ut alias concilii, nulla deliberatione cum eisdem congregatis et con
cepta, respondere presumat solum de consilio Cardinalium, ymmo determinat se translaturum
Concilium in loco sibi placito absque illius deliberatione et consensu. Unde satis
apparet quanta in illa congregatione sit prius incorporatorum libertas, aut si
deliberatione cum aliis negocia ecclesie inibi expediuntur, quia nec fit mencio
quod peticio ad quam videtur fuerit in ipsa congregatione proposita. Et ita aperit rem
ipsam pertinentem ad fidem, nec tamen tractat illis ut super ea deliberent. Sed forte
allegabit quod sibi soli non autem congregacioni fuit facta peticio, licet alia fuerit
causa quare non fuerit sua congregacio requisita, illi tamen intellexerunt de illibertate
congregacionis, quoniam actor pretendebat omnia dependere ex sua dumtaxat
aut principaliter voluntate. Est enim ista exortacio que continetur in prima Sessio
ne aut [illegible] dispersione sue congregacionis Ferrariensis, quod omnia et singula sup
posita ipsius presencia et futura pervigili cura et sollicito studio intenderet super
hiis que pertinerent ad fidem, pacem populi Christiani et reformacionem ecclesie in capite
et membris, pro quibus ut declarant [illegible] olim Basiliense Concilium ab inicio fuerat
institutum. Equidem videtur hic super ipsis rebus, nec tamen fit mencio quod de illis in
eo fuerit tractatum aut deliberatum. Sed et illud advertere licet quod cum ut communiter in qua
libet generali Synodo in prima Sessione producitur, quod omnibus ibidem Synodaliter con
gregatis plena sit et libera loquendi et consulendi facultas super rebus ad concilium per
tinentibus, de congregacione huiusmodi actoris quam vocat velle concilium nec in apud Ferra
riam aut Florenciam fuit. Verum de huiusmodi libertate incorporatorum non reperitur aliqua
diffinicione proditum. Nec mirum si hec ab initio non fuerit publicatum, nam
fuit a multis qui illa in congregacione fuerunt asseritur, et ab eis [illegible] ponitur, in ipsa
practicatur erronea illa doctrina bulle 'Deus novit', per eum revocate, quod scilicet ipse velut
ligatus eius vellet aliquid disponere que contra concilium affectaret, propterea sua vel eius
legatorum non completi voluntas sequenda foret cum supra omnia Concilia ipse habeat potestatem //
Nec negare valet hanc erroneam doctrinam tunc esse suam. Et enim in eo libro quem
vocat pseudodogma destinato per eum in Franciam ad principes et universitates studiorum
sic dicit: Cunctis evangelicis ut credimus auditoribus ignoretur beatissimo petro omnium
apostolorum principi tamquam gregis dominici curam fuisse mandatam et ipsum in tali ecclesia
et super totam ecclesiam dispersam per orbem terrarum ut conciliarem congregatam fuisse
supremum pontificem constitutum. Concordat enim presens hec dogma cum doctrina
sancte et magne Constanciensis Synodi, que diffinit omnes fideles etiam papali
dignitatis teneri obedire mandatis et ordinacionibus cuiuscumque generalis con
cilii legitimi congregati. Et quod actor hec sentiat ut concilium ipse non autem
ipse Concilio obedire teneatur, apparet ex clausula in responsione, cum subiungit se velle
deliberare qui ad concilium admitti vel repelli debeant et de modo in eo procedendi, statuens
se regulare Concilium, non autem ab eo velle ipse regulari. Nec excusat racio alias
[illegible] patrum cum dicat, quod ad deformitatem &c., fuerat enim magna deformitas

et scandalorum occasio in 2o Ephesino Concilio, vere pellatur latrocinium, prout etiam cum
gladiis sufferentes capita teneret. Sed cum Leo misisset suos ad perveniendum Synodum Cal
cedonensem cum tot humilitate plurimorum et vero missos fuit, nec primo detrativo
presumpsit de modo procedendi illius sancti Concilii. ¶ Desiderium carissi
mi in Christo filii nostri in Regem Romanorum electi illustris, ac venera
bilium fratrum et dilectorum filiorum nobilium Electorum Imperii, singularitur
pacem et unitatem ecclesie sicut eorum nomine dixistis desiderare videntur
in domino commendamus. ¶ Hec est prima pars, qualiter commendatum primo
velit narrat cum hiis verbis Regem Romanorum et Electores Imperii. Neque satis
non vult desiderium eorum esse ad pacem et unitatem ecclesie, sed subiungit nequaquam
pacem et unitatem ecclesie desiderare videntur prout eorum nomine dixistis. ¶ Et quod
ipsum qui non desiderat pacem et unitatem ecclesie, cottidie cum in missa orat
Ut ecclesiam suam deus custodire et pacificare dignetur. ¶ Manifeste ostendit, quod labores
et preces eorum attendit, non multo minus quam ante Synodale iudicium de sua de
posicione a papatu. ¶ Item cum esset Ferrarie Anno domini M. CCCC XXXVIII. ad
proposicionem factam eidem per oratores suos ex parte Electorum Imperii, ut consentire
vellet in alium locum pro convencione Concilio, de mense Maii, Respondit sic
Per ea que nobis prudenter et accurate exposuistis studium atque diligenciam ve
nerabilium fratrum et dilectorum filiorum sacri Romani Imperii Electorum ad extinguendas
scissuras in dei ecclesia dissensiones tuendamque spiritus pacem et unitatem
plene intelligimus plurimumque commendamus, presertim que apostolica sedes pro divinam
incedens providenciam efficit ad restitucionem condignam. ¶ Ecce quam frivole tunc com
mendabat. ¶ Sed hos indicatores est, qui se putant in tuto esse, ut cum eos non
fiat pene execucio, tunc magis superbiunt, etiam contempnunt corrigentes et ad polita
perpetrandum audaciores fiunt, Ut cum dicat sacra scriptura, quia non profertur infertur
cito contra malos sentencia absque timore ullo filii hominum perpetrant mala. ¶ Similiter et
quod impune tu in perfundum petrorum venit contempnunt
¶ Verum nobis videtur Concilium in quo tota Christi representatur ecclesia
quod sancte apostolice sedis. ¶ Hec est 2a pars in qua notabiliter admiratur, dicit
cum se admirari quod cum ipse celebret vere Concilium, petitur ab eo ut votum
suum conferat ad alterius generalis Concilii indubitati convocacionem, primo licet ad
mentem, quod aliter refert peticionem que sibi porrecta fuit, Peticio cum sic habe
bat, deprecande nisi et votum tuum ad id conferre digneris ut modis congruis
ad generalis ~~concilii indubitati convocacionem~~ et ab omnibus indubitati concilii co
ngregacionem in loco gloriosissimo d. n. Regi, et suis principibus Electoribus
congratato et rebus gerendis accommodo extra unum annum spacium preveniat. ¶ Sed fo
rsitan ideo mutavit verbum quod velit significare quod oratores ipsi credant sua
congregacionem esse generale concilium, verbum cum alterius est relativum, quem sensum
confirmat cum dicit quasi dicere voluerit hoc ipsum pacem vere Concilium dicimus
reputari, Nam cum desiderat suam congregacionem ab eis reputari vere generalem
licet dubium. ¶ Sed illud notabiliter intelligere non debuit, primo ex eorum
peticione que solum ad personam suam dirigebatur, nec in eorum presencia publica
vel alia ab ipsis audivit quod suam congregacionem vere concilium nominarunt. ¶ 2o ex
parte quia usque dum eos mitteret tamquam talem reputaverunt illam congregacionem

Nam a principio sue congregacionis Ferrarien. cum multociens literis ad eos desti-
nasset quod ad eam venirent aut mitterent / numquam hoc facere voluerunt ¶ 3º quia
cum ut plurimum et quam plures oratores ipsorum iverunt ad eum in Ferrariam ubi tunc cer-
te tunc erant illam suam congregacionem nominarunt Concilium generale ¶ 4º ex
frequentibus eorum ambasiatis ad sacrum Basilien. Concilium destinatis quorum oratores
multi post suam pretensam translacionem nobis eorum confessi sunt publice sanctam
Basilien. Synodum vere concilium reputari ¶ 5º ex salvisconductibus post dictam
pretensam translacionem ipsi sacro Concilio concessis ¶ 6º ex acceptacione decretorum
facta per eos de mense Marcii Anno xxxix / Ubi expresse fatentur tunc stare sacrum
Basilien. Concilium ¶ 7mo ex ultima Ambasiata ad sacrum Basilien. Concilium desti-
nata in qua expresse recognoverunt ipsum sacrum Concilium ¶ Ceterum non oportuit quia
nec hunc actorem quasi dividere voluerunt oratores ipse dubium esse quod dicit vere
Concilium / Sed potest expresse intelligi quod illud credebant esse nullum / scientes
determinacionem iam de hoc expresse factam per ecclesiam / quod patet unica sancta ecclesia
sed catholicorum cum unitatis divisionem non accipit ¶ Et ideo non potest nisi unicum
generale Concilium sanctam ecclesiam representans / quod durante sacro Basilien.
Concilio, quod et ipsi durante hactenus confessi sunt / quecumque alia congregacio sub nomine
generalis concilii per quoscumque eciam si papalis aut imperialis vel dignitatis fulgeret emi-
nencia / Illa non catholice ecclesie Concilium sed potius conventiculum scismaticorum //

¶ Concurrente patriarcharum totius orbis consensu firmavit auctoritas / ad
mirabilium dei operum gloriam sublimavit. Illudque cunctis seculis celeberrimum
reddidit / in quo etiam reliqua ad unitatem et pacem ac reformacionem
ecclesie necnon dubiorum declaracionem si qua forent ample et salubriter
perfici posset / Non sufficimus admirari vos ex pretextu Electi et Elec-
torum parte supplicasse. ut votum nostrum ad alterius generalis indubi-
tati Concilii celebracionem conferre velimus / quasi timere voluerimus
hac ipsum sacrum vere Concilium et pro divinis illis operibus omni seculo vene-
rabile dubium reputari / quod nichil aliud esset quam saluti innumerabilium animarum
contrariare oppugnare fidem catholicam ac dei ordinacioni resistere ¶ Sicut
tamen congregacio in scismate fuit fundata // Ita gloriatur generaliter eciam con-
sensum scismaticorum // loquitur enim de consensu patriarcharum qui sunt in ecclesia grecorum
Et notum est omnibus catholicis quod tempore quo ipsa illa congregacione se erexit reputa-
bantur catholici aut heretici / et principalis eorum fuit mortuus prius fuit per ipsum laudata
unio eorum ¶ Non audet asserere quod fuit sua congregacio concurrente consensu
quorumcumque regum catholicorum / Item nec patriarcharum primatum archiepiscoporum constitu-
tum extra Ytaliam / Nullus enim horum aut vero paucissimi pro devocione qui preposuit
interfuerunt vel suos ad illam auctentice miserunt ¶ Sed archiepiscopi ipsi ac Oratores
Regum et principum et alii qui tempore sue prime dissolucionis interfuerant sacro Basilien. Concilio
perseverantes in eo numquam parere voluerunt illi resistentes expresse ¶ Commendat
autem sua congregacione quasi ipsa sola fuerit vere Concilium, qua interfuerunt ex
pressis quatuor patriarcharum grecorum ¶ Vult ne inferre quod sancta Constanciensis
Synodus non fuerit vere Concilium / quia non convenit cum eius dictorum patriar-
charum saltem et Grecorum ¶ Neque eciam et Basilien. quod ipse confessus fuit vere Con-
cilium per vii annos ante tamen adeuntur consensus dictorum quatuor patriarcharum ¶ Et quod fieri

ponderis et consensus accessit autem fere Cardinalium patriarcharum catholicorum primatum
Archiepiscoporum episcoporum universitatum studiorum generalium / Necnon Imperatoris Romanorum ac
Regum et principum catholicorum qui per se aut suos cum iuramento ei Synodo adherere
fuerunt / expresse consenserunt et confirmacionem doctrine declarate per sacrum Constanciense
Concilium que in proposicione ista vocatur fidei dogma / **Admirabilium
dei operum** / fortissime vocat admirabilia dei opera, quos dicit vincendi grecorum et arme
norum / qui tunc affuerunt nec erant illi congregacioni incorporati / qualia dicat
de ipsis non decet explicari / Sed investigandum venit actor utrum vocet mirabilia opera
que illa congregacio laudavit et fecit dicens quod debuit ipsa durante generali Concilio / quod
actu laborabat in causa fidei cum bohemis ipsum dissolvere ne procedatur contra ipsum multi
plicare et intimare diffamatoria contra eum suum oratorium qui convictus erat de crimine falsi
Item si extra causa debuit procedere privare et inhabilitare eos qui ipsum Concilium
celebrarunt / Item si mandare debuit quod in causa fidei non posset generale concilium
se intromittere ultra xxx dies / Item si pro dicta causa debuit derogare omnibus
declarationibus contrariis eciam fidei factis in quibuslibet conciliis / immo quod eo ipso erat
derogare / Item si pro eo quod patres concilii procurarunt ad defensionem veritatis
fidei debebant mandari hostes fidei fame / revocari salvumconductum eis concessum / vir
tualia subtrahi / tradique pede et brachio seculari / Item si quod cum dolore ad refer
endum est debuit veritas declarata per ecclesiam in sancta et magna Synodo Constanciensi
dampnari et reprobari / Et certe est gloria aut ignominia admirabilium operum con
gregacionis sue que non eam sublimavit sed ad contemptum deduxit et toti
seculo abhominabilem reddidit / **Non sufficimus admirari** / addere poterit
et obstupescere / Admiracio enim est de re incredibili / putavit enim nemo cogitatum fuit
utrumque manere corda fidelium catholicorum / Ut si faceret grecos ad se venire et dixisset
eos sibi unitos fuisse Similiter et quosdam armenos quos adduxit unde voluit / tunc omnis
ecclesia catholica deseret veritates fidei determinatas in quibuslibet Conciliis quas ipse
visus est reprobare penitus in hoc sue libitum voluntatis / Cum autem videat quod nec
autem greci venerit / nec cum apud eum esset / nec post eorum recessum fideles voluerit
recognoscere suam congregacionem pro tali Concilio / immo cessante tamen quidam alii postea
ostendit se erexisse hoc conventiculum suum / manifeste cognoscit quod confitentur sacrum
Basiliense Concilium / non solum admirari sed obstupescere silere et acquiescere debuit nec
repugnare tam aperte veritati / Et cum multiplici experimento constat / quod non ab
hominibus est hoc sanctum Basiliense Concilium / sed ex deo / videtur merito cessare iam debet
a persecucione eius ne et deo repugnare videatur / Et fortassis quia persentit
se intrasse eum facere non sufficit admirari / **Saluti innumerabilium animarum**
loquitur de quibus grecorum et armenorum quos dicit multis retroactis a fide
apostolica dissidentes / postea interveniente maturare clargicione pecuniarum sibi fuisse
mirabiliter copulatos / Nec cura illi est de salute innumerabilium animarum catholicorum que inter
aperitur voluerunt in suum conventiculum / quorum saluti autem non est consulere / Si
pungentium catholicorum ex parte et unius latus firmiter iam declarata veritas fidei quod actori semper
virtutis non licuit absque eius consensu dissolvere tale Concilium actu laborans in materia
fidei et tam causa turpi ne procedatur contra eum aut oratorem suum / Cum enim
hoc maior pars animarum catholicorum quam suo conventiculo voluit acquiescere firmiter credit
quod maxime proficit eorum saluti / nec hoc est fidem catholicam oppugnare / sed proficit
eius integritati / ne quis ipsa contempsus in futurum audeat derogare /

veritatibus fidei ut cetera cum non possit prodi / Sufficit nec unius eius stabilitati / Ut tamen veritates per ecclesiam declaratas nemo etiam si summus sit pontifex insurgere audeat / Sufficit denique statum omnium qui in sublimitate sunt constituti / ne sue pro libito voluntatis ipsa deponat eas a statu suo moveat propria sicut et actor huius quod nullus mortalium comprehendendo etiam generale concilium audet dispensare de eius voluntate pro iudicio / Quemadmodum sufficiat ad informationem ecclesie et ad pacem populi christiani / alio in loco fuit plenius declaratum / Nec convenire insimul unum dampnum quam pax ecclesie esset ut inquit dei ordinacioni resistere / que scilicet ut pacem non solum ingerere sed propria debeamus / Sed videtur ipse quantum resistit dei ordinationi / quod resistens illi insurgit et continue potestatem cuius cui ipsum fore subditum / declaravit deus existens in medio patrum qui convenerunt in Constantiensi Concilio

Optaremus valde ut hii qui in tali errore tenentur ratione instruerentur quo reiectis stultis ac perfidis Basiliensium dogmatibus doctrinam ipsius sancte apostolice sedis in qua christiana religio semper inviolata permansit. quam dominus urbis fidei normam et magistram instituit / que etiam generalia concilia recte et rite celebrata cum omni veneratione suscepit sicut et nos suscepimus et amplectimur humiliter sequerentur / similiterque cognoscerent quod apertos inimicos et hostes spiritus sancti se facerent qui ut unitatis et pacis auctor tantarum gentium populos nationes et linguas multis retro seculis ab ipsa sancta sede apostolica dissidentes in unam fidei veritatem per nostrum et ipsius universalis concilii ministerium mirabiliter copulavit / [illegible] non mediocriter dicit namque Regem Romanorum et electores imperii errore teneri / quodque se faciunt apertos inimicos et hostes spiritus sancti / Ut sapientia inquit Audite Reges et intelligite / discite omnes iudices finium terre / Si is qui sinodali iudicio condempnatus tamquam hereticus et multipliciter dimissus eum Regem Romanorum et electores suos quos fatetur sibi non obedire / tam utitur lingua magniloqua / si videt se in statu firmatum provocat se posse mutare tempora et leges / Attento illo quod apperit / qui sue voluntati convenit quod dei ordinacioni resistit ratione instruerentur / hoc desiderium suum tam impletum est quod fortassis eum peniteat non mediocriter / Et namque patres celebrantes synodum Basiliensem et contra doctrinam quam vocat errorem sapiunt / tam sunt bene instructi quod ante reges et presides et in quibuscumque magnis congregationibus ubi magna multitudo principum catholicorum et cleri ac virorum literatorum convenit publica fronte dilucidat quod manutenet iusticiam et veritatem / Unde in sinodali responsione quam prelati dederunt ad plenam petitionem que eis fuit acta huius pontificatus inter alia eius quam conveniebant ut indubitato concilium congregaretur dixerunt quod parati sunt in dieta Basiliensi ad poscenti reddere rationem de ea que in ipsis est fide / Fratres in hoc evangelii verbum quod percepit doctrinam decendam in lumine et predicanda super tecta / Itaque veritas non querit angulos / Sed ut ex hac responsione colligitur ipse refugit in publicum venire conventum quia voluntas erroris semper timet confundi

Stultis Basiliensium dogmatibus / Huius exploratores non extimerent dici se veritatis predicatores / Erunt enim plura dicta ex sanctis apostolis quam magistri pauli doctrina / Verbum crucis pereuntibus stulticia est et his qui salvi fiunt dei virtus / Etiam perdit deus sapientiam sapientium et prudentiam reprobat prudentium / stulta namque mundi eligit deus ut confundat sapientes in oculis suis et infirma ut confundat fortia / Premunivit de hoc christus discipulos suos ne post huius explanationes a predicatione veritatis desisterent / cum inter plura precepta que elegit eos inquit / Non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum / sufficit discipulo ut sit sicut magister eius et servus sicut dominus eius / Si patremfamilias Belzebub vocaverunt quanto magis domesticos eius / Videlicet

tamen nuper post sacram Basiliensem Synodum celebrantes patienter ferunt, maiora enim
tum eos dicere consuevit, imponendo quod in Basilea latrocinium totius orbis demonia
conflixisse videbantur. Et quod eam Synodum celebrantes gestabant trabes in oculis propriis
et ipsi nullas etiam minimas habent festucas. ¶ Quantum autem ex aliis suis scriptis comprehe-
ditur. Notat in responsione ista esse stulta dogmata Basiliensium qui presumunt doctrinam
declaratam per patrum Constanciensis Concilium de auctoritate generalium conciliorum, videlicet quod synodalibus
statutis et mandatis quilibet fidelis etiam si papalis dignitatis sit obedire tenetur. Unde
qua doctrinam haud minime abhorreat omnes id asserentes stultos reputat. ¶ Sed
et illud legat advertere quod unum est dictum evidentissimum signum est stulticie, omnes alios stultos
putare. Nec est illud novum in ipsorum qui tenentes doctrinam Synodalem. Hec enim
sicut habetur libro historie tripartite, multa obiciebant contra eos qui presumebant
patrem et filium in divinis esse unius substancie que fuit doctrina Niceni Concilii. ¶ Et quod
actor huius tempore pene sue dissolucionis diceret contra Basilienses, quod ibi plus ascribebant
nomine et auctoritatem generalis Concilii, et se quam catholicam et apostolicam ecclesiam et sanctorum patrum
decreta extollebat, vocabatque eorum congregacionem conventum malignum, aliaque plura
multa. ¶ Sed postea, cum multitudo patrum et catholicorum principum convenientes in
unum audiverunt utrasque voces, ipsaque compulsit eos acquiescere veritati, congregacionem
quam vocaverunt conventum malignum, confessus est premissis fuisse generale Concilium in spiritu sancto legi-
time congregatum et celebratum. ¶ Unde nunc patet et tunc per Synodum ipsorum quasi
dicat quod super stultis dogmatibus non debent in unum convenire, subterfugere intentent
quomodo multum formidat veritatem et iusticie appellacionem. ¶ Fidei integrem et magis-
tram instituit ¶ Vult in hoc significare id quod desiderat ab omnibus credi, quod etiam
contra huiusque sit fidei Concilium generale summo pontifici, non autem ipse generali Concilio acquiescere
teneatur. Credidit intencionem operis super hac materia in communi deducere allegationes. Sed illud
unum debuit meminisse, quia illi [struck] ¶ Sessioni interfuit cum sancta Synodus Con-
stanciensis diffinivit quod Electus quicumque in summum pontificem, priusquam sua Electio
publicetur corde et ore debet profiteri quod dum in hac fragili vita constitutus fuit se firmiter
credere et tenere sanctam fidem catholicam secundum tradiciones apostolorum et generalium conciliorum
eiusque fidem usque ad unum apicem inviolatam servare et usque ad animam et sanguinem
confirmare defensare et predicare. ¶ Item meminisse debuit quod suis presidentes
tres interfuerunt Sessioni illi sacri Basiliensis Concilii, quod summus pontifex
hanc professionem confessionis et predicacionis catholice fidei secundum tradiciones specialiter
nominando Constanciensis et Basiliensis generalium Conciliorum facere tenetur. ¶ Nec ista professio
est novum instituta sed per dictum hec duo generalia concilia, Sed ita legitur eam fecisse
venerabile [illegible] est / consi-derata
ab antiquo summos pontifices. ¶ Cui professioni quod se fieret causam dedit resisten-
cia petro in faciem facta per paulum, quia occasionem prestabat ut non servaretur
Synodale decretum factum in concilio apostolorum Ierosolomitano. ¶ Deducit
autem in medium actor huius quasomnesque velit [struck] allegaciones et respiciat
si potest unquam fuisse ordinatum auctentice quod Synodus generalis profiteri debeat
in sui principio se tenere et predicare fidem catholicam secundum tradiciones summorum pon-
tificum nisi eam fuissent per generale concilium approbate. ¶ Unde per hac verbum fidei integrem
et magistram instituit, non significatur illa suprema excellencie auctoritas, quod ipsi non teneantur
acquiescere circa diffiniciones fidei sacro generali Concilio. Professores in theologia
vocantur magistri sacre pagine, sed non eximuntur propterea quin teneantur acquiescere summo
pontifici et generali Concilio in determinacionibus. ¶ Reddat quoque summus pontifex debitum

suo ecclesie et generali concilio / sicut ipse vult sibi reddi. ¶ Hoc enim declaracio Constanciensis concilii / quod de necessitate salutis est credere Romanum declarat esse supremum inter alias ecclesias / si per ecclesiam intelligatur universalis ecclesia aut generale concilium / a quo per plenariam summi pontificis est non super universalem ecclesiam et generale concilium sed super alias ecclesias particulares. ¶ Sicut et nos suscipimus et amplectimur. ¶ quo ista verba debent intelligi attendatur ad doctrinam summorum pontificum Gregorii et Innocencii que ponitur in volumine decreti / qui ex quo dicunt se recipere et venerari tamquam quatuor evangelia / et quatuor concilia generalia. ¶ Actor vero huius responsionis utrum se suscipit et fuit amplexus decreta sacrorum Constanciensis et Basiliensis conciliorum non expedit dicere multa verba / quia testimonio sunt notoria opera. ¶ Vix enim aut nunquam vel minimum esse ea venire in observanciam dimisit et veritates fidei per ipsa declaratas contempnere et reprobavit. ¶ et tamen audet dicere sicut et nos suscipimus et amplectimur. ¶ Si non predecessores sui Romani pontifices amplexi fuissent ista quatuor evangelia et fidem apostolicam iam quomodo illa peteretur sicut ipse prodit se fecisse in libello moyses [illegible] reputari debet. ¶ Et [illegible] illi condempnaverunt veritates contentas in evangeliis eciam [illegible] plurimi heretici [illegible] ita illas negabant [illegible] facto et in verbo. ¶ [illegible] autem hec clausula recte et rite celebrata / per quam se putat evadere omnem redargucionem de operibus suis [illegible]. ¶ Si [illegible] libertas [illegible] summo [illegible] quod illa dumtaxat generalia concilia amplectatur que recte et rite celebrata iudicavit / [illegible] de generalibus conciliis [illegible] et de catholica fide que declarata est in generalibus conciliis / que in illa [illegible] allegari ut apparent non possit. ¶ Et [illegible] dixit petro si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. ¶ In quo verbo constituit eam iudicem suum. ¶ Fortassis putat actor huius quod ita est de suis conciliis sicut de iudiciis legatorum [illegible] litteris facultatum quas [illegible] clausula ponitur. ¶ Nos enim [illegible] quas recte [illegible] faciemus auctore domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. ¶ Sed [illegible] iudicio summo pontifici examinare sentenciam sui legati quia potestatem habet ab ipso. ¶ Et synodus generalis non a papa. ¶ Et a deo immediate potestatem habet et obedire tenetur eidem.

Quia de re siquid ad pacem et reformationem ecclesie ac dubiorum declarationem superesse videatur in hoc ipso vestro Concilio recte atque comodo absolvi potest / quum etiam et alio convenienciori modo quam per convocationem novi concilii hiis rebus bene consuli posse non est

¶ Hec est quarta pars excusativa frivola. ¶ Nam [illegible] non vult [illegible] aliquid restare ad pacem et reformacionem ecclesie ac dubiorum declaracionem / quia si aliquid superest in sua congregacione recte atque comode absolvi potest. ¶ Nec mirum si [illegible] deficit actor huius [illegible] verborum que dudum ab eo super hiis dicta fuerunt. ¶ Eadem in epistola sua ad statum Basiliensis concilii de [illegible]. ¶ Et incipit [illegible] et forsitan. ¶ Sic dicebat. ¶ Et postea ut eo affectu quo [illegible] in dominum cathedre succrescentes ad generalem ecclesie reformacionem sine ulteriori mora vigilos [illegible] devociones vestras exhortamur in domino. ¶ Nostris enim quantum ea indigeat religio [illegible] / quia ut ait propheta a planta pedis usque ad verticem non est in ea sanitas. ¶ [illegible] etiam [illegible] debuit / quo in bulla sue [illegible] dissolucionis dixit se [illegible] in Ferrariam patrum Basiliensis concilii ad omnes et singulos effectus [illegible] et [illegible] et eisdem causis pro quibus fuerat Basilee congregatum. ¶ Hoc etiam ut supra tactum est fuit promulgatum in prima sua [illegible] Ferrariensi. ¶ Cum [illegible] dixit [illegible] se congregacione illa [illegible] pro reformacione ecclesie

quam ea indigeat religio Sancta que a planta pedis usque ad verticem non esset in ea sanitas ¶ Nec unquam ullum decretum in ea publice promulgatum est tangens reformacionem ecclesie quomodo nunc dicit Si quid prope est ad reformacionem ¶ Solum dicit quantum ad pacem ¶ Nam vacat deplorare dissidia etiam et contrarias assertiones pertinentes ad catholicam fidem quibus hodie ecclesia catholica premitur / Et tamen loquitur dubie si quid desit ad pacem ecclesie dicitur in libro experiencie de aberracionibus a veritate / quod non sufficerat ecclesie cum ea dei eciam / sed in magno numero inspiciare bello tot et tanta mala pacem appellat ¶ Similiter non loquitur quantum ad declaracionem dubiorum Sed tamen a principio sine debet tomi peticionis ecclesie quam ipse a primo anno sui olim pontificatus excitavit primo et 2a vice dissolvendo sacrum Basiliense Concilium / Verum nunquam ab evo seculi in tam brevi tempore tot tractatus scripti fuerant, omnia scilicet dividens etiam in questionibus fidei concinentes ¶ Recte atque commode absolui potest ¶ Supra dixerat ample et salubriter quantum ad reformacionem iam habemus experimentum quia sex quasi sunt anni quibus ad id erexisse promulgavit suam congregacionem / Nec tamen ullum decretum de reformacione ecclesie promulgavit // Nec causari potest quod non habebit effectum quia [illegible] et [illegible] in sua obediencia et latinam et grecam ecclesiam / Unde [illegible] datur precita memorando quod in sua congregacione ample fiat reformacio ¶ Similiter 2o [illegible] libri / quo reformacionem factam per sacrum Basiliense Concilium quam acceptaverunt maior pars religionis habent / nunquam voluit custodire immo ea [illegible] propter violatoribus prestant favores et beneficia / Eodem modo etiam utitur circa reformacionem factam per sacrum Constanciense Concilium ¶ Quam commode autem ibi sit reformacio facienda opera que hactenus fecit testantur [illegible] / Et qui in sua [illegible] curia obtinet beneficia / quia de annata [illegible] ut primo fiebat quod solvatur non fit extimacio sed attenditur in collacione ad plus offerentem / et qui habet in cambio unde solvat [illegible] eciam prius supplicatio deferatur ad registrum ¶ De vero quid ut predictum est nullum fuit adhuc nullum decretum factum / ab exemplis non habetur experimentum ¶ Sed et declaracione dubiorum satis fuit ostensum tempore existencie quorum / quando ianuis clausis fiebant disputaciones / Nec [illegible] permittebant plures magistri et doctores ¶ Item refert pagina quod [illegible] fuerit locuti de ecclesia catholica / quod dicerent credo abstinuisse a confessione veritatis quod spiritus sanctus procedit a patre et filio / quia videbatur eis latinos asserere spiritum sanctum ex patre et filio procedere tamquam ex duobus principiis duabus inspiracionibus / propterea sed ipse et [illegible] sua congregacione habet poni in eo quod vocant decretum ad spectaculi rei memoriam et confessione ecclesie catholice / patuerant namque dicere eis quomodo [illegible] habet attende non potuerant / pro sufficerant in duobus Conciliis generalibus apud latinam ecclesiam celebratis Ubi habet materia eis conspicientibus diffinita fuit ¶ Et in 2o videlicet Lugdunensi expresse sic dicitur / fideli ac devota professione fatemur quod spiritus sanctus eternaliter a patre et filio non tamquam ex duobus principiis sed tamquam ab uno principio / non duabus spiracionibus sed unica spiracione procedit ¶ Et quoniam eius huiusmodi diffinicio illis intimata fuit / Et tamen ecclesiam Romanam sui oratores visitarunt / aut nuncii apostolici [illegible] ¶ Unde conventi possunt omnes fideles si cum declarantur catholicos reputare plusquam rudes et ebetes / quod verum tamen [illegible] impossibile pro fide tenent, spiritum sanctum procedere a patre et filio tamquam a duobus principiis et duabus inspiracionibus ¶ Similiter tamen fuisse a tantis centenariis annorum usitatum latini etiam predecessores declarassent quod ecclesia catholica multo conformius etc.

institucionem quod conficiebat in azimo et greci in fermentato / ex quo apparbant ipse
utrumque ritum ecclesie, unus quod peccarent si conficerent in azimo / Et forte illis consen
sit ut ipse apponeret in ultimo articulo quo voluit se extollere super totam ecclesiam
catholicam vel dispersam vel gubernatam congregatam. Illud autem ostendens quod recte in
sua congregatione fierent diffiniciones in materia fidei / presumendum non est quod ausus
sit reprobare et dampnare veritates fidei declaratas per ecclesiam in sancta Constanciensi
Sinodo magna / Itaque magna cum fiducia ad suam congregacionem accedere illi possunt
qui veritates fidei declaratas per generalia concilia prosequuntur. Filio convenientiori
modo / Etiam iterum non potest quis abhorreat celebracionem generalis concilii liber
tate. Non fit mencio specialis ad reformacionem quia de hac notissimum est quod ipso fiat
convenientius per generale concilium. Unde quod de reformacione in ecclesia dei firmiter
permanet actio legitur in generalibus Conciliis. Et specialiter ad dubiorum declaracionem
et impugnacionem heresum nullo potuit minus esse doctrina beati ysidori in libro vi ethi
mologiarum qui dicentis quod canones generalium conciliorum a temporibus Constantini ceperunt quia
precedentibus annis persecucione fervente docendorum plebium minime dabatur facultas inde
christianitas in diversas hereses scissa est quia non erat licencia episcopis in unum convenire. Sed
et quod legitur in libro actionum apostolorum cum petrus paulus barnabas ceterique apostoli
conferunt predicaret non esse necessariam continuacionem legalium ceremoniarum veteris legis
simul cum lege evangelica / Nichilominus pluribus fidelibus qui tunc erant non acquiescentibus
eorum doctrine donec fuit facta sinodalis questio. In quo liber audiens quod super ea re dicere
voluerunt tamen deliberacione apostolorum seniorum et sic fuit facta diffinicio. Tunc
vero Auctor innuit quod alio convenientiori modo quam per convocacionem novi concilii
predicte ecclesie his consuli posse dubium non est. Et forte potest intencio sua decla
rari quia in sua legitima congregatione potest in ea fieri et hodie permanet sacrum
generale Basiliense Concilium si plenior de eo fiat questio prius per ipsius eius experiencia
diuturnis probata iam extitit predicte rebus rebus bene consuli dubium non est
Ut tamen Electo et Electoribus predictis quantum cum deo valemus morem gera
mus. Nos cum prefato Concilio ubi ad almam urbem Romanam in latera
nensem et patriarcharum omnium ecclesiarum primarum transferre intendimus. Inde quod
prelatos aliquos ex omni natione convocare cum quibus an eciam aliud nostrum
Concilium indicere expediat. Et qui ad id admitti vel qui repelli debeant
ac de modo in eo procedendi deliberemus / quo omni deformitate ac standa
lorum occasione sublata veluti que ex novo procedendi modo . hiis miris temporibus
periculose invalint obviare / Super quibus voluissemus conferre si ad ea
venissetis instructi . quod cum factum non sit . ut et vos requisiti sepius
dixistis intendimus oratores nostros ad prefatum Electum et electores mittere
qui cum eis de predictis conferre habeant / quamquam nullo modo videre possumus
quid cum eis ultra dicere valeamus . nisi eorum neutralitate seu animorum
suspensione deposita / quam christi fides ignorat ad pristinam nobis et
huic sancte apostolice sedis reverenciam et obedienciam primo redeant ut de
bent et ex salutis sue necessitate tenentur. Hec est quia potest in sua
melius responsione cum tot replicaciones et dilaciones / ut merito qui petierunt peticio
nem intelligant denegatam fuisse. Ad urbem Romanam in lateranensem
Hoc est prima pars peticionis Electi / Cum eius Rex Romanorum et Electores

desiderarent ut verisimiliter presumitur. Et quod dicit quod fieret in uno tali loco ad quem
qui medium arbitratur se laborare pro pace ecclesie possent convenire. Si locus Florentie
distat ab eis longinquius, nunc ut illis placeat vult locum suis adherentibus potius longinquis
ad quinque dietas. Tam plus fecit de anno xxxviii. Nam ecce ~~…~~ facto cum appunctuamento
oratoribus huius auctoritatis et oratoribus Regis Romanorum principum et civitatum Ger-
manie in dieta Nurembergensi de festo Galli, quod sacrum Basiliense Concilium transferret
se ad alium locum Germanie et ibi tractaretur de unione Grecorum, quam continue ipsi super
hac re in concilio faciebant instanciam, non expectato quovis responso, non obstante
dicto appunctuamento, ut magis appropinquaret Germaniam ubi concilium fieri debebat
transtulit se et suam congregationem in Florenciam distantem plus ultra Ferrariam per quatuor
quasi dietas. Apparet manifeste se subterfugit veritate manifestacionem inten-
cionis maioris distancie et qualitate loci. Florencia namque que populo regitur nullatenus
creditur quod in ea sit eius libertas. Cessante de oppressione et violencia directe et
publice nulli ambigens congregatione fienda per huius auctorem nec tamen presumitur. Sed cum
Roma sit plene sub regimine suo in spiritualibus et temporalibus, quod ibi celebretur vel
Concilium in quo agi debet de eius statu. Cui constancias noverit satis intelligere
potest se desiderat vel abhorret concilium generale in quo sit libertas congregatis libere
diffiniendi et loquendi. Offerebat enim tempore prime sue dissolucionis quod si sacrum Basiliense
Concilium vellet se transferre in Bononiam vel ~~…~~ alium ex tribus ecclesie locum, quod
locum ipsum ac omnia eius castra et fortalicia poneret libere in manibus Concilii.
Nunc autem pro aliqua fiducia securitatis dicit se velle transferre suam congregationem
in urbem, ut congregatis plenior libertas appareat, audacter asserens quod nulli de refor-
macione ecclesie et pace recte et salubriter provideri potest. Transferre intendit
Ecce manifestissimum testimonium de illibertate sue congregationis quam vocat gene-
rale. Demonstrat namque se tenere eam in suo pectore sicut altare portatile. Ita
ut quocumque transferat se ipsum et illa simul transferatur. Ita se putavit agere
de sacro generali Basiliensi. Et patres attendentes doctrinam apostoli ut exhiberent
se coram deo immaculatos et irreprehensibiles manserunt fundati immobiles et sta-
biles in veritate fidei declarata per concilium Constanciense. Unde modo de congrega-
cione sua verificatur dictum illorum qui intra fuerunt et adhuc loquuntur, quod habita
pacis condicione Romane Curie contra auctoritatem et maiestatem generalis concilii, tamquam
aliquid sunt sicut paucas superioris qui ad illam congregationem vocantur sicut et
qui vocantur ad generale consistorium, quia audiunt que nulli publicantur nec tamen se
illo primo generaliter … si primo aliquibus committitur quod videre debeant de agendis
quibus ipsi deliberaverunt nisi gratia sit huius auctoris nichil in eo publicantur nec
execucioni traduntur. Sed ut prius allegatum est nulli practicatur illa doctrina per eum re-
novata, quod voluntas sua que sibi … geret sequenda est etiam si sua congre-
gatio eam affectet. Videtur prelatos aliquos ex omni natione conubicare. Hoc
est in signum quod cito velit dequiescere peticioni per recte. Primo cum ~~petent~~ dicendi
se ipsum et suam congregationem transferre in ecclesiam Lateranensem, et cum nulli fuit
aliquando prelatos ex omni natione convocare primum mittunt quod se transferret se ipsum, et si
non transferret, per suspensionem suam non convocabit prelatos ad confulciendum.
Nec dicit cum nulli fuerit quod statim convocabit. Dicit ex omni natione ut facilius
fiat unio. Et si non venerint ex omni natione tunc non obligabit respondere.
Certum ipse sciat quod iam a vi annis fecit convocationes plures ad suam con-
gregationem. Et quot prelati fuerunt de Germania Francia et Yspania, qui hanc

nacionum principibus nolentibus recognoscere suam congregacionem pro vero concilio
ob suam vocacionem ad illam penaliter decreverat / Et sic successive ad hoc perventum
fuerunt / Notum est etiam quod sicut hodie propter guerras ytalie sicut Tusciam et alios
venire ad Romam qua vix peregrini pauperes audent accedere, quod erit de prelatis qui
sine ecclesiis redditibus habundantes / Aliud consilium nouissimi indicere / Cum autem
constat quod in virtutibus tenet. Cum eciam qualiscumque Synodus dicatur congregacio illa ad
quam libere possunt accedere omnes qui de iure interesse tenentur aut consueuerunt, et ipsa co-
gnicione sua generali concilium non limitatur certo numero, ad illud eciam omnes vocari
Et namque adinstar eorum in aliam maiorem vel minorem instituere fieri aliqua congre-
gacionem / illud non erit generale generaliter indictum, quia non possunt ad illud venire omnes
qui tenentur aut consueuerunt interesse / Eciam oportet ut sic dicatur sic datum ad operam ut
nouissimus fiat / Si enim nequit aliud nouissimum concilium indicere, pontificatum videtur quod
ex carina sue predictacionis dependet utrum nouissimus aut non fiet vel concilium / Ita
quod in sua potestate est limitare numerum veniencium ad concilium generale / Nunc autem
demonstrat apte requestos per clausulas. Et qui ad id admitti vel repelli debeant
Itaque non satis est sibi limitare numerum veniencium ad generale concilium sed primo quod venientes
[illegible] de rebus synodaliter agendis deliberare ipse habet declarare qui admitti vel re-
pelli debent / Nec duo ista sufficiunt sue menti quia habet ad generalem concilium venera-
cionem / Sed eciam vult declarare primo dicit modo procedendi quod in eo Concilio teneri
debet / Itaque vult dare regulam et mensuram concilio generali Et prius [illegible] veniencium
et in aliquantum admittendarum ad illud Et in modo celebracionis et dispensacione temporis quod
predicit se posse dissoluere quando sibi apparebit utile vel necesse / Quid post hec [illegible]
restat nisi quod vult talem celebrari generale concilium quod in eo nichil aliud fieri possit
nisi quod ipse velit / Perturbaretur necnon tunc sunt vota sua ad generalis concilii [illegible]
[illegible] celebracionem ut ibidem concurrentibus in numero multitudine prelatorum
principum et universitate aliorum qui consueuerunt, nichil aliud inibi fiat nisi quod sue
libito fuerit voluntati / Et ita futurum erat et ipse [illegible] fieri putat, absque magnis
dilacionibus quas in sua responsione tangit potuisset dicere, quo sunt illa que pos-
sunt fieri quam ad reformacionem, et gravem ecclesie ac dubiorum declaracionem Et
que ex illis ipse vult fieri / Et vero congregato concilio nichil aliud fieri debet
nisi quod ipse velit / Ad vitandas circuitus exprimere potuit statim quod desiderat in
ipso fieri concilio / Concernentem vero ad unum ex illis tribus quod ipse velit fieri
abscondere non potuit / petit enim ut sibi tamquam summo pontifici plene obediatur Et
quod hec vero unitas in dei ecclesia reintegrari possit / quia hec desiderat racione infor-
macionem / alteram instanter petit / alteram ponit in dissuasione / Ex novo proceden-
di modo / Eum qui se vocat omnium Sanctorum patrum et doctorum latere non
debuit / quod licet a multis circa deliberaciones pluras aut diffiniciones in conciliis
generalibus factas et [illegible] eundem procedendi modum / Sed prout quilibet indicat tempore
quo patres ad concilia conveniunt illum statuunt procedendi modum / Et vero de suo
tempore potuit recordari / quod in tribus conciliis fuit diversus modus procedendi / In concilio
enim Pisano celebrato anno domini Millesimo ccccix fiebant deliberaciones per [illegible]
Ita quod illi qui erant de una patria vero in loco se congregabant ad deliberandum
illi de alia in alio / In Concilio vero Constanciensi per naciones / In sacro vero
Basiliensi concilio per deputaciones / Ipse autem in sua congregacione illum errore
fuerunt / sed vix est qui dicat quibus modis dici possit sicut [illegible] conveniant congregari ad
deliberandum / Quanto autem sit plenior libertas / preciosior [illegible] observacio deliberando

per deputaciones et non per naciones, quia excedit correcti modum, dicere supersedet. Sed
illud commemorandum est, quod deformitates et scandala non ex novo procedendi modo
in sacro Basiliensi concilio ut ipse inquit orta sunt nostris temporibus. Sed ex rebellio-
ne et resistencia actoris huius, quia nunquam voluit effectualiter acceptare synodalia decreta
illaque ducere et ab aliis duci facere in observancia. Unde contra illa transgressus per se
observantes ea persequebatur, transgressoribus tribuens beneficia et favores. Et quod
magis deformitatem scandalaque introduxit, illud est, quia plurimo conatu presumpcio-
sum in se fuit operando ut conficietur in brevi vitas suprimata de auctoritate generalium
conciliorum, temptando tociens eo dicto dissolucionem sacrum Basiliense concilium. Hec autem
constant ex sua confessione publicata in orbem. Ubi cum dicit in litteris adhesionis sue
Eugenius etc. Ad perpetuam rei memoriam. Dudum sacro generali Basiliensi concilio
per generalem Constanciensem et Senensem (generalior) statuta ordinacionesque felicis recordacionis
Martini pape v. ac nostra pro extirpacione heresum pace populi christiani ac generali
reformacione ecclesie in capite et in membris et premittibus ad ea legitime necessarie
et aliis causis in aliis nostris epistolis de fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium
consilio dissolvimus. Verum cum ex dicta dissolucione orte sint graves dissensiones
et graviores oriri possent etc. Ecce manifestissima eius confessio quod ex sua prima dissolu-
cione orte sunt in ecclesia dei graves dissensiones et graviores oriebantur nisi repararet.
Constat autem deliberacionem eius de sacri Basiliensis concilii translacione in Ferraria
multo fuisse dampnabiliorem ut alias multipliciter ostensum fuit. Non ergo ex novo
procedendi modo quem reprimit per suam adhesionem et per eam multipliciter laudavit, sed
ex sua secunda dissolucione, quam nunquam licet monitus, prout prima reparare voluit, certa
fuere quia exorta sunt scandala in ecclesia dei. Et ideo illud est quia ex malo non potest
nisi malum. Unde constitit ex sua dissolucione secutas fuisse dissensiones dampnabiles
in ecclesia dei, consequens est illam fuisse dampnabilem. Quod autem presumit per illud verbum
ad deformitatem, intelligit decreta salutaris reformacionis facte per sacram synodum
Basiliensem. Notum etenim est quantam instanciam hactenus fecit apud regem Francie
quod revocaretur pragmatica sanccio (in illo Regno observatis) que continet huiusmodi decreta, a qua pependit eius
execucio, sed et quam multis de nacione germanica super hac re sui nuncii practi-
carent latere non potuit. Unde multum dolet quod huiusmodi reformacio facta per
sacrum Basiliense concilium quam ipse notat deformitatem nostris temporibus invaluit.
Super quibus voluissemus / hoc est tunc primum regie peticionis condimpto / Exponit
namque eciam dilatativam condicionem, quod super peticionum concurrentibus ad peticionem
ipsam intendit suos nuncios mittere ad ipsos mittentes ad conferendum cum eis.
Circa tractatus arduos inter magnates principes, cum talis responsio datur pro
responsione, talis practica intelligit denegatam simpliciter fuisse peticionem.
Et ex tenore huius nichil eciam ab exemplo intelligendo satis apparet hoc ipsum.
Dicit enim quod nullo modo videtur quod concipere Regem et Electoribus ultra dicere
possit nisi primo neutralitatem seu mentis suspensionem deponant et plu-
ralitatem aliquam reddant. Itaque nec per se vult dare operam ad congregacionem
indubitati concilii, nec eciam per suos oratores super hiis conferre, nisi pri-
mo compleatur desiderium suum, quod reputatur et iudicatur ab omnibus ca-
tholicis tamen summi pontificis unici et indubitati.
Quo uno si bene consideraret absque alio labore unitas in dei ecclesia
reintegrari potest, et maxime cum videamus quomodo ad ipsum

concilium admitti et in eo consedere debeant neutrales. Ter[cio] [et] sexta
pars ostensiva intentionis finalis quod ipse sit reputatus ab omnibus et quarta[m] [secun]dum
peticionis accepte. Arbitratur itaque nichil deesse ad pacem ecclesie nisi quod ipse sit repu-
tatus ab omnibus quod nimie desiderat esse summus pontifex indubitatus. Itaque intendit
quod primum sit reintegrata unitas et pax ecclesie et tunc votum suum conferret ut infra
subiunget. Super oblata eadem peticione facta requirit ut conferat votum suum
secundum modum per quem credunt offerentes quod dabitur pax ecclesie. Et ipse videt
quod fiat primo pax. Et postea conferret votum suum ad modum illum. Et et aliud quod
dicit nimium distat a verisimili. Gregorius magnus aliique plures summi ponti-
fices non habuerunt contentores in statu competitores. Et tamen diebus illorum
fuerit pax et tranquillitas in dei ecclesia legantur annalia et precipue concilii
pro Gregorii quarti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plus [illegible] in marg. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
Fuit propter quod immediatum absque competitore aliquo plurimo tempore sum pon-
tificatum. Et tamen fuit pax et tranquillitas in ecclesia dei testimonio sunt totiens
[illegible] congregati super materia fidei in regno Bohemie. Et et ipse quam accepit
suum olim pontificatum habuit uti potissime competitores quando tunc ecclesia Romana
preter Bohemorum causam in pace erat et abundabatque ad prosperitatem et pace in terris
[illegible] ytalie. Et infra paucos menses ipso ut non dante operam ecclesia fuerunt
conturbata. Ut [illegible] evidencius apiatur et nullatenus verisile esse quod dicit
Certum est hodie in ecclesia dei preter illam que de statu est multiplices dicitur esse
que etiam per renunciacionem quam promisit de statu tolli ideo non puto. Dicit
eum acceptata fuisse in maiori parte sanitatem decretum sacri Basiliensis Concilii de
electionibus confirmandis, de causis summariis et annatis non solvendis, de pub-
licis reformationibus, de diffinitione causarum in partibus, de revocatione expecta-
tivarum, et certo modo collacionis beneficiorum, volunt qui acceptarunt, [illegible] uti de-
crete, volet et ipse ut solitus est contra facere. In singulis ecclesiis erit unus eleva-
tus consensus, et ita [illegible] aliorum decretorum. Quilibet pro voto conabitur pro viribus
auctore potestate. Et utrum in illam maxime tac[illegible] fidei dispersionem deveniunt
si ipsi tenentur propter et statuta synodalibus obedire, a quo contra vult pro libito volunt[illegible]
Allegabunt illi declarationem sancti et magni Concilii Constanciensis. Allegabunt
et isti reprobationem et dampnacionem illius contentam in libello [illegible]. Dicit
illi hoc non fuisse factum generali concilio sed conventiculo scismaticorum. Dicet et isti
sicut iam predicant congregacione Constanciensi non fuisse generali concilio nisi
a tempore unionis trium obediarum. Aut quod magis [illegible] putabunt dici
quod [illegible] fuerit decretum generalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctrinam sacram aliorumque doctorum
quorum opiniones [illegible] pro sua faciunt parte quilibet magnificabit. Illique replicabunt
doctrinam ecclesie in generalis concilii cui sua iudicia submittunt omnes doctores
non esse eorum discipula sed magistram, cui potius standum est dicte declaracioni
Constanciensis Concilii. Nec vacat dicere quot etiam super hiis dissensiones obstante
essent in ecclesia divisiones. Nec super hiis licet multa dici, quia cuilibet etiam
leviter intuenti manifestissime patent. Attenta prudentia ut alio in loco de-
ductum fuit sua speciali condicione. Et namque post sanctam synodum Basiliensem
incurravit hereticus ipse est et a fide devius, vel aut hereticus iuxta doctrinam apostoli in
principio subversus est et quam iuxta doctrinam prophete generalis [illegible] talia dicit
et operatur. Et ipso quia est a fide devius quomodo impatiens alios intentum
subiciet. Item quia iuxta doctrinam [illegible] Augustinum Omnis hereticus [illegible]

[illegible] ipse [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] iulii [illegible]
[illegible] [illegible] fuit [illegible] in
[illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible]
Romanis supplicantibus eidem ut
vellet eis dare [illegible] pacem
pro quo precipue fiebat con-
[illegible] in urbe vendit eis, [illegible]
[illegible] [illegible] at pacem. Et [illegible]
Ego ubi [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] fieri oportet. Et [illegible]
dabo vobis [illegible] [illegible] [illegible]
Quo auditu plene [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Rome et aliarum [illegible]
clamat [illegible] parte. Et ut

est simplex et superstitiosus. Ideo terminis praeteritis non contentus / ista illius conditio est usque facta inordinate ordinata. Ita ut quicquid ipse non fecit aut non ordinavit non recte
factum nec recte existimat ordinatum. Non sit autem mentio de aliis conditionibus quas
probabiles non est in factis dictis et promissionibus suis etiam ... vallatis / quod in
consultatione semper minorem consilii non partem / quod dimpnosius fovet / quod eandem
non pluribus preferens habuit. Contra et uno concludens / quod illud ultimum omnem ... quod
a sacra Synodo indicatum est videtur quod tam inutilis ac dampnosus administrator Romani pontificii qui cognoverit eius conditionem non audet negare. Et nunc
consummacio sua quod reddat sibi obedientia eo ipso reintegrabitur unitas et
pax in ecclesia quam deficiat a vitare primo a verisimilitudine satis facile propter
Consedere debeant neutrales
Jam igitur istos excludit a sua congregatione si quam facere vellet. Et si istos excludit / ubi ergo admittet / cum sua potestate
foret quos sit audire plene sacro Basiliensi Concilio / ~~[illegible]~~ . B. d.
felicis ... quarto / si eos quos appellant neutrales ~~[illegible]~~ / non videt
quo ad congregationem debeat admitti et consedere / quos reputat illos si ipsum
pertinent ... et multiplicat criminosum. Dicebat semper se convocaturum
prelatos ... ad nationem cum quibus deliberaret / qui admitti vel repelli deberent
Nunc autem etiam ante illorum vocationem jam ipse determinat / Ut quid igitur
dicebat se convocaturum illos. Sed ut saepe dictum est et oportet repeti alibi
dixit nequit quem habet conceptum ad renovationem generalis concilii / quod alio
animo ipse illud abhorret ... et ibi Nichil aliud fieri nisi quod sue sit liberrime
voluntati. Unde cum jam constet de mente sua / in futurum laborare apud ipsum
quod sua operanti voluntate fiat generale concilium ubi sit plena libertas iudicandi
de statu eius et aliorum quos diligit / quantum efficiet jam ipse in sua ... disso
lutione Basiliensis concilii plene ostendit / quo concludentes quod ... sancta
religione erat ... ne procedat ... ad oratorem suum ... tunc
... dissolutum se pandit / Non minus agit in quacumque alia congregatione
si putaret ... sua dictabat voluntate seu ... / De quodam habuit ...
qui ante tempus indicat se non videre quomodo neutrales admitti aut debeant
consedere. Neutralitatem autem verum pont dicit ... ignoret vel sapiat
... quo se habeat ad illam dicere non est presentis considerationis / Sed a decem
annis pene in ecclesia divulgata et manu doctorum frequens quo canitur / quomodo
in ecclesia scisma oriri contingeret quod generale concilium est locus undique se ad illud
venire tenentur tendentes interesse usque ad diffinitionem Et ipsi contendentes de
papatu et qui eis adherent / quemadmodum hii illos ut veros prelatos reputent et ...
... / Unde et ipse Cardinales qui introitum nullius ... electum
Similiter et si qui cum ipsos manent sunt principales quibus ... quod interesse debeat
concilio. Sed fortassis actor hujus quod ipse ... sicut in ... ut nequit sibi venti
admisit ... in sua congregatione ... in sua ... et quarta ... Unde
... non videt quomodo admitte debeat Regem Romanorum et Electores Imperii. Et fortassis ... loquitur ...
... hujus ... non reputent generale concilium / si ... fieret
... omnibus ... Jam ...
videt quo admitti ... debeant consedere. Sed ... multiplicia ...
... in sua ... apparet quantum illis contra
... per laboribus ... et ... per eos ~~[illegible]~~

facta ad pacem ecclesie, quod nisi se interposuissent iam in magna parte tota Germania
hinc plene fuisset facta executio sue synodalis.
Quod si velint fideles etc. / Hec est prima pars responsionis conclusiva. Et in
ea superadditur aliud genus peticionis accepte. Ut et huius sancte sedis apostolice devoti
effecerint ut speramus et per viscera misericordie domini nostri Ihesu Christi requi
rimus. Habita postmodum super predictis collatione, et prelati votandi
simul cum aliis hic existentibus aliud etiam universale concilium indi
cendum suaserint, id deo auctore facere intendimus, ac nostrum tunc propo
situm reliquis regibus et principibus qui constanter permanserint nobiscum
in temptationibus nostris et fideliter secuti sunt intimare, quatenus ipsis con
sultis res ipsa celebrior et firmior et stabilior habeatur. Hec est septima
pars responsionis conclusiva. Et in ea superadditur aliud genus peticionis accepte
scilicet de consensu primo habendo Regum et principum. Non satis erant quatuor supra
expressa, scilicet ut facilius veniat ad locum concilii vult prius et quam congre
gationem in longius differre, quod ad deliberandum super peticione sibi facta vult primo
de qualibet natione prelatos vocare, quod vult suos nuncios mittere ad conferendum super dubiis
motis per eum, quod vult primo esse pacem ecclesie ut quod idem reputat plenariam sibi
reddi obedientiam. Nunc autem superaddit quod etiam intendit suum propositum intimare
regibus et principibus pro habendo ut intelligi datur illorum consensu. Nam consultis
illis sicut dicit erit res ipsa etc. cum in ipsis firmior et stabilior. Non expressit
tantarum prolatarum dilacionum causas, quod eo ipso se ex his cum ut per oratorem proceditur
dixit se in Ferraria differre sacrum Basiliense Concilium introduxisse scisma impe
trabile in dei ecclesia erigendo alterum predictum contra legitimum, faciebat tamen amicos
reges et principes multos incorporatos in ipso, in cuius curie maiori per illos oratores pol
licebantur. Et ut sicut postea fuit relatum sacro Synodo per suos oratores in Con
stantinopoli, quando promiserat Grecis per se et illorum consensum habere, quod faceret
per omnes Reges revocari oratores ac subditos suos qui presidebant in sacro generali
et illos venturos ad locum electum per Grecos, promittebat tunc regum et principum
mandata, prius per illos consulerit. Et nunc ad id apud quod plenum est in sua potestate
et ab eo petebatur pro danda pace ecclesie, dicit se primo velle habere illorum consensum.
Sed quanta cum veritate hoc dicat ex eo patet quod oratoribus quorundam Electorum Imperii
super peticione simili hanc eandem dedit responsionem. Fuerunt iam quasi transacti
quinque anni. Et cum tunc dicebat ad illos. Et cum ex his que expresserunt eidem
videbatur potissimum ad pacem conferre ut in alium locum pro ycumenico concilio
conveniretur dignaretur. Idemque a nobis fieri eorum nunc cum instancia petiverunt
et infra. Et quid ex indicamus ipsius Regis Romanorum et aliorum regum et principum
de quorum oratoribus ad nos infra paucos dies destinandis noticiam habemus
in ea re requiremus et postulabimus consilia, ut se tam ardua res pro maiori tocius
ecclesie unanimitate per tanto salubrius dirigatur. Preterea ut omnes
presumitur sciebat iam quod in dieta Franckfordie fuerat conclusum in mense
Iulii de eiusmodi requisicione sibi facienda. Effecerint ut speramus. Et hic
apte ostendit suam intencionem, quod nam intendit ut sui oratores conferant
cum Rege Romanorum et electoribus super dictis dubiis nec habere consilium de
his cum illis quos apud se tenet et aliis prelatis vocandis, nisi primum reddatur

ci obediencia / Unde ergo est quod semper repetit ¶ Qui constanter permanserunt
¶ Qui dicit se nolle deliberare videre debeat ut non ipse in proposito non constanter per-
manet / Et fortassis in alium finem hoc imponit / ¶ Dat tamen aut scire nullo po-
tuit Regem Francie obedire fuisse protestatum quod paratus erat audire ecclesiam legitime
congregatam Et ubi debitam informationem esset de meritis sue deposicionis et electio-
nis ~~pastoris facti~~ sive per concilium venientem ad aliud generale concilium seu etiam
per congregationem ecclesie sue gallicane melius et extensius convocandum cum ducibus
baronibus ac confederatis suis / ad in convencione principum Francorum / tunc veritate aperta
et discussa stabit cum ea et adhibebit virtutem corporalem / ¶ Ecce si ista dicenda sit pro
manifesto ~~stabilitate~~ stabilis / Apud aut nullum aliorum Regum fuit per oratores
intimacio ¶ Nec dicere necesse est quo tunc rex arte fuerint / Et hoc notandum
est quod Rex dictus illis erat hic maxime occupatus in facto armorum / quia instabat
vita succursum in Chrustlar contra obsidionem anglicorum ¶ Cetera vero in
Germania ubi celebratur sancta Basiliensis Synodus notificata est debite litteras
Et id potissimum quod nitebatur eam diffusare quod tunc non appellatum est decretum
parvi Concilii Jam fuit totaliter evacuatum Vel nequiquam legitimum fuisse ac
approbare apud Concilium / Hunc actor imprimis hinc tamen in responsione ista ho-
norat Regem Romanorum et Electores Imperii apud quos diligencia facta est
in notificando iusticiam et veritatem /

¶ Superest ut dictos electores et electum hortemur in domino ut salu-
bria monita nostra suscipientes perditionis filios Basilee existentes domum
dei cum tanta offensa utriusque et huius sancte apostolice sedis necnon prelatorum
regum et principum ac aliorum fidelium iniuria amplius prophanare non
sinant / sed ipsis abiectis atque exterminatis nobis in domo dei ambulent
cum consensu quo et dignos fructus deo reddant et animarum suarum salutem
cum dei timore consequantur ¶ Hec est ultima pars totaliter peticioni contraria
preter clausulam penultimam / quam licet non exprimat vult tamen impleri / Papa
directe respondeat peticioni proxime facte / Instabant Rex Romanorum et Electores
pro pace danda / Et nunc ipse dictatur ut occidant patrem alterum dicens patres sacri
Basiliensis concilii extra terminos mundi poni debere / Sic eos agere dicit salubria mo-
nita pape / attendens considerans officium mediatoris esse ut per violenciam
exterminent alteram partem papa media pacis apponat ¶ Electores et electum
¶ Non satis fuit quod in tota responsione ista nominare noluit Regem Romanorum
cum iam sciat tempus coronationis / sed nunc in ultima parte ubi sibi eum tamquam
per auctoritatem loquitur ... cum suis Electoribus deservivit non medi-
ocriter eius honorem ¶ Ex ordine scripture hunc aliquis tamen eum ac suos
Electores super abiecte / Intelligo per Regem Romanorum quem animum habens
ad eius exaltacionem Imperii ¶ Perditionis filios / filius perdicionis vocatur
ab apostolo / qui adversatur et extollitur super omne quod dicitur deus aut colitur
Ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus ¶ Cuius tamen con-
dicionis conveniant minime patribus sacri Basiliensis Concilii / Iudicium
lectori relinquens ¶ Domum dei cum eius offensa ¶ Iuxta doctrinam apostoli domus
dei est ecclesia dei vivi columpna et firmamentum veritatis / Hanc non prophanare
sed defensare conantur patres sacri Basiliensis Concilii presumentes
omnem presumpcionem / ne de ea que numquam nisi sancta esse debet credatur

quod aliquis erret in hiis que sunt fidei et morum, quemadmodum per esset aliqua prophana
novitas. Sic enim patres qui fundaverunt sacrum Basiliense Concilium, doctores huius ad oratores
quos primo misit dixerunt in [illegible] Cogitanti / Nec comparandum est
corpus ecclesie aliis politicis corporibus civitatum et universitatum quia in
medio huius corporis est Christus qui ipsum regit ne erret / Alia autem politica corpora
humanis et variis voluntatibus gubernantur. Unde quia patres sacri Basiliensis con-
cilii firma assertione crediderunt congregationem Constanciensem fuisse generale concilium
in spiritu sancto legitime congregatum, ac per consequens quod in medio eius fuit Christus ne erra-
ret / opposuerunt se murum pro domo dei usque / respondentes ne declaratio nulli sancta
de auctoritate generalium Conciliorum, quod quilibet fidelis etiam summus pontifex tenetur
obedire concilio generali congregato circa dicta, quemadmodum doctor huius qui ab
ortu sui olim pontificatus eam perpetuam esse fieri desiderat / qui [illegible] se
fuit dixit se eam reprobare et condempnare / Unde licet fuerunt plures differencie
inter sacrum Concilium et ipsum, hec tamen semper fuit principalis. Si autem defensio
veritatis huius sit offensa dei, iudicet qui illam abhorret / Similiter et apostolice sedis
que si pro summo pontifice intelligatur illa parte allegata, sicut supra fuit
declaratum, eam veritatem circa [illegible] ad dictam et sanctificem confirmare et defensare
et predicare. Item et si offendere prelatos qui fuerunt in illo sacro Concilio a suo prin-
cipio. Nam si a principio non fuit generale Concilium, ad quod erant facientes per
dictam declarationem, cum se vocaverunt generale Concilium, quis excusare illos potest ab er-
rore dampnabili / Similiter et clare memorie Sigismundum Imperatorem
Romanorum, qui semper a principio fuit illius concilii singularis protector / fuerunt
etiam cardinales multi, Reges in corpore. Et postmodum de tempore quasi
omnium Regum intervenientibus oratoribus, fuit eadem veritas in sacro Basiliensi
Concilio innovata et confirmata. Dicere qualiter ubi per se facile potest sine ipse
nullatenus respondit in quo patres sacri Basiliensis Concilii duxerunt prelatos Regibus
et principibus / Noluerunt nec unquam illos separari sicut et ipse Regem Romanorum
et Electores in hac facit suppositione vocando eos apostolos divinitus et hospites
ipsos in plenario predicando notoriam dignitatis dominationem / et presumendo
[illegible] Nobis in domo dei ambulent cum consensu. Certum
consensum / et ut apostolus docet, qui mala agunt digni sunt morte / non solum
qui faciunt sed qui consentiunt ea facientibus. Non sit mecum proposito ambulare in
domo dei Regi et electoribus consentire in parte alia de quibus ille est deputatus.
Et cum decreta Synodalia concernencia reformationem acceptata sunt auctoritate
per Germaniam / et ipse vocat ea [illegible] adinventiones et humano et non di-
vino. Si in hac debeant eidem consentire facile iudicari potest / Similiter de repro-
batione aut resistencia quam facit contra veritatem declaratam per sacrum Constan-
tiense Concilium. Unde circa hoc illud venit ultimo commemorandum / cum
magister doctrinam apostoli dicat cum modestia corripere eos qui resistunt veritati / quod
hoc non habet locum in summo pontifice qui deviat a veritate / sicut notum
exemplo de Cepha, quem videret quod Petrus non ambulabat ad veritatem evangelii;

net ad horam, sustinuit sed restitit ei in faciem. Conformavit se in hoc eius
doctrine qui in sua canonica precepit fidelibus resistere fortes in fide qui leo
rugiens circuit querens quem devoret. Tamen autem advisavit in dyabolum
precipue rugit, quia qui se pro xpo gerit suffultus temporali auxilio nititur trahe-
re fideles ad sensum sui erronei dogmatis, quo periculo vix aliquod maius
appareat est in sancta religione. Quod rector universitatis huius etiam in conside-
racionem ipse requirit, consistat signum bone exaudicionis ad perfectam sibi peticio-
nem volens ut Rex Romanorum et sui Electores secundum ambulent cum eo in
cautelam detrahentes salutari informacioni veritatemque fidei resplendent. Et
deinde deliberabit super peticione eorum. Hec dicta sunt per modum con-
sideracionis circa dictam propositionem, submittendo libere correctioni et iudicio
sacri Basiliensis Synodi et cuiusque sanius intelligentis etc.

Sermo receptus per dominum d. Card. sancti Martini ad proponendum in dieta ... [illegible] coram regem cum presidentibus Frederico rege et rege ... doctores ...

Reverendissimi reverendique patres Illustrissime princeps Fred-
rice Romanorum Rex semper auguste ceterique principes Illustres
Ambassiatores doctores ac magistri ceterique consulentes omnes
in domino Jesu Christo sponso ecclesie dei qui nobis viam pacis et
caritatis et mutue allocutionis manifestat quibus mediantibus
ad finem optatum pervenire valeamus gratia sua nobis largiente
altissimo sive illius nostris meritis prestita immo per gratiarum actionem
assurgimus ad debitas laudes ipso salvatori nostro referendas non quas
debemus quia ad hoc non sufficiunt humana ingenia ut inquit apostolus
non quod sufficientes simus aliquid cogitare ex nobis sed sufficientia nostra ex
deo est ii ad Cor. iii. Propterea pro mee fragilitatis introductione assu- 45
mo verbum sacre scripture pax Christi exultet in cordibus vestris in qua
et vocati estis in uno corpore ad Colocenses iii. Thema meum potest
dividi in tres partes vocationis nostre. Primo vocati sumus ad
unitatem fidei extollendam. Secundo ad deformata reformanda. Tercio divisos
et dispersos ad pacis unitatem reducendo. Circa primum materiam prime
partis Illustrissime princeps nobiles ac egregii viri audivistis venia
ad materiam divisionis mediante permittam de pace ecclesie confovenda
principibus cum in ecclesia in pace ... est. Propterea inquit Ysidorus
nam sive augeatur pax et disciplina ecclesie per fideles principes sive sol-
vatur ille ab eis rationem exiget qui eorum potestati suam ecclesiam credidit
... xxiii q. v. principes. Regum et principum proprium est facere iudicium
atque iusticiam et de manu calumpniantium liberare oppressos xxiii q. v.
Regum et qui intra ecclesiam positi contra fidem et disciplinam agunt rigore
principum conterantur ... disciplinam quam ecclesie humilitas exercere
non prevalet cervicibus superborum potestas principalis imponat ...
est in c. principes xxiii q. v. Item ... nullum magis sacrificium
deo offerre possunt quam si ... ordinent ut hii qui in ecclesia [pacem]
debacchantur ... compescantur ... xxiii
q. v in c. qualiter. Catholici principes estote fortes in fide ... in
vobis iusticia ita agite ut quibus non prodest correctio non pareat
abscisio xxiii q. iii. illud. Patet ergo. Patet profecto quod principes defendere
debent ecclesiam et in pace et unitate conservare cuius rei docet a
... pape. Tercio ... principes christianos dei et
ecclesie ... probate ... in c. ... et in
c. cum ... de ... Item ... principes
et alii christiani sunt filii ecclesie ... beati Ambrosii super
simbolo sic inquientis. Non habet deum patrem in celis qui noluerit
ecclesiam habere matrem in terris et ... dicitur ... catholicam ...

ꝙ salua sua pace dicimus filius est non presul ecclesie xxi. di. De obediencia nuper c.
Attendite queso karissimi principes rem de qua agitur sit enim a
subditis vestris capiti indebita obediencia et reuerencia honorandum sic
hoc ipsum exhibere debetis matri vestre catholice ecclesie ratio naturalis per-
suadet de obsequendo parentibus sentencium incorruptibiliter magis Nam ut
magister Ambrosius in exameron Ciconia deposito plumis artus per
longeuam senectutis plumarum tegmine alarum remigio nudatos
circumstans soboles pennis propriis fouet et quasi dicta collaticio cibo pascit
et qui etiam reparat ne dispendia ut huius atque inde subleuantes senem
fulcro alarum suarum ad volandum exercent et in pristinos suos
usus desueta iam reuocent senis patris membra hec ille quis igitur
leuare egenum fastidiat patrem si cum pennulis humanis tamen impedicis
est honor conferendus matri nostre catholice ecclesie que nos regenerauit ex
aqua et spiritu sancto in vita eterna que condigna retribucio ei rependi-
tur a filiis suis nulla alia nisi obediencia Cogitacio vero irrationabilitatis
mala exsurgeret Ita ut Gregorius magister insolubiles reatus esse cog-
noscatur si filius patris discipulus magistri sibi commisso subiugare
et reges obligacionibus et diffinicionibus aliud sine patris subiecte a quo
credit non solum in terra sed etiam talis se ligari posse et solui in celis
fideles in c. quis dubitet xxvi. di. Clericus pauci premissis veniro
et materiam disponens theolitem aqua aliquantulum digressus fui et
primo propter primam partem vocacionis vestre ubi ad vnitatem
fidei extollendam vocati sumus non ad diuidendam ecclesiam de gestis
iuxtor in Concilio generali Lateranensi sancte statuit Vnitas vero est fidelium
vniuersalis ecclesia extra quam nullus omnino saluatur Abhorreant isti qui
vnitatem non credunt et non gaudent quod non credunt sed occulte et manifeste
impugnant de quibus loquitur Ciprianus Alienus est prophanus est hostis
non potest deum patrem qui vniuersalis ecclesie non tenet vnitatem Est
namque vna dicitur ecclesia que viuit in vnitate fidei et
in vna credulitate articulorum et preceptorum et in vna conformitate
signorum sacramentalium vniuersos fideles in Cristo concernit. Hec
est fides huius vniuersalis ecclesie Radix est fides ad Ro. i. c.
Iustus ex fide viuit sicut arbor ex radice ipsa est fundamentum
edificii spiritualis i. Cor. iii. fundamentum aliud nemo potest ponere
preter illud quod positum est quod est Cristus Ihesus id est fides Cristi Ihesu
Prima ergo prima communicacio ecclesie ex fide est per illam enim distinguitur
et segregatur ab ecclesia malignancium ad Gal. iii. c. Cognoscite quod
qui ex fide sunt hii sunt filii dei ideo premisit de fide quod prima

Greg.

primo

Ciprianus

ecclesia consistit ad hebreos xi. fides est substantia / dicitur collective vel
[illegible] sicut multi homines unus populus ut in c. [illegible]
[illegible] / et sicut multa membra unum corpus Ro. 12o sicut in uno
corpore multa membra habemus &c. Item singula Et sicut multa grana
unus panis sic unum corpus multi sumus i cor. x. Secunda est
recta cum est alta nisi quando in aptica est radice fundata 24.
q. 1. pudenda. Ideo quia unica domus est [illegible] et porte
inferi non prevalebunt adversus eam quia fundata supra firmam petram et catholica est
quia recte credit in deum. [illegible] Tertia [illegible] non dirue passim
[illegible] ut vestis que totum corpus christi constat esse ecclesiam que in
duo vel plura dividi non potest quamquam ab ea discessit in ecclesia
esse desistit christianus q. 1 scisma. Et ideo nichil debet esse ita for-
midabile christiano quam separari a corpore christi quia cum separatur a corpore
christi non est membrum eius non vegetatur a spiritu eius xi. q. iii. nichil 24
Ciprianus q. 1. Quicumque illa nisi extra istam sanctam unitatem et foris esse non po-
test quibus etiam patet quod apud hereticos et scismaticos non est ecclesia
dei nec potestas nec verus christianus q. 1. scisma nisi secundum christum quod non
sunt. Hanc unitatem fidei apostolus pulcherrime deduxit sic inquiens unum
corpus et unus spiritus et una spes vocationis vestre unus dominus una
Sp. fides unum baptisma unus deus. Circa unitatem ut Ciprianus inquit
[illegible] debent maxime episcopi qui in ecclesia dei
[illegible] ut [illegible] unum atque indivisum [illegible] [illegible] aut
[illegible] unitate [illegible] qui [illegible] ab ecclesia [illegible]
[illegible] erroribus [illegible] qui [illegible] in suis erroribus [illegible]
[illegible] eius dicunt [illegible] articulum fidei unam sanctam catho-
licam ecclesiam nisi eidem et summo pontifici dato per ecclesiam [illegible] effectu
obediant. Unde de necessitate salutis est eidem obedire ut [illegible]
[illegible] in extravaganti Bonifacii que incipit unam sanctam et [illegible]
ad [illegible] de hereticis [illegible] Sed quid valet [illegible] [illegible] Basi-
lius [illegible] et operibus [illegible] Unde ut inquit apostolus fides sine operibus
mortua est et alibi Corde creditur ad iustitiam confessio autem oris
[illegible] ad salutem. Sed ad salutem confessio fidei non [illegible]
cur deus [illegible] iudeos [illegible] reprehendisset dicens hic
populus labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. Et
alibi Non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum
celorum sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est [illegible]
et falsus christianus est qui mandata dei et ecclesie verbis confitetur
[illegible] factis autem negat [illegible] in baptismate solemus
diabolo et omnibus pompis eius et operibus [illegible] christi et ecclesie

Videamus si fidem nostram inmutilatam servavimus. Audiamus Gregorium
in omelia [?] in die assumpcionis sic inquientem:
Fortasse unusquisque apud semetipsum dicat: ego iam credidi, sal
vus ero. Verum dicit si fidem operibus tenet. Vera enim fides est que
in hoc quod verbis dicit moribus non contradicit. Hinc est enim quod de
quibusdam falsis fidelibus Paulus dicit: qui se nosse deum et mandata eius
non custodit mendax est. Et sequitur: quia ergo ita sit, fidei nostre veri
tatem in vite nostre consideracione debemus agnoscere. Tunc enim ve
raciter fideles sumus si quod verbis promittimus operibus complemus.
In die quippe baptismatis omnibus nos antiqui hostis operibus atque
omnibus pompis abrenunciare promisimus. Si servamus, nos fideles esse
demonstramus. Hec Gregorius ad longum. Videant christi fideles si [illegible]
les promissis suis satisfecerunt opponendo se generali concilio cui [?]
alligati sunt per sacramentum de manutenendo eius decreta et ordinaciones;
sic agendo secundum beatum Gregorium se infideles esse demonstrant. Audiamus
sanctissimum Leonem papam scribentem episcopis Britanie in consimili casu magna
voce proclamare: nemo timeo qui sanctorum patrum statuta que apud nos
canones pretitulantur sive sit episcopus sive clericus sive laycus non indiffe
renter [?] recipere vel catholicam et apostolicam fidem nec sancta iiii^or^ evan
gelia utiliter et efficaciter ad effectum suum retinere ut credimus probatur.
Textus formalis in c. de libellis xx dist. Ecce qui non recipit
canones conciliorum et eius constituciones ipse non habet catholicam et
apostolicam fidem; quod clarius reperire possumus si [?] patres ad
vertemus in magna reverencia sacros canones recipere. Nam
ut Sixtus papa iii memorat sumus nec sub illo nomine
ecclesie proprie cuius confessio a domino Ihesu Christo est glorificata et
cuius fides ullam unquam fovet heresim sed omnes pravas heresis
destruit intelligendo autem [?] aliter non licet quod ut omnes
canonatus [?] Hinc enim in qua universalis ecclesie salus consistit
impediamus [?] q. memor. Ibi non licuit Sixto aliquid agere
contra decreta patrum per que status ecclesie turbaretur ut in prohe
allegatum est supra nec concedere [?] in quo status ecclesie decolora
retur xxv q. i. Et in illo c. Urbano papa ut in c. [?]
[?] et ceteris summis pontificibus quoniam licebit inferio
ribus cum inferior superiorem suum videt contra [?] non posset absolve
ut legitur Fac. ad hoc c. Cum inferior de ma. et obe. cum sit
contra [?] per hoc acquiescamus doctrine ecclesie et eius ordinacioni satis
est sine offensa dei et ecclesie in longum disputare non posset
[?] opteret quod finaliter tales reputari sunt et ethnicos

et publicanos. Nam ut magister Iohannes qui certam conniventie corri-
pientium contempserit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. xxiii
q. i. omnibus temporibus est revertendum ad gremium sancte matris ecclesie
quia ipsa non claudit gremium redire volentibus per debitum obedientie.
Ipsa est sola que fidei meritum possidet obedientia sine qua ut ipse
Gregorius asserit infidelis convincitur etiam si fidelis esse videatur. xxiii
q. v. Quare oportet quod pape et ecclesie plus obedire quam hominibus in
dubiis cum mandat contrarius semper obediendum est maiori. De eo
ut in c. qui resistit et in c. duo et c. Iulianus xi q. iii. Sed
cum non possumus dubitare de maioritate que [illegible] synodi
Constantiensis et Basiliensis clarissime diffinierunt in suis novellis
et confirmate. Sed cum papa mandat contra legem dei et patrum
canones committit potius errorem quam legem dei ut in c. Sunt
quidam xxv q. i. Et dicit Innocentius qui tamen procul dubio
papa fuit in c. inquisitionis de sententia excommunicationis. Quod non est
obediendum mandato pape iniusto ex quo mala et scandala
timet secuturum vel est vehemens presumptio deturbationis ecclesie
ultimo in c. Sinato de officio delegati sic dicit quod papa non est presumendum
per certam que venit seu facit contra statum universalis ecclesie presumitur eum
tunc errare. Sed cum Romanus pontifex procedit in heresi. Ita est
canones non sinendo procedit in omne et maiori punitur pena cum
in maiori reperiatur culpa prout in c. de clericis non residentibus c. quia
[illegible] [illegible] principes volunt defendere istum qui dum
statum universalis ecclesie perturbavit et eum qui male sentit de articulis
fidei quia non credit hunc articulum unam sanctam catholicam ecclesiam contra
alterum qui ita declaratum est hereticus in fide diffinite per [illegible] reverendissima
tue abscissum membris veritatis sacrosanctum magna iniuria fit Christo.
et pape eius [illegible] romanorum audiunt [illegible] Salvator
in alio [illegible] qui certam audire contempserit vocari ethnicum
et publicanum. Et [illegible] contra salvatoris dictum vocari
[illegible] sacrosancte synodi [illegible] statuit non licet isto quod dampnatum
est ab omni synodo [illegible] vocare. Et paulo post [illegible] contra
hec diffinita [illegible] placet. Hec est fides patrum que [illegible] sapit
hereticus est et qui aliter sentit anathema sit. Et qui contradicunt man-
feste sicut [illegible] cum dampnatis in synodis [illegible] in cancel-
[illegible] [illegible] Unde [illegible] placuit sancto spiritui sancto et nobis
[illegible] ad [illegible] temporibus respectu sub eo ut quamquam [illegible] sacerdotum vel
clericorum sunt [illegible] a die dampnationis [illegible] dap-

dampnati quidem non tali sententia constringunt laicos quia nisi se a sententia dicte
dampnationis illius post diem pasche fuerint ab eius communione separa-
verint scient non posse quoque ... se punitos sequente inventione ut ecclesie refor-
mari in hac sententia subscripserunt se l. episcopi hic ille sunt principales. nolo cumulare
in sinodo qui sessionis feliciter constat profecto quod sinodalibus obediendum est
sub pena eciam dampnationis hoc est sub conciliorum penis hoc in decretis
dampnaciones galli clarius ponuntur ubi partes galli nota habuit etc. facta
de persona domini nostri felicis pape .2. ut patet in sessione .7. satis deductum
est quod unitati ecclesie obediendum in suis statutis non autem divisis ab illa. Augu-
stinus ad Emeritum donatistam epistola 164 sic igitur vos videtis profecto que
dicere si dicere velletis. Nam forte fecerunt postquam se maiores vestri galli
et dampnaverunt preter se totum orbem separandos. Ita res ad hoc perducta est
nisi estimamus ut galli maximianensium qui de vestra partitione preciderunt
quod vos comparati paucissimi sint non valeat adversum vos et vestra galli
valeat adversus ceteros hereditatem christi desertos et possessam eius terminos
terre. Miror si habetis in corpore sanguinis quod de hac re non erubescatis. Hec
ille. Si pars parti non potuit preiudicare quomodo particularis [illegible] posse preiudicare
adversus ecclesiam dei et unitatem corporis christi que in uno fundata est et
de illo dicitur Unica est columba mea perfecta mea Cant. 6. unum corpus
in christo quia uno spiritu perforatur unita et vivificata quia in una
spe vocata una fide uno baptismate unum deum. Cyprianus ad ser-
mones quinta hec autem una ecclesia in incremento fecunditatis extenditur
sicut unum lumen solis in multos radios et sicut una arbor in
multos ramos et sicut unus fons in multos rivulos. Hec plenius
deducuntur in 2. loquitur 24 41. Postremo quantum beatus Augustinus
unitatem ecclesie commendet et divisionem vituperet brevissime deducat unde
scribit ad Honoratum et donatistas epistola 152 sic inquit Vobis dona-
tiste ecclesia dicit filii hominum usquequo graves corde ut quid diligitis va-
nitatem et queritis mendacium ut quid vos a toto orbis unitate nepha-
rio scismatis sacrilegio divisistis. Attendite ad ista que vobis
dicuntur ab hominibus aut incredulis aut erratibus de traditione codicum
divinorum ... in hac terra separati moriamini et non attenditis quod vobis
ipsis codicibus dicitur ut in catholica pace et unitate vivatis. Et
sequitur passio domini est precium orbis terrarum ille totum orbem redemit et
vos cum toto orbe adhuc [illegible] vestrum non concordatis sed potius in dam-
num vestrum in parte litigatis ut totum perdatis. Audite in psalmo
quo precio redempti simus foderunt manus meas et pedes meos
dinumeraverunt omnia ossa mea ipsi vero consideraverunt et conspexerunt

ante dimiserunt [illegible] [illegible] tamen super vestre unica misericordia fortem
Sequitur quare dimiserunt: videntes eum dominum esse vivum et tirannum illa
tantum desuper [illegible] gloria cuius potestas eius dimperet terre
Ab toto orbe non videtur. In psalmis ipso legitur quia totus orbis eam
tenet: Commemorabuntur [et] convertentur ad dominum universi fines
terre et adorabunt in conspectu eius universe patrie gentium quoniam
ipsius est regnum et ipse dominabitur gentium hec ille. Cum enim sit ab
illa unica sponsa Christo dividit corpus vitam eternam et veritatem
non habet. Unde Cyprianus ad Rogacianum: Cum ecclesia quoniam una est ecclesia
per totum mundum in multa membra divisa et unus episcopatus multorum episcoporum concordi
numerositate [illegible]. qualiscumque ille est qui in illa non est, est a corpore vita et
veritate est et qui in hac unitate et integritate fidei servat veram
fidem catholicam tenet et totum de [illegible] [illegible].

Hec sedatum periculo collacionis mee [illegible]. Ubi vero ergo [illegible]
ad deforma reformanda se extendit illustrissime princeps Romanorum
reverendissimi [illegible] patres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitis quam membrorum
[illegible] et saluberrimis medicinis curationis applicandis corporis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si quid reperiatur in corpore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] capite [illegible] [illegible] [illegible]
habet medicinam [illegible] quantis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sese [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de se [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
facere [illegible] medicinas [illegible] capitis et membrorum per [illegible]
[illegible] [illegible] capitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reddere se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
corporis et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ecclesiam defendit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in ecclesia corpore [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] sapiant [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pestifera [illegible] [illegible]
[illegible] sed de [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] qui in ecclesia
qui [illegible] corporis defendunt [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliorum errorem defendit [illegible]
est [illegible] [illegible] qui errat quia non solum ille errat
sed etiam aliis offendenda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

magis erroris est non tamen hereticus sed etiam heresiarcha dicendus est.
Romanum quoniam [illegible] aliorum [illegible] eum predictum prima referendum ut
[illegible] et ideo excommunicatum denunciandum vero quod peius est in [illegible]
[illegible] eum non pudeat in doctrina propria et [illegible] dicere non [illegible]
[illegible] autem pudeat [illegible] patrem et filium [illegible] in omnes Romanum
[illegible] eum Romanos [illegible] [illegible] insignium et [illegible] eum
[illegible] operum ut canonicas et super synodales excommunicationes
denunciatur sed unde est quod doleat refero non solum denunciatum
excommunicatum negligunt sed prohibent ne per suas dioceses publice
predicatores se ostendant. Precedens in generali synodo celebrata apud Ra-
vennam tempore pape [illegible] Stephani pape [illegible] Formosi
pape anno [illegible] Karoli imperatoris [illegible]. Et in [illegible] synodo apud
[illegible] prima diffinitum est et statutum [illegible]
[illegible] quod [illegible] fuit [illegible] illud quod [illegible]
[illegible] predicatorem [illegible] ostendo [illegible] plagis quam
plagis quam disputandum [illegible] [illegible]
[illegible] et paulo post [illegible] celebre corpore [illegible]
[illegible] [illegible] est
quam [illegible] ab illo horribilis [illegible] Leo
Leo papa [illegible] Nam [illegible] in synodis patefacta sunt
[illegible] retractata [illegible] diffinita [illegible] quod aliud
est quam [illegible] non referre et [illegible]
appetitum ostendere [illegible]. Heu proh dolor presbiteri [illegible]
[illegible] non solum [illegible] impedimento ne excommunicatio fiat
sed etiam [illegible] in dubium [illegible]
[illegible] omnis [illegible] pape [illegible] Galieni [illegible] est [illegible] petitur
[illegible] loco [illegible] in [illegible]
Galieni [illegible] ad videndum et revolvendum
[illegible] sacramento [illegible] Galieni [illegible] in fide [illegible]
[illegible] bellum disputationis [illegible]
[illegible] Gelasius papa [illegible]
synodum [illegible] pontifices fuerunt [illegible] repulsi sole
[illegible] Galieni [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] ecclesiastica [illegible] est [illegible] Galieni [illegible]
[illegible] Galieni [illegible]
forma [illegible] predicatio repulsa est [illegible] ad Galienum [illegible]
[illegible] opus [illegible] post prima synodum [illegible] Galieni [illegible]
[illegible] magis [illegible] custodibus [illegible] multum [illegible] est [illegible]

certum cum hodie generale aliquod alicubi pro maiori satisfactione fidelium
dicit beatus Augustinus super psalmo 27 Iudica me domine nec ibi odio ha-
bui congregationem malignorum ut autem veniunt ad ipsum concilium vani-
tatis congregationes malignorum sunt quas odio habui et ideo cum tali-
bus cum impiis non sedebo i. placitum non collocabo et cum impiis non
sedebo hec ille. Non enim aliud querit nisi quod dicitur in alio loco quo-
niam subticetur. Preterea dicit Glossa in c. licet xvij di. de celebrato
quinto concilio apud Constantinopolim Episcopi venerunt et ipsi et legis-
latores semper statuta cuiusdam concilii quesierunt ad examinandum an
illa statuta erant bona vel mala. Ceterum quod intelligitur ... in c. nec
licet xvij di. Nec licet alicui quicquam ut liceat predicare ...
congregationes sed quando aliquid de ... a quibus dubitatio ...
ad respondendum de eo quod non intelligitur ... aut ... sa-
lute ... ad apostolicam sedem pro respondendo ...
Et post ... obstinati ... ut sine ...
volunt ... hec ille. Hodie vero
ab eo ... cum ius ... sed ...
hodie subiecti ... generalium in ... in ... alio
... in ... et sic ... respectu
legis superioris / facit ad hoc c. ... de ... ad primum
glosam et alias ... cum ... nullo modo licitum est
concilium celebrare ... quod ... concilium hoc addit ... ad
primum glosam in c. licet ... allegato / hoc ad ... papam ut
... concilia ... et ... alio loco
... si ... esse ... religiosis et alie
... nulla ratio hoc ad-
mittit. ¶ Ultimo ... maxima ... in uno
alio loco ... maiora scandala fierent ... in ... Basiliensi
concilio facta ... ad ... ut ... pro-
... esse ... si dicatur quod ab electo ... non fit
appellatio ... in concilio Calcedonensi constitutum ... appellationes
et ... fuit mille 449 ... ecclesiastice
... concilio si dicatur ... sed ... hodie ... fuit
et illa ... sed ... esse ... alio loco et sic
dimissis et ... in ... ad alia loca
et ... Augustinus ... hec
... illo ... sabbati ... in uno loco
... deus non est / deus ... in ... quia

et illi eius gratiam habere merentur qui se abiciunt perfectorum scandala non
dicendum. Quomodo Reverendissimi patres domini ecclesie romane ecclesie sanctitate
et infallibilitate eius auctoritatis quam non per ecclesie predicamus credit. Si
ipsius decreta doctrinam et infallibilitatem eius auctoritatis et fidei veritatem in du-
bium revocamus. Certe Reverendissimi patres vestras ecclesia in generali Constantiensi repu-
tata hanc veritatem clarissime declaravit ut vestre commodius legitur constitutiones facta
a papa concedente habet sua pietate in decretis [?] Nicholaus olim [?]
hanc veritatem a principio sue assumptionis semper ipse in predicta die [?] impugn-
avit ad [?] anno non solum verbis et nunciis epistolis sed et factis et viribus
omnibus sibi possibilibus ut cessaret impugnare quomodo que fidei catholice
repugnabit reputabitur qui post dictam declarationem factam concilii contra tam multi-
plicatur modis [?] toti orbi in catholicum [?] in dubium revocare
audebit quo sensu omnes catholici quidem dicant audeant has duas
ecclesie sententias nequaquam possumus nolumus ut credimus tam te-
nebrosa in nubibus aeris contrarias quolibet diffinitio ecclesie diffinitio
per ecclesiam facta non sit ecclesie hec due sententie ordinem in ecclesia non
tenent ecclesie romane sine ecclesie legem qua regebantur non dedit. Heu
quid dicatur posteris seculis dum sententia et auctoritas ecclesie sole
clarior in cordibus scriptoribus et pastoribus aque tenebrose in nubibus
aeris dicentur esse. Cui cum tam lucidissime diffinitiones ecclesie
aque tenebrose in nubibus aeris vocantur quid lucidum in ecclesia
remanebit quod evangelium auctoritas validitatis abicietur. Sed Augusti-
nus evangelio credere noluit nisi auctoritas ecclesie eum commoveret quomodo
ipsi evangelio credunt qui ecclesie non credunt. Si auctoritas ecclesie per ecclesiam
diffinita est aqua tenebrosa in nubibus aeris vocatur quicquid auctoritate
ecclesie unquam statutum aut diffinitum est tenebrosius erit. Sic nunc
hac sententia asserta amplius ecclesie chaos omnia confundens videbit
in ecclesiam reditum facere. Redeat Arrius redeat Sabellius redeat
Macedonius, Nestorius, demum Eutiches et cetera una turba heret-
icorum et dicant diffinitio ecclesie qua fuerunt condempnati fuit et
est tenebrosa aqua in nubibus aeris. Redeant et novissimi
Jo. Wicleff, Jo. Huss et Jeronimus eodem concilio condempnati, omnes
nunc diffinitio aqua tenebrosa in nubibus aeris asserunt et eodem
se defendent clipeo. Dicant diffinitio qua fuerunt condempnati est
aqua tenebrosa in nubibus aeris. Veniant in medium quatuor
evangelica veritates et lumine evangelico illustrentur que fuerunt
aque tenebrose in nubibus aeris. Cedat hanc assertionem scripture qui
sine proprie ecclesie precipit quod parte ipsorum non prevaleret adversus eam

quia dixit et quod nunc [illegible] ad conversionem facte eidem apostolos et per illum mittes veritatis qui
eam doceret omnem veritatem et tamen eam movet in errorem ex quo ecclesie ~~doc~~-
vitas est aqua tenebrosa in nubibus aeris / Cedat et paulus apostolus
qui ait quod ecclesia Christi est columpna et firmamentum veritatis ex quo
eius doctrina est instabilis et obscura Cedat ~~Augustinus in sermone~~ apostolus
qui hoc sacramentum magnum in Christo et ecclesia / Cedat Augustinus in sermone
contra pelagianos Et in libro in prima parte sic dicens nunc ecclesie hac
esse auctoritas quod eius fundatissime veritatis canon illius est quod quisquis contra
hanc inexpugnabilem murum concurrerit ipse confringetur de hoc eciam contra
faustum libro xi / Cedant et reliqui omnes tam apostoli quam doctores et qui
ab inicio seculi doctrinam ecclesie sole et luna ceterisque stellis omnibus lucidio-
rem et clariorem predicaverunt / quia ut magister Augustinus in sole posuit taber-
naculum suum / Cedat et ipse gloriosissimus Iohannes ~~Canonice ecclesie~~
~~solem appellat ita dicens~~ qui disputans contra luciferianum quendam
hereticum qui Iohannes canonice ecclesie solem appellat ita dicens poterat
hoc uno ecclesie sole omnem argumentacionum suarum rivulos a principio
desiccare ex quo doctrina ecclesie tenebrosa est aqua in nubibus aeris

Valde dolendum est quod talia patiatur ecclesia a propriis filiis et ab hiis qui
eam pro officio suo defendere deberent et maiore dolendum est si et ipsi
non doleant qui solem clarissimum canonice et diffinitivam ecclesie
sentenciam sanctorum [illegible] quasi tenebrosam in nubibus aeris appellaverunt
Sed magis hoc ipsum quorum nomine diffinicio ecclesie quod tenebrosa appellatur
imputandum est sicut eius ecclesia corum simplicitate et devocione animorum
fidem sed illis qui ut ita scriberent et dicerent persuaserunt / hii namque
prius sanctum contristaverunt et blasphemaverunt instinctu eius sacri cano-
nes editi sunt ut in c. violatores xxv q. i et di. [illegible] Illud non eum
debebant sequi [illegible] consultores prima [illegible] prevaricatores legis sal-
vatoris sunt et ecclesie sponse sue / Contra quam magister beatus Ambrosius super
epistolam [illegible] prevaricatores reputans omnes peccatores [illegible] prevari-
cator dicitur qui discedit a deo [illegible] apostata
vocatur prevaricator aut latro et transgressor vocatur eo quod a lege
dei recedat ad errorem et transgreditur mandata celestia / non solum ille
prevaricator est qui postponens [illegible] ecclesiam et ad cultus transgreditur ~~mandata~~
~~celestia non solum ille prevaricator est~~ ydolorum Sed eciam quicumque legis
mandata non servat hoc ille super [illegible] / Item Ambrosius
super psalmo [illegible] ibi [illegible] prevaricatores [illegible] habens [illegible]
meus [illegible] ambulabam in [illegible] in medio domus mee [illegible] in corde vel
[illegible] ut in ipsa ecclesia [illegible] in sua [illegible]
non [illegible] qui foris sunt ad ipsum debet prevaricatores [illegible] quicumque

primis primicerius qui super praedicatores qui oderunt legem dei qui audiunt alia
et non faciunt praedicationes dicunt fratres praedicatorum odio habent repellere
illos a se. Hec ille vero. Reliquie consultationis [illegible] verum praedicatores
custodire mandata dei et ecclesie. Nos cum apostolis licet dubitare de auctoritate sacrorum
generalium conciliorum et infallibili cum auctoritate eorum clarissime diffinita in
sacro Constanciensi et Basiliensi conciliis. Cum enim de tali doctrina dubitare
tu primacia volens conferri et dubie hereticum est. Nam modernum dat in
et dubium de heresi suspectos cum talibus non est ecclesiam dei reformare
sed penitus deformare et eius auctoritatem enervare. Vero cum ecclesiasticus ordo
confunditur dum unicuique proprietatem ecclesie sive iurisdictionem et auctoritatem non
observatur. Quomodo ergo per vestri ecclesie privilegia et suprema auctoritas violatur
dicere eis in hoc simulabatur qui ipso ecclesie privilegia auferre conatur
quomodo ergo ille qui vult ecclesie privilegia declarata in conciliis generalibus Con
stanciensi et Basiliensi de suprema potestate auferre et negans concedit fidem
nempe violat qui contra ecclesiam agit quod est contra fidem textus formaliter
in c. omnes xxii di. ¶ Veruntamen cum per concilia statuitur et decernitur
ut tales opinionibus contrariis seu retractationibus sint subiecta si supplicantes
observanda ut per tractatum super imperatores Valentinianum et Marcianum [illegible]
auctoritas in concilio Calcedonensi ubi sic sequitur Nam vere impius atque
sacrilegus est qui post tot sacerdotum sententiam opinioni sue aliquid tractandum
relinquit. Extreme quippe dementie est in claro et perspicuo
die lumen quaerere mendax. Quisquis post veritatem repertam aliquid ulterius
disquirit mendacium quaerit. [illegible] mendacium quaerit qui post veritatem
gestam in conciliis examinari publicatur [illegible] alia [illegible]
cum ratione universale generale concilium in fide et moribus ad salutem facul
laret [illegible] omnia praedicta turbaret [illegible] argumentatorum
beati Augustini ut habetur ipso [illegible] sanctis scripturis
ut scilicet admissa fuerunt officia mendacia [illegible] fides et omnia
sacramenta generalium titubabunt si de robore universalium conciliorum legitime con
gregatorum dubitetur. ¶ Et iterum Augustinus in epistola ad beatum Ieronimum [illegible]
paulus vero [illegible] in sacra scriptura quod ad fidem posteris edita est
admissa auctoritate mendacium tota dubia nutat ac fluctuat. Hec ille.
Et nunc possumus dubitare de gestis in conciliis generalibus conformiter cum
vel concilia [illegible] tota vel certa reputata in conciliis con
[illegible] aptum quod [illegible] in [illegible] in toto [illegible]
de legitimis examinationem [illegible] de veritate. Unde in concilio Ni
ceno sic constitutum est. Hos autem qui dicunt erat tempus quando non erat
filius natus aut [illegible] non erat aut quod ex nichilo factus

sit aut(em) natus p(ate)r aut(em) mutabile et corruptibile filium dei dicit esse hoc
anathematizat catholica et apostolica ecclesia. Ecce catholica et apostolica simul
anathematizat. Quid dubitas quam possides animam tuam quare nominas
tenebrosam aquam in nubibus aeris ubi totum lucidissime loquitur
quomodo Nicena ubi nulla obscuritas sed clarissima diffinitio
ecclesie. Ecce hoc die quam non cognoscis hunc Galo Baptista cum in
unitate et potestate celestis pater pro celestis permanerat. Si aliud credis
iam divisus es ab unitate ecclesie iam propria tua dividis in
plures. ¶ Unde Ieronimus in epistola sua ad Agerunchiam de monogamia
primum hominis creaturam nos docet plures nuptias vitandas unum Adam
et unam Evam primo unam costam separatam in feminam / nunquid quod
divisit fecit nuptias copulans dicitur scriptum. Erunt duo in carne
una non adversas nec tres propter quod delinquit homo primus et maritum
et adhibet uxorem suam / certe non uxores. Quod testimonia Pauli edis
serens ad Christum refert ad ecclesiam ut et primum Adam in carne secundum
in spiritu monogamum sic sit una nostra ecclesia rectorum vocatur mater
et una ecclesia parens omnium christianorum. Dicit ille Lamech maledictus
in duas divisit uxores. Hec ad hec in plures ecclesias lacerat
que in Apocalipsim Iohannis synagoge magis diaboli appellande sunt.
Item Christi gloria loquitur in Canticum libro. Sexaginta regine sunt
et octoginta sunt concubine et adolescentule quarum non est numerus. Una
est columba mea perfecta mea. Una est matris sue electa genitrici sue. Hec ille.
Cur adhuc dubitas post tot testimonia plures ecclesias esse non posse
et tamen una manet in ecclesia propter periculum verum. Quomodo reputat
ecclesia. Ecce qui elongaverit se a te peribunt. ¶ Et Cyprianus ad Florentium et
Pupianum. Item cum si recedunt quidam a fide nunquam infidelium corporis fidem dei
evacuavit. Alibi: Et cum dominus recesso omnes homines recedat et
ut loquitur in evangelio, cum eum loquentem discipuli dereliquerent
conversus ad duodecim dixit: Nunquid et vos vultis ire / reddit ei Petrus
dicens: Domine, ad quem ibimus? Verba vite eterne habes. Et nos credimus
et cognovimus quia tu es filius dei vivi. Licet multitudo discedat
ecclesia tamen a Christo non recedit. Hec ille. ¶ Ecce argumentum de multi-
tudine recedentium ... concludit licet Christo discipuli recesserunt
a Christo solis XII remanentibus tamen ecclesia reputabatur in ipsis
apostolis. Patet ergo non aut(em) in multitudine recedentium a Christo salvatore
nostro. Hec in suma Augustinus in epistola ad Donatum presbiterum ... et
martirum non dicat ubi duo aut tamen in nomine meo
fuerint congregati sed magis veritas ubi duo aut tres in nomine
meo fuerint congregati ibi sum in medio eorum. Ex medio eorum
est qui permanet cum Christo et ecclesia non aut(em) ad dividentibus se ab illa

licet illis concedant alios modo peti per papam Latinis tenendo. Isto cum maior
defectus in certa dei esse potest quam revolvere in fide et in moribus
que semel constituta sunt in conciliis quia iuxta Marcianum impera-
tor iniuriam facit reverendissime synodo qui semel iudicata et
recte disposita iterum revolvere et disputare contendit in l. nemo C.
de summa trinitate et fide catholica. Dicitur cum hec vera appareat quod synodus
non dimittetur execucioni donec [illegible] loco in alio examinetur
in generali concilio set per supremum tribunal in terris. Dicit quod summus pontifex quando
admittatur hec appellacio a fortiori hoc facit quod summus summum pontificem
ut numquam dimittetur execucioni donec examinetur in alio loco.
Quod tamen facit de sanctis [illegible] quia racione superiorum quod summus vocat
in dubium et examinari subiciant eadem racione omnes constituciones et sancte
synodales numquam habebunt locum suspense examinate fuerint in alio loco
verum tamen ut male fecerunt usque ad iudicium laycorum [illegible] errat
reverencia et obediencia ad iudicia et diffinitiones ecclesie porro non erunt
in certa sed turbacio. Reformacionem numquam habebit locum quia cum exe-
cucionem facere de decretis patrum conciliorum si summus pontifex se opponit
cum nullus eo [illegible] ut inquit Gelasius [illegible] universum
synodi constitutum nullus magis exequi sedem primam oportet quam summa
et confidimus [illegible] quod videmus iam ad oculum quod Gabriel non vult
exequi saluberrima decreta ipsius sacri concilii immo fortasse respectu
ob hoc potissime depositus est. Si daretur audiencia in alio loco sic
semper [illegible] habebit locum et quamvis minima reformacio et [illegible]
omnes determinaciones ecclesie et articuli fidei et reformaciones per hanc
viam revocabuntur in dubium quia racione ista sunt eadem racione
concilia turbabuntur et per medium certi in fide et moribus habebimus
[illegible] pro dubitacione et aliud loco petimus. Oportet cum vera
to vel et consummate generale Constanciense erravit ut non
in decretando saluberrimo decreto quod papa subest generali concilio in
fide et reformacione et scismate et pertinentibus ad illa etc. Ergo non
potuit dissolvere concilium Basiliense quod fecit si illa determinacio ecclesie
est catholica veritas et fidei contrarium eius quod geritur in alio
loco est scismaticum et hereticum quia veritas catholice fidei cum falsitate
stare non potest. Hoc satis patet in decretis et tribus veritatibus declaratis
declaratis in sacro Basiliensi concilio. Iam cum Gabriel et sui defendunt
quod papa sic supra auctoritatem sacrorum conciliorum et infra non stare sub ipsis
decretis non erunt alii quod convocabit concilium generale nisi prius
per certificatum de statu suo et sic remanebit ecclesia imperpetuum in
summis pontificibus et fiet de iudicio et reformacione ecclesie sicut
sibi placet. Supposito non concesso quod nunc alius locus deberet eligi racione

quis habet auctoritatem vindicas inquis. Felix papa non potest quia eum non tenent
pro summo pontifice Romani. Tibi respondeo in auctoritate ecclesie quam ut tenens
est eius iusto iudicio dei et ecclesie pro heretico et depriuatus est. Replicas
inquis quod ad imperatorem pertineat de consensu regum et principum. Iam
apparet tua argumentacio quam ut patrum canones attestantur non est
generalis sed generabilis quod non fuit auctoritate sed apparente institutio fuit
ad hoc [illegible] et [illegible] xcvi di. Imperator et omnes principes orbis
nullum habent interesse in causis mere spiritualibus quia ille referende
sunt ad iudicium ecclesie tocius de iure diuino quam humano. Nam apostolus
precepit maiorum causas ad ecclesiam deferri et illud [illegible] mandat
primo ad corinthios vi et in c. Relatum xi q. i potissime cum sancte
generalis concilii quod reputatur ecclesiam dei que pro tempore nominatur generale concilium.
Quod dubitas de verbis tuis propriis accepimus tamen venias ad gre-
mium sancte matris ecclesie quia ipsa non claudit gremium redire volen-
tibus obicimus cum solite principes decretum ecclesie non sua sponte prestare
rerum de [illegible] [illegible] eciam [illegible] acquiescere debent singulos patrum generalium
in fide et in hiis que respiciunt salutem animarum proprie summum pon-
tifex non est maior reformatio quam custodia et obseruacio patrum ca-
nonum. Nam ut inquit Urbanus papa ubi aperte dominus vel eius apostoli
et eos sequentes sancti patres sententialiter aliquid diffinierunt ibi non nouam
legem Romanus pontifex dare sed potius quod constitutum est usque
ad animam et sanguinem confirmare et [illegible] quod statuta pa-
trum condere aliquid et mutare nec huius [illegible] sedis potest
auctoritas xxv q. i in c. [illegible] et c. sunt quidam. Et cum summus
pontifex non potest contrarium quamuis inferiores ab eo tamen iam
solempniter acceptauerunt et publice in Maguncia de anno [illegible]
[illegible] mense Marcii hora [illegible] in presencia plurimorum
quod cum semel placuit amplius displicere non potest regula iuris
li vi in forma [illegible] nos oratores Romani regis principes
electores hic presentes aliorumque electorum sacri imperii et Alamanie
metropolitanorum absencium oratores decreta sacri Basiliensis
concilii acceptamus cum ea qua decet reuerencia et deuocione
qua decet. Saluis tamen in quibusdam ex eis declaracionibus
modificacionibus et limitacionibus nostris [illegible] [illegible]
ac nullis singularibus in suis prelaciis dioc seu territoriis
congruis et accommodatis factis et fiendis suis loco et tempore
exprimendis et pro parte generalis [illegible] decretum tamen
suspensionis [illegible] dominum nostrum [illegible] et aliorum que illarum

suspensisque carentibus vel quolibet recipiatur per piam sanctam acceptationem. Et
sancto decreto per sacrum concilium generale Constantie facto et per sacrum Basiliense
concilium renovato de auctoritate et potestate sacrorum generalium conciliorum
et decretum Frequens etc. Certe simpliciter acceptat decreta concilii Constantiensis
de superioritate concilii super papam in hiis et precipue tribus ad illa tria
et Frequens quod papa constituitur fore obediendum ab omnibus per concilia
in fide reformacione et scismate etiam summo pontifici et quod non
potest dissolvi sine consensu eiusdem quare non disceptacionem
et disputacionem in re clarissima si confitetur papam et omnes Christianos
debere obedire decretis sacrorum conciliorum et specialiter(?) hiis que decreta
singulariter in materia reformacionis de capite membris nostris etc.
Hoc enim imperatores olim non fecerunt summo cum debita reverentia
et obedientia describat patribus in sanctis synodis ut in x^mo
libro historie ecclesiastice c. ij inter cetera sic inquit Constantinus
imperator congregato Niceno concilio cccxviij patrum primo ait
ad eos Deus vos constituit sacerdotes et potestatem vobis dedit de nobis
iudicandi et ideo nos a vobis recte iudicamur vos autem non
potestis ab hominibus iudicari propter quod Dei solius inter vos expectate
iudicium et vestra iurgia quecumque sunt ad illud divinum
reserventur examen. Vos etenim a Deo nobis dati estis dii et
conveniens non est ut homo iudicet deos sed ille solus de quo scriptum est
Deus stetit in synagoga deorum in medio autem deus discernit.
Hoc ille. Fatetur ad hoc dictum Gregorius papa ad Mauricium
imperatorem xcvj di. Sacerdotibus et c. Valentinianus
Et c. Imperatores ita catholice locuti sunt cum (?) Theodosius
difficultatem etc. Magis curtius quos veneranda ecclesia prepositos
reputavit et quos venerantur apostoli ... etc.
Certe Gregorius loquitur per verbum reformacionis ab
... et apostolice(?) ... quod adhuc hesitamus obedire prout
optimus post tot testimonia summo illa subesse non potest
sub pena mortalis peccati quod de necessitate salutis est obedire
summo pontifici dato per certam ... ad unam de hec ... in
glosa et in extravaganti Bonifacii ... quod semper ... partem
... canonice sacrorum conciliorum post publicacionem et lapsum
duorum mensium obligant omnes plures ... catholicos sub pena
mortalis peccati ... non ... in c. ... de
de foro competenti allegatis dictum ... et ... in c. violatores ...

De auctoritate Constantini imperatoris et ... Niceni concilii

De necessitate observationis canonum conciliorum

qui est damnatus in c. de testamentis de consecr. pres. li. vi. c. non dep
rehendit hoc idem tenet dictum can. Jo. Lande si hoc non esse
de pena dei in pena quod traditio ecclesie obligat ut precepta
et in eius terminis transgrediuntur quoniam ipsorum scilicet fuerunt in precepto tamen per
terminos etiam pie in c. violatores supra allegato. Secundo cum dicitur
transgressio contemptus hoc adiectum est dicit Augustinus et Gregorius in c.
nulli fas est vel dicere ut duobus modis transgreditur quis statuta sive
decreta patrum conciliorum sive sanctorum patrum aut ipsa repellendo et ex
contemptu asserendo ipsa non esse observanda sicut est in casu isto hoc
cum propter heresim et quia hoc facit est ipso iure excommunicatus / aut non
observando observanda credendo tamen illa esse observanda hoc non propter
heresim et quia hoc facit non est ipso iure excommunicatus licet peccet morta-
liter et tenet Augustinus quod sit contemptus licet sine contemptu fiat ad
hoc canonem Nicenum generaliter in c. quoniam de vita de S. Nicolao pape
ubi sinodus presidens inquit Si quis dogmata sanctorum patrum credita vel
decreta pro catholica fide et ecclesiastica disciplina contempserit anathema
sit [illegible] ad penas tacet. Decreta cum utilitate fiunt
non voluntate in c. ii. c. finali in fine et xxxvi sinodo consta
ntinopolitana. Si quis omnem traditionem ecclesiasticam scriptam aut non scriptam
violat anathema sit textus formalis in c. Si quis [illegible] et
damnatur in c. ad singula de preben. c. non conveniunt lxxi ubi sit
dicit. Nota quod licet ista glosa quod licet contemptor nova non ligent nisi duos
menses a tempore publicationis illud verum est nisi primo detur scientia nove
constitutionis statim incipit ligare ut videatur plus glosa in c. ii de re et non
alias. Sed tamen clarius apparet quod quando verba canonis obligent ad mortale
vel veniale an pro ordinationibus ut cum aliquis intingit quod verbum commu-
nicatio quod verba statuta aut ordinationem vel similia tunc generaliter obligant
ad veniale. Secus ubi precedit quod verba preceptiva seu compulsiva
vel transgressio precepti obligat ad mortale licet fiat sine contemptu [illegible]
quod quando precipitur et in c. ii de [illegible] et in c. concupiscentia
de constitutionibus ubi dicitur videtur quod transgressio statuti sit peccatum mortale
et sic tenet [illegible] ar. [illegible] ubi statutum
sit quod verba communia transgressio tamen non obligat ad peccatum mortale
quod intelligitur quod sit sine contemptu [illegible] non posset non omnis transgressio
legis obligat ad mortale temporale ita nec ad mortem eternam [illegible]
exemplo [illegible] mortale [illegible] de [illegible]. Et ideo ponderanda
sunt verba dictorum preceptorum ex quibus [illegible] observacio dum sunt
verba preceptiva aut compulsiva seu [illegible] ut premissum est. Ratio

Del transgressione canonum

Quando canon obligat ad mortale

tho

propter assensum quorum consuetudo secundum quod est ita constitutio est iusta autem
dei est edita et ipse deus instituit eadem per prophetas et per [illegible] quia
iure [illegible] illud et non regitur regimine et lege quae dicitur notanda [illegible]
Hoc idem videtur sentire [illegible] in 3° politicorum capitulo de [illegible]
[illegible] Sed dicet [illegible] nulla [illegible] constitutio est ex [illegible]
divina est iusta sed iniusta et nimis [illegible] sicut [illegible]
aut [illegible] hoc constitutio [illegible] consuetudo est ad finem [illegible] constitutionis
non tendit in bonum [illegible] sed principis causa [illegible] propter [illegible]
[illegible] iniusta est finis et constitutio iniusta [illegible] aut sicut patet
esse iniusta [illegible] autem est [illegible] [illegible] ad hoc et
ut [illegible] de constitutione [illegible] et [illegible] ff de [illegible] ex [illegible]
[illegible] non distribuit [illegible] omnia [illegible] sed [illegible] [illegible] bonum [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] sicut [illegible] aut [illegible] non
[illegible] sed salute [illegible] et bonum publicum [illegible]
per [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] tenet obedire
sub pena mortalis peccati per quam corrumpit mores et mala [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] per
[illegible] de [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] bone vite [illegible] est [illegible] aliquod [illegible] et in
[illegible] [illegible] de [illegible] illud [illegible]
ut ff [illegible] in peccatum mortale [illegible] legis [illegible] et [illegible]
[illegible] de religiosis [illegible] obligatur
ad peccatum mortale [illegible] per [illegible] et [illegible]
[illegible] dicit et [illegible] est per obligatur
[illegible] ad mortale [illegible] est [illegible] non obediens [illegible] principis
mortem [illegible] et [illegible] propter [illegible]
non constat de [illegible] legis et [illegible] aut [illegible] per [illegible]
per [illegible] per [illegible] aut per [illegible] per
[illegible] obligat ad mortale [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible]
legis non esse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] et non [illegible]
ut [illegible] [illegible] obligat [illegible]
[illegible] est [illegible] de [illegible]
[illegible] legis [illegible] per [illegible] per [illegible]
[illegible] ut [illegible] aut legis per [illegible]
[illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] de [illegible]
ad hoc [illegible] est [illegible] ad [illegible] et [illegible]

ciam mandatorum dei et ecclesie et que maleficia non puniuntur
nunc ista turbatio pacis ecclesie est in fratribus [illegible] emuli
sacri collegii nolunt observare mandatum ipsorum precepti
ad eorum observanciam sacrum Concilium quam diu laboravit
et adhuc laborando non cessat. Hec sunt cause et materie con-
cepte per emulos contra Concilium eorum conatur manutenere
auctoritatem certam declaratam in Concilio Constanciensi unde sumpta
omni auctoritate propria sustulit sacrum Concilium de facto cum de
iure non potuit ad securitatem eorum ad finem ut de-
creta cessaret et reformacionem ecclesie subterfugeret
et auctoritatem sacrorum Conciliorum suppeditaret. Arbor-
em utrumque per bona vel mala non potest cognosci
nisi ex fructibus. Sicut est quod evangelista inquit
a fructibus eorum cognoscetis eos. Hii sunt pacis ecc-
turbatores timentes magis in oculis suis sibi pla-
centes ut nullis volunt consiliis acquiescere
suam opinionem intuentur doctrine certe anteferre.
Unde Beda in sermone suo de septemplici lepra se-
cunda lepra proprii corporis eo periculosior est quo magis
occulta et quanto plus habundat tanto ibi magis
sanus esse videtur. Hec illorum est qui zelum dei
habent sed non secundum scienciam sequentes errorem suum
et obstinati in eo ita ut nullis velint consiliis ac-
quiescere. Hii sunt unitatis divisores tamen pacis
caritatis expertes unitate timentes placentes sibi magis
in oculis suis ignorantes dei iusticiam et suam vole-
ntes statuere. Et que maior superbia quam ut unus
homo toti congregacioni catholice iudicium suum
preferat tamquam ipse solus habeat spiritum dei ydolatrie
scelus est nolle acquiescere et quasi peccatum
ariolandi. Sunt nunc qui se religiosos fratres faciunt

alijs esse aucoli (?) et violare factis suis. Et tamen qui deberent
hoc pluries sibi indicarunt esse credendum neque hunc
dispariat (?) veritatis sermo et tamen non audierunt sit
tibi sicut ethnicus et publicanus. Hoc ille. ¶ Ecce quam
clare loquitur Bernhardus. Scilicet quod zelum dei
habeat tenue non solum doctrinam certe ex quo propter
opinionem suam contra iudicium certe incivilitatem
tenendo taliter ac nullis velut consilijs acquiescere suam
inquietudinem pacis ecclesie perferendo non timentes
[illegible] constitucionis de hac materia loquentes ¶ Ita
inquit Liberius papa. Si quis contra pacem ecclesie
fuerit si dignitatem aut singulum (?) [illegible] habet
[illegible] privati siquidem nobiles sunt
suarum substanciarum proscriptione pacantur. Si autem
ignobiles non solum in corpore verberentur sed etiam
[illegible] perpetuo castigentur. [illegible] in exilium
contra pacem [illegible] ¶ Pacem simulatam [illegible] ihesus
nobis in testamento suo reliquit dicendo pacem meam
relinquo vobis [illegible] ista [illegible] non
decent. ¶ Unde Augustinus [illegible] in fine contra
[illegible] ¶ Leges habent ut testatoris voluntas
in omnibus servetur (?) si quis contra voluntatem testatoris
facere voluit careat hereditate. Sed silent leges inter
arma. Nam precipue ad hoc laborant ad hoc pugnant
ut legibus serventur testamentum et verba testatoris
[illegible] Et habet quod [illegible] ibi [illegible] si non
habet [illegible] ipso [illegible] testis quod habet testamentum
sequitur pacem meam do vobis pacem meam
dimitto vobis hoc est hereditas et quis est
ipse testator. Lege testamentum ipsum et invenies

dicta clementina exivi colligitur hec distinctio aut constitutio hec in illa verba
preceptum modo importat preceptum expresse et fundata est consuetudine ut in
c. dilectis de constitutionibus l. nemo ff. de legibus sicut non apparet de consue-
et non veniendo est ad qualitatem materie nam si materia est multum preceptiva et
verbis cogitata et notata per superiorem et inducit preceptum ad peccatum. Exemplum
in evangelio dicitur quod prohibet te in via mapella probe ei alioquin non vel obligat
probe non importat preceptum ex simplici lege preceptum modo precept quod propter solum lex
loquitur per verba exhortatoria vel solum consultiva puta alicuius ut consilium et non
non legitime convenienter potest unum dicitur quod hec est si legibus sicut loquitur per verba
quam ut puto statuis dictum est simile et non obligatum cum veniente solum
ad mortale et hec supplex in libro suo sic reddit superior dicit non omnis contraria
legi inducit mortem spiritualem ita ut de hiis inducit mortem eternam vel quibus peccatum
mortale est mortem eternam diffinitum xxiv ubi ea demum/ non enim omnia contenta
in regula sunt de precepto. Nam si tota regula religiosorum esset de precepto
sequeretur absurdissimum quod vita laycorum esset melior quam vita religiosorum
professio religiosi non refertur ad omnia contenta in regula sed ad tria
substantialia regule super quibus specialiter fundata est omnis regula
religiosorum de quo in c. cum ad monasterium de statu regularium in fine et in eius
pallentibus omnia vero alia contenta in regula tendunt ad finem illorum
trium vel si religiosus veniret contra regulam et reformationem
ex contemptu ut est in casu non tunc obligatur ad mortale ut
dicitur quod vel nisi assumatur in consuetudinem quia nullum peccatum
est adeo veniale quod non fiat mortale/ dum placeat ut est extra
pervenitur xxv di. quod veniens et adeo in c. veniens. Et dicitur ex hoc relevat
cuncta facere temporaliter quod reformatio et decreta nondum fuerit per
eas recepta licet superius oppositum constet manifeste ubi acceptanie
reuit nec sollempnitas contraditur in quibus leges non dicit si non legis
instituuntur cum promulgantur firmantur cum moribus utentium
approbantur ista racio fuit opus contrarium quia communis non tenet
pro jure superius allegata quia dicunt quod statuta absentes ligant post
publicationem per duos menses nec in pluribus locis non tenentur
hodie sed statim jure supra allegato. Et in omnibus cum successi
temporis possint constitutio confirmari lex cum processu temporis non potest
confirmari jure si est injusta statuta valet ut confirmat. Et est
injusta numquam valet, ad hoc facit glosa nobiliter in c. preterea
xcv. q. iv. et di. cum ipsi teneantur obedire decretis reformacionis
qui tanto inferiores existunt Nam zosimus papa nisi Cont
statuta patrum condere aliquid vel mutare Nec quod huius
sedis potest auctoritas xxv. q. i. Cont et sunt quidam c. quod etc.

prima eius salus recte fidei regulam custodire et a constitutis patrum nullatenus
deviare. textus sacrorum in c. prima salus xxv. q. Nam qui contra
canones patrum non necessitate compulsi sed libenter aliquid aut prave
agunt aut loqui presumunt aut facere volentibus sponte consenciunt
tales cum presumpcio manifeste unum genus est blasphemancium sic c. vio
latores xxv q. Cessent pro dei reverencia murmuraciones et opiniones
contrarie quia dudum clarissime determinaverunt concilia Constanciense
et Basiliense quod quilibet tenetur obedire decretis statutis ordina-
cionibus seu preceptis sacrorum conciliorum eciam si papalis dignitatis
existat ~~[illegible]~~ signanter in materia reformacionis de qua
thema nostrum loquitur quare dubitavimus et opinanciones
tenemus ubi ecclesia illa dubia dudum solvit et legem
posuit non caret [illegible] heresis qui tam diu tum pertinaciter
contra ecclesiam ~~[illegible]~~ persistit xxiiii q. Quicunque Nam si quis ecclesiam
corrigentem corripientemque contempserit sit tibi sicut ethni-
cus et publicanus Jeronimus in c. omnibus xxiiii q. i. tempus est ut
a sompno inobediencie surgamus et induamus arma sanctissime
reformacionis per observanciam decretorum et preceptorum ecclesie
que nos cum mansuetudine vocat ut deformatos congruam
reformacionem exhibeamus nos ut dei ministros ut non vitu-
peretur ministerium nostrum sed ~~audiendo~~ agendo maneamus
in vocacione nostra deformata ad laudem dei et salutem animarum
reformando. Et tantum de prima particula

de pace

Veniam ad secundam et ultimam particulam quomodo vocati sumus ad uni-
tatem pacis reducendo. Reverendissimi reverendique patres ac
domini mei preamantissimi Salvator noster nichil in mundo
nobis mortalibus tanta diligencia studioque commendavit sicut
pacis unitatis et caritatis in ecclesia dei fore custodiendam.
Nam in exordio nativitatis sue angeli canebant Gloria in
altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et
in egressu de mundo testamentum condidit coram apostolis inquiens
pacem meam do vobis pacem relinquo vobis [illegible]
Jo. xiiii c. ~~[illegible]~~ nisi bella de re iudi. in c. ad [illegible]
apostolice li. vi in glo. Ubi redduntur vi cause quare non est
pax in populo christiano una inter alias est propter non observanciam

vi cause quare non est pax in populo christiano

[C]um propheta de domino loqueretur Ait magnificabitur usque ad terminos orbis
terrarum et erit iste in terra pax Gloria in excelsis deo et in terra pax ho
minibus sancte unitatis Et hominibus bone voluntatis / ipse est heredi
tas / ipse testator / ipsum queris dividere / quia partiris unum si unum divi
seris nichil habebis et sequitur O heresis crudelis impia meretrix
Erubesce iudicium a salemone / an meretrix / ne mihi ne tibi / ne
unquam conceptum / sanctum pretium perderet / non permisit dividi filium
suum / et tu dividis deum tuum / Illa et si meretrix / tamen quia
pia mater Tu autem meretrix et impia quia non ut mater / que parvulos
prefocas / quod non paris congregas / quomodo alienum iactas que tuum
necas / viscera tua duruerunt / illius tremuerunt / Que dixit date
illi puerum et nolite dividere eum / filius meus est Et melius apud
illam integrum gaudebo vivum / quam divisum lugeam mortuum / Date illi
puerum et non dividatur Ecce ego / tibi possidas / et noli dividere
deum et hereditatem hec ille [H]ec tamen posui ut intelligamus ut pax
xpi et eius hereditas non dividatur habens testatorem et testamentum
quod voluit integrum permanere per veros heredes pacem et unitatem
diligentes Hanc hereditatem qui non amat quoslibet libros teneat
exheredatum se esse cognoscat / hanc hereditatem quisquis ex
pugnat alienum se esse a familia dei satis iudicat hec Augustinus ad gloriam
episcopum eleusium felici grammatico et ceteris Epistola lxiij [D]ivine et
humane leges statuunt ut ab ecclesie unitate divisi et eius pacem
iniquissime perturbantes a secularibus potestatibus comprimantur in hoc
enim non peccat deo manus exhibere sumitur textus in c quali xxiij
q v scismatici cogi possunt ut revertantur ad ecclesiam a qua egressi
sunt exemplo Sauli qui ecclesiam dei persequebatur per xpum prostratus et revocatus
gratius est ecclesie c. scismatici xxiij q v. Recessum enim nemini
a pace et unitate ecclesie principes seculi non clausis oculis corpus domini xpi
domini nostri hoc est sanctam ecclesiam lacerari dissimulare debent textus solis
in c de legibus xxiij q v et in c Cum nos e q et ca [U]lterius quisquis
ergo ab hac catholica ecclesia fuerit separatus quantumcumque se laudabiliter vivere
existimet / hoc solo scelere / quod a xpi unitate et pace disiunctus non
habebit vitam sed iram dei manebit super eum ex Epistola silvani augustini
et ceterorum Episcoporum in concilio tirusi [P]atet enim manifestissime ex pre
missis quod qui contra pacem unitatem ac hereditatem xpi et ecclesie agunt
et se ipsos ab hiis processum dividunt se manifestissimos scismaticos
esse demonstrant / Dubitat enim ut premissum est ubi sit ecclesia ut cui
obediri debeant ac si ecclesia sit aliquid incerti ut ut premissum est
tenebrosa aqua in nubibus aeris non enim potest inveniri maior de
mencia quam ista quod xpiani ignorent fidem et salutem suam

nichil enim in tota sacra scriptura tam apertissime docetur deducitur sicud dominus Christus
No[ta] ubi sit Ecclesia — et sancta eius ecclesia / Nam Augustinus pulcerrime deducit in epistola ad Heno-
ratum epistola lij. sic inquiens Quoniam ecclesiam dei que katholica
dicitur sicud de illa prophetatum est per orbem terrarum diffusam videmus arbi-
trantur nos non debere dubitare de tam evidentissima completione sancte
prophecie / quam dominus eciam in Evangelio confirmavit et apostoli / per quos eadem ecclesia
dilatata est / sicud de illa predictum est Nam et in capite sacrosancti psalterii
scriptum est de filio dei Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie
genui te / postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et posses-
sionem tuam terminos terre / Et ipse dominus Ihesus Christus dicit Evangelium
suum in omnibus gentibus futurum / et apostolus paulus antequam sermo dei in
affricam pervenisset in ipso capite epistole quam scribit ad romanos.
Per quem accepimus inquit graciam et apostolatum ad obediendum fidei
in omnibus gentibus pro nomine eius Deinde ipse ab Iherusalem in circuitu
per totam asiam usque illiricum evangelium predicavit / ecclesias constituit /
atque fundavit non ipse sed gracia dei cum eo sicud ipse testatur / Quod
autem evidencius apparere potest / quam cum in eius epistolis / nomina eciam
regionum / et civitatum invenimus Ad Romanos ad Corinthios ad galathas
ad ephesios ad philipenses ad thessalonicenses ad colocenses scribit / Johannes
eciam scribit ad septem ecclesias / quas commemorat in illis partibus con-
stitutas / in quibus ecclesiam universas ecclesias septenario numero intelli-
gimus commendari Ephesum Smirna Sardis philadelphia laodicia
pergamum Tyatiram / quibus omnibus ecclesiis nos hodie communicare ma-
nifestum est / sicud manifestum est vos donatistas istis ecclesiis non
communicare Queritis ergo ut nobis videtur non graveris quia tam forte
novelus quia factum est / ut Christus amitteret hereditatem suam per orbem
terrarum diffusam / ut subito in solis neutralibus affris / non ipsis omnibus
remaneret / Etenim ecclesia katholica est eciam in affrica quia per omnes
terras / eam deus esse voluit et predixit pars autem vestra que donati dicitur
non est in illis omnibus locis in quibus et littere et sermo et facta apostolica
cucurrerunt Sed ne dicatis non vocari ecclesiam nostram katholicam / sed macharianam
sicud eam appellatis Hoc scire debes quod facillime potest in omnibus partibus illis
unde istas terras evangelium Christi perfudit / nec nomine donati sciri / nec
Scilicet alia — nomine machary / Vestra autem que donati pars dicitur ut nos negare po-
testis et omnibus notum est ubicumque est vestra quomodo dignare ergo conscribere
nobis ut sciamus quomodo fieri possit / ut ecclesiam suam Christus / de toto orbe
perdidit / et in vobis solis habere cepit Certe ad vos facilior est ostendere ubi
sit ecclesia / quia cecilium est in possessione restitutorum ecclesie ad hoc putat attrahi
infinita iura de causa possessoris et specialis pro toto [illegible] verum est cum hoc ostendere /
nam nobis sufficit ad causam nostram quod completam prophetiam et scripturas
sanctas per orbem terrarum videmus hoc ergo ego Augustinus dictavi ubi supra hoc
ad longum Ecce ecclesia non est in parte donati nec neutralium sed per totam
hereditatem domini diffusam si dicunt eciam esse penes sua parte
restat probare illo non probato se eciam catholicam fore in contextu Abrahe dicte

sunt promissiones et semini eius, quod est Christus, cum ei dicit Deus: In se- Ad galath
mine tuo benedicentur omnes gentes. Has ergo promissiones teneri. Si tibi
angelus de caelo diceret: Dimitte christianitatem orbis terrae et tene partem
Donati ut neutralium cuius ordo tibi exprimitur in epistola episcopi tue civitatis ana-
thema esse deberet, quia te a toto praescinderet et in partem contendere conaretur
et alienaretur a promissis Dei. Haec ex epistola Fortunati, Alypii, Augustini ad Ge-
nerosum liii. Et ne etiam secundum opinionem neutralium in medio vagetur, sed cla-
rissime appareat egredientibus et ingredientibus tamquam lucerna posita super
candelabrum; non enim est tenebrosa aqua in nubibus aeris, sed ipse sponsus
Christus Iesus in sole posuit eam tamquam tabernaculum suum, ut dictum psalmiste in sole etc.
Audiamus Augustinum hic ad longum dicentem de Christo et ecclesia. Ulterius Augustinus Augustinus
in epistola contra donatistas liiii. Sic inquit: Sic in scripturis didicimus Christum,
in scripturis didicimus ecclesiam. Has scripturas communes habemus; quare non
in eis et Christum et ecclesiam communiter retinemus? Nos ubi cognovimus
eum de quo dicit apostolus: Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius, non dicit
et seminibus tamquam in multis, sed tamquam in uno, et semini tuo quod est Christus, ibi
agnovimus ecclesiam de qua dicit Deus ad Abraham: In semine tuo benedi-
centur omnes gentes. Ubi agnovimus Christum in psalmo de se prophetantem: Dominus
dixit ad me: Filius meus es tu etc., ibi agnovimus ecclesiam in eo quod sequitur:
Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae.
Ubi agnovimus Christum in eo quod scriptum est: Deus deorum dominus locutus est, ibi
agnovimus ecclesiam in eo quod sequitur: Et vocavit terram a solis ortu
usque ad occasum. Ubi agnovimus Christum in eo quod scriptum est: Et ipse tamquam
sponsus procedens de thalamo suo exultavit ut gigas ad currendam
viam suam, ibi agnovimus ecclesiam in eo quod paulo superius dicitur: In omnem
terram exivit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum. In sole posuit
tabernaculum suum, et ipsa tamquam est ecclesia in sole posita, hoc est in
manifestatione omnibus nota usque ad terminos terrae. Ubi agnovimus Christum in
eo quod scriptum est: Foderunt manus meas et pedes meos, dinu-
meraverunt omnia ossa mea; ipsi vero consideraverunt et aspexerunt
me; diviserunt sibi vestimenta mea et super vestimentum meum miserunt
sortem, ibi et agnovimus et ecclesiam in eo quod paulo post in psalmo ipso dicitur:
Commemorabuntur et convertentur ad dominum universi fines terrae et adora-
bunt in conspectu eius universae familiae gentium, quoniam domini est regnum et ipse
dominabitur gentium. Ibi agnovimus Christum in eo quod scriptum est: Exaltare super
caelos Deus, ibi agnovimus ecclesiam in eo quod sequitur: Super omnem terram gloria
tua. Ubi agnovimus Christum in eo quod scriptum est: Deus iudicium tuum regi da
et iustitiam tuam filio regis, ibi et agnovimus ecclesiam in eo quod de illa
in psalmo dicitur: Dominabitur a mari usque ad mare et a flumine
usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident Ethiopes et
inimici eius terram lingent. Reges Tharsis et insule munera
offerent, reges Arabum et Saba dona adducent. Et adorabunt

Et adorabunt eum omnes reges omnes gentes servient illi ubi cog
noscimus xpm in eo quod scriptum est lapidem de monte sine manibus
precisum fregisse omnia regna terrarum utique illa que de cultura demonum
prosternebat. Ibi et agnoscimus etiam in eo quod dictum est lapidem ipsum
crevisse et factum in montem magnum, et replevisse omnem terram,
ubi agnoscimus xpm in eo quod scriptum est prevalebit dominus adversus eos
Et exterminabit omnes deos gentium terre. Ibi et agnoscimus etiam in eo
quod ibi sequitur et adorabunt in conspectu eius unusquisque de loco
suo omnes insule gentium ubi agnoscimus xpm in eo quod scriptum est
deus ab affrico veniet et sanctus de monte umbroso operiet celos
virtus eius. Ibi agnoscimus etiam in eo quod sequitur Et laudis eius ple
na est terra. Ab affrico porta est ierusalem sicut legitur in libro ihesu nave
unde nomen domini diffusum est. Ibi est mons umbrosus mons oliveti
unde ascendit in celum et cooperit celos virtus eius et implerentur
etiam per omnem terram laudis eius ubi agnoscimus xpm in eo quod scriptum
est sicut ovis ad ymolandum ductus est. Et sicut agnus coram
tondente se fuit sine voce sic non aperuit os suum que hic dicat letare
sterilis, que non paris, erumpe et exclama, que non parturis, quoniam
multi deserti, magis quam eius, que habet virum dixit enim deus dilata
locum tabernaculi tui, Et aulas tuas confige, non est quod parcas,
porrige longius funiculos tuos, et palos validos confirma etiam
atque etiam in dexteram atque sinistram extende. Semen enim tuum
hereditabit gentes, et civitates que deserte erant inhabitabis,
non est quod metuas prevalebis enim. Sic ille. Gratias tibi ago omnipotens
deus qui me credere dignatus es sponsam et sponsum xpm et etiam
Caput et corpus xpi misticum quod est ecclesia non enim in angulo campanie
aut silvis aut in parte donati aut in neutrali reperi. Nec in nubibus
aeris seu in insula posuit etiam suam ut cuncti ea conspicere possint et
non fluctuare et super montem posita aperta et per orbem terrarum
diffusa. Unde Augustinus de agone xpiana sic inquiens nec audiamus
eos qui sanctam ecclesiam que una catholica est negant per orbem esse
diffusam, sed in sola affrica hoc est in parte donati pollere arbitrantur
Ita surdi sunt adversus prophetam dicentem filius meus es tu, ego
hodie genui te. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam
terminos terre et cetera apostolus autem prius, qui non audit prophetas, nec evangelium
in quibus apertissime scriptum est etiam xpm per omnes gentes esse diffusam, et audit
scismaticos non dei gloriam querentes, sed suam, satis sufficientur
liberum et aureum dextram se habere professum sic Ecce quam clare habemus
quod ecclesia non est in parte profusa neutralium nec in galiatis florentinis sed in
sacro basiliensi cum quo reges et principes terre incorporati sunt, qui
per orbem diffusi sunt et licet non nulli a sacro concilio recesserunt ab hoc
non desinunt esse concilium ita ut inquit Jo. apostolus in canonica sua ex nobis
exierunt sed non erant ex nobis. Si enim ex nobis fuissent utique nobiscum permansissent
quod dictum latius exposui in sermone Si ex bono dei ubi gratiamus

Augustinus addit Qui in dubitat me foras fugerit a me et ecclesia qui se elongat a te peribit

xx infra quod [illegible] nabuchodonosor

allat btm aug in lib de correctoe et gra ubi sic inq Eccā n maserut
nobiscu Jam no sit exns pma erat exns et n sit exns mutat
de bono in malu qui eni pseueratio no hueru exierut ex nob
qm si fuisset exns utiq nobiscu pmansissent hic ille Ep(iscop)us Da-
uius in pnti ma dic pt certissimu e q adhesit solemnit
sac(r)o concilio decretis put patz in bulla adhesionis sue q insta e
decret decr sac concily sinlr su psidetes nominb ipius inco-
rpati sut deniq omis electores i plati tocius xpianitat vetres
et pncipes videat ut vitas ad lucte vemat quis unitatem
et pacem eccie duisit an pmanetes uel recedentes satis
vnsu olim S p Ephm cogitati sup pma dissolucoe sue co
me hu vltiq no avaci qa aug clar coludit i pmissa aucte
sua q isti duiserut pace et unitate eccie q no pmaserut
s exierut a sac concilio basilien mutati de bono ad malu p recessu
suu et lez nobiscu sunt ut inqt aug cont donatistas i bapmo et
simbolo et ceteris dnic sacmt i spu aut unitat et i vinculo
pac nupa katholica eccia nobiscu n sit textus formalis d gdi in z no
in vobis exitus aberta demosit clac scisma p mancia vo unitate
eccie Unde aug sup ps xx v i Irascimini et nolite peccare sic
inq Ita q hi ppinq fres area e Eccia huius tpis sepe diximus
sepe dicemus et paleam ht et frumtu neo querat exire tota
paleam nisi tpe ventilaciois Nemo an tpus ventilacois deserat
aream h i Eccie q clac hemo q pmissi no debuert exire a sac
concilio put de facto fecerut quia de iure no potuert put sup
clar deductu e nisi dicere velim q exierunt sic illud q e supfluu
i cope eccie q admodu inq aug Sut cetia hoies mali i cope
humano humores mali in cope releuet q in cohu exiert de cor ut in t
unitas d q dco hoc no cedit exeuntibus ad honore s potius ad tpitiue
q ad ondit in ombus d i vitute sic si mebru psadat ab hois uiui corpe
no pt tene spm iute sic ho q se psadit de x cor nullo pt tene
spm iusticie eciam si figam mebri teneat q sumpsit in cor q sc no q de
accipit bapm qui vob ext opacter copis xpi in esse potuit p esse no
potuit zz q v z ad nod z int sic vigem i q z in t inc opalia i q ex
eciam vera satfciā no ps ci in Eccia i q z t eccia eq et ai videas pna
doret no vias x s dyaboli qnt videas si ho verus sit dicit namq btus aug
vincere n eas vias tenetem quas uel dicunt uel docet in eccia bonas
s quas dya docente sectatus e h i Si em aqui malas vias viderut
uel a qb malos esstiauert no io debuerut exire et ulinquere ecciaz dei
s pocius intus gstant pseuerare Na ut inq aug sup ps xxx Timo
inq facts sid nots meis & sit timor ef nots cet expx qui videbat me
foras fugiebant ame sic nec dicitur e foras fugerut quia intus n fuerut
Si intus fuissent/ vidissent me/ de gguisset cor x gguisset membra x
gguissent vitate x illud e mag gemed/ illud omo intollerabile qm ulti
exiert foras/ z heses z scismata fecert hiis ei ipi derelinquert
eccias/ sic de obliuiscat de eis Unde sic in blo aug in pxime allato/
Oblitus sum tanq mortuus a corde oblitus sum in obliuione venit oblitus sit/ illi me

qui videbat me foras fugerunt a me Oblivioni sum me et sic sis me obliti
tanquam mortuus sum a corde ipsorum Oblitus sum tanquam mortuus a corde ipsorum
factus sum tanquam vas perditum Terre quomodo capitur terre de plagis miseriam
exeuntium de terra que dereliquerunt xpm et etiam et reprehendunt
foras constituti etiam de aqua fugerunt unde sequitur in loco psalmi multi ac
colunt intrant et reprehendunt me cottidie Qualia mala dicunt in malos
xpianos que in ecclesia proveniunt ad omnes xpianos numquam enim dicunt qui
in ecclesia aut que reprehendit xpianos terre que faciunt non bonum xpiani
sed terre que faciunt xpiani non separant non discernunt illi tamen ista dicunt qui ac
colunt intrantium idest exeunt et non intrant Quia exeunt et non intrant
Quia totam temporibus amant non intrant ad veritatem quia non amant
eternitatem temporalibus dediti tanquam vote constituti de quibus alibi dicitur pone principes
eorum ut votam et alibi in circuitu impii ambulant Dum consistuerent
xpo simul adversum me ut acciperent animam meam consiliati sunt Quid
est accipere animam meam ut consentire peccatibus ipsorum illi enim qui maledi
cunt et non intrant et circuitu volunt in capiendo Si everterent te de
terra acceperunt animam tuam idest tenuerunt consensionem tuam
et eris in circuitu non in mansione hec ille in ps xxx ubi supra Sermone
secundo Considerate fratres optimi quam expressus sit quod foris constituti que fugerunt
ab terra reprehendunt cottidie terram que reprehensiones veniunt ad omnes
xpianos non distinguentes inter bonos et malos et reprehendunt etiam
Quia fortunam temporis plus amant quam veritatem ad hoc laborant ut terra
consentiat suis deferentibus si non consentit maledicunt et non incorporant
terre et conantur evertere etiam quod limpidius intueri possimus quod for
sit ex sacra Ras consilium cottidie reprehendunt illud usque ad aures
singulorum xpianorum non ponunt differentiam inter bonos et malos plus inhe
rent suis opinionibus quam veritati et doctrine terre ymo foraneus temptat
in nigro eorum auctore mediatis ut tota terra eorum consentiat erroribus
sed quid valet temptator ubi cottidie orat terra Ego autem speravi in te
domine dixi tu es deus meus Tu es deus meus recedat donatus recedat
cecilianus recedant nestles nec ille nec ille nec iste sunt deus meus
non ad homines nomen ambulo xpi nomen teneo quoniam paulum dicentem
audivi numquid paulus pro vobis crucifixus est Aut in nomine pauli baptizati
estis Prorsus si essem de parte pauli quomodo non peccat si fuero de parte
donati aut ceciliani prorsus inquit augustinus recedant humana nomina
humana crimina humana figmenta ero ad sponsum terre In te domine
speravi non confundar in eternum si isto permanebo et non exiero pacem
xpi et terre conservabo et in eternum non confundar hec ille Recedat omnis
a me qui michi aliud persuadet quam apostolus docet ad gal i c supra quod et
leo papa in sermone de circumcisione domini qui incipit Semper quidem vos
dilectissimi quos nullus diffiniens quam ubi petrus apostoli alloquitur vos generis

clitu regale sacerdotiu i fe8 sita et pplus acq̄sicoib edificati sup
in violabile petra xpi ihu dno salvatori nro pucera susceproem
nre ta.m8 inserti pmanere stabiles mea fid' quam gfessi este
cora mult teśtib9 et iniqua vnatā paqua et spm scm accepistis vis
ma salut et signaculu vite etne Si quis aute vob aliud anun
ciauit pter id qd didicastis anatha sit nolite iniquas fabulas ppone
lucidissime veritati et quicq̄ cont regula katholica et aplica sim
boli aut leg̃e aut audiē g.tigit i domo mortifera et dyabolica in
ducit h' i recedat ame q̄ m ptem psuadet ut xpm totu et integ.ru
dimitta Unde exepla fortunati alipy augustini ad generosum lun
licet si vos aut angelus decelo vob euangelizauit pter id quod eua
gelizauim9 vob anatha sit euangelizatu e tibi pvoce dni ihu xpi
q omib9 gentib9 anunciabit euangeliu eius et tuc eit finis eua
gelizatu e tibi pphetias et aplicas tras qd abrahe dicte sunt
pmissiones eius 2 semi eius qd e xpus cu ei dicat deus in semine tuo
bndicent omes gentes hab g° pmissiones cruenta si t angelus de
celo dicat dimitte xpianitate orbis tre et tene pte donati cui9 ordo
tibi exp̃mit in Epla epi tue ciuitat anatha esse debet q̄ te a toto
psade 2 inptem totrude conaret et alienare apmiss di h' i' Ro
em clarior casus neuthu et oim veredimu abecta di exp̃mu p t
et cox error Si angelus psuadet t' dimitte ecclam orbis terre
et tene ptem neuthu donati aut alioz put jam no nulli epi
suis psuadet anatha esse det q̄ te ab totu ecclā psadit vntata
in sac° concilio et te in ptem Babelis hētici totende conat et ap
miss abrahe fatis te alienari psumunt Et itez aug9 aduersus
donatistam Epla hec sup id Si angelus et ad gall ic Quomo
aut fidim9 ex omib trib accepisse nos xpm manifestu Si no nid
accepim9 Ecclam manifesta quaslibz quisq̄s ausas 2 versus adusq
simplicitate vitat sintexeat quaslibz nebulas calide fluitat effu
dat sit anatha eit qui anunciauit xpm neqz pressum esse neqz tcia
die resurrexisse quoniā in veritate euangelica accepim9 optebat xpm pati
et resurge amortuis tcia die Sic eit anatha quisq̄s anunciauit ecclaz
pter gmuniom oim gentiu q̄ eadem veritate psequēt accepim9 et pdi
care i noie eius pdicare penitentia et remissione om peccatoz p omib
in ... ab ... et incorrupto tene debem9 Quisq̄s vob anun
ciauit pterq̄ qd accepistis anatha sit h' i' no em repulit q̄ tabricl
stas anobis nisi q̄ eis displicuit i formaco et cottidie clamabant q̄ a nare
pre formaco n̄ sicut in decis Basi ... destruerent h' fuit ca discedendi
isti omes discedunt ab ecclā qui potius deformatom qua reformatoz q̄runt
et nollunt reg̃ cognoscere errores suos querentes q̄ sua sunt no q̄ ihu xpi hent

Ambr. Aug. hinc Ambrosius ait quicumque noluit peccata propria confiteri iste disce-
dit a domino deo meo. Denique ille discessit qui pergere proficiscens omne
quod acceperat a patre fidei et gratie patrimonium dissipavit. Non enim intervallo
locorum deus derelinquit. Ex pravitate morum et deformitate gestorum disceditur
a domino qui se elongant a domino. Quemadmodum audita patria dei adam
latere cupiebat. Ex discedens a domino salutem hinc non portat quoniam
Scriptum est. Ecce qui longant se a te peribunt. Discessit caym a facie domini
postquam commisit homicidium h.i. [illegible] pro discessu in [illegible] ecclesiam
tamen deo concedente nichil proficiunt quia super petram firmissimam i.
christum Ecclesia fundata est. Unde Jeronimus ad algasium questione secunda sic scribit
Jero. Quomodo enim insule turbine flatuque ventorum et crebris tempestatibus feriuntur
quidem sed non subvertuntur in exemplum evangelice domus que super petram
robusta mole fundata est ita et ecclesia que superat in lege et in novo
salvatore. Ideo ysayas Ego civitas firma civitas que oppugnatur sed
non vincitur h.i. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum
est quod est christus Jesus i. ad cor. iii c. et in c. fundamenta [illegible] ubi christus
fundamentum non est nullius boni operis est superedificium i q. i. Et paulus
Aug. ulterius aug. tractatu ... sermone domini in monte c. xxxiii dicimus ad
sensum katholicum quod Ecclesia fundatur super petram ecclesie que est christus cui ipse
dicat Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam non
intelligendo quod petrus erat illa petra personaliter sed quod petrus figurative
dicebatur a petra que est christus super quam petram est ecclesia erigenda h.i.e.
Rursus aug. super canonica Jo. sic inquiens videte que laudes prosequantur
hanc fidem Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam
Quid est super hanc petram edificabo ecclesiam meam super hanc fidem super
id quod dictum est Tu es christus filius dei vivi super hanc inquit petram
edificabo ecclesiam meam h.i. ad idem aug. in de verbis domini sermone xiiii°
Et ambrosius in Exameron dicit dominus ad petrum super istam petram edificabo
Ecclesiam meam hoc est in hac catholice fidei confessione statuo fideles ad vitam
eternam habemus fundamentum ecclesie stabilissimum super quod tota fundata est
ecclesia que protenditur a solis ortu ad usque ad occasum a meridie usque in septen-
trione preter partem ignoravit que se ab ea separat per divisionem. Unde
Aug. Aug. super psalmo lxxxv° sic inquit dicit hereticus perierunt omnes gentes
sola affrica remansit hoc tu dicis qui te dicas magnum. Et illud dicit
qui est solus deus magnus. Quid dicit qui est solus deus magnus
omnes gentes quotquot fecisti venient et adorabunt coram te domine. Videns
quod dixit solus deus magnus taceat homo falsus ideo fallaciter magnus
quia dedignatur esse parvus. Quis parvus dedignatur esse iste qui hoc dicit
Quicumque vult inter vos maior esse dixit dominus erit vester servus. Ille si vellet
parvus esse fratrum suorum non eos separaret amator ipsorum sed tu vis esse magnus

et no vult salubriter ee parvus deus qui superbis resistit humilibus
aut dat gratiam quia solus e magnus implet omnes q predixit et
contradicit maledicentibus xpo omnes tales maledicit qui dicunt
q periit ecclesia de toto orbe terrarum et remansit in sola affrica.
Si diceres illi perdes villam tuam forte ideo ate temptaret manus
et dicit xpm perdidisse hereditatem suam redemptam sanguine suo Quia
aut faciat iniuriam videte fratres scriptura dicit in lata gente gloria regis
in diminutione autem populi contritio principis ergo hic iniuriam facis xpo
ut dicas ipsum eius civitatem diminutam Non natus es non xpm te
dicis ut muniaris gloriae xpi cuius signum portare in fronte asseris
et de corde perdidisti in lata gente gloria regis agnosce regem
tuum da illi gloriam da illi latam gentem quam latam gentem
dabo inquis Noli ex tuo corde tuo dare et recte dabis unde
do inquies Ecce hinc da omnes gentes quotquot fecisti venient
et adorabunt coram te domine dicit hoc confiteor hoc et dedisti latam
gentem quia omnes gentes in uno una ipsa est unitas quo
enim ecclesia et ecclesiae ille ecclesie que ecclesia sit illa una gens q
gentes antea gentes multe gentes modo una gens Quare
una gens quia una fides quia una spes quia una caritas
quia una expectatio postremo quare non una gens si una pa
tria celestis est patria celum est quis quis inde civis non est et
hec gens ab oriente in occidentem et aquilone et mari di
stendit aquilone et mari date gloriam deo hoc predixit hoc
implevit qui solus est magnus desinat ergo hoc dicere
q solum magnum qui noluit ee parvus quia non possunt esse
duo magni deus et donatus hec augustinus super psalmum lxxxv
qui incipit in super altata ¶ Ex premissa autem clare habemus
ecclesiam constitutam per totum orbem non autem in parte dividere
se precessum avara ecclesia unitata in sacris in modis sit titulum
suum inspexisset in quo se nominat servum servorum dei utique
ecclesiam tam scandalose nequaquam divisisset si ipse noluisset servus
fuisse iuxta doctrinam magistri sui qui ait quicumque vult inter
vos maior esse erit servus vester sic agendo non separasset
xpi fideles a mente ipsorum qui una fidem una spem unam
caritatem tenent ¶ Deinde Ciprianus in de unitate ecclesie qui
deum patrem habere vult non potest in vita ingredi nisi per
matrem ecclesiam et tunc ecclesia in unitate spiritus est cum
xpo xpi membrum est et advocatorum una est ecclesia per totum
mundum in multa membra divisa et unus episcopatus multorum
concordi numerositate diffusus qualiscumque ille est qui in illa
non est ecclesia xpm vitam et unitatem est si ille non adherens
unitati kathedre extra unitatem ecclesie est ecclesie qui kathe
dram relinquens qui se xpianum esse fatetur neque confitetur

habz conexam esse kathedra suam ad succedencium kathedre
pet et in societate illius kathedre punionem esse alioquin n
est xpianus xxiij q. quicuq; et in c. pudenda nisi in corpe
ecclie e vitas quisqs se ab illo diuiserit necce erit ut fila loquat
Unde aug' sup ps° lvij Intra viscera eccle quidem puuli
et bonu est ut formati exeant ne aborsu labant generet
te mater no aborciat Si paciens fuis usq; quo formeris
usq; quo inte certa sit doctna vitat' gtine te debent matna
viscera Si aut in pacia tu gauisit lata matris cu dolore te
quidem excutit foras s; magis tuo malo q suo in ventre
quippe eccle vitas manet Cuisqs ab hoc ventre eccle si e
sepatus fuit necce est ut fila loquat hec i patet psecto
q extra corpus kathedra et ventre eccle no e salus religio
cum xpiana in pace unitate gsistit Unde aug' sup ps° lxxxiij
in q. i x' ubi ponat pullos suos it inquiens in fide vera in
fide katholica in societate unitatis eccle pariat opa sua h' ille
diuide pplm x' gtrande pctm est iudei uo no diuiserunt
corpus x' in cruce pendenti sed integrum pmiserunt et h o
mali xpiani diuidit et illorum ocio no placet deo Unde aug'
sup ps° xxxiij i magnificate dnm mecu Sic inquiens Quare
in pfessione multis magnificate dnm ille unius e quare duos
pplos multis facte deo Quare multis dissipare corpus e psecutores
in cruce xpo no fregerunt crura xpo venit donatus et desupit
ecciam xpo integrum xpo corpus in cruce inter manus psecutorum
e et int manus xpianorum no e integrum ecclie h' i Ecce iudei
integrum corpus xpo pmiserunt in cruce Jam xpiani diuidunt
11 Et si aqua displicencia nec ulla habebat desat° concilio ut
putabant no ibi bonos homis fuisse no ob hoc debebat se sepae
ab eccia s; pocius firmiter cu illa laborare in area dni Unde
aug' con donatistas in ps° Noli emulari smoe 2° sic inq' ve
ritatem fres mei quid eis dicam suspitionem quod multi de
nob Si boni sumus i eccia xpo frumenta sumus Si mali
sumus in eccia xpo palea sumus tamen ab area dni no recedim'
Tu qui vento temptacois foras uolasti quid es triticum ventus
no tollit ab area Ex eo g° ubi es agnosce quid es tri
ticum no tollit ventus ex area h' ille Alterius lacius
prosequitur ubi supra quo° boni cum malis pmiscue
habere se dent saltem de tollerate peccam et ne se sepae
a kathedra i. eccia inquiens sed tu quis es qui contra nos
tanta dicis quicuq; quod dicit attende non a quo dicitur
Sed peccatori inquit dicit dominus

Ut quod assumis restauretur meum per os tuum, dicit hoc dominus per
catorem sicut et genus peccatorum. Cum hoc verbo dicit dominus dicit dominus
psalmista dicit quam peccatori non competit. Qui legem dei loquitur nunquam
et auditoribus non competit. Utrumque genus habemus in eccle-
sia, dicentes bonorum et malorum. Boni enim predicant quod di-
cunt imitatores mei estote sicut et ego Christi, de bonis
quod dicitur. Sed forma esto fidelium, hoc nos ut laboremus.
Quod autem sumus ille novit ad quod gemimus, de malis tamen
dictum est aliud. Super cathedram moysi sedebant scribe et
pharisei, que dicunt facite, que autem faciunt facere nolite. Vi-
des quia in cathedra moysi cui successit cathedra Christi se-
dent et mali, et tamen dicendo bona non obsunt auditori-
bus. Quare tu propter malos ipsam cathedram dimisisti.
Redi ad pacem, redi ad concordiam, que te non offendit.
Si bona loquor et bona facio imitare me. Si autem
non facio quod dico, habes consilium domini, que dico facite, que
autem facio nolite facere, tamen a cathedra catholica non dis-
cedas. Hec ille. Habemus ex premissis sive mali nostri
dicunt nos bonos sive malos, tamen certum non di-
misimus nec nos aliena separamus, dicant de nobis quod
volunt, laus deo. Si boni sumus, in area est frumenta
sumus. Si mali sumus in area Christi palea sumus, tamen
aream Christi per gratiam dei non recessimus. Sic mali nostri et si
mali inter nos sint, sic in collegio apostolorum unus malus fuit,
non ob hoc debuisti dividere unitatem Christi et aliena vasa segregare et
disiungere, non est vestis in mundo quod salvatorem nostrum magis
conturbat quam impugnare et blasphemare sponsam suam
ecclesiam catholicam. Si offendis ecclesiam matrem offendis
deum patrem. Augustinus super psalmum lxxxviij in fine sic in-
quit. Amemus dominum deum nostrum, amemus ecclesiam eius, illum
tamquam patrem, istam ut matrem, illum ut dominum, hanc sicut ancillam
eius, quia filii ancille ipsius sumus. Sed matrimonium hoc magna
caritate compaginatur, nemo offendit unum et promerebitur al-
terum, nemo dicit ad ydola quidem vado, arreptitios et
sortilegos consulo. Sed tamen ecclesiam dei non relinquo, catholicus
sum, tenens matrem offendit patrem. Alius dicit absit a me
non consulo sortilegum, non quero arreptitium, non quero di-
vinationes sacrilegas, non eo ad adoranda ydola demoniorum
non servio lapidibus. Sed tamen in parte donati sum. Quid
tibi prodest non offensus pater qui offensam vindicat
matrem. Quid prodest si deum confiteris deum honoras ipsum
predicas filium eius agnoscis, sedentem ad dexteram patris confiteris
et blasphemas ecclesiam eius, non te corrigit exemplum humani
coniugii. Si haberes unum patronum cui cotidie obsequereris cum
liminia frequentando conterens quem cotidie non dico salu-

tanto sed adorantes, cui impendis fidelia obsequia. Si vim tamen
de eis vere dicis, inquit, domum eius intrantes, teneto ergo crucifixi
in teneto os unanimiter deum patrem et matrem nostram ecclesiam si cupitis
salvari. h. c. Et licet multi hodie ecclesie contendunt heretici et scismatici
et fautores eorundem, tamen a doctrina et regula veritatis ecclesie
recedere non debemus. Augustinus super psalmum 30 sermone 3 Proteges
eos in tabernaculo tuo etc. Contradicunt ecclesie lingue multe di-
verse heresis diverse scismata proponunt, lingue multe contradicunt
veritati doctrine tue, curre ad tabernaculum dei, ecclesiam catholicam
tene, a regula veritatis noli discedere et proteges in tabernaculo
tuo. h. c. Et Beda super epistolam Johannis inquit Omnis qui recedit et
non permanet in doctrina Christi deum non habet, et qui permanet in doctrina
Christi hic filium et patrem habet. xxiiij q. i. c. omnis doctrina et quo ad auctoritatem
sacrorum canonum c. ij xviij, et in pluribus aliis locis quae ad hoc
allegantur etc. Sicut enim fidem catholicam non licet occulte por-
tare in corde tempore necessitatis ecclesie sed expresse confiteri. Nam ut
inquit apostolus corde creditur ad iustitiam, confessio autem oris fit
ad salutem, fidem ergo non debet abscondi in corde. Augustinus super psalmum
Exponens expertum dominum etc. super iustitiam meam non abscondi
in corde meo. Quid est iustitiam meam, fidem meam, quia iustus
ex fide vivit. Verbi gratia interrogat sub pena persecutor, quid eris le-
tent aliquem. Quid es. paganus an christianus. Si eius est iustitia eius
credit ex fide vivit, non abscondit in corde iustitiam suam,
non dixit apud se: Credo quidem in Christum, sed huic persecutori
meo sevienti et minanti non dicam quod credidi, novit deus
in corde meo quod credo, ipse scit, quia illi non renuncio. Ecce
hoc dicis te habere in corde, in labiis quid, non sum christianus. Con-
tra tuum testimonium dicunt labia tua, iustitiam meam non abscon-
di in corde meo, veritatem tuam et salutare tuum dixi. Unde
veritas Christus. Ego sum veritas. Ad salutare ipsius Christi Sy-
meon agnovit infantem in manibus matris in templo et
dixit: Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Agnovit in-
fantem senex factus in puero puer, innovatus fide. h. c.
Ecce Symeon non tenuit in corde quod labiis semper orabat
dicendo et expresse labiis confitendo Nunc dimittis domine servum
tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Non
abscondit salutare in corde suo nec iustitiam suam, prout
tunc multi christiani, qui autem suam multis hominibus po-
tius accommodant quam ecclesie sancte dei. Quidam isti homines deci-
piunt eos qui negligentes in catholica fide et ipsam fidem
sicud est in scripturis manifesta non volunt discere et quod est gravius
et multum dolendum, cum in catholica ecclesia negligentes existunt
hereticis autem diligenter accommodant. hec ille de agone
christiano ubi mox eos audiuntur
p. accommodantur
aurem quas hereticis plus potius quam ecclesie. Sicut vero zizania crescit

Scil. ad collationem virginis non reticuerit ... ipse salutis

et de tritico dicitur quod se in tempore ventilacionis dividit. Unde augustinus
ad severinum et ad donatistas lxi inquit tunc illos fugitis vos in
tempore messis fugere permixta zizania. Ergo vos estis zizania.
Nam si frumenta essetis, permixta zizania toleraretis et a se-
gete xi non divideretis. De zizaniis quidem dictum est, quoniam habun-
davit iniquitas, refrigescet caritas multorum. Sed de tritico
dictum est. Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. hec.
Congregatum est sacrum collegium principaliter contra hostes fidei
ad pugnandum contra eosdem armis spiritualibus. Sed cum ibi
scismaticus est qui tempore belli a principe fugit et secundum leges capi-
te plectendus est ut vii q. i. scismaticus ff. de re mili. omne delictum quod
in acie, quanto magis qui absentat se, perfugit, dividit et ecclesie
decretis obedire contempnit vii q. i. scismaticos et ponitur pena
illorum in c. nulli phas xix di. et ibi late per archi. et licet rece-
dentes in multis nobiscum sint, tamen si extra unitatis et
in vinculo pacis ecclesie nobiscum non sint, nichil eis proficit ad
salutem. Unde augustinus ad vincencium donatistam epistola lxxx scribit: si-
bi non cum sacramenta christiana te facient hereticum seu scisma-
ticum sed prava dissensio. Ex catholica non contra sint omnia
sacramenta dominica quod sic habetis et datis quemadmodum habebantur
et dabantur eciam priusquam inde exiretis, non tamen ideo non
habetis quia ibi non estis. Non sunt que habetis, non a nobis mu-
tamus in quibus nobiscum estis. Sequitur: Dimulti enim estis
nobiscum. Nam de talibus dictum est. Quoniam dimulti erunt
mecum. Sed et ea corrigimus in quibus nobiscum non estis
et ea nec hic accipere volumus que non habetis illic. Ubi
estis nobiscum? autem estis in baptismo, in symbolo, in ceteris
dominicis sacramentis. In spiritu autem veritatis, unitatis et vinculo
pacis, in ipsa denique catholica ecclesia nobiscum non estis. Hec si ac-
ceperitis non hic aderunt sed tunc proderunt que habetis. hec. Extra ipsam
unitatem et vinculo pacis et ipsa ecclesia non est salus et via
pacis. Et ponitur pena illorum qui contra pacem ecclesie faciunt in c. quoniam contra
xxiiii q. i. quoniam contra. Ultimo de ista pace pulchre scribit augustinus in
epistola contra donatistas dicens: Tene eam est prior mors quam libinis
errorus. Sed ut tollamus ista omnia de medio, amemus pacem
quam omnis doctus et indoctus intelligit preponendam esse discordie.
Diligamus et teneamus unitatem. Hec iubet imperatores,
quod iubet et christus, et nos etiam per apostolum obsecrat ut
id ipsum dicamus omnes et non sint in nobis scismata. Neque
dicamus ego quidem sum pauli, ego autem appollo, ego vero
cephe, sed simus omnes unum simus in christo, quia nec divisus est christus,
nec paulus crucifixus est pro nobis, quanto minus donatus,
nec in nomine pauli baptizati sumus, quanto minus in donati. hec.
Denique beatus augustinus de hac pacis unitate latius tractat

sup ps. xcv. qui incipit Cantate .i. sic inquiens Omnis terra est domus
dei qui huic non adheret ruina est ad quam structuram nos
compaginat apostolus et in illa unitate nos constructos compaginat
dicens sufficientes invicem in dilectione studentes servare unitatem spiritus
in vinculo pacis scilicet ubi unitas spiritus unum lapis sed unum de
multis facit. Cum igitur isti domo esse noluerunt suam gloriam
quesierunt. Preterea non cantant canticum novum nec omnis terra
non eam cantant esse. Et non sunt edificantes domum sed
parietem dealbatum erexerunt, quam maledicitur deus pariete deal-
bato. sicut testimonia prophetarum plura. Vnde maledicit pariete dealba-
to. Quid est paries dealbatus nisi ypocrisis id est simulacio, foris
lucet intus lutum est. scilicet de pariete dealbato non quando aliis
parietibus sed singulariter erecto, si ostium fecimus quicumque intrauit
foris est, sic in illa parte quam voluit cantare non domum canticum novum
sed parietem voluit struere et hunc dealbatum non solidatam.
Quid valet quod habet ianuam si intrantes foris ducuntur. Ianua
enim ipse Christus ianuam non intrauerunt et ianua ipsos non intromittit
dominus enim dicit Ego sum ianua per me intratur. si aliunde hic
fur et latro est hec ille. Ecce quam clare habemus domum esse
in qua est pax et unitas qui huic non adheret ruina est
qui in ista non permanserunt suam gloriam quesierunt. hii fu-
res et latrones sunt. Cum igitur domo agnum per scisma non co-
medit phase est quia propter sunt nichil foris efferri de agno
sed intus comedi oportet, id est non foris est illa. Preterea dicit augustinus super
ps. c. sine corpore esse et adhereamus capiti per fidem spem et caritatem
et in illo exultare debemus, quia et ipse in te laborat in te sitit
in te esurit et tribulatur. Alterius dicit de hiis qui foris
sunt, circa corpus delectantur quietem numquam in spectaculis
in luxuriis in omnibus malis querunt quare foris sibi bene
voluerunt esse quia non est illis intus bene. Vnde gaudebit in
consciencia sua iacob dominus cum sanasset paraliticum ait Tolle gra-
batum tuum et vade in domum tuam. Dicimus augustinus super ps.
xcviii terra est syon in illa quam est magnus deus sic illa esto.
et non erit preter te deus. Cum enim fuerit in te deus que
tu factus es de syon membrum de syon civis de syon per-
tinens ad societatem populi dei, excelsus in te erit deus super
omnes populos. hec ille. Ecce deus est in ecclesia et isti qui ibi
perseverant iuxta illud apostoli vos estis templum dei et spiritus
sanctus habitat in vobis. Preterea scribit celestinus papa ad
synodum in epheso constitutam Spiritus sancti testatur
presenciam congregacio sacerdotum. Certum enim est quod
legimus quia non potest veritas mentiri. Cuius
in euangelio ista est sentencia ubi duo aut tres congregati fuerint

[Margin:] sed redditur congregationi spiritus et intellectus augmentati sed operandum per divisionem semper deorum

na nec huic tam hominum multitudini spiritus sanctus defuisse quam omnibus eum inesse credamus
in unum conventa turba. Item Gregorius ad hunc propositum multe et infinite scripture
allegari que in aliis tractatibus ponuntur sed tamen pauca tangam. Item Gregorius in sinodo
... nemo vestrum aliquid quam auctoritatem sedis apostolice vel CCCxviii episcoporum et aliquorum
canonum constituta obiciat per quorum eorum dissensionem illos in quibus spiritus sanctus eorum
locutio dictum fuit ... non solum temerarium sed et periculosum esse non
dubito. Item dicit Gregorius ille [illegible] ... celebrato per ... non
qui ... de ... dei, nec propria voluntate sed divine
legis ... ita ... que ... sive ab eis
ac merito ... 2 ... et spiritus sancti ... in depositione ...
... Gregorius ... xxxvi distinctione. Deinde instinctu spiritus sancti canones
in sacris sinodis dictantur ... violatores xxv q. i. Et alibi non enim
vos estis qui loquimini sed spiritus patris mei qui loquitur in vobis Mathei x c.
et item paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit
omnia que cumque dixero vobis Johannis xiiii et xvi. Sequitur adhuc habeo vobis multa
dicere sed non potestis portare modo cum autem venerit ille spiritus veritatis ille vos docebit
omnem veritatem. Item ecclesia cantat per totum orbem feria quinta penthecostes
deus cuius spiritu totum corpus ecclesie sanctificatur et regitur etc. Item sicut ...
in sinodis in fide et moribus ad salutem sinodus pervenerit spiritus sancti locutio
fuit et inspiratio. Sed tale fuit concilium ... de quo
legitur in gestis Calcedonensis concilii in quo spiritus sanctus manifeste ibi patribus
consedit et ... spiritus sancti eo ordinante que in conciliis ordinantur.
Ergo qui retractat ea spiritus sancti cassat gratiam sancta sinodus dixit omnes
hoc dicimus anathema qui retractat talia fuerunt orthodoxa concilia.
Item in gestis octavi concilii cuius causa cum ei ... sit confirmatur
confirmatur dicitur per datam nobis potestatem a sancto apostolo et magno pontifice
... et ... sinodi ...
... et marci ... christo et domino qui dixit ubi duo vel tres fuerint
congregati etc. Item maiora sunt ubi concilii potestas patet ex eo quod ...
vir spectabilis ad concilium Calcedonense dixit ut ... legis actione
dixit enim hodie ... deus verus salvator ... ad ... tribuit
et patitur iudicantibus et honorat potestatem ... quale sit autem dictum
hoc ex quo ... habent potestatem patres in concilio ... prima et quinta
octavi concilii habetur ubi dicitur sanctissimi vicarii senioris Rome et
nos qui reliquarum sedium vicarii sumus hec omnia dissolvimus hodie gratia
... qui nobis dedit summi ... potestate ligandi atque solvendi
... potestas ligandi et solvendi petro ... hoc
... ex quo ... sinodi sua accepit firmitatem. Et de hac autem
conciliorum ... in ... libri ... de sinodis collegit eleganter
... ubi videri potest. Et item ... de patre et filio ...
... eos qui talia asserunt esse dampnatos non humana
industria non compositione aliqua sed CCC xviii episcopi ad concilium
convenerunt sed ut ... per signum sue passionis et nostri domini
Jhesus ... adesse concilio ... in xviii

est sacerdotibus inuectus hec vide epistola ad imperatorem Constantium missa testatur hec ille et ad hoc augustinus libro vi° contra donatistas de baptismo capitulo o Ciprianus inquit ab commedita dixit ego hoc idem sencio hereticos baptizandos esse singulis indicat quem sed hoc non sequitur extra cum decessit plenario iam concilio reuelauit hec ille

¶ Ulterius quanta sit auctoritas irrefragabilis premissis conuenientium et concurrentium in unum in nomine christi saluti attendamus paulum per quandam similitudinem qua [illegible] romanos tamquam exhortatione potissima cum dixit deus autem pacis det vobis idipsum sapere in alterutrum secundum ihesum christum ad romanos xv. ¶ Ex quo origenes in hoc paulus patriarcharum more et prophetarum quorum [illegible] scripture inserit [illegible] tribuit Romanis exortans eos dari adeo ut idipsum sapiant in alterutrum gradus secundum [illegible] ut unum sapiat quisque atque unum sentiat ut prout sibi [illegible] velit et proximo suo vt sit autem sancte quantum valeat unanimitas gratia saluator in evangelijs predicat quia ubi duo vel tres in unum conuenerint de omni re quamcumque pecierint a deo fiet illis / et iterum / de semetipso dixit / quia ubi fuerint duo vel tres in nomine meo congregati ibi inquit ero in medio eorum / vis et aliud accipe exemplum quo unum sencientibus [illegible] medius fiat vnum [illegible] / apostolorum post assumpcionem domini cum deuenissent [illegible] videre apostoli cum ceteris voce et unanimiter orassent motus est locus in quo [illegible] spiritum sanctum meruerunt / quanta sit unanimitatis virtus / et quanta gratia clarius fiat non puto absurdum videri si ea que nobis in veteri testamento a patribus venerabiliter tradita sunt [illegible] que ex hebreis ad christi fidem venerunt in medium proferamus tradebant ergo tres illos filios chore quorum nomina in [illegible] magos asserit qui [illegible] et [illegible] qui in una ligna [illegible] possessio dei et alibi qui in illo sermone indicat [illegible] patris / cum pater eorum peccasset vna cum dathan et abiron et aliis qui conspirauerunt eis et diuine vlcionis in eos pararetur sententia illos se segregasse [illegible] nepharia et ab impia [illegible] separacione [illegible] ad deum preces effudisse atque exauditos a deo non solum veniam pene et gehenne [illegible] Et sequitur hec autem protuli ut quanta sit unanimitatis virtus et unum sentire atque unum in unum sapere magnificencius nosceremus. Hec ad longum origenes ~~[illegible] sed [illegible] plane non ergo [illegible] est~~

¶ Quanta sit unanimis sapientia et patrum quiescencium in unum Magnus pater origenes non [illegible] sua sed [illegible] plane Non ergo est [illegible] per nonnullos [illegible] unanimius multitudo [illegible] quamuis forte [illegible] omnes in spiritu dei [illegible] ipsa unanimitas [illegible] culpa [illegible] in scandalum et ruinam ¶ Sed ne dubium [illegible] magis [illegible] ut fideles omnes multitudinem patrum et doctorum virorum in nomine dei congregatorum in [illegible] singularium apponentes se multitudinem que [illegible] errare non potest in necessarijs ad salutem dictum est singulariter [illegible] que multitudinem patrum [illegible] Sacro [illegible] multitudinem [illegible] in singularum [illegible] est [illegible] [illegible] saluberrime [illegible] in [illegible] magna [illegible] patribus

rectissime concludit Nam ut iuris dicitur Quod pro utilitate certe statuta firmatum est
unius episcopi auctoritate vel unius provincie concilio confirmatum est in quo ... puto ... de in
canonicis ... de quibus eadem ratio de pluribus provinciis se opponentibus generali
concilio actu existente multo magis contra eius salutem et statuta et ordinationes facere
presumpserit sub penis contentis in decretis sacri generalis Constanciensis Basiliensis nam
ubi expresse statuitur quod quicumque apud concilium quomodolibet perturbaverit aut contra
eius salutem et prosperitatem quicquam machinatus fuerit ut apud sacrum generale presentium
in hac Basiliensi statuta aut ordinationes temerarie violaverit et fecerit
aut transgressus fuerit ullatenus tamquam venenum perturbans persona ... de hiis
suspectus ac reus habitus lese ... maiestatis ipso facto sit ... omni
dignitate honore statu officio et beneficio ecclesiasticis et secularibus etc. si pre-
eminens Regalis Cardinalatus aut Pontificalis existat apud sancte ... pro
motionis omnino ... ut aliquis ... dignitatis aut honoris
ecclesiastici aut mundani ... pene ... prout sic ... istos
pro salute et prosperitate statuta aut ordinationes temerarie violat
sacrorum generalium conciliorum ¶ Videamus si neutrales et alii impugnatores salutis
et auctoritatis sacri generalis Basiliensis ac eius decreta incidant in premissas
premissas penas Certe non dubium quod illud sacrum Basiliense generale ad instar
generalis Basiliensis Constanciensis institutum est et eandem habet vim et auctoritatem et quod
generalis Basiliensis Constanciensis ... ut ... de alio intelligatur ut iuris dicitur in ... translato
... dicitur ... esse ut de alio ... illud ... in ...
de ... maior ... esse perturbatio quam non assistere sive latere in
... maiori ... et constitutionis sacri ... constitutum de superioritate
contra hec ... generalis ... ¶ Sed hunc manifeste repugnare cum primaria hoc ... voluit ad
generalis super ... ¶ ... Basiliensis in ... decretorum ... sub forma
... Basiliensis ... ... Gabriel ... felicis ... pro ...
... penis ... pontifice ... ¶ Hec ... generalia ... generalia ...
... in ... generalis ... ... quibus ... generalia statuta
... generalis ... statutum est ... fides ... ecclesiastice ...
... aut ... aut etiam in futurum ...
... diffinitiones ... nullus ... nullus ...
audeat nullus ea ... nullus non ... nullus ... re
... hoc ... aut ... aut certe ... existat
... in ... diffinitum si ...
... auctoritate plurimorum ... aut
... fortis ... aut ... ¶ Et
tunc ... aut ... sic constitutum est ... aut
... in Toletano ... constitutum est ...
... voluit ... sacrilegio ... se ...
... anathema sit ¶ ... Cum ... episcopo ut
... in libro generalis cum ... adherentibus ... Nicene
... in ... erroribus ...
oppositum et ab eis recesserit ... erroribus ...

sacri canones detestantur hanc dictam omnium simoniam non obstantibus eorum reclamacio-
nibus et protestacionibus Et ideo in toto concilio Niceno constitutum est Sic communi omnium
consensu venerabile collegio patrum ecclesiastica regula duo ut tercia auctoritate
dicti concilii quod dicant obtineat plurimorum sententia sacerdotum Unde considerare possumus
hucusque maior pars in sacris generalibus conciliis tamquam in parte que per sedibus celebrata
et ille modo de parte sanior in Basiliensi concilio Et ideo si fuerit unanimiter
decretum concludi aut declarari non posset per quod dicentes bonis operibus vindicent defe-
cerunt Unde saluberrime consultum est ut a maioritate concludatur
Et si ad votum eorum non fuit processum in sacro concilio aut aliquos ibidem suspectos
habebant ob hoc non debebant relinquere ecclesiam sanctam dei et ab ea recedere
ut superius sepius memoratum est Unde Augustinus ad vincencium donatistam epistola
hoc non propter paleam relinquimus aream domini neque propter pisces malos rum-
pimus retia domini neque propter hedos in fine segregandos deserimus gregem
domini neque propter vasa facta in contumeliam migramus de domo domini
hec ille Fulgencius dicit ipse Augustinus ad donatum presbiterum libro epistolarum suarum firmis-
sime tene ecclesia constitutum et separatum a congregacione unitatis et vinculo caritatis eterno
supplicio puniuntur etiam si pro christi nomine vivus incenditur hoc est enim
quod ait apostolus Et si tradidero corpus meum ut ardeam caritatem autem non
habeam nichil mihi prodest hec ille Separant eum se tales a vero
fundamento in quo stabilita est ecclesia de quo habemus 1 q 1 ubi paulus ubi
dicitur allegando dictum apostoli fundamentum aliud nemo potest ponere preter illud
quod positum est quod est christus ihesus Ipse enim ut inquit Augustinus super psalmo [illegible]
super montem fundavit ecclesiam ipse eam firmissime stabilivit super omnes
fluctus huius seculi ut ab ea separentur non nocebunt ei hec ille Fulgencius
Augustinus super psalmos dominus illuminacio mea [illegible] adversus me plures [illegible]
[illegible] de [illegible] non habet aliquam potestatem adversus ecclesiam nisi permissus [illegible]
evangelium hac nocte postulavit sathanas ut vos cribraret sicut triticum
et ego rogavi pro te petre ne deficiat fides tua permittitur autem aut ad
penam nostram aut ad probacionem Ergo nobis nemo potest auferre quod dat deus
non timeamus nisi deum quia qui aliud seminat quasi qui aliud [illegible] adversus
nos non timeamus [illegible] nostrum hec ille Ecce quam [illegible] verba pallient [illegible]
Augustinus ecclesie sancte [illegible] cum trinitate et unitate ecclesie est unitate
et pace [illegible] quam christus pro testamento ascendendo in celum reliquit
dicendo apostolis in persona ecclesie pacem meam do vobis pacem meam re-
linquo vobis hanc hec [illegible] et aliis [illegible] in omni caritate debe-
mus [illegible] tenendo [illegible] dictum psalmiste in eterna pacem [illegible]
[illegible] illud dictum psalmiste unam petii a domino hanc requiram
ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee per [illegible] Ubi
Augustinus inquit [illegible] in hac vita [illegible] nulle adversitates me [illegible]
dant de unitate corporis christi unitate et veritatem divine fidei [illegible]

· teneamus tenere ut contemplet delectationes dei eo facie faciliter ut
in fide presentati appareat nobis spes delectabilis per
faciem ad faciem contemplari et perfruamur templo eius et absorbta
morte in victoriam immortalitate fruamur effectus templum
eius per nobis presentem dignetur christus ihesus proprie sancte
matris ecclesie qui cum deo patre et spiritu sancto in unitate vivit
et regnat in secula seculorum amen

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

te. s. a. p[illegible]ulauit. dices grauatu
dentes qd eadem p[illegible]uilegia no
solummodo p libertate monasterii
faciebant. Sz ex p[illegible]mebant uni
uersum recte iudicare iustitia tue
bantur. ne nimis monasterii le
sio redundaret. ad priuilegia exi
benda partem e[illegible] gr[illegible]a duxi
ad mittendam. Nos itaque distinguen
tes itaque inter libertatem p eccl
episcopi ecclesie ipi concessam illi tantum
quam ei longe ante tempus ipius ep
ap. se. indulsit quia nobis constitit
extorsum fuisse in epi concessione
canonicorum assensum. et concessionis
paginam in aliquot lineis ha
buisse rasuras. et subscriptiones
singulas fuisse singulis sub
scribentium manibus ad notarius
scriptum aut qd nobis exibitum
fuerat. nec rasuram pretenderet
nec esset uarius subscriptioni ma
nibus uariatum. Sz a primo ad ultimum
eadem manu scriptum libertatem ab
ipso epo concessam irritam decer
nimus et inanem. sicut hoc fuiam
delegatorum iudicum confirmantes.
Quia uero euidenter agnoui
mus ex priuilegiis antecessorum pre
decessorum nrorum ecclesie scte crucis li
bertatis priuil. indulsisse. et qd ea
in possessione tam diu fuerat li
bertatis q aliis cessantibus liber
tatem prescriptam a predecessoribus
nris indultam. aucte. ap. confirm
amus et sic hoc silentium impone
tes pars aut in nullo sentie dele
gatorum iudic derogamus. cum ipsi
de hoc non cognouerint libertate
nec. Cum autem libertatem a prede
cessoribus nris indultam monast

[illegible]tio confirmemus ad ius p[illegible]
[illegible] qd est circa libertatem mo
[illegible] de certamus n tenuimus no
derogantes iudicibus delegatis
quibus libertatis priuilegia no
fuerant presentata in ceteris autem
latam a predictis iudicibus sniam
cohibemus ecclia confirmantes.

Idem. epo. et magistro. G.
lemouicen.

Accedentibus ad presentiam nram ab
batis et conuentus nauigacen ex
una parte et templariorum docenti
ex altera peuratoribus. peurator mo
nachorum proposuit qd cum decimas
terrarum de sancta cole diu quiete possede
rint antequam ad templariorum peruenisset
dominium. postquam templarii terras ac
quisiere predictas decimas eorum. per
xl. annos et amplius pacifice posse
dissent. nunc eas ipas subtrahere
non uerentur. et. Dis. n. 47. q.
si abbas et monachi sufficient oste
derint. qd a templariis decimas
de terris predictis. p. xl. annos continu
e percepterint sine lite uos ad presta
tionem earum templarios compella
tis. cum etiam tanto tpr contra indul
ta priuilegia decimas soluunt eis
renuntiasse tacite presumuntur.
qd si probatione defecerint ab ipsorum
impeticione templarios absoluatis
ipis sic hoc silentium imponentes.

Idem. epo lingonensi.

Cum capella ducis burgundie gau
deat dicitur hi priuilegio. qd nullus
archiepc uel epc in personas canonicorum eius
d capelle suspensionis uel excomuni
onis aut interdicti snias audeat p
mulgare quidam capelle supra
dicte Canonici qui parochiales eccias

EXTRAVAG. IOAN. 22. ET CETERO CONSTERA.

ET EVGL. APP OVIDAN [illegible]